

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de bune practici educaționale sau manageriale pentru asigurare educație incluzivă de calitate în școli defavorizate

Coordonatori:
Maria Andronie
Ioan-Adrian Trifan

Autori:
Georgeta Maier-Bondrea
Carmen Egner
Grigore Albeanu

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cuprins

Introducere.....	4
Istoric și aplicabilitate	4
Definiție.....	4
Caracteristici și cerințe de prezentare	5
Demersul	6
Bibliografie <i>Introducere</i>	7
Gimnastica creierului.....	81
Metode de implementare a TQM (Managementul Calității Totale) în învățământul preuniversitar din România.....	84
Mișcarea integrată în sfera educației din școlile incluzive- traversarea liniei mediane a corpului.....	88
De la normalitate la turbulență în învățământul preuniversitar românesc – aspecte manageriale.....	91
Modelul haoticist – gestionarea vulnerabilității și oportunității pentru asigurarea calității cu aplicabilitate în educație	94
Practicarea <i>exercițiilor energetice</i> pentru creier în școlile incluzive	98
Un nou mod de folosire a creierului pornind de la modul de functionare a celor două emisfere cerebrale – aplicații în educația incluzivă - Partea I.....	101
Un nou mod de folosire a creierului pornind de la modul de funcționare a celor două emisfere cerebrale – aplicații in educația incluzivă - Partea II	103
Comunicare sau înstrăinare? Cum putem comunica eficient în sălile de clasă în contextul educației incluzive, și nu numai... - Partea I.....	105
Comunicare sau înstrăinare? Cum putem comunica eficient în sălile de clasă în contextul educației inclusive, și nu numai... - Partea II.....	107
Latinitate și dacism.....	109
Dimensiunea religioasă a existenței	113
A gândi într-un mod favorabil creierului - Partea I	116
A gândi într-un mod favorabil creierului - Partea II.....	119
Valorile interioare, fundamentul existenței conștiente	123
Tehnologia și gândirea.....	125
Valoarea scrisului de mână	127
Tehnologia și cititul.....	130
Necesitatea unui nou mod de a gândi și implicațiile în școală și în viața de zi cu zi	133

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Avantajele utilizării Hărților Mentale în secolul XXI – un secol globalizat	136
Metoda Hărților Mentale – stimularea unui nou mod de gândire - Partea a II-a	138
Gândirea radiantă – ingredient esențial în crearea unei Hărți Mentale – partea a III-a.....	141
Hărțile Mentale și respectarea modului de gândire organic al creierului - Partea a IV- a.....	143
Hărți Mentale, partea a V-a. Cum construim și cum utilizăm o Hartă Mentală	145
Hărți Mentale - partea a VI-a. Hărțile Mentale și creierul	148
Utilizarea cuvintelor și a imaginilor în comunicarea online a secolului XXI.....	151
Plan de lecție la dirigenție	177
D.10. MODALITĂȚI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A PROIECTULUI	527
• Inspectoratul Școlar Județean Giurgiu;	528
• Casa Corpului Didactic Giurgiu;	528
• Primăria orașului Mihăilești;	528
• Biblioteca orașului Mihăilești;	528
• Centrul de Documentare și Informare al Liceului Tehnologic „Tiu Dumitrescu”;.....	528
• Biserica Sfinții Constantin și Elena, Mihăilești;.....	528
• Școala Gimnazială „Nechifor Crainic” Bulbucata;.....	528
• Școala Gimnazială Iepurești.”	528
Concluzii	548

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Introducere

Buna practică (good practice) și cea mai bună practică (best practice) s-au contopit în transpunerea în limba română sub formele bună practică și bune practici, cea mai uzuală fiind cea de-a doua.

Vom încerca să identificăm, atât cât se poate, originea conceptului, să îl definim și să stabilim dacă în formularea și prezentarea bunelor practici există un standard sau cel puțin niște cerințe generale.

Istoric și aplicabilitate

În demersul de trasare a istoricului acestui concept, cea mai veche referință identificată (nu pretendem că este chiar cea mai veche, ci doar ce am reușit să stabilim ca trasabilitate în cercetarea bibliografică efectuată) este următoarea: Bogan, C.E. & English, M.J. (1994), *Bench marking for Best Practices: Winning Through Innovative Adaptation*, New York: McGraw-Hill. Ulterior, există foarte multe referințe, ca resurse tipărite (cărți, ghiduri, manuale, broșuri, articole etc.) sau online (articole, postări în bloguri, site-uri dedicate, forumuri etc.) pentru aplicarea sectorială sau de nișă a conceptului. Nu putem spune cu certitudine când a apărut conceptul, însă este cert că a apărut în secolul XX, impus, pare-se, de necesitatea de standardizare a anumitor practici din mediul de afaceri.

Ulterior, conceptul s-a extins către foarte multe sectoare de activitate – dacă nu chiar către toate, inclusiv sub-sectoare sau nișe: afaceri în general, management financiar (contabilitate, predictibilitate etc.), sănătate (medicină generală, medicină de specialitate, specialități inter și transdisciplinare etc.), administrație etc. și, nu în ultimul rând, educație (global, pe subiecte și materii de predare, pe axa educație – comunitate – familie – dezvoltare personală – carieră etc.).

Definiție

În încercarea de a defini conceptul, au fost consultate mai multe surse, din diferite limbi, din păcate, nereușind să identificăm o definiție unitară, majoritatea lucrărilor nedefinind conceptul. În acest context, ne-am oprit atenția asupra următoarelor definiții, furnizate de către niște dicționare de referință la nivel internațional, după cum urmează:

- Merriam Webster Dictionary: o procedură care, prin cercetare și practică, s-a dovedit că produce rezultate optime și care este stabilă sau propusă ca un standard adecvat pentru adoptare la scară largă¹.
- Cambridge Dictionary: o metodă de lucru sau un set de metode de lucru care sunt acceptate în mod oficial ca fiind cele mai bune spre utilizare într-o afacere sau într-un sector specific, de obicei descrise formal și detaliat².

¹ Sursa: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/best%20practice>

² Sursa: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/best-practice>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

- English Oxford Living Dictionaries: proceduri comerciale sau profesionale, acceptate sau recomandate ca fiind corecte și cele mai eficiente³.
- Collins English Dictionary: buna practică reprezintă modul de conducere a unei afaceri sau de prestare a unui serviciu, care este recunoscut ca fiind corect și cel mai eficient⁴.

Într-o încercare de definire, am optat pentru combinarea celor patru definiții de mai sus, respectiv:

- *o procedură/metodă de lucru sau un set de proceduri/metode de lucru, care, prin demersuri de cercetare și aplicare practică, au fost acceptate ca fiind cele mai corecte și cele mai eficiente și au fost recomandate ca standarde adecvate pentru aplicare (ca atare sau prin adaptare) la scară largă la nivel sectorial.*

Nu pretindem că este cea mai bună definiție sau că este exhaustivă, dar considerăm că redă conceptul într-o abordare generală, fără particularizări sectoriale (vezi referințele din definițiile citate la sectorul afacerilor sau comercial).

Caracteristici și cerințe de prezentare

Pentru ca o procedură/metodă de lucru sau un set de astfel de instrumente să devină bună practică, trebuie respectate o serie de cerințe. Indiferent de sectorul țintă sau de aria de aplicabilitate, o bună practică are o serie de caracteristici, care trebuie să fie ușor identificabile și, la momentul descrierii sau prezentării acesteia către public, buna practică trebuie să fie structurată a.î. să faciliteze o înțelegere rapidă și o aplicare sau o adaptare facilă, după caz.

Într-un document⁵ publicat de către Ministerul Educației, Culturii și Sportului din Spania, intitulat *Sobre el concepto de „Buena Práctica” (Despre conceptul de „bună practică”)*, se descriu atât cerințele referitoare la caracteristici, cât și la structură. Având în vedere faptul că documentul ni se pare extrem de relevant, fiind destinat sectorului educație⁶, se face precizarea că vom prezenta acest material integral, în traducere proprie.

„Despre conceptul de «bună practică»

Conceptul de «bună practică» a fost asimilat în mod progresiv și în sectorul educație, de-a lungul ultimelor decade, la nivel internațional. Noțiunea de «bună practică» nu este doar ceea ce se pretinde a fi în limbajul obișnuit; ci, transcende ceea ce poate fi o practică profesională considerată ca fiind bună de către autorii ei și are anumite caracteristici, care o transformă în ceva mult mai precis, cu mult mai aproape de un concept științific.

³ Sursa: https://en.oxforddictionaries.com/definition/best_practice

⁴ Sursa: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/best-practice>

⁵ Sursa: <http://www.mecd.gob.es/dctm/cee/encuentros/buenapractica.pdf?documentId=0901e72b815f9789>

⁶ NB: În locul termenului *învățământ*, vom folosi termenul *educație*, datorită gradului mai mare de acoperire al acestuia din punct de vedere semantic, dar și ca arie de aplicabilitate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În acord cu comunitatea științifică, UNESCO, în cadrul programului MOST⁷ (*Management of Social Transformations*), a precizat care sunt caracteristicile conceptului, elementele care îl caracterizează. În termeni generali, o bună practică trebuie să fie:

- **Inovatoare**, dezvoltă soluții noi sau creative;
- **Eficientă**, demonstrează un impact pozitiv și tangibil din perspectiva îmbunătățirii;
- **Sustenabilă**, cerințele sale sociale, economice și de mediu se pot menține în timp și pot produce efecte durabile;
- **Replicabilă**, servește drept model pentru a dezvolta politici, inițiative și intervenții în alte locuri.

În educație, o bună practică reprezintă o inițiativă, o politică sau un model de intervenție de succes care, în final, îmbunătățește procesele școlare și rezultatele educaționale ale elevilor. Caracterul inovator al unei bune practici este completat de eficiența sa. În acest context, inovarea educațională transcende simplul act de producere a noutății; trebuie să își demonstreze eficiența și replicabilitatea. Doar în aceste condiții o «bună practică» se transformă în și devine «bună practică», respectiv, în expresia unei cunoașteri profesionale sau cu nivel de expertiză ridicat, validată empiric, formulată astfel încât să fie transferabilă și, așadar, de utilitate potențială pentru comunitatea țintă.

Există motive diferite pentru care este oportun ca, mai ales în lumea educației, să se identifice, colecteze și disemineze bunele practici. Printre acestea sunt demne de menționat următoarele: permit învățarea de la alții; facilitează și promovează soluții inovatoare, de succes și sustenabile pentru probleme comune; permit realizarea unor punți între soluțiile empirice eficiente, cercetare și politici; oferă linii directe excelente pentru dezvoltarea unor inițiative noi și pentru definirea politicilor. [...]

În procesul de elaborare a documentului, pe cât posibil și ca ghid intelectual, se va ține cont de cele patru caracteristici ale unei bune practici: inovatoare, eficientă, sustenabilă și replicabilă.”

S-a optat pentru traducerea și prezentarea cvasi-integrală a documentului, fiind cel mai concis și explicit material identificat în literatura de specialitate, în general și, mai ales, pentru sectorul educație, în mod specific.

Din perspectiva altor specialiști, această propunere ar putea să fie tratată ca incompletă sau superficială, dar, în opinia noastră este mai mult decât suficientă pentru o discuție generală asupra bunelor practici și pentru a stabili bazele unei implementări eficiente a oricărui demers / oricărei activități de identificare și de schimb de bune practici.

Despre bunele practici s-a tot scris, însă nu s-a reușit conturarea unei definiții standard, general valabilă. Și nici conturarea unui cadru de referință specific pentru stabilirea unei bune practici sau pentru descrierea acesteia. În cele de mai sus, s-a realizat doar o propunere, care să ne permită conturarea unui cadru de lucru perfectibil.

Demersul

În acest cadru conceptual, au intervenit și eforturile experților care au identificat și furnizat bune practici în cadrul proiectului „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice

⁷ <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/most-programme/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, implementat în perioada 24.05.2018 – 23.07.2020. Proiectul a fost implementat în parteneriat, cu următoarea structură:

- Beneficiar și Lider de parteneriat – Asociația “Societatea Națională Spiru Haret pentru Educație, Știință și Cultură” (SNSH)
- Partener 1 – Inspectoratul Școlar Județean Botoșani (ISJ BT)
- Partener 2 – Inspectoratul Școlar Județean Giurgiu (ISJ GR)

Proiectul ProForm nu a avut ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să replice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (subactivitatea A3.2 a proiectului), pe lângă prezentarea unor bune practici identificate de către echipa de experți alocată acestui demers, ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului, din ambele județe, respectiv Botoșani și Giurgiu. Astfel, prezentul ghid conține atât bunele practici identificate și prelucrate de către echipa de experți ca rezultate al eforturilor de cercetare și analiză, cât și bune practici sau potențiale bune practici identificate la nivelul unităților de învățământ care au constituit grupul țintă instituțional al proiectului. Ca mod de prezentare, în unele cazuri s-a respectat structura amintită anterior, iar în altele, care nu permiteau respectarea acestei structuri, s-a optat pentru alte moduri de prezentare, cu dorința ca ghidul să devină un instrument util și ușor de folosit.

Bunele practici prezentate variază de la aspecte privind calitatea în învățământ, până la proiecte punctuale, anumite tehnici de lucru etc., elemente pe care le-am considerat ca fiind utile atât pentru dezvoltarea capacității instituționale la nivelul unităților de învățământ, cât și pentru creșterea calității educației, mai ales cea incluzivă.

Bibliografie Introdusere

- Lucrare colectivă, (septembrie 2008), *Mobilizare comunitară – definiții, idei, experiențe*, tipar: divizia.ro;
- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, sursa: <http://www.tvet.ro/Anexe/4.Anexe/4.8.4.%20Anexa%201.pdf>;
- Ministerio de Educacion, Cultura y Deporte. Consejo Escolar del Estado, *Sobre el concepto de „Buena Práctica”*, sursa: <http://www.mecd.gob.es/dctm/cee/encuentros/buenapractica.pdf?documentId=0901e72b815f9789>.

Surse online:

- <https://www.merriam-webster.com/dictionary/best%20practice>;
- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/best-practice>;
- https://en.oxforddictionaries.com/definition/best_practice;
- <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/best-practice>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- https://en.wikipedia.org/wiki/Best_practice, secțiunea *References* a oferit o foarte bună sursă de documentare.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Calitatea în educație – aspecte generale

Rezumat

Dezvoltarea capacității instituționale reprezintă un proces complex, cu o serie de activități interconectate. O componentă esențială a procesului o reprezintă asigurarea calității în educație. În acest sens, se prezintă aspectele generale legate de asigurarea calității educației incluzive, respectiv cadrul legislativ și o serie de elemente generale care permit fundamentarea abordării viitoare a bunelor practici relevante, care vor fi prezentate în cadrul proiectului „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182 (de aici înainte denumit ProForm).

Context

Contextul prezentului material este derivat din prevederile Ghidului Solicitantului pentru apelul de proiecte „Profesori motivați” în cadrul căruia a fost depus și proiectul „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

Conform prevederilor Cererii de Finanțare aferentă proiectului amintit anterior, există o serie de intervenții propuse în vederea asigurării calității educației incluzive, inclusiv prin măsuri pentru dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate, care sunt incluse ca grup țintă instituțional în cadrul proiectului.

În acest context, se impune abordarea cadrului normativ și a reglementărilor specifice asigurării calității în învățământul preuniversitar, ținând cont de faptul că unitățile școlare vizate fac parte din învățământul preuniversitar, respectiv sunt școli sau licee din județele Botoșani și Giurgiu.

În consecință, prezentul material reprezintă o bună practică din punct de vedere al stabilirii coordonatelor de lucru viitoare și de creare a unui cadru de lucru unitar, prin prezentarea și definirea terminologiei specifice domeniului calitate.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Conceptualizare și definiții

Conform celor prezentate anterior, se impune definirea și clarificarea terminologiei specifice.

În acest sens, vor fi abordate actele normative naționale, dar și documente generale referitoare la calitate, asigurarea calității, managementul calității, în general, cât și în particular din punct de vedere al sectorului educație.

Nivel internațional, prevederi generale

Principala organizație în materie de standardizare și certificare este ISO – Organizația Internațională de Standardizare, al cărei acronim ISO, vine din limba greacă unde ίσος, *isos*, înseamnă „egal”⁸.

Conform prevederilor emise de către ISO, terminologia specifică standardizării în domeniul calității are următoarele sensuri:

„Termeni referitori la calitate

- Calitate: măsura în care un ansamblu de caracteristici intrinseci îndeplinește cerințele.
- Cerință: nevoie sau așteptare care este declarată, în general implicită sau obligatorie.
- Clasă: categorie sau rang alocat diferitelor cerințe referitoare la calitate pentru produse, procese sau sisteme având aceeași utilizare funcțională.
- Satisfacția clientului: percepție a clientului despre măsura în care cerințele clientului au fost îndeplinite.
- Capabilitate: capacitatea unei organizații, unui sistem sau proces de a realiza un produs care va îndeplini cerințele pentru acel produs.
- Competență: capacitate demonstrată de a aplica cunoștințe și abilități.

Termeni referitori la management

- Sistem: ansamblu de elemente corelate sau în interacțiune.
- Sistem de management: sistem prin care se stabilesc politica și obiectivele și prin care se realizează acele obiective
- Sistem de management al calității: sistem de management prin care se orientează și se controlează o organizație în ceea ce privește calitatea.
- Politica referitoare la calitate: intenții și orientări generale ale unei organizații referitoare la calitate așa cum sunt exprimate oficial de managementul de la cel mai înalt nivel.
- Obiectiv al calității: ceea ce se urmărește sau spre care se tinde referitor la calitate.
- Management: activități coordonate pentru a orienta și controla o organizație.

⁸ Conform https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_Interna%C8%9Bional%C4%83_de_Standardizare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Management la cel mai înalt nivel: persoană sau grup de persoane care orientează și controlează o organizație de la cel mai înalt nivel.
- Managementul calității: activități coordonate pentru a orienta și controla o organizație în ceea ce privește calitatea.
- Planificarea calității: parte a managementului calității concentrată pe stabilirea obiectivelor calității și care specifică procesele operaționale și resursele aferente necesare pentru a îndeplini obiectivele calității.
- Controlul calității: parte a managementului calității, concentrată pe îndeplinirea cerințelor referitoare la calitate.
- Asigurarea calității: parte a managementului calității, concentrată pe furnizarea încrederii că cerințele referitoare la managementul calității vor fi îndeplinite.
- Îmbunătățirea calității: parte a managementului calității, concentrată pe creșterea abilității de a îndeplini cerințele referitoare la calitate.
- Îmbunătățire continuă: activitate repetată pentru a crește abilitatea de a îndeplini cerințele.
- Eficacitate: măsura în care activitățile planificate sunt realizate și sunt obținute rezultatele planificate.
- Eficiență: relație între rezultatul obținut și resursele utilizate.

Termeni referitori la organizație

- Organizație: grup de persoane și facilități cu un ansamblu de responsabilități, de autorități și de relații (ex. companie, corporație, firma, întreprindere, instituție, organizație de caritate, comerciant individual, asociație sau părți sau combinații ale acestora.)
- Structura organizatorică: ansamblu de responsabilități, autorități și relații dintre persoane.
- Infrastructura: „organizație” sistem de facilități, echipamente și servicii necesare pentru funcționarea unei organizații.
- Mediu de lucru: ansamblu de condiții în care se desfășoară activitatea.
- Client: organizație sau persoana care primește un produs (ex. consumator, cumpărător, utilizator final, comerciant cu amănuntul, beneficiar și achizitor).
- Furnizor: organizație sau persoana care furnizează un produs (ex. producător, distribuitor, comerciant cu amănuntul sau vânzător al unui produs sau furnizor al unui serviciu sau al unei informații).
- Parte interesată: persoane sau grup care au un interes legat de performanța sau succesul unei organizații (ex. clienți, proprietari, persoane în cadrul unei organizații, furnizori, bancheri, sindicate, parteneri sau societăți).

Termeni referitori la proces și produs

- Proces: ansamblu de activități corelate sau în interacțiune care transformă elementele de intrare în elemente de ieșire
- Produs: rezultat al unui proces.
- Proiect: proces unic prin care constă dintr-un ansamblu de activități coordonate și controlate, cu dată de început și dată de finalizare, întreprins pentru

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

realizarea unui obiectiv conform cerințelor specifice și care include constrângeri referitoare la timp, costuri și resurse.

- Procedură: mod specificat de efectuare a unei activități sau a unui proces.
 - NOTA 1 Procedurile pot fi documentate sau nu.
 - NOTA 2 Atunci când o procedură este documentată, se utilizează frecvent termenul de „procedură scrisă” sau „procedură documentată”. Documentul care conține o procedură poate fi definit ca „procedură document”.

Termeni referitori la caracteristici

- Caracteristică: trăsătură distinctivă.
- Caracteristică a calității: caracteristică intrinsecă a unui produs, proces sau sistem referitoare la o cerință.
- Dependabilitate: termen colectiv utilizat pentru a descrie performanța de disponibilitate și factorii care o influențează: performanța de fiabilitate, performanța de mentabilitate și performanța suportului pentru mentenanță.
- Trasabilitate: abilitatea de a reconstitui istoricul, aplicarea sau localizarea a ceea ce este luat în considerare.
- Termeni referitori la conformitate
- Conformitate: îndeplinirea unei cerințe.
- Neconformitate: neîndeplinirea unei cerințe.
- Acțiune preventivă: acțiune de eliminare a cauzei unei neconformități potențiale sau a altei situații nedorite potențiale.
- Acțiune corectivă: acțiune de eliminare a cauzei unei neconformități detectate sau a altei situații nedorite.
- Corecție: acțiune de eliminare a unei neconformități detectate.

Termeni referitori la documentație

- Informație: date care au semnificație.
- Document: informație împreună cu mediul ei suport (ex. înregistrare, specificație, document procedura, desen, raport, standard).
- Specificație: document care stabilește cerințe.
- Manualul de Management Integrat: document care descrie SMI (sistem de management al calității + sistem de management de mediu + sistem de management al sănătății și securității în muncă) al unei organizații.
- Planul Calității: document care specifică ce proceduri și resurse asociate trebuie aplicate, de cine și când pentru un anumit proiect, proces, produs sau contract.
- Înregistrare: document prin care se declară rezultate obținute sau furnizează dovezi ale activităților realizate.

Termeni referitori la examinare

- Dovadă obiectivă: date care susțin că există ceva sau este adevărat
- Inspecție: evaluare a conformității prin observare și judecare însoțite după măsurare, încercare sau comparare cu un calibru.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Încercare: determinarea uneia sau mai multor caracteristici în conformitate cu procedura.
- Verificare: confirmare, prin furnizare de dovezi obiective că au fost îndeplinite condițiile specificate.
- Validare: confirmare, prin furnizarea de dovezi obiective că au fost îndeplinite cerințele pentru o anumită utilizare sau o aplicație intenționată.
- Proces de calificare: proces prin care se demonstrează capacitatea de a îndeplini cerințe specificate.

Termeni referitori la audit

- Audit: proces sistematic, independent și documentat în scopul obținerii de dovezi de audit și evaluarea lor cu obiectivitate pentru a determina măsura în care sunt îndeplinite criteriile de audit.
- Program de audit: ansamblu de unu sau mai multe audituri planificate pe un anumit interval de timp și orientate spre un scop anume.
- Criterii de audit: ansamblu de politici, proceduri sau cerințe
- Dovezi de audit: înregistrări, declarații ale faptelor sau alte informații care sunt relevante în raport cu criteriile de audit.
- Constatări ale auditului: rezultate ale evaluării dovezilor de audit colectate în raport cu criteriile de audit.
- Concluzii ale auditului: rezultatele unui audit furnizate de echipa de audit, după luarea în considerare a obiectivelor auditului și a tuturor constatărilor auditului.
- Client al auditului: organizație care este auditată.
- Auditat: organizație care este auditată.
- Auditor: persoana care are aptitudini demonstrate și competența demonstrată de a efectua un audit.
- Echipa de audit: unul sau mai mulți auditori care efectuează un audit susținuți dacă este nevoie de experți tehnici.
- Expert tehnic: persoană care furnizează expertiză sau cunoștințe specifice echipei de audit.
- Plan de audit: descriere a activităților și a acordurilor pentru un audit.
- Domeniul auditului: amploarea și limitele unui audit.
- Competență: aptitudini personale demonstrate și capacitate demonstrată de a aplica cunoștințe și abilități.”⁹

În accepțiunea ISO, **standardul** este:

- „un document stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează pentru utilizări comune și repetate, reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, urmărind obținerea unui grad optim de ordine, într-un context dat.”¹⁰

⁹ Conform <http://certificari9001.ro/definitii>.

¹⁰ Conform <https://csr.institute.wordpress.com/2012/06/12/definitia-iso-pentru-standarde-14/>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Clarificări în contextul educației. Unele dintre definițiile prezentate anterior conform ISO, în educație au următoarele corespondențe, după cum urmează:

- „**Client:** organizație sau persoana care primește un produs (ex. consumator, cumpărător, utilizator final, comerciant cu amănuntul, beneficiar și achizitor).” = **beneficiar**, respectiv **elevii** (de la preșcolar la liceal) **și adulții** (care urmează diverse forme de învățământ), dar și **cadrele didactice** (din punct de vedere al demersurilor instituționale în materie de calitate).
- „**Furnizor:** organizație sau persoana care furnizează un produs (ex. producător, distribuitor, comerciant cu amănuntul sau vânzător al unui produs sau furnizor al unui serviciu sau al unei informații).” = **unitate/instituție școlară / de învățământ**.
- „**Parte interesată:** persoane sau grup care au un interes legat de performanța sau succesul unei organizații (ex. clienți, proprietari, persoane în cadrul unei organizații, furnizori, bancheri, syndicate, parteneri sau societăți).” = **famiile elevilor, comunitatea locală, factorii decizionali locali, parteneri ai furnizorilor, organizații ale societății civile / non profit relevante, structuri ale ministerului sectorial etc.**

Se poate observa că în domeniul calității există o serie de concepte și norme bine structurate și în aplicarea cărora este necesară o bună organizare, cu nivel ridicat de cooperare, planificare și management în cadrul organizației.

Nivel național, prevederi specifice, sectoriale

Conform *Legii educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată*¹¹, în contextul calității sunt furnizate următoarele definiții:

- „Art. 3.b) **principiul calității** - în baza căruia activitățile de învățământ se raportează la standarde de referință și la bune practici naționale și internaționale;”

Anexă – Lista definițiilor termenilor și a expresiilor utilizate în cuprinsul legii

- „**Calitatea educației** este ansamblul de caracteristici ale unui program de studii sau program de calificare profesională și ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite standardele de calitate, precum și așteptările beneficiarilor.”
- „**Asigurarea calității educației** exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație în conformitate cu standardele anunțate și este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale, de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele de calitate.”¹²

¹¹ Legii educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, *Anexă – Lista definițiilor termenilor și a expresiilor utilizate în cuprinsul legii*, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems, p. 148/151.

¹² Loc. cit., p. 147/151.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- „**Controlul calității educației** în unitățile de învățământ preuniversitar semnifică activități și tehnici cu caracter operațional, aplicate sistematic de o autoritate de inspecție desemnată pentru a verifica respectarea standardelor prestabilite.”
- „**Criteriul** reprezintă un set de standarde care se referă la un aspect fundamental de organizare și funcționare a unui/unei furnizor de educație/unități/instituții furnizoare de educație în procesul autorizării de funcționare provizorie/acreditării/evaluării și asigurării calității.”
- „**Evaluarea instituțională a calității** constă în examinarea multicriterială a calității educației, a măsurii în care un furnizor de educație/unitatea/instituția furnizoare de educație și programele acesteia îndeplinesc standardele și standardele de referință. Atunci când evaluarea calității este efectuată de organizație, aceasta însuși ia forma evaluării interne. Atunci când evaluarea calității este efectuată de o agenție națională sau internațională specializată, aceasta ia forma evaluării externe.”
- „**Indicatorul de performanță** reprezintă un instrument de măsurare a gradului de realizare a unei activități desfășurate de furnizorul de educație/unitatea/instituția furnizoare de educație prin raportare la standarde, respectiv la standardele de referință. Nivelul minim al indicatorilor de performanță corespunde cerințelor unui standard. Nivelul maxim al indicatorilor de performanță corespunde cerințelor unui standard de referință, este opțional și diferențiază calitatea în mod ierarhic, progresiv.”
- „**Îmbunătățirea calității educației** semnifică evaluarea, analiza și acțiunea corectivă continuă din partea furnizorului de educație/unității/instituției furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea standardelor de referință.”

Totodată, se impune precizarea, că o parte dintre aceste definiții se regăsesc și în *Legea nr. 87 din 13 iulie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației*.

Tot din actele normative amintite anterior se poate observa că există o agenție națională specializată, care realizează evaluarea calității ca evaluare externe. Respectiv, la nivel național există **A.R.A.C.I.P. (sau ARACIP) – Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar**, care are mai multe pagini web în care pot fi consultate documentele specifice sau, după caz, pot fi introduse datele necesare raportării anuale:

- <http://aracip.eu/>
- <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c5>
- <https://calitate.aracip.eu/layouts/AracipMc/Landing.aspx>

Conform surselor de informare citate anterior, ARACIP este „Instituție publică de interes național, în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, cu personalitate juridică și

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

cu buget propriu de venituri și cheltuieli, înființată prin [Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005](#) privind asigurarea calității educației, aprobată prin Legea nr. 87/2006.”¹³

Tot aceeași sursă de informare, prezintă și misiunea ARACIP, respectiv agenția realizează:

- evaluarea externă a calității educației oferite de instituțiile de învățământ preuniversitar și de alte organizații furnizoare de educație;
- autorizarea, acreditarea și evaluarea periodică a unităților de învățământ preuniversitar.

Agenția oferă furnizorilor de educație din învățământul preuniversitar o serie de metodologii, reperi metodologice, note, regulamente, instrucțiuni, ghiduri, manuale, criterii, precizări, standarde de referință, indicatori etc. pentru demersurile de asigurare a calității educației în învățământul preuniversitar. Aceste documente pot fi consultate accesând <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c618/>.

Nu vom detalia aceste resurse informaționale, ele fiind deja cunoscute la nivelul instituțiilor școlare din învățământul preuniversitar având în vedere că aceste documente reglementează activitatea acestor instituții. Dar, ne vom referi la câteva elemente esențiale din cuprinsul acestor documente.

Conform OUG 75/2005, modificată prin Legea 87/2006, în ceea ce privește metodologia de asigurării calității educației, cap. II. art. 8 prevede următoarele:

„Art. 8. -

(1) Metodologia asigurării calității în educație cuprinde următoarele componente:

- a) criterii;
- b) standarde și standarde de referință;
- c) indicatori de performanță;
- d) calificări.

(2) Calitatea în educație este asigurată prin următoarele procese:

- a) planificarea și realizarea efectivă a rezultatelor așteptate ale învățării;
- b) monitorizarea rezultatelor;
- c) evaluarea internă a rezultatelor;
- d) evaluarea externă a rezultatelor.

(3) Componentele și procesele de asigurare a calității și relațiile dintre ele se diferențiază în funcție de:

- a) nivelul de învățământ și, după caz, al calificării;
- b) tipul organizației furnizoare de educație;
- c) tipul programului de studii.”

După cum se poate observa, există o puternică legătură între criteriile, standardele de calitate, indicatorii de performanță și așteptările beneficiarilor, calitatea fiind asigurată prin dezvoltarea capacității instituționale în sensul adaptării organizației la aceste cerințe, demers care implică planificare, monitorizare și evaluare internă și externă, atât din punct de vedere al normelor de calitate, cât și, în primul rând, din punct de vedere organizațional.

¹³ Conform <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c5>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Vom mai face trimitere la un singur aspect din OUG 75/2005, modificată prin Legea 87/2006 și anume cum este înțeleasă capacitatea instituțională în contextul educației, respectiv cap. II, art. 10:

„**Art. 10.** - Asigurarea calității educației se referă la următoarele domenii și criterii:

A. Capacitatea instituțională, care rezultă din organizarea internă din infrastructura disponibilă, definită prin următoarele criterii:

- a) structurile instituționale, administrative și manageriale;
- b) baza materială și optimizarea utilizării bazei materiale;
- c) resursele umane și capacitatea instituției de atragere a resurselor umane externe instituției și din afara țării, în condițiile legii;”

Astfel, capacitatea instituțională, domeniu abordat și în cadrul proiectului ProForm, include resursele organizației (umane, materiale și, în completare, informaționale, logistice și financiare), structurile acesteia, modul de administrare/gestionare/management, toate conjugate în organizarea internă.

Aceste elemente ale capacității instituționale, cât și celelalte domenii prezentate în art. 10 (eficacitatea educațională și managementul calității), vor fi tratate separat în materiale viitoare, respectiv prin prezentarea unor bune practici în materie.

Concluzii

Se poate opina că prezentarea acestor definiții sau elemente extrase din actele normative în vigoare la nivel național sau din reglementări internaționale referitoare la domeniul calității poate avea un caracter redundant în contextul în care grupul țintă individual al proiectului este format din personal didactic și manageri școlari din școlile țintă ale proiectului ProForm, categorii de personal care utilizează și aplică în mod curent aceste concepte.

Dar, înainte începerii oricărui demers de prezentare a unor resurse de tip bune practici oricărui grup țintă, este necesară prezentarea terminologiei specifice și a cadrului normativ, astfel încât toate părțile implicate în schimbul sau furnizarea de bune practici să opereze cu aceleași noțiuni.

Bibliografie:

- Legea educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems;
- Legea nr. 87 din 13 iulie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, modificată prin Legea 87/2006;
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_Interna%C8%9Bional%C4%83_de_Standardizare;
- <http://certificari9001.ro/definitii>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- [https://csrinate.wordpress.com/2012/06/12/definitia-iso-pentru-standarde-14/;](https://csrinate.wordpress.com/2012/06/12/definitia-iso-pentru-standarde-14/)
- <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c5;>
- [http://aracip.eu/;](http://aracip.eu/)
- [http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c618/.](http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/c618/)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Managementul calității – Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității

Rezumat

Dezvoltarea capacității instituționale reprezintă un proces complex, cu o serie de activități interconectate. O componentă esențială a procesului o reprezintă asigurarea managementului calității. În acest sens, este necesară constituirea unei Comisii de Evaluare și Asigurare a Calității, demers reflectat printr-o bună practică (BP) identificată la nivelul unei unități școlare din județul Iași.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, înființat în anul 1840, la inițiativa lui Gheorghe Asachi.

Conform sursei de documentare¹⁴, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată unitatea școlară țintă era „[...] o școală unde implementarea sistemului de management al calității a constituit o prioritate, unde elevii sunt atrași în procesul didactic de către profesori bine pregătiți din punct de vedere profesional și metodic, de activitățile extracurriculare multiple realizate cu scopul eficientizării timpului liber, de comisiile pe probleme care își desfășoară o activitate intensă în vederea combaterii violenței, reducerii absenteismului și abandonului școlar.”

De asemenea, Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași școlariza un număr de 1597 de elevi în 64 de clase pentru învățământ liceal, învățământ de zi și frecvență redusă, liceu rută progresivă, învățământ vocațional, SAM și învățământ postliceal.

Pornind de la această stare de fapt, obiectivul general unității școlare a constat în „optimizarea și eficientizarea activității din unitatea școlară”¹⁵, cu următoarele obiective specifice:

- „constituirea Comisiei de Evaluare și Asigurare a Calității, la nivelul școlii;
- întocmirea documentației interne de reglementare a funcționării CEAC;
- formarea cadrelor didactice pentru aplicarea mecanismelor privind asigurarea calității și diseminarea informațiilor la nivelul întregului colectiv;
- responsabilizarea tuturor persoanelor implicate în procesul educațional, pentru implicarea directă și activă în îmbunătățirea permanentă a calității acestuia.”¹⁶

¹⁴ Programul PHARE TVET R02006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 10.

¹⁵ Loc. cit., p. 9.

¹⁶ Ibidem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Strategii și intervenții

Anterior prezentării strategiei și intervențiilor se impune reamintirea terminologiei specifice, deși prezentată într-un material anterior.

Conform Legii educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată¹⁷, în contextul calității sunt furnizate următoarele definiții:

- „**Calitatea educației** este ansamblul de caracteristici ale unui program de studii sau program de calificare profesională și ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite standardele de calitate, precum și așteptările beneficiarilor.”
- „**Asigurarea calității educației** exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație în conformitate cu standardele anunțate și este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale, de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele de calitate.”¹⁸

După cum se poate observa, există o puternică legătură între standardele de calitate și așteptările beneficiarilor, calitatea fiind asigurată prin dezvoltarea capacității instituționale.

Raportat la contextul prezentat și actele normative invocate, s-a identificat ca bună practică abordarea de la nivelul unității școlare amintite în secțiunea *Context*, respectiv Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, care își propunea:

„**Obiectivul general:** Optimizarea și eficientizarea activității din unitatea școlară.

Obiective specifice:

- constituirea Comisiei de Evaluare și Asigurare a Calității, la nivelul școlii;
- întocmirea documentației interne de reglementare a funcționării CEAC;
- formarea cadrelor didactice pentru aplicarea mecanismelor privind asigurarea calității și diseminarea informațiilor la nivelul întregului colectiv;
- responsabilizarea tuturor persoanelor implicate în procesul educațional, pentru implicarea directă și activă în îmbunătățirea permanentă a calității acestuia.”¹⁹

Parcursul schimbării și elementele logice cheie

Conform obiectivelor propuse, amintite anterior, la nivelul unității școlare de referință s-au realizat următoarele intervenții:

„Implementarea managementului calității în școală a vizat următoarele aspecte:

¹⁷ Legii educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, *Anexă – Lista definițiilor termenilor și a expresiilor utilizate în cuprinsul legii*, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems, p. 148/151.

¹⁸ Loc. cit., p. 147/151.

¹⁹ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 9.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 1) înființarea Comisiei pentru Evaluarea și Asigurarea Calității (CEAC), conform metodologiei, și stabilirea sarcinilor pe fiecare membru al comisiei;
- 2) înființarea unei comisii de evaluare și asigurare a calității la nivelul catedrelor;
- 3) elaborarea Regulamentului de funcționare și Codului de etică ale CEAC;
- 4) întocmirea Planului de acțiune pentru asigurarea calității, la nivel de școală și de catedre;
- 5) elaborarea strategiei de evaluare internă a calității;
- 6) elaborarea procedurilor de evaluare și asigurare a calității activității din școală;
- 7) stabilirea și pregătirea echipei de observatori ai lecțiilor, repartizarea cadrelor didactice pe observatori;
- 8) înființarea centrului de documentare în domeniul calității în învățământ, în biblioteca școlii, și a punctelor de informare în sala profesorală;
- 9) înscrierea unui număr de 3 cadre didactice la cursurile de perfecționare: "Calitate și eficiență în managementul școlar";
- 10) implicarea agenților economici, materializată în: protocoale de efectuare a instruirii practice a elevilor la agenții economici, vizite de documentare a elevilor la agenții economici, angajarea unor absolvenți și elaborarea CDL;
- 11) elaborarea rapoartelor de monitorizare internă periodice și a rapoartelor de evaluare internă anuale;
- 12) realizarea unei analize SWOT, în cadrul fiecărei catedre și la nivel de școală, privind calitatea actului didactic, în vederea identificării punctelor slabe ale activității didactice;
- 13) realizarea planului de îmbunătățire a calității, în funcție de punctele slabe identificate."²⁰

În contextul prezentat și al tematicității abordate, se poate observa că **cerința normativă** privind *ansamblul de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale a fost transpusă la nivel organizațional prin măsurile principale* prezentate anterior, respectiv „înființarea Comisiei pentru Evaluarea și Asigurarea Calității (CEAC)” și prin elaborarea strategiilor, metodologiilor și procedurilor expuse, cu implicarea agenților economici parteneri de practică. Se poate observa că abordarea de la nivelul unității școlare, respectiv Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi” Iași, are un caracter integrat, respectiv parcurge o serie de etape (a se vedea punctele 1)-14) citate anterior), care sunt definatorii din punct de vedere al propunerii, stabilirii, implementării, monitorizării și, mai ales, evaluării cadrului de implementare al măsurilor necesare asigurării calității în educație, **aspect esențial pentru demersurile de dezvoltare a capacității instituționale a unităților școlare.**

Rezultate

Din perspectiva rezultatelor derivate din implementarea măsurilor prezentate anterior, raportat la specificul unității școlare și la momentul implementării, cităm:

„Dovezi ale succesului pot fi considerate rezultatele deosebite obținute de unitate, mai ales în ultima perioadă, cum ar fi: Școala europeană pentru perioada 2008-2011,

²⁰ Idem, p. 10.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

implicarea în proiecte școlare europene Socrates și Comenius, cu parteneri din Italia, Turcia, Franța, Portugalia, Anglia, Polonia, selectarea unității în cadrul *Programului național Campus școlar* și al *Programului bilateral româno-francez de formare auto*, numeroasele premii obținute la etapele județene și naționale ale concursurilor și olimpiadelor școlare ș.a.”²¹

O serie de aspecte interesante, derivate din practica implementării CEAC și a **strategiilor, metodologiilor și procedurilor aferente**, sunt evidențiate chiar de către unitate școlară care a generat buna practică prezentată, respectiv:

„În egală măsură, considerăm utile și relevante procedurile elaborate la nivelul școlii, care reglementează, generalizează și uniformizează modul de desfășurare a diverselor activități.

Printre acestea se pot enumera procedurile pentru:

- observarea procesului de predare-învățare;
- identificarea stilurilor de învățare ale elevilor și adaptarea stilurilor de predare ale profesorilor la nevoile individuale și colective ale elevilor;
- biblioteca școlii;
- consilierea elevilor de către psihopedagogul școlii;
- protecția muncii în laboratoare, cabinete și ateliere și acordarea primului ajutor;
- inventarierea cărților și publicațiilor din biblioteca școlii și achiziționarea de noi manuale și cărți;
- circulația elevilor în incinta școlii;
- procedura de realizare a activităților extracurriculare
- elaborarea, aplicarea și interpretarea chestionarelor;
- selectarea, păstrarea și verificarea dovezilor;
- depunerea și rezolvarea contestațiilor;
- verificarea modului de completare a documentelor oficiale (cataloge, documente financiare ș.a.);
- elaborarea, aplicarea și verificarea orarului școlii;
- evaluare externă pentru asigurarea calității;
- analizarea documentelor esențiale privind funcționarea unității;
- analizarea punctelor slabe și stabilirea planului de îmbunătățire etc.”²²

Rezultatele sunt de la sine grăitoare în contextul în care, din punctul de vedere al unității școlare care a generat buna practică prezentată, se pune accentul pe **identificarea obiectivă a nevoilor, care ulterior fundamentează planurile de acțiune și strategiile interne de evaluare a calității**, respectiv:

„Credem că modul în care școala noastră a implementat sistemul de asigurare a calității se poate extinde în cadrul întregului sistem de învățământ profesional și tehnic, parțial și în celelalte forme ale sistemului de învățământ.

Activitatea de asigurare a calității ar trebui să înceapă, în fiecare școală, printr-o identificare cât mai obiectivă a aspectelor ce trebuie îmbunătățite și ierarhizarea lor, pentru stabilirea priorităților.”²³

²¹ Ibidem.

²² Idem, p. 10-11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii

În concluzie, înființarea CEAC și elaborarea cadrului metodologic și procedural aferent la nivel intern nu ar trebui să reprezinte strict limitarea la bifarea unei cerințe normative și îndeplinirea listelor de verificare ARACIP, ci, dimpotrivă, trebuie să permită asigurarea unui mecanism intern care să contribuie la asigurarea calității serviciilor de educație și formare profesională dezvoltate și livrate de către o unitate școlară, mecanism implementat prin „[...] acțiuni constructive, orientate spre:

- îmbunătățirea comportamentului, a motivării și a prezenței elevilor;
- reducerea absenteismului și abandonului școlar;
- colaborarea strânsă dintre elevi și profesori, materializată în creșterea interesului și asumarea responsabilității pentru propria învățare de către elevi;
- îmbunătățirea evaluării formative, prin folosirea unei game mai largi de metode și instrumente de evaluare, diversificată inclusiv prin aportul inovativ personal al cadrelor didactice sau al unor echipe mixte de profesori și elevi;
- îmbunătățirea colaborării între catedre și a relațiilor cu toți factorii interesați;
- creșterea numerică și calitativă a parteneriatelor cu agenții economici locali, prin stimularea interesului lor pentru implicarea directă și activă în procesul complex de asigurare a calității în întreaga activitate derulată de unitate;
- îmbunătățirea parteneriatelor între școală, familie și alte organizații în ceea ce privește educația elevilor.”²⁴

Bibliografie:

- Legea educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems;
- Legea nr. 87 din 13 iulie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, modificată prin Legea 87/2006;
- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*;
- <http://aracip.eu/>.

²³ Ibidem, p. 11.

²⁴ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Managementul calității. Implementarea Sistemului de Management al Calității (SMC)

Rezumat

O componentă esențială a procesului de dezvoltare a capacității instituționale o reprezintă asigurarea managementului calității. În acest sens, este necesar să fie cunoscute etapele procesului necesare definirii și implementării Sistemului de Management al Calității (SMC), demers reflectat printr-o bună practică (BP) identificată la nivelul unei unități școlare din județul Prahova.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Grupul Școlar Industrial Energetic Ploiești, actualmente Colegiul Tehnic „Elie Radu” Ploiești.

Conform sursei de documentare²⁵, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, respectiv o unitate școlară care oferă „oportunități de educație și instruire de cea mai bună calitate în domeniile electric, electromecanic, mecanic și construcții și lucrări publice, sprijinind în același timp dezvoltarea carierei, sporirea calității vieții și prosperitatea economică”.²⁶

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare au abordat un aspect esențial în vederea înțelegerii demersului pe care trebuiau să-l parcurgă, respectiv: «Privit ca un model generator de succes în economiile dezvoltate, la noi, scepticii s-ar putea întreba dacă sistemul de management al calității ar putea deveni funcțional în sfera educației mai ales sau dacă există premise ca aceste modele să poată fi implementate. **Ce este, de fapt, calitatea?** SR ISO 9000:2000 precizează la punctul 3.1.1. următoarea definiție: „calitatea este măsura în care un ansamblu de caracteristici intrinseci (trăsături distinctive atribuite calitative sau cantitative) îndeplinește cerințele (nevoile sau așteptările implicite, declarate sau obligatorii)”. Astfel, **primul lucru** care trebuie făcut este **să autoevaluăm situația calității în cadrul organizației, în raport cu așteptările noastre care trebuie să se identifice cu cele ale beneficiarilor, cărora le sunt adresate produsele sau serviciile pe care le furnizăm.**»²⁷

Strategii și intervenții

²⁵ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 23.

²⁶ V. <https://www.admitereliceu.ro/institutie/colegiul-tehnic-elie-radu-ploiesti>.

²⁷ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, ed.cit, p. 23.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Anterior prezentării strategiei și intervențiilor se impune reamintirea terminologiei specifice, deși prezentată într-un material anterior.

Conform Legii educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată²⁸, în contextul calității nu sunt furnizate definiții pentru SMC, dar se precizează următoarele:

- „Art. 335. - (1) Sistemul național de asigurare a calității educației permanente cuprinde sistemul de asigurare a calității în învățământul preuniversitar, sistemul de asigurare a calității în învățământul superior, sistemul de asigurare a calității în formarea profesională inițială, sistemul de asigurare a calității în formarea profesională continuă.”²⁹

Dintre mai multe definiții ale SMC, ne-am oprit asupra unei abordări mai relaxate, dar comprehensive, respectiv:

„Conform definiției date de standardul *SR EN ISO 9000:2006 Sisteme de management al calității. Principii și vocabular*, **Sistemul de management al calității (SMC)** este «un sistem de management prin care se orientează și se controlează o organizație în ceea ce privește calitatea».

În același standard, o definiție mai extinsă precizează: «Sistemul de management al calității este acea parte a sistemului de management al organizației, orientată către obținerea rezultatelor, în raport cu obiectivele calității, pentru satisfacerea necesităților, așteptărilor și cerințelor părților interesate, după caz.»

Un **Sistem de management al calității** este pur și simplu o metodă prin care organizația demonstrează că înțelege cerințele clienților ei și produce produse și/sau servicii care îndeplinesc aceste cerințe, la un nivel din ce în ce mai ridicat. **Sistemul de management al calității** permite unei organizații să-și atingă scopurile și obiectivele stabilite în politica și strategia acesteia. Totodată, oferă coerență și satisfacție în termeni de metode, materiale și echipamente. Pentru a fi efectiv, e nevoie ca **Sistemul de management al calității** să interacționeze cu toate activitățile organizației, pornind de la identificarea cerințelor clientului și urmărind obținerea satisfacției clientului.

Sistemul de management al calității este rezultatul evoluției de-a lungul istoriei a preocupărilor legate de calitatea produselor sintetizate în standarde.”³⁰

Pe scurt, este o componentă a managementului organizațional, orientată spre client în vederea satisfacerii nevoilor/cerințelor/așteptărilor acestuia la cel mai ridicat nivel.

După cum se poate observa, există o puternică legătură între standardele de calitate și așteptările beneficiarilor, calitatea fiind asigurată prin dezvoltarea capacității instituționale.

²⁸ Legea educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, *Anexă – Lista definițiilor termenilor și a expresiilor utilizate în cuprinsul legii*, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems, p. 148/151.

²⁹ Loc. cit., p. 143/151.

³⁰ <http://smartstaff.ro/sistem-de-management-al-calitatii/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Derivat din literatura de specialitate, s-au putut identifica anumite exemple de bună practică în ceea ce privește SMC. De interes este un îndrumar în acest domeniu, realizat în cadrul unui proiect cofinanțat prin POSDRU 2007-2013, implementat de către MEN și preluat de către Comisia Europeană ca exemplu.³¹ Respectiv, în cadrul proiectului „Calitate într-o economie bazată pe cunoaștere – OIPOS DRU/ CPP158/DMI1.4/S/ID137421, cod SMIS 50587” s-a elaborat un îndrumar practic privind implementarea SMC. Din această resursă, vom extrage etapele necesare implementării SMC, prezentate succint în cele urmează, dar detaliat în cadrul materialului de referință³². Etapele necesare, respectiv 14, sunt următoarele:

1. Angajamentul managementului la vârf;
2. Stabilirea echipei de implementare;
3. Inițierea programului de conștientizare privind sistemul de management al calității;
4. Instruirea personalului;
5. Efectuarea auditului diagnostic;
6. Dezvoltarea Planului de implementare;
7. Dezvoltarea documentației SMC;
8. Controlul documentelor;
9. Implementarea;
10. Auditul intern;
11. Analiza managementului;
12. Audit pre-certificare;
13. Certificarea;
14. Îmbunătățirea continuă.

Aceste etape pot fi considerate ca drumul critic în vederea implementării SMC, toate fiind obligatorii în vederea asigurării succesului acestui demers.

Referitor la succes, vom prezenta demersul realizat de către Colegiul Tehnic „Elie Radu” Ploiești, așa cum am amintit în capitolul *Context*, demers realizat în a doua parte a decadei 2000-2010, perioadă în care SMC se implementa preponderent în mediul privat în România. Unitatea școlară amintită a prezentat succint etapele parcurse – prin aplicarea celor 14 puncte expuse anterior, ca exemplu pentru implementarea SMC într-o organizație furnizoare de educație, respectiv:

- „-definirea politicii și a obiectivelor organizației referitoare la calitate;
- determinarea activităților și stabilirea responsabilităților pentru realizarea obiectivelor;
- stabilirea metodelor de evaluare a eficacității și eficienței fiecărei activități;
- utilizarea acestor metode de evaluare;
- definirea și aplicarea unui program de îmbunătățire continuă a SMC.”³³

³¹ https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/indrumar_smc-fiatest.pdf.

³² Calitate într-o economie bazată pe cunoaștere – OIPOS DRU/ CPP158/DMI1.4/S/ID137421, cod SMIS 50587, *Implementarea sistemului de management al calității. Îndrumar practic*, p. 2-18.

³³ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 24.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Tot unitatea școlară în speță evidențiază un element definitoriu al procesului de implementare a SMC, respectiv: „Rolul hotărâtor în implementarea și îmbunătățirea continuă a SMC revine conducerii organizației care trebuie să se implice în fiecare din etapele menționate.”³⁴

Rezultate

Din perspectiva rezultatelor derivate din implementarea SMC, raportat la specificul unității școlare și la momentul implementării, cităm:

„Dovezi ale succesului. Această practică se folosește și este utilă în diagnosticarea calității educației în cadrul organizației noastre. Implementarea SMC în cadrul organizației noastre este utilă în realizarea autoevaluării, în organizarea activităților implicate în asigurarea calității.”³⁵

De asemenea, pentru ca buna practică să fie completă, sunt evidențiate succint, dar foarte relevant, resursele necesare și anume: „Pentru implementarea SMC este necesară o activitate sistematică în cadrul CEAC, implicarea conducerii, a întregului personal didactic și auxiliar precum și participarea beneficiarilor direcți ai educației (elevi) și indirecti (părinți, agenți economici, comunitate).”³⁶

Concluzii

În concluzie, implementarea SMC în organizații educaționale răspunde în primul rând nevoilor/cerințelor/aspirațiilor beneficiarilor organizației, fiind un demers specific managementului organizațional.

De asemenea, un rol esențial în acest demers îi revine conducerii organizației, în toate etapele procesului, cu sprijin constant și susținut din partea CEAC.

Nu în ultimul rând, implementarea SMC într-o organizație educațională reprezintă un factor de generator de valoare adăugată în desfășurarea activității, asigurând crearea și documentarea unor metode și proceduri de lucru cu formulare specifice, definirea unor procese și fluxuri de lucru, integrate într-un plan organizațional, cu beneficii atât pentru utilizatorii serviciilor săi, cât și pentru organizația în sine la nivelul activității curente, al imaginii, dar și în ceea ce privește respectarea standardelor și cerințelor impuse de evaluările specifice organizate de către ARACIP – învățământ preuniversitar sau ARACIS – învățământ universitar.

Bibliografie:

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem.

³⁶ Ibidem.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Legea educației naționale nr. 1 / 2011 actualizată, tipărit de Legestart.ro la 22.01.2018, Document Lege5 - Copyright © 2018 Indaco Systems;
- Legea nr. 87 din 13 iulie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, modificată prin Legea 87/2006;
- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*;
- <https://www.admitereliceu.ro/institutie/colegiul-tehnic-elie-radu-ploiesti>;
- https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/indrumar_smc-fiatest.pdf;
- <http://smartstaff.ro/sistem-de-management-al-calitatii/>.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Organigrama asigurării eficienței autoevaluării și optimizării activităților de îmbunătățire continuă

Rezumat

Procesul de autoevaluare este indispensabil optimizării activităților de îmbunătățire continuă ca parte a asigurării calității, demers esențial în dezvoltarea capacității esențiale a unei unități de învățământ. Modul de organizare și realizare a autoevaluării este reflectat printr-o bună practică (BP) identificată la nivelul unei unități școlare din județul Botoșani.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Grupul Școlar Industrial „Elie Radu”, Botoșani.

Conform sursei de documentare³⁷, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic. Respectiv:

„Liceul nostru a fost înființat în anul 1972, fiind un liceu industrial de construcții. Pe parcursul celor 30 ani de activitate neîntreruptă liceul nostru a pregătit elevi atât la învățământul liceal cât și la cel profesional, pregătindu-i în următoarele specializări: lucrări publice construcții; protecția mediului; prelucrarea lemnului; mecanică.

Din anul 1991 liceul nostru poartă numele distinsei personalități care a fost inginerul și profesorul universitar Elie Radu (1853-1931), cu realizări și contribuții importante în dezvoltarea ingineriei construcțiilor la noi în țară. În peisajul învățământului botoșănean, liceul nostru se distinge prin unicitatea specificului pe care îl are, fiind singurul liceu de construcții din județ.

Astfel, Grupul Școlar Industrial "Elie Radu" din Botoșani asigură continuitatea neîntreruptă în furnizarea mâinii de lucru calificate în meserii specifice în domeniul construcțiilor de 30 de ani. În pregătirea elevilor, liceul nostru beneficiază de un personal calificat care pune accentul pe formarea deprinderilor și cunoștințelor necesare meseriilor în care sunt pregătiți elevii.

Pentru realizarea acestor obiective, liceul dispune de o bază materială, de laboratoare și ateliere adecvate specificului meseriei, având cabinete de construcții, desen, mecanică, instalații și ateliere de instalații, construcții, lăcătușerie, mecanică auto, prelucrări prin așchiere și de tâmplărie. Obiectivul final este formarea tehnicienilor în construcții recunoscuți pe plan european.

Elevii de gimnaziu trebuie să probeze o cultură generală solidă și aptitudini pentru învățământul tehnic, să stăpânească științele exacte și mai ales desenul tehnic. Unitatea

³⁷ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 16-19.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

noastră școlară oferă o bază materială adecvată cu săli de clasă, cabinete, ateliere, precum și cantină și internatul pentru elevii din afara orașului cu un număr de 150 de locuri.

Conducerea școlii și colectivul de cadre didactice doresc să li se acorde sprijinul directorilor și profesorilor din școlile generale din județ, pentru informarea și îndrumarea elevilor care au aptitudinile necesare și cunoștințele generale solide și doresc să îmbrățișeze aceste meserii specifice domeniului construcțiilor și protecției mediului, meserii care sunt de actualitate și sunt solicitate de piața muncii din țară și străinătate.”³⁸

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau următoarele obiective:

General: „asigurarea calității în educație, cu accent pe creșterea gradului de realizare a indicatorilor de calitate.”³⁹

Specifice:

- „asigurarea participării tuturor actorilor importanți în procesul de asigurare a calității în IPT (elevi, parinti, cadre didactice, administrația învățământului, administrația locală, angajatori etc.);
- dezvoltarea culturii organizaționale a asigurării calității, ca parte a culturii organizaționale a școlii.”⁴⁰

În înțelegerea completă a contextului în care s-a realizat intervenția, reprezentanții unității școlare au furnizat o serie de informații, cu caracter general, dar și specific pentru profilul instituțional și situația de la momentul respectiv:

„Autoevaluarea trebuie să sprijine dezvoltarea organizațională, de aceea trebuie realizată ca o parte integrantă a planificării strategice și operaționale, nu ca o activitate separată. Trebuie să se integreze reglementărilor unității de ÎPT vizând asigurarea calității, inclusiv tuturor standardelor externe de asigurare a calității și modelelor de comparație cu alte instituții. Astfel, **calitatea și rigoarea procesului de autoevaluare constituie un mijloc important pentru demonstrarea calității proceselor care au loc.**

La nivelul unității noastre, luând în considerare necesitatea asigurării calitatii educatiei, în vederea optimizării și eficientizării tuturor raporturilor/relațiilor și din dorința de a colecta și produce dovezi care răspund nevoii de autoevaluare, pentru a face aprecieri asupra performanței sau pentru elaborarea planului de îmbunătățire, **s-a impus ca necesară organigrama asigurării calității.** Conform DEX prin organigramă se înțelege „redarea schematică (grafică), în toate detaliile, a organizării, a subordonării și a legăturilor dintre compartimente din cadrul unei întreprinderi sau al unei instituții”.

Pentru a înțelege mai bine cum își desfășoară activitatea de implementare a asigurării calității, a creșterii eficienței autoevaluării, a optimizării activităților de îmbunătățire continuă, fiecare compartiment funcțional/comisie/persoană responsabilă din unitate își are locul în organigramă. Practic, **sunt stabilite relațiile dintre compartimente/comisii/responsabili. Organigrama asigurării eficienței autoevaluării și optimizării activităților de îmbunătățire continuă clarifică cu precizie relațiile de**

³⁸ v. <https://www.admitereliceu.ro/institutie/grupul-scolar-industrial-elie-radu-botosani>

³⁹ Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic, p. 16.

⁴⁰ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

subordonare și parteneriat la nivelul unității de învățământ (intrainstituțional). Sunt astfel clar definite „traseele dovezilor” și monitorii acțiunilor.”⁴¹

Respectiv o nevoie de realizare a unui cadru eficient de lucru, cu proceduri și norme specifice, în vederea atingerii obiectivelor propuse.

Strategii și intervenții

În continuarea celor de mai sus, reiese clar că se impune planificarea autoevaluării, cu trasarea unor responsabilități clare pentru toți actorii interni implicați. Un rol esențial revine CEAC (Comisiei de Evaluare și Asigurare a Calității), al cărei coordonator/responsabil trebuie să știe care sunt responsabilitățile sale în acest demers.

„Coordonarea procesului de autoevaluare implică în mod obișnuit planificare, stabilirea termenelor pentru îndeplinirea activităților, consiliere, facilitare, monitorizare, analiză, validare, scriere de rapoarte, corectarea și adaptarea materialelor, promovarea bunei practici.”⁴² Aceste etape anuale și nu numai, pot fi delegate complet către CEAC, ale cărei raporturi cu alți actori implicați (persoane, grupuri, echipe relevante) la nivel organizațional trebuie stabilite/definite în mod clar și coerent.

Nu trebuie uitat rolul esențial al Consiliului de Administrație al organizației școlare în procesele de management al planificării și de implementare a demersului de îmbunătățire, ca etape imediate următoare procesului de autoevaluare.

Prin regulamentul de funcționare al CEAC (cu atribuții / sarcini pentru fiecare membru sau cu prevederea acestora în fișele de post) trebuie să fie în concordanță cu etapele specifice procesului de autoevaluare și îmbunătățire continuă, respectiv:

- evaluarea performanței;
- întocmirea raportului de autoevaluare;
- stabilirea planului de îmbunătățire, a țintelor îmbunătățirii și a planurilor de acțiune;
- monitorizare și
- analiză.

Pentru exemplificare, reprezentanții unității școlare care a generat buna practică, au furnizat lista completă a echipelor de lucru create și organizate pentru obiectivul propus – asigurarea eficienței autoevaluării și optimizarea activităților de îmbunătățire continuă – respectiv:

- „Comisia de evaluare și asigurare a calității (CEAC), constituită conform prevederilor legale cu atribuții și regulament propriu de funcționare;
- Comisiile Metodice, și anume: Comisia Metodică a ariei curriculare „Limbă și comunicare”, Comisia Metodică a ariei curriculare „Matematica și Științe”, Comisia Metodică a ariei curriculare „Om și societate”, Comisia Metodică a ariei curriculare „Tehnologii”, cu echipele pe discipline de învățământ, cu atribuții pentru fiecare cadru didactic;
- Comisia de realizare a Regulamentului intern al școlii și a procedurilor de asigurare a calității;

⁴¹ Idem.

⁴² Idem, p. 17.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Comisia de Marketing Elie Radu, cu atribuții în aplicarea, centralizarea, interpretarea și întocmirea rapoartelor la chestionarele de interes aplicate beneficiarilor direcți sau indirecti, prestatorilor de servicii educaționale;
- Serviciul Specializat Secretariat, cu îndatorirea de a culege, evidenția statistic și arhiva fluxul informațional;
- Serviciul Specializat Administrativ - Contabilitate, cu menirea de planificare, execuție și administrare a resurselor financiare în vederea susținerii „politicilor unității” privind asigurarea calității;
- Consiliul elevilor - comitet de consultare a elevilor în scopul asigurării participării lor la autoevaluarea calității serviciilor oferite de școală;
- Avocatul elevilor - se ocupa cu rezolvarea cazurilor de nerespectare a drepturilor copilului, violența din școală, abandon școlar, număr prea mare de absențe, probleme cu profesorii și alte lucruri care îi deranjează pe elevi;
- Asociația părinților "Elie Radu", organism cu personalitate juridică și statut propriu;
- Comisia partenerilor economici-beneficiari indirecti, formată din reprezentanți ai firmelor partenere școlii, partenerii cheie și angajatorii.”⁴³

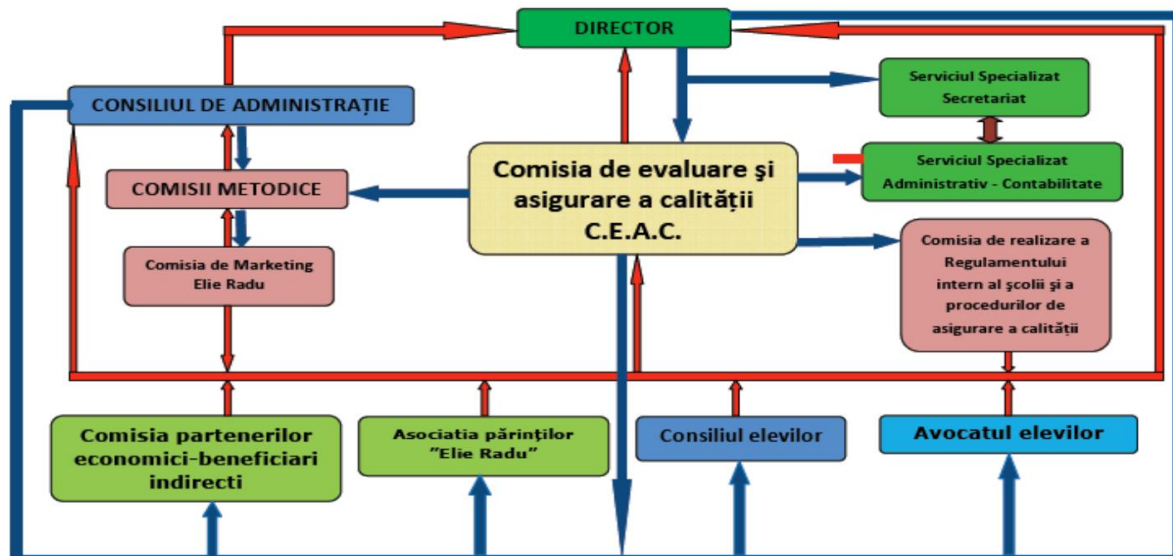
Am evidențiat prin subliniere două aspecte interesante pentru anul elaborării și implementării intervenției, când aceste concepte nu erau implementate în multe unități de învățământ din țară.

Aceste comisii au fost pregătite pentru scopul vizat – tehnici de autoevaluare, au accent pe evaluarea dovezilor, emiterea unor aprecieri consolidate și stabilirea relațiilor între echipe. Ca în orice **echipă**, există un **coordonator/lider** care planifică și organizează procesul de autoevaluare și redactează raportul aferente. Totodată, s-a realizat și **un flux** al documentelor și etapelor, respectiv: „Odată ce echipa finalizează procesul și raportul de autoevaluare și planul de îmbunătățire, acestea sunt înaintate la CEAC, care este responsabilă cu elaborarea raportului de autoevaluare al organizației și de asigurarea feed-back-ului.”⁴⁴ Acest flux a fost reprezentat și grafic prin transpunerea la nivel de schema organizatorică tip organigramă prin care sunt definite relațiile intrainsiționale între echipele/comisiile – serviciile specializate amintite anterior, Consiliul de Administrație și managementul organizației.

⁴³ Idem.

⁴⁴ Idem, p. 18.

Organigrama
asigurării eficienței autoevaluării și optimizarea activităților de îmbunătățire continuă

Organizația și-a asumat și un obiectiv viitor, suplimentar, respectiv îmbunătățirea continuă a acestei organigrame specifice, încă o dovadă a angajamentului privind îmbunătățirea continuă a calității la nivelul unității de învățământ.

Rezultate

Din perspectiva rezultatelor derivate din implementarea organigramei pentru asigurarea eficienței autoevaluării și optimizarea activităților de îmbunătățire continuă, cităm:

- „Implicarea activă a tuturor „actorilor” importanți în procesul de asigurare a calității în IPT (elevi, părinți, cadre didactice, **administrația învățământului, administrația locală**);
- Optimizarea și eficientizarea permanent a „traseelor informaționale” care conduc la creșterea vitezei de comunicare și de colectare a dovezilor;
- Fiecare membru al echipelor implicate în procesul de asigurare a calității în IPT își cunoaște sarcinile și rolul în implementare;
- Sporește încrederea în corectitudinea și calitatea rezultatelor, îmbunătățindu-se statutul școlii;
- Conștientizarea de către toți factorii implicați a nevoii de calitate și a introducerii sistemelor de management al calității;
- La nivelul școlii se dezvoltă cultura calității;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Creșterea capacității școlii** de a produce o ofertă educațională de calitate, adecvată unei societăți democratice și unei economii de piață în continuă schimbare.”⁴⁵

Din perspectiva **resurselor necesare** acestui demers, accentul a fost pe resursele umane, respectiv: elevi, părinți, cadre didactice, administrația învățământului și administrația locală. Trebuie subliniat faptul că pentru un *demers strict intern* s-a apelat totuși la factori externi relevanți.

Referitor la resursele umane implicate și modul de lucru, reprezentanții Grupului Școlar Industrial „Elie Radu” au făcut și o recomandare privind implementarea unei organigrame de acest tip și anume: este esențial să fie respectate niște precondiții, respectiv „Dacă sunt bine cunoscute echipele de lucru, iar la nivelul unității sunt canale de comunicare care sunt deja funcționale (ex.: comisii metodice), se poate foarte ușor implementa/îmbunătăți organigrama.”⁴⁶

Concluzii

În concluzie, dovada prezentată anterior, respectiv *conștientizarea de către toți factorii implicați a nevoii de calitate și a introducerii sistemelor de management al calității* este derivată din acțiuni specifice îndeplinirii acestui obiectiv, iar **realizarea organigramei pentru asigurarea eficienței autoevaluării și optimizarea activităților de îmbunătățire continuă** reprezintă o astfel de acțiune și **o bună practică în ceea ce privește dezvoltarea capacității instituționale a unei unități școlare** și nu doar din perspectiva proceselor specifice asigurării calității actului educațional, ci și a definirii și reglementării unui mod de lucru specific eficient.

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*;
- <https://www.admitereliceu.ro/institutie/grupul-scolar-industrial-elie-radu-botosani>.

⁴⁵ Idem

⁴⁶ Idem, p. 19.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Evaluarea principiilor calității

Rezumat

Se prezintă o abordare de succes în ceea ce privește evaluarea principiilor calității, cu efecte multiple la nivelul unei unități de învățământ, cu accent pe subprocesul de autoevaluare ca parte integrantă a procesului global de evaluare și asigurare a calității.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Liceul Tehnologic Ocna Mureș, fostul Grupul Școlar de Chimie Industrială Ocna Mureș, județul Alba.

Conform sursei de documentare⁴⁷, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic. Respectiv:

„Grupul Școlar de Chimie Industrială Ocna Mureș (numindu-se în prezent „Liceul Tehnologic”) s-a înființat în 1948, pe lângă Uzinele de Produse Sodice „Solvay”, sub denumirea de Școala Profesională Chimică.

Pe parcursul deceniilor a funcționat și s-a dezvoltat ca școală cu profil tehnic, pregătind mii de absolvenți pe diferite forme de învățământ, în domenii specifice industriei chimice și specializări conexe (mecanică, electrotehnică). Fiind una dintre puținele școli cu profil industrial chimic la nivel național, aici s-au pregătit elevi din toate colțurile țării la nivel de școală profesională și școală de maiștri, cei mai mulți având contracte cu diferite întreprinderi de profil. Din 1973 s-a numit „Liceul de Chimie Industrială Ocna Mureș”, pregătind absolvenți de liceu industrial și școală profesională.

După 1989, Uzinele de Produse Sodice Ocna Mureș, principalul beneficiar al forței de muncă pregătită în Grupul Școlar de Chimie Industrială Ocna Mureș (vechea denumire a școlii), a intrat într-o etapă prelungită de regres, fapt ce a obligat la orientarea spre alte domenii de pregătire a elevilor. Acesta este motivul pentru care instituția noastră a fost nevoită să pună accent pe calificări profesionale cerute pe piața forței de muncă atât în țară cât și în comunitatea europeană.”⁴⁸

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „simplificarea formulărilor descriptorilor de calitate pentru ca să poată fi înțeleasă de toate categoriile de personal din școală pentru a putea face o evaluare corectă”⁴⁹

Totodată, au fost enunțate și o țintă și niște obiective specifice, respectiv:

⁴⁷ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 28-29.

⁴⁸ v. <http://www.liceutehnologicocnamures.ro/prezentare-general-a-liceului>

⁴⁹ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 28.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- „Înțelegerea conținutului descriptorilor de performanță de la principiile calității;
- Identificarea dovezilor corespunzătoare și a locațiilor acestora;
- Analizarea dovezilor identificate prin analiză SWOT (stabilirea punctelor slabe și tari);
- Formularea aprecierilor;
- Ierarhizarea punctelor slabe;
- Stabilirea planurilor de îmbunătățire pentru punctele slabe identificate;
- Planificarea implementării și monitorizării planurilor de îmbunătățire.”⁵⁰

Se observă atenția acordată înțelegerii principiilor calității, aspect esențial în vederea elaborării unui raport de autoevaluare consistent, pertinent și, nu în ultimul rând, obiectiv și realist.

Strategii și intervenții

Ca **strategie de lucru** s-a optat pentru **lucrul în echipă**. Ca primă etapă în definirea strategiei de lucru și a intervențiilor, la nivelul unității școlare s-au desemnat responsabili pentru introducerea acestei practici, respectiv demersul a fost coordonat de către CEAC – Comisia pentru Evaluare și Asigurare a Calității din cadrul școlii, astfel stabilindu-se **coordonatorul/liderul echipei de lucru**.

Cele **7 principii ale calității** au fost **repartizate membrilor CEAC**, care sunt *membri ai CP – Consiliul Profesoral*.

Fiecare **responsabil de principiu** și-a format o **echipă de lucru din rândul profesorilor sau a personalului administrativ**.

Ca intervenții detaliate, s-au parcurs următoarele etape⁵¹:

1. **Interpretare, clarificare, reformulare:** Fiecare membru al echipei are repartizat 3 sau 5 descriptori de performanță din cadrul principiului. Echipa interpretează fiecare descriptor de performanță pentru a găsi o formulare accesibilă, pe înțelesul tuturor.
2. **Colectare dovezi și analiză SWOT:** Odată clarificat ce trebuie făcut, fiecare membru din echipă identifică și localizează dovezile pentru descriptorii repartizați, le studiază și face o analiză tip SWOT pentru a stabili punctele slabe și tari pentru descriptorul respectiv.
3. **Ierarhizare:** Responsabilul de principiu centralizează datele și discută cu echipa pentru a ierarhiza punctele slabe identificate.
4. **Prioritizare și formulare plan de îmbunătățire:** Împreună cu echipa se stabilesc principalele acțiuni ce ar trebui urmate pentru a îmbunătăți punctele slabe găsite. Responsabilul de principiu centralizează propunerile de îmbunătățire, formulează

⁵⁰ Idem.

⁵¹ Apud *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 28.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

planul de îmbunătățire pentru a fi discutat și finalizat în cadrul CEAC în vederea propunerii spre aprobare în CP și CA (Consiliul de Administrație) ale școlii.

5. **Dezbatere, aprobare și informare:** Propunerile de planuri de îmbunătățire sunt dezbătute în ședințele CP și CA ale școlii, după ce sunt aprobate, sunt aduse la cunoștință prin afișare, informare directă, ședințe de informare.

Am evidențiat prin subliniere o serie de aspecte și elemente importante pentru anul elaborării și implementării intervenției, când aceste concepte nu erau implementate în multe unități de învățământ din țară.

În ceea ce privește resursele necesare pentru acest tip de intervenție, la nivelul unității școlare ținută s-au utilizat următoarele tipuri de resurse:

- „Umane: între personalul școlii;
- Materiale: hârtie, calculator, toner, arhivă, documente școlare etc.;
- De timp: **permanent**;
- Buget: bani pentru achiziționarea consumabilelor.”⁵²

Se observă că se impune o asumare clară a faptului că subprocesul de evaluare a principiilor calității este unul **continuu**, așa cum este și procesul global de evaluare și asigurare a calității. Raportat la continuitatea procesului global și a subproceselor sale specifice, unitatea școlară vizată își asumase și niște planuri de viitor, respectiv: „Formarea persoanelor noi angajate în domeniul activităților de asigurare a calității din școală prin derularea unor activități de informare și de bune practici.”⁵³. Ceea ce denotă nu doar asumarea angajamentului în asigurarea calității, ci și crearea unei politici organizaționale dedicate și a unui mod de lucru standardizat.

Din experiența implementării acestor intervenții cu caracter de bună practică, au rezultat și o niște observații, cu titlu de recomandare:

1. „Recomandăm realizarea unor organigrame⁵⁴ cu membrii echipei pe principii și descriptori de performanță pentru ca repartizarea sarcinilor să fie clară și să vă asigurați că toți știu ce au de făcut.
2. Să fixați termene de realizare reale și asigurați-vă că ele sunt respectate.”⁵⁵

Rezultate

În ceea ce privește rezultatele obținute sau așa-numitele *dovezi ale succesului* pentru implementarea acestei practici începând cu anul școlar 2007-2008, cadrele didactice de la Liceul Tehnologic Ocna Mureș evidențiază următoarele:

⁵² Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic, p. 29.

⁵³ Idem.

⁵⁴ Pentru detalii și/sau sugestii v. o altă bună practică identificată și prezentată în cadrul proiectului ProForm, respectiv: <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-dezvoltarea-capacitatii-institutionale-a-scolilor-defavorizate/organigrama-asigurarii-eficientei-autoevaluarii-si-optimizarii-activitatilor-de-imbunatatire-continua>

⁵⁵ Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic, p. 29.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. „Volumul mare de muncă s-a repartizat în cantități mici și pe cât posibil egale la întreg personalul școlii, toți au fost implicați în activități de asigurare a calității și prin aceasta conștientizați de necesitatea acestor tipuri de activități.
2. Acest tip de evaluare pe principii se face în mod continuu, astfel fiind realizată și o monitorizare permanentă a calității activităților din școală.
3. **Minirapoartele pe principii sunt foarte utile la întocmirea raportului de autoevaluare a școlii.**⁵⁶

Respectiv, se evidențiază faptul că succesul demersului constă în lucrul în echipă, prin implicarea întregului personal al unității școlare, ceea ce contribuie atât la conștientizarea, cât și la formarea profesionalului propriu în ceea ce privește specificul activităților necesare proceselor de evaluare și asigurare a calității. Totodată, acest tip de practică permite obținerea unor informații utile, în mod centralizat, pentru întocmirea raportului de autoevaluare a școlii, respectiv permite creșterea gradului de eficientizare.

Concluzii

În concluzie, evaluarea principiilor calității în sistemul implementat la Liceul Tehnologic Ocna Mureș reprezintă **o bună practică în** ceea ce privește **dezvoltarea capacității instituționale a unei unități școlare** și nu doar din perspectiva proceselor specifice asigurării calității actului educațional, ci și a definirii și reglementării unui mod de lucru specific eficient, plurivalent: creșterea gradului de coeziune la nivelul personalului școlar, dezvoltarea și consolidarea abilităților de lucru în echipă ale personalului, informarea și conștientizarea întregului personal privind cerințele de evaluare și asigurare a calității.

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*;
- <http://www.liceutehnologicocnamures.ro/>

⁵⁶ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Redactarea procedurilor de lucru în școală pentru asigurarea calității

Rezumat

Se prezintă o abordare de succes în ceea ce privește necesitatea elaborării procedurilor, ca parte semnificativă a *Manualului calității*.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la fostul Grup Școlar Industrial DACIA, în prezent Liceul Tehnologic Dacia București.

Conform sursei de documentare⁵⁷, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente definit ca învățământ tehnologic și vocațional.

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „implicarea întregului personal al școlii în elaborarea procedurilor”.⁵⁸ Acest obiectiv este derivat din faptul că se impune ca procedurile specifice unei tematici sau unui sector de activitate să fie elaborate de către persoanele directe implicate în activitatea respectivă, astfel încât să fie asumate și pertinente.

Necesitatea procedurilor a fost evidențiată și în alte materiale specifice pentru dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate, elaborate anterior în cadrul proiectului ProForm și postate în secțiunea specifică a platformei online a proiectului, respectiv baza de date online dedicată: <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-dezvoltarea-capacitatii-institutionale-a-scolilor-defavorizate>.

Strategii și intervenții

Ca strategie de lucru s-a optat, ca și în cazul altor bune practici identificate, pentru lucrul în echipă.

Respectiv, etapele urmate au fost următoarele:

1. **Conștientizare și pregătire:** „Mai mulți membri ai Comisiei de evaluare și asigurare a calității (CEAC) din școală au participat la un curs de perfecționare în domeniul calității, organizat de CCD. Reveniți în unitatea școlară, au redactat mai întâi ei înșiși câteva proceduri, ca exemplificare pentru ceilalți colegi, prezentate la

⁵⁷ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 30-31.

⁵⁸ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 30.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

un avizier special în cancelarie. De asemenea, într-un Consiliu Profesoral au fost indicate cerințele generale ale unei proceduri.”⁵⁹

2. **Elaborare:** cadrele didactice au redactat proceduri, ceea ce a permis ca la nivelul fiecărei Comisii funcționale în cadrul unității școlare să existe cel puțin un astfel de document de reglementare.
3. **Verificare și avizare:** forma inițială a procedurilor elaborate a fost verificată și avizată de către Coordonatorul CEAC.
4. **Aprobare:** forma finală și avizată a fiecărei proceduri a fost aprobată de către Directorul unității școlare.
5. **Conștientizare, informare și asumare:** în vederea creșterii gradului de conștientizare privind necesitatea și obligativitatea aplicării procedurilor, corelat cu demersuri de informare și aprobare, la momentul respectiv s-a optat pentru afișarea unui tabel cu procedurile existente la avizierul din cancelarie, respectiv un avizier specific CEAC.
6. **Actualizare:** oricând a fost necesar, procedurile au fost revizuite și actualizate, totodată realizându-se și actualizarea și reafișarea tabelului centralizator.

Rezultate

În ceea ce privește rezultatele obținute sau așa-numitele *dovezi ale succesului* pentru implementarea acestei practici începând cu anul școlar 2007, cadrele didactice de la Liceul Tehnologic Dacia au prezentat următoarele:

1. „Majoritatea sectoarelor de activitate din școală dispun în prezent de proceduri de lucru, elaborate de persoanele direct implicate.
2. A crescut constant numărul de proceduri și de autori ai acestora (unii redactând mai multe proceduri), conform tabelului de mai jos:”⁶⁰

Anul	Numărul de proceduri	Numărul de autori
2007	2	1
2008	17	18
2009 (martie)	8	7

La nivelul resurselor necesare, „au fost implicate resurse umane, în principal cadre didactice, dar și din alte sectoare de activitate din școală (administrație, cabinetul medical, bibliotecă).”⁶¹ Trebuie **evidențiat** faptul că din perspectiva **presonalului implicat**, s-au elaborat **proceduri pentru toate departamente/compartimentele, respectiv toate sectoarele de activitate din cadrul unității școlare**, ceea ce conferă plus valoare *Manualului calității* și relevanță sporită a raportului de autoevaluare.

⁵⁹ Idem.

⁶⁰ Idem.

⁶¹ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 31.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Respectiv, se evidențiază faptul că succesul demersului constă în lucrul în echipă, prin implicarea întregului personal al unității școlare, din toate compartimentele/departamentele, respectiv sectoarele de activitate ceea ce contribuie atât la conștientizarea, cât și la formarea personalului propriu în ceea ce privește specificul activităților necesare proceselor de evaluare și asigurare a calității prin prisma implicării în elaborarea și nu doar aplicarea cadrului procedural. Totodată, acest tip de practică permite obținerea unor informații utile, în mod centralizat, pentru întocmirea raportului de autoevaluare a școlii, respectiv permite creșterea gradului de eficientizare.

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **elaborarea procedurilor specifice redactării Manualului calității** este utilă nu doar din perspectiva proceselor specifice asigurării calității actului educațional, ci și a definirii și reglementării unui mod de lucru specific eficient, plurivalent: creșterea gradului de coeziune la nivelul personalului școlar, dezvoltarea și consolidarea abilităților de lucru în echipă ale personalului, informarea și conștientizarea întregului personal privind cerințele de evaluare și asigurare a calității. Aceste aspecte, corelate cu caracterul continuu al demersului, au fost evidențiate și de către furnizorii acestei bune practici prin precizarea că „această acțiune necesită competență, **perseverență**, motivarea personalului școlii.”⁶²

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic.*

⁶² Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Colectare feedback

Rezumat

Colectarea feedback-ului face parte din procesul de autoevaluare sistematică realizat anual de către orice instituție de învățământ în vederea revizuirii și îmbunătățirii strategiilor și a planurilor de dezvoltare, cât și a respectării cerințelor normative în vigoare în materie de evaluare și asigurare a calității.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Colegiul Tehnic „Traian Vuia” din Galați.

Conform sursei de documentare⁶³, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată, unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente definit ca învățământ tehnologic și vocațional.

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiective derivate din reglementarea colectării feedback:

- „Evaluarea metodelor și a mijloacelor de predare evaluare folosite de cadrele didactice;
- Evaluarea bazei materiale oferite de către școală;
- Evaluarea impactului activităților extrașcolare și educative;
- Evaluarea relației profesor părinte;
- Evaluarea gradului de satisfacție al părinților și comunității locale privind serviciile oferite de școală.”⁶⁴

Strategii și intervenții

Ca strategie de lucru s-a optat, ca și în cazul altor bune practici identificate, pentru lucrul în echipă, respectiv:

- între personalul unității școlare este implicat în procesul de colectare feedback, având ca instrumente de lucru chestionare dedicate;
- cooperare între membrii CEAC și psihologul școlii pentru elaborarea chestionarelor.

Procesul de colectare feedback stabilit în unitatea școlară țintă prevedea o serie de etape cronologice, detaliate după cum urmează:

⁶³ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 46-51.

⁶⁴ *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 46.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- „Membrii comisiei (CEAC) elaborează chestionarele care vizează obiectivele stabilite;
- Se stabilesc eșantioanele reprezentative;
- Se aplică chestionarele grupului țintă;
- Se colectează chestionarele și se analizează;
- Se realizează o situație statistică a răspunsurilor celor chestionați;
- Se elaborează de către psihologul școlii un raport final de interpretare a rezultatelor; acesta va fi prezentat în consiliul profesoral în luna iunie.”⁶⁵

Respectiv, prin rezumare, etapele necesare implementării măsurilor de colectare feedback au fost:

1. elaborare chestionare⁶⁶;
2. eșantionare;
3. aplicare chestionare;
4. colectare chestionare și analiză;
5. realizare situație statistică;
6. raportare privind interpretarea rezultatelor;
7. prezentare raport.

În ceea ce privește chestionarele elaborate, se impune precizarea că acestea trebuie revizuite periodic astfel încât să fie relevante pentru contextul în care sunt aplicate.

Rezultate

Ca rezultate ale demersului, unitatea de învățământ a indicat contribuțiile pe care răspunsurile primite le au în observarea activității la nivelul unității școlare, permițând revizuirea strategiilor și a planurilor pentru dezvoltarea instituțională.

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **colectarea feedback** este utilă nu doar din perspectiva proceselor specifice acestui demers, procese descrise succint și coerent, ci și din perspectiva recomandărilor specifice în acest sens. Astfel, deși BP identificată s-a implementat cu câțiva ani în urmă, aceasta rămâne de actualitate, răspunzând ultimelor cerințe și tendințe în ceea ce privește colectarea feedback-ului și opiniilor despre actul educațional sau despre activitatea unei unități de învățământ. Drept dovadă, un material elaborat recent⁶⁷, chiar dacă pentru învățământul universitar și doar despre o componentă a actului educațional (în speță, serviciile de consiliere și orientare în carieră), subliniază importanța cunoașterii opiniei despre actul educațional, în ansamblu, a cât mai multor categorii de respondenți, respectiv feedback și opinii de la beneficiarii direcți și indirecti, de la actorii interni și externi.

⁶⁵ Idem.

⁶⁶ În metarialul sursă, la p. 47-51 sunt prezentate modele de chestionare. V. <http://www.tvet.ro/Anexe/4.Anexe/4.8.4.%20Anexa%201.pdf>, p. 47-51

⁶⁷ V. <http://cercetare.spiruharet.ro/qareers/I04ro.pdf>, reprezentând rezultatul principal al proiectului QAREER - <https://qareer.ro/ro/>, finalizat în anul 2017 și implementat în cadrul programului Erasmus+ de către mai multe universități europene.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic.*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Perfecționarea continuă – premisă a calității

Rezumat

Capacitatea instituțională se dezvoltă nu doar prin măsuri administrative sau caracter managerial, ci, mai ales, prin optimizarea procesului didactic, care, pe lângă proceduri și metode de lucru, mai are o componentă esențială: resursa umană. Și o resursă umană în continuă perfecționare constituie o premisă pentru creșterea calității procesului didactic.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Grupul Școlar Agricol „Haralamb Vasiliu” din Podu Iloaiei, jud. Iași.

Conform sursei de documentare⁶⁸, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată, unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente definit ca învățământ tehnologic și vocațional.

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „optimizarea procesului didactic și creșterea gradului de satisfacție al partenerilor”⁶⁹. Contextul stabilirii acestui obiectiv general a fost generat de analizele realizate intern care au rezultat în următoarele constatări: „S-a observat că, prin parcurgerea cursurilor de perfecționare de către profesori, aceștia au dobândit cunoștințe privind metodele de predare-învățare centrate pe elev, s-a îmbunătățit relația profesor-elev, a crescut nivelul de înțelegere al elevilor, gradul lor de implicare în timpul orelor, precum și performanțele lor, atât la examenele naționale, cât și la concursurile și olimpiadele școlare.”⁷⁰

Strategii și intervenții

Ca urmare a observațiilor și constatărilor prezentate anterior, la nivelul unității școlare s-a creat o Comisie de perfecționare a cadrelor didactice care avea trebuia să se ocupe de:

- „prezentarea ofertelor cursurilor de perfecționare ale CCD, ISJ, precum și ale altor instituții abilitate;
- monitorizarea creditelor, a orelor de perfecționare și a gradelor didactice ale fiecărui cadru didactic în parte;
- întocmirea și reactualizarea dosarelor personale ale cadrelor didactice.”⁷¹

Obiectivele acestei comisii erau corelate cu cerințele de asigurare a calității, fiind complementare măsurilor de monitorizare a calității de la nivelul unității de învățământ,

⁶⁸ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 74-75.

⁶⁹ *Op. cit.*, p. 74.

⁷⁰ *Idem.*

⁷¹ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

astfel cum acestea au fost prezentate de către reprezentanții acesteia: „Echipa managerială a școlii și CEAC monitorizează prestația didactică a profesorilor și maiștrilor-instructori (prin asistențe la ore), progresul școlar al elevilor, performanțele acestora la activitățile școlare și extrașcolare, precum și gradul de satisfacție al elevilor, părinților și a comunității locale.”⁷²

Se poate observa un angajament ferm la nivelul conducerii și al CEAC pentru asigurarea calității, demers centrat spre beneficiar și pe procese, dar cu accent pe resursa umană și pe prestația acesteia, totodată făcându-se eforturi pentru asigurarea condițiilor necesare unei dezvoltări personale și profesionale continue a resurselor umane.

Din punct de vedere strategic, s-au aplicat următoarele măsuri:

- „Prezentarea ofertelor de perfecționare (CCD, ISJ), universități și alte instituții abilitate);
- Analiza situației referitoare la perfecționare, la nivelul unității (din cei 54 de profesori și maiștri instructori, 80 % au grade didactice, 14 profesori sunt formatori, 5 sunt metodiști ISJ, iar în ultimii 3 ani, 98 % au participat la cursuri de perfecționare);
- Asistențe și inter-asistențe la orele de curs;
- Aplicarea și interpretarea chestionarelor privind gradul de satisfacție a beneficiarilor;
- Analiza indicatorilor de calitate a procesului didactic.”⁷³

Toate cele cinci măsuri propuse pot părea banale în prezent, dar, la momentul implementării acestora, erau oarecum singulare la nivel național. Totuși, acceptarea asistențelor și inter-asistențelor la orele de curs („peer review”) continuă să constituie o problemă pentru personalul didactic, reflectând un nivel puternic de rezistență la schimbare sau de înțelegere a conceptului de dezvoltare prin colaborare.

Totuși, raportat la momentul implementării / în prezent, trebuie evidențiat faptul că această abordare a avut/ar putea avea costuri reduse spre inexistente, fiind implicate resurse umane proprii (cadrele didactice și elevii din unitatea școlară), resurse materiale proprii (baza materială a unității școlare) și resurse financiare proprii / atrase (proiecte derulate în școală sau în care școala este implicată) sau personale (anumite cursuri erau/sunt plătite de către cadrele didactice).

Rezultate

Ca rezultate ale demersului, unitatea de învățământ a indicat următoarele:

- „fișele de asistențe la ore;
- date statistice privind performanța școlară;
- diplomele elevilor obținute la concursurile și olimpiadele școlare;
- proiectele derulate în școală;
- parteneriatele încheiate de școală;
- chestionarele privind gradul de satisfacție a beneficiarilor.”⁷⁴

⁷² Idem.

⁷³ *Op. cit.*, p. 74-75.

⁷⁴ *Op. cit.*, p. 75.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Se poate observa un impact real în creerea unui sistem de management al calității și, implicit, în creșterea acesteia de la nivel procedural, statistic până la nivel real, prin colectarea opiniilor beneficiarilor.

Din buna practică identificată, de interes sunt și secțiunile următoare, care nu necesită interpretare specifică, fiind mai mult decât relevante:

„Planuri pentru viitor

- Îndrumarea cadrelor didactice debutante în vederea susținerii gradelor didactice și a participării lor la cursuri de perfecționare.
- Formarea continuă a cadrelor didactice.
- Diversificarea activităților educative și implicare unui număr mai mare de elevi în derularea lor.

Observații privind implementarea

- Constituirea unei Comisii de perfecționare la nivelul școlii și alegerea unui responsabil.
- Întocmirea unui plan de acțiune al Comisiei.
- Mediatizarea ofertelor de perfecționare tuturor cadrelor didactice.
- Îndrumări privind planul de dezvoltare personală a cadrelor didactice.”⁷⁵

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **contribuțiile perfecționării în asigurarea calității** este utilă nu doar din perspectiva proceselor specifice acestui demers, procese descrise succint și coerent, ci și din perspectiva recomandărilor specifice în acest sens. Astfel, deși BP identificată s-a implementat cu câțiva ani în urmă, aceasta rămâne de actualitate, răspunzând cerințelor și tendințelor actuale.

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*.

⁷⁵ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Implicarea beneficiarilor în implementarea mecanismelor de asigurare a calității. „Săptămâna părinților”.

Rezumat

Asigurarea calității în învățământ nu se limitează la acțiunile cu caracter intern din sistemul de învățământ, din punct de vedere macro și nici la nivel de unitate educațională, din punct de vedere micro. Trebuie să țină cont de toți factorii implicați și de toți beneficiarii, direcți și indirecti, respectiv să îi implice și să îi atragă în procesul educațional. Respectiv, printre categoriile de beneficiari și/sau factori interesați, se disting părinții, cu un rol extrem de important.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Grupul Școlar Agricol „Alexandru Borza” din Cluj-Napoca, jud. Cluj.

Conform sursei de documentare⁷⁶, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată, unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente definit ca învățământ tehnologic și vocațional.

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „ameliorarea relațiilor personale, deprinderea tehnicilor de comunicare cu familia elevului și facilitarea schimbărilor comportamentale în rândul cadrelor didactice și a părinților (elevilor)”⁷⁷. Contextul stabilirii acestui obiectiv general a fost generat de analizele realizate intern care au rezultat în următoarele constatări: „Părinții își încredințează copilul școlii spre îngrijire. Ei au dreptul să știe ce s-a planificat pentru educația lui – în sensul cel mai larg. În același timp școala are nevoie de părinți care să întărească și să sprijine educația copilului; are nevoie ca îndrumarea și valorile pe care copilul le primește acasă să fie în concordanță cu cele promovate în școală. Este necesar un dialog continuu între părinți și școală și un astfel de dialog nu poate exista dacă părinții nu sunt informați despre ce și-a propus școala să facă. Părinții sunt interesați nu numai de direcția generală a școlii pe care o frecventează copilul lor, nu numai de progresul general al copiilor din aceeași clasă sau același grup de vârstă. Părinții au dreptul să știe dacă școala respectivă este potrivită pentru copilul lor.”⁷⁸

Strategii și intervenții

⁷⁶ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 106-108.

⁷⁷ *Op. cit.*, p. 106.

⁷⁸ *Idem.*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ținând cont de obiectivul general amintit anterior și de contextul dat, s-a decis definirea unei abordări pentru „problematica dezvoltării competențelor de lucru cu familia elevului și să răspundă implicit și nevoilor de comunicare și relaționare, construire de echipe, consiliere, cooperare, motivare, implicare etc.”⁷⁹, ceea ce s-a transpus într-o serie de obiective specifice, respectiv:

- „formarea și dezvoltarea competențelor de lucru ale cadrelor didactice cu familiile elevilor;
- identificarea responsabilităților părinților potrivit legii 272/2004 privind respectarea drepturilor copilului;
- acordarea de suport psihologic părinților în vederea dezvoltării unor relații pozitive părinți – copii;
- promovarea drepturilor copiilor prin responsabilizarea, implicarea și valorizarea elevilor”⁸⁰

Aceste obiective specifice au fost transpuse din punct de vedere strategic și la nivelul intervențiilor în crearea unui cadru de lucru specific, respectiv organizarea a ceea ce reprezentanții unității școlare au definit ca „Săptămâna părinților”.

Conceptul s-a axat pe realizarea unor ateliere de lucru care s-au axat pe prezentare conținut specific, studii de caz, discuții libere, dezbateri, accentul fiind pe nevoile părinților, respectiv specialiști din aria de interes a conceptului au răspuns întrebărilor adresate de către părinți. Programul „Săptămânii părinților” a cuprins, printre altele:

- „formarea profesorilor diriginți;
- ateliere de lucru profesori diriginți – părinți;
- consiliere individuală și de grup psiholog școlar – părinți;
- formarea elevilor din Consiliul Elevilor pe componenta Drepturile Copilului;
- activități extrașcolare cu elevii.”⁸¹

Se poate observa cum demersul a vizat atât cadrele didactice cu rol de diriginte, cât și beneficiarii educației, elevii și părinții, implicându-i în diverse activități, ateliere de lucru etc. a.î. să se întreagească acțiunile necesare asigurării calității, respectiv și prin implicarea beneficiarilor/factorilor interesați în implementarea mecanismelor de asigurare a calității.

În ceea ce privește resursele necesare, reprezentanții unității școlare au prezentat următoarele informații:

„Resurse umane: 3 cadre didactice formate pe domeniile “Comunicare” și “Școală și comunitate”.

Resurse materiale

- echipamente: calculator, videoproiector, flipchart, retroproiector, casetofon, copiator;
- consumabile: hârtie A3 și A4 – copiator, hârtie flip-chart, folii retroproiector, scotch, agrafe birou, markere, hârtie de scris.

Resurse informaționale și experiențiale: materiale suport conținând esențializări ale materialului teoretic și aplicațiile practice care se vor utiliza în cadrul activităților de formare.

Resurse de timp:

⁷⁹ Idem.

⁸⁰ Idem.

⁸¹ *Op. cit.*, p. 107.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 1 modul – 1 oră (prezentarea proiectului);
- 2 module x 2 ore (parcurgerea domeniilor tematice);
- 1 modul – 1 oră (monitorizare, evaluare).

Resurse de autoritate și putere : **sprijin și susținere din partea managerilor școlii.**⁸²

Rezultate

Ca rezultate ale demersului, unitatea de învățământ a indicat următoarele dovezi ale succesului:

- „Număr de părinți care accesează baza de date;
- Număr de părinți care solicită informații și sprijin;
- Elaborarea fișei cu reguli de comunicare părinți-adolescenți
- http://www.copii.ro/Files/Interior_20071085810.pdf⁸³

Se poate observa un impact real în creșterea gradului de implicare al părinților în relația cu unitatea de învățământ și, implicit, contribuind la asigurarea calității.

Totodată, s-au prezentat și mărturiile unor beneficiari ai programului „Săptămâna părinților”, acestea sprijinind concluzia de mai sus:

- „O comunitate minunată de oameni care sunt părinți. Care se ajută dezinteresat, cu sfaturi importante. Am legat prietenii, am trăit adevărate emoții, le-am împărtășit, dincolo de condiția socială. Un lucru ne uneste: suntem părinți, încercăm să dam lumii oameni noi, să-i creștem cât mai bine, și „Săptămâna părinților” ne ajută enorm, asigurându-ne un minunat cadru în care să aflăm mai multe, să creștem și noi, ca persoane, să devenim mai buni, alături de și pentru copiii noștri” (Andreea Moldovan)⁸⁴
- „Ca părinți ne dorim mereu să găsim cele mai bune metode de îngrijire și educare ale copilului nostru, fiecare din noi întrebându-se cât reușește. Sunt locuri unde am putut găsi rezolvări ale problemelor cu care mă confruntam, dar singurul loc unde am găsit și suflet a fost „Săptămâna părinților”. **Faptul că se îmbogățește an de an cu noi și noi învățături, experiențe, ghiduri de îndrumare pentru părinți mă face să consider această acțiune utilă și dinamică.**” (Carmen Pop)⁸⁵

Din buna practică identificată, de interes sunt și secțiunile următoare, care nu necesită interpretare specifică, fiind mai mult decât relevante:

„Planuri pentru viitor

Continuarea proiectului, cu abordarea temelor de discuții sugerate de către părinți:

- Cunoaștere și autocunoaștere
- Comunicarea în familie
- Disciplină și pedeapsă
- Agresivitatea, violența copilului

⁸² *Op. cit.*, p. 107-108.

⁸³ *Op. cit.*, p. 108.

⁸⁴ *Idem.*

⁸⁵ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Internetul și timpul liber”⁸⁶

Succesul proiectului/programului este evident și a crescut gradul de interes și implicare la nivelul părinților, temele propuse de către aceștia fiind extrem de relevante atât la momentul implementării proiectului, cât și în prezent.

Observații privind implementarea

„Săptămâna părinților” reprezintă calea prin care zeci de părinți pot afla răspunsuri la problemele lor prin intermediul psihologului și a altor specialiști în educație. Părinții iau contact cu viața altor părinți din școală, cu viața propriilor familii. Părinții învață direct metode de educație.⁸⁷

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **implicarea beneficiarilor în implementarea mecanismelor de asigurare a calității** este utilă și poate fi transpusă la nivelul oricărei unități de învățământ, permițând dezvoltarea capacității instituționale, consolidarea relației școală-familie-comunitate, cu accent pe calitate. Dar, din păcate, se impune precizarea că în contextul actual este foarte probabil ca în implementarea acestei BP să existe un impediment major – lipsa psihologului din majoritatea școlilor românești. Dar poate o conlucrare eficientă cu CJRAE de la nivel județean, ar putea asigura această resursă necesară unei implementări complete a BP de tip „Săptămâna părinților”.

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*.

⁸⁶ Idem.

⁸⁷ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Implicarea beneficiarilor în implementarea mecanismelor de asigurare a calității. Așteptările părinților.

Rezumat

Asigurarea calității în învățământ nu se limitează la acțiunile cu caracter intern din sistemul de învățământ, din punct de vedere macro și nici la nivel de unitate educațională, din punct de vedere micro. Trebuie să țină cont de toți factorii implicați și de toți beneficiarii, direcți și indirecti, respectiv să îi implice și să îi atragă în procesul educațional. Respectiv, printre categoriile de beneficiari și/sau factori interesați, se disting părinții, cu un rol extrem de important. Părinții au așteptări în ceea ce privește rolul școlii în viața elevilor, iar aceste așteptări trebuie identificate, dar și luate în considerare la nivel de conduită didactică

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Grupul Școlar Industrial de Petrol din Câmpina, jud. Prahova.

Conform sursei de documentare⁸⁸, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată, unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente funcționând sub denumirea Colegiul Tehnic „Constantin Istrati”⁸⁹.

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „cunoașterea așteptărilor părinților în ceea ce privește rolul școlii în viața elevilor și adaptarea conduitei didactice la așteptările acestora”⁹⁰. Contextul stabilirii acestui obiectiv general a fost generat de analizele realizate intern care au rezultat în următoarele constatări: „Necesitatea implicării părinților în viața școlii s-a impus ca urmare a faptului ca în ultimul timp părinții nu mai răspund chemărilor școlii, fapt determinat de ocupațiile acestora care implica din ce în ce mai mult timp și de plecarea unei părți a părinților la muncă în străinătate (147 părinți plecați la muncă în străinătate).”⁹¹

Strategii și intervenții

Ținând cont de obiectivul general amintit anterior și de contextul dat, s-a decis definirea unei abordări specifice, gândită ca „[...] o procedură privind asigurarea calității și îmbunătățirea performanțelor în învățare și predare”⁹², ceea ce s-a transpus într-o serie de obiective specifice, respectiv:

- „Determinarea factorilor educativi implicați în succesul elevilor;

⁸⁸ Programul PHARE TVET R02006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 118-120.

⁸⁹ <https://www.ctistrati.ro/>

⁹⁰ *Op. cit.*, p. 118.

⁹¹ *Idem.*

⁹² *Idem.*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Identificarea ponderii raportului activitatilor scolare / extrascolare;
- Adaptarea demersului didactic nevoilor elevilor si asteptarilor parintilor⁹³

Abordarea, respectiv procedura amintită mai sus, a constat din:

- „elaborarea unor chestionare aplicate părinților;
- stabilirea unui eșantion format din 75 de persoane (părinți de diferite vârste, sexe și ocupații);
- centralizarea rezultatelor chestionarelor;
- interpretarea rezultatelor;
- stabilirea măsurilor la nivelul catedrelor în funcție de interpretare.”⁹⁴

Etapele procesului sunt într-adevăr abordate procedural, respectiv proiectare (elaborare chestionare), eșantionare, aplicare chestionare, centralizare, analiză și interpretare și stabilire măsuri. Este interesant de observat că măsurile derivate din rezultatele analizei au fost stabilite la nivelul catedrelor, respectiv la nivel micro și nu doar la nivelul școlii, ca abordare macro, ceea ce a permis obținerea unor rezultate pe măsură (v. mai jos secțiunea dedicată).

Considerăm că acest tip de particularizare permite o mai bună adaptare a procesului educațional la așteptările părinților, respectiv răspunde mai bine nevoilor beneficiarilor indirecti ai educației.

În ceea ce privește resursele necesare, reprezentanții unității școlare au prezentat următoarele informații:

- „materiale: hârtie, toner;
- informaționale: chestionare, ghiduri, metodologii;
- umane: profesori, părinți;
- de timp: două săptămâni câte o oră zilnic;
- financiare: costul hârtiei și al tonerului.”⁹⁵

Din implementarea procedurii, reprezentanții instituției școlare au realizat o serie de observații, pe care le vom relua integral în prezentul material (cu riscul ca acesta să devină prea lung), fiind extrem de relevante pentru succesul implementării unei proceduri similare:

„În urma sintetizării informațiilor, rezultatele pot fi grupate în așteptări mari și așteptări slabe.

CERINȚA 1 (trei abilități dobândite prin școală):

- așteptări mari: responsabilitate, respect, hărnicie
- așteptări slabe : economisire financiară, independență financiară, credință religioasă

CERINȚA 2 (trei componente importante în obținerea unei slujbe)

- așteptări mari: pregătire profesională, limbă străină, responsabilitate
- așteptări slabe: posibilitate financiară a părinților, abilități de conducere, aspect fizic plăcut

CERINȚA 3 (aspecte importante pentru alegerea locului de muncă)

- așteptări mari: siguranță, bine plătit, ocazia de a evolua

⁹³ Idem.

⁹⁴ Idem.

⁹⁵ *Op. cit.*, p. 118-119.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- așteptări slabe: concediu lung, program avantajos, echipament necesar
CERINȚA 4 (acord/ dezacord cu afirmații)
- așteptări mari: ceea ce se predă în școală, activitățile școlare și extrașcolare
- așteptări slabe: conținutul manualelor, sistemul de evaluare
CERINȚA 5 (factori educaționali implicați în succesul elevilor)
- așteptări mari: diploma școlară, dirigintele, profesorii
- așteptări slabe: activități extrașcolare, consiliul elevilor

Interpretarea acestor informații **evidențiază rolul covârșitor pe care părinții îl atribuie școlii în viața elevilor, dar și ideea că așteptările acestora oscilează între realitate și deziderate.**

Din perspectiva părinților, tot ceea ce se predă în școală folosește elevilor în viață, activitățile școlare îi angajează activ în procesul învățării, astfel încât să ducă la formarea responsabilității, respectului, hărniciei, să contribuie la pregătirea lor profesională. Însă trăsăturile de caracter (responsabilitate, hărnicie, respect) trebuie să se formeze din copilărie prin aportul substanțial al părinților care reprezintă primul mediu de educare al copilului. În învățământul liceal, adolescentul are posibilitatea de a-și consolida aceste trăsături. O posibilă explicație a atitudinii părinților de a transfera rolurile lor în sarcina școlii este lipsa timpului liber necesar educării și formării copilului încă din familie. Faptul că ceea ce se predă în școală folosește elevilor în viață și că activitățile școlare îi stimulează denotă încrederea totală a părinților în valențele educative ale școlii.

Deși activitățile extrașcolare sunt considerate utile și interesante, din perspectiva părinților, acestea au o pondere foarte scăzută în obținerea succesului în viața elevilor. Astfel, din neștiință sau neînțelegerea specificului activităților extrașcolare se pierde din vedere că aceste activități constituie, în primul rând, surse multiple și diversificate de informare, că ele au menirea de a lărgi orizontul intelectual prin testarea trăsăturilor de caracter și că, prin urmare, chiar pot constitui veritabile repere pentru realizarea personală.

Pe de altă parte, un factor educațional foarte important care contribuie la succesul elevilor este dirigintele și nu profesorii. Acest lucru arată că dirigintele, care este și el un profesor, trebuie să dețină reale competențe de consiliere psihopedagogică, iar orele de dirigenție să se realizeze efectiv ca ore de dirigenție. De multe ori, din cauza problemelor de ordin administrativ, tehnic, ora de dirigenție se limitează la un timp foarte scurt. Relațiile sociale și afective care se stabilesc între diriginte și clasa sa trebuie să constituie un impuls pentru diriginte de a-și organiza ora astfel încât să aibă timpul necesar de a socializa cu elevii săi, de a-i consilia în problemele pe care le au. În definitiv, acesta este rolul orei de dirigenție.

Un alt aspect, care ține mai mult de dorință, este legat de diploma școlară, considerată un factor educațional extrem de important în obținerea succesului. Este o atitudine firească de a aspira la obținerea unei diplome, însă, pentru foarte mulți elevi, esențialul este să ajungă până în clasele terminale.

Concluzionând, se impun următoarele:

- colaborarea părinți – școală pentru informare și cunoaștere reciprocă;
- evidențierea tuturor activităților desfășurate în școală la ședințele cu părinții;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- acordarea unei atenții sporite orelor de dirigenție;
- evaluarea corectă și obiectivă a elevilor, argumentându-se nota acordată.”⁹⁶

Deși, așa cum am precizat, buna practică este de la finalul decadei 2000-2010, foarte multe dintre aspectele enunțate anterior sunt de actualitate și în prezent, ceea ce face ca procedura prezentată să poată fi adaptată într-un instrument util și în prezent în ceea ce privește dezvoltarea capacității instituționale din perspectiva componentei dedicate asigurării calității în educație.

Rezultate

Ca rezultate ale demersului, unitatea de învățământ a indicat următoarele dovezi ale succesului:

- „s-a constatat îmbunătățirea relației profesor-elev;
- s-a ameliorat relația școală-familie (a crescut prezența părinților la ședințe);
- s-au diversificat activitățile extrașcolare;
- s-au îmbunătățit metodele de predare-învățare.”⁹⁷

Din buna practică identificată, de interes sunt și planurile de viitor de la momentul respectiv și anume „implicarea părinților în stabilirea CDL-urilor”.⁹⁸

Se poate observa un impact real în implementarea măsurilor pentru asigurarea calității, consolidarea relațiilor elev-profesor și părinți/familie-școală fiind elemente esențiale ale mecanismului de asigurare a calității, având în vedere faptul că ambele categorii sunt beneficiari ai educației.

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **implicarea beneficiarilor (mai ales a părinților) în implementarea mecanismelor de asigurare a calității** este utilă și poate fi transpusă la nivelul oricărei unități de învățământ, permițând dezvoltarea capacității instituționale, consolidarea relației școală-familie-comunitate, cu accent pe calitate. Dar elementul cheie este constituit atât de modul de formulare a întrebărilor din chestionar(e), cât și de prezentarea demersului într-un mod în care să atragă părinții a.î. să aloce timpul necesar completării chestionarului. Dar, la fel de important este și modul de transpunere a rezultatelor derivate din analiza chestionarelor aplicate, astfel încât să permită atingerea a cel puțin unuia dintre rezultatele prezentate în acest material, ca prim pas în atingerea celorlate, respectiv „ameliorarea” relației școală-familie prin „colaborarea părinți – școală pentru informare și cunoaștere reciprocă”⁹⁹.

Bibliografie:

⁹⁶ *Op. cit.*, p. 119-120.

⁹⁷ *Op. cit.*, p. 119.

⁹⁸ *Idem.*

⁹⁹ *Op. cit.*, p. 120.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic.*
- <https://www.ctistrati.ro/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Implicarea părinților în viața școlii – activități pentru îmbunătățirea relației părinte-cadru didactic-copil

Rezumat

Asigurarea calității în învățământ include în mod obligatoriu și părinții elevilor, ca beneficiari indirecti ai actului educațional. Este esențial ca aceștia să fie implicați constant în viața școlii a.î. în primă fază să conștientizeze importanța rolului avut, iar, ulterior, să devină un actor activ în actul educațional. În acest sens, va fi prezentat demersul realizat de o unitate de învățământ, folosind spre exemplificare un set de activități care a crescut gradul de implicare a părinților.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul Învățământului Profesional și Tehnic (ÎPT), în a doua parte a decadei 2000-2010, la Școala de Arte și Meserii „Simion Mehedinți” din Galați, jud. Galați.

Conform sursei de documentare¹⁰⁰, la momentul realizării demersurilor din care a derivat BP identificată, unitatea școlară țintă era parte, ca și în prezent, a Învățământului Profesional și Tehnic, actualmente funcționând sub denumirea Școala de Arte și Meserii „Simion Mehedinți” din Galați, în prezent Liceul Tehnologic „Simion Mehedinți” Galați¹⁰¹. Instituția este una de tradiție în învățământul românesc, respectiv vom prezenta succint principalele repere ale evoluției acesteia¹⁰²:

- 1948 – înființare, Centrul Profesional nr. 4, cu destinația școlarizării elevilor cu deficiențe psihice;
- 1954 – schimbare denumire, Școala Profesională nr. 8 pentru băieți;
- 1992 – devine școală mixtă;
- 1996 – schimbare denumire, Școala Profesională „Simion Mehedinți”;
- 2000-2001 – sunt școlarizați atât elevi din învățământul de masă, cât și special;
- 2003-2004 – schimbare denumire, Școala de Arte și Meserii „Simion Mehedinți”;
- 2010-2011 – sunt introduse clase integrate (învățământ de masă, nivel III zi și seral), dar sunt școlarizați și elevi cu handicap sever, în grupe pentru pre-profesionalizar;
- 2010-2013 – schimbare denumire, Grupul Școlar „Simion Mehedinți”;
- 2012-2013 – schimbare denumire, Liceul Tehnologic „Simion Mehedinți”.

Se poate observa cum pe parcursul istoricului său, unitatea de învățământ a fost strâns legată de învățământul special.

¹⁰⁰ Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, p. 123-125.

¹⁰¹ <https://samsm.ro/>

¹⁰² V. <https://samsm.ro/?cat=despre=istoric>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

La momentul realizării intervenției, reprezentanții unității școlare își propuneau ca obiectiv general „[...]schimbarea opticii pe care părinții o au despre relația părinte-copil, părinte-profesor, părinte-școală.”¹⁰³. Contextul stabilirii acestui obiectiv general a fost derivat din implicarea unității școlare într-un proiect finanțat prin programul Grundtvig 2 al UE, respectiv proiectul „Părinți optimi pentru viitor”, implementat cu parteneri din Danemarca, Turcia și Lituania. Totodată, în realizarea intervenției s-a pornit de la următoarele considerente: „Familia, în unele situații consideră că este suficient să se ocupe doar de satisfacerea nevoilor primare (hrană, îmbrăcăminte, locuință) ignorând importanța unei comunicări afective, nestimulând dezvoltarea sentimentului de apartenență. Este recomandată menținerea și întărirea relației părinți-școală deoarece este necesară cunoașterea nevoilor tinerilor, a nevoilor pieței forței de muncă pentru a oferi măsuri educative eficiente care ar asigura o șansă reală de integrare socio-profesională a tinerilor.”¹⁰⁴

Strategii și intervenții

Ținând cont de obiectivul general amintit anterior și de contextul dat, s-a decis definirea unei abordări specifice, transpusă într-o serie de obiective specifice, respectiv:

- „să dezvoltăm conștientizarea, acceptarea și responsabilizarea părinților vizavi de copii cu cerințe educaționale speciale
- să stimulăm implicarea activă a părinților în educarea copiilor
- să-i încurajăm pe părinți să fie cetățeni activi
- să creăm un parteneriat real între părinți și școală.”¹⁰⁵

Aceste obiective, la rândul lor traspuse într-un set de activități, vizau:

- „conștientizarea părinților asupra rolului lor activ în educația copilului
- cunoașterea, acceptarea și modelarea pozitivă a personalității copilului
- îmbunătățirea relațiilor școală-familie îndeosebi cu familii în situații de criză
- promovarea unor schimbări în mentalitatea tradițională în raport cu poziția copilului în familie”.¹⁰⁶

Aceste deziderate aveau la bază diverse motive conexe lipsei de comunicare, de experiență sau a spiritului de echipă, respectiv: „Sunt situații în care apar bariere de comunicare între cadrele didactice și părinți, fie din lipsa de experiență, fie din lipsa spiritului de echipă. În multe cazuri profesorii cred că părinții nu acordă suficientă atenție copiilor lor sau părinții consideră că profesorii sunt prea distanți și nu se implică suficient. Responsabilitatea educației copiilor trebuie asumată în echipă: școală-familie. Gradul de implicare a părinților în viața școlară a copiilor influențează rezultatele acestora în sens pozitiv.”¹⁰⁷

Abordarea pentru atingerea obiectivelor amintite mai sus, a constat din realizarea unui set de activități, axate pe trei piloni:

- consiliere;
- mese rotunde;

¹⁰³ *Op. cit.*, p. 123.

¹⁰⁴ *Idem.*

¹⁰⁵ *Idem.*

¹⁰⁶ *Idem.*

¹⁰⁷ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- lucrul în echipă părinte-copil-cadru didactic.

Pornind de la situația inițială, abordarea parte relevantă și orientată spre rezultate. În implementarea efectivă, cei trei piloni au vizat:

„1. CONSILIERE:

- Consilierea părinților prin ateliere de lucru
 - Stiluri parentale
 - Rezolvarea conflictelor
 - Negocierea conflictelor
 - A face față adolescenței
- Consilierea elevilor prin ateliere de lucru
 - Agresivitate
 - Rezolvarea conflictelor

2. MESE ROTUNDE cu diferite teme:

- Comunicare eficientă părinte-copil-cadru didactic
- Absenteismul și abandonul școlar
- Întâlnire cu reprezentanți ai comunității locale. Poliția, Biserica, AJOFM, Agenția Județeană pentru prevenirea traficului de persoane, Agenția Județeană pentru prevenirea consumului de droguri

3. ACTIVITĂȚI REALIZATE ÎN ECHIPĂ PĂRINTE-COPIL-CADRU DIDACTIC

- **Tradiții de iarnă la români** - împodobirea bradului, program de colinde, dansuri populare, plugușorul, sorcova, daruri de Moș Crăciun
- **Organizarea unei petreceri** - pregătirea mesei festive
- **Acțiuni caritabile** - oferirea de pachete și flori bătrânilor de la Azilul de bătrâni și copiilor internați în spital în perioada sărbătorilor
- **Bal mascat** -
- **Excursii** cu elevii, părinții, cadrele didactice la mănăstirile din Dobrogea (Cocoș, Celic-Dere) și din Nordul Moldovei (Sihăstria, Secu, Petru - Vodă, Sihla, Schitul Daniil Sihastru, Mitropolia Iașului)
- **Participarea părinților la orele de curs și instruire practică.**¹⁰⁸

Dacă cel de-al treilea pilon este din ce în ce mai prezent în cadrul activităților curente ale unităților de învățământ, primele două sunt fie subdezvoltate sau nu sunt implementate, în general, la nivel național, astfel ele reprezintă o bună practică atât la momentul implementării intervenției, cât și în prezent.

Chiar dacă în prezent consilierea părinților se realizează în mod dedicat (ore de consiliere în școală), dar mai ales indirect (fie la întâlnirile periodice, fie la ședințe, fie prin includerea acestei componente în cadrul lectoratelor organizate), este de remarcat abordarea specifică a consilierii părinților, prin ateliere de lucru cu tematici de interes maxim. Totodată, pe lângă orele de dirigiență/educație civică etc., demersul de consiliere destinat elevilor a fost

¹⁰⁸ *Op.cit.*, p.124.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

abordat tot prin ateliere de lucru, fiind centrat pe teme majore, asociate unor potențiale surse de violență.

În ceea ce privește al doilea pilon, acesta a fost dedicat dezvoltării relației școală-familie-comunitate, cu accent pe comunicarea tripartită (părinte-copil-cadru didactic) și pe două dintre cele mai mari probleme ale învățământului românesc, respectiv: absenteismul și abandonul școlar.

Pornind de la tematicile abordate, putem afirma că intervenția este cel puțin una exemplară, iar prin rezultatele obținute (v. mai jos) poate fi și de succes.

În ceea ce privește resursele necesare, reprezentanții unității școlare au prezentat următoarele informații:

- „resurse umane: părinți, elevi, cadre didactice
- resurse materiale obținute în special din sponsorizări precum și din fonduri de la Asociația Părinților SAM „Simion Mehedinți” - „O șansă pentru toți copiii.”¹⁰⁹

În ceea ce privește resursele, este de remarcat implicarea asociației părinților, ceea ce reprezenta o dovadă a succesului intervenției.

Totodată, este de precizat și faptul că un rol esențial l-a avut și echipa de management a unității școlare, respectiv: „Pentru realizarea activităților conducerea școlii a avut rol determinant, antrenând echipa de proiect, consilierul educativ, psihopedagog, diriginți.”¹¹⁰ Ceea ce atrage atenția este faptul că în unitatea școlară existau atât consilier educativ, cât și psihopedagog (ceea ce, din păcate, în prezent nu putem afirma despre majoritatea unităților școlare din sistemul național de învățământ), resurse umane esențiale în dezvoltarea capacității instituționale, dar mai ales în implementarea principiilor educației incluzive.

Din implementarea procedurii, reprezentanții instituției școlare au realizat o serie de observații, din care vom extrage un singur paragraf, fiind extrem de relevant pentru succesul implementării unei proceduri similare: „Mulți părinți cred că, atunci când copiii lor merg la școală, rolul lor în educația copiilor scade foarte mult dacă nu chiar dispare. Părinții nu găsesc întotdeauna timp și energie pentru a colabora cu școala. Pentru unii părinți mersul la școală este o experiență inconfortabilă. **Părinții trebuie convinși că numai împreună părinți-copii-profesori pot face din școală un loc mai plăcut pentru toți cei implicați în procesul educativ, un mediu bazat pe încredere, comunicare, respect și flexibilitate**”¹¹¹

Deși, așa cum am precizat, buna practică este de la finalul decadei 2000-2010, foarte multe dintre aspectele enunțate anterior sunt de actualitate și în prezent, ceea ce face ca procedura prezentată să poată fi adaptată într-un instrument util și în prezent în ceea ce privește dezvoltarea capacității instituționale din perspectiva componentei dedicate asigurării calității în educație.

Rezultate

¹⁰⁹ Idem.

¹¹⁰ *Op.cit.*, p. 123.

¹¹¹ *Op. cit.*, p. 125.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ca rezultate ale demersului, unitatea de învățământ a indicat următoarele dovezi ale succesului:

- „Creșterea numărului de părinți care se implică activ în viața școlii de la 10 din grupul țintă inițial la 50
- Diminuarea absenteismului
- Reducerea abandonului școlar cu un procent de 3%
- Îmbunătățirea comunicării părinte-elev-cadru didactic concretizate în creșterea promovabilității
- Schimbarea comportamentului elevilor în școală și societate
- Produse realizate în cadrul proiectului „Părinți optimi pentru viitor”: Ghid de bune practici , broșuri, CD-uri , web-site.”¹¹²

Se poate observa un impact real al implementării măsurilor propuse în asigurarea calității, îmbunătățirea indicatorilor școlari și numai, consolidarea relațiilor elev-profesor și părinți/familie-școală, acestea fiind elemente esențiale ale mecanismului de asigurare a calității, având în vedere faptul că ambele categorii sunt beneficiari ai educației.

Concluzii

În concluzie, **buna practică** prezentată în ceea ce privește **implicarea beneficiarilor (mai ales a părinților) în viața școlii are un impact major atât în implementarea mecanismelor de asigurare a calității, cât și în îmbunătățirea indicatorilor școlari**. Astfel, este o BP utilă și poate fi transpusă la nivelul oricărei unități de învățământ, permițând dezvoltarea capacității instituționale, consolidarea relației școală-familie-comunitate, cu accent pe actul educațional și centrată pe beneficiarul direct, elevul.

Bibliografie:

- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*.
- <https://samsm.ro/>

¹¹² *Op. cit.*, p. 124.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Relația dintre asigurarea și îmbunătățirea calității și dezvoltarea instituțională

Rezumat

Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității reprezintă un obiectiv continuu la nivelul sistemului și al unităților de învățământ, în general. Încă din etapa de preaderare la Uniunea Europeană s-au făcut eforturi constante în acest sens, de la nivel normativ până la transpunerea în practică. Totodată, s-au elaborat diverse materiale suport, îmbogățindu-se astfel literatura de specialitate. În acest context a intervenit și proiectul Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, în cadrul căruia în anul 2011 a fost finalizat un *Support de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor parteneriale*.

Context

Contextul BP identificate se situează în contextul nevoii de creștere a calității educației în învățământ, cu accent pe învățământul profesional și tehnic, materialul propus spre analiză fiind rezultatul unui proiect cofinanțat prin programul POSDRU în perioada de programare 2007-2013.

Pe scurt, printre rezultatele obținute în cadrul proiectului POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, s-a elaborat și un *Support de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor parteneriale*. Documentul a fost structurat după cum urmează:

- Introducere;
- Cap. 1. Calitatea educației – abordări europene și naționale;
- Cap. 2. Rețele parteneriale pentru îmbunătățirea calității învățământului profesional și tehnic;
- Cap. 3. Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității;
- Cap. 4. Anexe.

Ceea ce este interesant în structura adoptată este că la finalul fiecărui subcapitol sunt propuse teme de reflecție ca exerciții interne la nivelul unităților de învățământ, astfel oferind nu doar un cadru teoretic sau o propunere practică, ci și instrumente interne de analiză și de lucru efectiv în vederea atingerii obiectivului final, respectiv dezvoltarea instituțională din perspectiva calității, această tematică având alocat un capitol întreg în sursa de documentare.

Strategii și intervenții

Astfel, ne vom îndrepta atenția asupra Cap. 3, respectiv *Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității*, acesta fiind relevant și pentru obiectivele propuse în cadrul proiectului ProForm. Fiind un suport de curs, pentru capitolul 3, autorii propuneau următoarele obiective: „La sfârșitul programului de formare, participanții vor fi capabili:

- Să realizeze proceduri de autoevaluare la nivelul propriei organizații școlare.
- Să integreze managementul calității în managementul general al unității școlare și ciclul calității în ciclul dezvoltării instituționale.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Să descrie competențele membrului Comisiei de Evaluare și Asigurare a Calității (prescurtat – CEAC).
- Să controleze și să sprijine parcurgerea, de către membrii CEAC, a cercului calității la nivelul unității școlare, în funcție de condițiile concrete de funcționare și de specificul comunitar.
- Să aplice „cercul calității” la dezvoltarea instituțională și în managementul calității.”¹¹³

Încă din primele rânduri, autorii fac trimitere la funcția principală a sistemului de management și asigurare a calității, respectiv: „orientarea dezvoltării unității școlare în direcția creșterii calității educației oferită membrilor comunității și comunității în ansamblul ei.”¹¹⁴ Sunt prezentate câteva zone care pot fi îmbunătățite (cum ar fi: pregătirea profesorilor, asigurarea accesului la educație pentru grupurile dezavantajate, dotarea cu echipamente etc.) și care pot deveni ținte strategice în dezvoltarea ulterioară a unității de învățământ. Pornind de la aceste elemente rezultă că: **„Asigurarea și îmbunătățirea calității depind în mod hotărâtor de un alt proces desfășurat la nivelul unității școlare, anume cel de dezvoltare instituțională. Acest proces de explicitare, de conștientizare și de asumare se realizează la nivelul tuturor elementelor proiectului: misiune, diagnoză, ținte și abordări strategice, planuri operaționale, acțiuni și procese efective.”**¹¹⁵ Respectiv, evaluarea calității este parte integrantă a oricărui demers care vizează dezvoltarea instituțională, existând mai multe niveluri de intersecție a managementului calității cu dezvoltarea instituțională.

1. Misiunea organizației școlare și diagnoza

Misiunea are două componente, generală intrinsecă (rolul de a face educație) și specifică (în funcție de cultura, tradițiile, situația concretă și viziunea asupra educației a factorilor interesați principali). Respectiv, misiunea exprimă: „Ceea ce școala consideră bun, util, valoros, deci **valorile fundamentale care trebuie să fundamenteze tot ce se întâmplă în școală, inclusiv modul în care este înțeles conceptul propriu de calitate.** Viziunea comună a școlii și a comunității în legătură cu ceea ce înseamnă “școală” (de un anumit tip, nivel etc.) – viziune care fundamentează politica de dezvoltare instituțională, și care **prefigurează, deci, modalitățile de creștere a calității.** Situația concretă în care funcționează școala – care indică, la modul general, **nevoile exprimate de actorii educaționali.**”¹¹⁶

În acest sens, se impune o diagnoză (situația curentă și nevoi educaționale ale comunității), element fundamental și punct de pornire în elaborarea oricărui proiect de dezvoltare instituțională. Pentru ca rezultatele diagnozei să fie relevante (ce funcționează și ce nu, puncte tari și puncte slabe etc.) este obligatoriu ca la baza analizei să existe niște indicatori clari orientați către funcționarea, dar și către dezvoltarea unității de învățământ, ținând cont de definiția calității și de implicarea tuturor categoriilor de beneficiari.

¹¹³ Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, (2011), p. 52.

¹¹⁴ Idem.

¹¹⁵ Idem.

¹¹⁶ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

2. Scopul/scopurile organizației

Acestea trebuie să fie reflectate în Planul de Acțiune al Școlii (PAS) sau orice alt document similar/relevant. Scopurile trebuie să fie realiste și formulate pe înțelesul tuturor factorilor interesați: cadre didactice, elevi, părinți, parteneri, alți membri ai comunității. Având în vedere că orice țintă strategică trebuie să răspundă nevoilor, intereselor și așteptărilor factorilor interesați, este evidentă și obligatorie legătura dintre țintele strategice și domeniul calității. Îndeplinirea scopurilor, cât și progresul derivat, contribuie la atingerea unui „nivel crescut de satisfacere a nevoilor clienților și beneficiarilor de educație, deci o creștere a calității serviciilor educaționale oferite”.¹¹⁷

3. Competențe, resurse, istorie, tradiție.

Aceste 4 aspecte sunt elemente cheie ale stabilirii modului de acțiune pentru îndeplinirea scopurilor sau a strategiei, respectiv, implementarea se va fundamenta pe ceea ce are unitatea de învățământ mai valoros. Și anume, aceste opțiuni esențiale privind calitatea sunt parte a definiției relației dintre calitate și dezvoltarea instituțională și, astfel, **„strategia trebuie fundamentată în mod explicit pe modul în care este înțeleasă calitatea** la nivel național și local, inclusiv principiile asumate ale calității care devin **principii strategice ale dezvoltării instituționale.**”¹¹⁸

Din acest moment, intervine conceptul de management al calității. Pe scurt: scopurile/țintele strategice sunt duse la îndeplinire prin programare, planuri, proiecte, acțiuni și activități concrete și specifice. Indiferent de scopurile vizate și având în vedere specificul fiecărei unități de învățământ, planurile etc. propuse pentru punerea în practică a scopurilor trebuie să țină cont de misiunea unității de învățământ și, mai ales, de factorii interesați, care trebuie să fie consultați, conștientizați și prezenți în toate etapele: diagnoză/analiză, definire cadru strategic, definire cadru de implementare, implementare efectivă, monitorizare și evaluare, remediere/îmbunătățire.

În acest sens, „creșterea calității educației trebuie să devină, în mod explicit, baza întregului proces de proiectare/planificare realizat la nivelul unității școlare, iar **ciclul dezvoltării unității școlare trebuie considerat caun ciclu al calității.** Ceea ce am prezentat în capitolul anterior trebuie interpretat și adaptat în funcție de condițiile specifice în care funcționează unitatea școlară:

- nivelul de învățământ (preșcolar, primar, gimnazial etc.) și tipul de unitate școlară (de exemplu liceu teoretic, tehnologic, vocațional) – care determină specificul grupului / grupurilor țintă de beneficiari direcți;
- trăsăturile specifice ale comunității locale (urbană / rurală, mediu defavorizat, existența minorităților naționale sau de alt tip etc.) – care determină trăsăturile distinctive ale beneficiarilor indirecti ai serviciilor educaționale.

¹¹⁷ *Op. cit.*, p. 53.

¹¹⁸ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ca atare, construirea sistemului **propriu** de calitate al unității școlare are ca surse esențiale **politicile și strategiile** existente (europene, naționale, regionale și locale), precum și **situația existentă**, specificul comunității locale în care funcționează unitatea școlară.”¹¹⁹

Cadrul strategic sau normativ, definit prin politicile sau strategiile existente menționate anterior, trebuie transpus la nivel local. În acest sens, autorii sursei de documentare au realizat următoarele propuneri:

1. „Construirea, la nivelul comunității locale, prin dezbatere publică susținută, a unei **culturi comune a calității** educației și, implicit, a unui concept împărtășit de toate părțile interesate.
2. Dezvoltarea **capacității instituționale** la nivel județean și la cel al furnizorilor de educație, pentru operarea cu conceptele și metodologiile specifice managementului calității.
3. **Conceperea, aplicarea, evaluarea și revizuirea unor instrumente proprii** privind evaluarea și asigurarea calității pe baza conceptelor de „valoare adăugată” și „valoare creată”.
4. Luarea în considerare, în parcurgerea „ciclului calității”, atât a reperelor stabilite prin **raportarea la standarde**, cât și a **progresului privind satisfacția beneficiarilor**.
5. Nu trebuie uitată nici necesitatea **corelării cu alte politici din domeniul educației și formării**. De exemplu, construcția sistemelor de calitate privind educația va trebui să aibă în vedere, pe lângă politicile și strategiile naționale și europene deja menționate, și alte inițiative, dintre care le enumerăm (ca exemplu) pe cele privind:
 - învățarea permanentă (pe tot parcursul vieții - „*lifelong learning*” - și din toate situațiile de viață - „*lifewide learning*”);
 - noul Cadru European al Calificărilor (EQF) și procesul, în curs, de elaborare a unui nou Cadru Național al Calificărilor;
 - optima descentralizare a sistemului școlar și, în general, a administrației publice;
 - necesitatea fundamentării procesului decizional pe evidențe („*evidence based policy making*”);
 - regândirea rolului școlii și, în subsidiar, a curriculumului, într-o societate a cunoașterii (pentru a construi „o școală pentru secolul XXI”).”¹²⁰

Rezultate

Rezultatele diferă în cazul fiecărei unități de învățământ, dar dacă s-ar aplica cele 5 puncte prezentate în finalul secțiunii anterioare, cu siguranță capacitatea instituțională ar crește în același timp cu nivelul calității actului educațional.

Un prim pas în atingerea unui progres, oricât de mic ar fi acesta, în ceea ce privește dezvoltarea instituțională, strâns legată de asigurarea și îmbunătățirea calității, după cum am văzut în cele de mai sus, l-ar constitui abordarea temelor de reflecție propuse de către autorii sursei de documentare, respectiv: „Pe baza opțiunilor valorice și a definiției asumate a calității:

¹¹⁹ *Op. cit.*, p. 54.

¹²⁰ *Op. cit.*, p. 54-55.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. Redefiniți scopurile / țintele strategice din PAS al școlii dumneavoastră în termeni de calitate!
2. Redefiniți activități din cadrul planurilor operaționale / de implementare ale școlii dumneavoastră din perspectiva calității!
3. Redefiniți obiectivele operaționale ale activităților din cadrul planurilor operaționale / de implementare ale școlii dumneavoastră în termeni de calitate!"¹²¹

Concluzii

În concluzie, pe lângă invitația de a analiza sursa de documentare în întregime (v. Bibliografia), **buna practică** prezentată oferă noțiunile de bază pentru înțelegerea **relației dintre asigurarea și îmbunătățirea calității și dezvoltarea instituțională**, cu accent pe elementele cheie ale oricărui demers aferent acestei relații, respectiv: „**misiune, diagnoză, ținte și abordări strategice, planuri operaționale, acțiuni și procese efective.**”¹²²

Bibliografie:

- Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenariale”, (2011), *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor partenariale.*
- <http://www.tvet.ro/Anexe/57551/program%20de%20formare%20profesionala.pdf>

¹²¹ *Op. cit.*, p. 56.

¹²² *Op. cit.*, p. 52.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Autoevaluare și dezvoltare

Rezumat

Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității reprezintă un obiectiv continuu la nivelul sistemului și al unităților de învățământ, în general. Încă din etapa de preaderare la Uniunea Europeană s-au făcut eforturi constante în acest sens, de la nivel normativ până la transpunerea în practică. Totodată, s-au elaborat diverse materiale suport, îmbogățindu-se astfel literatura de specialitate. În acest context a intervenit și proiectul Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, în cadrul căruia în anul 2011 a fost finalizat un *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor parteneriale*.

Context

Contextul BP identificate se situează în contextul nevoii de creștere a calității educației în învățământ, cu accent pe învățământul profesional și tehnic, materialul propus spre analiză fiind rezultatul unui proiect cofinanțat prin programul POSDRU în perioada de programare 2007-2013.

Continuăm prezentarea rezultatelor proiectului amintit în rezumatul prezentului material. Dacă anterior am prezentat abordarea autorilor manualului privind relația dintre asigurarea și îmbunătățirea calității și dezvoltarea instituțională¹²³, în prezentul material ne vom concentra pe relația dintre autoevaluare și dezvoltare organizațională. Astfel, „[...] asigurarea calității nu se rezumă doar la intervenții la nivelul metodelor și instrumentelor de lucru utilizate în predare, în conducerea școlii sau în relațiile cu comunitatea. **Adevărata schimbare trebuie produsă mai ales la nivelul mentalităților, al normelor, al valorilor, al reprezentărilor, al credințelor și al modurilor de gândire dominante în fiecare unitate școlară.** Ca urmare, pentru a ne atinge obiectivele, trebuie să dezvoltăm o cultură organizațională care să faciliteze **asumarea** calității ca o prioritate absolută la nivelul sistemului școlar, dar și al fiecărei unități școlare în parte.”¹²⁴

Strategii și intervenții

Raportat la asumarea amintită anterior, autorii manualului folosit ca material de referință, fac următoarele precizări: „Această asumare generează efecte sesizabile, influențând și chiar orientând tot ceea ce se întâmplă în școală:

- toate persoanele care lucrează în școală – de la director până la ultimul elev de clasa I nou intrat în școală;

¹²³ Vezi <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-dezvoltarea-capacitatii-institutionale-a-scolilor-defavorizate/relatia-dintre-asigurarea-si-imbunatatirea-calitatii-si-dezvoltarea-institutionala>

¹²⁴ Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, (2011), p. 57.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- toate activitățile realizate – ore de clasă, practică profesională, activități extra-curriculare, alte activități cu elevii, cu părinții și cu cadrele didactice (inclusiv cele de formare continuă a cadrelor didactice);
- toate documentele curriculare și manageriale produse – de la proiectul școlii până la planurile de lecție și/sau ale unităților de învățare;
- toate produsele realizate – de la materialul didactic conceput pentru orele de clasă până la materialele vizuale expuse pe pereții claselor și ai școlii sau realizate în atelierele-școală.”¹²⁵

Derivat din această asumare și pentru a putea acoperi cele 4 niveluri de mai sus, un sistem de evaluare a calității trebuie să fie conceput astfel încât să:

1. asigure realizarea funcțiilor principale ale evaluării (îmbunătățirea activității curente; asigurarea feedbackului pentru grupurile semnificative de interes; și revizuirea și optimizarea politicilor și strategiilor educaționale);
2. asigure obținerea unor date solide, care să permită realizarea unei analize concludente în vederea fundamentării planurilor și adoptării măsurilor care se impun.

Pentru a putea îndeplini cele două aspecte de mai sus și pentru a evita abordările interne de tip „o muncă în plus” sau neîncredere, frică și rezistență față de procesul de evaluare, „[...] modalitățile de evaluare a calității trebuie să fie asumate în mod voluntar la nivelul unităților școlare. Iar această asumare se realizează cel mai bine sub forma autoevaluării.”¹²⁶ Totodată, autorii manualului recomandă și ca „procedurile de asigurare a calității de la nivelul unităților școlare trebuie individualizate și să se refere, pe lângă indicatori naționali, și la criterii, indicatori, proceduri și instrumente de evaluare realizate pe plan local.”¹²⁷

Practic, este vorba despre internalizarea procesului prin crearea unei culturi a calității, demers care se poate realiza prin definirea și implementarea unui cadru de autoevaluare, centrat pe „noi”, respectiv: **noi** (directori, cadre didactice, elevi, părinți, alți factori interesați etc.) am analizat, am identificat soluții/măsuri, ne-am propus, am planificat, am implementat și am dezvoltat/realizat/îmbunătățit, dar tot **noi** trebuie să analizăm și să decidem dacă, ce, cât și cum mai avem de făcut pentru îndeplinirea obiectivelor trasate **împreună**. Fără acest tip de demers, orice autoevaluare și orice demers de asigurare a calității devine unul strict formal, doar pentru bifarea cerințelor legale în materie. „Ca urmare, dezvoltarea unor instrumente de autoevaluare, realizate în comun și asumate la nivel cultural și nu numai formal, constituie o cale esențială de asigurare a calității educației.”¹²⁸

Autoevaluarea reprezintă procesul de bază al asigurării calității, fiindcă permite unei unități de învățământ să își evalueze performanța pe bază de dovezi (colectare și analiză date, informații etc.), generând un raport de autoevaluare. În orice demers de autoevaluare trebuie pornit de la **principiile calității și descriptorii de performanță** aferenți. Aceste elemente sunt utilizate pentru a genera raportul de autoevaluare, elaborat evident intern; totodată ele

¹²⁵ *Op. cit.*, p. 57.

¹²⁶ *Op. cit.*, p. 58.

¹²⁷ *Idem*.

¹²⁸ *Idem*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

sunt utilizate și de către evaluatorii externi atât pentru validarea raportului procesului de autoevaluare, cât și pentru analiza și monitorizarea performanței unităților de învățământ.

Sintetic, autoevaluarea presupune:

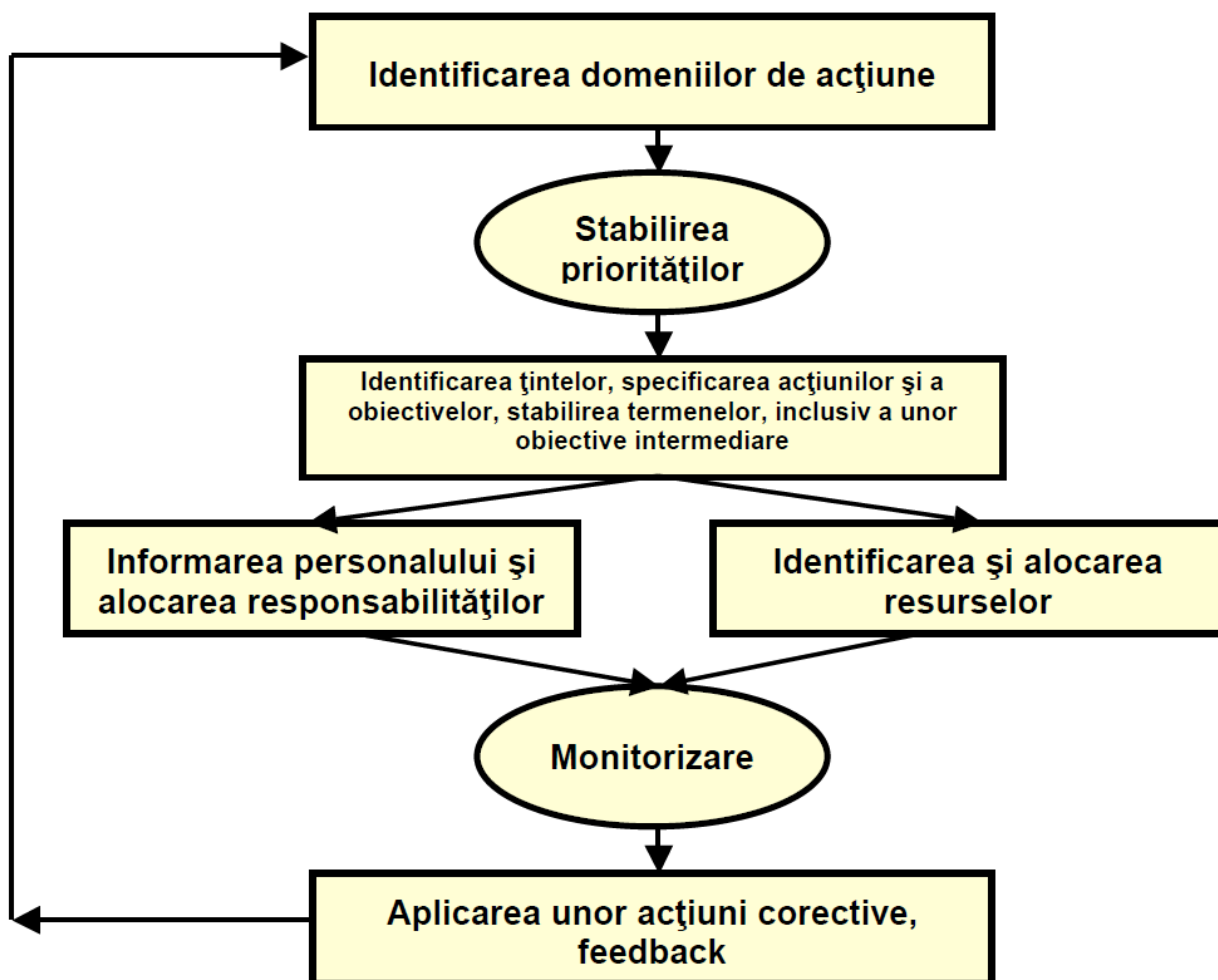
1. Ce este? Un proces ciclic, ca acțiune de responsabilitate colectivă la nivelul școlii.
2. Care este scopul? Îmbunătățirea rezultatelor învățării.
3. Cine coordonează? Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității (CEAC).
4. Cine participă la acest proces? CEAC și întregul personal al unității de învățământ.
5. Cum se realizează?
 - i. Colectare dovezi: acestea trebuie să fie solide, respectiv valide, cuantificabile, suficiente, actuale și exacte.
 - ii. Analiză
 - iii. Raportare
6. Ce rezultă din acest proces? Raportul anual de evaluare internă a calității (RAEI), constituit din:
 - i. Raportul procesului de evaluare: reflectă activitatea unității de învățământ în mod realist și evidențiază punctele tari și punctele slabe.
 - ii. Planul de îmbunătățire: conține propunerile de îmbunătățire a educației.

Pentru punctele 4 și 5, **cea mai bună practică** (în special în cazul unităților de învățământ mai mari) **este constituirea unei/unor echipe, care să realizeze evaluarea propriului domeniu de activitate și, totodată, să formuleze propunerile de îmbunătățire.** Structuri posibile ale echipelor:

- Echipe pe arii curriculare/discipline de învățământ;
- Echipe pentru servicii specializate, de ex. asistența pisho-pedagogică acordată elevilor, servicii de consiliere și orientare etc.

„Autoevaluarea nu este un scop în sine, ci un **punct de pornire pentru planificarea și realizarea unei îmbunătățiri continue.** Îmbunătățirea calității se realizează conform etapelor prezentate în figura de mai jos:”¹²⁹

¹²⁹ *Op. cit.*, p. 60-61.

Autorii manualului, conchid: „Autoevaluarea trebuie să sprijine dezvoltarea organizațională. De aceea trebuie realizată ca o parte integrantă a planificării strategice și operaționale, nu ca o activitate separată.”¹³⁰ Și că trebuie să se integreze reglementărilor unității de învățământ vizând asigurarea calității, să respecte standardele naționale sau de referință aplicabile, astfel că procesul de autoevaluare, dacă este unul riguros și de calitate, se constituie ca un mijloc important pentru demonstrarea răspunderii publice.

Rezultate

Rezultatele diferă în cazul fiecărei unități de învățământ, dar dacă s-ar aplica procesul din fluxul anterior și autoevaluarea s-ar integra în planificarea strategică și operațională, cu siguranță ar sprijini dezvoltarea organizațională și ar contribui la creșterea nivelului calității actului educațional.

Un prim pas în atingerea unui progres, oricât de mic ar fi acesta, în ceea ce privește dezvoltarea organizațională, strâns legată de asigurarea și îmbunătățirea calității și prin procesul de autoevaluare, după cum am văzut în cele de mai sus, l-ar constitui abordarea temelor de reflecție propuse de către autorii manualului, respectiv:

¹³⁰ *Op. cit.*, p. 61.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. „Unitatea școlară din care faceți parte dezvoltă o cultură organizațională care facilitează asumarea calității la nivelul acesteia? Argumentați.
5. Precizați principalele transformări care au avut loc în ultimii ani, din perspectiva asumării calității la nivelul unității dumneavoastră școlare.
6. Dați exemple de proceduri de autoevaluare implementate în unitatea dumneavoastră școlară.”¹³¹

Concluzii

În concluzie, pe lângă invitația de a analiza sursa de documentare în întregime (v. Bibliografia), **buna practică** prezentată oferă noțiunile de bază pentru înțelegerea **relației dintre procesul de autoevaluare (componentă a sistemului de asigurare și îmbunătățire a calității) și dezvoltarea instituțională**, relație care trebuie să fie internalizată la nivelul organizației, astfel încât **rezultatele autoevaluării să „[...] se constituie în input pentru proiectul de dezvoltare instituțională – planul de acțiune a școlii.”**¹³²

Bibliografie:

- Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenariale”, (2011), *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor partenariale*.
- <http://www.tvet.ro/Anexe/57551/program%20de%20formare%20profesionala.pdf>

¹³¹ Idem.

¹³² Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectarea calității în cadrul dezvoltării instituționale

Rezumat

Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității reprezintă un obiectiv continuu la nivelul sistemului și al unităților de învățământ, în general. Încă din etapa de preaderare la Uniunea Europeană s-au făcut eforturi constante în acest sens, de la nivel normativ până la transpunerea în practică. Totodată, s-au elaborat diverse materiale suport, îmbogățindu-se astfel literatura de specialitate. În acest context a intervenit și proiectul Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenoriale”, în cadrul căruia în anul 2011 a fost finalizat un *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor partenoriale*.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul nevoii de creștere a calității educației în învățământ, cu accent pe învățământul profesional și tehnic, materialul propus spre analiză fiind rezultatul unui proiect cofinanțat prin programul POSDRU în perioada de programare 2007-2013.

Continuăm prezentarea rezultatelor proiectului amintit în rezumatul prezentului material, în cadrul căruia ne vom concentra pe câteva aspecte care vizează proiectarea calității în cadrul dezvoltării instituționale,¹³³ respectiv pe planificare.

Strategii și intervenții

Orice demers al CEAC este bazat pe o strategie internă de **asigurare** a calității, activitatea CEAC fundamentându-se pe țintele strategice cuprinse într-un document de acest tip.

În paralel, trebuie să existe și strategia de **evaluare internă** a calității, corelată ca durată de aplicare cu strategia de asigurare a calității, dar fundamentată pe proiectul de dezvoltare instituțională (PDI). Într-o notă de subsol, autorii manualului fac o recomandare în ceea ce privește proiectul de dezvoltare instituțională, respectiv: „Indiferent care este formatul utilizat – PDI, PAȘ sau PDȘ – unitatea școlară va avea un **singur** document strategic și un **singur** plan operațional / de implementare.”¹³⁴ În orice domeniu, dar mai ales în domeniul calității (indiferent de sectorul de activitate), este evident că mai multe documente strategice vor crea, inevitabil, suprapuneri, care vor îngreuna atât implementarea, cât și evaluarea și monitorizarea internă.

Revenind la strategiile din domeniul calității, acestea sunt strâns legate de Planul de Acțiune al Școlii (cunoscut ca PAS sau PAȘ), respectiv: „Dacă țintele strategice din PAS sunt formulate în termeni de creștere a calității, în mod firesc, ele vor deveni și ținte ale strategiei de asigurare internă a calității. Aceasta din urmă, va putea fi completată cu planuri operaționale – anuale, semestriale lunare, în funcție de opțiunea unității școlare.”¹³⁵ Se poate

¹³³ Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenoriale”, (2011), p. 62-64.

¹³⁴ Idem, nota de subsol nr. 9.

¹³⁵ *Op.cit.*, p. 62.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

observa că nu există o așa-zisă normă în ceea ce privește cadrul temporal al planurilor operaționale, ci mai degrabă, ele sunt corelate cu nevoile și specificul fiecărei unități de învățământ.

Strategia și planul operațional, ca documente programatice, vor facilita demersul CEAC, astfel încât să permită furnizarea răspunsurilor pentru întrebările esențiale ale oricărei proiectări, respectiv, în opinia autorilor suportului de curs: De ce? Ce? Cum? Unde? Când? Cu ce rezultate? Față de această recomandare, se impune adăugarea întrebărilor Cine? și Cu ce resurse?, ca elemente cheie ale etapelor de proiectare și implementare, putând astfel să se creeze o Matrice Cadru Logic care să înglobeze toate elementele strategice și operaționale într-un document sintetic sau simplificat.

Raportat la întrebările de mai sus, autorii manualului fac următoarea precizare: „Având în vedere că școala lucrează într-un sistem de calitate, pe lângă întrebările «clasice» adresate proceselor de dezvoltare instituțională, rezultatele obținute vor trebui să răspundă și la întrebările:

- Cât de buni suntem ?
- De unde știm cât de buni suntem ?
- Ce vom face în continuare pentru a deveni și mai buni ?”¹³⁶

Dar pentru a putea defini documentele programatice, pentru a putea stabili obiective, ținte, indicatori, trebuie parcurse etapele premergătoare, respectiv:

- Studii și analize: sunt esențiale pentru primul exercițiu programatic, iar modul de elaborare a instrumentelor utilizate (preponderent chestionare, interviuri) poate fi definitiv pentru rezultatele obținute.
- Lecții învățate din rezultatele ciclului de autoevaluare anterior: sarcina CEAC este mult mai ușoară, deja existând un sistem funcțional, în cadrul căruia demersul de autoevaluare va furniza o parte importantă din datele de intrare necesare actualizării/redefinirii noilor documente programatice.

Ambele demersuri converg în identificarea elementelor specifice unei analize SWOT, cu accent pe punctele slabe, ca ținte/obiective potențiale ale documentelor programatice noi. Respectiv, documentele programatice trebuie să rezulte dintr-un proces de identificare, colectare și analiză date sau informații: „Chiar dacă CEAC poate ști ce zone de îmbunătățire are școala, punctul de plecare în demersul de îmbunătățire trebuie să fie dat de **interpretarea unor date rezultate din aplicarea unor instrumente de investigație**, nu doar **impresia** că este ceva care «nu merge».”¹³⁷

Totul este relaționat cu sistemul de management, în general, și de management al calității, în particular. Totodată, se impune precizarea că procesul de proiectare nu presupune în mod obligatoriu activități noi, dar mai degrabă o sistematizare: „Încă din etapa planificării/proiectării, CEAC se va raporta la **sistem**. CEAC nu funcționează izolat față de celelalte componente ale sistemului de management al unității școlare. CEAC trebuie să pună în legătură toate celelalte piese din configurația sistemului, la nivel de instituție. Mai mult decât atât, CEAC are rolul de a angaja structurile instituționale și personalul școlii în îmbunătățirea calității educației. În definitiv, nici elevul, nici profesorul, nici comisiile metodice **nu fac altceva decât până acum**, decât că eforturile lor sunt coordonate, de către CEAC, în direcția atingerii unor ținte comune stabilite în vederea îmbunătățirii continue a

¹³⁶ Idem.

¹³⁷ *Op.cit.*, p. 63.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

calității.” Practic, putem vorbi despre aplicarea principiilor managementului cunoșterii (știm, dar nu știm că știm fiindcă nu avem un cadru organizat pentru revelarea cunoașterii), respectiv un cadru unitar, astfel încât să existe cooperare și sprijin între și pentru toți factorii implicați în vederea stimulării/realizării îmbunătățirii calității, cadru din care evaluarea și monitorizarea internă nu trebuie să lipsească.

Rezultate

Ca rezultate, toate documentele programatice sau operaționale din domeniul calității în educație (PAS, strategie de evaluarea internă a calității, plan de implementare/operațional, plan de îmbunătățire a calității etc.) trebuie să fie relaționate și interdependente. Dar pentru obținerea acestei corelări, un punct de pornire l-ar constitui abordarea temelor de reflecție propuse de către autorii manualului, respectiv:

7. „Cum se poate sistematiza progresul în asigurarea calității?
8. Ce forme de sprijinire a celor implicați considerați a fi cele mai eficiente?
9. Cum stimulați îmbunătățirea calității?”¹³⁸

Concluzii

În concluzie, pe lângă invitația de a analiza sursa de documentare în întregime (v. Bibliografia), **buna practică** prezentată se poate sintetiza prin „un plan bun este primul pas către obținerea rezultatelor așteptate”¹³⁹.

Bibliografie:

- Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenieriale”, (2011), *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor partenieriale*.
- <http://www.tvet.ro/Anexe/57551/program%20de%20formare%20profesionala.pdf>

¹³⁸ *Op.cit.*, p. 64.

¹³⁹ *Idem*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Implementarea programelor și acțiunilor de îmbunătățire a calității

Rezumat

Dezvoltarea instituțională din perspectiva calității reprezintă un obiectiv continuu la nivelul sistemului și al unităților de învățământ, în general. Încă din etapa de preaderare la Uniunea Europeană s-au făcut eforturi constante în acest sens, de la nivel normativ până la transpunerea în practică. Totodată, s-au elaborat diverse materiale suport, îmbogățindu-se astfel literatura de specialitate. În acest context a intervenit și proiectul POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenieriale”, în cadrul căruia în anul 2011 a fost finalizat un *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor partenieriale*.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul nevoii de creștere a calității educației în învățământ, cu accent pe învățământul profesional și tehnic, materialul propus spre analiză fiind rezultatul proiectului amintit anterior, cofinanțat prin programul POSDRU în perioada de programare 2007-2013.

Continuăm prezentarea rezultatelor proiectului amintit în rezumatul prezentului material, în cadrul căruia ne vom concentra pe câteva aspecte care vizează implementarea programelor și acțiunilor de îmbunătățire a calității¹⁴⁰, respectiv pe modul de a realiza investigarea / diagnoza stării de fapt de la nivelul unei unități școlare.

Strategii și intervenții

Chiar dacă CEAC este entitatea care coordonează activitățile de îmbunătățire a calității, aceasta nu le și realizează efectiv. CEAC centralizează dovezile referitoare la (ne)îndeplinirea standardelor/cerințelor/indicatorilor, elemente definite conform cadrului normativ specific.

Dovezile, după cum este bine cunoscut, reprezintă elementele cheie de fundamentare a raportului anual de evaluare internă a calității, obligație ce revine prin lege fiecărei instituții de învățământ.

Ca prim aspect de bună practică, suportul de curs amintit mai sus, include și următoare recomandare: „Recomandăm ca, printre primele activități desfășurate de către CEAC, să fie și realizarea unei **baze de date proprii** care să cuprindă informațiile necesare managementului calității de la nivelul școlii, conform prevederilor legale. Cu aceste premise, CEAC poate coordona efectuarea unei prime evaluări interne prin aplicarea standardelor corespunzătoare, pentru identificarea stării reale a organizației școlare față de cerințele sistemului de învățământ, așa cum sunt ele formulate în standarde și standarde de referință.”¹⁴¹ Realizarea bazei de date revine CEAC, dar este indicat să se realizeze prin cooptarea întregului personal al unității de învățământ, ca efort conjugat, dar și ca parte a demersului de conștientizare a demersului de asigurare și creștere a calității.

¹⁴⁰ Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele partenieriale”, (2011), p. 64-66.

¹⁴¹ *Op.cit.*, p. 64.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Revenind la demersul de autoevaluare sau de evaluare internă pe baza standardelor naționale, acesta va oferi o primă imagine asupra situației, nivelului existent, fiind esențială în conturarea planului de acțiune.

În vederea realizării acestei prime analize se pot utiliza instrumente variate. Este extrem de important ca etapele de selecție, dezvoltare și aplicare a fiecărui instrument să fie realizate ținând cont de specificul unității școlare, cu accent pe toate condițiile și toți factorii care determină funcționarea furnizorului respectiv de educație. Materialul de referință include și câteva instrumente de lucru și acțiunile/activitățile necesare aplicării acestora, prezentate sintetic în cele ce urmează:

Interviul individual.

- „se decid aspectele / datele care vor fi abordate / colectate prin interviu;
- se elaborează instrumentul, ghidul de interviu sau planul de discuție (în funcție de gradul de structurare a interviului);
- se pregătește interviul (cine ? de ce ? ce ? unde ? când ?) iar persoanele selectate trebuie anunțate (agenda interviurilor fiind stabilită de comun acord);
- se realizează efectiv interviul – care nu trebuie să dureze mai mult de 45 minute – 1 oră; dacă există posibilitatea și participanții sunt de acord, interviul se poate înregistra (audio-video și / sau în scris);
- se sintetizează răspunsurile persoanelor intervievate și se elaborează raportul interviului (care poate cuprinde: lista persoanelor intervievate, lista problemelor identificate, lista recomandărilor formulate de către / pentru cei intervievați, în funcție de obiectivele interviului).”¹⁴²

Interviul de grup (*focus group*).

- „definim aspectele abordate prin interviul de grup;
- definim criteriile de selecție a participanților (6-10 persoane) și selectăm participanții;
- elaborăm instrumentul, ghidul de interviu (de regulă cu 4-6 întrebări);
- pregătim interviul de grup (în aceleași condiții ca și interviul individual - v. mai sus);
- realizăm interviul propriu-zis – care trebuie să dureze mai mult de 1,5-2 ore; dacă există posibilitatea și participanții sunt de acord, interviul se poate înregistra (audio-video și / sau în scris);
- elaborăm, după analiza răspunsurilor, un raport asupra discuțiilor (în care vor fi selectate cele mai importante puncte).”¹⁴³

Observarea.

- „se definesc aspectele observate (în clasă, la lecție, în școală, în activitatea managerială etc.);
- se elaborează instrumentul, ghidul de observare;
- se realizează observarea propriu-zisă;
- se elaborează sinteza și raportul de observare.”¹⁴⁴

¹⁴² *Op.cit.*, p. 64-65.

¹⁴³ *Op.cit.*, p. 65.

¹⁴⁴ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Se recomandă ca raportul de observare să fie analizat împreună cu personalul care a făcut obiectul observării, demers care va contribui la creșterea calității activității observate, dar și la extragerea unor potențiale bune practici.

Analiza documentelor existente.

- „definim aspectele analizate și documentele sursă;
- elaborăm instrumentul, ghidul de analiză a documentelor;
- realizăm analiza propriu-zisă a documentelor;
- elaborăm sinteza și raportul de analiză a documentelor.”¹⁴⁵
- Și în acest caz, se impune o dezbatere/analiză internă a raportului rezultat.

Analiza datelor primare sau secundare, indiferent de modul de colectare a acestora (chestionare, interviuri, măsurători, testări etc.)

- se decid datele / seriile care vor fi analizate și instrumentele statistice utilizate;
- se aplică instrumentele statistice și se interpretează rezultatele obținute.”¹⁴⁶

Aceste activități, trebuie susținute și de cadrul procedural, aceasta fiind etapa în care se elaborează, se aplică și se urmărește modul de aplicare a procedurilor.

Sintetizând, pentru ca întregul demers să fie încununat cu succes, trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- „CEAC centralizează într-o bază proprie de date informațiile necesare managementului calității.
- Utilizați în investigarea stării de fapt instrumente cât mai variate.
- Abordați în mod egal toate grupurile interesate.
- Acordați atenția cuvenită analizei datelor primare sau secundare colectate.”¹⁴⁷

Rezultate

Ca rezultate, se obțin datele de intrare pentru a putea realiza investigarea / diagnoza stării de fapt de la nivelul unității școlare.

Raportat la rezultatele obținute prin această diagnoză, autorii propun și trei teme de reflecție, respectiv:

10. „Care sunt cele mai potrivite instrumente pentru investigarea activităților curente și documentelor?
11. Dezbateți teza «Informațiile obținute direct prin discuții cu persoanele implicate sunt cele mai relevante» colectând argumente pro și contra.
12. Este posibilă situația în care școala are un sistem de asigurare a calității coerent și bine pus la punct dar rezultatele elevilor sunt constant slabe sau mediocre? Comentați relația dintre calificativele constant bune în asigurarea calității și performanțele constant modeste ale elevilor.”¹⁴⁸

Concluzii

¹⁴⁵ Idem.

¹⁴⁶ Idem.

¹⁴⁷ Idem.

¹⁴⁸ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În concluzie, pe lângă invitația de a analiza sursa de documentare în întregime (v. Bibliografia), **buna practică** prezentată furnizează un mod eficient de abordare a modului de a realiza investigarea / diagnoza stării de fapt de la nivelul unității școlare.

Bibliografie:

- Proiect POSDRU/85/1.1/S/57551 „Îmbunătățirea calității educației și formării profesionale prin rețele parteneriale”, (2011), *Suport de curs pentru întărirea capacității instituționale a instituțiilor implicate în activitatea rețelelor parteneriale*.
- <http://www.tvet.ro/Anexe/57551/program%20de%20formare%20profesionala.pdf>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

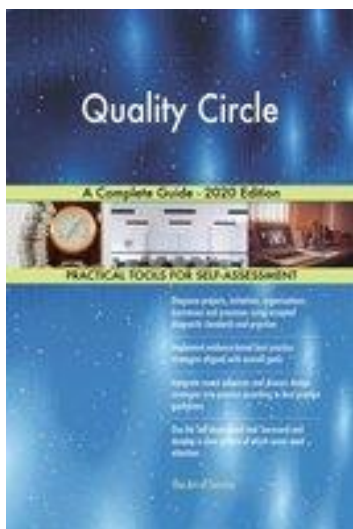
Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cercurile calității. Utilitatea acestora în controlul calității din educație

Conform practicilor internaționale, se recomandă parcurgerea următorilor pași pentru organizarea și funcționarea cercurilor calității (CC) [1]:

1. Un număr de 3-9 persoane (grup multiplu de 3, pentru a avea o treime și 2 treimi, decizia fiind luată cu două treimi...) iau parte la întâlnirea cercului în timpul de lucru (cel normat conform contractului individual de muncă). Cercul calității este o structură permanentă (un fel de comisie de asigurare a calității), asigurând implementarea efectivă a măsurilor/soluțiilor, în propriul mediu de lucru.
2. Un moderator competent este nominalizat și conduce întâlnirea (unul din grup, dar fără a avea statut de președinte al comisiei de asigurare a calității).
3. Problemele de rezolvat sunt prezentate grupului. Obiectivele tipice ale CC sunt îmbunătățirea calității, mărirea productivității, îmbunătățirea proceselor de fabricație și implicarea salariaților în acele activități cu probleme.

4. Problemele sunt prioritizate (eventual li se alocă un Risk Priority Number în urma unei analize complexe).
5. Se analizează informațiile deja colectate. Acestea sunt alăturate, sunt generate idei prin brainstorming, prin analiza câmpului de forțe. Apoi, sunt luate în considerare eficiența, costurile, economiile, consecințele pentru celelalte părți interesate.
6. Soluția finală este evidențiată în atenția șefilor (cu drept de decizie) după ce membrii cercului au verificat validitatea soluției obținute. În unele variante acest CC are și puterea deciziei și implementării soluției.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cercurile calității încearcă să prevină apariția defectelor, în primul rând, în loc de a se baza pe inspecțiile post-producție. În Japonia, cercurile calității au o orientare accentuată spre obiectul preocupărilor lor, de exemplu o problemă de rezolvat. În consecință, un cerc al calității din Japonia întrunește toate persoanele care doresc și pot să contribuie la clarificarea unor aspecte ale activității lor, indiferent de compartimentul din care provin.

Aceasta abordarea se poate aplica și în educație în locul comisiei de asigurare a calității care nu analizează cauze, nu caută soluții, doar inventariază situația de fapt și întocmește rapoarte [2].

Bibliografie

1. J. M. Juran, F. M. Gryna jr, Calitatea produselor. Tratat practic de planificare, proiectare, realizare și control. Trad. din l. engleză, Editura tehnică, București, 1973 pp.509-510
2. Ghidul CEAC în educație,
https://www.academia.edu/8490782/GHIDUL_COMISIEI_PENTRU_EVALUAREA_%C5%9EI_ASIGURAREA_CALIT%C4%82%C5%A2II_%C3%8EN_UNIT%C4%82%C5%A2ILE_DE_%C3%8ENV%C4%82%C5%A2%C4%82M%C3%82NT_PREUNIVERSITAR_-partea_a_II-a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

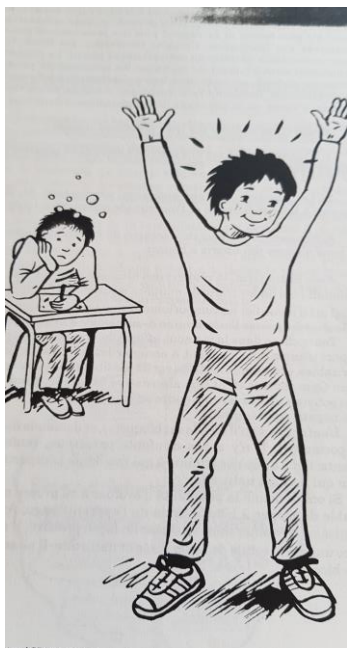
Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Gimnastica creierului

Aspecte generale

Pentru o dezvoltare cât mai sănătoasă a creierului copiii au nevoie să fie stimulați de timpuriu. Cercetările în domeniu au confirmat faptul că acei copii care primesc o stimulare adecvată pot atinge un coeficient de inteligență mai ridicat, față de cei care sunt substimulați sau suprastimulați (Horwood, 2012).

Vestea cea bună este aceea că, prin programe de formare care urmăresc să dezvolte capacități și abilități cognitive specifice procesării informațiilor de specialitate, în vederea adaptării lor la copiii cu dificultăți de învățare, se poate realiza o recuperare evidentă pe această direcție.

Cercetători în domeniu, precum soții Paul și Gail Dennison din SUA, au dezvoltat un sistem de tehnici compus din exerciții agrabile care permit stimularea creierului, indiferent de vârstă. Au denumit acest sistem *Kinesiologie Educativă* și este aplicat de milioane de persoane din întreaga lume.

Vom prezenta în practica de față *Kinesiologia educativă* conform lucrării *Brain Gym* apărută la editura Le Souffled'Or 1992 în Franța. Au fost selectate tehnici adaptate situațiilor din școlile incluse în proiect. Vom reda câteva tehnici concrete de lucru, urmând să le continuăm în sesiunile următoare.

Fig.1

Mesaj către părinți și educatori

Gimnastica creierului se compune din mișcări și activități simple și agrabile care sunt utilizate de către elevi pentru a stimula capacitatea de învățare într-o manieră integrată. Aceste activități facilitează toate tipurile de învățare, dar sunt în mod particular eficiente în ceea ce privește competențele școlare.

Cuvântul "*educație*" vine din cuvântul latin "*educere*" ceea ce înseamnă "*a ieși din*". "*Kinesiologie*" deriva din grecescul "*kinesis*" care înseamnă mișcare. Este studiul mișcării corpului omenesc. *Kinesiologia Educativă* este un sistem care permite practicanților – indiferent de vârstă, să scoată tot potențialul ascuns care se găsește închis în corpul lor.

Cadrele didactice, toți cei implicați în procesul educațional, au tendința să trateze dilema eșecului în școli prin promovarea de programe pentru o mai bună motivare, atragere, consolidare, antrenare, precum și alte modalități care pot influența învățarea. Aceste programe au reușit până la un anumit punct. Dar, cum se face ca unii copii reușesc bine, unii mai puțin bine, iar alții eșuează?

În *Kinesiologia educativă* s-a constatat că anumiți elevi fac un "*efort foarte mare*" și "*deconectează*" pur și simplu mecanismele de integrare cerebrală necesare pentru o învățare eficientă. Informația studiată este recepționată de creierul posterior mai mult ca o formă de impresiune, dar devine inaccesibilă creierului anterior, deci imposibil de exprimat. Această

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

imposibilitate de exprimare a ceea ce a primit în plan informațional face ca materialul studiat să fie "inchis", și apare ceea ce denumim sindromul de eșec.

Soluția găsită în urma cercetărilor în *Kinesiologia educativă* constă într-o modalitate de învățare integrată traversând reprogramarea creierului prin mișcare grație activităților din Gimnastica Creierului, care permit accesul la acele părți din creier care par a fi inaccesibile pentru școlarii cu probleme de învățare.

Schimbările observate în urma practicii sunt în multe cazuri remarcabile, pot surveni rapid și profund, deoarece practicanții descoperă o modalitate de a primi informații și de a le reda simultan.

Kinesiologia educativă pentru copii descrie procedurile de reprogramare care sunt recomandate tuturor persoanelor care doresc să-și amelioreze calitatea vieții și capacitatea de învățare, și să regăsească bucuria mișcării. Gimnastica creierului descrie activități foarte simple care au schimbat vieți imediat după punerea lor în aplicare.

Chiar dacă activitățile descrise în *Gimnastica Creierului* pot veni în ajutorul tuturor formelor de învățare, indiferent de vârstă, prin accesul la potențialul ascuns în ființa noastră interioară, ele sunt cel mai eficiente prin remodelarea capacității de traversare a lateralității.

Sunt mai mult de cincizeci de ani de când pionierii în domeniul dezvoltării optometriei și al antrenamentului senzorial și motor au furnizat rezultate statistice care pun în relație efectele mișcării asupra capacității de învățare.

Familiarizarea doctorului Paul Dennison și soției sale cu aceste cercetări, care se adresau în principal copiilor cu deficiență de învățare, i-a condus la extrapolarea rezultatelor pentru a inventa mișcări rapide, simple, centrate pe o sarcină, care pot să fie benefice pentru toate procesele de învățare.

Aceste mișcări fizice și energetice sunt foarte utile celor care au nevoie de ajutor pentru a învăța în contextul culturii moderne înalt tehnologizate.

Tehnicile care vor fi prezentate în acest material, cât și în următoarele bune practici, permit practicanților să le experimenteze în viața cotidiană pentru o stare mai bună atât din punct de vedere psihic, cât și energetic.

CROSS-CRAWL

Descrierea mișcării

În acest exercițiu de torsiune simetrică, practicantul, orice persoană de orice vârstă, atinge alternativ genunchiul opus cu palma, adică cu palma dreaptă genunchiul stâng și cu palma stângă genunchiul drept. Se poate face progresiv, creștem rapiditatea și se face o săritură pe piciorul drept, îndoim genunchiul stâng și-l atingem cu mana dreaptă, care între timp a fost ridicată prin față deasupra capului, se reia pe partea opusă. Este ilustrat în Fig.2

Aceasta este prima parte a exercițiului. Cea de a 2-a se face atingând calcâiul cu palma opusă, după același algoritm.

Variante ale tehnicii

1. Balansați viguros brațul în sus și în față, mergând până la maximum capacității de mișcare în toate direcțiile;
2. Atingeți talpa piciorului în spate;
3. Faceți mișcarea lent, întinzând brațul, iar piciorul este dus spre spate la maximum, apoi aduceți în față piciorul și-l atingeți viguros cu palma.
4. Executați Cros-Crawl pe diverse ritmuri muzicale;
5. Săriți pe un picior între atingeri;
6. Lucrați cu ambele maini pe un picior;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

7. Faceți exercițiul cu ochii închiși;
8. Utilizați etichete colorate pentru mâna și piciorul opus pentru copii care au nevoie.

Activează creierul pentru:

- traversarea liniei mediene a creierului vizuală, auditivă, kinestezică și tactilă;
- dezvoltă vederea laterală;
- ameliorează vederea.

Competențe școlare dezvoltate:

- ortografia;
- scrisul;
- ascultarea;
- lectură și înțelegere.

Corelare comportament - postură

- ameliorarea coordonării dreapta/stânga;
- ameliorarea respirației și formei fizice;
- ameliorează coordonarea și conștientizarea spațiului;
- ameliorează vederea și auzul.

Istoricul mișcării

În ultimii ani ai secolului trecut aceste mișcări au fost utilizate pentru recuperarea neurologică și creșterea capacității de învățare. Teoria pe care se bazează experții este aceea că mișcările controlate laterale funcționează activând centrii limbajului și ai exprimării. Dar, dr. Dennison a descoperit ca această mișcare stimulează în același timp atât capacitatea de exprimare, cât și pe cea de receptivitate, facilitând învățarea integrată.

Fig . 2

BIBLIOGRAFIE

Le Movement – cle de l'apprentissage. Brain Gym- Dr. Paul Dennison, Gail Dennison, L'Editure
Le Souffle d'Or, Franta

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Metode de implementare a TQM (Managementul Calității Totale) în învățământul preuniversitar din România

Prima parte

Aspecte generale

În etapa actuală de dezvoltare a societății școala constituie principala organizație furnizoare de educație și cultură. Vorbim din ce în ce mai mult de calitatea învățământului.

Ne propunem, în această lucrare, să abordăm managementul școlar dintr-o altă perspectivă – cea a Managementului Calității Totale în educație. Deoarece acest tip de management se aplică cu preponderență organizațiilor, vom prezenta tendința actuală în Uniunea Europeană, și chiar în lume, începuturile fiind în SUA, conform căreia școala este un tip special de organizație.

Școala ca tip de organizație – educația ca serviciu

Educația în etapa actuală înseamnă inovație, cunoaștere și dezvoltare

Rămâne cert faptul că o nouă educație este necesară pentru a face față epocii post industriale, căci trebuie învățat un nou mod de a trăi. Mai mult decât informațiile stocate vor conta acum „calea de cunoaștere”, formarea (învățarea) capacităților umane și apariția unei noi dimensiuni spirituale. Toate acestea sunt probleme deschise ale viitorului, cărora nu li s-a dat încă un răspuns complet, și ele privesc în mod esențial copilăria și adolescența, placi turnate ale vârstelor, acele momente în care se trece de la un sistem de percepție a lumii la altul.

Copiii dar mai ales adolescenții și tinerii, vor trebui să învețe alte lucruri decât în trecut, cu alte metode și tehnici și, mai ales, să-și însușească un alt mod de a gândi și a simți, care trebuie construit, imaginat și luat de undeva și, cel puțin asupra unora dintre surse, este posibil să medităm de pe acum; de pildă, asupra dezvoltării intelectuale și a formării atitudinilor, în care experiența acumulată pare a spune deja destule lucruri semnificative.

Șansele de viitor ale elevilor constau tocmai în a descifra, din noianul informațiilor didactice și educative acumulate, pe cele în stare să se constituie în fundament al formației viitoare. Un exemplu de anticipare a viitorului îl constituie eforturile ce se fac în prezent în toată lumea pentru a realiza ceea ce se numește adesea „a doua alfabetizare”, adică învățarea asistată de calculator. Ea reprezintă un bun exemplu de înțelegere a complicatelor probleme formative pe care le pune în fața elevilor societatea viitoare și el nu este singurul.

Noțiunea de învățare a fost extinsă și în domeniul organizațional, având în vedere faptul că orice organizație este compusă din grupuri umane. S-a pus întrebarea dacă un sistem social este capabil de învățare în ansamblul său sau rămâne doar o comunitate care încurajează și sprijină învățarea membrilor săi. Cel care a introdus în teoria managementului conceptul „*companie creatoare de cunoaștere*” a fost Ikujiro Nonaka. Potrivit lui Nonaka și colaboratorului său Hirotaka Takeuchi: „*Într-un sens strict, cunoașterea este creată doar de indivizi... Prin urmare, cunoașterea organizațională trebuie înțeleasă ca un proces care amplifică <organizațional> cunoașterea creată de indivizi și o cristalizează ca o parte a relației de cunoaștere a organizației*”. (1)

La modul general o organizație este definită ca fiind o structură socială formală, stabilă care primește resurse de la mediul socio-economic și le prelucurează pentru a produce anumite ieșiri (produse sau servicii). De mai multe decenii asistăm la un proces în cadrul căruia

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

instituțiile educative încep să-și piardă o parte din rolul central pe care îl aveau în sec. XVIII – XIX, ca pârghie a modernității și construirii statelor naționale.

Uniunea Europeană pune accent pe un spațiu al educației regional și internațional. Se face în aceste condiții trecerea de la instituție educativă ca fiind o organizație formalizată, specializată în realizarea unei funcții clar definite, cu un statut oficial, codificat ca atare prin lege, spre organizația socială. Atât școala, cât și universitatea sunt în același timp instituții, dar și organizații sociale cu propria lor dinamică internă. S-a trecut la valorificarea ipostazei organizaționale și a potențialului de auto-dezvoltare pentru școli, ele devenind organizații capabile să-și amelioreze performanțele din interior, prin mobilizarea propriului potențial (profesioniștii, managementul incluziv și participativ, formarea la fața locului, schemele proprii de asigurare a calității.) (2)

Școala este un tip special de organizație deoarece „*producția învățământului o reprezintă cultivarea și valorificarea resurselor umane, a oamenilor și nu a bunurilor materiale, la care se adaugă un element fundamental: învățământul și educația se realizează în organizații și instituții bazate pe cunoaștere, chiar producătoare și diseminatoare de cunoaștere. Într-un asemenea context se impun a fi rezolvate și marile probleme ale modelelor și sistemelor manageriale, adecvate învățământului*”. (3).

Definirea conceptului de calitate

Termenul de calitate provine din limba latină, de la cuvântul „qualis”, care poate fi tradus prin expresia „fel de a fi”. Noțiunea de calitate are în conștiința oamenilor o istorie îndelungată. Ne referim, evident, la interpretarea filosofică a acestei. Astfel, o întâlnim în antichitate la Aristotel, apoi în filozofia clasică germană la Hegel, în lucrările lui Dimitrie Cantemir care folosește expresia „feldeință”, probabil o traducere în stil personal a termenului din limba latină, și, bineînțeles, la filosofii contemporani.(4)

Interpretările date acestui concept sunt fie de filozofie, fie de politică a organizației în domeniul calității.

De la calitate totală la managementul calității totale (TQM)

Unii autori fac o legătură directă între **calitatea totală** și **managementul calității totale**, considerând că prima este scopul, iar a doua mijlocul de realizare sau că cele două sunt echivalente. Sunt și puncte de vedere prin care se apreciază că managementul calității totale ar fi de fapt un element al calității totale.

O interpretare interesantă este dată de Corning, care definește relația dintre **calitate totală** și **managementul calității totale** în următorii termeni:

- *calitatea* înseamnă satisfacerea continuă a cerințelor clienților;
- *calitatea totală* presupune satisfacerea continuă a cerințelor clienților în condițiile unor costuri minime;
- *managementul calității totale* asigură satisfacerea acestor cerințe, în condițiile unor costuri minime, cu implicarea tuturor salariaților din organizație.

În „Psisocioeconomia Managementului Calității Totale” se arată că, „*din punctul de vedere al psihosocioeconomiei calitatea totală reprezintă un mod de abordare și se referă la un ansamblu de preocupări și metode reunite la nivelul întreprinderii prin care se urmărește să se obțină:*

- *componenta economico-organizațională, ca o generalizare a activităților*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

pentru calitate în toate domeniile și compartimentele, pentru toate legăturile funcționale și operaționale, plecându-se de la principiul că orice salariat trebuie considerat ca furnizor și client al propriei întreprinderi.

• componenta pishosocială, prin implicarea întregului personal, pentru ca să se simtă responsabil în asigurarea calității pe tot parcursul ciclului de viață al produsului, în care scop se va apela la managementul participativ al calității totale axat pe obiectivele întreprinderii care să vizeze relația client furnizor și îmbunătățirea permanentă a calității și competitivității.” (5)

Conceptele asociate calității – clarificare în context educațional

Pentru demersul nostru trebuie să ținem cont de faptul că există încă multe dispute între specialiști în ceea ce privește clarificarea conceptelor asociate calității totale în context educațional. Ne aflăm la intersecția dintre un sistem școlar deosebit de eterogen, în continuă transformare, instabil, și aspecte noi din punctul de vedere al calității totale.

Produsul, în cazul nostru, serviciul, este oferit nu numai elevilor, ci întregii societăți, nu trebuie doar să satisfacă clientul, ci mai mult de atât, să-l entuziasmeze, să-l atragă, să-i ofere o satisfacție în domeniul cunoașterii. Pentru a fi accesibil, costurile trebuie să fie acceptabile, iar instituția care îl oferă să fie rentabilă. Introducerea managementului calității totale are ca scop tocmai asigurarea condițiilor necesare și suficiente pentru obținerea satisfacției tuturor clienților educației.

Aceste aprecieri nu înseamnă că nu s-au făcut eforturi pentru a formula contururile conceptului de calitate a învățământului. Aceste eforturi s-au materializat în două categorii de abordări:

1. una se concentrează asupra definirii calității prin prisma rezultatelor învățământului;
2. cea de-a doua privește calitatea prin prisma proceselor care duc la calitate, adică a organizării și conducerii instituțiilor de învățământ, a temeiniciei programelor și planurilor de învățământ, a nivelului și modului de realizare a cursurilor și a altor materiale didactice, a măiestriei didactico-pedagogice a corpului profesoral, a efectelor cercetării științifice.

Izvorâte din aceste moduri de abordare, există în prezent cel puțin șase definiții ale calității totale a învățământului:

1. **Calitatea ca excelență**, privită în raport cu îndeplinirea standardelor existente;
2. **Calitatea ca perfecționare**, concept ce mută centrul de greutate dinspre standardele de rezultate caracteristice primei definiții spre standarde de proces;
3. **Calitatea ca aspect potrivit pentru scop**, privind calitatea în raport cu misiunea instituției de învățământ;
4. **Calitatea ca valoare pentru bani**, apreciată din punctul de vedere al beneficiarilor săi în termenii recuperării investițiilor făcute;
5. **Calitatea ca transformare a beneficiarilor**, privită ca întărire a răspunderii elevilor și părinților față de procesul de învățare;
6. **Calitatea ca și control punitiv ori răsplată pentru nivelul realizat.**

Aceste definiții, schițate încă la începutul anilor 90, nu au încetat să fie interpretate în termeni foarte diferiți în anii care au urmat.

Definirea calității ca valoare pentru bani a fost implementată ca fiind o povară pentru beneficiari. Calitatea ca aspect potrivit pentru scop a început să fie interpretată ca o dorință a managementului, ca o teorie a jocurilor, ca pregătire a terenului pentru evaluarea externă a învățământului; calitatea ca excelență putea să prefațeze ritualul utilizării

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

procedurilor și standardelor pentru a satisface mai degrabă cerințele evaluărilor externe decât dimensiunile și obiectivele interne ale procesului de învățământ.

Pentru aprecierea corectă a conceptului de calitate a învățământului, credem că cele două tipuri de abordări menționate și definițiile ce li se asociază trebuie reunite și pe această bază să poată fi stabilit conținutul multivalent al acestui concept.

Calitatea, în această viziune, este o stare a învățământului ale cărui rezultate corespund unor standarde ce asigură beneficiarilor săi sanse favorabile de angajare pe piața muncii, iar odată angajați, aceștia se încadrează rapid în exigențele înalte ale activității la locurile de muncă, deschizând chiar un

nou orizont de abordare și soluționare a problemelor specialităților în care acționează.

Realizarea unei calități ridicate a procesului de învățământ este condiționată direct de structura planului și programelor de învățământ și de corespondența dintre acestea și realizările de vârf ale științei și tehnicii din fiecare moment al dezvoltării istorice, de complementaritatea dintre aceste programe și modul în care ele realizează prin intermediul cursurilor, seminariilor și metodelor de evaluare în raport cu cerințele vieții reale, ale practicii social-economice existente. Mesajul esențial al conceptului de calitate rămâne, asadar, importanța sa primordială pentru utilizatorii politicii de calitate, faptul că profesorii și elevii sunt cei care o realizează, că eficiența învățământului depinde de angajamentul acestor protagoniști în raport cu rigorile pe care le degajă conceptul respectiv.

Bibliografie

1. Maier Bondrea Georgeta – Managementul Calității Totale în învățământul superior – Sibiu, 2011
2. Nonaka I, and Hirotaka T., 1995, „*The knowledge-creating company*”, Oxford University Press, New York,
3. Cummings, W, 2007, *Instituții de învățământ*, Ed. Comunicare.ro, Bucuresti, p. 7
4. Petrescu I. coord., „Tratat de Management Universitar”, Ed. Lux Libris, Brasov, 1998
5. Ioniță I, 2008, Managementul calității sistemelor tehnico-economice, ASE Bucuresti, /www.bibliotecadigitala.ase.ro
6. Petrescu I., „Psihosocioeconomia managementului calității totale”, Ed. Lux Libris, Brasov, 1998, p.30

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Mișcarea integrată în sfera educației din școlile incluzive- traversarea liniei mediane a corpului

Aspecte generale

În elaborarea acestui document am pornit de la un articol referitor la metode pedagogice alternative oferite pentru copii de diferite vârste în Franța, propus de kinesiologul Fernande Piguet. La bază rămâne manualul de kinesiologie al soților Paul și Gail Dannison.

Ce este gimnastica creierului?

Gimnastica creierului reprezintă un ansamblu de mișcări și activități simple, agrabile și amuzante din punct de vedere al execuției, și care energizează, stimulează capacitatea de regenerare a corpului și crează o stare de bine. În același timp relaxează. Aceste tehnici specifice favorizează învățarea, capacitatea de organizare și de concentrare, prin eliberarea potențialului ascuns în ființa noastră.

Cum?

Creierul este alcătuit din două emisfere cerebrale- emisfera stanga si emisfera dreaptă unite prin corpul calos (un fascicol de fibre nervoase) Prin mișcări coordonate Gimnastica creierului permite celor două emisfere cerebrale să lucreze simultan, integrat, pentru ameliorarea capacității de învățare. Mișcările eliberează blocajele, stimulează și ameliorează funcțiile cerebrale și percepția.

Funcționarea creierului este tridimensională și părțile sale interacționează integrat. Este motivul pentru care bebeluși, copiii foarte mici și copiii de vârstă preșcolară sunt capabili să se aproprie de lumea adulților și să o recreeze. Procesul de învățare este multidimensional și multisenzorial. Pentru sarcini specifice creierul este activat numai pe anumite zone – emisfera stângă, emisfera dreaptă (lateralitate), lob anterior, lob posterior(concentrare), trunchiul cerebral și cerebel (dimensiunea de centrare).

Ce diferență este între cele două emisfere cerebrale?

Neurologii au subliniat ca emisferele cerebrale, deși au funcții diferite, se completează reciproc. De asemenea se știe că emisfera dreapta controlează partea stanga și emisfera stângă controlează partea dreaptă a corpului.

Emisfera stanga:

- este responsabilă cu logica și rațiunea
- domină și gestionează limbajul;
- este responsabilă de logica și de calculele matematice;
- coordonează și cele cinci simțuri fizice;
- transformă simțurile în percepții și raționamente cauzale;
- permite numai gândirea univalentă, liniară, biunivocă;
- pastrează experiențele acumulate din lumea fizică;
- administrează judecata și relaționarea;
- operează cu comparații și tot felul de raționamente;
- vehiculează cunoașterea pe baza argumentelor.

Emisfera dreapta: afectivitatea

- se ocupă de abilitățile spațiale, recunoașterea facială și procesarea muzicii;
- manageriază înțelegerea imaginilor vizuale;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- este responsabilă de creativitate;
- administrează emotivitatea și afectivitatea;
- transforma imaginile în reprezentări mentale;
- stimulează imaginația;
- coordonează cele cinci simțuri spirituale;
- gestionează simțurile artistice;
- lucrează cu percepții, reprezentări;
- pastrează experiențele acumulate în lumea imaginativă;
- confera fantezie și creativitate.

Cercetatorii susțin ca ambele emisfere comunica informații prin intermediul corpului calos. Acesta ajută comunicarea dintre cele două emisfere, facilitând schimbul de informații.

În timp, una dintre emisfere devine dominantă; la majoritatea elevilor se diminuează funcționarea emisferei drepte, folosindu-se mai mult emisfera stângă.

Persoanele la care funcționează mai mult emisfera stângă sunt dreptace, calculate, practice, au o logică rigidă, le place matematica, sunt mai înclinate spre științele exacte.

Pe de altă parte, zona creierului din emisfera dreaptă este responsabilă de trăirile interioare, de limbajul non-verbal.

O multitudine de teste psihologice pot să surprindă în funcție de indivizi, care emisfera este mai dominantă și care este în umbră.

Cei care vor folosi exclusiv emisfera stângă vor fi ancorati în lumea fizică, mai lipsiti de emoții și de trăiri afective.

Pe de altă parte, cei care vor utiliza numai emisfera dreaptă vor trăi într-o lume a proceselor interioare, fără contact cu lumea fizică.

Ultimele descoperiri arată că există un ciclu de funcționare a creierului de aproximativ 90 de minute. O emisferă cerebrală funcționează la capacitate maximă pentru o perioadă de 90 de minute, după care funcția dominantă este preluată de cealaltă emisferă cerebrală.

Din acest motiv mișcările care traversează linia mediană realizează integrarea cerebrală facilitând procesele de învățare.

Tehnica ELEFANTULUI

Descrierea mișcării

Permite integrarea cerebrală pentru ascultarea cu ambele urechi. Eliberează tensiunile din zona gâtului implicate în percepția sunetelor.

În această mișcare spatele, capul, brațul și mâna funcționează ca un corp comun și se desenează sau se urmărește conturul unui 8 culcat, sau simbolul infinitului.

Mișcarea este ilustrată în **Fig.1**

Activează creierul pentru

- Traversarea liniei mediane auditive stimulând atenția, recunoașterea, percepția, discriminarea și memoria sunetelor
- Ascultarea propriei voci
- Memorie pe durată scurtă sau lungă
- Viziune bilaterală

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

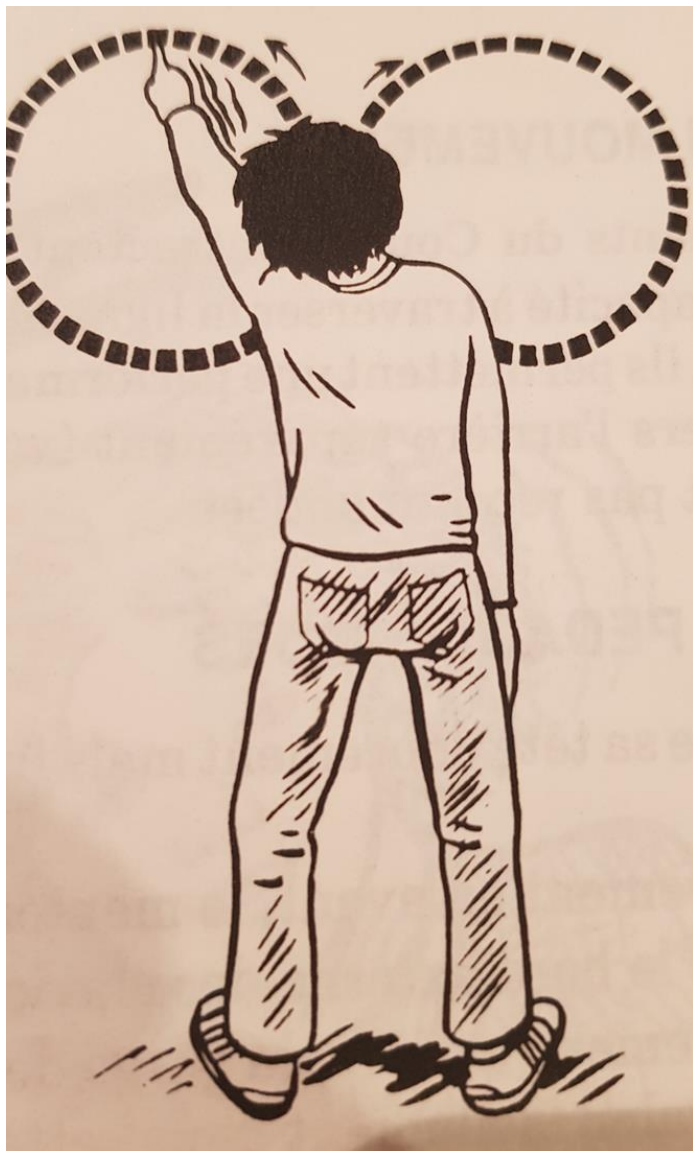

Fig.1 Sursa Le Movement – cle de l'apprentissage, p.64

BIBLIOGRAFIE

1. Fernande Piguet, kinésiologue -Brain Gym ou Kinésiologie Educative, <https://www.valaisfamily.ch/N204569/brain-gym-ou-kinesiologie-educative.html>
2. Le Movement – cle de l'apprentissage. Brain Gym- Dr. Paul Dennison, Gail Dennison, L'Editure Le Souffle d'Or, Franta
3. Sfatul medicului - Diferența dintre cele două emisfere cerebrale <http://www.sfatulmedicului.ro>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

De la normalitate la turbulență în învățământul preuniversitar românesc – aspecte manageriale

1. Aspecte generale

Trecerea României de la societatea comunistă care a menținut pentru mulți ani ideea unei stabilități economice, la democrație, a atras după sine schimbări majore și în spațiul educației. Pe fondul schimbărilor generale în societate școlile, cu preponderență cele din mediul rural au pierdut un mare număr de cadre didactice, populația a scăzut. Nu toate au reușit să traverseze perioada de turbulență cu succes, unele au fost desființate, altele și-au restrâns drastic activitatea.

Trecute de primul val al turbulenței însă, un mare număr dintre acestea încearcă să-și construiască un drum bine definit.

Programele de formare profesională derulate în ultimii ani au adus un plus de curaj pentru managerii din școlile din zone defavorizate, reușind să acționeze pentru creșterea capacității instituționale și să corespundă din punctul de vedere al evaluărilor ARACIP.

Școala este privită din punctul de vedere al managementului educațional ca fiind o organizație de tip special.

2. Ce este și cum se manifestă turbulența în organizații – implicații în calitatea educației

Turbulența economică se definește ca fiind alcătuită din schimbările rapide și imposibil de prevăzut, din mediul intern sau extern al unei firme, care îi afectează acesteia performanța.

Efectele sunt rapid generalizate datorită interconectării lumii noastre. Între toate popoarele, toate guvernele și toți operatorii economici – fiecare om, fiecare entitate de pe glob – există acum conexiuni și interconexiuni, la un nivel sau altul, iar impactul **turbulenței** fiecăruia va fi simțit și de către ceilalți, în mediul nostru global conectat.

Perioada actuală este descrisă de P. Kotler ca o **eră a turbulențelor** caracterizată de perioade a unui nou-definit tip de „normalitate” punctat de izbucniri de prosperitate și regres.

În România, în această perioadă învățământul preuniversitar, alături de cel universitar, se confruntă cu problemele generate din cauze economice și politice.

Calitatea este afectată de subfinanțare la toate nivelurile sale. Managementul pentru acest domeniu este confruntat cu multe provocări.

Ținând cont de cadrul general al globalizării și internaționalizării am propus un model bazat pe schimbările majore provocate de aceste realități.

Pentru **asigurarea calității** este necesară gestionarea vulnerabilității și a oportunității.

Politicile interne și internaționale întâmpină multiple greutăți în punerea în practică.

Multe instituții de învățământ din zonele defavorizate au nevoie urgent de o echipă managerială care să gestioneze schimbările rapide din societate.

„Renunțarea la iluzia că poți prezice viitorul e un moment teribil de eliberator. Nu poți face altceva decât să-ți crezi capacitatea de a răspunde singurei certitudini din viață – care este incertitudinea. Crearea acestei capabilități este scopul strategiei.”

În perioade de schimbări rapide și majore, abordarea tradițională a strategiei managerilor impune predicții precise, ceea ce poate subestima incertitudinea și haosul provocate de **turbulența imprevizibilă și recurentă**.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

„A depăși stările de risc în condițiile globale ale afacerii moderne, înseamnă a ști. A ști înseamnă a cunoaște, iar a cunoaște înseamnă a învăța.”¹⁷³

Turbulența actuală poate să deschidă foarte bine **ferestre de oportunitate** pentru cunoașterea umană și dezvoltarea universitară, cu condiția ca managerii să aibă un plan actual și revizuit.

P.Kotler și John A. Caslione în lucrarea *Chaotics – MANAGEMENT SI MARKETING ÎN ERA TURBULENTELOR* au propus un model de management haoticist pentru traversarea perioadelor de turbulență.

Am ales această abordare deoarece incertitudinea este cea care caracterizează din plin lumea în care trăim. Suntem cu învățământ la intersecția dintre cerințele mondiale în calitate, cerințele regionale – respectiv ale U.E. alături de care am semnat tratate internaționale și cerințele politicilor naționale.

Cadrul legal din România este în permanentă transformare și adaptare. Direcțiile principale pentru următoarea perioadă de timp sunt formulate în Legea Educației Naționale adoptată în ianuarie 2011. Conform primului articol *„Prezenta lege asigură cadrul pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățatură pe tot parcursul vieții. Legea reglementează structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional.”*

3.Reacții la turbulență ale managerilor din școli – posibile riscuri și oportunități generate de criză în ceea ce privește asigurarea calității

1. *Liderii și managerii de vârf din unitățile școlare din mediul preuniversitar trebuie să înceapă să observe nemijlocit schimbarea.*

Trebuie să meargă în locurile unde aceasta se petrece, să viziteze alte instituții școlare, să fie la curent cu tehnologiile de ultimă oră prin vizitarea institutelor de cercetare, prin prezența la marile întâlniri la congrese, să stea de vorbă cu profesorii și cercetătorii din întreaga lume. Nu doar să consulte materialele, ci să fie prezenți efectiv la momentul difuzării acestora, în măsura posibilităților cu propuneri și comunicări proprii.

2. *Managerii aflați la nivel superior – directori, șefi de catedră, personalul implicat în echipa managerială, etc.– trebuie să elimine pe cât posibil filtrele comunicării.* Liderii de instituții școlare trebuie să se asigure de faptul că opiniile lor nu sunt cenzurate și deciziile nu sunt alterate pe parcursul punerii în practică. De asemenea trebuie să aibă acces la adevăr, chiar dacă acesta este neplăcut. Uneori subalternii blochează informațiile cu buna intenție de a-i proteja psihic.

Pentru eliminarea filtrelor comunicării liderii și managerii este bine să stea de vorbă cu tinerii, să înțeleagă modul lor de gândire, să poarte discuții cu activiștii ecologismului sau ai antiglobalismului. Pe măsură ce ritmul schimbării se înteteste, trebuie să crească și hotărârea personală de a o înțelege din partea managerilor superiori. De asemenea să cuprindă în comisia pentru asigurarea calității din școală persoane tinere și dinamice, în medie cu zece-cincisprezece ani mai tinere decât comitetul executiv de la nivel de conducere. Sunt multe școli conduse de persoane cu o formație academică clasică și care au nevoie de comunicare reală cu mediul universitar. Nu de puține ori printre cei care coordonează activitatea școlilor se află și doritori de succes rapid care acționează impulsiv, la limită, încercând să salveze financiar instituția prin măsuri restrictive.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

3. *Liderii de instituții trebuie să accepte caracterul inevitabil al degradării strategiei.* Deși admit aparent faptul că situația este diferită, renunță cu greu la strategiile stabilite anterior.

Până acum exista obiceiul să se gândească o strategie cu două scenarii posibile, prima pentru piețele în creștere, aceasta însemnând pentru școli existența unui număr mare de potențiali „clienți”, și altul pentru piețele în scădere. Apare cu necesitate cel de-al treilea scenariu care își propune acordarea permanentă a strategiilor cu „vibrațiile” din mediu.

Este foarte posibil ca schimbările permanente contextuale să anuleze total o parte din strategiile anterioare care prinseseră rădăcini foarte adânci în perioada de normalitate. Dacă în aceste situații nu există deja pregătită o altă strategie, turbulența îi ia total pe nepregătite.

Bibliografie

1. Kotler Philip și John A. Caslione, 2009, „*Chaotics – Management și Marketing în era turbulențelor*”, Editura Publica, București
2. Business Turbulence, *BNET Business Dictionary*, <http://dictionary.bnet.com/>
3. Lord John Browne, director general British Petroleum
4. Kotter J, 2009, *Forța schimbării. Cum diferă leadershipul de management*. Ed. Publica, București

Modelul haoticist – gestionarea vulnerabilității și oportunității pentru asigurarea calității cu aplicabilitate în educație

În Figura nr. 1 propunem un sistem de management haoticist aplicabil în învățământul românesc.

Managementul haoticist a fost propus de Philip Kotler și John A. Caslione în „Chaotics – Management și Marketing în era turbulențelor”, pe fondul crizei apărute în SUA în anul 2008. Ține cont de faptul că intrăm într-o nouă eră agitată, ba chiar mai mult de atât a agitației sporite. În perspectiva celor doi autori „*managementul haoticist propune o metodologie sistematică pentru detectarea și analizarea turbulenței, precum și a haosului care rezultă din agitația turbulentă, urmate de alegerea unor măsuri adecvate de răspuns*”.¹⁴⁹

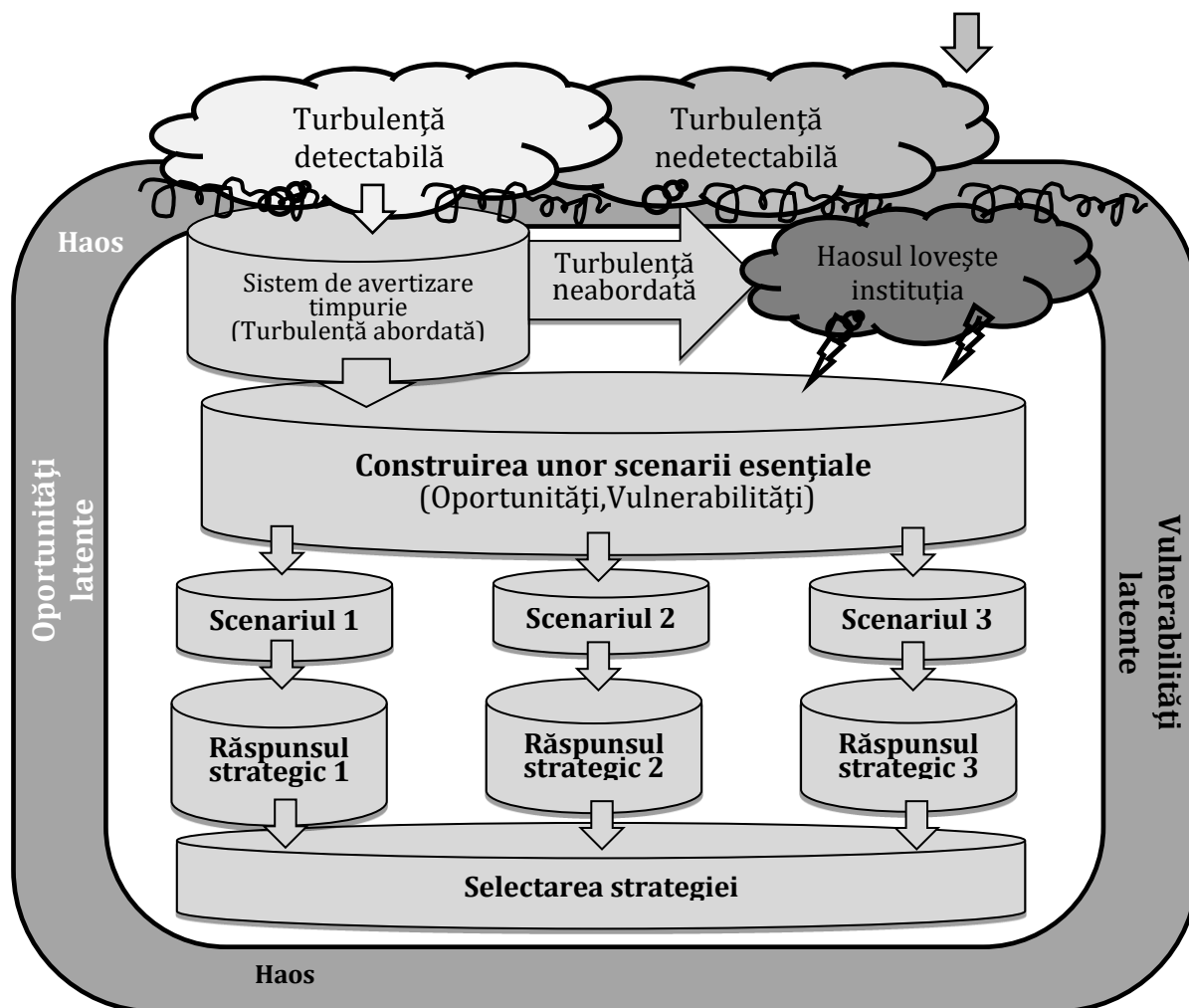

Figura nr. 1 *Sistemul de management haoticist.*

Sursa: Philip Kotler și John A. Caslione în „Chaotics – Management și Marketing în era turbulențelor”

¹⁴⁹ Philip Kotler și John A. Caslione ,2009, „Chaotics – Management și Marketing în era turbulențelor”, Editura Publica, București, p.107

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Sistemul de management haoticist constă din trei elemente componente:

1. Detectarea surselor de turbulență prin elaborarea unor *Sisteme de avertizare timpurie*;
2. Imaginarea unor răspunsuri la situația de haos, prin *Construirea unor scenarii esențiale*;
3. *Selectarea strategiei*, pe baza ordinii de prioritate a scenariilor și în funcție de atitudinea față de risc.

4.3.1 Construirea unui sistem de avertizare timpurie

Construirea unui sistem de avertizare timpurie este obligatorie în această perioadă pentru că sistemul de învățământ are o mare inerție, fiind vorba în condițiile actuale de un ciclu de cel puțin trei ani pentru modificarea programelor pentru a le adapta schimbărilor sociale, și pentru formarea personalului calificat.

Știm că **turbulența** poate izbucni în orice moment și trebuie detectată, chiar dacă rămân aspecte nedetectabile. Se trece la analiză și pe baza rezultatelor se trece la acțiune cât se poate de repede pentru ca școala :

1. să identifice oportunitățile care pot ieși la iveală și care pot fi exploatare;
2. să identifice vulnerabilitățile spre a fi minimalizate sau îndepărtate în totalitate.

Un exemplu în acest sens îl reprezintă pentru managerii unei școli analiza modului în care sunt respectate standardele calității în acord cu legislația în vigoare și cerințele pieței în aceste momente de schimbare drastică de atitudine a legislației.

Oportunitățile sunt date de posibilitățile de colaborare pe un număr mare de proiecte pe fonduri europene – proiectele POCU.

Atunci când managerii încep să studieze ideea dezvoltării unui sistem de avertizare timpurie trebuie să aibă o viziune foarte limpede asupra scopurilor urmărite.

TQM este o filosofie a îmbunătățirii continue. Aplicarea acestei filosofii permite liderilor manageriali și instituțiilor lor să pună la punct etape de aplicare a strategiilor și să le execute în timpul perioadelor de turbulență din economie, care au implicații în învățământul superior. Turbulențele pot fi în acest caz identificate cu mult timp înainte.

De asemenea se impune creșterea gradului de conștientizare și educare a oamenilor din organizație, ei trebuie să acționeze rapid alături de lideri. Adeseori mulți angajați observă de fapt avertismentele timpurii, dar nu-și dau seama, pur și simplu de importanța acestora, iar o comunicare bună poate rezolva această neînțelegere. Majoritatea surprizelor nu apar pentru că nu ar fi fost semnale timpurii, ci pentru că nu există o cultură organizațională adecvată pentru un dialog deschis cu toate cadrele didactice, dar și cu părinții, chiar și elevii.

În acest sens școlile dezvoltă sisteme de dialog cu ceilalți factori implicați – comunitatea locală, părinții, deoarece de multe ori aceștia intuiesc schimbările mult mai repede și le discută între ei.

Day și Shroemaker le recomandă liderilor manageriali să înceapă prin opt întrebări esențiale după care să stimuleze o dezbatere permanentă pe baza acestora. Întrebările sunt următoarele :

1. *Care au fost în trecut punctele noastre nevralgice? Ce se întâmplă acum în aceste zone de umbră din trecut?*
2. *Există vre-o analogie, instructivă pentru noi, din alt sector de activitate?*
3. *Ce semne importante nesocotim, fără a veni cu o argumentație rațională?*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. *Cine din sistemul nostru se pricepe de minune să detecteze semnalele slabe și să acționeze pe baza lor înaintea tuturor celorlalți?*
5. *Ce încearcă să ne spună neconformiștii și cei care fac opinie separată?*
6. *Ce surprize viitoare ar putea realmente să ne afecteze (sau să ne ajute)?*
7. *Ce tehnologii emergente ar putea schimba regulile jocului?*
8. *Există vre-un scenariu de necrezut?*¹⁵⁰

De multe ori managerii educaționali nu observă ceea ce este chiar sub ochii lor, iar TQM vine să suplinească propunând o schimbare de atitudine, relații mai bune cu persoanele implicate pentru a le observa tendințele și depistarea timpurie a modificărilor contextului exterior, prin considerarea și a colegilor ca fiind clienți, *“se bazează pe serviciile interne ale altor colegi pentru a-și desfășura activitatea corespunzător.”*¹⁵¹

Un alt expert care lucrează în domeniul sistemelor de avertizare timpurie este Ben Ghilad care se concentrează pe evoluția mediului extern. Are în vedere aspectele legate de mediul școlar intern și internațional. Realitățile nu trebuie să o ia înaintea strategiei școlii. Sistemul său se compune din trei componente distincte, dar interdependente¹⁵²:

1. *Identificarea riscului:* care sunt potențialele evoluții din județ, din țară, și din Europa, la care compania ar fi vulnerabilă?
2. *Monitorizarea riscului:* ce manevre există din partea celorlalte școli sau în peisajul de educațional, care ar putea indica faptul că acești actori au intrat în joc?
3. *Acțiunea managerială:* responsabilii manageriali sunt ținuti la curent cu dinamica riscului și sunt echipați cu cele necesare pentru a lansa o acțiune de răspuns promptă și agresivă, înainte ca școala lor să aibă de suferit?

Un alt expert care lucrează la o firmă de consultanță care oferă servicii companiilor, Russel Chapman, spune:

*“Am avut succes extraordinar în a-i ajuta pe clienții noștri să supraviețuiască și să prospere chiar și în timpul unor perioade dintre cele mai dificile, determinându-i să accepte o lecție importantă, dar greu de asimilat: nici luarea deciziilor pe baza faptelor, nici schimbarea direcției strategice atunci când condițiile o impun nu sunt un semn de slăbiciune la vârful companiei. De fiecare dată suntem fascinați de entuziasmul cu care directorii generali îmbrățișează ideea unui proces structurat de luare a deciziilor, atunci când își dau seama că-i eliberează de presiunea imperativului de a avea întotdeauna dreptate.”*¹⁵³

Colectivul managerial investit cu sarcina construirii unui sistem de avertizare timpurie trebuie:

- să colecteze informații referitoare la tendințele din învățământul european în domeniul asigurării calității, dar și al trendului evoluției economico-sociale;
- să facă o analiză și să stabilească relații între modalitățile și mecanismele naționale specifice pentru asigurarea calității și sistemele de acreditare în țările din regiune, chiar dacă au fost stabilite directive comune deja;
- să analizeze aplicarea reglementărilor guvernamentale și europene, insistând pe modalitățile de creștere a capacității instituționale și a calității în toate școlile din țară

¹⁵⁰ Day S. G, Schoemaker P JH, noiembrie2005, „*Scanning the Periphery* „, Harvard Business Review

¹⁵¹ Petrescu I. coord., , 1998 „*Tratat de Management Universitar*”, Ed. Lux Libris, Brașov, p.210

¹⁵² Gilad B., 2003, *Early Warning: Using Competitive Intelligence to Anticipate Market Shifts, Control Risk, and Create Powerful Strategies*, AMACOM, New York,

¹⁵³ Philip Kotler și John A. Caslione, 2009 „*Chaotics – Management și Marketing în era turbulențelor*”, Editura Publica, București, p.113

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Pe baza rezultatelor obținute, în cadrul legislativ stabilit, să se treacă la acțiune prin:

- a. identificarea oportunităților care pot ieși la iveală spre a fi exploatate;
- b. identificarea vulnerabilităților din punct de vedere al calității așa încât să fie minimalizate sau îndepărtate în totalitate.

Un rol important îl are în cazul **managementului calității totale** creșterea gradului de conștientizare și educarea personalului din școală . Uneori, cadrele didactice , direcționate pe studiul, obișnuite cu vechile metode de predare, nu observă avertismentele exterioare, legate de noile tehnologii, de piața muncii în continuă schimbare, etc. Adeseori , mulți angajați observă avertismentele timpurii, dar nu-și dau seama pur și simplu de importanța a ceea ce au văzut.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Practicarea *exercițiilor energetice* pentru creier în școlile incluzive

Rezumat

În bunele practici elaborate anterior am prezentat o metodă care poate fi aplicată 5-10 minute pe zi la începutul orelor pentru copiii din ciclul primar și gimnazial, sau în cadrul activităților alternative, în orele de dirigenție, etc.

Pentru copiii de la grădiniță și clasa pregătitoare poate fi integrată efectiv în activitățile curente, putând fi asociată activităților de creativitate.

Tehnicile din Brain Gym acționează în mod simplu și plăcut asupra capacității de învățare.

Orice cadru didactic poate să le utilizeze, chiar și atunci când observă o scădere a capacității de atenție pentru o parte din copiii aflați în clasă, în timpul orelor. Poate constitui o temă pentru activitățile extrașcolare.

Dar să pornim în periplul nostru prin clarificarea conceptelor

1. Includerea școlară

Se poate defini prin acceptarea *de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de sex, apartenență etnică și socială, religie, naționalitate, rasă sau limbă. Includerea este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității, care este la rândul ei bazată pe ideologia democrației.* (1)

La modul general, în lumea în care trăim, educația este și trebuie să rămână un drept fundamental al oamenilor. De altfel, învățarea constituie o activitate naturală și firească care începe fără nici un efort din primele momente ale vieții. Atunci când un dascăl are capacitatea de a menține vie curiozitatea, de a reuși să înțeargă anumite blocaje ale copiilor, poate transforma învățarea într-o activitate plăcută.

2. "Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți, fără probleme, să învețe în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător. Indiferent de deficiența sau dificultatea de învățare, copiii au un rol de jucat în societate după terminarea școlii. Copiii cu dizabilități au drepturi egale cu ceilalți, o educație separată ar duce la marginalizare și discriminare împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității."(2)

3. Întrebări care pot să apară în astfel de situații:

De ce nu progresați toți copii la fel? Ce pot face în astfel de situații? Cum pot să-i ajut pe toți să comunice și să colaboreze depășind prejudecățile?

Diversitatea înseamnă comunitate, se regăsește permanent în viață.

La astfel de întrebări au încercat să răspundă soții Paul și Gail Dennison, și, după o cercetare de peste 40 de ani sunt în măsură să ofere o metodă care poate ameliora capacitatea de învățare nu numai pentru copiii cu dizabilități, cât și pentru toți participanții la procesul învățării – și aici ne regăsim cu toții.

4. Prezentăm în acest document CĂSCATUL ENERGETIC

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Da, ați înțeles bine, banalul căscat, un pic elaborat. Știți că există studii serioase referitoare la căscat? Jean Askenasy a dedicat o mare parte din timpul său pentru a studia ce se întâmplă în corpul și creierul nostru atunci când căscăm,

Prezentarea tehnicii

Căscatul este un reflex natural care are ca scop principal ameliorarea aportului de oxigen și sânge în creier. Permite de asemenea echilibrarea oaselor craniene pentru a suprima tensiunea din cap și din maxilare.

Căscatul energetic se declanșează voluntar – masăm foarte bine mâinile, le scuturăm, apoi masăm viguros zona de articulare a maxilarelor pentru decontractare musculară.

Ilustrarea în fig.1.

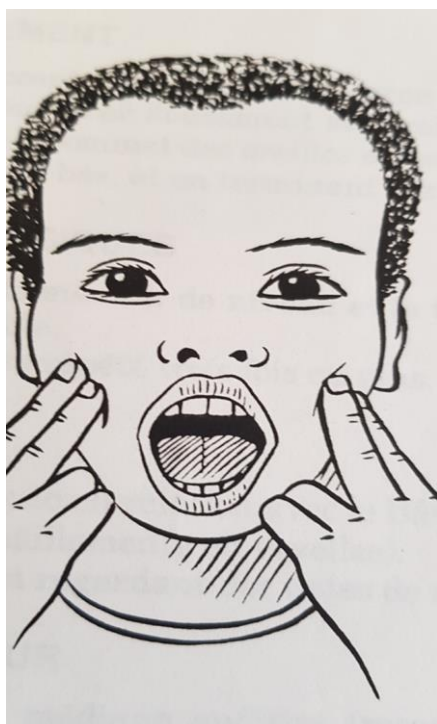

Fig.1 Sursa: . Dr. Paul & Gail Dennison – Movement – cle de l'aprentissage - Brain Gym
Lăsăm gura larg deschisă și masăm până apare un căscat veritabil pe care-l stimulăm. Căscatul este contagios, astfel toți copiii vor începe să caște.

Activează creierul pentru

- Relaxarea în ansamblu a creierului și declanșarea unei stări de bine;
- Conectează formațiunea reticulată ascendentă – aceasta împiedică pierderea informațiilor importante.

Competențe școlare

- Lectura cu voce tare
- Scrisul creativ
- Capacitatea de a vorbi în public, de a cânta

Competențe asociate

Relaxarea ochilor și a gândurilor în timpul activității mentale excesive.

Corelații comportament / postură

- Rezonanță mai bună a vocii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Relaxarea ochilor și implicit a vederii
- Ameliorarea expresivității și a creativității
- Ameliorarea echilibrului

N.B. Vom reveni asupra acestei tehnici deoarece valențele sale sunt multiple – cea esențială fiind aceea că deconectează și relaxează, fiind foarte utilă în situații de stres.

Bibliografie

1. Andruskiewicz, Maria; Prenton, Keith – Educația incluzivă/Ghidul cadrului didactic, nr.1, Program Phare 2004 “Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”, EDP S.A, București, 2007
2. <http://asociatia-profesorilor.ro/scoala-incluziva.html> -ȘCOALA INCLUZIVĂ -Institutator Herczeg Monica, Școala cu Clasele I-VIII Dudeștii Noi
3. Dr. Paul & Gail Dennison – Movement – cle de l' apprentissage - Brain Gym, Le Souffle d'Or, Paris
4. Jean Askenasy, Căscat și oftat, Semiotica vieții banale, Editura Viața Medicală Românească, București, 2011

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Un nou mod de folosire a creierului pornind de la modul de funcționare a celor două emisfere cerebrale – aplicații în educația incluzivă - Partea I

1. Câte ceva despre învățarea de tip vechi

Învățarea este un proces natural fără de care ființa umană nu ar putea supraviețui. Copilul întrece orice adult când este vorba să se confrunte cu noul, să-l examineze, să și-l însușească. De acest aspect trebuie să țină cont în permanență cadrele didactice – și să se perfecționeze în permanență pentru a stimula creativitatea și încrederea de sine la elevi.

Copii sunt lacomi de noutate, totul îi fascinează, vor să afle totul, să înțeleagă totul – învață cu rapiditate să și coordoneze mișcările – jocul cu coarda, cu mingea, mersul pe bicicletă, etc. Din acest motiv este bine să fie în permanență incluse în program jocuri de mișcare și îndemânare.

Și totuși ce se întâmplă cu acești copii când mai cresc?

Încep să piardă din curiozitate, din setea de noutate – și – îndrăznesc să spun că adulții sunt principalii "vinovați" pentru acest lucru. Adulții sunt în aceeași măsură "victimele" unui sistem de educație învechit pe care îl perpetuează.

Spunem adesea că avem o memorie proastă – de fapt nu este vorba decât de o proastă folosire a acesteia.

Posesorul adult și normal al unui creier care nu știe să folosească în mod performant acest extraordinar instrument întâmpină dificultăți în receptarea informațiilor. Sunt din ce în ce mai mulți cei care, datorită evoluției extraordinare a tehnologiilor, încep să utilizeze mult mai bine întregul potențial al creierului.

Câtă vreme credem că avem o memorie proastă, sau etichetăm copii în acest mod, ne vom tăia și lor, și nouă creanga de sub picioare.

Proprietarii de creier au fost, și, din păcate, continuă să fie plafonați de sistemul nostru de învățare care inhibă creativitatea și reteză interesul de a pune întrebări inteligente.

Cursurile de formare profesională a cadrelor didactice pentru educație incluzivă de calitate vă pun la dispoziție metode moderne de învățare utilizând tehnologiile multimedia și care pot face din învățare un proces atrăgător și fascinant, prin antrenarea creierului în integralitatea sa.

2. Învățarea de tip nou versus învățarea de tip vechi

Învățarea de tip vechi se bazează pe utilizarea preponderentă a emisferei stângi – cea contabilă și este bazată în principal pe o memorare aridă. Învățarea de tip nou se bazează pe mijloace moderne care includ tehnici de învățare într-un mod adecvat creierului.

a. Pierderile de energie în vechiul sistem de învățare

Disponem de o anumită cantitate de energie pe care o putem investi în însușirea de noi informații pe care o vom numi **energie de învățare** care este, cantitativ, în funcție de starea noastră de stres sau oboseală, sau, din contră, de odihnă. La scurt timp apar primele dificultăți de concentrare. În acel moment ne simțim frustrați – deoarece nu merge atât de rapid cum am dori, sunt multe aspecte pe care nu le înțelegem și avem multe altele de făcut. În acest moment, sentimentul dezagrabil declanșează activitatea creierului arhaic, așa-numitul **creier reptilian**. Această formațiune este cea care pregătește automat organismul în caz de pericol sau când resimte neplăcere – pentru comportamentul de atac – retragere, declanșând secreția hormonilor de stres care sunt întodeauna însoțiți de un blocaj ideatic, cu alte cuvinte, acest creier arhaic blochează encefalul – partea inteligentă din noi, fără de care nu putem

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Învăța. Această rezistență pe care o simțim blochează energie – consumă aproximativ o treime din **energia de învățare** de care dispuneam inițial.

Vom realiza destul de repede acest lucru și ne ofticăm – devenim ofticați că ne ofticăm – și mai consumăm încă o treime din energia de învățare.

În acest mod se întărește blocajul în cortexul inteligent și apar sentimentele de neplăcere și frustrare și irosim 2/3 din **energia de învățare** chiar înainte de a începe, întărind blocajul mental în cortexul inteligent și apar sentimente de neplăcere, de frustrare. Cel care învață în astfel de condiții devine progresiv, dar sigur, din ce în ce mai **tare de cap**. Apare spontan în minte "*N-am să înțeleg asta niciodată!*"

Restul de **energie de învățare** nu mai este suficientă pentru a învăța ușor și apare ideea că *învățarea este un lucru groaznic de dificil și că e mai bine să renunțați*.

Data viitoare când ne vom apuca de învățat știm deja că este un lucru greu și elanul dispare din start. Și astfel ne demonstrăm nouă înșine că lucrurile nu merg prea bine.

Dar, ce se întâmplă în rândul școlărilor? Vorbim despre modul în care actualul sistem de învățare distruge bucuria învățării, acel lucru natural pe care îl posedă orice copil. Se vorbește despre stresul școlar. Dar oare, noi, adulții, învățăm cu bucurie? Mulți adulți evită situația stresantă de a învăța ceva nou!

Acest lucru se petrece zilnic în școlile noastre. Cadrele didactice refuză acumularea de noi cunoștințe, iar elevii sunt obligați să-și însușească un bagaj de informații deja depășite, cu jumătate din creier, cea stângă. Și din toate acestea se naște conflictul – elevii se împotrivesc în mod intuitiv și caută alte surse de învățare.

b. Folosirea eficientă a energiei de învățare

Noile metode de învățare permit cadrelor didactice să prelucreze informațiile într-un mod *prietenos* pentru creier. Prin cursurile de perfecționare cadrele didactice încep să descopere modalități eficiente pentru economisirea energiei de învățare pentru învățarea personală. Nu poți preda ceea ce nu ai aplicat.

Vor reuși să treacă peste rezistențele formate pe parcursul vieții, peste sentimentele dezagreabile care însoțesc adesea învățarea, noile metode putând produce chiar stări de bucurie. Și bucuria este contagioasă – se transferă elevilor care vor fi mai puțin stresați și vor asimila mult mai ușor prin utilizarea creierului integral.

Creierul rămâne un incredibil instrument al învățării! Nu ezitați să-l folosiți!

BIBLIOGRAFIE

1. Vera F Birkenbihl – TARE DE CAP?? – mod de întrebuintare a creierului – GEMMA PRES 2000
2. Vera F Birkenbihl – Antrenamentul comunicării – GEMMA PRES 2007
3. <https://iteach.ro/experiencedidactice/multimedia-pentru-eficienta-si-atractivitate-in-activitatea-didactica>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Un nou mod de folosire a creierului pornind de la modul de funcționare a celor două emisfere cerebrale – aplicații în educația incluzivă - Partea II

Căi de acces către memoria dumneavoastră

1. A învăța – DE CE?

Aproape orice comportament și orice părere a omului sunt dobândite prin învățare. Urișele capacități ale creierului nu pot fi folosite cu eficiență decât bazându-ne pe informațiile primite în procesul de învățare. A fi inteligent presupune o capacitate sporită de a stabili legături între datele pe care le-am învățat și date noi pe care le primim în fiecare moment. Inteligența ne permite să asociem date cunoscute, să le analizăm, să tragem concluzii și să învățăm de pe urma greșelilor făcute.

Învățăm pentru că nu putem altfel – creierul nostru strigă de-a dreptul după învățatură! Inșăși existența ființei umane se bazează pe procesul de învățare.

Dacă la nivelul trăirilor emoționale, al personalității, oamenii sunt încă tributari reacțiilor, instinctelor, în ceea ce privește evoluția cunoașterii științifice, omenirea a făcut în ultima sută de ani progrese logaritmice.

Școala, prin cadrele sale didactice, rămâne mereu cu un pas în urmă, tot ceea ce ajunge în manuale este de multe ori deja depășit de noile tehnologii. Și accesul elevilor la surse alternative de informare poate pune în impas uneori profesorii, care trebuie să se mențină în permanență la "curent" cu tot ceea ce descoperă în domeniul lor de specialitate.

Și totuși – cadrele didactice au marea bucurie de a beneficia de copii care sunt lacomi de a recepționa noul! Mai ales cei din ciclul primar, grădiniță, clasa pregătitoare, clasele 1-4. Bucurați-vă alături de ei atunci când pun întrebări, nu-i blocați.

2. Ce înseamnă a învăța natural?

Știați că procesele de învățare (asemeni tuturor mecanismelor de supraviețuire) sunt îndeaproape legate – la început- de sentimente euforice? Copii, atunci când explorează lumea, sau când imită pe cei din jur, o fac din plăcere. Stă în puterile noastre să stimulăm această dispoziție naturală spre învățare, să menținem vie dorința de a învăța atât în interiorul nostru cât și pentru elevii din clasele noastre.

Pentru copii, inclusiv pentru copilul nostru interior, care ne însoțește pe toată durata vieții, este esențial ca dorința de a învăța să nu fie pedepsită într-un fel sau altul pentru a nu o asocia cu sentimente neplăcute : acasă – *Nu pune mâna acolo! Lasă obiectul acela jos! Încetează odată cu întrebările!*

La școală : *Nu desena pe carte! Stai liniștit! Învăț vocabularul și nu mai pune atât de multe întrebări! Nu vorbi în clasă!*

3. Cum accesez ceea ce-am acumulat?

Există trei căi de acces către memoria noastră.

Prima este opera naturii – să profităm de ea conștient – ea ne "scrie" informații importante în memorie pentru supraviețuire. Este cea mai simplă cale, noi, în calitate de proprietari ai creierului, nu trebuie să facem nimic – de exemplu – nu mă așez de două ori cu fundul gol în urzici!

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Este ușor și repede să învățăm cum să ne ferim de durere ori senzații/sentimente dezagreabile.

Prin urmare putem învăța de pe urma greșelilor noastre, deoarece e pus în funcție un mecanism de supraviețuire.

Învățăm la fel de repede ceea ce ne interesează – chiar pătimaș!

Calea nr.2: Școala

Dacă nu găsim în manuale CEVA care să ne atragă, ne îndepărtează! Până de curând, și chiar acum, repetarea este considerată mama învățaturii!

Este chiar o metodă contraproductivă! O demonstrează toate descoperirile referitoare la modul de funcționare al creierului.

Orice formă de a reține prin *a toci* nu face decât să infunde informații în memoria de scurtă durată. Dacă ceea ce învățăm în mod natural se sedimentează în ființa noastră și ne ajută toată viața, ceea ce tocim pleacă așa cum vine – rapid!

Calea nr. 3 – Învățarea adecvată creierului

Când o informație e introdusă simultan în ambele emisfere , atunci ea va trece direct în memoria de lungă durată. De exemplu: o informație sosește prin intermediul emisferei stângi – un cuvânt într-o limbă străină, simultan cu o informație din dreapta –o imagine a aceluiași cuvânt – atunci ambele aspecte ale mesajului ajung îndată în memoria de lungă durată. Nu e nevoie de nici o repetare – chiar dacă mai este nevoie să repetăm – o vom face în mod inteligent.

Dar mai întâi trebuie să știm să creăm imagini, iar în al doilea rând să ne folosim în mod suveran de această tehnică. Vom dezvolta în sesiunile online metode practice în acest scop

BIBLIOGRAFIE

4. Vera F Birkenbihl – TARE DE CAP?? – mod de întrebuințare a creierului – GEMMA PRES 2000
5. Vera F Birkenbihl – Antrenamentul comunicării – GEMMA PRES 2007
6. <https://iteach.ro/experientedidactice/multimedia-pentru-eficienta-si-atractivitate-in-activitatea-didactica>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Comunicare sau înstrăinare? Cum putem comunica eficient în sălile de clasă în contextul educației incluzive, și nu numai... - Partea I

1. Înzestrați cu capacitatea de a comunica

Copii sunt născuți cu capacitatea de a percepe dragostea mamei și a-i răspunde. Comunicarea este caracteristica esențială a întregului univers, iar pentru oameni reprezintă o bază a existenței ființei umane. Ființa umană este creată pentru comunicare. Comunicarea începe pentru copii încă din uter și capacitatea lor de a percepe ceea ce se comunică și de a comunica se dezvoltă cu vârsta. În primii ani de viață se formează fundația de la care pornește evoluția emoțională a persoanei. De aceste aspecte trebuie să țină cont cadrele didactice din învățământul primar, educatorii și învățătorii care predau în clasele incluzive. O radiografie a familiei din care provin elevii le permite să găsească pârghiile de comunicare cu elevii. Copii răspund spontan la gesturile de blândețe, dragoste, bucurie, dar în aceeași măsură se închid atunci când adulții se poartă cu răceală și indiferență. Nu este nevoie de raționamente speciale pentru a putea stabili o formă de comunicare în clasă. Este nevoie de onestitate, de sinceritate, și, nu în ultimul rând de disponibilitate.

2. Responsabilitățile cadrului didactic care comunică cu elevii

Comunicarea cu elevii la clasă are caracteristici specifice. De cele mai multe ori ea poate rămâne unidirecțională, când este vorba de predare. Clasele sunt eterogene din punctul de vedere al capacității de înțelegere și empatie.

Vom specifica câteva aspecte ale unei bune practici de comunicare în clasă.

- a. **Comunicarea** – proces realizat de o persoană către altă persoană, în contextul dat către o clasă de elevi, **produce schimbări atât în cel care transmite, cât și în cei care recepționează**. Aici apare aspectul, de multe ori neglijat, conform căruia și cadrul didactic se schimbă în funcție de gradul de recepție pe care-l întâlnește la clasă. Aici comunicarea nu poate rămâne strict unidirecțională, ca în cazul unui discurs înregistrat, transmis la radio sau la tv. **Prin definiție a comunica înseamnă și a pune ceva în comun.**
- b. **Atunci când este abordat un subiect, acesta trebuie foarte bine documentat**, astfel încât elevii să înțeleagă mai mult decât să audă ceea ce li se spune. De asemenea, dacă vorbim de clase de liceu, pot fi puse întrebări incomode cărora trebuie să fim pregătiți să le răspundem.
- c. **Respectul pentru inteligența celor cărora li se adresează**. Adevărurile prezentate să nu fie trunchiate. O parte dintre elevi vor sesiza acest aspect. Transparența celui ce comunică este percepută de către ascultători.
- d. **Să țină cont de faptul că unii elevi, chiar dacă nu au înțeles, nu vor spune acest lucru pentru a nu fi ironizați de către colegi.**
- e. **Există diferență între a asculta, a auzi, a înțelege și a reține**. Intuiția obținută prin experiență le va spune, după priviri, ce se întâmplă în clasă.

Studiile arată faptul că, deși auzim tot timpul, foarte rar și ascultăm. Suntem invitați, indiferent de calitatea noastră, părinte, elev, cadru didactic, să ne oprim câteva momente pe zi pentru a ne da seama că auzim, ce auzim și dacă putem reda ceea ce am auzit doar, fără să ascultăm propriu-zis.

3. Elementele folosite în comunicare

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Indiferent de contextul în care are loc comunicarea sunt folosite aceleași elemente, conștient sau nu.

- a. **Trupurile** – ne referim la acestea în integralitatea lor, gesturi, mișcări, ținută, poziția corpului, mimică, spațiul de siguranță, etc. În acest mod se realizează mai multă comunicare umană decât prin celelalte mijloace. Corpul ascultă mai mult de gânduri și intenții, decât de ceea ce verbalizăm.
- b. **Valorile noastre** – chiar dacă cadrele didactice se vor strădui, dacă ceea ce predau nu este în acord cu valorile proprii, nu vor fi recepționate de către elevi. Copii acționează instinctiv după modele, nu putem gândi ceva, verbaliza altceva și acționa într-un alt mod. Ei vor simți imediat. *Ceea ce ești strigă atât de puternic, încât nu mai aud nimic din ceea ce spui!* (Jack Salome - Curajul de a fi tu însuși).
Un alt aspect care trebuie reținut este legat de **acordul între gând, cuvânt și faptă**. Altfel, tot ceea ce transmitem poate fi eronat recepționat.
- c. **Simțurile** – în comunicare folosim toate simțurile – ochii, urechile, nasul, gura, pielea, mâinile. *"E. Hess afirmă că, în întreaga comunicare umană, ochii transmit cele mai exacte și fidele semnale, deoarece ocupă un loc focal pe trup, iar pupilele funcționează în mod independent."*²
- d. **Abilitatea de a discuta, de a vorbi**. Cuvântul este instrumentul principal de comunicare, depinde cum îl folosim. Un rol important îl are și vocea.
- e. **Mintea** – aducem cunoștințe, experiențe din tot ceea ce am citit și am experimentat.

Unde apare înstrăinarea? În tot ceea ce transmitem cu răceală, ca o lecție învățată mecanic pe care o repetăm de n ori, o putem face cu gândul aiurea, departe de elevii din clasă, în fața cărora ne aflăm. Și dacă asta devine o obișnuință, nu actualizăm conținuturile în permanență, copii vor simți și, mai devreme sau mai târziu se vor înstrăina de școală, de cadrele didactice...

BIBLIOGRAFIE

1. JACQUES SALOME - Curajul de a fi tu însuși Arta de a comunica conștient, Ed Curtea Veche, București, 2010
2. PEASE ALLAN – Limbajul trupului, Buc, Ed. Polimark, 1993
3. NEMȚEANU COSTIN – Comunicare sau înstrăinare?, Ed. GNOSIS, 1996

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Comunicare sau înstrăinare? Cum putem comunica eficient în sălile de clasă în contextul educației incluzive, și nu numai... - Partea II

Limbajul cooperării

1. De la comunicare la cooperare

Omul este prin definiție o ființă bio-psiho-socială și, tot așa cum nu poate să nu învețe permanent, nu se poate sustrage comunicării. Comunicăm în fiecare secundă a vieții noastre, principala formă de comunicare fiind propria respirație. Prin inspir nu primim numai aer, primim informații esențiale din universul care ne-a creat și care ne înconjoară cu manta lui protectoare. Primim mirosuri, substanțe diverse, mai mult decât oxigenul în lipsa căruia nu putem trăi. Dar și dăruim permanent experiența noastră prin expir. Ne eliberăm de toate toxinele secretate în procesele biologice, dar nu numai – aduc și nota mea de personalitate și o dăruiesc mediului pentru a o transforma.

Nu suntem ființe egoiste și complet izolate – punem în fiecare clipă ceva în comun, acasă, la serviciu, pe stradă. Cu alte cuvinte – comunicăm.

Există un nivel de egoism care îi face pe unii oameni să rămână închiși – dar o reală evoluție a creierului ne spune că pe parcursul vieții normalitatea este de a comunica, și chiar mai mult, a coopera cu ceilalți.

Dar în copilărie – mai ales în primele luni de viață ni se permite să fim egoiști deoarece creierul nu a acumulat încă suficiente informații referitoare la lume și depindem de ceilalți pentru a exista. Cadrele didactice se confruntă adesea cu comportamentul egoist al copiilor atunci când vin în primele clase și au nevoie de multă tactică pentru a învăța copiii, mai ales pe cei de la grădiniță, să împartă jucăriile.

Veste bună este că avem un creier plastic care permite transformarea – trecerea de la al meu la al nostru.

Cooperarea trece dincolo de comunicare.

În esență comunicarea între oameni implică, la nivel neuronal, transmiterea cu acuratețe a informației de la un creier la altul. Acest lucru are loc prin procesul numit consonanță neurală și, cu cât putem oglindi mai mult activitatea neurală din creierul altei persoane, cu atât putem coopera cu ea.

Cooperarea nu există fără comunicare – oamenii sunt singurele ființe de pe planetă care pot coopera cu scopul de a dăruii și celorlalți din tot ceea ce realizează. Pot dăruii informații, timp, obiecte, etc. Nu rămânem într-o permanentă competiție.

2. Cooperarea în școală

Elevii simt instinctiv atmosfera creată în clasă. Cadrele didactice au rolul esențial de a construi ceea ce se cheamă mediu cooperant. Cu atât mai mult în clasele incluzive este necesară cooperarea cu toți elevii. Corectitudinea necesită cooperare, iar cooperarea depinde în întregime de combinația dintre dialog, negociere, compromis și schimbare comportamentală. Pentru a atinge o cooperare optimă este util ca sistemele de valori ale celor implicați să fie în mare măsură aliniate, altfel persoanele implicate trebuie mai întâi să dialogheze pentru a găsi puncte comune de interes, căzând de acord asupra unui ideal împărțit care va mulțumi în mod egal cele două părți.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În clasa de elevi este o situație specială – nu de puține ori valorile pe care le împărtășesc cadrele didactice pot fi în dezacord cu valorile din mediul din care provin elevii. Avantajul este acela că, până la un punct, fiecare știe motivul pentru care a venit la școală și necesitatea cooperării cu cadrele didactice.

Cercetările au dovedit faptul că, atunci când ne aflăm într-o dispoziție cooperantă și empatică, atunci această atitudine poate deveni chiar contagioasă din punct de vedere social, împrăștiindu-se ca un virus acasă, în clasă, în întreaga comunitate. Această calitate o au cadrele didactice care sunt cu adevărat iubite și căutate de către elevii lor dincolo de sala de clasă, pe tot parcursul vieții, când nu mai sunt deja școlari.

3. Furia și pedepsele nu funcționează

Atunci când oamenii nu cooperează intră în acțiune creierul – ceea ce au descoperit cercetătorii în domeniul cercetării neurale. Cum răspunde creierul atunci când cineva nu ne tratează corect sau profită de generozitatea noastră?

În acest caz reacționăm printr-un proces biologic bine documentat numit "pedeapsă altruistă". De fapt, creierul omenesc este proiectat pentru a iniția forme de pedeapsă, atunci când cineva încalcă contractul social sau se poartă într-un fel pe care-l considerăm iresponsabil din punct de vedere social. Această pedeapsă poate lua forma furiei, a criticii sau a judecăților de valoare, dar, foarte rar dă rezultate pozitive. Aspect foarte des întâlnit în școală – de multe ori îndreptățit. Se poate solda cu note mici, chiar cu pedepse mai aspre, uneori lovituri. Și asta chiar și între elevi – în pauze.

Ce putem face?

Compasiunea – întrerupem șirul gândurilor negative referitoare la o situație sau la o persoană anume creând un gând de compasiune față de propria persoană, față de situație, față de cei implicați.

Sesizați că am pus pe primul loc compasiunea pentru propria persoană – primul beneficiar al furiei și avalanșei de nemulțumiri care au generat-o suntem noi înșine.

Concluzie

Cercetătorii din cadrul Programului Dinamicii Evolutive de la Universitatea Harvard au descoperit că oamenii care folosesc pedepsele într-o mai mică măsură au șanse mai mari să aibă de câștigat în urma cooperării cu ceilalți, precum și să aibă beneficii financiare mai mari. Ei pun problema astfel :

" Învingătorii nu pedepsesc...în timp ce învinșii pedepsesc și pier."

BIBLIOGRFIE

1. Dr. ANDREW NEWBERG, MARK ROBERT WALDMAN – Cuvintele îți modelează creierul, Ed Curtea Veche, București, 2016
2. JACQUES SALOME - Curajul de a fi tu însuti Arta de a comunica conștient, Ed Curtea Veche, București, 2010
3. PEASE ALLAN – Limbajul trupului, Buc, Ed. Polimark, 1993
4. NEMȚEANU COSTIN – Comunicare sau înstrăinare?, Ed. GNOSIS, 1996

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Latinitate și dacism

Vă prezentăm o bună practică descoperită pe parcursul activității practice a cadrelor didactice din județul Botoșani, Liceul "Stefan D Luchian", Localitatea Ștefănești în cadrul proiectului. Este un model pentru cadrele didactice cuprinse în programul de formare profesională ProForm- PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare profesională continuă în județele Botosani si Giurgiu.

Liceul s-a remarcat printr-o bună dotare, clase bine îngrijite, cu imagini pe pereți și diverse machete ale cetăților dacice, și nu numai. Am remarcat grija pentru detalii, putând astfel capacita elevii pentru frumos și creativitate. Știm că vechile metode de predare foloseau în principal manualul și propunea memorarea informațiilor, apoi, pentru verificare, redarea acestora. Remarcăm trecerea de la aceste metode care implicau în primul rând emisfera stângă, la metode moderne care implică utilizarea creierul în integralitatea sa, permițând în acest sens să reținem fără efort.

În imaginile următoare prezentăm macheta unei cetăți dacice așa cum și-au imaginat-o elevii. În cadrul lecției au fost utilizate materiale diverse aduse de elevi în acest scop. Așa cum putem observa materialele utilizate au fost : pietre, nisip, polistiren, frunze, bețigase, etc.

S-a lucrat pe ateliere și au rezultat mai multe machete fiecare cu nota ei de originalitate. Evaluarea a fost făcută în urma dialogului cu fiecare echipă.

Prezentăm imaginile pentru patru machete .

Fig 1

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În această imagine remarcăm porțile, structura circulară a unui sanctuar asemănător celui de la Sarmisegetuza Regia.

De altfel vom remarca, privind imaginile disponibile pe internet, și pentru celelalte machete faptul că au avut ca punct de pornire Sarmisegetuza Regia.

Fig 2

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fig 3

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fig.4

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Dimensiunea religioasă a existenței

Propunem prezentarea unor **bune practici privind formarea profesională a cadrelor didactice pentru educație incluzivă de calitate** între cadrele didactice cuprinse în programul „**ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă**” desfășurat în județele Botoșani și Giurgiu.

Această modalitate de evaluare a fost aplicată pe parcursul derulării cursurilor de formare profesională.

Am ales o activitate de evaluare practică pentru elevii din clasa a 11-a de la Liceul „*Stefan D Luchian*”, Localitatea Ștefănești în cadrul proiectului.

Tema aleasă este *Dimensiunea religioasă a existenței* și modalitatea de evaluare constă în ilustrarea prin machete a acestei dimensiuni. De remarcat interesul elevilor pentru astfel de evaluări, participarea fiind de 100%. Au fost entuziasmați. Sunt necesare modalități de scoatere din linearitate, lecții interactive care să-i motiveze pentru a se informa mai bine și, ceea ce este important, pentru a reține ceea ce experimentează.

Se știe deja faptul că o experiență trăită pe viu este reținută fără nici un efort special chiar zeci de ani, dacă nu toată viața.

Prezentăm în continuare câteva imagini cu machetele lucrate cu bucurie și curiozitate de către elevi.

Fig 1

Imaginea din Fig 1 prezintă macheta unei biserici facute din polistiren, carton și crenguțe de brad.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fig 2

Fig 2 prezintă o vatră străveche, cea care reprezintă centrul vieții și al cetății în vechile tradiții. În jurul ei erau puse incantațiile.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fig 3

În fig 3 este reprezentat un altar din care nu lipsește focul sacru din centrul spațiului considerat spațiul sacru al existenței. Și cele 3 porți de acces în această cetate dacică. Dialogul desfășurat în timpul evaluării a cuprins descrierea unei practici religioase și contribuția lui Dosoftei la dezvoltarea literaturii române.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

A gândi într-un mod favorabil creierului - Partea I

În această prezentare a unei bune practici abordăm un nou aspect legat de procesele de învățare și redare exemplificate pe baza cercetărilor din domeniul creierului. Ca și în celelalte materiale vom propune modalități concrete de lucru cu noi înșine și la clasă.

Este o permanentă invitație la a îndrăzni să fim noi înșine în cunoștință de cauză. Să avem curajul să învățăm permanent alături de elevi cum să învățăm și să transmitem.

Vom face în continuare referire la modul în care ne folosim creierul. Este foarte important să devenim conștienți în primul rând de modul în care prelucrăm ceea ce urmează să transmitem, indiferent de categoria socială căreia ne adresăm – elevi, colegi, părinți, autorități locale etc.

1. Ce este gândirea? De ce și mai ales cum gândim?

Sunt mai multe posibilități de a răspunde. Cel mai simplu este acela de a accesa un dicționar de psihologie și a citi definiția conceptului.

Pe site-ul <http://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/GANDIREA49.php> am găsit următoarea definiție:

Gândirea este procesul psihic cognitiv superior cu ajutorul căruia sunt puse în evidență insușirile esențiale și generale ale categoriilor de obiecte cât și relațiile dintre obiecte și fenomene, cu scopul de a înțelege realitatea și de a rezolva situațiile problematice.

Nu vom detalia această definiție, ci vă vom ruga să vă oprți o clipă din citit și să căutați propriul răspuns bazându-vă pe propriul creier.

2. Gândirea inconștientă

Scrieți cu mâna dreaptă ce credeți dumneavoastră despre a gândi, apoi cu mâna stângă. Desenați ceva care să desemneze ceea ce înțelegeți și cum explicați dumneavoastră gândirea. Am abordat în materialele anterioare modalitatea de crea imagini pentru o mai bună memorie. Poate v-a venit în minte statueta Gînditorului de la Hmangia. Inserăm și imaginea care datează de aproximativ 8000 de ani și dă o reprezentare deosebită a procesului de gândire.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Chiar dacă nu le obiectivăm, aceste forme de reprezentare apar în ceea ce putem denumi gândirea inconștientă.

Este o provocare pentru fiecare dintre noi să descoperim modalitatea de a folosi conștient niște mecanisme inconștiente.

Atunci când scriem cu mâna dreaptă este implicată emisfera stângă și activitatea descrisă se desfășoară în mod conștient. Atunci când scriem sau desenăm cu mâna stângă ies la iveală aspecte ale gândirii inconștiente.

De obicei emisfera stângă, legată de gândirea conștientă "vorbește" mai tare – fiind vorba de gândirea verbală, iar noi uităm să verificăm și dacă are ceva de spus și emisfera dreaptă care "vobește" în imagini. Dacă nu învățăm în primul rând noi, pentru a-i putea învăța și pe elevi, să accesăm și cunoștințele din emisfera dreaptă, este ca și cum acestea nici nu ar exista. Freud folosea metafora aibergului – doar vârful acestuia este deasupra apei și reprezintă ceea ce utilizăm noi conștient din creierul nostru, restul informațiilor rămân în inconștient sau subconștient. Cercetările moderne asupra creierului arată faptul că ceea ce în trecut era numit subconștient sau inconștient corespunde în mare parte cu activitatea emisferei drepte.

3. Mecanisme pentru accesarea memoriei subconștiente

S-a constatat că deținem în memoria subconștientă și inconștientă multe informații, date, cunoștințe care nu sunt în mod uzual "conștientizate" de gândirea noastră conștientă. Am selectat câteva mecanisme pentru extragerea acestor informații stocate în subconștient propuse de în lucrarea *TARE DE CAP?? – mod de întrebuintare a creierului* a psihologului Vera Birkenbihl.

Mecanismul nr.1 – învățați să aveți răbdare cu voi înșivă – tocmai ați terminat de învățat pentru un examen sau doar exersați un discurs public. Știți cu siguranță faptul că informațiile au fost pregătite, dar aveți senzația unui cap gol.

Întrebați-vă subconștientul și așteptați – o modalitate este să scrieți întrebarea *cu mâna stângă, relaxați-vă, și scrieți posibilul răspuns cu mâna stângă. Lăsați mâna stângă să facă ce vrea, poate doar desenează*

O situație destul de des întâlnită descrisă de expresia "Îni stă pe limbă...." Ce facem atunci? De obicei trecem în revistă alfabetul și într-un final "pescuim" răspunsul în apa în care *este ascuns aibergul* de care vorbea Freud. Informațiile "căzuseră în apă".

Mecanismul nr.2 Reminiscenta

Reminiscenta este o re-amintire după un interval de timp a ceea ce ai învățat. Un proverb american spune că "*Vara înveți să skiezi, iarna să înoți*" deoarece pauzele în cursul învățării, de obicei în timp ce dormim sau facem altceva îi permit emisferei drepte să pună în ordine informațiile de detaliu din rețeaua noastră de cunoștințe.

Este un proces interesant - învățăm în timp ce nu învățăm. Pauzele pot fi umplute cu alt tip de activitate – de exemplu un student care învață la istorie poate învăța în pauze la latină.

Mecanismul nr.3 Braimstoming pentru o singură persoană

În cadrul acestui mecanism propunem formarea asociațiilor de idei, mecanism care, de altfel, are loc permanent în creierul nostru, legând o informație nouă de cele care există deja. Stimularea acestor asociații ne permite să cultivăm creativitatea.

Etapa 1 – în căutarea primelor idei

Pregătiți un teanc de cartonașe și treceți pe fiecare cartonaș un cuvânt cheie pentru o idee, apoi pe un altul alt cuvânt cheie pentru altă idee care vă vine, și tot așa. Pot fi până la 30 de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

cartonașe. Șmecheria contă în a stabili o asociere creativă între aspecte care aparent nu au nici o legătură – dar , legătura nu există doar pentru emisfera stângă – rațională.

Etapa a 2-a Modificați ordinea și succesiunea

Se amestecă cartonașele schimbându-se astfel ordinea

Etapa a 3-a – Faceți noi asocieri

Se așează teancul în fața noastră împreună cu o foaie de hârtie pentru notițe. Se iau de această dată câte 2 cartonașe și se fac asocieri între cele 2 cuvinte cheie. În acest mod apar alte tipuri de asocieri și idei. Nu vă cenzurați – nu refuzați nimic. Chiar dacă, fiind în acord cu emisfera stângă, cea mai vocală, cineva protestează în voi, spunând : "*Nu merge. E absurd!*" mergeți mai departe. Veți descoperi aspecte inedite, idei noi, lucruri pe care le credeți de mult uitate/

Și nu uitați , învățați să (vă) ascultați corect pentru a acționa corect!

Succes!

BIBLIOGRAFIE

1. Vera F Birkenbihl – TARE DE CAP?? – mod de întrebuințare a creierului – GEMMA PRES 2000
2. Vera F Birkenbihl – Antrenamentul comunicării – GEMMA PRES 2007
3. <http://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/GANDIREA49.php>
4. <https://www.google.com/search?q=ganditorul+de+la+hamangia>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

A gândi într-un mod favorabil creierului - Partea II

1. Introducere

Propunem prezentarea unor noi metode practice de lucru atât în viața de zi cu zi, cât și cu elevii în clasă. Ideea de bază rămâne stimularea gândirii într-un mod favorabil creierului.

Ceea ce contează în viață este să fim conștienți cât mai mult de noi înșine și de tot ceea ce ne înconjoară. Viața trăită conștient este un deziderat pe care îl propun tot mai multe metode de dezvoltare personală.

Am definit în prima parte a materialului gândirea în mod succint, fiind vorba de un concept deosebit de complex. De asemenea realitatea este în permanentă transformare, informațiile pe care le primim pe unitatea de timp sunt mai multe și din domenii distincte. Asistăm la o permanentă stare de alertă și este posibil să pierdem uneori detalii care ne sunt utile, în situații speciale, chiar vitale.

Au fost prezentate, de asemenea, principalele mecanisme ale gândirii inconștiente.

2. Gândirea conștientă

Va propunem în continuare o scurtă meditație la procesele conștiente de gândire. Gândim în cuvinte, cuvinte care fac parte din limba poporului în cadrul căruia ne-am născut. Cum gândim în momentul în care ne propunem să învățăm o limbă străină? Tot în limba maternă, străduindu-ne să traducem. Abia după o perioadă destul de lungă, după ce am utilizat intens o limbă străină este posibil să începem să și gândim în limba respectivă.

Și o nouă disciplină, cu propriul ei set de definiții, noțiuni, vocabular, se constituie tot într-un fel de limbă străină. De acest aspect vor ține cont cadrele didactice atunci când intră la începutul anului într-o clasă pentru a preda o disciplină care nu a mai făcut parte din obiectele de studiu în anii trecuți.

De exemplu la geografie vom face referință la *formele de relief* și la modul în care sunt reprezentate acestea pe *hartă*, dar elevii nu vor înțelege nimic dacă nu au noțiunile de respective. Reprezintă într-o formă simplistă faptul că, pentru a ne face înțeleși de cei din jur trebuie să ne adresăm cu noțiuni cunoscute acestora. Și nu în ultimul rând într-un mod accesibil creierului.

A lua notițe înseamnă a gândi

Cadrele didactice indeamnă de cele mai multe ori elevii să ia notițe. Dar și în procesul de pregătire personală în vederea predării profesorii își fac propriile notițe. Pentru a ne pregăti pentru un examen, pentru a scrie un articol, chiar și pentru o discuție importantă ne ordonăm gândurile în scris. Modul în care vom face acest lucru va influența rezultatul final.

Opriti-vă un moment și gândiți-vă la modul în care vă luați propriile notițe pentru un referat cu tema *stresul cotidian*, de exemplu.

Tentația este aceea de a scrie primele idei care nu vin una după cealaltă, înșiruite, sau cu liniuță, una sub alata.

Astefel de idei pot fi: grabă, nerăbdare, neliniște, suprasolicitare, idei antistres, etc.

Acest mod de a lua notițe este bazat pe emisfera stângă, astfel emisfera dreaptă șomează. Activitatea este în acest fel mai obositoare și lipsită de creativitate. Elementul de noutate poate fi adus de un mod spațial de gândire.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Psihologul american Tony Buzan a fost promotorul unei noi metode de învățare conform modului de gândire bazat pe ambele emisfere cerebrale – mind-map – sau harta mentală. El a pus la punct și programe software care permit întocmirea unei hărți mentale. Sistemul mnemonic și sistemul întocmirii hărții mentale se bazează pe faptul că emisfera dreaptă nu gândește liniar, ci în spațiu.

*"Tony Buzan este inventatorul Hartilor Mentale și este apreciat la nivel internațional, fiind unul dintre liderii principali din domeniul gândirii inovative, a ajutat milioane de oameni din întreaga lume să ajungă la adevăratul lor potențial printr-o gândire mai bună, mai inteligentă și mai creativă. Expert în domeniul memoriei, citirii rapide, creativității și inovării, el este autorul multor cărți de succes în domeniul hărților mentale"*¹⁵⁴.

Vă recomandăm pentru deprinderea și exersarea propriilor hărți mentale cartea psihologului Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* – apărută în 2019 la Editura DIDACTICA PUBLISHING HOUSE.

Autorul a dedicat aproximativ 50 de ani din viața sa descoperirii și realizării Hartilor Mentale și continuă să-si împărtășească ceea ce a descoperit prin conferințe televizate sau la radio și în presa în întreaga lume. S-a remarcat și în consilierea companiilor internaționale, a guvernelor, a instituțiilor educaționale și a sportivilor olimpici. Autor sau coautor a peste 150 de cărți, lucrările sale au fost publicate în 42 de limbi, în mai mult de 150 de țări.

Dar ce reprezintă o Hartă Mentală? Este un instrument de gândire revoluționar care, odată bine stăpânit, vă va ajuta să vă transformați viața atât a dumnevoastră, dar și a elevilor pe care îi formați. Hărțile mentale ajută la procesarea informațiilor, la apariția unor noi idei, la îmbunătățirea memoriei, putem profita mai bine de timpul liber, ne putem îmbunătăți modul de lucru.

Hărțile Mentale sunt instrumente puternice pentru concentrarea și procesarea informației, pentru formularea unui plan de acțiune și pentru inițierea proiectelor noi. De fapt, Cartografierea Gândurilor ne dă o mână de ajutor în toate aspectele vieții¹⁵⁵.

Prin urmare luăm o foaie de hârtie și notăm pur și simplu, fără a face aprecieri, așa cum simțim și scriem la nimereală oriunde pe pagină ideile care ne vin.

În Fig.1 prezentăm o astfel de Hartă Mentală propusă de Tony Buzan și preluată din cartea Verei Birkenbihl – TARE DE CAP??.

Cu o astfel de hartă putem:

- Să introducem idei noi ulterior
- Să atașăm fiecărei noi idei câte o ramură sau alte ramurici.
- Să indicăm prin linii ce domenii se leagă între ele
- Să aplicăm un cod de culoare pentru anumite idei sau termeni
- La final vom numerota ideile pentru a crea ordinea necesară emisferei stângi înainte de a scrie articolul sau de a prezenta referatul.

Putem să facem o astfel de structură la clasă, vom stabili tema pe care dorim să o dezbatem și lasăm elevii să completeze ramurile cu noi idei. Astfel putem incorpora în trunchiul hărții mentale cunoștințe și informații din mai multe surse.

¹⁵⁴ <https://www.librariadelfin.ro/carte/arta-stapanirii-hartii-mentale>

¹⁵⁵ Idem

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

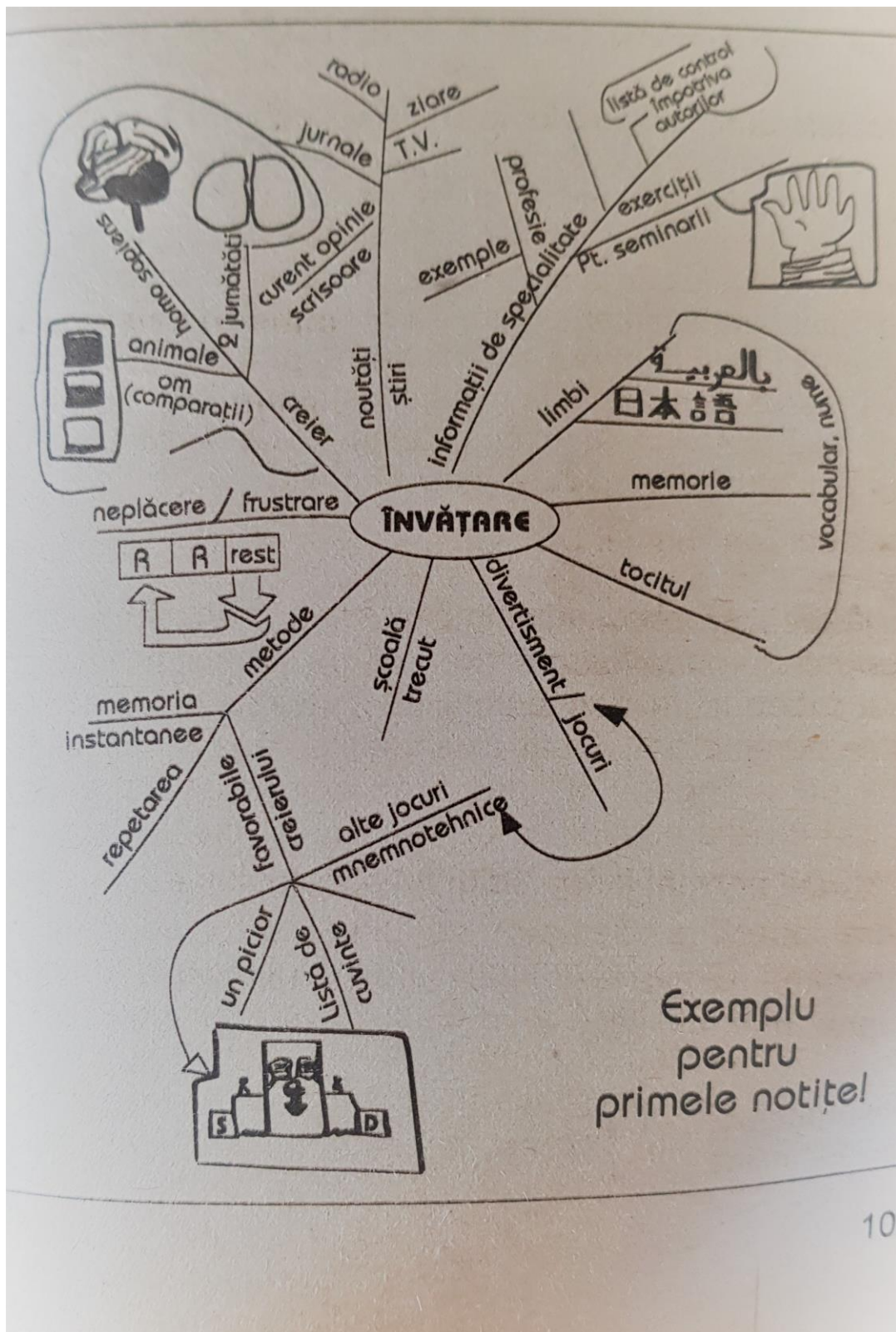

Fig 1 Hartă Mentală (Tony Buzan) pentru ÎNVĂȚARE

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BIBLIOGRAFIE

7. Vera F Birkenbihl – TARE DE CAP?? – mod de întrebuințare a creierului – GEMMA PRES 2000
8. Vera F Birkenbihl – Antrenamentul comunicării – GEMMA PRES 2007
9. <https://www.librariadelfin.ro/carte/arta-stapanirii-hartii-mentale>
10. Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Valorile interioare, fundamentul existenței conștiente

Pe parcursul acestei bune practici vom prezenta câteva aspecte esențiale ale existenței noastre conștiente – este vorba de modul în care se formează și se cristalizează valorile interioare.

Vom face apel la exerciții și tehnici concrete care să ne permită accesul spre noi înșine. Dorim să obiectivăm ceea ce prezentăm în termeni destul de abstracti pentru elevi, și nu numai. La fel ca și în sesiunile anterioare vă propunem să aplicați aceste tehnici personal, în familie și mai apoi în sălile de clasă. Este o metodă deosebită de a ne cunoaște mai bine elevii și a putea să le transmitem valori pe care să le împărtășească alături de noi.

1. Care este cel mai puternic cuvânt din viața mea?

Cercetările au arătat că unul dintre cele mai puternice cuvinte din lume este cuvântul **NU**. Dar este oare valabil pentru fiecare dintre noi? Va trebui să descoperim noi înșine care este cuvântul care surprinde cel mai important principiu din viața noastră. Ne vom putea baza pe acest cuvânt în situațiile dificile, atât pentru a ieși dintr-un conflict interior posibil, cât și dintr-un impas de comunicare cu ceilalți. Cuvintele pe care le identificăm ca exprimând valorile noastre interioare ne permit să descoperim calea care duce spre atingerea obiectivelor noastre personale și profesionale.

Nu veți găsi pe internet răspunsul la această întrebare – așa că, luați o foaie de hârtie și un pix, așezați-vă comod și relaxați-vă. Cum? Aveți încredere în suportul pe care sunteți așezați, lăsați-vă în voia lui. Apoi căsați cu poftă, întindeți-vă și rămâneți câteva minute descoperind cu uimire propria respirație, fără să mă amestec în ea.

Închidem ochii preț de un minut și ascultăm glasul interior – **care este valoarea la care țin cel mai mult?**

Pot să plutească gânduri, idei, uimiri – observați tot ce străbate mintea dumneavoastră.

Deschideți ochii și scrieți un singur cuvânt, cel mult o propoziție scurtă care surprinde valoarea dumneavoastră interioară cea cea mai profundă.

Reluați dacă nu sunteți foarte siguri, relaxați-vă – este doar pentru realitatea dumneavoastră profundă, nu trebuie să demonstrați nimic – nici măcar dumneavoastră înșivă. Care-i valoarea la care țin cel mai mult? E posibil să apară alte cuvinte. Puteți repeta acest pas de mai multe ori.

După 15 – 20 minute uitați-vă la lista de cuvinte și încercuiți-l pe cel care ni se pare cel mai adevărat pentru acest moment. Repetați cuvântul sau fraza scurtă care s-a decantat, mai întâi în gând, apoi cu voce tare. Observați cum vă simțiți. Comparați cu celelalte cuvinte. Poate chiar cu NU.

2. Obiectivul exercițiului

Toate aceste tehnici și exerciții s-au decantat pe parcursul cercetărilor din domeniul educației, al comunicării, al creierului și nu în ultimul rând cu scopul de a ne optimiza viața și afacerile.

Conform cercetărilor de la Universitatea din California, Los Angeles, "*când reflectăm asupra valorilor noastre personale, acest lucru poate păstra la un nivel scăzut reacțiile neuroendocrinologice și psihologice la stres*"¹⁵⁶

¹⁵⁶ "Affirmation of personal values buffers neuroendocrine and psychological stress responses", Creswell J.D. și a în Dr. ANDREW NEWBERG, MARK ROBERT WALDMAN – Cuvintele îți modelează creierul, Ed Curtea Veche, București, 2016, p.138

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Se vorbește din ce în ce mai mult despre efectele nocive ale stresului, despre faptul că în condiții de frică și stres lobul frontal al creierului se blochează și nu mai putem gândi logic, etc. Este un lucru cu adevărat important : dacă evocăm valorile noastre interioare, doar gândindu-ne la ele și afirmându-le ne vom îmbunătăți sănătatea creierului, ne vom proteja de epuizare la locul de muncă, va fi redusă tendința de a ne frământa în legătură cu eventuale alte probleme, vom deveni mai puțin reactivi și defensivi când cineva ne prezintă informații incomode.

3. Experimentul de 10 zile

Propuneți-vă să faceți acest exercițiu cu valorile dumneavoastră interioare pentru o durată de zece zile consecutiv – 15 – 20 minute zilnic. Este primul exercițiu cerut de unul dintre autorii cărții – *Cuvintele îți modelează creierul*, carte care a stat la baza acestei bune practici, studenților săi la Executive MBA Program la Loyola Marymount University, Los Angeles, una dintre cele mai bine cotate școli de business din lume. Programul este conceput pentru managerii cu normă întreagă, directori, lideri din toate domeniile, care participă la aceste cursuri pentru a-și dezvolta abilități avansate în vederea coordonării unor organizații de succes.

Exercițiul propriu-zis : dimineța, la puțin timp după ce vă treziți, timp de câteva minute faceți exerciții de încălzire – poate fi acel exercițiu prezentat într-o altă bună practică, suspin, oftat, cascat și intins bine, bine, bine...

Apoi așezați-vă confortabil și observați că în voi se respiră pentru un minut, un minut și jumătate.

Reluați exercițiul prezentat la punctul 1 – notați-vă, după o ascultare interioară de calitate, cuvântul sau fraza care reprezintă valorile dumneavoastră interioare.

Creați-vă în acest scop un jurnal de valori interioare proprii. Notați-vă de asemenea și sentimentele și reacțiile pe care le aveți în legătură cu propriile valori.

După 10 zile de practică luați jurnalul de valori și răspundeți pe scurt la următoarele 7 întrebări. Fiți spontani, răspundeți rapid, nu prelucați cuvintele care apar.

1. *Care a fost reacția ta inițială la acest exercițiu?*
2. *A fost exercițiul plăcut, plictisitor, interesant, enervant, etc.*
3. *Cât timp ai petrecut zilnic contemplând valorile tale interioare?*
4. *A avut exercițiul efect asupra altor aspecte ale zilei, muncii, vieții tale?*
5. *Cum definești cuvântul valoare?*
6. *Ai descoperit ceva nou la tine?*
7. *Ți-a influențat exercițiul felul de a gândi, ăncă ceea ce privește munca?¹⁵⁷*

Bibliografie

Dr. ANDREW NEWBERG, MARK ROBERT WALDMAN – *Cuvintele îți modelează creierul*, Ed Curtea Veche , București, 2016

¹⁵⁷ IDEM, P. 139,140

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Tehnologia și gândirea

Școala are un rol esențial, nu atât în a transmite informații, cât în a dezvolta capacitatea de gândire a tinerilor. Informațiile primite sunt transformate în cunoaștere prin intermediul gândirii critice. Se mai poate forma această gândire în condițiile în care cititul se reduce doar la ceea ce accesăm pe internet?

Cât de mult mai citesc tinerii în ziua de azi? Și mai ales ce citesc?

Disperarea adulților vine mai ales din faptul că nu-și mai pot exercita cu ușurință modalitățile de control asupra actualelor generații scăldate în net.

De asemenea, modul de predare clasic este depășit – informațiile se perimează rapid, știința cunoaște o dinamică exponențială și unele cadre didactice se pot simți depășite dacă nu au acces la net și nu-și actualizează în permanență conținuturile, elevii pot ști mai mult decât pot citi în manual.

Dacă veți observa un tânăr care stă în fața unui calculator, sau doar are în mână un telefon de ultimă generație, veți vedea că poate face cinci lucruri în același timp: descarcă muzică, încarcă poze sau videoclipuri, vizionează un film pe un ecran minuscul, mai urmărește și conversațiile pe Whatsapp. Veți observa poate cum tastează cu degetele groase de la ambele mâini pe un ecran de șase centimetri.

Rămâne întrebarea: poate că trec cu ușurință de la un lucru la altul, dar pot gândi? Pot integra ceea ce au accesat în sistemul lor de gândire?

Părerile sunt încă împărțite – cei care aparțin generației numită baby boom – născuți după cel de-al doilea război mondial – între 1947 și 1964, consideră că actuala generație este superficială, nu poate procesa atât de rapid informațiile, nu are timpul necesar pentru a gândi.

*"Nu te poți gândi serios la ceva, să analizezi sau să dezvolti o idee creativă dacă ești constant distras de mesajele de pe e-mail, de un nou site sau de un nou apel pe mobil."*¹⁵⁸

Și criticile continuă – subiectul a fost dezbătut inclusiv în Camera Lorzilor pe 20 aprilie 2006. Concluzia de la acel moment a fost că, într-adevăr, a sta conectat pe internet cu atenția distribuită în mai multe direcții este diferit de a citi o carte.

Întrebarea care rămâne este: *Ar putea avea această cultură multimedia a ecranului un impact asupra gândirii și educației noastre?*

Răspunsul a venit între timp – Generația Net e deja aici!

În SUA în 2007 a fost lansat un studiu îngrijorător – doar o treime din copii de 13 ani citeau zilnic literatură, 14% mai puțin decât în urmă cu 20 de ani și doar unul din cinci tineri de peste 17 ani.

Dar oare citesc tinerii mai puțin? Sunt situații în care se citește online foarte mult, sunt cursuri ținute online, suporturi de curs transmise în același mod.

Cum rămâne însă cu modul de gândire?

David Pearson, un teoretician din zona științelor cognitive de la Universitatea din Illinois, a stabilit aptitudinile pe care un bun cititor le folosește pentru a înțelege un text. Un bun cititor face apel la cunoașterea anterioară, se asigură că înțelege ceea ce citește și recitește, face diferențieri și sintetizează sau rezumă ce a învățat. Căutarea informațiilor pe internet necesită aceleași aptitudini.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Don Tapscott - CRESCUȚI DIGITAL, GENERAȚIA NET ÎȚI SCHIMBĂ LUMEA, Editura PUBLICA, 2011, p.191

¹⁵⁹ Idem - 195

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Vă invităm să descoperiți prin proprie experiență care este diferența între a citi o carte și a căuta informații pe internet.

Când citești o carte autorul te ia de mână și te conduce pe firul roșu al povestirii, pe internet orientarea este mult mai personalizată, firul roșu trebuie găsit individual. Căutarea pe net este ea însăși un exercițiu diferit de lecturarea unei cărți. Găsești un cuvânt cheie, dai click și ajungi într-o altă aplicație care conține informații adiționale.

Pentru accesarea internetului și selectarea informațiilor sunt necesare aceleași aptitudini de care avem nevoie să citim o carte, la care se adaugă noi abilități: de a scana, de a naviga și analiza dacă informația este pertinentă sau nu, de a sintetiza și a-ți aminti la ce întrebări vrei să răspunzi.

Modulul 1 al programului de formare profesională parcurs a avut scopul de a forma deprinderi în utilizarea rapidă și eficientă a computerului și altor tehnologii media.

Concluziile unui Grup de Studiere a Lecturii din SUA au fost acelea că:

*"Accesarea internetului solicită în mare măsură abilitățile de lectură ale indivizilor; în unele cazuri această nouă tehnologie cere cititorului să-și dezvolte noi abilități de lectură".*¹⁶⁰

Vă invităm la o experiență personală, fără prejudecăți. Observați în primul rând modul în care vă solicită cititul unei cărți în raport cu căutarea informațiilor respective pe internet. Veți observa probabil, că va trebui să căutați textul, să-l înțelegeți, eventual veți accesa și un dicționar sau alt site pentru clarificări, să vă creați astfel propria călătorie mentală.

Ceea ce trebuie să facă un cadru didactic în acest context este să orienteze elevii către informațiile corecte. Să se țină cont de faptul că *"citirea și înțelegerea online sunt mai complexe și trebuie să se includă în predare și aptitudinile de citire necesare pentru a accesa cea mai bună informație în cel mai scurt timp spre a identifica și rezolva cele mai importante probleme și apoi să comunicăm această informație."*¹⁶¹

Aspectele negative există, dar putem spune că este la îndemâna cadrelor didactice și a părinților să orienteze căutările copiilor și tinerilor, pentru că oricum tendința există, nu ne putem opune tehnologiei care ne-a invadat.

Începeți cu voi înșivă, și din aproape în aproape, descoperiți modalități practice pentru a le oferi tinerilor nu informații, ci modalități de acces la informații, precum și repere pentru a putea verifica corectitudinea acestora.

Bibliografie

1. Don Tapscott - CRESCUȚI DIGITAL, GENERAȚIA NET ÎȚI SCHIMBĂ LUMEA, Editura PUBLICA, 2011.

¹⁶⁰ Idem, p 196

¹⁶¹ Idem, p. 196

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Valoarea scrisului de mână

1. Introducere

Principalele activități desfășurate în primii ani de școală sunt reprezentate de scris și citit. Fără aceste deprinderi toate celelalte discipline, cu mici excepții – de exemplu sportul și alte tipuri de activități artistice, precum teatrul și dansul, nu pot fi descoperite și asimilate.

Pentru copii, încă din primii ani de viață, creioanele colorate sunt principalele atracții. Și cine nu a trebuit să zugrăvească după descoperirea calităților artistice ale micuților manifestate pe pereți!

Dezvoltarea și funcționarea creierului sunt în directă legătură cu scrisul și cititul. Este un aspect de care toate cadrele didactice țin cont.

Programul de dezvoltare profesională parcurs are ca scop și descoperirea și aplicarea metodelor de optime pentru reducerea abandonului școlar, responsabil de păstrarea unor zone întregi din țară în sărăcie.

*„Cu cât citim și elaborăm text scris, cu atât în creierul nostru se formează noi circuite și dobândim mai multă cunoaștere care se reflectă în societatea în care trăim”.*¹⁶²

Conform profesorului Leon Zăgreaan, șeful disciplinei Fiziologie și Neuroștiințe de la UMF „Carol Davila”, persoanele care nu mai scriu de mână pierd din capacitatea creierului. Dacă cititul poate fi mai ușor exersat prin intermediul calculatorului, telefonului, etc, scrierea la tastatură are cu totul alte valențe, dar nu suplinește scriere de mână.

2. Ce înseamnă de fapt scrisul de mână?

Scrisul de mână contribuie la funcționarea și dezvoltarea creierului prin următoarele două mecanisme:

- controlul motor,
- elaborarea textului ce urmează a fi scris – acesta conferă originalitate și poate duce până la identificarea autorului.

Exersarea scrisului cu una, sau chiar cu ambele mâini duce la dezvoltarea de noi conexiuni sau circuite, chiar între cele două emisfere cerebrale, la gândire integrată.

Trebuie să diferențiem diversele forme de scris de mână – doar a învăța să scri de mână, a învăța să scri după dictare, a învăța să iei notițe, și nu în ultimul rând a scrie de mână un text pe care persoana respectivă îl compune.

Exercițiu propus: indiferent de vârstă, oferiți-vă câteva minute de relaxare, luați o foaie de hârtie și exersați scrisul de mână:

- scrieți de mână caligrafiind fiecare literă cu mâna dominantă – observați-vă reacțiile – pot să apară anumite blocaje, chiar obstacole generate de trecerea anilor. Psihologii folosesc această metodă pentru a recupera din sunconștient și a transforma eventualele traume din viață.
- reluați cu cealaltă mână – ca într-un joc. Vă puteți chiar nota gândurile.
- cu ambele mâini alternativ;

¹⁶² <https://reporterglobal.ro/prof-univ-leon-zagreaan-prin-renuntarea-la-scrisul-de-mana-pierdem-unele-capacitati-ale-creierului/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- cu ambele mâini – scrieți sau desenați în oglindă.
- Orice exercițiu conștient cu mâinile activează zona neuromotorie.

3. Scrisul de mână versus scrisul la tastatură

Studiile arată clar superioritatea notițelor de mână în raport cu cele tastate. Când scriem de mână informația se memorează mult mai bine subiectul. Chiar dacă tastarea pe o tastatură de computer sau laptop este mai rapidă decât scrierea cuvintelor cu stiloul pe hârtie, pentru învățat și memorie pe termen lung, scrisul de mână este mult mai benefic decât cel la tastatură.

Elevii sau studenții care își iau notițe de mână îi depășesc pe cei care își iau notițe la laptop sau computer. Când scriem de mână, învățăm mai bine, reținem informația pentru o perioadă mai lungă de timp, iar creativitatea ne permite să dăm naștere unor noi idei mult mai rapid.

De reținut faptul că scrisul de mână stimulează și provoacă mai mult creierul uman, la baza superiorității stiloului asupra tastaturii atunci când vine vorba despre scris, stau de fapt funcțiile de dezvoltare și funcțiile cognitive.

Conform medicului Virginia Berniger, cercetător în asociat al Universității din Washington, care studiază semnele de citire și scriere și relația lor cu procesele de învățare, elevii și studenții au o capacitate de scriere constant mai bună atunci când folosesc stiloul decât tastatura. Aceștia scriu mai mult, mai rapid, iar propozițiile pe care le creează sunt mai complete.

Nu trebuie însă minimalizat rolul scrisului la tastatură – aceasta este mult mai eficientă în ceea ce privește rapiditatea, lizibilitatea, textul scris la tastatură este mai ușor de transmis la imprimantă, prin e-mail, etc.

Dar renunțarea în totalitate la scrisul de mână nu este cea mai bună idee.

Pentru perfecționarea profesională propusă în cadrul acestui proiect a fost implicată mult tehnologia – pentru cadrele didactice obișnuite cu scrisul de mână și comunicarea directă a fost un moment bun de stimulare a altor zone din cortex, orice învățate și acumulate de informații noi atrage după sine o bună gimnastică a creierului.

4. Care este soluția în era tastaturilor?

Recomandați și, acolo unde depinde direct de dumneavoastră, chiar utilizați din când în când un stilou și o colă de hârtie. Ajută în procesul de gândire și în capacitatea de învățare. Actul de scriere necesită ceva mai multă muncă pentru creier decât tastarea literelor de pe tastatură, iar acest lucru suplimentar ține de fapt mintea ageră.

Beringer mai spune că, diferența dintre scrisul de mână și cel la tastatură ar fi de fapt că: *"atunci când alegi metoda tradițională de scris, folosești mâna pentru a forma litere și a le conecta, activitate ce implică creierul mult mai activ în proces. Tastarea, pe de altă parte, implică doar selectarea literelor prin apăsarea unor taste identice."*¹⁶³

Și, nu numai în acest domeniu, inovatorii în noile tehnologii au început să producă tablete sau laptopuri stylus-friendly sau stilouri digitale.

Depinde de fiecare dintre noi ce alegem. Dar la clasă este foarte bine să le îmbinăm. Școala trebuie să insiste încă pe scrisul de mână, pentru ca ulterior fiecare să aleagă.

¹⁶³<https://www.noobz.ro/2018/09/01/beneficiile-scrisului-de-mana-versus-scrisul-la-tastatura/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Chiar și producătorii de dispozitive de tehnologii iau cât se poate de în serios studiile cu privire la scrisul de mână și în integrează în produsele lor S Pen-uri (vezi noul Samsung Galaxy Note9) sau stylus-uri pentru laptop (vezi Lenovo Yoga Book) sau tabletele grafice utilizate de designerii web în viața profesională.

*Recapitulând, în vreme ce scrisul de mână este strâns legat de creativitatea îmbunătățită, gândirea critică și abilitățile de rezolvare a problemelor, scrisul la tastatură este mai rapid și mai convenabil, iar asta pentru că la final este mai ușor pentru utilizator să distribuie și să printeze documentele electronice.*¹⁶⁴

Puneți în balanță beneficiile scrisului de mână, care sunt vaste, cu confortul și rapiditatea oferite de scrisul la tastatură.

Nu uitați însă faptul că, de la alfabetizare la înțelegerea textelor pe care le citim, continuând cu reamintirea informațiilor, gândirea critică, dezvoltarea conceptuală și finalizând cu creativitatea, rolul stiloului este cât se poate de precis și important.

BIBLIOGRAFIE

1. <https://www.noobz.ro/2018/09/01/beneficiile-scrisului-de-mana-versus-scrisul-la-tastatura/>
2. <https://reporterglobal.ro/prof-univ-leon-zagrean-prin-renuntarea-la-scrisul-de-mana-pierdem-unele-capacitati-ale-creierului/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Tehnologia și cititul

1. Introducere

Am abordat într-o bună practică anterioară aspectele legate de scrisul de mână versus scrisul pe tastatură. Dar scrisul este în directă legătură cu cititul. Deprinderea începe chiar din clasa pregătitoare, copii mai curioși chiar din grădiniță.

Prin intermediul cititului dobândim noi informații, și, conform prof. Leon Zegran, „*Informația nouă înfloreste neuronii*”

Scrisul și cititul sunt strâns legate atât de memorie (stocarea informației), cât și de asimilarea informației (realizarea conexiunilor informației nou-accesate cu informația asimilată anterior). Este mai mult decât important, este vital, să antrenăm creierul prin citit și scris, în acest fel sporim astfel capacitatea creierului să facă conexiuni, pe baza noilor cunoștințelor acumulate.

„*Orice învățare reală înseamnă integrarea informației noi în câmpul informațional deja constituit, în tot ceea ce știm în momentul respectiv. Din acest motiv, învățarea sau asimilarea informației diferă de la individ la individ în funcție de cunoștințele dobândite anterior. Oamenii învață diferit, unii acumulează mai multă memorie, alții, mai puțin. Memorizarea, în sensul stocării de informație, este mult mai puțin eficientă față de asimilarea informației realizată prin legături sau conexiuni semantice.*¹⁶⁵

2. Rolul și rostul cititului

Cititul alături de scris, are rol esențial în crearea și modelarea minții și limbajului, menține creierul sănătos, fapt care se reflectă în sănătatea întregului corp și, nu în ultimul rând, în sănătatea societății.

„*Limbajul, în complexitatea lui, inclusiv vorbirea, este oglinda gândirii. La rândul ei, gândirea este dimensiunea fundamentală a identității ființei umane*”, declară Leon Zăgorean.

Deoarece pentru citit ai nevoie de motivație, cadrele didactice, alături de părinți, au un rol esențial în formarea acestei deprinderi la copii.

Copii, odată ce au deprins cititul, vor continua să citească din curiozitate, natural. Cu atât mai mult dacă în casă se citește. Copii imită comportamentul părinților.

Cititul reprezintă calea directă de pătrundere în memoria gândirii umane, iar scrisul reprezintă cea mai simplă formă de materializare a gândirii.

Nu se pot neglija simțurile, porțile de acces la lumea înconjurătoare. Accesarea directă a informației se realizează pe calea senzorială - ce vedem, auzim, mirosim, gustăm sau pipăim, uneori conștient, alteori inconștient.

Încă din primii ani de viață informația primită prin simțuri se depozitează în memoria noastră în mod automat. Accesarea acesteia se face treptat în viață, pe măsură ce gradul de conștientizare crește. Accesarea se produce selectiv în funcție de motivație.

Curiozitatea reprezintă cea mai timpurie formă de motivație - invităm astfel părinții și cadrele didactice să mizeze pe acest aspect. Să prezinte totul într-o formă care stimulează bucuria cunoașterii.

¹⁶⁵ <https://reporterglobal.ro/prof-univ-leon-zagorean-prin-renuntarea-la-scrisul-de-mana-pierdem-unele-capacitati-ale-creierului/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Dacă etapa inițială a curiozității poate fi interpretată ca un comportament instinctual, transmis genetic, pe parcursul vieții, curiozitatea poate deveni conștientizată. Curiozitatea se transformă în motivație dobândită prin educație. *„Acest aspect al cunoașterii, foarte important din perspectiva neuroștiințelor aplicate, ar trebui, în opinia mea, să reprezinte temelia educației și valorii ființei umane. Dorința de cunoaștere este condiția fundamentală pentru dobândirea cunoașterii care, la rândul ei, este sau ar trebui să fie dimensiunea, chiar, condiția fundamentală a existenței și continuității umanității.”*¹⁶⁶

Aceste aspecte pot avea legătură cu educația atât din perspectiva părinților, cât și din perspectiva educației instituționalizate. În această perioadă cele două componente ale educației se dovedesc tot mai deficitare, calitatea programelor școlare și al cultivării valorii cunoașterii pentru persoană și societate, mai ales din perspectiva relațiilor interumane și a relațiilor cu mediul natural, este din ce în ce mai slabă.

3. Cititul unei cărți/reviste versus cititul online

Se poate face o analiză complexă referitor la impactul celor două forme de citire – mai precis la suportul și sursa informației scrise.

Constatăm, din păcate, faptul că cea mai mare parte din informația citită provine din mediul virtual și social. Treptat ponderea educației în familie și în școală devine secundară.

Am prezentat într-un material anterior faptul că avantajele cognitive ale citirii unei cărți nu se pierd dacă citim pe internet sau pe hârtie. Doar că, online avem avantajul unor conexiuni multiple, și dezavantajul lipsei de ghidaj din punctul de vedere al calității acestora.

„Pericolul acestui aspect al educației este faptul că oferta educațională din partea unei societăți tot mai consumeriste și nearmonizate cu mediul natural deturneză sau alterează conceptul de valoare umană, ca ființă răspunzătoare de impactul activității sale asupra mediului natural și social. Preferința pentru accesarea informațiilor din mediul social și virtual este explicată prin faptul că aceasta este mai comodă atât pentru copii, cât și pentru educatori, părinți sau dascăli. Consecința principală a acestui model de educație este lipsa de cunoaștere a principiilor și legilor ce stau la baza existenței vieții și a unei societăți armonizate cu mediul natural. Riscul care derivă din lipsa de cunoaștere constă, în opinia mea, în probabilitatea de a transforma ființa umană într-o ființă fără conștiință, bazată doar pe comportamentul genetic, instinctual”, declară neurocercetătorul Leon Zăgrean.

Responsabili pentru evitarea acestui pericol sunt factorii de decizie de la nivelul guvernului și inspectoratelor școlare. Sigur, contează și presiunea socială, dar legile și regulile educației instituționalizate se decid la Ministerul Educației.

Se pot aduce argumente în avantajul educației actuale precum:

- accesarea virtuală a cunoștințelor, deci, educația se face mai rapid decât prin citit sau scris, conexiunile pe internet sunt mult mai complexe și mai rapide
- prin sistemele virtuale comunicarea este mai complexă, implică posibilitatea participării mai multor persoane.

Aceste argumente rămân valabile, dar, fără integrarea cititului unei cărți și scrisului de mână se neglijează unele aspecte ale funcționării creierului: capacitatea fiziologică a proceselor cerebrale de asimilare a informației în raport cu timpul, calitatea și responsabilitatea comunicării.

¹⁶⁶ Idem

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

”Ritmul fiziologic de asimilare a informației este determinat de secvența unor procese electrochimice ce se desfășoară fiecare într-un timp precis determinat în dezvoltarea și funcționarea creierului. Mai mult, trecerea unei informații/mesaj din memoria de scurtă durată în cea de lungă durată se realizează selectiv și conștientizat, în funcție de semnificația mesajului și chiar de condițiile ambientale”.¹⁶⁷

În ceea ce privește comunicarea - cititul și scrisul/elaborarea de text au o pondere mai importantă în dezvoltarea gândirii și comunicării atunci când identitatea și valoarea persoanelor implicate este cunoscută.

Direct apar și alte aspecte ale comunicării – cea nonverbală , gestuală, se recepționează câmpul emis de partenerii de comunicare. Punem în comun mai mult decât informați – punem, dacă se poate spune așa, ceva din viața noastră.

Nu vă fie frică să dăruieți – cu atât veți primi mai mult din partea celor pe care îi îndrumați!

Comunicarea virtuală este importantă și va rămâne și în viitor. În exces poate duce la însingurare mai mult decât la comunicare.

Între cele două forme de citit, comunicare și accesare a informațiilor, este necesară păstrarea unui echilibru.

Concluzii

Nu uitați *„Cunoașterea nu vine peste noi ca ploaia”*.¹⁶⁸

Scrisul și cititul înseamnă cunoaștere, iar cunoașterea este strâns legată de evoluția civilizației pe Pământ, prin modul în care noi ne raportăm la mediul în care trăim.

Conform prof. Leon Zăgrea în societatea actuală, chiar la nivelul de educație *„Este totul controlat după niște criterii care nu sunt compatibile cu supraviețuirea speciei în această stare naturală. E posibil să fie creată o nouă specie. În opinia mea, ființa umană este un fel de multiplicator al informației. Să acumulezi informații și să le transmiți mai departe. Asta face diferența între om și animal. Înlocuirea ființei umane cu indivizi non-umani, non-spirituali nu s-ar integra în ansamblul universal, nu ar fi în armonie cu legile universale, pentru că Universul are totuși o armonie, dar asta depinde de mintea noastră, de atitudinea noastră, de responsabilitatea noastră, care în final depinde de educație. Cunoașterea se obține conștient. Nu vine cunoașterea peste tine ca ploaia. Depinde de fiecare dintre noi modul în care intenționează și conștientizează necesitatea cunoașterii.”*

Needucații, în număr din ce în ce mai mare, reprezintă un risc pentru supraviețuirea societății românești, dar nu numai.

Bibliografie

1. Don Tapscott - CRESCUȚI DIGITAL, GENERAȚIA NET ÎȚI SCHIMBĂ LUMEA, Editura PUBLICA, 2011.
2. <https://reporterglobal.ro/prof-univ-leon-zagrean-prin-renuntarea-la-scrisul-de-mana-pierdem-unele-capacitati-ale-creierului/>?

¹⁶⁷ Ibidem

¹⁶⁸ Ibidem

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Necesitatea unui nou mod de a gândi și implicațiile în școală și în viața de zi cu zi

1. Introducere

De ce un nou mod de a gândi? Pentru ca trăim într-o lume în care suntem zilnic bombardați cu informații de toate tipurile, din toate direcțiile. O parte dintre acestea merg direct în subconștient, altele se pierd doar aparent, pentru că rămân doar la nivelul unui film care se poate derula mental mult timp după ce evenimentul s-a petrecut. Și pot să reapară chiar în vise, când creierul reorganizează informațiile primite peste zi. Marea problemă este faptul că nu coștientizăm acest lucru și mintea noastră ne conduce haotic printr-un aparent haos mental.

La școală elevii primesc informații din diverse domenii și de cele mai multe ori nu reușesc să stabilească relații între domeniile respective și viață. Procesul de gândire este cel care realizează trecerea de la simpla informație la înțelegere și cunoaștere

*"Gândirea este procesul psihic de cunoaștere superior prin excelență. Acesta reprezintă maximul potențialităților cognitive ale lumii vii, un proces care le condiționează și le determină pe toate celelalte. Filosofii au remarcat din cele mai vechi timpuri faptul că omul este singura ființă înzestrată cu gândire rațională și că în aceasta stă demnitatea și unicitatea sa."*¹⁶⁹

Dincolo de multiplele aspecte și definiții oferite de psihologie, esențial pentru ființa umană, în ceea ce privește aspectele cognitive, rămâne modul în care stabilim relații între tot ceea ce primim la nivelul simțurilor.

Pornim în demersul nostru de la observația făcută de psihologul și cercetătorul Tony Buzan " Creierul tău este un uriaș care doarme"¹⁷⁰

2. În căutarea metodelor de trezire a creierului

Studiile făcute în domeniul dezvoltării personale au evidențiat faptul că peste 90% din timp noi facem lucrurile mecanic, creierul nostru derulând permanent gânduri pe alte teme care ne preocupă. Acest lucru înseamnă că noi trăim conștient mai puțin de 10% din evenimentele noastre.

Cartea *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019, care reprezintă punctul de plecare pentru această bună practică s-a născut din căutările autorului său, Tony Buzan, încă din perioada când era student la psihologie. A mers la bibliotecă și a cerut cărți pentru utilizarea creierului. I-au fost oferite cărți din sectorul medical, dar intenția sa nu era să opereze pe creier, ci doar să-l folosească eficient. A constatat că, la acel moment, nu erau cărți cu această temă.

A plecat frustrat, deoarece se simțea depășit de volumul crescut de cerințe academice, iar metodele sale de studiu pur și simplu nu îl ajutau să atingă performanța dorită. Cu alte cuvinte, nu reușea să păstreze în conștient "mormanul" de notițe pentru ca, ulterior să poată face conexiuni și să-și formeze un mod de gândire performant.

A constatat că, deși lua din ce în ce mai multe notițe, performa mai puțin. În acea perioadă a început să conștientizeze adevăratele limite ale gândirii liniare și a transformat lipsa cărților

¹⁶⁹ http://socio-umane.ct-asachi.ro/e107_files/downloads/Psihologie/Gandirea.pdf

¹⁷⁰ Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. P. 13

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

pentru folosirea creierului într-o oportunitate. Se năștea o zonă cu un imens potențial de cercetare.

În anii următori a studiat psihologia și științele generale, neuropsihologia, neurolingvistica și semantica, teoria informației, memoria și tehnicile mnemonice, percepția și gândirea creativă. Din câte putem observa, Tony Buzan a fost o personalitate complexă și care a oferit lumii o metodă revoluționară de folosire a creierului. Metoda lui a fost preluată și utilizată cu succes în întreaga lume.

*"Ironia a făcut ca cercetarea derulată să scoată la suprafață toate slăbiciunile metodelor mele de studiu, realizând pas cu pas că notițele mele erau bazate pe cuvinte, monocrome și plicticoase; aceste notițe în format liniar, mi-au oferit o cale incredibilă de a mă antrena să fiu prost."*¹⁷¹

3. Ce ne propunem prin proiectul ProForm pentru *trezirea creierului*

În esență, un alt mod de a pune pe hârtie harta mentală, obiectivată la cadrele didactice prin adaptarea metodelor de predare la modul neliniar în care funcționează creierul, iar pentru elevi în instruirea de a lua notițe *altfel*.

Practica este cea care naște perfecțiunea, suntem în permanentă inviați să ne antrenăm mintea. Din câte știm, pe parcursul vieții, chiar dacă o parte dintre neuroni mor, avem posibilitatea multiplicării conexiunilor, și prin aceasta să ne păstrăm prospețimea gândirii până la vârste foarte înaintate.

Există frâne foarte importante puse de către obișnuință – pentru cadrele didactice fiind dificil să-și schimbe modul de predare. Sunt tipare cablate pe creier și ieșirea din ele necesită efort. Dar fără acest efort riscăm să fim cu câțiva pași chiar în urma elevilor care sunt curioși, au la dispoziție internetul, au alt mod de gândire. Poate fi unul dintre motivele pentru care elevii consideră plictisitoare orele de curs, devin agitați și neascultători.

Dar asta numai în acele medii în care nivelul socio-cultural este ridicat, în principal în mediul urban. În mediul rural, cu preponderență în zonele defavorizate, rolul cadrului didactic este esențial pentru schimbarea mentalităților și a modului de gândire.

Programele derulate prin proiectul *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* își propun tocmai acest lucru – scoaterea din rutină prin aducerea la cunoștință și instruirea în vederea găsirii de metode optime pentru *trezirea creierului*, în primul rând la cadrele didactice.

Nu este exclus din acest algoritm rolul părinților. Și aici, ținând cont de multiplele roluri ale ființelor umane, cadrele didactice sunt la rândul lor atât cursanți, cât și părinți. Au șansa să colaboreze cu părinții și să îi ajute și pe aceștia să înțeleagă, dacă nu să-și schimbe modul de gândire, cel puțin să permită copiilor acest fapt esențial pentru devenirea atât a colectivității din care fac parte, cât și a întregii societăți, cu impact puternic asupra nivelului de dezvoltare personală și socială.

În acest scop nu este suficientă predarea pe baza noilor tehnologii, deși acestea au un rol important, trebuie furnizate modele pentru a lua notițe care să permită păstrarea cunoștințelor dobândite și, foarte util, stabilirea de conexiuni între acestea. Și stabilirea conexiunilor trece dincolo de o disciplină anume, mergând până la identificarea situațiilor de viață în care le putem utiliza.

¹⁷¹ Idem p. 9

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BIBLIOGRAFIE

11. http://socio-umane.ct-asachi.ro/e107_files/downloads/Psihologie/Gandirea.pdf
12. <https://www.libriariadelfin.ro/carte/arta-stapanirii-hartii-mentale>
13. Tony Buzan - Arta stăpânirii hârtii mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019
14. <http://www.mintebri.ro/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/108182)

Avantajele utilizării Hărților Mentale în secolul XXI – un secol globalizat

Am abordat pe parcursul acestui program de formare și dezvoltare profesională mai multe subiecte referitoare la dezvoltarea capacității de învățare prin mijloace moderne, bazate pe noile descoperiri în domeniul funcționării creierului, favorizate de tehnologiile moderne. Vom continua cu prezentarea avantajelor utilizării hărților mentale pornind de la aspectele subliniate în bunele practici anterioare.

1. Hărțile Mentale interne

În anul 2014, Premiul Nobel pentru Fiziologie (Medicină) a fost împărțit între doi mari cercetători – John O’Keefe, May – Britt Moser și Eduard I Moser pentru descoperiri în domeniul neuroștiinței cognitive. Ei au cercetat Celulele Rețea (Grid Cells), celule speciale care lucrează împreună cu Celulele Locației (Place Cells) pentru a crea reprezentarea mentală a locului în care ne aflăm în raport cu mediul înconjurător. Putem spune că este vorba de GPS-ul nostru personal, intern. Aceleași celule ar putea juca un rol în formarea amintirilor episodice în hipocamp, o zonă a creierului esențială pentru învățare și memorie

”Dendritele și sinapsele din celulele creierului se îmbină pentru a crea o formă de Hartă Mentală Internă, ambele dând un sens logic informațiilor, și permițând stocarea și reamintirea acestora la o dată ulterioară.”¹⁷²

Această descoperire validează ceea ce a descoperit Tony Buzan referitor la metoda Hărților Mentale perfecționată pe parcursul a zeci de ani. Eficacitatea lor era demonstrată prin rezultatele obținute de către cei care le-au utilizat, iar în 2014 au fost validate de cei trei cercetători.

”Descoperirea confirmă valabilitatea și natura organică a instrumentului de gândire la care lucrăm și, coroborat cu aceste descoperiri, aveam structura Hărții Mentale. O Hartă Mentală bună seamănă cu forma expandată a neuronului”¹⁷³.

2. De ce este utilă realizarea unei Hărți Mentale ?

- Ne oferă claritate și imagine de ansamblu a unui subiect – planificarea unui concediu, proiectarea unei lecții, pregătirea unei conferințe, pregătirea pentru un examen
- Ne va da informațiile necesare pentru o planificare din timp
- Permite revizuirea completă a unei situații
- Poate acționa ca un depozit imens de informații – revenim ori de câte ori este cazul pe notițele concentrate pe o pagină și ne vin noi idei, sau ni le aducem aminte pe cele vechi.
- Activează imaginația și ne încurajează să găsim soluții creative
- Și nu în ultimul rând, privind o hartă mentală te vezi pe tine

3. Avantajele utilizării metodei Hărților Mentale

Alături de aspectele precizate mai sus, Cartografierea Gândurilor mai are și alte avantaje.

¹⁷² Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume, p 53*

¹⁷³ Idem, p. 54

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- a. Dezvoltă **gândirea** – Cartografierea Gândurilor stimulează creierul, prin realizarea unei înregistrări colorate vin noi idei și asocieri.
- b. Hărțile Mentale s-au dovedit a fi deosebit de utile în **procesul de învățare**, ne învăță cum să lupăm notițe, pe baza lor revizuim mai rapid materia pentru un examen.
- c. Stimulează **capacitatea de concentrare** – Cartografierea Gândurilor poate fi asemănată cu focalizarea de tip laser pe obiectivul propus, angajând creierul într-un mod care duce la rezultate bune.
- d. Ne ajută în procesul **organizării** unor evenimente în așa măsură încât să nu ne scape nimic, chiar pentru organizarea unui banchet, a unei excursii, a unei nunți sau botez.
- e. Prin intermediul lor putem să ne **planificăm timpul** și sarcinile zilnice.
- f. Permite **comunicarea** cu precizie a aspectelor cheie într-o întâlnire de afaceri, și nu numai.
- g. Realizarea Hărților Mentale dezvoltă **aptitudinea de a vorbi liber** – având în față o hartă mentală, informația este disponibilă de la prima vedere, discursurile sunt mai clare, relaxate și dinamice.
- h. Hartile mentale se pot constitui în **instrumente de afaceri excelente**, indiferent dacă este vorba de agenda de lucru, întâlnirile de afaceri sau conducerea unei ședințe.
- i. Pot fi utilizate în cadrul orelor de curs atât ca metodă de predare, cât și ca instrument de luat notițe. Elevii pot fi **capacitați să colaboreze** în cadrul realizării unei hărți mentale. Există programe disponibile pe calculatoare și tablete care permit colaborarea în elaborarea unei astfel de hărți în mod interactiv prin intermediul internetului.
- j. Sunt instrumente utile în procesul de **negociere**. Se poate realiza o Hartă Mentală care cuprinde toate opțiunile și strategiile pe o singură pagină de hârtie.

BIBLIOGRAFIE

1. Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019
2. <http://www.mintebri.ro/blog/cum-pot-desena-harti-mentale-repede>
3. <https://destepti.ro/neuroplasticitatea-creierului-uman->

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Metoda Hărților Mentale – stimularea unui nou mod de gândire - Partea a II-a

1. Modalități de gândire – de la antici la prezent

Alături de sămburii științelor, și primele modele de gândire își au sorginea în filosofia antică. De la apariția sa, omul a căutat soluții la problemele vieții, iar acolo unde nu era vorba de situații concrete, au emis ipoteze, verificabile sau nu pe parcurs. Pe măsură ce datele se adunau, a apărut problema memorării, acesării și utilizării acestora. Fiecare generație a pornit de la un anumit nivel de cunoaștere pe care l-a dezvoltat.

Grecii antici au căuta metode de memorare care să le permită să-și reamintească perfect mii de date. În acest scop au dezvoltat sisteme elaborate bazate pe puterea imaginației și a asocierii pentru a crea relații și conexiuni. O astfel de metodă este cea denumită LOCI – metoda locurilor, inventată de vechii greci pentru a-și îmbunătăți memoria. Mai este cunoscută sub numele de Călătoria Memoriei, Palatul Memoriei sau Tehnica Palatului Minții.

Această metodă a fost descoperită potrivit oratorului roman Cicero (106-43 î.Hr), de un poet liric și de un sophos (înțelept) pe nume Simonides de Ceos (556-468 î. Hr.). Cicero descrie în dialogul *De Oratore* cum Simonides a localizat cadavrele unor oaspeți la un banchet, la care participa și el, după prăbușirea acoperișului clădirii. El se afla în acel moment afară. Unele corpuri erau greu de recunoscut, iar poetul a apelat la memoria sa vizuală care reținuse locul pe care era așezată fiecare persoană. Pornind de la această experiență poetul grec a descoperit faptul că, pentru a îmbunătăți capacitatea de memorare este necesar să asociem locurile și formarea imaginilor mentale cu lucrurile pe care dorim să ni le aducem aminte. Dacă imaginile au fost stocate într-o anumită ordine este posibil să ne amintim orice prin puterea asocierii.

Această metodă, descrisă în tratate retorice rămase din Grecia, respectiv Roma antică, cunoscută azi sub denumirea de Palatul Memoriei, a făcut parte din metodele descoperite și studiate și de psihologul Tony Buzan în perioada în care căuta o soluție pentru luarea notițelor într-un mod *prietenos* creierului.

O altă metodă care l-a fascinat încă din primul an de studenție a fost metoda Sistemului Vital – metodă fonetică dezvoltată de scriitorul și istoricul german Johann Just Winckelmann (1620-1699), bazată pe fonetică.

*"Această tehnică mnemonică utilizează un cod simplu care convertește numerele în sunete fonetice. Sunetele apoi pot fi transformate în cuvinte – și cuvintele transformate în imagini cu care să "mobilam" un Palat al Memoriei."*¹⁷⁴

Aceste tehnici au stat la baza actualelor metode de memorare.

2. Apariția și dezvoltarea Hărților Mentale

Pornind de la tehnicile de memorare ale filosofilor antici, psihologul și cercetătorul Tony Buzan, a simplificat, folosind culori pentru a crea legături între concepte interdependente. Dacă luăm notițe doar cu negru sau albastru, efectul poate fi de plictiseală atunci când le recitim, creierul nostru se va deconecta, va amorți și uneori chiar va adormi.

Conform acestei metode cadrele didactice sunt rugate, pentru început, să-și stimuleze elevii să ia notițe cu mai multe culori, ținând cont de *cuvintele cheie*.

¹⁷⁴ Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019, p.16

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Astfel de metode se regăsesc în unele manuale pentru clasele primare și gimnaziale. De asemenea ele pot fi cu succes aplicate prin predarea utilizând tehnologiile moderne de predare și învățare.

Pe parcursul cercetărilor sale. Tony Buzan a descoperit puterea Gândirii Radiante, pe care o vom prezenta într-o altă bună practică. A început treptat să construiască arhitectura hărții minții folosind conexiuni precum săgeți, coduri și linii curbate. Artista australiană peisagistă Lorraine Gill l-a ajutat să reevalueze rolul pe care-l joacă imaginile și culorile în elaborarea Hărților Mentale.

Cartea - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* a apărut în limba română la Editura DIDACTICA PUBLISHING HOUSE în 2019. Pe data de 30 martie 2019 editura a organizat prima conferință din România despre Hărțile Mentale la Sala Radio din București.

*"Invitatul special al acestui eveniment a fost chiar autorul - Tony Buzan, psiholog, autor și coautor a peste 80 de cărți și inventatorul Hărților Mentale care, prin crearea celebrelor diagrame, a revoluționat modul tradițional de învățare, folosind sisteme mnemonice și tehnici de cartografiere a gândurilor pentru a organiza și integra orice cantitate de informație într-un mod vizual, printr-o metodă neașteptat de ușoară."*¹⁷⁵

De remarcat faptul că această conferință a fost printre ultimele din toată activitatea de prezentare și dezvoltare a metodei, de către autor, deoarece acesta, nascut în anul 1946, avea să înceteze din viață pe data de 13 aprilie 2019.

3. Ce este de fapt o Hartă Mentală

Conform autorului, *"o Hartă Mentală este o diagramă complexă care oglindește structura unui neuron cu ramuri care se întind pornind de la centru și evoluând prin tipare de asociere. Încă de la începuturi, mijlocul anilor 1960, Harta Mentală s-a dovedit a fi mai mult decât o metodă excelentă de a lua notițe: este o modalitate eficientă și foarte inspirată de a ne hrăni mințile însetate, intelectul și spiritul."*¹⁷⁶

Metoda s-a dezvoltat exponențial în timp și poate fi aplicată în multe domenii ale vieții noastre, nu numai în procesul de învățare – la stimularea creativității și îmbunătățirea memoriei, până la lupta cu demența.

Ajută elevii care muncesc enorm pentru o notă bună, să devină imbatabili la învățare, prin dezvoltarea abilitatilor lor de gândire, învățare și memorare ... pe viață.

Prin aplicarea acestei metode, dezvoltată pe parcursul deceniilor și prezentată în carte, *"elevii pot afla care este stilul lor de învățare preferat, știu cum să exploreze, să înțeleagă și să rețină ceea ce învață, folosind tehnici de gândire, învățare și memorare adaptate modului natural de funcționare a creierului și stilului lor de învățare, ei simt ca pot învăța orice, văd că au succes la școală, că este plăcut să învți ... simt că sunt mai deștepți."*¹⁷⁷

Cadrelor didactice și părinții vor descoperi cu bucurie modalități eficiente pentru a stimula copiii să învețe în mod natural, să-și dezvolte mentalitatea de învingător, să poată învăța rapid, fără a mai toci, străduindu-se să rețină informațiile în mod dispart, descumpăniți atunci când nu găsesc conexiuni între viață și toceală.

¹⁷⁵ www.showpass.ro/event/32866/Tony-Buzan-Arta-Stapanirii-Hartii-Mentale-la-Sala-Radio

¹⁷⁶ Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019, p.10

¹⁷⁷ <http://www.mintebri.ro/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BIBLIOGRAFIE

1. <https://www.librariadelfin.ro/carte/arta-stapanirii-hartii-mentale>
2. Tony Buzan - Arta stăpânirii hârtii mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019
3. <http://www.mintebrici.ro/>
4. www.showpass.ro/event/32866/Tony-Buzan-Arta-Stapanirii-Hartii-Mentale-la-Sala-Radio

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Gândirea radiantă – ingredient esențial în crearea unei Hărți Mentale – partea a III-a

1. Aspecte generale

În cadrul acestei bune practici rămânem în domeniul metodei revoluționare create de psihologul britanic Tony Buzan, Hărțile Mentale, considerată cel mai puternic instrument de gândire din lume.

Pentru predarea eficientă atât pentru volumul mare de informații disparate, cât și pentru a ține trează atenția elevilor, Hărțile Mentale sunt instrumente foarte utile. Cu atât mai mult cu cât stimulează gândirea în așa manieră încât pastrează "viu" creierul pe toată durata vieții.

Vom prezenta pe rând câteva dintre ingredientele care fac din Hărțile mentale un instrument puternic de gândire. O Hartă Mentală realizează ceea a fost denumit de către autor ca fiind o Cartografiere a Gândurilor.

*"Cartografierea Gândurilor implică funcționarea ambelor părți ale creierului, este multifuncțională și poate fi aplicată tuturor funcțiilor cognitive, inclusiv memoriei, creativității, învățării și a tuturor metodelor de gândire. Acesta este motivul pentru care a fost descrisă ca "briceagul armatei elvețiene pentru creier". Este folositoare, practică - și distractivă."*¹⁷⁸

2. De unde pornim?

De la limba noastră primară. Dar care este limba noastră primară? Vom răspunde că aceasta reprezintă limba maternă, dar nu este așa. În lume există aprox 7096 de limbi vorbite, și doar o singură limbă primară – Limba Umană, care este împărtășită de toată omenirea și este limba naturală a bebelușilor în uter. Suntem fluenți încă de la naștere în Limba Umană. Gesturile, sunetele, râsul și plânsul fac parte din primele forme de limbaj ale bebelușului. Până la aproximativ patru luni cea mai importantă imagine este reprezentată de fața mamei. Mama fiind imaginea centrală, apar nenumărate asocieri care au de-a face cu alimente, dragoste, căldură, sănătate, somn și supraviețuire. Au fost dezvoltate terapii pornind de la redarea în formă subliminală a vocii mamei. Cuvintele auzite chiar din uter vor fi reținute și vor fi înțese doar după descoperirea sensului. Uneori acestea se transformă în gânduri care apar la suprafață și sursa lor poate fi cu greu identificată. Putem spune că suntem încă de la naștere programați să percepem lumea prin Cartografierea Gândurilor.

*"Limba Umană este limba vorbită de funcționalitatea creierului și este în primul rând formată din forțele combinate ale "imaginației" și "asocierii", aflate sub umbrela "locației".(Importanța locației explică de ce poziția ramurilor din Harta ta Mentală te ajută să le memorezi.)"*¹⁷⁹

Toate limbile vorbite și scrise au o valoare extraordinară, am abordat în cadrul alte bune practici importanța cuvintelor, dar primordială rămâne, conform psihologului Tony Buzan, Limba Umană. Extrapolând, aici integrăm toate gândurile și gesturile calde, blânde, frumoase. Toate conexiunile și relațiile stabilite în mod nonverbal fac parte din Limba Umană.

În această manieră, cu puțină răbdare, un cadru didactic se poate înțelege și pe sine, dar și copii care fac parte din clasele la care predă.

3. Gândirea radiantă

¹⁷⁸ Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019, p 33

¹⁷⁹ Idem, p.38

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Gândirea noastră este Radiantă – pornind de la un singur cuvânt cum ar fi cel de *casă* reacționăm printr-o multitudine de asocieri spontane, creierul construiește instinctiv o adevărată Hartă Mentală. De exemplu, dacă vă opriți asupra cuvântului *casă* și așteptați ce se întâmplă observându-vă circulația gândurilor, veți avea imaginea casei părințești, a unei case de vacanță, a propriei case în care locuiți, a unei case vizate, dar și o mulțime de alte tipuri de conexiuni care antrenează aspecte emoționale – amintiri legate de situații și evenimente aflate în conexiune cu casele în care am locuit sau pe care le-am vizat. Stârnim automat creativitatea, imaginația, amintirile, emoțiile, etc.

Un astfel de demers, crearea unei Hărți Mentale, lasă mereu o poartă deschisă spre noi conexiuni cu obiecte, situații, stări. Permite, mergând în profunzimile metodei, o examinare a întregii vieți.

"O viață neexaminată nu merită să fie trăită", spunea acum aprox 2400 de ani clasicul filosof grec, Socrate. *"El a arătat valoarea " despachetării" unei idei, strat cu strat. Acest principiu al susținerii unui argument în toate ramificațiile sale stă la baza Hărții Mentale care poate fi folosită în explorarea unei idei în profunzime, prin deplinătatea ramurilor sale"*¹⁸⁰, conform psihologului Tony Buzan.

Conform aceluiași autor, Limba Umană poate fi exteriorizată. Când este exteriorizată , în forma sa cea mai pură, crează o Hartă Mentală.

Exersarea Hărților Mentale la clasă permite dezvoltarea ideilor într-o formă radiantă, pornind de la tema de bază, putând foarte ușor să se stabilească conexiuni. Spațiul ideilor rămâne deschis, chiar după mai multe zile apar noi aspecte care completează Harta Mentală.

Introducerea acestei metode atât în predare, cât și pentru a lua notițe va ajuta tinerii să învețe și în ciclurile următoare, respectiv la facultate, dar și pentru a optimiza propria activitate, în implementarea proiectelor, etc.

BIBLIOGRAFIE

1. **Tony Buzan** - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019
2. <http://www.mintebrici.ro/>

¹⁸⁰ Idem, p.37

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Hărțile Mentale și respectarea modului de gândire organic al creierului - Partea a IV- a

1. Gândirea liniară versus gândirea neliniară

În mod curent, în toate formele de învățământ predomină notițele liniare. De cele mai multe ori din motive de comoditate. Atunci când este nevoie să scri după o dictare rapidă, cel mai ușor este să notezi totul liniar. Problema apare atunci când vrem să învățăm după astfel de notițe – apare foarte repede plictiseala pentru că astfel de notițe limitează gândirea, nu mai gândim inventiv și imaginativ. În aceeași măsură liniaritatea subminează capacitatea de a accesa sau de a reține toate informațiile pe care le ai la dispoziție.

"Creierul uman nu gândește în bară de instrumente, meniuri și liste; el gândește organic."¹⁸¹

Dacă privim în jurul nostru în natură, putem observa nevrurile de la o frunză, ramurile unui copac, și, cunoaștem că în mod asemănător arată și sistemul nervos, dar și arborele traheo-bronșic. Așa gândește și creierul. El are nevoie de o formă de prezentare care reflectă natura organică a unui flux pentru naturaleta procesului de învățare. De altfel învățarea este o caracteristică naturală a ființei umane, ea devine o corvoadă atunci când sfidează modul natural de gândire. Chiar și elevii care refuză să învețe anumite discipline, rămân deschiși pentru ceea ce le place și de care au nevoie. Nu putem exclude antrenamentul permanent al creierului prin asimilarea de noi informații și idei.

Prin stimularea procesor de gândire. Acesta este rolul primordial al școlii – să-i învețe pe elevi să gândească, să stabilească conexiuni între cunoștințele disparate.

În acest sens ne ajută Hărțile Mentale – fac trecerea de la gândirea liniară (unidimensională) la gândirea laterală (bidimensională) până la gândirea radiantă sau multidimensională.

"Hărțile Mentale imită imensitatea de sinapse și conexiuni ale neuronilor noștri, reflectând astfel modul în care noi înșine suntem creați și conectați. La fel ca noi, natura este în continuă schimbare și regenerare și are o structură de comunicare care o oglindește pe a noastră"¹⁸²

Sursa de inspirație pentru Hărțile Mentale o constituie structurile naturale și se bazează pe eficacitatea lor, de aici ramurile sale, mult mai atrăgătoare decât liniile drepte pentru creier.

2. Instrumente utilizate în elaborarea unei Hărți Mentale

a. Culorile

Sunt elemente utilizate în metodele de prezentare utilizând tehnologiile moderne, bazate pe programele tip PowerPoint, Paint, etc. În cadrul cursurilor oferite în cadrul programului ProForm au fost prezentate astfel de modalități de predare în școli. Totuși, cea mai bună stimulare a creierului și a proceselor de gândire, rămâne execuția manuală a Hărților Mentale. Există o relație specială între mână și creier.

Culorile atrag în mod special emisfera dreaptă a creierului, cea legată de creativitate, imaginație, etc. De asemenea conferă bucurie atunci când sunt utilizate, trezesc curiozitatea copilului interior, cel care rămâne alături de noi întreaga viață. Culorile stimulează și dau viață imaginilor, le fac mai atractive.

Utilizarea culorilor poate:

- Capta atenția
- Îmbunătăți în mare măsură înțelegerea

¹⁸¹ Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019, p 38

¹⁸² Idem p.38

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Stimula motivația
- Încuraja entuzismul comunicării
- Crește capacitatea de procesare mentală și de stocare a imaginilor

O culoare poate fi un cod – vom sublinia sau vom scrie cu aceeași culoare elementele înrudite putând crea în acest fel o stenogramă vizuală care favorizează memorarea și reamintirea anumitor teme. Fiecare ramură a unei Hărți Mentale este recomandat să aibă altă culoare pentru a se distinge de celelalte.

b. Imagini

Încă de mici învățăm să desenăm, desenul constituind una dintre cele mai plăcute activități de la o vârstă foarte mică. Cu toți am avut o perioadă când am scris chiar și pe pereții camerei, spre disperarea părinților. Imaginile se regăsesc pe parcursul istoriei omenirii sub formă de artă rupestă, pictograme și hieroglife. Imaginile au un impact imediat asupra emisferei drepte a creierului.

Există o expresie conform căreia " *o imagine face cât o mie de cuvinte*", care a fost demonstrată de psihologii americani prof. Ralph Haber și prof. Raymond S. Nickerson.

3. Cuvintele

În cadrul unei Hărți Mentale folosim cuvinte singulare pe fiecare ramură. Fiecare cuvând declanșează un set unic de asocieri generând astfel idei noi. Un cuvânt devine astfel mai bogat decât o frază care este o entitate fixă.

Dacă vom găsi pentru tema principală a unei Hărți Mentale o frază, atunci este indicat să o spargem în cuvinte cheie care vor fi trecute pe fiecare ramură.

" *Un singur cuvânt pe fiecare ramură a Hărții Mentale îți va face creierul să se conecteze cu adevărat cu subiectul și să meargă la miezul problemei. Va furniza creierului tău un cârlig de care să agăți o amintire.*"¹⁸³

BIBLIOGRAFIE

4. Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019

¹⁸³ Idem p.41

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Hărți Mentale, partea a V-a. Cum construim și cum utilizăm o Hartă Mentală

1. Introducere

În această bună practică vă propunem aprofundarea construirii și modalităților de folosire a Hărților Mentale. Am pornit în demersul nostru atât de la cartea cercetătorului neobosit Tony Buzan, preocupat toată viața de perfecționarea metodelor de învățare, cât și de la cursurile ținute atât online, cât și direct de Carmen Dragomir, instructor licențiat în Hărțile mentale, absolventă a Facultății de fizică. A urmat cursuri de management și în 1997, s-a înscris la The Open University Business School -UK, pentru a-și desăvârși educația managerială. Pentru că era un volum mare de informații a căutat metode rapide de a lua notițe și a învăța.¹⁸⁴

De pe blogul său, aflăm despre doamna Carmen Dragomir :

"Sunt pasionată de educație, instruire, gândire creativă, evoluție. Cred ca învățând să învățăm ne dezvoltăm abilitatea de a ne adapta la o lume în continuă schimbare".¹⁸⁵

2. De ce avem nevoie de un alt fel de a lua notițe

Ne-am confruntat cu toții în toate etapele de formare profesională, începând cu anii de liceu, cu un noian de informații care trebuiau memorate, cu profesorii care vorbeau foarte repede, mintea noastră era aiurea, ori în trecut, ori în viitor, continuam să luăm notițe pe care le descifram cu greu acasă.

Metoda propusă de Tony Buzan, adusă și aplicată în România de Carmen Dragomir, trainer Mind Mapping (Cartografierea gândurilor) are foarte multe avantaje:

- Ne aduce în prezent , fiind foarte apropiată de modul de funcționare a creierului;
- Utilizează instrumente plăcute, imagini, culori, cuvinte, etc
- Poate fi un joc în care copilul interior care ne însoțește toată viața îl agreează.
- Este ușor de aplicat începând de la grădiniță
- Se adaptează ușor la tehnologiile de ultimă oră folosite în procesul de învățământ

Din ce în ce mai mulți părinți se plâng de faptul că, deși învață toată ziua, copiii se plâng că nu rețin și rezultatele nu sunt pe măsură.

Există multe nemulțumiri și ale cadrelor didactice care, având foarte multe atribuții, reușesc cu greu să pregătească prezentarea unei lecții care să poată fi înțeleasă în egală măsură atât de elevii "brici", cât și de cei mai "lenți".

Mai ales în cazul în care o învățătoare are două clase în același timp, clasa I cu a III-a, sau a II-a cu a IV-a. Metoda se aplică atât pentru cadrele didactice cât și pentru toate categoriile de elevi, chiar și în educația inclusivă.

"Notitele liniare sunt monocrome. Cu ce asociază creierul nostru cuvântul mono-crom? Cu mono-ton. Ce deriva din cuvântul monoton? Monotonia. Iar următoarea asociere pe care o face creierul nostru este PLECTISEALA! Si ce face creierul nostru cand este plectisit?"

- se inchide
- devine indiferent

¹⁸⁴ <http://www.mintebrici.ro/>

¹⁸⁵ Idem

- *adoarme*
- *uita*¹⁸⁶

Cu toții ne luăm notițe pentru a memora, dar oare cât își ating aceste notițe scopul? Creierul este stimulat de fapt de simțuri. Notițele colorate stimulează emisfera dreaptă. Se insistă foarte mult în ultimul timp pe metode de învățare care utilizează tot potențialul creierului nostru.

În sesiunile online am insistat pe momentele în care ne oprim o clipă și facem mici exerciții practice de conectare a celor două emisfere cerebrale.

Argumentul pentru notițe liniare și monocrome este acela că este cel mai rapid și simplu. Dar cât este de eficient?

Provocarea pe care o facem este aceea de vă întreba de ce faceți acest lucru, chiar mai mult – ce tipuri de notițe le recomandați elevilor și din ce motiv.

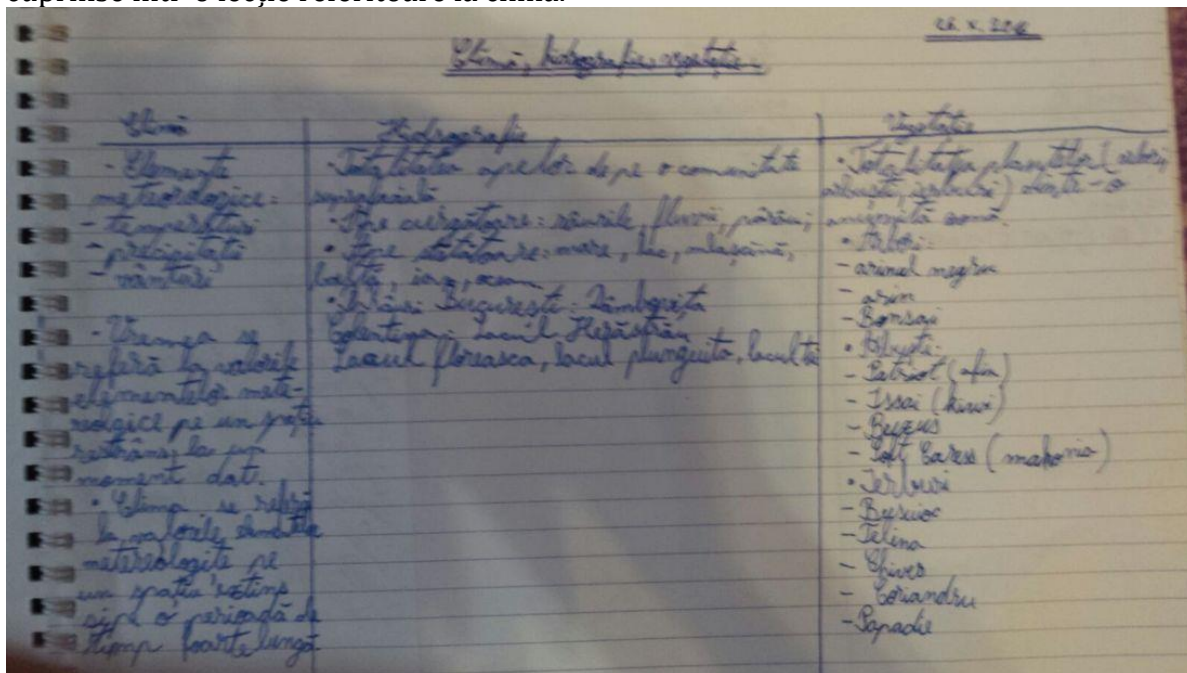
Manualele și caietele propuse pentru clasele primare au început să integreze metode noi de prezentare a informațiilor.

Rămâne la altitudinea cadrelor didactice să schimbe ceva în rocesul predării și al educării elevilor în privința notițelor.

*"De ce utilizam un instrument care ne "inchide" creierul si ce putem face pentru a iesi din acest cerc vicios. Amintirile sunt extrem de importante pentru noi. Scopul notitelor este să ne ajute sa ne reamintim ceea ce am învățat, crescându-ne creativitatea și capacitatea de comunicare."*¹⁸⁷

3. Exemple de notițe utilizând Hărțile mentale

Am selectat de pe blogul doamnei Carmen Dragomir 2 modalități de a structura informațiile cuprinse într-o lecție referitoare la climă.

¹⁸⁶ <http://www.mintebri.ro/blog/de-ce-ajung-copiii-sa-invete-toata-ziua-si-sa-nu-retin-mare-lucru>

¹⁸⁷ Idem

Fig 1 Sursa <http://www.mintebri.ro/blog/de-ce-ajung-copiii-sa-invete-toata-ziua-si-sa-nu-retina-mare-lucru>

Exemplu de notițe liniare și monocrome.

Prezentăm în Fig 2 aceleași informații într-o structură radiantă.

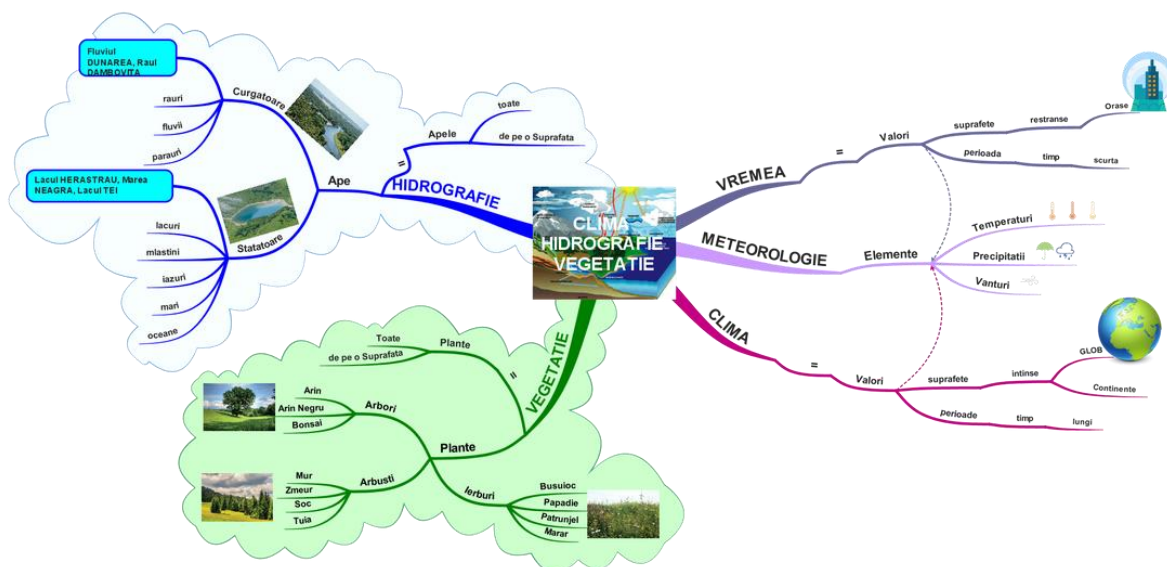

Fig 2. Hartă Mentală – Clima, hidrografie, vegetație

Sursa <http://www.mintebri.ro/blog/de-ce-ajung-copiii-sa-invete-toata-ziua-si-sa-nu-retina-mare-lucru>

Concluziile le puteți trage imediat – oferind elevilor posibilitatea de a lua notițe în acest fel vor reține direct lecția, fără a mai fi nevoie să repete de multe ori acasă, și aceste informații se vor fixa de multe ori pentru întreaga viață.

BIBLIOGRAFIE

1. **Tony Buzan** - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019
2. <http://www.mintebri.ro/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Hărți Mentale - partea a VI-a. Hărțile Mentale și creierul

MOTTO

*Principala activitate a creierului este
cea de a se schimba pe sine*
Marvin L Minsky

1. Introducere

Ne vom continua periplul nostru prin lumea noilor metode de învățare. Orice societate poate deveni și redeveni una prietenoasă prin educație. Procesul de învățare începe din primele momente ale vieții și se termină odată cu aceasta. Deoarece parcă totul se grăbește în jurul nostru, suntem obligați să căutăm noi metode de învățare, mult mai rapide și ele. Și ce poate fi mai ușor de adoptat decât o metodă care respectă modul de funcționare al creierului, principalul instrument de învățare din ființa noastră, precum Hărțile Mentale.

2. Creierul

Se vorbește din ce în ce mai mult despre plasticitatea creierului. Secolul trecut a fost considerat secolul descoperirilor revoluționare în domeniul funcționării creierului. Secretul creierului nostru, se pare, constă nu în numărul de neuroni, ci mai degrabă în felul conexiunilor dintre neuroni – sinapse. Pe măsură ce creștem, numărul acestora se mărește prin învățare. Puiul unui animal va dobândi abilitățile adultului la foarte puțin timp după naștere, în timp ce creierul unui copil se modelează în raport cu mediul înconjurător, numărul de sinapse crescând progresiv. Acest proces de activare și întărire a sinapselor poartă numele de neuroplasticitate. Creierul unui nou născut nu are un număr foarte mare de sinapse, dar în primii doi ani de viață se formează aproximativ 2 milioane de sinapse noi pe secundă. În primii ani de viață învățăm cel mai mult și este foarte important ceea ce păstrăm din ceea ce am învățat. Există teorii care spun că nu uităm nimic în totalitate, doar că nu mai avem acces la toate aceste informații din motive care țin mai mult de trăire decât de moartea neuronilor.

De remarcat este faptul că oamenii **de știință au descoperit că apariția unor noi conexiuni între neuroni este stimulată, în mare măsură, de dorința fiecăruia dintre noi de a progresa, de a desfășura activități diverse, de a crea, de curiozitatea de a descoperi lucruri noi, și, nu în ultimul rând de disponibilitățile afective, de voință și gândire.**

Priviți câteva momente imaginile următoare:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

Fig 1. Rețea de sinapse Sursa <https://deștepti.ro/neuroplasticitatea-creierului-uman->

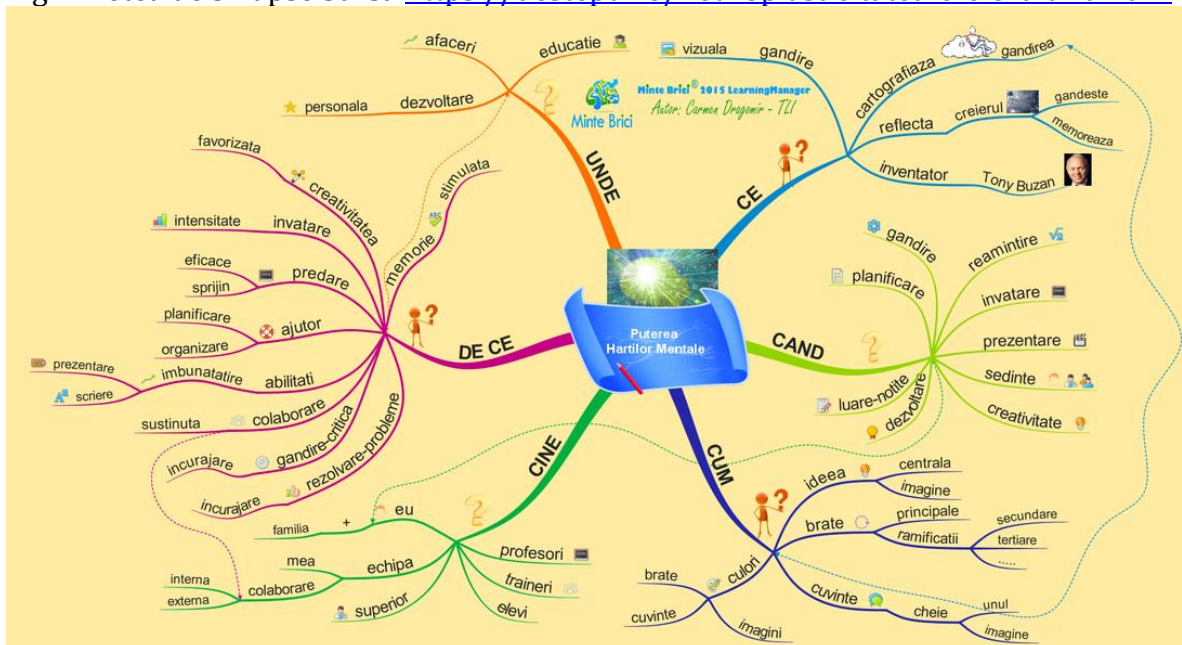

Fig 2 - Puterea Hărților Mentale Sursa <http://www.mintebrici.ro/blog/cum-pot-desena-harti-mentale-repede>

Asemănarea este foarte mare. Învățând să realizăm hărți mentale vom reuși să stimulăm apariția de noi conexiuni, procesul de învățare devine unul creativ și plăcut. Cu cât suntem mai tineri cu atât este mai ușor să ne adaptăm lumii în care trăim în condițiile în care nu suntem obligați să ne forțăm mintea utilizând doar o mică parte din potențialul său prin notițe monocrome și liniare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

3. Hărțile mentale și creierul

Am prezentat în Fig 2 o Hartă Mentală care ne arată strategia realizării Hărților Mentale mentale.

Suntem cu toții preocupați de modul în care putem să creștem capacitatea de învățare, gândire, memorie, creativitate, atât pentru noi înșine cât și pentru elevii din școală.

Putem începe cu Hărți Mentale simple care încap pe o pagină. Învățăm să creem asocieri utilizând imagini și culori care reflectă modul circular în care funcționează mintea noastră.

Domeniile și modalitățile în care poate fi realizată o hartă mentală și beneficiile acesteia se găsesc în Fig.2.

BIBLIOGRAFIE

5. **Tony Buzan - Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de învățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019**
6. <http://www.mintebrici.ro/blog/cum-pot-desena-harti-mentale-repede>
7. <https://destepti.ro/neuroplasticitatea-creierului-uman->

Utilizarea cuvintelor și a imaginilor în comunicarea online a secolului XXI

1. Introducere

După secole în care marii inventatori și artiști au utilizat imaginile, cuvintele și culorile pentru a reprezenta pe hârtie ideile lor, atitudinea noastră față de acestea evoluează continuu. În era comunicării prin mijloace electronice și online se trece subtil către comunicarea și gândirea vizuală – foarte multe persoane comunică pe facebook mesaje vizuale – emoticoane, poze, filmulețe, etc. Emoticoanele reprezintă o formă modernă de stenograme. Acest fapt este probabil o redresare a dezechilibrului existent în deceniile anterioare. În procesul învățării din ultimele decenii, chiar și în mediile academice, în mod tradițional cuvintele au prioritate. Au existat și excepții, precum Einstein și Feynman.

2. Simboluri vizuale în comunicarea noastră

Așa după cum ne-am obișnuit, vă propun să vă opriți din orice activitate și să priviți doar pur și simplu imaginile următoare. În mod sigur le cunoașteți de pe calculator sau telefon, pe facebook sau alte rețele de comunicare. Ce gânduri vă traversează? Mai aveți mintea deschisă ca să-și poate atinge scopul?

Avem, pe de o parte hieroglifele egiptene, pe care s-au străduit ani de zile să le înțeleagă cercetătorii în domeniul arheologiei, și emoticoanele. Din când în când creierul scoate la suprafață simboluri și imagini corespunzătoare modului său natural de gândi. O imagine poate face cât o mie de cuvinte, uneori.

Acum, stenograme în imagini! Fig1 si Fig 2.

Fig 1 Transmiterea diverselor emoții fără cuvinte . Sursa: google.com

- Care va reprezintă în acest moment?
- Pe care l-ați transmite persoanei iubite?
- Dar persoanei celei mai nesuferite?
- Dar unui necunoscut care va transmite un mesaj placut pe facebook?

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

cineva, pe post de aparat de fotografiat, instrumentul principal de comunicare pe rețelele de comunicare. Și chiar dacă îl interzicem temporar elevilor în clase, în pauze, pe drum, acasă tot cu ochii în el vor sta.

Imaginile circulă cel mai adesea pe rețelele de comunicare, facem poze peste tot și le punem în comun cu mii de persoane cunoscute sau necunoscute.

Ne gândim, lucrăm și interacționăm cu persoane necunoscute din întreaga lume, devenind astfel din ce în ce mai dependenți de tehnologiile care ne permit să depășim barierele de limbă vorbită.

În bunele practici anterioare am prezentat elaborarea unei Hărți Mentale. Revenim la acest subiect, deoarece *"prin îmbinarea cuvintelor cu imagini și oglindirea modului de funcționare a creierului în procesul de combinare a logicii cu creativitatea, Harta Mentală este instrumentul perfect pentru traiul nostru în secolul XXI globalizat"*.¹⁸⁸

Bibliografie

Tony Buzan - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume* - Editura: DIDACTICA PUBLISHING HOUSE, 2019

<http://www.mintebri.ro/blog/cum-pot-desena-harti-mentale-repede>

¹⁸⁸ **Tony Buzan** - *Arta stăpânirii hărții mentale. Ghid complet de Invățare și Utilizare a celui Mai Puternic Instrument de Gândire din lume*, p 48

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ACTE DE Violență și bullying CE SE POT PRODUCEREA ÎN ȘCOALĂ

Motto „Nonviolenta este arma celor puternici.”

Mahatma Gandhi

Violența școlară este doar una dintre manifestările violenței cotidiene.

Dezbaterile privind relația între conceptul de „drept la siguranță” și mediul școlar au căpătat în Europa o dezvoltare continuă și constantă, cu diferențe de la țară la țară, devenind oficial o problemă politică în urma unei întâlniri a experților, organizată de Comisia Europeană la Utrecht, în anul 1997.

Odată ce experții au recunoscut importanța acestei probleme, mobilizarea și preocuparea față de violența în școli a devenit, în mod constant, un obiectiv politic la nivel național și internațional :

- s-a acceptat o definiție mai largă a violenței, subliniindu-se necesitatea construirii unui corp de cunoștințe obiective privind acest fenomen;
- s-a considerat necesar a se da o mai mare atenție victimelor violenței, prin desfășurarea unor anchete pentru a se cunoaște percepția lor, efectele victimizării și rolul consilierii victimelor;
- s-a subliniat rolul parteneriatului și rețelelor în comunitățile locale în prevenirea violenței din școli și s-a subliniat importanța recunoașterii acestui rol de către cei implicați în educație;
- s-a evidențiat faptul că, în ultima decadă, violența în școli a căpătat o nouă dimensiune politică.

Conform studiului „Violența în școală”, realizat de UNICEF în anul 2006, violența în școală este „orice formă de manifestare a unor comportamente precum:

- exprimare inadecvată sau jignitoare, cum ar fi: poreclire, tachinare, ironizare, imitare, amenințare, hărțuire;
- bruscare, împingere, lovire, rănire;
- comportament care intră sub incidența legii (viol, consum/comercializare de droguri, vandalism – provocarea de stricăciuni cu bună știință– furt);
- ofensă adusă statutului/autorității cadrului didactic (limbaj sau conduită ireverențioasă față de cadrul didactic);
- comportament școlar neadecvat: întârzierea la ore, părăsirea clasei în timpul orei, fumatul în școală și orice alt comportament care contravine flagrant regulamentului școlar în vigoare”.

Un alt studiu al UNICEF, „Ascuns la Vedere - O analiză statistică a violenței asupra copiilor”, publicat în luna septembrie a anului 2014, confirmă amploarea zguduitoare a abuzului fizic, sexual și emoțional la care sunt supuși copiii în toată lumea. Unele dintre cele mai importante concluzii ale acestui raport sunt:

Disciplinarea prin violență: Aproximativ 17% din copiii din 58 de țări sunt supuși unor forme severe de pedeapsă fizică (loviri în cap, tras de urechi sau lovituri dure și repetate). La nivel global, trei din zece adulți consideră că este nevoie de pedepse fizice pentru a crește copiii bine.

Intimidare/ Bullying: Ceva mai mult de 1 din 3 elevi cu vârste între 13 și 15 ani, la nivel mondial, sunt brutalizați cu regularitate în școală.

Aproape o treime din elevii cu vârste între 11 și 15 ani din Europa și America de Nord afirmă că au brutalizat alți copii – în Letonia și România, aproape 6 din 10 recunosc că brutalizează alți copii.

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Violența sexuală: La nivel mondial, în jur de 120 de milioane de fete sub vârsta de 20 de ani (aproximativ 1 din 10) au avut contact sexual forțat, iar una din trei fete adolescente măritate vreodată, cu vârsta între 15 și 19 ani (84 de milioane), au fost victime ale violențelor emoționale, fizice sau sexuale comise de soții sau partenerii lor. Cea mai comună formă de violență sexuală pentru ambele sexe a fost victimizarea în spațiul virtual (pe internet).

Omuciderea: O cincime din victimele omuciderii la nivel global sunt copii și adolescenți sub vârsta de 20 de ani, rezultând un număr de aproape 95.000 de morți în 2012. Din țările Europei de Vest și Americii de Nord, rata cea mai mare de omucideri este deținută de Statele Unite ale Americii.

În acest context, este foarte importantă conștientizarea acestui fenomen și necesitatea unei preocupări crescute față de măsurile ce trebuie luate pentru diminuarea sa. Sensibilizarea față de fenomenul violenței școlare ar trebui, firesc, să ducă la creșterea eforturilor depuse pentru ameliorarea situației prezente.

Pe 30 ianuarie, în mai multe țări ale lumii, este sărbătorită Ziua Internațională a Nonviolenței în Școli.

Scopul acestei zile este promovarea ideii de educare a copiilor în armonie, solidaritate și respect, mesajul principal al acestei zile fiind „dragoste universală, nonviolență și pace”. Ziua Internațională pentru nonviolență în școli a avut ca zi de plecare 30 ianuarie, aceasta fiind ziua celebrării morții lui Mahatma Gandhi, supranumit părintele independenței Indiei și inițiatorul mișcărilor de revoltă neviolente, cel care spunea: „**nonviolența este arma celor puternici.**”

Ziua Nonviolenței și Păcii în școală, fondată în 1964, cunoscută și ca Ziua Internațională a Nonviolenței și Păcii, este o inițiativă mondială, neguvernamentală, independentă, liberă și voluntară a educației pentru nonviolență și pace care se desfășoară în școli din întreaga lume, prin centre de educație, la care sunt invitați să participe profesori și elevi de toate nivelurile din toate țările. Această zi promovează o educație permanentă în și pentru armonie, toleranță, solidaritate, respect pentru drepturile omului, nonviolență și pace.

În cele ce urmează sunt definite toate tipurile de violență ce pot fi comise în spațiul școlar

1..Atac la persoană

1. Violarea secretului corespondenței (accesarea fără consimțământul persoanei a calculatorului, telefonului mobil etc.)
2. Discriminare și instigare la discriminare
3. Insulte grave, repetate
4. Amenințări repetate, șantaj
5. Înșelăciune
6. Instigare la violență
7. Violențe fizice ușoare, fără arme (lovire)
8. Lăsarea fără ajutor sau lăsarea fără ajutor prin omisiune de înștiințare
9. Fapte privitoare la viața sexuală (violul, actul sexual cu un minor, perversiune sexuală, corupția sexuală, seducția, hărțuire sexuală)
10. Violență fizică gravă fără arme (vătămare corporală gravă)
11. Violență fizică cu arme albe
12. Violență fizică cu arme de foc
13. Omor sau tentativă de omor

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

2. **Atentat la securitatea unității școlare**

1. Introducerea unor persoane străine în incinta școlii
2. Alarmă falsă
3. Incendiere și tentativă de incendiere
4. Introducere sau port armă albă în spațiul școlar
5. Introducere sau port armă de foc în spațiul școlar

3. **Atentat la bunuri**

1. Însușirea bunului găsit
2. Furt și tentativă de furt, tâlhărie
3. Distrugerea bunurilor unor persoane
4. Distrugerea bunurilor școlii

4. **Alte fapte de violență sau atentate la securitate în spațiul școlar**

1. Consum de alcool
2. Consum de stupefiante sau alte substanțe interzise
3. Trafic cu stupefiante sau alte substanțe interzise
4. Automutilare
5. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii
6. Suicid sau tentativă de suicid
7. Altă categorie

1. **CATEGORIA ATAC LA PERSOANĂ**

1. Violarea secretului corespondenței (accesarea fără consimțământul persoanei a scrisorilor, calculatorului, telefonului mobil etc.) „Deschiderea unei corespondențe adresate altuia ori interceptarea unei convorbiri sau comunicări efectuate prin telefon, telegraf sau prin alte mijloace de transmitere la distanță, fără drept” .

2. Discriminare și instigare la discriminare Prin **discriminare** se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Prin **instigare la discriminare** se înțelege „instigarea la ură pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, convingeri, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA” .

3. **Insulte grave, repetate**

Insulta „constă în atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin alte mijloace, ori prin expunerea la batjocură, precum și fapta de a atribui unei persoane un defect, boală sau infirmitate, care, chiar dacă sunt reale, nu ar trebui relevate” (Dicționar juridic).

4. **Amenințări repetate, șantaj**

Amenințarea este acțiunea prin care se arată intenția de a face rău cuiva pentru a-l intimida sau a obține ceva de la el, „cu săvârșirea unei infracțiuni sau a unei fapte păgubitoare îndreptate împotriva ei, a soțului ori a unei rude apropiate, dacă este de natură să o alarmeze”

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Șantajul constă în „constrângerea unei persoane, prin violență sau amenințare, să dea, să facă, să nu facă sau să sufere ceva, dacă fapta este comisă spre a dobândi în mod injust un folos, pentru sine sau pentru altul” .

5. Înșelăciune

Prin înșelăciune se înțelege „inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă” .

6. Instigare la violență

Instigarea publică la violență este „fapta de a îndemna publicul prin grai, scris sau prin orice alte mijloace, de a nu respecta legile, ori de a săvârși fapte ce constituie infracțiuni” .

7. Violențe fizice ușoare, fără arme (lovire)

Prin violențe fizice ușoare se înțelege „lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice”

8. Lăsarea fără ajutor sau lăsarea fără ajutor prin omisiune de înștiințare

„Neînștiințarea autorității de către cel ce găsește o persoană abandonată sau pierdută, care are nevoie de ajutor, fiindu-i pusă în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală” .

9. Fapte privitoare la viața sexuală (violul, actul sexual cu un minor, perversiunea sexuală, corupția sexuală, seducția, hărțuirea sexuală)

Violul – „Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința” .

➤ **Actul sexual cu un minor**

- ➔ „Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex, care nu a împlinit vârsta de 15 ani”
- ➔ „Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex între 15 – 18 ani, dacă fapta este săvârșită de tutore sau curator ori de către supraveghetor, îngrijitor, medic curant, profesor sau educator, folosindu-se de calitatea sa, ori dacă făptuitorul a abuzat de încrederea victimei sau de autoritatea ori influența sa asupra acesteia” .
 - **Perversiunea sexuală** – „Săvârșire de acte nefirești în viața sexuală” (DEX) „în public sau dacă au produs scandal public” .
 - **Corupția sexuală** - „Actele cu caracter obscen săvârșite asupra unui minor sau în prezența unui minor” .
 - **Seducția** - „Fapta aceluia care, prin promisiuni de căsătorie, determină o persoană de sex feminin mai mică de 18 ani de a avea cu el raport sexual .
 - **Hărțuirea sexuală** - „amenințare sau constrângere, în scopul de a obține satisfacții de natură sexuală, de către o persoană care abuzează de autoritatea sau influența pe care i-o conferă funcția îndeplinită la locul de muncă” .

10. Violență fizică gravă fără arme (vătămare corporală gravă)

Prin violență fizică gravă se înțelege „fapta prin care s-a pricinuit integrității corporale sau sănătății o vătămare care necesită pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile”, precum și fapta care „a produs vreuna din următoarele consecințe:

- ➔ pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora,
- ➔ infirmitate permanentă fizică ori psihică, slujirea, avortul, ori punerea în primejdie a vieții persoanei” .

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/108182)

11. Violență fizică cu arme albe

„Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice” produse prin utilizarea armelor albe. Prin armă albă se înțelege „acel obiect sau dispozitiv ce poate pune în pericol sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor prin lovire, tăiere, împungere, cum ar fi: baionete, săbii, spade, florete, pumnale, cuțite, șişuri, boxuri, castete, arbalete, arcuri, bâte, măciuci și bastoane telescopice.

12. Violență fizică cu arme de foc „Lovirea sau orice acte de violență cauzatoare de suferințe fizice” produse prin utilizarea armelor de foc. Prin armă de foc se înțelege „arma al cărei principiu de funcționare are la bază forța de expansiune dirijată a gazelor provenite din detonarea unei capse ori prin arderea unei încărcături; sunt assimilate armelor de foc și ansamblurile, subansamblurile și dispozitivele care se pot constitui și pot funcționa ca arme de foc” (Legea privind regimul armelor și al munițiilor, legea nr. 295/2004).

13. Omor sau tentativă de omor

Omor – „Infrațiune care constă în uciderea unei persoane” (DEX)

Tentativă de omor – Încercarea de a săvârși infrațiunea care constă în uciderea unei persoane. „Tentativa constă în punerea în executare a hotărârii de a săvârși infrațiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul. Există tentativă și în cazul în care consumarea infrațiunii nu a fost posibilă datorită insuficienței sau defectuoșității mijloacelor folosite, ori datorită împrejurării că în timpul când s-au săvârșit actele de executare, obiectul lipsea de la locul unde făptuitorul credea că se află. Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infrațiunii este datorată modului cum a fost concepută executarea.”

2. CATEGORIA ATENTAT LA SECURITATEA UNITĂȚII ȘCOLARE

1. Introducerea unor persoane străine în incinta școlii

Aducerea în spațiul școlii a unor persoane care nu fac parte din populația de elevi a școlii, din corpul profesoral din școală, din personalul auxiliar și de întreținere al școlii.

2. Alarmă falsă

Punerea în stare de alertă, fără temei real.

3. Incendiere și tentativă de incendiere

Incendiere – A da foc cu scopul de a distruge

Tentativă de incendiere – Încercarea de a da foc, de a aprinde, cu scopul de a distruge.

4. Introducere sau port de armă albă în spațiul școlar

Aducerea în spațiul școlar a armelor albe. Prin armă albă se înțelege „acel obiect sau dispozitiv ce poate pune în pericol sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor prin lovire, tăiere, împungere, cum ar fi: baionete, săbii, spade, florete, pumnale, cuțite, șişuri, boxuri, castete, arbalete, arcuri, bâte, măciuci și bastoane telescopice”.

5. Introducere sau port armă de foc în spațiul școlar

Aducerea în spațiul școlar a armelor de foc. Prin armă de foc se înțelege „arma al cărei principiu de funcționare are la bază forța de expansiune dirijată a gazelor provenite din detonarea unei capse ori prin arderea unei încărcături; sunt assimilate armelor de foc și ansamblurile, subansamblurile și dispozitivele care se pot constitui și pot funcționa ca arme de foc”.

3. CATEGORIA ATENTAT LA BUNURI

1. Însușirea bunului găsit

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

„Fapta de a nu preda în termen de 10 zile un bun găsit autorităților sau celui care l-a pierdut, sau de a dispune de acel bun ca de al său”, precum și „însușirea pe nedrept a unui bun mobil ce aparține altuia, ajuns din eroare în posesia făptuitorului” .

2. Furt și tentativă de furt, tâlhărie

Furtul constă în: „Luarea unui bun mobil din posesia altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept . Se consideră bunuri mobile și orice energie care are o valoare economică, precum și înscrisurile. Fapta constituie furt chiar dacă bunul aparține în întregime sau în parte făptuitorului, dar în momentul săvârșirii acel bun se găsea în posesia sau deținerea legitimă a altei persoane.

Tentativa de furt – Încercarea de a săvârși infracțiunea de furt. „Tentativa constă în punerea în executare a hotărârii de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

Există tentativă și în cazul în care consumarea infracțiunii nu a fost posibilă datorită insuficienței sau defectuoșității mijloacelor folosite, ori datorită împrejurării că în timpul când s-au săvârșit actele de executare, obiectul lipsea de la locul unde făptuitorul credea că se află. Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este datorită modului cum a fost concepută executarea.” .

Tâlhăria reprezintă „furtul săvârșit prin întrebuițare de violențe sau amenințări ori prin punerea victimei în stare de inconștiență sau neputință de a se apăra, precum și furtul urmat de întrebuițarea unor astfel de mijloace pentru păstrarea bunului furat sau pentru înlăturarea urmelor infracțiunii ori pentru ca făptuitorul să-și asigure scăparea” .

3. Distrugerea bunurilor unor persoane

Distrugerea reprezintă „degradarea ori aducerea în stare de neîntrebuițare a unui bun aparținând altuia sau împiedicarea luării măsurilor de conservare ori de salvare a unui astfel de bun, precum și înlăturarea măsurilor luate ” .

4. Distrugerea bunurilor școlii

Distrugerea obiectelor și materialelor aparținând instituției școlare.

4. CATEGORIA ALTE FAPTE DE VIOLENȚĂ SAU ATENTATE LA SECURITATE ÎN SPAȚIUL ȘCOLAR

1. Consum de alcool

Consumul, în spațiul școlar, al băuturilor care conțin etanol (băuturi alcoolice).

2. Consum de stupefiante sau alte substanțe interzise

Consumul de substanțe psihotrope care „inhibă centrii nervoși, provocând o stare de inerție fizică și psihică și care, folosită mult timp, duce la obișnuință” (DEX).

3. Trafic cu stupefiante sau alte substanțe interzise

Prin trafic cu stupefiante se înțelege „producerea, deținerea sau orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor stupefiante sau toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe ori experimentarea produselor sau substanțelor toxice, toate acestea fără drept” .

4. Automutilare

Automutilarea este acțiunea prin care o persoană își produce răni.

5. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii

„Fapta de a determina sau de a înlesni sinuciderea unei persoane, dacă sinuciderea sau încercarea de sinucidere a avut loc.” .

6. Suicid sau tentativă de suicid

Suicid - „Suprimarea propriei vieți” (DEX)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Tentativă de suicid – Încercarea de suprimare a propriei vieți.

Baza de date privind actele de violență la nivelul școlii

Realizarea unei baze de date privind actele de violență la nivelul școlii are mare importanță pentru:

- Realizarea unei fotografii privind starea de fapt în domeniul violenței școlare la nivelul propriei unități, cât și la nivelul celorlalte unități din județ/la nivel național; diagnoza bazată pe date cantitative elimină aprecierile subiective cu privire la incidența anumitor tipuri de acte de violență, categoriile de agresori etc.
- Realizarea unor analize comparative ale situației înregistrate în propria școală cu cele înregistrate în celelalte unități de învățământ din județ/la nivel național; fiind o abordare metodologică unitară, aceste comparații vor putea fi validate.
- Elaborarea de prognoze privind evoluțiile viitoare ale fenomenelor de violență monitorizate, în special a celor care au o incidență mai ridicată.
- Evaluarea impactului intervențiilor inițiate de școală pentru diminuarea fenomenelor de violență prin utilizarea unor ținte și rezultate cuantificabile.

Pe baza unor astfel de indicatori pot fi evaluate următoarele dimensiuni și aspecte ale fenomenului de violență în școală:

- dimensiunea / intensitatea fenomenului și frecvența acestuia în funcție de categoria și tipul actului de violență (indicatori generali);
- frecvența actelor de violență în funcție de tipul autorului (indicatori privind autorul);
- frecvența actelor de violență în funcție de tipul victimei (indicatori privind victima);
- principalele prejudicii ale actelor de violență (indicatori privind prejudiciile);
- actele de violență cele mai grave și tipurile de consecințe (indicatori privind gravitatea și consecințele).

Comisia antiviolență din școală se asigură că fenomenul de violență a fost înregistrat, că măsurile de intervenție au fost puse în aplicare și urmărește impactul acestora asupra celor implicați în cazul de violență respectiv.

Indicatori privind violența la nivelul școlii

O primă serie de indicatori pe care îi poate utiliza școală, în vederea monitorizării și evaluării actelor de violență, sunt indicatorii primari.

- ⇒ A. Indicatori generali;
- ⇒ B. Indicatori referitori la tipul de autor;
- ⇒ C. Indicatori privind tipul de victimă;
- ⇒ D. Indicatori referitori la tipul de prejudicii provocate de actele de violență;
- ⇒ E. Indicatori privind gravitatea actelor de violență și tipurile de consecințe.

A. Indicatori generali

- Numărul de semnalări de acte de violență la nivelul instituției școlare (total și pe categorii);
- Numărul semnalărilor de acte de violență, pe niveluri de învățământ;
- Numărul de semnalări de cazuri de atac la persoană la nivelul instituției școlare, pe tipuri de violență;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. Numărul de semnalări de cazuri de atentat la securitatea unității școlare, pe tipuri de violență:

5. Numărul de semnalări de cazuri de atentate la bunuri, pe tipuri de violență:

6. Numărul de semnalări de alte fapte de violență sau atentate la securitate în spațiul școlar, pe tipuri de violență:

B. Indicatori privind autorul

7. Numărul actelor de violență care au avut ca autor/autori elevii (total și pe categorii)

8. Număr de elevi autori ai unor acte de violență (total elevi, pe categorii de acte de violență în care au fost implicați, și în funcție de criteriile clasă, ciclul de învățământ, gen, antecedente în ceea ce privește manifestarea unor comportamente violente).

9. Numărul actelor de violență care au avut ca autor personalul didactic și/sau nedidactic din unitatea școlară (total și pe categorii)

10. Numărul actelor de violență care au avut ca autor un părinte (total și pe categorii)

11. Numărul actelor de violență care au avut ca autori persoane din afara școlii (total și pe categorii)

C. Indicatori privind victima

12. Numărul incidentelor violente care au ca victimă elevii (total și pe categorii)

13. Numărul incidentelor violente care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară (total și pe categorii)

14. Numărul incidentelor violente care au avut ca victimă un părinte (total și pe categorii)

D. Indicatori privind prejudiciile provocate de actele de violență

15. Numărul de acte de violență semnalate care au antrenat diferite prejudicii (total și în funcție de tipul acestora: materiale, financiare, care au condus la vătămări fizice ce au presupus spitalizare)

E. Indicatori privind gravitatea și consecințele actelor de violență

16. Numărul incidentelor grave de violență

Tipurile de acte grave de violență, pe categorii, sunt următoarele:

Categorie	Tip
1. Atac la persoană	<ul style="list-style-type: none"> - Lăsarea fără ajutor sau lăsarea fără ajutor prin omisiune de înștiințare - Fapte privitoare la viața sexuală (violul, actul sexual cu un minor, perversiunea sexuală, corupția sexuală, seducția, hărțuirea sexuală) - Violențe fizice grave fără arme (vătămare corporală gravă) - Violențe fizice cu arme albe - Violențe fizice cu arme de foc - Omor sau tentativă de omor
2. Atentat la securitatea unității școlare	<ul style="list-style-type: none"> - Incendiere și tentativă de incendiere - Introducere sau port de armă albă în spațiul școlar - Introducere sau port de armă de foc în spațiul școlar
3. Atentat la bunuri	<ul style="list-style-type: none"> - Furt și tentativă de furt, tâlhărie - Distrugerea bunurilor unor persoane - Distrugerea bunurilor școlii
4. Alte fapte de violență sau atentate	<ul style="list-style-type: none"> - Consum de stupefiante sau alte substanțe interzise - Trafic cu stupefiante sau alte substanțe interzise

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

<i>la securitate în spațiul școlar</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Automutilare - Determinarea sau înlesnirea sinuciderii - Suicid sau tentativă de suicid - Altă categorie
--	---

17. Numărul incidentelor grave de violență care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic

18. Numărul incidentelor grave de violență care au avut ca victimă elevii, după tipul de violență la care au fost supuși

19. Numărul incidentelor grave de violență care au antrenat anumite consecințe (raportare la ISJ sau Poliție, depunere de plângeri)

Surse:

www.unicef.org

www.salvaticopiii.ro

www.just.ro Raport anual privind Protocolul de colaborare privind educatia juridica in scoli

CJRAE Iași , Școala non-violenței - ghid metodologic pentru cadre didactice, **Editura „Spiru Haret” Iași** ,2011

Asociația Telefonul Copilului

Noul Cod Penal actualizat 2018

www.edu.ro

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Procedură în vederea combaterii fenomenului de bullying,excluziune și violență în școală

Procedura de față (pagiana 5) este un instrument managerial care își propune să ofere un mod de intervenție rapidă pentru a avea o comunitate de părinți, copii și profesori aptă să lupte cu forțe proprii împotriva bullying-ului, excluziunii și violenței și destul de puternică pentru a interveni atunci când se observă un astfel de fenomen

Introducere

Bullying ca teroare în curtea școlii

Statisticile arată ca **82% dintre situațiile de bullying** au loc în instituțiile de învățământ. În România, **1 din 3 copii** a fost umilit în fața colegilor, iar cei mai afectați de acest abuz emoțional sau fizic sunt băieții cu vârste între 9 – 12 ani. Cu astfel de fenomene copiii se confruntă din ce în ce mai des, începând chiar de la grădiniță, cu consecințe care pot fi ireversibile în dezvoltarea lor.

„Studiile internaționale arată că în 75% dintre cazurile în care s-a intervenit, bullying-ul s-a oprit. Astfel, cel mai important rol îl joacă **cunoașterea , prevenirea, monitorizarea și tinerea sub control strict a fenomenului de bullying** .

„Bullying-ul este o problemă cu care se confruntă copiii încă de la grădiniță și care se agravează odată cu intrarea la școală. Din păcate, adulții nu își dau seama de gravitatea situației și nu intervin pentru a preveni sau a stopa fenomenul de bullying între copii. Surprinzător, dar toți copiii suferă: atât copiii-victimă, cât și cei martori, ba chiar și copiii-abuzatori. Pentru că înainte de a deveni abuzator, acel copil a fost o victimă a cuiva și a învățat pe pielea lui cum e să fii abuzat, iar acum se apără atacând.

Cyberbullying – traume pe internet

Mai mult, în contextul răspândirii accesului la internet la vârste tot mai mici, specialiștii atrag atenția asupra celui mai recent fenomen de hărțuire prin intermediul tehnologiei – **cyberbullying**. Statisticile arată ca **6 din 10 tineri** vor experimenta cyberbullying în viitorul apropiat.

„246 de milioane de copii la nivel global sunt anual victime ale bullying-ului.

România se află din păcate pe harta cyberbullying-ului pe primul loc în Europa, cu o incidență a fenomenului de 37.3%. 1.

Încă de mici, copiii au conturi de mail, facebook și youtube. Toate aceste canale sunt surse sigure de bullying. Părintii trebuie să se implice în viața online a copilului, iar cei mici trebuie să înțeleagă puterea cuvintelor online.

Psihologii atrag atenția părinților și profesorilor să se informeze asupra resurselor pe care le au la dispoziție pentru a-și ajuta copiii, învățând să recunoască în primul rând semnele bullying-ului.

Prin bullying, înțelegem „un complex de fapte intenționate, care aduc atingere dezvoltării normale a unui copil și care se manifestă printr-o hărțuire repetată asupra aceleiași victime”, după cum aflăm de la comisar-șef Grațiana Văduva, Serviciul de Analiză și Prevenirea Criminalității, Poliția București.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

La nivel european, România se situează pe locul 3 la bullying în clasamentul celor 42 de țări în care a fost investigat fenomenul, potrivit raportului Organizației Mondiale a Sănătății (OMS).

În studiul național efectuat de Organizația Salvați Copiii în anul 2016 se arată că:

- 1 din 4 copii era umilit în mod repetat la școală, în fața colegilor;
- 1 din 6 copii era bătut în mod repetat;
- 1 din 5 copii umilea în mod repetat un alt copil la școală;
- în mod repetat, în școală, 3 din 10 copii erau excluși din grupul de colegi;
- 7 din 10 copii au fost martorii unei situații de bullying în mediul școlar.

"Este nevoie de investiție și conștientizare la fiecare nivel de funcționare a sistemului de învățământ de la cel strategic, unde se creează cadrul legal de gestionare a bullying-ului, până în sala de clasă, pe culoarele școlii, unde prevederile normative se transformă în atitudini și comportamente cheie. Nu trebuie lăsați în afara ecuației **parinții și comunitatea**, pentru că, adeseori, acolo se învață strategii agresive de comportament", (Marius Rusu, psiholog în cadrul Programului de combatere a violenței în cadrul Organizației Salvați Copiii).

Conform primelor studii popularizate de Olweus, termenului de *bullying* îi erau atribuite 3 elemente obligatorii. Astfel, pentru a fi bullying, un comportament trebuia să aibă următoarele **caracteristici**:

2.

1. Să reprezinte un dezechilibru de putere – situație în care o persoană o domină pe cealaltă
2. Să se repete frecvent (regulat/constant)
3. Să provoace neplăcere victimei, iar această neplăcere să îi genereze satisfacție agresorului.

Susan Limber – directorul programului Olweus în SUA – a completat și detaliat ulterior definiția, segmentând comportamentele de *bullying*, astfel:

- agresiuni verbale – directe: jigniri, etichetări, umiliri publice, etc.
- agresiuni verbale – indirecte (răspândirea de zvonuri, când auzi lucruri despre tine de la alții)
- farse / glume proaste – verbale sau fizice („pranks” cum sunt cunoscute în America)
- cyber-bullying: agresiuni online (scrise sau sub formă de multimedia/audio-video)

Este necesar ca acest fenomen care se manifestă mai ales în colectivitățile de copii, respectiv în rândul elevilor, să fie cunoscut și monitorizat corespunzător.

Forme ale bullyingului – violenței manifestate în școală

- excluderi/includeri sociale selective (ex. eliminare dintr-un grup sau includere pe baza unor criterii stricte și subiective sau contextuale), inclusiv condiționarea socială sau alegerea selectivă a prietenilor (ex. dacă vrei să fii prieten cu mine, nu poți fi prieten și cu X...)
- agresiuni fizice – directe (te împinge, te bate, te lovește)
- agresiuni fizice – indirecte (îți ia un lucru de-al tău și ți-l aruncă / murdărește / strică / distruge)
- agresiuni sexuale, inclusiv din partea vreunui cadru didactic
- excludere pe considerente rasiale
- intimidarea directă (ex. prin amenințări) și generarea fricii
- hărțuire prin intermediul tehnologiei – **cyberbullying**
- **mobbing**

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Termenul de **mobbing** se referă la aceleași activități de bullying, cu mențiunea că sunt aplicate de grupuri mai mari de copii unui singur copil. Mobbingul este mai periculos decât

Procedura de lucru	Data elaborării
Procedura pentru prevenirea și combaterea bullyingului, violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității	

bullyingul, pentru că are loc “în haită” , poate avea consecințe serioase. Din punct de vedere sociologic, când sunt în grup, copiii prind curaj mai mare, tind să le demonstreze celorlalți din grup cât de viteji sunt, iar aceste demonstrații au ca obiect agresarea celor care nu fac parte din acel grup.

3.

Cum prevenim astfel de agresiuni asupra copilului nostru

Aceste forme de agresiune au efecte negative serioase asupra victimelor, care pot experimenta stări de anxietate cronică, lipsă de încredere în propria persoană, deprimări severe, coșmaruri, **abandon școlar** sau profesional, sociofobie sau dezvoltarea de atitudini agresive ori răzbunătoare la maturitate. La drept vorbind, cine a uitat vreodată bătăile primite în copilărie de la bătaușul școlii?

Dacă un copil vine acasă timorat, zgâriat, cu hainele rupte, scuipat, mâzgălit, vânat, plâns, acestea pot reprezenta indicii ale bullyingului sau mobbingului, deși pot fi și urme ale activității normale de joc. Este nevoie de o evaluare punctuală mai atentă din partea părinților.

Prevenția și tratamentul efectelor bullyingului și mobbingului în școală sau în grupul de joacă reprezintă un efort colectiv al personalului didactic, părinților, copiilor și psihologului școlii. Cei mai importanți pași sunt identificarea copiilor care au aceste porniri și educarea lor în spiritul respectului la adresa celorlalți.

Se pot face și campanii locale, școlare, în care elevilor să li se vorbească, în clase, despre efectele acestor agresivități. Însăși discuția în sine ajută, pentru că le dă copiilor agresivi senzația că adulții din jurul lor știu că ei se fac vinovați de astfel de acțiuni. Altfel, dacă ei cred că nimeni nu e la curent cu tratamentele rele pe care le aplică celorlalți, că nimănui nu-i pasă și nu vor fi luate nici un fel de măsuri împotriva lor, copiii agresivi vor continua abuzurile

4.

Elaborat	Prof.	Semnătura:
Verificat	Prof.	Semnătura:
Aprobat	Director, prof.	Semnătura:

Intrat în vigoare la data:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Aprobat în Consiliul profesoral din

Conform Hotărârii nr. Consiliul de Administrație întrunit în data de.....

Exemplar numărul :

Lista de difuzare: (anexa 4)

Exemplar Nr.	Destinatar document	Data difuzării	Semnătura de primire
1.	Director: prof.		
2.	Director adjunct:		
3.	Postată pe site-ul Școlii Gimnaziale www.....com		
4.	Diriginții claselor I - VIII		

Revizuire	Data	Persoana responsabilă	Semnătura
1			
2			

Aprobat,
DIRECTOR

Prof.

5.

Referințe:

- Legea Educației Naționale nr 1/2011
- Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar;
- Regulamentul de ordine interioară;
- Legea nr. 87/13.04.2006 privind asigurarea calității în educație;
- H.G. nr. 21/18.01.2007 pentru aprobarea Standardelor de autorizare de funcționare provizorie a unităților de învățământ preuniversitar, precum și a Standardelor de acreditare și evaluare periodică a unităților din învățământul preuniversitar;
- SR EN ISO 9000: 2001- Sisteme de management a calității. Principii fundamentale și vocabular

Abrevieri:

ȘC.GIM. - Școala Gimnazială

MEN- Ministerul Educației Naționale

CA - Consiliul de Administrație

CEAC - Comisia de evaluare și asigurare a calității

CP - Consiliul profesoral

CD - Comisia de disciplină

CPCV - Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității

CV - Centralizator violență

CPC - Consiliul profesoral clasei

AD - Abateri disciplinare

DCVP - Declarație constatare violență părinte

Cuprins:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. Scopul procedurii;
2. Domeniul de aplicare
3. Responsabilități;
4. Descrierea procedurii
5. Monitorizarea procedurii;
6. Analiza procedurii;
7. Anexa 1 – centralizator violență (pag.14)
8. Anexa 2 – abateri disciplinare (pag.15) 6.
9. Anexa 3:
- 3.1. Model de informare a părinților cu privire la o sancțiune aplicată elevului
- 3.2. Declarație constatare violență părinte
10. Anexa 4 – Proces verbal sancționare elev
11. Anexa 5 – Proces verbal ședință cu părinții

1. Scopul procedurii :

Procedura pentru prevenirea și combaterea bullyingului, violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității în acord cu normele metodologice în vederea îmbunătățirii sistemului cadru de asigurare a protecției unității școlare, a siguranței elevilor și cadrelor didactice în Școala Gimnazială X.

2. Domeniul de aplicare.

- toți profesorii diriginți din Școala Gimnazială
- ceilalți profesori ai Consiliului Clasei.

3. Responsabilități.

Procedura este valabilă în Școala Gimnazială X și este utilizată de către toate cadrele didactice, profesori diriginți sau profesori ai Consiliului clasei din Școala Gimnazială X.

Membrii comisiei, răspund de comunicarea prevederilor prezentei proceduri tuturor membrilor comunității școlare din Școala Gimnazială X.

Directorii Școlii Gimnaziale X și coordonatorul comisiei sunt responsabili pentru implementarea, menținerea și revizuirea acestei proceduri precum și pentru alocarea unui spațiu adecvat de depozitare a documentelor, accesibil profesorilor și consilierului educativ din Școala Gimnazială X.

3.1. Profesorii diriginți poartă responsabilitatea aplicării procedurii.

3.2. C.E.A.C. are responsabilitatea monitorizării și verificării revizuirii procedurii de câte ori este necesar ca urmare a apariției unor situații noi neprevăzute în actuala procedură.

Descrierea procedurii. Pe parcursul anului școlar profesorii diriginți ai Școlii Gimnaziale X, celelalte cadre didactice ale Consiliului Clasei /Consiliului Profesoral, au obligația de a urmări și aplica prezenta procedură în vederea asigurării siguranței elevilor și întregului personal al școlii.

7.

4. Monitorizarea procedurii. Se face de către membrii comisiei, consilierul educativ al Școlii Gimnaziale X, Consiliul clasei din Școala Gimnazială X, CEAC.

5. Revizuirea procedurii. Ritmicitatea analizei procedurii este de un an școlar. Actuala procedură este valabilă în anul școlar 2018-2019.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

6. Anexe

Anexă

PROCEDURĂ

pentru prevenirea și combaterea violenței, bullyingului, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității

1. SCOPUL

Scopul procedurii este de a diminua actele de bullying, violență și indisciplină în rândul elevilor și al elevilor față de cadrele didactice și personalul nedidactic din Școala Gimnazială X. Procedura stabilește metodologia de prevenire și combatere a violenței în Școala Gimnazială X.

2. OBIECTUL

Procedura se aplică tuturor elevilor, personalului didactic, didactic – auxiliar, nedidactic.

3. RESPONSABILI:

- comisia pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar;
- director adjunct;
- consilier psihopedagogic școlar;
- profesor de serviciu;
- personal de pază;
- diriginți;
- cadre didactice.

4. DEFINITII ȘI ABREVIERI

4.1. Definiții

Consiliul clasei este constituit din totalitatea personalului didactic de predare, din cel puțin un părinte delegat al Comitetului de părinți al clasei și, pentru toate clasele, din liderul elevilor clasei respective. Președintele Consiliului clasei este dirigințele.

Dirigințele clasei este coordonatorul activității claselor de elevi, este numit de către directorul unității

de învățământ dintre cadrele didactice de predare-învățare-evaluare.

Sanctiune - pedeapsa prevăzută de lege pentru cei care încalcă dispozițiile ei.

Mustrare - sancțiune disciplinară care se aplică unui elev care a comis o abatere disciplinară și constă în notificarea scrisă făcută de către dirigințele clasei.

Nota la purtare - nota acordată elevului pentru comportament, atitudine, conduită. 8.

4.2. Abrevieri

CPCV - Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității;

CD - Comisia de disciplina

ROFUIP - Regulament de organizare și funcționare a unităților din învățământul preuniversitar;

ROI - Regulamentul de organizare internă

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

CPC – Consiliul profesorilor clasei

5. REGULI DE PROCEDURĂ

5.1 COMISIA PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATerea VIOLENTEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR:

- gestionează sistemul de comunicare între școală, autorități și familie pentru identificarea, monitorizarea și prevenirea actelor de violență/infracțiunilor, prin implicarea tuturor factorilor educaționali;
- sesizează conducerea școlii și comisia județeană pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar în legătură cu fenomenele și actele de violență constatate;
- analizează cauzele fenomenelor și actelor de violență constatate;
- realizează planul operațional privind reducerea fenomenului violenței în mediul școlar, adaptat condițiilor școlii și în concordanță cu strategia națională pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar, cu planul comisiei județene și cu planul managerial al directorului;
- urmărește modalitățile de aplicare a prevederilor legale, privind creșterea siguranței la nivelul școlii;
- evaluează și monitorizează activitățile de prevenire și combatere a violenței în mediul școlar propriu;
- centralizează lunar situațiile de violență semnalate de către diriginți completând tabelul Centralizator violență CV (Anexa 1);
- propune măsuri de prevenire și combatere a actelor de violență;
- elaborează semestrial un raport de activitate și îl transmite comisiei județene pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar.

5.2 COMISIA DE DISCIPLINĂ PENTRU ELEVI:

- cercetează presupusele abateri disciplinare grave și/sau repetate, săvârșite de elevi față de prevederile ROFUIP prezentei proceduri și regulamentului de ordine interioară al Școlii Gimnaziale X și întocmește un raport pe care îl prezintă în consiliul clasei și în consiliul profesoral;
- propune, după caz, consiliului profesoral sau consiliului de administrație sancționarea elevilor care au săvârșit abateri disciplinare, în conformitate cu prevederile prezentului regulament și cu regulamentul intern;
- consemnează în Registrul Comisiei de disciplină toate situațiile de violență analizate, în urma sesizării scrise a cadrelor didactice;
- propune, atunci când consideră că este necesar, consilierea psihopedagogică a elevului care a săvârșit abateri disciplinare cu tentă de violență; 9.
- verifică aplicarea măsurilor disciplinare de către profesorii diriginți;
- activitatea comisiei de disciplină se desfășoară în conformitate cu legislația în vigoare.

5.3 DIRECTOR ADJUNCT:

- asigurarea eficientă a pazei și securității școlii cu personal specializat;
- identifică factorii de risc în comunitatea școlară;
- colaborează cu reprezentanți ai Poliției, Jandarmeriei;
- soluționează problemele conflictuale apărute.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- monitorizează aplicarea procedurii, alături de responsabilul Comisiei dirigintilor

5.4 RESPONSABILUL COMISIEI DIRIGINTILOR :

- raspunde de aplicarea procedurii de către diriginți

5.5 PSIHOPEDAGOG ȘCOLAR:

- consilierea elevilor cu manifestări violente;
- consilierea părinților;
- organizează activități educative privind combaterea și prevenirea violenței în școală.

5.6 PROFESOR DE SERVICIU:

- monitorizează comportamentul elevilor;
- consemnează în **Registrul de abateri elevi** toate situațiile de violență apărute.

5.7 PERSONAL DE PAZĂ:

- previne introducerea, în incinta școlii, de materiale care pot pune în pericol integritatea fizică și psihică a elevilor și a angajaților școlii;
- intervine în situații de violență apărute;
- semnalează profesorului de serviciu/directorul/director adjunct probleme disciplinare apărute.

5.8 DIRIGINȚI:

- prelucrează ROFUIP și ROI la clasă, prezintă responsabilului Comisiei dirigintilor tabelul de luare la cunoștință a prevederilor regulamentelor, păstrează o copie la Portofoliul dirigintelui,
- stabilesc responsabilitățile la nivelul fiecărei clase de elevi cu privire la disciplina în rândul elevilor din fiecare clasă;
- consultă/notează în Registrul de abateri elevi, situațiile de violență și/sau indisciplină ale elevilor
- convoacă CPC de fiecare dată când apar situații de violență și/sau indisciplină la clasă și le dezbate în vederea aplicării sancțiunilor conform ROFUIP și ROI și scaderea notei la purtare. 10.
- analizează situația disciplinară la nivelul fiecărei clase în cadrul orelor de consiliere cu elevii și în cadrul orelor de consiliere cu părinții și verifică permanent starea disciplinară a elevilor din colectivul îndrumat;
- aplică sancțiunile gradat, pe baza măsurilor disciplinare propuse de CD în CPC și aprobate de CP;
- aduce la cunoștința conducerii și CD cazurile grave sau repetate de abateri disciplinare
- prezintă în scris CP propunerea CPC de sancționare și de scădere a notei la purtare rmai mică de 7.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- întocmește un referat pentru fiecare elev a cărui notă la purtare este mai mică de 7, precizând motivele acestei sancțiuni și îl depune la secretariatul școlii. Păstrează o copie a referatului, CP validează situația școlară, sancțiunea este consemnată în catalog de către secretariatul școlii.
- consemnează în catalog, păstrează o copie a sancțiunii scrise la dosarul dirigintelui. Comunicarea scrisă a sancțiunii aplicate se înregistrează la secretariat.
- centralizează situațiile de violență apărute la clasă completând tabelul Abateri disciplinare AD (Anexa 2);
- solicită prezența la școală a părintelui/tutorei legale al elevului care a creat probleme de violență/disciplinare și/sau comunică în scris familiei elevului situația școlară. Acesta va completa o declarație constatare violență DCVP (Anexa 3), un exemplar ajungând la CPCV.

5.9 CADRE DIDACTICE:

- monitorizează comportamentul elevilor;
- aduc la cunoștința profesorului diriginte situațiile de violență apărute.
- aduce la cunoștința conducerii și CD cazurile grave sau repetate de abateri disciplinare
- notează în Registrul de abateri elevi, situațiile de violență și/sau indisciplină ale elevilor de la ora lor sau semnalate în activități extrașcolare, pe holurile școlii, curte.

5.10 DIRECTOR:

- monitorizarea activității CPCV și CD;
- propune măsuri de îmbunătățire a activității comisiei.

5.11 ÎN CAZUL ACTELOR DE VIOLENȚĂ FIZICĂ

1. Orice persoană martoră la locul incidentului anunță profesorul de serviciu, personalul de pază și protecție, dirigințele și după caz conducerea școlii.
2. În funcție de gravitatea incidentului persoanele îndrituite vor lua următoarele măsuri:
 - 2.1. Profesorul de serviciu împreună cu profesorii diriginți anchetează incidentul și vor informa conducerea școlii în legătură cu evenimentul și măsurile luate;
 - 2.2. Pentru incidente grave din care rezultă persoane rănite se acordă primul ajutor în școală sau se solicită serviciul de urgență 112 de la secretariatul școlii (se vor respecta etapele de la Procedura privind securitatea și sănătatea în muncă – în caz de accident). Conducerea școlii are obligația să ancheteze cazul și să solicite sprijinul Poliției comunitare. 11.
3. În toate cazurile de violență fizică diriginții au obligația să informeze familia celor implicați în incident.

Comisiile pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității vor lua măsuri cu privire la consilierea elevilor implicați în acte de violență.

Anexa 3.1. Model de informare a părinților cu privire la o sancțiune aplicată elevului

UNITATEA ȘCOLARĂ:

ADRESA:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

TELEFON/ FAX:
NR.INREGISTRARE.:

Domnule/ Doamna

Prin prezenta vă aducem la cunoștință că elev/a în clasa a
..... la, în data de.....a fost
sanționat/ă cu.....pentru următoarele
abateri disciplinare

DIRIGINTE,

DIRECTOR,

SECRETAR

Anexa 3.2. - Declarație constatare bullying violență / părinte

Subsemnatul, domiciliat în
.....cu BI/CI seria..... număr....., în
calitate de părinte/tutore legal al elevului/ei
din clasa am luat la cunoștință următoarele:

.....
.....
.....
.....
.....

12.

Mă angajez ca în perioada imediat următoare să iau măsurile corespunzătoare pentru a
preîntâmpina apariția unor situații similare.

Data,

Semnătura

Anexa 4 – Proces verbal sancționare elev

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

PROCES VERBAL

Incheiat astăzi în ședința Consiliului profesorilor clasei

Subsemnata(ul), în calitate de profesor diriginte, președinte al Consiliului profesorilor clasei în conformitate cu prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Anexa la Ordinul ministrului educației naționale nr.5115/2014 și publicat în Monitorul Oficial al României, marți, 13 ianuarie 2015, Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar nr. 5079/2016, Statutul elevului propun sancționarea elevului..... , ținând cont de gravitatea faptelor prin care se încalcă dispozițiile legale în vigoare cu:

1. Observație individuală
2. Muștrare scrisă
3. Mutare disciplinară la o clasă paralelă din aceeași unitate de învățământ

Menționez că elevul(a) are un număr de absențe, din care motivate și.....nemotivate.

Nr. crt.	Numele și prenumele cadrelor didactice din CPC	Semnatura
1.		
2.		

Profesor diriginte,

13.

Anexa 5 – Proces verbal ședință cu părinții

PROCES VERBAL,

Incheiat astăzi ora, în cadrul ședinței cu părinții elevilor clasei

Ordinea de zi cuprinde:

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

La sedinta sunt prezenți un numar de, din totalul de părinți

Dezbateri:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Drept pentru care a fost încheiat prezentul proces verbal.

Intocmit,

Participanții la ședința cu părinții clasei din data de

Nr. crt.	Numele și prenumele parinților	Semnatura
1.		
2.		

Anexa 1.

Școala Gimnazială X

CENTRALIZATOR BULLYING, VIOLENȚĂ

Persoana care a primit sesizarea	Nr. sesizări		Numărul de cazuri de bullying/violență sesizate școlii				Tipuri de agresione			Numărul de cazuri în care s-a solicitat sprijinul			
	Scrise	Verbale	Elev - elev	Elev - cadru didactic	Elev - personal auxiliar	Elev - părinte	Elev - membru din comunitate (de specificat cine)	Verbală	Fizică	Psihică	Poliției	Medical	Psihologic
Director													

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Psihopedagog școlar														
Diriginte														
Cadru didactic														
TOTAL														

Responsabil: Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității

Director,
Prof.

Anexa 2 - abateri disciplinare

Clasa:

Diriginte:

Nr. crt.	Cine a primit sesizarea				Numele și prenumele elevului	Tipul de agresiune			Cazul de bullying/ violență semnalat (descriere)	Intervenție			Măsuri luate
	Director	Psihopedagog școlar	Diriginte	Cadru didactic		Verbală	Fizică	Psihică		Poliție	Medicală	Psihologică	

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Surse:

*** HotNews.ro

WWW.SALVATICOPIII.RO

(<http://www.combatbullying.eu>),

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Plan de lecție la dirigenție

Titlul lecției: Fără bullying în școala noastră! Bullyingul poate duce la abandon școlar și excluzine!

Durata	50 minute
Descriere sintetică:	<p>În cadrul acestei ore de dirigenție dirigintele va prezenta elevilor definițiile de bază ale bullyingului , tipurile de bullying, (Anexa 0) oferindu-le totodată instrumentele cu ajutorul cărora să se realizeze înțelegerea și analiza comportamentului agresorului dar și comportamentul victimei, martorilor.</p> <p>Metode aplicate în lecție : învățarea aplicată și prin cooperare .</p> <p>Fiind prevăzute câteva tipuri de activități, elevii vor lucra în diferite formate : în grupuri de 4-5 , în perechi sau cu toată clasa.</p> <p>Metodele de predare sunt: Expunerea, dezbaterea informală de către elevi, sarcini de lectură, jocuri de rol, brainstorming, realizarea unei scenete.</p> <p>Materialele specifice sunt în anexe .</p>
Concepte cheie:	Conștientizarea bullyingului ,bullyingul legat de rasă și etnie; bullyingul în viața școlară.
Ținte:	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Să le ofere elevilor definiția conceptelor de bullying ,agresor și victima , tipurile de bullying și să îi ajute să înțeleagă de ce fenomenul de bullying este rău și trebuie evitat , prin cunoașterea sentimentelor , prin analizarea lor și identificarea comportamentului corect, a empatiei și toleranței. ❖ De asemenea, este foarte important ca elevii să știe cui se pot adresa în cazul în care sunt ținta unor acțiuni de tip bullying (parinti, diriginte , profesori, director, politist, telefonul copilului) și faptul ca neraportarea bullyingului poate produce efecte negative asupra lor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

<p>Obiective:</p>	<p>Lecția își propune să ajute elevii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Să definească bullying-ul și tipurile de bullying; 2. Să identifice agresorul și victima, tipurile de bullying; 3. Să explice sentimentele persoanelor implicate în fenomenul de bullying; 4. Să analizeze cauzele bullying-ului; 5. Să ia decizii cum să se comporte adecvat atunci când se confruntă sau sunt martorii fenomenului de bullying; 6. Să adopte un comportament corect când interacționează cu alți elevi; 7. Să accepte toleranța, să fie empatici. 8. Să sesizeze cazurile de bullying catre parinti, diriginte , profesori, director, politist, telefonul copilului .
<p>Rezultatele învățării :</p>	<p>La finalul lecției, elevii vor fi capabili să:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definească bullying-ul; • Dea exemple de bullying; • Enumere tipurile de bullying și să le descrie ; • Facă diferența între agresor și victimă ; • Evalueze posibilele cauze ale bullying-ului ; • Critice comportamentul agresiv ; • Explice sentimentele persoanelor implicate în fenomenul de bullying ; • Formuleze caracteristicile unui comportament corect în situațiile în care se confruntă sau sunt martorii fenomenului de bullying; • Justifice și să concludă despre cum să se comporte în școli, cu alți elevi și cu semenii lor, pentru a împiedica /descuraja fenomenul de bullying.
<p>Materiale:</p>	<p>Hârtie albă, computer și video-proiector, fragment din cartea <i>Agresorul</i> de Paul Langan ,fișe de lucru , cartonase autocolante,flip-chart.</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Activitatea 1	<p><i>Captarea atenției</i> (5 minute)</p> <p>Profesorul anunță titlul lecției și explică modul în care de vor derula activitățile.</p> <p>Realizează activitatea practică (material utilizat Anexa2).</p>
Activitatea 2	<p>Introducerea de noi concepte (10 minute)</p> <p>Profesorul definește și explică ce înseamnă conceptele de bullying, agresor, victimă, tipuri de bullying (Anexa 1).</p> <p>Apoi, face legătura cu activitatea practică. Atunci când mototolesc hîrtia, elevii au fost agresori pentru ea... Au lăsat urme care nu pot fi înlăturate. Bullying-ul afectează victima pentru totdeauna! .</p>
Activitatea 3	<p><i>Utilizarea literaturii pentru a ilustra fenomenul de bullying</i> (10 minute)</p> <p>Profesorul le oferă elevilor copii cu fragmentele selectate din cartea <i>Agresorul</i>, scrisă de Paul Langan (pag. 22-27 , Anexa 3).</p> <p>Elevii citesc fragmentul, și îl analizează: ei identifică agresorul/agresorii și victima, discută cu dirigintele și între ei despre comportamentele lor, despre cauzele acestor comportamente, despre sentimentele celor implicați și își exprimă opiniile (pro sau contra), oferind argumente în acest sens.</p> <p>Dirigintele modereaza discuția și orientează elevii prin întrebări spre materializarea discuțiilor în judecăți de valoare precum și atingerea obiectivelor.</p>
Activitatea 4	<p><i>Jocuri de rol pentru o mai bună înțelegere și explicare a comportamentului agresiv</i> (15 minute)</p> <p>Profesorul organizează elevii în grupuri și cere fiecărui grup să adapteze și să reinterpreteze, în versiune proprie, scena descrisă în fragmentul citit anterior, ei trebuind să ia în considerare ce au învățat despre fenomenul de bullying și să-și imagineze că victimele aparțin minorităților rasiale (ex. Bruxelles, arabi care locuiesc în comunități de albi și invers). Elevii vor face schimb de roluri (agresorul va deveni victimă și invers) și vor împărtăși</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

	<p>colegilor propriile sentimente față de fiecare situație, evidențiind de ce fenomenul de bullying este greșit sau trebuie oprit.</p> <p>Se pot folosi cartonase autocolante unde vor scrie posibilele cauze ale bullying-ului, să dea exemple de bullying, să explice sentimentele persoanelor implicate în fenomenul de bullying, toleranța, empatie, etc... care vor fi aplicate într-un tablou dinamic pe un flip-chart sau pe tabla din clasă.</p>
Activitatea de evaluare:	<p>Verificarea gradului în care elevii au reușit să asimileze noul conținut (10 minute)</p> <p>Profesorul le cere elevilor să realizeze sarcina din fișa de lucru și anunță tema. (material de utilizat Anexa 4).</p> <p><u>Temă:</u></p> <p>Până la ora următoare de dirigenție, fiecare elev va realiza un desen care să fie un mesaj antibullying pe foaie A2 sau A3; desenele vor fi expuse pe holurile școlii și în sala de sport.</p>

Anexa 1. Despre Bullying

Motto: Fiecare elev are dreptul de a se simți în siguranță, respectat și acceptat.

Bullying-ul face referire la acele situații în care cineva este încolțit și devine tinta rautărilor de tipul:

- este supus *tachinării și batjocoririi*;
- se fac *glume proaste* pe seama sa și se răspândesc *comentarii jignitoare*;
- este *poreclit, etichetat și denigrat*;
- sunt imprastiate *barfe și zvonuri* despre el/ea;
- este *izolat sau exclus* dintr-un grup/ cerc / activitate;
- este *intimidat sau amenintat*;
- este tratat ca un *obiect* și nu ca o persoană (chiar în prezența sa);
- se vorbește despre el/ea ca și cum nu ar fi de față;
- este *lovit, imbrăncit, împins, înghionțit, batut*;
- îi sunt *distruse sau confiscate lucrurile personale*;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- este *hartuit* prin intermediul rețelelor de socializare, al *internetului* – trimitându-se mesaje amenintatoare sau false, imagini ofensatoare (cyber-bullying);
- este atacat prin intermediul telefonului cu *mesaje sau apeluri rautacioase*.

Bullying-ul este *atitudinea ostila, violenta emotionala si/ sau fizica ce se caracterizeaza prin trei elemente definitorii*:

- caracterul intentionat, deliberat (un bully (en) = bataus sau mai multi ataca, intimideaza, agreseaza in mod voit, sub o forma sau alta, o alta persoana, numita victima);
- caracterul repetitiv – in situatiile de bullying agresiunea nu este una izolata, ci, in mod sistematic persoanei i se fac rautati;
- implica un dezechilibru de putere – victima nu se poate apara, fie pentru ca este singura si impotriva sa sunt coalizate mai multe persoane, fie pentru ca agresorul are un ascendent de varsta sau de un alt tip.

Bullying-ul este o problema foarte serioasa si nu trebuie nicio clipa sa ne gandim ca pur si simplu face parte din viata noastra si sa ne resemnam cu acest lucru. Este distructiv si complet gresit si inacceptabil!

Victima bullying-ului se simte: confuza, tematoare, bolnava, trista, nefericita, nu mai stie in cine sa aiba incredere, ajunge sa se auto-izoleze si chiar sa isi doreasca sa paraseasca definitiv scoala.

In functie de cat de puternic este bullying-ul, efectele pot fi unele dintre cele mai distrugatoare pentru o fiinta umana:

- isi doreste sa renunte la scoala pentru ca nu mai suporta sa ajunga in situatii in care sa i se faca rau (**abandonul scolar**),
- in urma conflictelor cu agresorii poate suferi urmasi fizice grave astfel incat sa necesite spitalizare (**vatamarea fizica**),
- isi poate dori sa se sinucida sau sa ia viata celui care i-a facut rau (**suicid sau omucidere**),
- poate experimenta o teama foarte puternica, extrem de intensa si cosmaruri repetate, devine amortita emotional, nu poate dormi, nu se poate concentra (**trauma psihica**).

Fiecare dintre noi, fie ca suntem elev-coleg, parinte al unui copil-elev, profesor, adult care are in prejama sa elevi sau oricare alt rol posibil, sa incercam sa nu evitam sa ne implicam in

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

aceste cazuri și să facem ce putem mai bine din rolul nostru astfel încât să preintămpinăm propagarea bullying-ului sau să contribuim la a soluționa cazurile de bullying existente. O persoană hartuită, singură, nu poate opri un bully. Dar ajutată, acest lucru va deveni posibil. De aceea, am decis să realizăm o lecție la dirigentie având ca temă bullyingul.

Anexa 2: Activitate practică

Profesorul dă fiecărui elev câte o hârtie albă și le cere să o mototolească, să o strângă în mână, să o facă praf, dar să aibă grijă să nu o rupă.

Apoi ea/el le cere elevilor să o desfacă, să o întindă și să se uite la cât de *speriată* și de murdară este.

Ea/el cere elevilor să-și ceară scuze hârtiei.

Cu toate că și-au cerut scuze și au încercat să repare hârtia, profesorul le arată toate *cicatricile* pe care le-au lăsat, acestea *nevindecându-se* niciodată, oricât de tare ar încerca ei să le repare. Exact la fel este și situația în care un copil este agresat de un altul. Își pot cere scuze, însă cicatricile vor rămâne pentru totdeauna!

Anexa 3: Fragment din cartea “Agresorul” de Paul Langan (pp. 22-27)

Mergând pe stradă, Darrell¹⁸⁹ își văzu umbra în fereastra unui magazin. Își aminti de un șoricel ce alerga pe alee, sperând să nu fie văzut de nicio pisică. Își dădu seama că, pentru restul lumii, el părea a fi un copilăș ce se teme de propria sa umbră.

Mai în față, văzu un grup de 5 băieți stând în fața unui mic magazin de sendvișuri. Păreau a avea în jur de 15 sau 16 ani, toți fiind mai mari decât Darrell. Nu semănau cu huliganii pe care îi știa de acasă. Păreau a fi copii obișnuiți care își petreceau timpul împreună, așa cum și el făcea împreună cu prietenii săi, Malik, Reggie și Mark. Doi dintre ei aveau doze de suc, se înghioldeau și râdeau. Darrell se întreba dacă vreunul dintre ei era boboc la Bluford.

Se gândi ce să facă. *N-ar fi drăguț să zâmbesc și să mă prezint, iar ei să se dovedească a fi băieți prietenoși*, își spuse el. *Poate ei sunt la fel ca Malik, Reggie și Mark. Dacă voi ajunge să îi cunosc, prima zi la Bluford nu ar fi chiar așa de rea.*

¹⁸⁹ Darell este un băiat orfan de tată, care trăia, foarte modest, cu mama sa, în Philadelphia. Darell este în clasa a IX-a și este un băiat mai mic de statură decât băieții de aceeași vârstă cu el. Unchiul lui Darell i-a găsit mamei acestuia o slujbă mai bună în California și Darell, împreună cu mama sa s-au mutat în timpul anului școlar.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Darrell se apropie și încercă să urmeze sfatul mamei sale. Le zâmbi, încercând să ascundă faptul că îi tremurau genunchii teribil.

- La ce râzi, fraiere? spuse cel mai mare dintre băieți. Era aproape la fel de înalt și bine făcut ca Malik. Crezi că suntem amuzanți sau ce?

- Nu, nu, spuse repede Darrell, panicat, căutând cuvintele potrivite. *Fusesse simplu să vorbesc cu Malik și cu băieții de acasă, dar aceștia sunt altfel*, se gândi Darrell.

Nu avea nici cea mai mică idee ce ar putea să le spună.

- Sunt... sunt nou pe aici, mormăi el emoționat, și merg la Buford.

- Buford? Ce-i asta? Ești prost sau ce? spuse cel mare, ceilalți râzând parcă în sincron.

-Vreau... vreau să spun Bluford-, rectifică Darrell, da... Bluford.

- De ce nu ai spus așa de la bun început? Ți se plimbă limba-n gură sau ce? întrebă cel mare.

Oricum, nu prostești pe nimeni. Tu, ăla de clasa a șasea, ce pretinzi că ești la liceu.

Se apropie atât de mult încât Darrell nu mai putu nici măcar să respire sau să zâmbească, lovind-ul un miros puternic de ceapă și țigări.

- Care-i numele tău, puștiule? întrebă el.

-Sunt Darrell... Mercer.

-Darrell... Mercer repetară ei, chicotind.

Numele lui Darrell îi amuzau teribil. Continuau să îl tot repete, luându-l în derâdere. Darrell încerca să găsească o cale să fugă, să scape de ei, dar băieții îl înconjurară.

În sfârșit, cel mare întrebă:

- Ai ceva bani, Darrell Mercer?

- Pentru ce? întrebă Darrell.

- Ne gândeam că ne împrumuți, ca să nu-ți îndesăm fundul ăla sfrijit în tomberonul acela, spuse cel mare.

Prietenii lui începură să râdă tare. Unul dintre puști, îmbrăcat într-un tricou foarte larg cu Lakers, îi acoperea pe toți cu râsul său.

- Arată de parcă ar fi pe punctul de a-și uda pantalonașii, zise băiatul cu tricoul Lakers, neputând nici măcar să mai respire de râs.

Darrell le dădu 3.25\$, tot ce avea. Le înmână banii cu mâinile ce-i tremurau groaznic.

- Trei biștari? Atât ai? se rățoi băiatul musculos la el.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Darrell se holba la el, cu gura deschisă de spaimă. Apoi, fără să scoată vreun cuvânt, Darrell încercă să treacă pe lângă ei, dar toți se puseră în calea lui. Băiatul mai mare întinse degetul arătător și îl împunse pe Darrell în piept.

- Sunt Tyray Hobbs. Sunt boboc la Bluford, iar eu conduc lucrurile pe aici. Ai auzit ce am zis?

- Da, zise Darrell, plecându-și capul.

Voia să meargă acasă, nu la unchiul Jason, ci înapoi în Philadelphia. Încă o dată, încercă să treacă de ei. De această dată, băieții se dădură la o parte. Dar, grăbindu-se să treacă de ei, Tyray îi puse piedică. Neputând să treacă de adidașii Nike ai lui Tyray, Darrell se împletici și căzu pe marginea trotuarului. Își mușcă buza când se lovi de pământ. Simți gustul sărat al sângelui care îi țâșni din buză.

- Ești împiedicat sau ce? întrebă Tyray.

- Ești vreun prostălău sau ceva de genu'? întrebă alt băiat.

Darrell se ridică ușurel. Rana era mică. O ascunse, mușcându-și buza de jos. Nu voia ca cineva să observe că sângera.

-*Deci așa are să fie*, gândi Darrell.

-Uite cum tremură, zise Tyray sfidându-l, iar băieții se puseră din nou pe râs, scoțând un sunet asemănător mașinilor prinse în aglomerația din oraș de la orele de vârf.

Darrell se întoarse și începu să meargă ușurel către noul său apartament.

Un cuplu tânăr ce împingea un cărucior de bebeluș se îndrepta către el. Bărbatul era solid.

Darrell crezu că Tyray și prietenii lui nu vor îndrăzni să se ia de el. Când mai avea puțin de 1 metru până la cărucior, se întoarse. Băieții dispăruseră.

Tyray și prietenii săi dispărură în umbră, dar Darrell știa că avea să îi vadă din nou. Ajungând la Bluford, ei aveau să fie acolo, plimbându-se pe coridoare, stând în vestiar, relaxându-se în sala de sport.

Îl vor aștepta.

Anexa 4: Fișă de lucru

Activitatea 1:

Citiți cu atenție textul următor și identificați formele de bullying .

“Primii mei ani la liceu au fost o adevărată tortură. Nu era suficient de rău să fii nou în școală, dar unii oameni de acolo aveau grijă să îți facă viața și mai grea decât atât. Erau câțiva care

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

*obișnuiau să scrie bilețele jignitoare, să te urmărească în drumul tău spre casă sau să facă farse la telefon. Un anumit agresor obișnuia să îmi necăjească sora, care avea doar 10 ani pe atunci. Se întâmpla numai când eu nu eram prin preajmă. Nu a durat mult până ce agresorul a început să mă necăjească și pe mine. După ce am mers la consilier pentru a-i povesti ce se întâmplă, mi-au promis că vor discuta cu cei implicați. Nimic nu s-a schimbat. Am mers și la director și, surprinzător, nimic nu s-a schimbat până ce în clasă, odată, pe când agresorul m-a lovit și mi-a apucat mâna, aproape reușind să mi-o rupă. Se uită atunci la mine și îmi spuse:
-Ești la fel de ușor de rănit precum sora ta.*

Activitatea 2:

Pentru fiecare întrebare de mai jos, alegeți răspunsul corect:

a) "Bârfa" este o formă de bullying?

Da Nu

b) Apare bullying-ul de cele mai multe ori în cadrul unui grup?

Da Nu

c) Sunt agresorii mai populari decât colegii lor mai puțin îndrăzneți?

Da Nu

d) Ar trebui ca un copil ce este agresat să vorbească cu cineva (părinte, prieten, profesor)?

Da Nu

e) O situație de bullying poate fi ștearsă doar cu ajutorul scuzelor?

Da Nu

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Absenteismul și abandonul școlar în scolile vizate de proiect

Absenteismul școlar este un fenomen social îngrijorător de frecvent în ultimii ani, în special în mediile urbane și rurale defavorizate socio-economic.

Statisticile internaționale arată că numărul elevilor care lipsesc zile întregi de la școală este în creștere în aproape toate țările. Mai îngrijorător este faptul că absenteismul este doar un prim semnal, o manifestare care conduce ulterior la un alt fenomen mai grav, prin implicațiile pe care acesta le are asupra devenirii individului.

Absenteismul este primul factor asociat în mod direct cu abandonul școlar.

În ciuda politicilor și strategiilor naționale din educație, a investițiilor angajate pe această componentă nevralgică, prin proiecte cu finanțare europeană, aceste două fenomene continuă să se propage și să-și manifeste efectele "nocive" la nivelul comunităților școlare.

Pentru mai buna înțelegere a absenteismului și a abandonului școlar, în cadrul proiectului **PROFORM**, cu sprijinul comunităților vizate de proiect, au fost realizate analize privind modul de manifestare, cauzele, măsurile de prevenție și combatere, precum și resursele umane ce pot fi implicate în gestionarea acestor două fenomene.

Pentru că absenteismul și abandonul școlar au o factură predominant socială, este necesar să cunoaștem specificitatea acestor fenomene în fiecare dintre comunitățile implicate în proiect, în scopul identificării de intervenții personalizate, adaptate, viabile.

În toate comunitățile școlare analizate se constată că absenteismul este un fenomen pregnant în învățământul gimnazial (și liceal, în cazul unităților de învățământ care au și ciclul secundar superior). Dacă în urmă cu ceva ani absenteismul ca fenomen era mai des întâlnit în clasele terminale de gimnaziu, în ultimii doi ani se constată prezența acestui fenomen la clase mai mici: a VI-a, a V-a și chiar a IV-a.

Cel mai des este întâlnit absenteismul selectiv, adică fuga de la școală la o singură disciplină sau la mai multe.

Există și situații, ce devin din ce în ce mai numeroase, în care se manifestă prin refuzul de a veni la școală pe perioade scurte sau mai lungi de timp.

Cauzele absenteismului școlar

În funcție de numărul nominalizărilor făcute de comunitățile școlare privind cauzele absenteismului școlar, s-a realizat o ierarhizare a acestora (de la cea mai frecventă cauză întâlnită până la cea cu incidența cea mai mică), după cum urmează:

1. familii cu nivel de studii foarte scăzut (chiar analfabeți); părinți care nu acordă importanță educației, manifestând un dezinteres față de școală; lipsa unei perspective în ceea ce privește educația copilului;
2. nivelul socio-economic foarte scăzut al familiei; familii numeroase (cu mulți copii) ce întâmpină dificultăți materiale; lipsuri severe în familie: hrană, îmbrăcăminte și încălțăminte pentru toții copiii familiei, pentru ca aceștia să poată frecventa școala zilnic;
3. părinți plecați la muncă în străinătate; copii lăsați în giza bunicilor sau a altor rude, care nu pot gestiona și monitoriza participarea copiilor la activitățile școlare;
4. folosirea copiilor la muncă pentru a asigura traiul familiei sau pentru supravegherea și creșterea fraților mai mici;
5. familii dezorganizate: părinți divorțați sau care consumă frecvent alcool; 6. influențe negative ale anturajului/grupului de prieteni;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

7. eșecul școlar și/sau factori de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală);

8. dizabilități /boli de care suferă copii.

Resurse umane/Instituții implicate în gestionarea fenomenului Gestionarea fenomenului nu ține de responsabilitatea unei singure instituții sau a unei categorii de persoane. Comunitățile analizate consideră că fenomenul poate fi gestionat prin efort comun de către: cadre didactice/diriginți; asistența socială din Primărie; Primăria; Poliția locală; consilierul școlar/CJRAE; mediatorul școlar/ asistentul comunitar; comisia pentru combaterea absenteismului din școală; dispensarul; mediatorul sanitar; Direcția de protecție a copilului; Biserica.

Se constată că aproape nicio comunitate școlară nu a menționat familia/părinții. Se poate concluziona astfel că, familiile implicate în acest fenomen sunt incapabile să-l gestioneze, sunt depășite de situațiile cu care se confruntă, prin urmare nu se poate miza pe influența lor.

Din contră, se poate deduce faptul că familiile/ părinții trebuie să primească sprijin, în tot acest proces al combaterii absenteismului școlar.

Abandonul școlar

La nivelul generațiilor actuale de elevi și la nivelul generațiilor anterioare – tineri și adulți, au fost identificate moduri diferite de manifestare a fenomenului.

Dacă ne referim la generațiile anterioare, adică tinerii și adulții comunității, în aproape toate comunitățile analizate, abandonul școlar a intervenit încă din clasele primare.

Sunt și situații în care abandonul s-a produs înainte de finalizarea ciclului gimnazial (clasa a VI-a și a VII-a), fie pentru că elevul/eleva au fost nevoiți să muncească și au renunțat la școală, fie că au devenit prematur părinți.

Îngrijorător este faptul că în comunitățile vizate de proiect au fost identificați numeroși adulți, care nu au urmat niciodată școala.

Abandonul școlar s-a manifestat mai ales în primii ani de după revoluție. Dacă ne referim la generațiile actuale de elevi, abandonul intervine, cel mai frecvent, în ciclul gimnazial, începând cu clasa a VI-a.

Abandonul apare după instalarea fenomenului de absenteism, apoi eșec școlar, urmat de repetenție, pe parcursul mai multor ani la rând.

Îngrijorător este faptul că în mare parte dintre comunitățile școlare analizate, abandonul este un fenomen ce produce în continuare efecte, în ciuda eforturilor sporite făcute de școli, din ultimii ani, precum și a intervențiilor specifice de combatere a lui, venite prin intermediul proiectelor europene POSDRU.

Cauze ale abandonului școlar

În funcție de numărul nominalizărilor făcute de comunitățile școlare privind cauzele abandonului școlar, se constată aceleași tipuri de cauze ca și în cazul absenteismului școlar, însă cu o altă ierarhizare (de la cea mai frecventă cauză întâlnită până la cea cu incidența cea mai mică), după cum urmează:

1. nivelul socio-economic foarte scăzut al familiei; familii numeroase (cu mulți copii) ce optează să folosească pe copiii mai mari la muncă, în agricultură sau la creșterea animalelor, pentru întreținerea familiei;

2. modelul educațional oferit de familie/ frații mai mari; nivelul de educație foarte scăzut al părinților, care nu acordă importanță școlii/educației și nu văd o perspectivă unei vieți mai

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

bune prin educație; familiile de etnie romă consideră că nu e nevoie de școală pentru a trăi mai bine;

3. familii dezorganizate (părinți divorțați, familii monoparentale cu mulți copii, părinți care consumă frecvent alcool), conduc la implicarea în activități aflate la limita legii, graviditate timpurie în rândul fetelor;

4. insuccesul școlar; repetența repetată (2-3 ani la rând); incapacitatea de a se integra în colectivul școlar și a face față rigorilor școlii; incapacitatea cadrelor didactice de a gestiona procesul consilierii familiilor și a relaționa educațional și interuman cu elevii în risc de abandon;

5. influențe negative ale anturajului/grupului de prieteni, în cazul copiilor nesupravegheați, cu părinții plecați în străinătate sau proveniți din familii dezorganizate.

Resurse umane/Instituții implicate în gestionarea fenomenului

Ca și în cazul fenomenului de absenteeism, colaborarea cu celelalte instituții din comunitate este imperios necesară. Mai mult chiar, comunitățile analizate consideră că un principal rol în gestionarea fenomenului, precum și în identificarea persoanelor care nu și-au finalizat studiile obligatorii și stimularea acestora pentru a se reîntoarce pe băncile școlii îl deține autoritatea locală. Astfel, în ordinea nominalizărilor, instituțiile și resursele umane care ar trebui implicate sunt: asistența socială din Primărie; Primăria; Poliția; cadre didactice/diriginți; consilierul școlar /CJRAE; mediatorul școlar/ asistentul comunitar; Direcția de protecție a copilului; comisia pentru combaterea absenteeismului din școală; dispensarul; mediatorul sanitar; Biserica.

! Dacă în cazul absenteeismului rolul gestionarea fenomenului prioritar în aparținerea școlii, în cazul abandonului școlar implicarea autorităților locale din comunitate capătă o importanță covârșitoare.

Nici în cazul abandonului școlar, nu se consideră familia un factor care ar putea gestiona acest fenomen.

Se poate extinde și în acest caz concluzia că, familiile implicate în acest fenomen au absolută nevoie de sprijin din partea instituțiilor cu rol relevant în comunitate.

Măsuri și intervenții realizate în comunitățile din proiect

Comunitățile școlare analizate din perspectiva absenteeismului și abandonului școlar propun o serie de demersuri/acțiuni pe care le-au aplicat și au dat roade sau consideră că ar putea fi utile în lupta împotriva acestor două fenomene din educație:

- activități de identificare a copiilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar, urmate de măsuri de implicare a familiei în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- informarea imediată a părinților cu privire instalarea fenomenului de absenteeism școlar;
- discuții purtate, atât cu părinții, cât și cu copiii acestora de către psihologul/consilierul școlar;
- înștiințări privind absențele înregistrate transmise către părinți, la fiecare sfârșit de semestru școlar;
- organizarea semestrială a lectoratelor cu părinții cu implicarea mediatorului școlar, a psihologului școlii, a preotului, a polițiștilor, a reprezentanților autorităților locale;
- activități pentru îmbunătățirea modului de relaționare și a comunicării părinți – copii (ex: cu privire la consecințele în plan emoțional ale violenței asupra copiilor);
- activități cu părinții, la nivelul școlii, sau în cadrul orelor de dirigenție (ex: cu tema „De ce chiulesc de la școală?”);

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- activități de sprijinirea copiilor pentru a face față dificultăților școlare; - menținerea în clasă a unei atmosfere care să asigure satisfacerea trebuinței de siguranță afectivă pentru toți elevii; metode de predare – învățare atractive;
- promovarea cooperării în clasă, astfel încât și elevii cu performanțe școlare modeste să experimenteze succesul și evitarea constituirii unor elite, concomitent cu etichetarea, marginalizarea, celor care nu aparțin elitei;
- comunicarea eficientă (să folosească ascultarea activă) să evite etichetarea elevilor, să critice constructiv, să se focalizeze pe recompensarea elevilor și nu pe sancționarea lor;
- notarea riguroasă a absențelor la fiecare oră de curs;
- valorizarea elevilor aflați în risc de absentism/abandon școlar, prin implicarea acestora în activități la care aceștia au aptitudini (ex: dans, cor, spectacole, competiții sportive, etc.);
- susținerea materială a elevilor aflați în nevoi, prin implicarea comunității și/sau a colectivelor de părinți;
- activități de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon; - asigurarea de servicii de sprijin pentru participare școlară mai bună și continuarea studiilor după finalizarea clasei a VIII-a (ex: asigurarea de transport școlar pentru elevii de liceu);
- dezvoltarea programelor "A doua șansă" și "Școală după școală", în vederea asigurării de servicii suplimentare de educație în comunitate, pentru susținerea elevilor aflați în risc de părăsire timpurie a școlii și adulților de a-și finaliza studiile obligatorii;
- acordarea de amenzi de către poliția locală familiilor, care nu vor să-și trimită copiii la școală;
- implicarea autorităților locale și a școlii în proiecte cu finanțare europeană prin care să se acceseze finanțare pentru asigurarea de servicii de educație și formare, consiliere, medicale, culturale, etc. pentru familiile aflate în nevoie;
- dezvoltarea unor inițiative în parteneriat cu Primăria, Biserica (masă caldă, rechizite, etc.);
- dezvoltarea activităților de voluntariat (colectare de haine, jucării, cărți, alte materiale necesare familiilor nevoiașe).

Concluzii

Comunitățile școlare analizate concluzionează următoarele:

- absentismul și abandonul școlar este fenomene cu cauze multiple, dar cele mai multe cauze sunt legate de problemele familiilor;
- datorită abandonului școlar tinerii și adulții de astăzi sunt obligați să muncească la negru sau „cu ziua” fără a se putea angaja cu carte de muncă pe termen lung, propagând mai departe starea de sărăcie în propriile familii și modelul părinților fără educație și fără perspectivă;
- eforturile școlii și ale asistentului social din comunitate sunt zadarnice fără colaborarea familiei;
- o primă condiție a prevenirii absentismului școlar este aceea a sesizării din timp a primelor semne de manifestare ale fenomenului, urmate de foarte bună colaborare între cadrele didactice de la clasă (consiliul clasei) și părinții elevilor;
- în tot acest proces continuu și consecvent de prevenire și combatere a abandonului școlar, **cei trei poli de acțiune: ȘCOALA – FAMILIA – COMUNITATEA** trebuie să-și unească forțele pentru binele, dezvoltarea și bunăstarea generațiilor prezente și viitoare de elevi.

Concluzii

Absenteismul școlar a devenit un fenomen tot mai frecvent întâlnit la nivel mondial.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Refuzul de a participa la studii afectează semnificativ atât persoanele care neglijează sistemul educațional, cât și societatea din care fac parte. În acest context, absenteismul școlar și prevenirea acestuia nu constituie doar o problemă a sistemului educațional, ci o problemă a întregii societăți, care generează șomajul, sărăcia, sporește delincvența și consumul de droguri, altfel spus, marchează economia țării în general, prezentul și viitorul multor familii, în particular.

1. Cele mai importante cauze ce pot conduce la absenteism școlar sunt cele de natură personală, familială, școlară și socioeconomică. Dintre toți acești factori, merită a fi puși în discuție cei de natură personală. În esență, preadolescența este o perioadă a căutărilor și a semnelor de întrebare în care persoana încearcă să-și formeze propria identitate și să-și găsească un loc în societatea în care trăiește.

2. În cazul în care influențele din jur sunt predominant negative și apar pe fondul insuficienței maturizării emoționale a preadolescenților, aceștia vor experimenta diverse comportamente, unele indezirabile social, cum ar fi, de exemplu, fuga de la ore sau absenteismul școlar. Prin urmare, este foarte important ca preadolescentul să fie motivat și consiliat, astfel că atunci când trăiește diferite momente de criză educațională să știe să le gestioneze corespunzător.

3. La nivelul proceselor cognitive, elevii care absentează au un control intern scăzut/foarte scăzut.

4. La nivelul atitudinilor, nivelului de autoarealizare a acestor elevi, datorită localizării controlului în afară, tind să perceapă un control mai redus asupra propriei soarte și aceasta îi face să aibă un grad scăzut al motivației de realizare.

5. Locus controlul este un mijloc de autoreglare emoțională și comportamentală, orientarea externă a controlului diminuează participarea la performanță, ceea ce este caracteristic elevilor care absentează.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BUNE PRACTICI PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA ABSENTEISMULUI PRIN PROIECTE LA NIVELUL ȘCOLII

1. PROIECT LA NIVELUL ȘCOLII : ACTIVITĂȚI DE PREVENȚIE ȘI INTERVENȚIE ÎN CAZUL ABSENTEISMULUI

Mutațiile din societate și din familia contemporană (*problemele economice, problemele de relaționare între părinți și copii, timp redus petrecut cu familia, redistribuirea rolurilor, suportul social și emoțional redus, supraîncărcarea profesională a părinților sau munca în străinătate etc.*) determină mai multe probleme emoționale la copii decât în trecut.

La acestea se adaugă presiunea grupului, riscul consumului de droguri și a altor forme de dependență, metodele educative slabe, inconstante, supraîncărcarea școlară, disfuncțiile în evaluare și notare, frica de examene etc. constituindu-se în adevărați stresori pentru elevi care, din păcate, uneori evită confruntarea cu „problema” prin fuga de la ore.

Văzut din această perspectivă, absenteismul devine o problemă socială, un semnal tardiv al existenței unor probleme, o conduită care reflectă atitudinea structurată a lipsei de interes, motivație, încredere în educația școlară.

Din păcate, absenteismul este în creștere, mai ales la nivel liceal, iar ignorarea sau pedeapsa excesivă pot doar contribui la cronicizarea fenomenului.

Acest material se dorește a fi un suport pentru scolile care se confruntă cu problema absenteismului.

Activități la nivelul clasei

1. ACTIVITATEA: Surse de stres școlar

OBIECTIV: Identificarea surselor de stres școlar

NIVEL: gimnazial, liceal

MATERIALE NECESARE: coli A4, creioane

DURATA: 25 min.

DESCRIERE: Se împarte clasa pe grupe de câte 4-5 elevi. Fiecare grupă realizează timp de 10 min. o listă cu surse de stres școlar pe care o prezintă apoi întregii clase. Urmează discuții cu întreaga clasă: pot fi înlăturate, diminuate, tolerate necesitând adaptare, etc.

2. ACTIVITATEA: Reacții la stres

OBIECTIV : Conștientizarea reacțiilor la stres

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

NIVEL: gimnazial, liceal MATERIALE NECESARE: coli A4, creioane

DURATA : 40 min.

DESCRIERE: Se împarte clasa în grupuri de câte 4-5 elevi. Fiecare grupă notează timp de 15 min. reacțiile avute într-o situație considerată stresantă (test, teză, examen etc.), după care le vor prezenta întregii clase. Se vor nota reacțiile fizice/ fiziologice (ex:dureri de inimă, transpirații excesive, dureri de cap), cognitive (ce au gândit), emoționale (ce au simțit), comportamentale (cum s-au comportat) .În final se vor identifica câteva modalități de reevaluare a evenimentului considerat stresant prin prisma gândirii pozitive.

3. ACTIVITATEA: Diploma mea

OBIECTIV:Dezvoltarea stimei de sine

NIVEL: gimnazial, liceal

MATERIALE NECESARE : fise, creioane

DURATA: 20 min.

DESCRIERE: Fiecare elev primește o fișă cu titlul "Diploma mea" pe care o completează. După completarea fișei cei care doresc, o prezintă clasei.

4. ACTIVITATEA: Cine sunt eu?

OBIECTIV: Dezvoltarea stimei de sine

NIVEL: gimnazial MATERIALE NECESARE: fișe, lipici, foarfece, creioane, carioca, reviste

DURATA: 30 min. DESCRIERE: Se înmânează fiecarui elev fișa "Cine sunt eu?" și se pun la dispoziție materialele. Elevii primesc ca sarcină realizarea timp de 15 min. a unui colaj/desen care să le ofere celorlalți o idee despre cine sunt ei. Pentru realizarea sarcinii elevii pot folosi cuvinte, simboluri, desene la libera alegere. După realizarea sarcinii se fac grupuri de câte 3-4 elevi în care fiecare va împărtăși celorlalți ce a făcut. Grupurile vor discuta aspectele comune timp de 5 min. În final se reface grupul mare și se discută timp de 10 min: a fost ușoară/grea sarcina, care sunt lucrurile comune descoperite, i-a ajutat exercițiul să se cunoască mai bine etc.

5. ACTIVITATEA: Cum mă văd eu, cum mă definesc ceilalți?

OBIECTIV: Construirea unei imagini de sine pozitivă

NIVEL: gimnazial

MATERIALE NECESARE: coli A4, markere, creioane colorate, tablă/flipchart

DURATA: 50 min.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

DESCRIERE: Acest exercițiu oferă elevilor posibilitatea de a-și defini calități personale care contribuie la dezvoltarea armonioasă a personalității lor. Elevii sunt împărțiți în grupe de 5 și primesc câte o foaie A4 și creioane colorate. Fiecare elev desenează conturul propriei palme pe foaie, pe care își va trece numele. Pe degetul mare își va trece o calitate proprie (trăsături de caracter, însușiri morale; de ex.: generos, inteligent, simpatic, talentat etc.). Exercițiul se continuă cu precizarea altor calități de către colegii de grup – fiecare membru al grupului va scrie o calitate a colegului său pe celelalte “degete” ale conturului palmei acestuia. În felul acesta, la sfârșit fiecare membru va avea un contur al palmei inscripționat cu calități identificate atât de el, cât și de colegii săi. În final se afișează toate colile cu desene pe tablă sau pe foaia de flipchart.

O variantă a exercițiului cuprinde precizarea unui comportament pozitiv (sau a mai multor comportamente). Se insistă ca elevii să identifice calități (aspecte pozitive), nu defecte (aspecte negative) ale propriei personalități.

Sugestii pentru profesori: Accentul se pune pe valorizare. Dacă profesorul observă că sunt elevi care nu reușesc să identifice aspecte pozitive ale comportamentului sau caracterului lor, pot fi completate “degetele” doar de ceilalți membri ai grupului. În felul acesta, elevul respectiv va reuși, cu ajutorul celorlalți, să se cunoască și să autovalorizeze propriul potențial.

6. ACTIVITATEA: Punctele tari și slăbiciunile mele

OBIECTIV: Dezvoltarea stimei de sine NIVEL: gimnazial, liceal

MATERIALE NECESARE: fișe, creioane

DURATA: 30 min.

DESCRIERE: Fiecare elev primește o fișă cu titlul “Punctele tari și slăbiciunile mele” (anexa 3) pe care o completează având la dispoziție 10 min. După completarea acesteia de către toți elevii se vor realiza discuții pe grupuri de câte 3-4 elevi timp de 5 min., în cadrul cărora fiecare va împărtăși colegilor de grup răspunsurile date. În final se va realiza timp de 15 min. o discuție la nivelul întregii clase în cadrul căreia unii dintre elevi vor fi ajutați să-și completeze lista cu punctele tari. Se va urmări, de asemenea, deplasarea discuției pe posibilitatea remedierii unor aspecte mai puțin pozitive ale propriei persoane.

7. ACTIVITATEA: Portret

OBIECTIV: Creșterea stimei de sine

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

NIVEL: gimnazial

MATERIALE NECESARE: coli A4, creioane

DURATA: 15 min. DESCRIERE: Se prinde pe spatele fiecărui elev o foaie de hârtie. Timp de 10 min fiecare elev va trece pe la ceilalți și va nota pe spatele acestora o calitate pe care ei considera că posesorii hârtiei o au. După 10 min. fiecare elev va avea o listă cu aspecte pozitive surprinse de colegii lor, pe care le vor citi și vor reflecta asupra lor.

8. ACTIVITATEA: „CUM SUNT ȘI CUM DORESC SĂ FIU ?”

OBIECTIVE: autocunoaștere, dezvoltare personală

DURATA: 50 minute

NIVEL: gimnazial, liceal

RESURSE MATERIALE: fișele de lucru (câte una pentru fiecare elev, anexa 5) folii de flipchart, markere.

DESCRIERE: se grupează elevii și se definește, cu ajutorul elevilor, imaginea de sine (părerea pe care o avem despre noi înșine).

Se discută despre faptul că fiecare avem atu-uri și minusuri personale, minusuri pe care dorim să le ameliorăm.

Se distribuie fiecărui elev fișa de lucru. După ce completează fișa, respectând instrucțiunile, își prezintă (atât cât doresc) de pe fișă colegilor de grup. Ierarhizează aspectele referitoare la propria persoană pe care doresc să le schimbe, după care gândesc niște pași prin care pot face acest lucru.

Exercițiul se poate continua rugând fiecare grup să selecteze (să negocieze) un aspect pe care doresc să lucreze și să indice pașii necesari schimbării. Apoi listează toate ideile pe câte o folie de flipchart și un reprezentant din fiecare grup prezintă ideile în fața întregii clase.

9. ACTIVITATEA: Asertivitatea

OBIECTIV: Dezvoltarea asertivității

NIVEL: gimnazial, liceal MATERIALE NECESARE: materiale informative, coli A3, carioca, markere

DURATA: 50 min.

DESCRIERE: Se împarte clasa în trei grupe. Fiecare grupă primește un material informativ cu descrierea stilurilor: pasiv, agresiv, asertiv, coli A3, carioca, markere.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Grupele au sarcina, timp de 20 min., de a sintetiza informația pusă la dispoziție și de a o nota pe coala A3.

În final fiecare grupă își prezintă în fața întregii clase planșa realizată.

2. PROIECT LA NIVELUL SCOLII : URMEAZĂ EXEMPLUL COLEGILOR TĂI !

Despre educație se vorbește foarte mult în toate mediile și situațiile sociale .

Instituțiile , organizațiile sociale , comunitățile umane , dar și fiecare om , în numeroase contexte de viață , individuale și colective , evocă puterea sau slăbiciunea educației în fața unor rezultate în activități care duc la satisfacții sau insatisfacții , la succes sau insucces .

În ultimii ani , școala se confruntă cu o problemă gravă – absenteismul – ce duce la abandonul școlar , implicit la eșecul școlar . ***Elevii din ciclul gimnazial care acumulează un număr mare de absențe nemotivate locuiesc la distanțe mari față de școală , sunt reținuți de familii la treburile gospodărești sau provin din familii cu mulți copii și cu posibilități materiale reduse , unele dezorganizate .*** Numărul mare de absențe duce la imposibilitatea încheierii situației școlare , a promovării și atrag după ele repetența și abandonul școlar mai apoi .

Scopul : Diminuarea numărului de elevi care abandonează școala și creșterea motivației învățării pentru a asigura tuturor elevilor șanse egale la educația de bază .

Obiective :

- Conștientizarea importanței educației în formarea personalității elevului , atât în rândul elevilor problemă , cât și a părinților acestora .
- Stimularea motivației învățării prin atragerea la activități extrașcolare a elevilor ce provin din familii dezorganizate și cu posibilități materiale reduse .
- Identificarea , procurarea și utilizarea fondurilor din sponsorizări pentru susținerea unor cheltuieli materiale ale elevilor problemă .
- Prevenirea și combaterea fenomenului infracțional în rândul elevilor .
- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar din școala
- Acordarea de suport elevilor cu risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar din școala.

Grupul Țintă :

- Elevi cu predilecție spre absenteism
- Cadre didactice
- Părinți

Activități

Pentru elevi:

Obiective:

- Creșterea încrederii în sine a copilului prin îmbunătățirea imaginii de sine;
- Stimularea motivației copilului pentru învățare.

Acțiuni

- Întâlniri între elevi de clase, niveluri diferite în vederea împărtășirii din experiența privind modalitățile și condițiile de învățare în familie (trimestrial);

Planuri de lecție pentru prevenirea abandonului școlar

- Realizarea unui program de consultanță cu elevii ce dovedesc lacune în cunoaștere (săptămânal);
- Dezbateri pe tema „Succesul școlar asigură reușita în viață?” (semestrial)

Pentru părinți:

Obiective:

- Sensibilizarea familiei în privința relației cu școala;
- Ridicarea standardului de civism al familiilor elevilor din școlară.

Acțiuni:

- Inițierea unui curs de educație a părinților cu copii-problemă (trimestrial);
- Oferirea unui plus de competență psiho-pedagogică prin consiliere permanentă în cadrul Cabinetului interșcolar de asistență psiho-pedagogică (permanent);

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Întâlniri cu medici și psihiatri pe tema: „Modificări fizice și psihice în viața copilului” (trimestrial);
- Dezbateri în colectivele de părinți pe clase cu tema „Familia – o instituție cu rol fundamental în viața copilului”.

Pentru profesori:

Obiective:

- Cunoașterea psiho-comportamentală a preadolescentului;

Acțiuni:

- Modalități de cunoaștere psiho-pedagogică a elevului.
- Schimb de experiență între cadrele didactice pe tema „Empatia și relația profesor – elev”;
- Dezbateri pe marginea cercetării privind cauzele favorizante ale eșecului școlar;
- Intensificarea vizitelor la domiciliul elevilor aflați în situație de risc și consilierea părinților.

Rezultate Așteptate

- Un program modern, atractiv, flexibil și adaptat nevoilor elevilor cu risc de abandon;
- Creșterea motivației în rândul elevilor și creșterea performanțelor școlare;
- Elevi mai bine pregătiți ;
 - Elevi mai comunicativi și mai bine integrați în mediul școlar și familial, cu o prezență mult îmbunătățită la școală și cu rezultate școlare mai bune;
- Părinți cu abilități și competențe de comunicare mai bune cu propriii copii, de a media conflicte, implicați în viața școlii și a copilului, conștientizați în ce privește efectul părăsirii timpurii a școlii .

BIBLIOGRAFIE:

1. Gheorghe Sarău, Elena Radu, UNICEF- **Ghidul mediatorului școlar : (pentru comunități cu rromi)** / - București : Vanemonde, 2011
2. S. Breben, E. Gongea, G. Ruiu, M. Fulga- **"Metode interactive de grup"**- ghid metodic, Ed. Arves, 2002
3. C. Cucuș- **"Pedagogie"**, Ed. a II-a revăzută și adăugită, Polirom, 2002

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Program de diminuare a abandonului școlar

Abandonul școlar nu este o problemă nouă, de-a lungul timpului au fost realizate multiple cercetări pentru identificarea și prevenirea eșecului școlar.

Odată cu trecerea timpului și apariția unor noi factori ce contribuie la acest fenomen negativ în rândul elevilor, schimbarea viziunii educativ-informative și formative, egalitatea de șanse privind educația, suportul psihopedagogic oferit în școli, este necesară o implicare a tuturor factorilor ce contribuie la educația școlară pentru stoparea și eventual eradicarea acestui fenomen.

Prin abandon școlar se desemnează, în general, ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare.

Așadar, devianța școlară va include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile care reglementează mediul școlar.

Ele sunt precizate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară.

Educația este percepută ca o funcție vitală a societății, iar școala drept principala instituție prin care societatea își perpetuează existența.

Astfel, școala este un factor cheie al dezvoltării. De la școală se așteaptă astăzi totul: să îi ajute pe tineri să cunoască trecutul și să înțeleagă prezentul, să îi ajute să conștientizeze și să își asume responsabilitatea pentru a se implica în orientarea destinului colectivităților către un viitor dorit.

Începutul anului școlar este precedat, în ultimii ani, de probleme care au devenit atât de obișnuite în peisaj, încât doar lipsa lor ar mai mira pe cineva; vorbim desigur, despre numărul mare de școli a căror renovare a încremenit în proiect din lipsa fondurilor, nemulțumirile cadrelor didactice, dar și statisticile care se întocmesc pe marginea anului școlar precedent, majoritatea cu grad ridicat de îngrijorare.

Pe această linie se înscriu și problemele de abandon școlar și problemele comportamentale.

Abandonul școlar nu este o problemă nouă, de-a lungul timpului au fost realizate multiple cercetări pentru identificarea și prevenirea eșecului școlar. Odată cu trecerea timpului și apariția unor noi factori ce contribuie la acest fenomen negativ în rândul elevilor, schimbarea viziunii educativ-informative și formative, egalitatea de șanse privind educația, suportul psihopedagogic oferit în școli, este necesară o implicare a tuturor factorilor ce contribuie la educația școlară pentru stoparea și eventual eradicarea acestui fenomen.

Abandonul școlar este un fenomen periculos, deoarece el determină efecte negative atât în plan psihologic individual, respectiv o alterare a imaginii de sine a elevului în cauză, care-și va pierde tot mai mult încrederea în propriile posibilități și capacități ajungând să dezvolte o teamă de eșec, cât și pe plan social, pentru că eșecul școlar permanentizat „stigmatizează”, „etichetează” și conduce la o marginalizare socială cu un nivel crescut de comportamente deviante și infracționale.

Prin abandon școlar se desemnează, în general, ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare.

Așadar, devianța școlară va include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile care reglementează mediul școlar. Ele sunt precizate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară.

Deoarece există diverse perspective de abordare a domeniului, în literatura de specialitate apar o varietate de termeni cu semnificații apropiate de cea a conceptului de „abandon”

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

precum: indisciplina școlară, delincvență juvenilă, inadaptare școlară, tulburare de comportament, deviere de conduită.

Abandonul constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început. [2, p.28] Pentru a putea analiza corect fenomenul abandonului școlar ar trebui, întâi de toate, să analizăm factorii cauzali care duc la declanșarea acestuia.

Printre aceștia sunt :

Factorii individuali - aceștia se referă la capacitatea personală a elevului de a reacționa, adică de resursele personale, de bogăția și calitatea –schemelor de adaptare– ce se referă la faptul că unii elevi au un potențial mai mare de adaptare, iar alții unul mai redus (sunt mai rigizi, mai puțin permisivi în relațiile cu ceilalți).

Un rol important este reprezentat și de prezența mamei în viața copilului. Dacă un copil a trăit într-un mediu familial în care prezența mamei era cotidiană, atunci se consideră că dezvoltarea copilului a decurs normal. În caz contrar, acesta poate prezenta anumite tulburări psihice, cum ar fi hiperemotivitate, fobii, anxietate etc.

Mai pot apărea nervozitatea excesivă sau apatia, indiferența etc.; se poate ajunge chiar și la retardare mintală, mai ales dacă elevul trăiește în stare de izolare prelungită. Particularitățile psihice ale copilului pot influența și negativ randamentul său școlar. Etichetările ca „elev slab”, „elev rău” duc la scăderea stimei de sine, la scăderea încrederii în propriile forțe cât și în persoanele ce îl înconjoară.

În aceste condiții, datorită lipsei resurselor necesare pentru a depăși această dificultate, copiii cu risc de abandon școlar caută să iasă în evidență, adeseori, prin adoptarea unor comportamente deviate.

Lipsa voinței, nivelul scăzut al aspirațiilor, intereselor, motivației, insuficienta dezvoltare a capacității de operare a gândirii etc., pot avea efect negativ asupra activității școlare a elevului, asupra rezultatelor muncii sale.

De asemenea, starea de sănătate a elevului poate influența succesul sau eșecul școlar al acestuia.

Mediul familial - familia reprezintă cel dintâi și cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului.

Familia este un factor important și de răspundere al educației. Părinții o conduc și răspund de ea în fața societății, a fericirii lor și a vieții copiilor.[A.S. Makarenko].

Familia oferă copilului un sentiment de siguranță, singurul care-i permite acestuia să se emancipeze și să-și dobândească personalitatea.

Însă, acest sentiment depinde de anumiți factori: protecția împotriva agresiunilor venite din afară, satisfacerea trebuințelor elementare, coerența și stabilitatea mediului de dezvoltare, sentimentul de a fi acceptat ca membru al familiei, de a fi iubit, de a se accepta caracteristicile individuale, de a dobândi o experiență personală și de a se afirma la maturitate.

Familia reprezintă cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului. Sentimentul de siguranță, singurul care îi permite copilului să se emancipeze și să-și dobândească personalitatea, depinde de următoarele condiții: protecția împotriva agresiunilor venite din afară, satisfacerea trebuințelor elementare, coerența și stabilitatea cadrului de rezolvare, sentimentul de a fi acceptat de-aiași ca membru al familiei, de a fi

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

iubit, de ai se accepta caracteristicile individuale, de a avea posibilitatea de acțiune și de a dobândi o experiență personal [Paul Osterrieth „Copilul și familia, editura Didactica și Pedagogica, București, 1973]

Lipsa interesului pentru activitățile școlare ale copilului sau, din contră, preocuparea exagerată pot duce la nereușita școlară a copilului.

Un rol foarte important în dezvoltarea copilului îl reprezintă tipul de familie din care acesta provine:

- familiile cu mulți copii nu-și pot permite să-i trimită la școală datorită lipsei resurselor materiale: copiii sunt puși să muncească, reprezentând o sursă de venit, mai ales în mediul rural unde copii sunt puși la muncile agricole;
- familii monoparentale care nu pot acorda atenția cuvenită creșterii copilului, mai ales că numărul femeilor care muncesc este în creștere;
- familii ai căror părinți au emigrat. Statisticile arată că din ce în ce mai multe persoane optează pentru a pleca în străinătate, mai ales din mediul rural, datorită nivelului de trai foarte scăzut;
- familii dezorganizate a căror părinți sunt alcoolici, victime ale violenței domestice, dependenți de substanțe stupefiante etc.

De asemenea, dezinteresul manifestat de părinți în ceea ce privește educația, dar și nivelul scăzut de instruire al acestora sau concepțiile despre aceasta, au un impact negativ asupra școlarizării elevului. *Acest fenomen este întâlnit cu precădere în mediul rural.*

Mediul școlar - mediul școlar are un important impact educațional. Acesta îndeplinește o serie de roluri de socializare, integrare, control social, profesionalizare etc. și totodată este puternic influențat de ansamblul vieții sociale, începând cu valorizarea și prestigiul social al școlii, și terminând, poate, cu resursele disponibile.

Analiza complexă a acestui fenomen a demonstrat că există mai multe motive prin care mediul școlar contribuie la abandonul școlar:

- cunoașterea insuficientă elevilor, datorită numărului mare dintr-o clasă sau datorită dezinteresului manifestat de către profesori;
- nerespectarea particularităților de vârstă și individuale ale elevilor; profesorii prin pregătirea lor la nivel psiho-pedagogic trebuie să cunoască personalitatea elevului pentru a adapta metodele de predare-învățare la fiecare elev în parte;
- lipsa de preocupare a unor cadre didactice pentru stimularea interesului față de învățatură; în special în mediul rural, profesorii nu își manifestă interesul pentru procesul învățării datorită faptului că salariile nu sunt pe măsura așteptărilor; majoritatea cadrelor didactice din mediul rural sunt suplinitori;
- insuficienta pregătire profesională și psiho-pedagogică a unor cadre didactice;
- lipsa de profesionalism, manifestată fie prin severitatea profesorului (poate induce starea de teamă, anxietate a elevului), fie prin permisivitate reprezintă un factor ce poate influența abandonul școlar;
- lipsa dotărilor materiale în instituțiile de învățământ, lipsa școlilor la sate determină mulți elevi să parcurgă zilnic un drum lung până la o școală apropiată sau mai bine dotată;
- lipsa profesorilor calificați, în special în mediul rural.

Contextul social – în acest context putem vorbi de lipsa investițiilor statului în domeniul educației.

O importantă influență negativă asupra percepției educației o reprezintă massmedia, prin promovarea din ce în ce mai largă a celor neșcolarizați care au reușit în viață prin noroc și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

înzestrările de la natură. Pentru copii, aceștia reprezintă modele drept de urmat deoarece școala nu oferă aceleași perspective.

Adeseori, cei care provin din mediul rural sunt stigmatizați în legătură cu mediul lor de proveniență. La nivel național sunt elaborate programe care să susțină educația în mediul rural, însă puține sunt puse în aplicare.

Factori de ordin socio-cultural sau religios - în această categorie se includ indicatorii care se referă la putere și status social, cum ar fi de exemplu: apartenența etnică, apartenența la clasa socială, apartenența rasială, sexul (încă mai există concepția conform căreia fetele nu au nevoie de o educație aprofundată, ele trebuind să se limiteze la rolul de casnică), apartenența la comunități de tip rural/urban etc.

Toate aceste variabile au fost tratate ca variabile demografice, dar o dată cu preocupările de democratizare a educației școlare, s-a demonstrat că diferite grupuri dezavantajate social sunt discriminate atât în cadrul sistemului școlar cât și pe piața muncii sau pe piața căsătoriilor.

Referitor la variabila sex, unele studii arată faptul că rata de abandon școlar este semnificativ mai mare în rândul fetelor, indiferent de starea materială a părinților.

În mediul mai sărac, abandonul mai frecvent al fetelor se explică prin participarea acestora la realizarea activităților casnice, la îngrijirea fraților, la efectuarea unor activități aducătoare de venit.

În mediul dezvoltat, abandonul școlar al fetelor se caracterizează prin crizele specifice pubertății. Toate acestea pot genera mariaje precoce sau graviditate; atrăgând după sine abandonul școlar.

Există și studii care consideră că riscul cel mai mare de abandon școlar îl au băieții și nu fetele și explică acest lucru prin trăsăturile de personalitate specifice rezultatelor în urma socializării în funcție de stereotipul de sex-rol; copii proveniți din familii minoritare etnic, indiferent de variabila sex, abandonează școala într-un procent mai ridicat decât cei ce aparțin culturii/etnicii majoritare.

De asemenea, copii care provin din familii asistate din punct de vedere social sau dependente de servicii sociale sau instituții caritabile abandonează școala într-o proporție semnificativ mai mare. [prof. Camelia Bîrsan, prof. Lungu Adriana, studiu de cercetare Abandonul școlar – efect al insuccesului școlar, jud. Sălaj 2007]

În ceea ce privește tipul de relație între abandonul școlar și mediul de proveniență, rural/urban, se consemnează o rată mai mare a abandonului școlar în mediul rural, ceea ce se explică prin: distanța mare domiciliu-școală, dublată de condiții inadecvate de transport (navetă), lipsa de flexibilitate a orarelor și structurii anului școlar, care nu țin cont de calendarul lucrărilor agricole, precum și lipsa de opțiuni educative în cadrul școlii.

Factori de ordin economic - studiile demonstrează că copii care trăiesc în familii sărace au șanse mai mici de a-și însuși o educație școlară completă.

Statutul economic corelat cu abandonul școlar este evaluat prin variabilele precum:

-gradul de instruire și educația părinților

-profesia tatălui;

-venitul familiei și nivelul de viață al acestuia; anumite familii nu au resursele financiare necesare pentru a plăti rechizitele școlare, taxele, transportul la școală, uniforma etc., alte familii își pot permite să plătească școlarizarea copilului, dar aceasta presupune o reducere drastică a resurselor familiale, mai ales în situația în care elevul avea înaintea responsabilități productive alături de părinții săi.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Există elevi care trăiesc sentimente de frustrare legate de sărăcia lor, care se reflectă la școala în ținuta vestimentară sau în lipsa pachetului cu mâncare pentru prânz.

Unii dintre acești elevi își vor defini prioritățile în viață în funcție de această stare de frustrare și vor abandona școala.

Factori de ordin psihologic - aceștia se referă la reacția fiecărui elev la apariția insuccesului școlar și a conflictelor cu autoritățile școlare.

Etichetarea ca "elev slab" și deprivarea de status reduc stima de sine a elevilor și subminează încercarea lor de a-și construi o identitate socială pozitivă. În aceste condiții elevii care nu au resursele necesare pentru a se mobiliza în vederea depășirii dificultăților, vor căuta să-și satisfacă nevoia valorizare personală în afara școlii, eventual prin abandon.

Factori de ordin pedagogic- vizează calitatea vieții școlare, relevanța conținuturilor în raport cu trebuințele de învățare ale elevilor, caracteristicile procedurilor de evaluare și ale orientării școlare și profesionale, deschiderea școlii față de problemele comunității, stilul disciplinei școlare, etc.

Calitatea vieții școlare și a educației școlare influențează rata abandonului; evidențele existente indică faptul că cele mai înalte rate de abandon școlar le influențează școlile segregate, școlile în care se pune un mare accent pe supraveghere și testare.

În urma analizei factorilor cauzali ai abandonului școlar s-a lansat ideea realizării unui experiment de constatare în care au fost implicați 20 respondenți, specialiști din diverse domenii (cadre didactice/diriginți, psihologi școlari, asistenți sociali comunitari și colaboratori ai poliției), implicați nemijlocit în activități psiho-socio-educative cu copiii în situații de risc și abandon școlar. Pentru a atinge obiectivele și scopul propus am analizat răspunsurile la următoarea întrebare: "Care sunt modalitățile de diminuare a abandonului școlar?"

Subiecții cercetați au propus următoarele soluții:

Revizuirea programelor școlare în scopul menținerii interesului elevilor față de lecții; Dotarea tuturor claselor cu echipament modern în scopul eficientizării procesului educative;

Promovarea angajării în câmpul muncii cadre didactice cu o pregătire profesională înaltă

Monitorizarea elevilor care absentează frecvent de la ore

Motivarea elevilor de a nu absenta de la ore, prin implicarea lor în diverse acțiuni socioeducative

Luarea legăturii cu familia/tutorele copilului care absentează frecvent de la ore, în scopul elucidării situației

Parteneriat diriginte-psiholog școlar în scopul alegerii programului sau activităților de intervenție/ prevenție și aplicarea acestora în clasele de elevi cu nivel înalt al absenteismului (copii cu risc social sporit)

Implicarea părinților în viața social-morală și educațională a copiilor:

- asistare la ore;
- participare activă la ședințele organizate în școli;
- participarea, alături de copii, la activități extra-curriculare;
- sprijinirea copilului în pregătirea temele pe acasă;
- comunicare eficientă cu copiii proprii

Desfășurarea orelor informative pentru părinți, pe diverse tematici, cum ar fi: „Consecințele absenteismului școlar”,

Suport psiho-emoțional familiilor social-vulnerabile, în scopul depășirii situațiilor psihotraumatizante și dificile legate de creșterea și educația copiilor

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Colaborare cu mass-media în scopul realizării emisiunilor educative pe tematici diverse
Monitorizarea familiilor cu risc social sporit și includerea acestora în diverse programe de sprijin social

Parteneriat polițist – părinte - cadru didactic, în vederea prevenirii și diminuării problematicei abandonului școlar în comunitate

Parteneriat asistent social-polițist în vederea intervenției timpurii în familiile cu risc sporit de vulnerabilitate

Sesizarea din partea comunității în situații de vulnerabilitate socială a minorilor
Parteneriat cu diverși actori sociali: medicul de familie, polițistul, preotul, pedagogii, reprezentanți ai societății civile, în scopul desfășurării diverselor măsuri socio-educative, cu impact pozitiv asupra creșterii și dezvoltării armonioase a copiilor din comunitate
În continuare, respondenții au fost rugați să propună unele recomandări în vederea eficientizării activităților desfășurate în instituțiile publice, care să aibă ca scop primordial prevenirea și combaterea comportamentului deviant și în special a abandonului școlar.

La întrebarea “Ce recomandări propuneți pentru a îmbunătăți activitatea instituțiilor publice la componenta prevenire a delincvenței juvenile și a abandonului școlar?”, respondenții au oferit următoarele recomandări:

elaborarea și distribuirea instrucțiunilor metodice cu referire la prevenirea delincvenței juvenile și a abandonului școlar și a materialelor de suport către diriginți;

revizuirea fișelor de post a asistenților sociali prin descrierea clară a atribuțiilor în domeniul prevenirii comportamentului deviant în rândul minorilor;

motivarea specialiștilor din domeniul educației, asistenței sociale prin revizuirea politicii de salarizare și motivare a personalului;

planificarea în bugetele locale a surselor financiare destinate pentru activitățile cu copii, inclusiv activități de prevenire a abandonului școlar;

completarea cadrului normativ cu identificarea unui mecanism de responsabilizare a primarilor dar și altor reprezentanți ai autorității tutelare, care nu își îndeplinesc obligațiile cu referire la protecția copiilor;

dotarea instituțiilor publice cu materiale necesare pentru a putea desfășura o serie de măsuri de prevenire a delincvenței juvenile și a abandonului școlar.

Crearea a mai multor Centre de zi care să fie frecventate de copiii din comunitate, pentru a-și diversifica activitățile socio-educative și extra-curriculare .

Concluzii la experimentul de constatare: Factorii cauzali ai abandonului școlar sunt multipli, dar cu precădere sunt cei de ordin social (vulnerabilitate socială, sărăcie, vicii sociale din familie, nivel educațional scăzut) și cei ce țin de particularitățile individuale (dificultăți de însușire a materiei, incapacitatea copiilor de a gestiona situațiile și evenimentele noi, stimă de sine și motivație scăzută, frustrări, lipsă de interes pentru dezvoltare personală, etc).

Cauzele ce țin de particularitățile individuale ale elevilor cu risc de abandon școlar: stare de sănătate precară, motivația redusă pentru activitățile școlare, absenteismul ridicat și dificultățile de învățare.

În ultima perioadă colaborarea eficientă între școală, asistența socială și alte servicii publice cu atribuții în domeniul protecției copilului a devenit mai solidă, inclusiv datorită implicării în diferite proiecte și comisii de specialitate, cum ar fi Consiliul pentru protecția copilului, Comisia copilului aflat în dificultate. Totuși, nu sunt planificate resurse suficiente pentru desfășurarea a mai multor activități psiho-socio-educative cu copiii (suport logistic, surse financiare), inclusiv activități de prevenire a abandonului școlar. Pentru a spori nivelul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Încrederii în instituțiile din comunitate, dar și pentru o mai bună implicare a diverșilor actori comunitari, inclusiv a părinților în activități de prevenire și diminuare a abandonului școlar, este necesar ca instituțiile ce desfășoară activități de prevenire a delincvenței juvenile să informeze publicul larg și potențialii parteneri despre activitățile desfășurate.

În cadrul cercetării de față a fost realizat și un experiment formativ. Acesta a avut drept scop: Elaborarea unui program de intervenție psiho – socio – educativă de diminuare a abandonului școlar și evaluarea eficienței acestuia.

Obiectivele experimentului formativ:

1. Selectarea setului de exerciții pentru elaborarea Programului.
2. Distribuirea exercițiilor pe activități din program.
3. Elaborarea în întregime a unui program de intervenție psiho – socio – educativ de diminuare a abandonului școlar
4. Evaluarea eficienței acestui program prin chestionarea cadrelor didactice referitoare la utilitatea Programului elaborat.

Ipoteza pentru experimentul formativ: Participarea elevilor la un program de intervenție psiho – socio – educativ bazat pe consiliere psihologică și implicarea activă a părinților în programe de intervenție va duce la diminuarea problematicii abandonului școlar. Rezultatele experimentului de constatare ne-au permis să elaborăm un program de acțiuni psiho– socio – educative de diminuare a abandonului școlar .

Acest program de intervenție s-a axat pe 2 segmente:

- I. Activități complexe de instruire și consiliere psihologică.
- II. Implicarea părinților în programele de intervenție și diminuare a abandonului școlar.

I. Activități complexe de instruire și consiliere psihologică Acestea constau în:

1. Consilierea individuală a elevilor privind prevenirea/ reducerea absenteismului, abandonului școlar la solicitarea cadrelor didactice, care să răspundă nevoilor:

- de optimizare permanentă a motivației pentru învățare a elevilor, a stimei de sine, de găsire a celui mai adecvat mod de raportare a elevului la activitatea instructiv-educativă, de depășire constructivă a anumitor dificultăți/ blocaje în activitatea de învățare ;
- de conștientizare de către elevi a importanței rezolvării nonviolente a conflictelor inerente ce apar în viața cotidiană/ școlară, de eficientizare a comunicării în cadrul grupului, dezvoltarea coeziunii clasei de elevi;
- de dezvoltare a unei atitudini pozitive față de respectarea intereselor celuilalt, de căutare a unor interese comune, prin renunțarea la percepțiile și judecățile greșite despre celălalt;
- desfășurarea în colaborare cu dirigințele a activităților de consiliere psihopedagogică individuală a elevilor.

2. Consilierea de grup a elevilor privind prevenirea/ reducerea absenteismului, abandonului școlar la solicitarea cadrelor didactice/ administrației școlare, prin:

- ✚ **Programe/activități de grup pentru prevenirea și combaterea absenteismului școlar, de dezvoltare a abilităților sociale și de comunicare:**

Tematicile activităților de grup pot fi:

- **Vreau să fim prieteni;**
- **Violența în școală ;**
- **Alfabetul comunicării nonviolente;**

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Călătorind prin univers;**
- **Comunicare eficientă și dezvoltare personal;**
- **Comportamentul meu – sursa succesului sau insuccesului social și școlar;**
- **Cine sunt eu?;**
- **Cine vreau să devin? etc.)**

🚦 Programe de prevenire și diminuare a absenteismului/ abandonului școlar, de dezvoltare a motivației și abilităților de învățare și optimizării învățării

Tematicile acestor activități pot fi:

- **Învață să înveți, Câștig după câștig,**
- **Învăț zi de zi – hrănesc mintea;**
- **Managementul prezenței elevilor la școală;**
- **Învață, dezvăță, reînvață;**
- **Absența... din educația mea;**
- **Învață să înveți .**

3. Colaborarea permanentă cadru didactic din școală/ diriginte/director de școală prin:

- **oferirea de asistență psihopedagogică individuală cadrelor didactice care solicită acest lucru, axată pe informarea și documentarea pe teme ca: cunoașterea preșcolarilor/elevilor;**
- **adaptarea preșcolarilor/elevilor la mediul școlar;**
- **adaptarea școlii la necesitățile elevilor;**
- **optimizarea relației școală – preșcolari/elevi - părinți**
- **oferirea de asistență psihopedagogică de grup cadrelor didactice, prin participarea psihologului la comisiile metodice ale diriginților, la cercurile pedagogice ale coordonatorilor de proiecte și programe, etc., la solicitarea administrației școlii;**
- **colaborarea cu administrația școlară în desfășurarea de activități specifice problematicii abandonului școlar;**
- **desfășurarea cursurilor de formare adresate tuturor cadrelor didactice pe problematica abandonului școlar (aceste cursuri pot avea următoarele tematici:**

- Educație pentru valori comportamentale și atitudini,
- Strategii de prevenire a problemelor de comportament,
- Managementul clasei de elevi,
- Consiliere și orientare școlară,
- Sistemul de valori într-o școală prietenoasă,
- Comportamentul violent și absenteismul – prevenire și intervenție)

II. Implicarea părinților în programele de intervenție și diminuare a abandonului școlar

Devianța școlară este o problemă foarte serioasă care necesită solicitarea tuturor factorilor implicați în creșterea și educarea copilului în vederea conștientizării efectelor pe termen lung și planificării intervențiilor de prevenire și reducere a comportamentelor deviate în general și a abandonului școlar în particular.

Părinții au nevoie să fie implicați în acțiuni de susținere a efortului de reducere a acestor comportamente. Aceste acțiuni vor fi desfășurate de către membrii personalului școlar.

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Un exemplu de susținere ar putea fi “recompensarea acasă” a comportamentelor prosociale. În scopul diminuării problematicei abandonului școlar recomandăm realizarea în școală a unor activități de consiliere individuală/ de grup pentru părinții elevilor, vizând:

- optimizarea relației părinți – copii / optimizarea comunicării părinți – copii;
- îmbunătățirea relației familie- școală- elev ;
- cunoașterea de către părinți a potențialului de învățare a propriului copil și modalitățile de stimulare a acestuia / susținere în depășirea dificultăților de învățare;
- programe de consiliere de grup privind optimizarea relației familie- elev- școală:
„Reușita copilului meu|| ; „ Școala a doua familie “.

Concluzie

Participarea elevilor la un program de intervenție psiho – socio – educativ bazat pe consiliere psihologică și implicarea activă a părinților în programe de intervenție va duce la diminuarea problematicei abandonului școlar, ne conduce la concluzia, că, într-adevăr, un astfel de Program de diminuare a abandonului școlar este mai mult decât necesar și util în școlile din țara noastră.

Bibliografie

1. Bîrsan C., Lungu A. Abandonul școlar – efect al insuccesului școlar - studiu de cercetare. Sălaj, 2007.
2. Neamțu C. Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor. Iași: Polirom, 2003.
3. Osterrieth P. Copilul și familia. București: Editura Didactica și Pedagogica, 1973.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BUNE PRACTICI PRIVIND CUNOAȘTEREA CAUZELOR ABSENTEISMULUI CHESTIONARE PENTRU ELEVI, DIRIGINȚI ȘI PĂRINȚI

Faptul că problema absenteismului a intrat pe lista priorităților la nivel național subliniază nu numai importanța acordată problemei, ci și dimensiunea fenomenului și complexitatea lui.

Perspectiva asupra problemei propusă prin Legea Educației Naționale și măsurile introduse la nivel național trebuie completate și echilibrate de o bună cunoaștere a fenomenului absenteismului din fiecare școală.

Cultura organizației și specificitatea mediului social extern școlii fac ca acest fenomen să dobândească trăsături distincte de la o școală la alta.

Etapele de realizare a analizei:

- elaborarea chestionarelor (sau adaptarea celor propuse)
- aplicarea chestionarelor pentru elevi (fie tuturor elevilor, fie unui grup selectat din fiecare clasă),
- aplicarea chestionarelor pentru părinți (fie tuturor părinților, cu ocazia ședinței cu părinții, fie unui grup selectat din fiecare clasă),
- aplicarea chestionarelor pentru profesorii diriginți (dacă se dorește, se poate aplica un chestionar și unor profesori care nu sunt diriginți)
- centralizarea rezultatelor
- elaborarea raportului, utilizând reprezentări grafice în Excel sau Word
- introducerea în baza de date a informațiilor centralizate despre totalul absențelor motivate, nemotivate, pe nivel de studii, clasă, elev, disciplină. Se poate utiliza analiza corelației dintre diferite date
- realizarea analizei pentru a identifica cele mai bune măsuri ce se pot lua pe baza datelor înregistrate.

Dacă aplicăm chestionarele unui grup selectat este de dorit să apelăm la sprijinul consilierului școlii, astfel încât grupul selectat să fie reprezentativ pentru fenomenul studiat. În caz contrar, unele rezultate nu vor putea fi luate în considerare.

Materialul final poate fi supus dezbaterii la toate nivelele: Consiliul de Administrație al școlii, Consiliul profesoral, Asociația Părinților, Consiliul Elevilor.

Se poate prezenta raportul și construi o dezbatere pe marginea lui, în cadrul orelor de dirigenție. În acest caz, din nou este de dorit să purtați o discuție prealabilă cu consilierul școlii, pentru a ști dacă este oportun să prezentați materialul clasei dumneavoastră sau cum să prezentați materialul și să conduceți discuția.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

I. CHESTIONAR PENTRU ELEVI

CLASA:.....

DATA:.....

Pentru unele întrebări se pot încercui: una, mai multe variante, toate, niciuna.

Chestionarul e anonim, de aceea încercați să fiți sinceri și realiști (adică nu apelați la imaginație, ci la memorie)

1. În majoritatea cazurilor, atunci când ai chiulit, ai făcut-o pentru că:

- a. ai fost obosit,
- b. era prima oră,
- c. era ultima oră,
- d. nu ți-ai făcut tema,
- e. era anunțată lucrare

2. În majoritatea cazurilor, atunci când chiulești:

- a. pleci singur,
- b. pleci cu prietenii din clasă-școală,
- c. ești obligat de un anumit grup,
- d. ești obligat de colectivul clasei
- e. ești chemat de prieteni din afara școlii

3. Ești convins că dacă ai chiulit, dirigintele va aplica prevederile regulamentului, în mod echitabil, tuturor colegilor: a. 100%, b. 75%, c. 50%, d. 25%, e. unui elevi scapă întotdeauna de pedeapsă

4. În majoritatea situațiilor, atunci când pleci de la ore, te duci:

- a. direct acasă,
- b. în oraș la plimbare,
- c. la film,
- d. la alți colegi-prieteni, acasă,
- e. în alte locuri

5. În unele cazuri chiulești din cauză că:

- a. nu îți place materia,
- b. nu îți place profesorul,
- c. îți este teamă de evaluare,
- d. nu te-ai pregătit pentru oră și eviți o notă mică,
- e. ai altceva mai bun de făcut

6. Pentru tine, faptul de a chiuli este:

- a. lipsit de gravitate,
- b. destul de grav,
- c. grav,
- d. foarte grav,
- e. nu poți aprecia

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

7. Atunci când chiulești, părinții:

- a. știu de la tine,
- b. află de la școală,
- c. află de la tine în ultimul moment,
- d. nu află nimic, pentru că îți rezolvi motivare medicală,
- e. părinții tăi nu mai sunt interesați de problema, pentru că spun că nu mai au ce să îți facă (sau că e treaba ta, viața ta)

8. Pedepsele pe care le vei suporta de la școală, pentru absențe nemotivate, sunt:

- a. ne semnificative în raport cu satisfacția de a chiuli,
- b. destul de neplăcute,
- c. neplăcute,
- d. foarte neplăcute,
- e. de nesuportat

9. Ești convins că dacă chiulești, ai foarte mult de pierdut:

- a. 100%,
- b. 75%,
- c. 50%,
- d. 25%,
- e. nu îți dai seama ce ai de pierdut

10. În majoritatea cazurilor, atunci când chiulești ești influențat de cineva:

- a. Adevărat,
- b. Fals

11. Diriginții de la celelalte clase sunt:

- a. mai permisivi și înțelegători,
- b. mai corecți,
- c. mai severi decât dirigința/tele clasei tale,
- d. nu vrei să răspunzi,
- e. nu știi

12. În majoritatea cazurilor reușești să obții motivare (deși nu ești bolnav) apelând la:

- a. părinți,
- b. medicul de familie, mergând cu părinții,
- c. medicul de familie, mergând singur,
- d. prieteni/colegi,
- e. medicul/asistenta de la școală

13. A doua zi, după ce ai chiulit:

- a. te simți rușinat în fața colegilor,
- b. te simți apreciat de colectiv,
- c. te gândești cum să nu afle familia,
- d. ai regrete și îți promiți să nu mai chiulești,
- e. nu ai nici o problemă și, dacă se ivește ocazia, pleci din nou singur,

Întrebări deschise:

14. Eu cred că cei mai mulți colegi chiulesc pentru că _____

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

15. Cea mai bună măsură, aplicabilă la noi în școală, pentru a nu mai chiulii este:

II. CHESTIONAR PENTRU DIRIGINTE

CLASA..... total absențe.....total absențe nemotivate.....total absențe motivate.....

1. Elevii din clasa dumneavoastră, când chiulesc, pleacă:

- a. singuri,
- b. cu colegii de clasă,
- c. chemați de copii din afara clasei,
- d. chemați de copii din afara școlii,
- e. obligați de un grup

2. În colectivul clasei, știți că elevi care chiulesc, pleacă pentru că:

- a. nu le place materia,
- b. nu le place profesorul,
- c. le este teamă de evaluare,
- d. nu s-au pregătit pentru oră și evită o notă mică,
- e. au altceva mai bun de făcut,
- f. nu știți exact motivele pentru care chiulesc .

3. Pentru unii din elevi faptul de a chiuli este:

- a. lipsit de gravitate, b. destul de grav, c. grav, d. foarte grav, e. nu pot aprecia

4. Părinții află de absențe:

- a. de la copil,
- b. de la dumneavoastră, pentru că se interesează periodic .
- c. pentru că îi anunțați dumneavoastră
- d. nu află nimic, pentru că își rezolvă copiii motivare medicală,
- e. nu contează cum și când află deoarece nu mai sunt interesați de problemă, pentru că spun că nu mai au ce să facă.

5. Pedepsele pe care le suportă elevii, pentru absențe nemotivate, sunt percepute de ei ca:

- a. nesemnificative în raport cu satisfacția de a chiuli,

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

- b. destul de neplăcute,
- c. neplăcute,
- d. foarte neplăcute,
- e. de nesuportat

6. În ce măsură credeți că elevii care chiulesc sunt conștienți că prin absenteism au ceva de pierdut:

- a.100%,
- b.75%,
- c.50%,
- d.25%,
- e.nu își dau seama ce au de pierdut

7. Dumneavoastră credeți că diriginții de la celelalte clase sunt:

- a. mai permisivi și înțelegători,
- b. mai severi, decât dumneavoastră,
- c. nu doriți să răspundeți,
- d. nu știți

8. Elevii spun despre dumneavoastră că sunteți:

- a. mai înțelegătoare/ tor decât alți diriginți,
- b. mai sever/ă decât alți diriginți,
- c. nu știți

9. În majoritatea cazurilor elevii reușesc să obțină motivare (deși nu sunt bolnavi) apelând:

- a. la părinți,
- b. la medicul de familie, mergând cu părinții,
- c. la medicul de familie, mergând singur,
- d. la prieteni/colegi,
- e. la medicul/asistenta de la școală

10. Credeți că monitorizarea lunară a absențelor / discipline:

- a. a determinat reducerea absentismului nemotivat (aproximati cu cât?)____%,
- b. a determinat reducerea numărului total de absențe (aproximati cu cât?)____%,
- c. a obligat profesorii să treacă absenții,
- d. îi determină pe unii profesori să evite trecerea absențelor,
- e. conduce la mai multă echitate în aplicarea regulamentului .

11. Dumneavoastră credeți că elevii chiulesc deoarece:

Motivul	Frecvența				
	1=tot timpul, 2=des, 3= uneori, 4=rareori, 5= niciodată				
a. nu le place materia	1	2	3	4	5
b. nu le place cum se comportă profesorul,	1	2	3	4	5
c. metodele de predare sunt plictisitoare,	1	2	3	4	5
d. le e teamă de evaluare,	1	2	3	4	5

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

e. nu s-au pregătit și evită o notă mică	1	2	3	4	5
f. vor să se distreze	1	2	3	4	5
g. nu sunt verificați periodic de părinți,	1	2	3	4	5
h. pot obține cu ușurință motivări	1	2	3	4	5
i. au prea multe discipline/an	1	2	3	4	5
j. au prea multe ore/zi	1	2	3	4	5
k. sancțiunile sunt ne semnificative	1	2	3	4	5
l. sancțiunile sunt aplicate inechitabil	1	2	3	4	5
m. muncesc	1	2	3	4	5
n. locuiesc singuri o. au părinți foarte ocupați	1	2	3	4	5
o. alt motiv.....	1	2	3	4	5
.....					

III. CHESTIONAR PENTRU PĂRINȚI CLASA.....

1. Copilul dumneavoastră, atunci când absentează nemotivat, știți că o face:

- de unul singur,
- cu colegii de clasă,
- cu prietenii din altă clasă, școală
- influențat de colectivul clasei.
- obligat de un grup.
- foarte rar.
- destul de des.
- sistematic.

2. Aflați despre absențele nemotivate de la:

- copilul dumneavoastră.
- de la diriginte, pentru că vă interesați dumneavoastră
- de la diriginte, pentru că vă anunță .
- din catalogul online.
- de la școală, anunțați oficial
- de la colegii de clasă.
- de la alți părinți .

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

3. Apreciați (încercuți varianta) cât de grav este chiulul, atunci când aflați că:

a. merge să se distreze	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
b. pleacă prea târziu de acasă și nu ajunge la prima oră	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
c. pleacă mai repede de la școală, pentru că este obosit	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
d. pleacă de la orele unde nu îi place materia	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
e. pleacă de la orele unde nu se înțelege cu profesorul	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
f. pleacă pentru că nu și-a făcut tema	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
g. pleacă pentru că se plictisește	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
h. pleacă pentru că se simte discriminat	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
i. pleacă pentru a evita evaluarea	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
j. pleacă pentru că ceilalți colegi răd de el, îl porecesc, îl injură	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
k. pleacă pentru că are un anturaj cu elevi mai mari care lipsesc la randul lor de la	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

scoala				
l. pleacă pentru ca în pauze este imbrancit, lovit , agresat fizic si verbal	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav
m. pleacă pentru că este tinta ironiilor profesorilor la ore	Foarte Grav	Grav	Mediu Grav	Deloc Grav

4. Motivați absențele:

- pe care le considerați întemeiate
- numai pentru probleme de natură medicală,
- pentru a putea să mergeți împreună la un eveniment fericit,
- pentru a se pregăti mai mult în vederea unor performanțe superioare,
- indiferent din ce motiv a lipsit, pentru a nu i se aplica vreo sancțiune .

5. Considerați că sancțiunile pentru absenteismul nemotivat sunt:

- eficiente în combaterea absenteismului nemotivat;
- nu au eficiență în combaterea absenteismului nemotivat

6. Credeți că fiul/fiica dumneavoastră consideră chiulul de la ore ca fiind o pierdere:

- da,
- nu,
- nu știu

7. Credeți că prin sistemul de monitorizare al absențelor se reduce absenteismul: a. da, b. nu, c. nu știu**8. Dacă ați avea ocazia să propuneți o măsură de combatere a absenteismului ce ați propune:** _____**BIBLIOGRAFIE**

- Agabrian Mircea -, „Scoala, familie, comunitate” - Editura Intitulul European, 2007;
- COSMOVICI, A., LUMINIȚA IACOB, PSIHOLOGIE ȘCOLARĂ, POLIROM, 1999
- CERGHIT I., VĂIDEANU G., CURS DE PEDAGOGIE, UNIVERSITATEA BUCUREȘTI
- IONESCU, M. RADU, DIDACTICA MODERNĂ, EDITURA DACIA, CLUJ, 1995
- JUDE, I., PSIHOLOGIE ȘCOLARĂ ȘI OPTIM EDUCAȚIONAL, E.D.P., BUCUREȘTI, 2002
- SĂLĂVĂSTRU, DORINA, PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI, POLIROM, 2004
- Sincai Eugenia, Alexandru Gheorghe- "Scoala Si Familia" - Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 1993;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

PLAN DE MĂSURI (Model)

pentru combaterea absenteismului și abandonului școlar în anul școlar 2019-2020

Absenteismul este o problemă socială caracterizată prin conduită evazionistă, cronică, care reflectă atitudinea structurată a lipsei de interes, motivație, încredere în educația școlară. Fuga de la ore este o problemă predominant emoțională (conduită de tip evazionist, o formă de evadare fizică și psihologică din situația percepută ca traumatizantă).

Absenteismul poate fi o formă de manifestare a devianței școlare (semnal tardiv al existenței unor probleme).

Poate semnala și reducerea atașamentului și a integrării, identificare scăzută cu obiectivele și aspirațiile grupului de elevi.

Studiile de specialitate indică următoarele tipuri de absenteism:

- ◆ **absenteism selectiv** (fuga de la școală este frecventă la o singură disciplină sau doar la câteva discipline)
- ◆ **absenteism generalizat** (fuga de la școală este frecventă și generalizată, prefigurează abandonul școlar)
- ◆ **căutarea singurătății** (reacție la tensiunea puternică intra- sau interpersonală)
- ◆ **dorința de a fi cu partenerul** (la adolescenți)
- ◆ **dorința de apartenență la grup** („ritualuri de inițiere”)
- ◆ **atitudine defensivă față de autoritatea unui sistem**

Semnificațiile psihosociale ale fugii de la școală sunt funcția de separare sau de individualizare, mai ales la adolescenți.

Pentru a putea lua măsurile optime de prevenire a absenteismului, care este de altfel primul pas spre abandonul școlar este necesară cunoașterea cauzelor care pot genera în rândul elevilor acest fenomen:

1. **Cauze care țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului:** motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate; refuzul de a adera la o alegere făcută de alții (reacție la presiunea exercitată de dorințele adulților)
2. **Cauze care țin de familie, condițiile socio-economice ale familie:** sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate
3. **Cauze care țin de contextul școlar specific (inclusiv relația profesor-elev):** presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii; formă de apărare – împotriva disciplinei excesiv de rigidă și severă, politici proabsenteiste ale școlii la elevii din clasele terminale foarte importantă este și variabila vârstă.

În scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen în școala se vor lua următoarele măsuri:

- 1) Dirigintele și profesorii clasei vor monitoriza elevii care absentează frecvent de la disciplina lor sau de la clasă;
- 2) Săptămânal dirigintele clasei va motiva în baza dovezilor absențele elevilor, din clasele pe care le coordonează, conform cu RI al școlii;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 3) Adeverințele medicale vor fi vizate de medicul școlar și vor fi înregistrate la secretariatul școlii, doar dacă nu au depășit 5 zile de la revenirea elevului la școală;
- 4) În cazul în care părintele solicită telefonic dirigintelui învoirea elevului, părintele va trimite dirigintelui cererea de învoire, care va fi adusă la cunoștința directorului și contrasemnată de acesta;
- 5) În situații speciale, care presupun părăsirea incintei școlii de către elev acesta va putea părăsi liceul cu bilet de voie semnat de diriginte și avizat de director;
- 6) Dirigințele care constată numărul mare de absențe ale unor elevi în urma consultării săptămânale a caietului de monitorizare al absențelor va lua legătura cu elevul pentru a identifica motivul absențelor și de asemenea cu familia sau tutorii legali ai elevilor;
- 7) Până în data de 5 a lunii în curs diriginții claselor vor completa fișa de monitorizare lunară a absențelor elevilor și o vor depune la secretariatul sau direcțiunea școlii;
- 8) Se va afișa lunar situația absențelor pe clase în sala profesorală;
- 9) Lunar Consiliul Profesorat și Consiliul de Administrație va fi informat asupra situației absențelor și măsurilor luate de diriginți și consiliile profesorilor claselor;
- 10) Diriginții vor solicita sprijinului psihologului școlar în alegerea programului, activităților de intervenție sau prevenție și aplicarea acestora la clasele de elevi cu un absenteism ridicat.

Diriginții claselor vor putea lua și alte măsuri de prevenire precum:

1. Aplicarea unui chestionar privind absenteismul (dacă situația o impune);
 2. Centralizarea răspunsurilor la chestionar și identificarea principalelor cauze care au contribuit la situația de fapt (număr mare de absențe nemotivate) ;
 3. Schițarea unui plan de intervenție țintit pentru rezolvarea situației (identificarea de către diriginte a unor măsuri amelioratorii) ;
 4. Discutarea, în particular, a incidentului / situației cu elevul – căutarea împreună a unor soluții pentru evitarea repetării incidentului; eventual, consilierea psihologică individuală / a familiei (în funcție de cauză) ;
 5. Cooperarea dirigintelui cu părinții; supravegherea discretă a prezenței elevului la școală, legătura permanentă cu dirigințele (reacțiile negative ale școlii și ale familiei întrețin mecanismele de apărare ale elevului, creând un cerc vicios, în care, la limită, abandonul tinde să fie văzut de elev ca unică soluție pentru „rezolvarea” problemei);
 6. Dacă fuga de la școală (chiulul) este determinată de atitudinea unui profesor, dirigințele poate media rezolvarea situației conflictuale profesor-elev;
 7. Programe de consiliere a părinților (de tip „școala părinților”);
 8. Colaborare cu toate autoritățile comunității locale (poliția de proximitate, jandarmeria).
- În cazul în care situația absenteismului scapă de sub control și se profilează riscul de abandon școlar se impune întregului corp profesoral luarea următoarelor măsuri în scopul prevenirii abandonului școlar:

Creșterea responsabilizării cadrelor didactice

- 1) Monitorizarea și consilierea permanentă a elevilor cu risc de abandon ridicat;
- 2) Păstrarea legăturii permanente cu familiile elevilor cu risc de abandon școlar;
- 3) Semnalarea cazurilor conducerii școlii și consilierului psihopedagogic;
- 4) Participarea cadrelor didactice din liceu la module de formare continuă (metode de a crește integrarea și comunicarea dintre elevi; profesor-elev; de a antrena elevii în activități extrașcolare; modalități de a crește implicarea și comunicarea permanentă cu părinții; orientarea extrașcolară a elevilor);

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 5) Utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber;
- 6) Confirmarea oficială a legitimării elevului la vreun Club Sportiv și anunțarea prealabilă a programului competițional; aprobarea motivării absențelor pentru participarea elevului la competițiile sportive de către conducerea școlii
- 7) Menținerea în clasă a unei atmosfere care să asigure satisfacerea trebuinței de siguranță afectivă pentru toți elevii
- 8) Metode de predare – învățare atractive
- 9) Promovarea cooperării în clasă, astfel încât și elevii cu performanțe școlare modeste să experimenteze succesul; evitarea constituirii unor elite, concomitent cu etichetarea, marginalizarea, celor care nu aparțin elitei
- 10) Sistem echitabil de recompense – sancțiuni care să mențină motivația școlară a elevilor; nota să fie doar o măsură obiectivă a performanței și nu o modalitate de sancționare a elevului
- 11) Profesorii să comunice eficient (asertiv, să folosească ascultarea activă) să evite etichetarea elevilor, să critice constructiv, să se focalizeze pe recompensarea elevilor și nu pe sancționarea lor
- 12) Activități extrașcolare desfășurate în școală cel puțin o dată pe lună;
- 13) Activități de educație sexuală a elevilor;
- 14) Utilizarea la orele de consiliere a experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație;
- 15) Implicarea tinerilor cu risc de abandon în acțiuni comunitare.

Director,

Director adj. ,

CHESTIONAR ABSENTEISM SCOLAR

- 1) Care sunt motivele pentru care absentezi tu și colegii tăi?
 - a) Nu ne place ora
 - b) Nu ne interesează școala
 - c) Nu ne place profesorul
 - d) Dacă absentăm nu ni se întâmplă mare lucru
 - e) Ne plictisim la școală
 - f) Facem ușor rost de scutiri pentru motivarea absențelor
 - g) Evităm în felul acesta luarea unei note mici
 - h) Nu dorim să intrăm în conflict cu ceilalți colegi
 - i) Programul este prea încărcat
 - j) Altele.....
- 2) Ce se întâmplă când un elev absentează nemotivat mai mult timp?
 - a) I se scade nota la purtare
 - b) Sunt chemați părinții lui la școală
 - c) Este muștrat de către diriginte
 - d) Este evaluat la ora următoare și este depunctat la nota
 - e) Este exmatriculat
 - f) Nu se întâmplă mare lucru
 - g) Altceva.....
- 3). Cât de des absentezi nemotivat?
 - a) Deloc

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- b) 1-3 ore pe săptămâna
 - c) 3-6 ore pe săptămâna
 - d) 6-9 ore pe săptămâna
 - e) 9-12 ore pe săptămâna
 - f) 12-15 ore pe săptămâna
 - g) Peste 15 ore pe săptămâna
- 4). Care ar fi motivele pentru o prezență mai bună la ore?
- a) Încurajare din partea colegilor
 - b) Aprecieri din partea profesorilor
 - c) Dacă nu ai fi evaluat
 - d) Pedepsele mult mai severe pentru absențe
 - e) Relația cu dirigintele/ diriginta
 - f) Altele.....
- 5). Care ar fi caracteristicile orei la care ai fi prezent/a?
- a) Atmosferă plăcută
 - b) Orele mai atractive
 - c) Se lucrează pe grupe
 - d) Sunt implicat/a în desfășurarea orei
 - e) Nu mă plictisesc
 - f) Altele.....
- 6). Care sunt dificultățile întâmpinate care te determină să pleci de la școală?
- a) Materia este prea grea, nu o înțeleg
 - b) Nu-mi place materia respectivă
 - c) Nu mi-am făcut tema de casa
 - d) Ora e plictisitoare
 - e) Cerințele profesorului sunt prea mari
 - f) Relația cu profesorul (frica, umilinta)
 - g) Frica de nota, mă simt nepregătit
 - h) Conflicte cu un coleg/colegii de clasă
 - i) Oboseala
 - j) Altele.....
- 7) Cum îți se pare conținutul materiei?
- a) Atractiv
 - b) Îți folosește pentru interesele personale
 - c) Inteligibil
 - d) Neinteresant
 - e) Nu-mi folosește
 - f) Altele.....
- 8) Care crezi că sunt metodele dominante de predare ale profesorilor?
- a) Prelegeri
 - b) Dictare
 - c) Aplicații practice
 - d) Studii de caz

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- e) Implicarea activa a elevilor
f) Altele.....
- 9) Cum te evalueaza profesorii?
a) formativ (pe parcurs)
b) sumativ (una sau doua note la o materie, fara alte sarcini pe parcurs)
c) Altele.....
- 10) Cum ti se pare modul de notare al profesorilor?
a) Echitabil
b) Se fac diferente
c) În functie de starea lui
d) În functie de cunostinte
e) În functie de elev
f) Altele.....
- 11) Cu cine îți petreci timpul când absentezi?
a) Cu prietenii
b) Cu prietenul/prietena
c) Cu colegii
d) Cu nimeni, rămân singur/a
e) Cu altcineva
- 12) Cine te influenteaza sa absentezi?
a) Prietenii
b) Colegii
c) Parintii
d) Iubita/iubitul
e) Altii.....
- 13) Unde mergi când absentezi de la scoala?
a) Acasa
b) În parc
c) La Internet Cafe
d) În bar
e) Ma plimb prin oras
f) Alt loc.....
- 14) Uneori absentezi pentru ca :
a) Trebuie sa ai grija de fratior/surioara
b) Trebuie sa faci curat
c) Trebuie sa faci de mâncare
d) Trebuie sa lucrezi
e) Aseara te-ai jucat pe calculator pâna târziu si nu te-ai trezit
f) Mama nu te lasa sa mergi la scoala
g) Altele.....
- 15) Parintii tai stiu cât ai lipsit de la scoala?
a) Da, stiu de la mine
b) Da, stiu de la diriginte/profesor
c) Da, stiu de la altcineva
d) Nu
- 16) Daca da, atunci ce atitudine au parintii fata de absentele tale?

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- a) Sunt suparati pe mine
b) Ma bat
c) Ma pedepsesc
d) Stau de vorba cu mine
e) Au încredere în mine
f) Nu-i intereseaza absentele mele
g) Alta.....
- 17) Se întâmpla sa pleci de la scoala doar pentru ca au plecat prietenii tai?
a) Da b) Nu
- 18) Consideri ca pierzi mult daca lipsesti de la scoala?
a) Da b) Nu
- 19) Cum îți motivezi absentele?
a) Cu motivari reale
b) Cu motivari medicale false
c) Cu motivari false de la parinti
d) Comunicând cu profesorul
e) Le motiveaza diriginta
f) Altele.....
- 20) Ce atitudine au parintii tai fata de absentism?
a) Ca este foarte grav
b) Se mai întâmpla dar trebuie sa te corectezi
c) Nu stiu nu am vorbit niciodata despre acest lucru
d) Altele.....
- 21) Care este atitudinea ta fata de avertismentul de exmatriculare?
a) Mi-e indiferent
b) Ma pune pe gânduri
c) Voi face promisiuni pe care stiu ca nu le voi respecta dar care stiu ca ma vor scapa de situatia actuala
d) Ma bazez pe lipsa de fermitate a penalizarilor
e) Sunt constient/a ca nu este bine si doresc sa ma schimb
f) Vreau sa fiu ajutat/a sa ma schimb
g) Altele.....
- 22) Conform regulamentului de ordine interioara al liceului, preavizul de exmatriculare se întocmeste pentru elevii care absenteaza nejustificat 20 de ore la diferite discipline de studiu, ce crezi?
a) Îi ajuta cu ceva pe cei care lipsesc, ca îi înștiinteaza
b) Le mai da o sansa sa se schimbe
c) Îi încurajeaza sa vina la scoala pentru a nu fi exmatriculati
d) Este o ultima înștiintare si apoi vor fi exclusi din liceu
e) Altele.....
- Îți multumim pentru timpul acordat! Spor la scoala!!

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BUNE PRACTICI PRIVIND promovarea identității culturale și etnice pentru elevii și părinții romi

I. PROIECT NAȚIONAL ÎN ȘASE COMUNITĂȚI BOTOȘĂNENE DE ROMI

În perioada 15 noiembrie – 15 decembrie 2018, Asociația Partida Romilor “Pro Europa” s-au derulat, prin Surcursala Botoșani, acțiuni pentru promovarea identității culturale și etnice și importanței educației. Cu o finanțarea de 45.366 de lei, au fost organizate activități în comunitățile de romi din municipiile Botoșani și Dorohoi, orașul **Ștefănești** și comunele **Albești**, Bălușeni și Coșula.

Potrivit celor precizate de Jupiter Borcoi, președintele Sucursalei Botoșani a APRPE ([Asociația Partida Romilor Pro-Europa](#)), s-au înființat șase cluburi de educație nonformală pentru un număr de 120 de elevi, aflați în vulnerabilitate educațională și socială. Aceștia au participat la activități extrașcolare în zilele de sâmbătă și duminică, când au primit și o masă caldă, rechizite și consumabile.

Totodată, s-a dezvoltat și un program de mentorat și consiliere pentru elevii și părinții romi din cele șase comunități beneficiare, în cadrul grupurilor de lucru “Școala și comunitatea parteneri pentru educație”.

Pe 14 decembrie, s-a desfășurat un concurs județean la care au participat 60 de elevi și 200 de membri APRPE. Concursul s-a derulat pe secțiunile: obiceiuri și datini de sărbători, muzică instrumentală / vocală, dans tradițional, teatru scurt pe tematica romilor, cu mesajul “Stop discursului instigator la ură împotriva romilor”, desen și pictură, creație și/ sau interpretare literar artistică.

Copiii au participat la o excursie în Suceava, în zilele de 25 noiembrie, 2 și 8 decembrie. Organizatorii au asigurat participarea a 120 de elevi și 30 de însoțitori. Excursia a inclus obiectivele: Planetariu, Universitatea “Stefan cel Mare” Suceava, Mc Donald’s, Mănăstirea “Sfântul Ioan cel Nou”, Cetatea de scaun, Muzeul Satului Bucovinean.

Anexa 1 - Cererea de finanțare a proiectului

Anexa 2 - Pliantul proiectului

MODEL DE BUNA PRACTICA

II. PROMOVAREA ȘI PROTEJAREA DREPTURILOR COPIILOR ROMI ȘI AI CELOR CU SITUAȚIE DEZAVANTAJATĂ PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL

Școala de Arte și Meserii Panciu
Grădinița Nr.1 Panciu
Județul Vrancea
Nr.....din.....

Asociația „Rom pentru rom” Panciu
Centrul Educațional de zi „Pinochio”
Județul Vrancea
Nr.....din.....

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL

„COPIL CA TINE SUNT ȘI EU”

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ARGUMENT

* Refacerea echității în educație în ceea ce privește copilul rom, în vederea conservării și dezvoltării identității sale culturale;

* Asigurarea de șanse egale la educație pentru toți copiii inclusiv pentru cei romi.

JUSTIFICAREA PROIECTULUI

Este tot mai evident faptul că, în condițiile unei tranziții îndelungate, dar și a neajunsurilor socioeconomic și a derapajelor inerente unei democrații în formare, neglijarea instituționalizării și legislația uneori discriminatorie au dus la marginalizarea populației de etnie rromă și chiar la o recrudescență a discriminării și rasismului.

Ca o consecință a neincluzării în politicile publice și ca alternativă la insensibilitatea instituțiilor statului, o mare parte a populației de romi din țara noastră, în absența resurselor de dezvoltare individuală, a fost silită să-și adapteze tehnicile de supraviețuire pentru a nu fi stigmatizată și etichetată ca o nație de delicvenți.

În contextul noii reordonări a Europei, a considerării ca „moștenire comună” a acesteia, romii au devenit un stimul de reflecție a tuturor instituțiilor europene, un criteriu de aderare pentru țările care își doresc lucrul acesta.

De aceea, problematica educației copiilor romi constituie una dintre provocările importante pentru mediile politice, socio-culturale și civice din țara noastră și nu numai, în momentul actual. În această abordare globală, segmentul cel mai vulnerabil, copiii romi, constituie o prioritate evidentă în opțiunile de politică educațională internațională, fapt reflectat, de altfel, și printr-unul dintre principiile de bază cuprinse în *Convenția drepturilor copilului*, lege adoptată de ONU la 20 noiembrie 1989.

Convenția privind Drepturile copilului încorporează, mai mult decât orice alt document, întregul spectru al drepturilor omului: civile, politice, economice, sociale și culturale și prevede o dezvoltare completă a potențialului copilului într-o atmosferă de demnitate, libertate și justiție. România a ratificat în septembrie 1990 această *Convenție* ONU cu privire la *Drepturile copilului* creând necesitatea cunoașterii și respectării acestora de către întreaga societate.

În ceea ce privește copiii romi, MECT a elaborat și implementat în parteneriat cu alte organisme internaționale (UNICEF, Romani CRISS, Fundația PHEONIX și alte ONG-uri) o serie de proiecte care vizează stimularea participării școlare a copiilor romi pentru evitarea abandonului școlar și integrarea lor socială.

La nivelul învățământului preșcolar, acțiunile întreprinse în acest scop sunt mai puține, sau mai puțin popularizate, și prin urmare considerăm de bun augur inițierea unor astfel de proiecte, mai ales în grădinițele în care copiii romi nu formează o majoritate.

Educatorele care intră pentru prima dată în contact cu copiii și părinții romi, trebuie să cunoască faptul că aceștia au un alt orizont de așteptare, cel puțin din perspectiva emoțională, în comparație cu ceilalți copii, trebuie să se informeze despre specificul comunității respective în ceea ce privește cultura, tradițiile, obiceiurile acestora, pentru a evita orice fel de conflicte sau discuții contradictorii.

De cele mai multe ori, preșcolarul rom provine dintr-o familie care se confruntă cu probleme sociale și financiare, nu a frecventat până la acea dată o altă instituție socială, având de cele mai multe ori dificultăți legate de integrarea în colectiv, de comunicare și comportament social (salutul, modalități de adresare, relații cu ceilalți copii).

De asemenea, lipsa unor deprinderi igienico-sanitare, a deprinderilor specifice de mânăuire a instrumentelor de scris și a deprinderilor practice, precum și faptul că au o situație materială

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

dezavantajată, fac ca integrarea acestora în colectiv să fie mai greoaie și necesită o atenție sporită din partea educatoarei.

Inițierea și derularea unor astfel de programe cu consultanță de specialitate, sprijin logistic și recomandări din partea unor specialiști în domeniu, ar putea duce la înlăturarea acestor bariere în adaptarea și integrarea copiilor romi și cu situație dezavantajată în grădiniță.

Ca expresie a modernizării procesului de învățământ, didactica contemporană promovează concept și atitudini educaționale noi, o flexibilitate curriculară menită să dezvolte creativitatea educatoarelor și să permită oferte educaționale cât mai variate.

În acest context se înscrie și demersul nostru educațional, respectiv derularea proiectului *Copil ca tine sunt și eu*, în anul școlar 2009 / 2010.

Ideea care a stat la baza inițierii proiectului, alături de cea a integrării copiilor romi și a copiilor din familii cu situație dezavantajată în activitatea preșcolară, a fost aceea că, pentru a-și fixa informațiile și cunoștințele dobândite prin procesul didactic, preșcolarul trebuie scos din cadrul strâmt al clasei și pus în

diferite situații de viață concrete, în care educația civică dobândită la grupă capătă noi valențe prin actul aplicativ în situații reale.

Ținând seama de faptul că majoritatea copiilor din grădinița noastră, provenind din medii cu o situație materială oarecum în avantajul lor, nu au suficiente cunoștințe în ceea ce privește problemele și neajunsurile pe care le întâmpină copiii din familiile cu situație socială dezavantajată în care se includ și familiile de romi, ne-am propus, împreună cu aceștia și cu părinții lor, să acționăm în sensul îmbogățirii experiențelor acestora atât prin activitățile curriculare cât și prin activitățile extracurriculare.

Interesul comun pentru natură și dorința de a-i pune pe copii în contact nemijlocit cu viața plantelor, a animalelor despre care am învățat multe lucruri în activitățile noastre, de a vedea cum trăiesc și învață copiii cu o situație mai modestă, de a ne face noi prieteni, de a cunoaște activitatea în cadrul respectivei asociații, ne-au convins să demarăm acest parteneriat educațional.

Recunoscând valoarea îndemnului lui Seneca: ***Lung e drumul prin învățături, scurt și eficace prin exemple*** (Epistole, VI), considerăm că cele mai eficiente demersuri didactice menite să-i integreze pe toți copiii în activitatea școlară, sunt cele prin care le oferim cât mai multe ocazii să acționeze împreună, să trăiască laolaltă. Oferindu-i copilului o multitudine de experiențe de învățare, fructificând pornirea sa nestăpânită de a face în permanență ceva, îi ușurăm integrarea în învățământul de masă, oferindu-i ceea ce îi este necesar pentru a evolua spre o nouă calitate.

Susținute de un grup de părinți de la grădinița noastră, am organizat, într-o primă fază, discuții individuale, panouri informative, lectorate pentru pregătirea copiilor în vederea participării acestora într-un număr cât mai mare la acest proiect. Am reușit să convingem părinți din toate grupele de utilitatea demersului nostru, care ne-au asigurat de sprijinul lor moral și material și, ca urmare, am demarat proiectul studiind și aprofundând problematica legată de comunitatea rromă și a celor cu situație dezavantajată din localitatea noastră, împreună cu colectivul asociației, „Rom pentru rom”, am trecut la planificarea și pregătirea activităților ce urmează a fi organizate și desfășurate în anul școlar 2009-2010.

DESCRIEREA PROIECTULUI

GRUP TINTA:

* copiii de 3-6 ani de la Grădinița Nr.1 Panciu;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- * părinții și educatoarele lor;
- * copiii de la Asociația „Rom pentru rom”, Centrul educațional de zi „Pinochio”
- * cadrele de la această asociație;

DURATA: An școlar 2009 - 2010.

RESURSE UMANE:

- ☑ copii preșcolari cu vârste între 3-6 ani;
- ☑ educatoare;
- ☑ specialiști în domeniu de la primăria orașului Panciu;
- ☑ specialiști Asociația „Rom pentru rom”: mediator școlar Elena Munteanu, referend educațienonformală Monica Drilea, animator socio- educativ Rita Venturoli;
- ☑ directorii celor două instituții.

RESURSE MATERIALE:

*cărți diferite, poezii, ghicitori, povești, scenete, cântece, radiocasetofon, casete audio, aparat foto, filme color, costumații și măști pentru dramatizări, pânză, folii, materiale din natură, polistiren, planșe, albume atractive, sprijin material din partea părinților, educatoarelor și al sponsorilor.

COORDONARE

La nivelul grădiniței și centrului educațional coordonarea va fi monitorizată de către educatoarele de la Grădinița Nr. 1 Panciu respectiv Condrea Milica, Mihai Doinița, Peptan Zanfira, Roman Stela, Raiu Anicuța împreună cu cadrele de la Asociația „Rom pentru rom”, Centrul educațional de zi „Pinochio”, director Alessandro Mazzini și Inspectoratul Școlar Vrancea.

SCOPUL PROIECTULUI

- * însușirea unor norme de comportament civic, formarea unei atitudini pozitive față de copiii aflați în dificultate;
- * stimularea copiilor pentru a desfășura activități prin care să contribuie la întrajutorarea semenilor lor;
- * creșterea gradului de cuprindere a copiilor romi în grădiniță precum și a celor cu situație dezavantajată, și asigurarea accesului la educație și formare a acestora;
- * ameliorarea calității resurselor umane ale învățământului pentru crearea unui mediu educațional stimulat pentru copiii romi și cu situație dezavantajată.

PUNCTE SLABE:

- * gradul scăzut de cuprindere în învățământul preșcolar a copiilor de etnie romă;
- * nivel de educație scăzut al părinților;
- * atitudine rezervată a parinților față de școală și grădiniță;
- * condiții socio-economice precare;
- * lipsa acută a unor materiale didactice de informare și documentare cu caracter intercultural în grădinițe.

OBIECTIVE SPECIFICE:

Privind copiii:

- ☑ stimularea participării copiilor romi la educația preșcolară, în special la grupele mari, în vederea prevenirii dificultăților de adaptare școlară ;
- ☑ stimularea participării la educația de bază a copiilor romi, în special a celor proveniți din medii sociofamiliale defavorizate;
- ☑ dezvoltarea unor forme alternative de educație pentru copiii romi aflați în situații speciale (izolați, familii cu mulți copii).

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Privind cadrele didactice:

- ☑ adecvarea ofertei de formare la nevoile de pregătire ale cadrelor didactice și managerilor școlari din unitățile cuprinse în program;
- ☑ formarea personalului didactic în scopul promovării educației interculturale;
- ☑ dezvoltarea ofertei de activități extrașcolare (tabere, excursii, serbări, concursuri, sărbătorirea unor evenimente) cu specific intercultural.

Privind părinții:

- ☑ stimularea dezvoltării atitudinilor pozitive ale adulților romi față de grădiniță și școală;
- ☑ conștientizarea rolului și importanței educației la această vârstă;
- ☑ stimularea participării părinților la activitățile educative inițiate de grădiniță;
- ☑ îmbunătățirea comunicării și cooperării între grădiniță și familia copilului rom și a celui cu situație dezavantajată.

ACTIVITĂȚI INIȚIATE:

- ☑ desfășurarea de activități de informare a părinților romi privind importanța frecventării grădiniței și a educației timpurii;
- ☑ acordarea de sprijin material copiilor care nu pot frecventa grădinița din motive financiare, prin implicarea comunității;
- ☑ asigurarea infrastructurii, a resurselor materiale și umane, elaborarea unui curriculum în vederea dezvoltării formelor alternative de educație;
- ☑ inițierea unor activități din perspectiva interculturalității, dar și a comunicării moderne, cotidiene;
- ☑ organizarea unor activități de recuperare a curențelor din educație, de formare a unor deprinderi practicoaplicative care să le permită adaptarea cu ușurință la activitatea de tip școlar.

MEDIATIZARE ȘI DISEMINARE

- * Popularizarea proiectului în cadrul comisiilor metodice și a cercurilor pedagogice;
- * Realizarea de fotografii, albume și conceperea unor afișe publicitare ;
- * Mediatizare în mass-media locală.

EFECTE AȘTEPTATE:

- ☑ creșterea gradului de cuprindere a copiilor romi în grădinițe;
- ☑ diminuarea dificultăților de adaptare la mediul preșcolar și școlar;
- ☑ schimbări pozitive în atitudinea părinților romi față de educația preșcolară;
- ☑ modificarea comportamentului copiilor romi și socializarea lor;
- ☑ schimbări la nivelul atitudinilor manifestate de cadrele didactice și a practicilor educative utilizate în conformitate cu principiul interculturalității;
- ☑ creșterea motivației copiilor și a cadrelor didactice pentru participarea la programe de educație alternativă.

CONCLUZII

Prin realizarea acestui proiect vom urmări dezvoltarea orizontului de cunoaștere și experiența personală a copiilor din cele două instituții.

Ca educatori vom crea situații concrete de învățare prin care copiii să-și însușească în mod direct deprinderi de comportare civilizată care odată cu trecerea timpului să se transforme în obișnuințe și să-și formeze trăsături pozitive de voință și caracter.

Se va urmări realizarea unei relații strânse de colaborare între copii, educatoare, părinți și autoritățile locale.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În ceea ce privește rolul social al acestui demers, prin activitățile propuse urmărim integrarea optimă a copiilor în societate prin sensibilizarea acestora de a accepta diversitatea etnică și culturală prin conștientizarea valorilor umane și cultivarea respectului față de semenii.

În interiorul copiilor există o lume plină de surprize și de miracole, și mai tot timpul noi, adulții, considerăm că, dacă aplicăm tehnici corespunzătoare, vom avea acces în această lume mirifică. Adevărul este că uneori inima și dragostea merg împreună spre copilul cu probleme, căutând și așteptând cu respect o invitație la miracol.

Există pentru fiecare dintre noi o misiune bine definită și conturată, iar timpul și lumina inimii fac ca aceasta să fie descoperită și asumată. Însotită de pasiune și conștiinciozitate, de libertate și fantezie ea poate da rezultate uimitoare. Ne dorim ca încercarea noastră să dea roade și să aibă succes, reprezentând un proces de optimizare, de suport și de recuperare a potențialului atât de divers al copiilor, indiferent de mediile din care provin, de situația lor socială sau materială.

INVENTAR DE ACTIVITĂȚI

OCTOMBRIE 2009 Tema : *CINE SUNT EU ?* (identitate, copilărie)

Obiective generale: - dezvoltarea capacității de cunoaștere a propriei persoane;

- stimularea curiozității pentru investigație.

Obiective specifice: - să se recunoască pe el însuși ca pe o persoană cu calități specifice;

- să trăiască cu cei din jur stări afective pozitive;

- să manifeste toleranță și prietenie.

Teme și mijloace de realizare:

* Joc distractiv - *Cine este ? Cine este? O persoană, n-o vedeți?* (identificarea unui copil dintre cei prezenți, prin descrierea lui) ;

* Povestire - *Fetița care nu avea nume* (poveste peruană, din *Dosar educativ pentru preșcolari și școlari mici*, pag. 5);

* Observare – *Acte de identitate* (certificat de naștere, carte de identitate, pașaport);

* Desen - *Autoportret* ;

* Jocuri în aer liber în curtea grădiniței – *Mingea la căpitan!* ; *Cursa cu obstacole*.

Prin toate temele abordate se va evidenția ideea că fiecare persoană trebuie să aibă un nume, o familie, o țară, reprezentând dreptul la nume și cetățenie, două elemente ale identității legale.

NOIEMBRIE 2009 Tema : *FAMILIA MEA* (aceia care mă iubesc și mă îngrijesc)

Obiective generale: - cunoașterea membrilor familiei și a atribuțiilor pe care le are fiecare în cadrul acesteia;

- cunoașterea respectarea normelor de comportare în familie;

- cultivarea respectului față de membrii familiei;

Obiective specifice: - să se recunoască ca parte a unei familii;

- să participe activ la viața familiei, inclusiv prin asumarea unor responsabilități în cadrul acesteia.

Teme și mijloace de realizare:

* Jocuri de rol *De-a familia* ; *De-a aniversarea*;

* Lectura educatoarei *Bunicul și nepotul*, de Frații Grimm;

* Pictură *În familie* ;

* Învățarea cântecului *Familia mea*;

* Jocuri în aer liber pe terenul de joacă al Asociației „Rom pentru rom” *La picnic cu familia mea*.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Toate temele abordate vor evidenția următoarele idei: fiecare copil are dreptul să trăiască cu familia sa; familia are obligația de a-l crește și îngriji; statul are responsabilitatea de a ajuta familia să-și îndeplinească acest rol și de a crește copiii orfani prin instituții specializate.

DECEMBRIE 2009 : PRIN FAPTE BUNE, SĂ AJUTĂM !

Obiective generale: - dezvoltarea unei atitudini corecte față de propria persoană, față de cei din jur, față de mediul înconjurător;

- cunoașterea și respectarea normelor de comportare în societate, dezvoltarea spiritului de voluntariat.

Obiective specifice: - să recunoască situații în care oamenii trebuie să fie solidari și să precizeze de ce;

- să cunoască reguli care trebuie respectate în anumite situații care necesită intervenție și ajutor;

- să cunoască aspecte din viața copiilor din alte timpuri și a greutăților cu care se confruntau aceștia.

Teme și mijloace de realizare;

* Lectura educatoarei *Fetița cu chibriturile* de H. Andersen

* Joc didactic *Așa da - așa nu !* (reguli de comportare în diferite situații critice, de pericol);

* Activitate practică *Împachetăm daruri pentru noii prieteni* ;

* Vizită la familiile copiilor romi care participă la program „*Dăruiești și câștigi*” .

Pe parcursul acestei zile se va urmări sensibilizarea și înțelegerea de către copii a necesității legăturilor de prietenie și a ajutorului dat celor aflați în dificultate.

FEBRUARIE 2010 Tema : SĂ CITIM PENTRU MILENIUL III !

Obiective generale: - dezvoltarea capacităților de comunicare orală:

- dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, creație;

- dezvoltarea sistemului propriu de valori în ceea ce privește arta și în special operele de artă literară.

Obiective specifice: - să descrie și să identifice cărți pe baza imaginilor și a textului cuprins de acestea (cărți de povești, de poezii, atlase, ziare, reviste etc.);

- să precizeze modalitatea corectă de utilizare a cărților;

- să manifeste interes pentru învățare, cunoaștere sau creație.

Teme și mijloace de realizare:

* Observare cărți, atlase, reviste, ziare *Spune din ce carte citești?* ;

* Lectura educatoarei „*Albă ca Zăpada*” de Frații Grimm;

* Învățarea cântecului „*Să citim, azi lumea s-o descoperim*”;

* Confecție „*Cărticica cu povești*” (decupare, colorare, lipire);

* Vizită la Biblioteca orașenească „*În universul cărților*” .

Se va scote în evidență importanța cărților, a lecturii, a cunoașterii marilor scriitori ai poporului nostru, a operelor acestora, a faptului că biblioteca ne poate fi o bună prietenă care ne ajută să ne îmbogățim cunoștințele, luminându-ne mintea și sufletul.

MARTIE / APRILIE : CREDINȚA ÎN BINE

Obiective generale: - cunoașterea unor elemente de religie, a modului în care sunt ele percepute de alți copii;

- înțelegerea unor valori ale moralei creștine (să-ți iubești aproapele, să fii cinstit, modest, generos, să faci fapte bune, să nu urăști);

- cunoașterea unor tradiții locale legate de sărbătorile religioase.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Obiective specifice: - să identifice și să descrie elemente religioase și semnificația lor (icoane, cruce, lumânări și alte însemne specifice);

- să respecte regulile de comportare moral-creștine în orice împrejurare, în familie, în grădiniță, în societate;

- să urmărească cu atenție momente din slujba ortodoxă ascultând sfaturile preotului.

Teme și mijloace de realizare:

* Participarea la un moment din slujba desfășurată în biserica ortodoxă din localitate *Să ascultăm sfatul preotului!* observarea unor obiecte de cult;

* *Audiție Cântece religioase* - interpretate de copiii din corul bisericii din localitate;

* *Artă Icoane pe sticlă* - activitate desfășurată îndrumarea doamnei educatoare Raiu Anicuța cu copii din ambele instituții;

* Dans tematic *Dansul ingerașilor* , prezentat de copiii de la ambele instituții.

Pe parcursul acestei teme se va urmări realizarea uneia dintre sarcinile educației religioase care constă în formarea bunului creștin, capabil de a cunoaște și respecta valorile creștine, tradițiile specific locale.

MAI / IUNIE 2010 Tema : *CARNAVALUL PRIETENIEI*

Obiective generale

- dezvoltarea deprinderii de a participa activ la jocuri sportive și distractive, respectând regulile acestora, partenerii de joc și dând dovadă de fair-play;

- exersarea deprinderilor motrice însușite pe parcursul anului școlar, dezvoltarea unor trăsături de voință și caracter.

- exersarea deprinderii de a-și exprima în propoziții corecte idei, impresii, păreri și de a le asculta cu atenție pe cele ale altora;

Obiective specifice - să se miște și să descopere raporturi noi între corpul său și spațiu, încercându-și forțele fizice;

- să-și valorifice dinamismul, nevoia de a explora, de a încerca, de a experimenta, de a inventa, de a acționa;

- să-și consolideze deprinderilor manuale însușite dezvoltându-și capacitatea de a colabora în realizarea unor lucrări comune.

Teme și mijloace de realizare;

* Confectionare *Măști pentru carnaval* ;

* Vizionare de povești pentru copii pe CD ;

* Activitate distractivă *Carnavalul prieteniei* - jocuri hazii, întreceri sportive, parada măștilor și a costumelor de carnaval.

În cadrul acestei teme, vom da copiilor posibilitatea *să se dezvăluie*, să-și valorifice în mod creative cunoștințele, deprinderile și priceperile, oferind tuturor posibilitatea de reflecție asupra demersurilor educative viitoare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Gheorghe Sarău, Elena Radu, UNICEF- **Ghidul mediatorului școlar : (pentru comunități cu rromi)** / - București : Vanemonde, 2011

2. S. Breben, E. Gongea, G. Ruiu, M. Fulga- **"Metode interactive de grup"**- ghid metodic, Ed. Arves, 2002

3. C. Cucuș- **"Pedagogie"**, Ed. a II-a revăzută și adăugită, Polirom, 2002

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

EXISTĂ ȘI ALTFEL DE ROMI

1. Perla Scripcariu, o tanara de origine roma, a reusit sa fie admisa la cinci universitati din Marea Britanie.

2. FLORIN NICOI ARE DOUĂ FACULTĂȚI ȘI VREA SĂ DUCĂ TOȚI ETNICII LA ȘCOALĂ

Exemplul 1.

Perla Scripcariu a fost abandonata de mama ei la nastere, dar acest lucru nu a impiedicat-o sa fie foarte performanta in domeniul educatiei. Tanara de origine roma a absolvit un liceu de elita din Botosani, iar **acum studiaza in Marea Britanie**, nu mai puțin de cinci universitati de acolo acceptand candidatura tinerei.

„Nu exista soarta potrivnica. Exista doar lipsa de ambitie si complacere intr-un mediu care iti pare mereu ostil. M-am lovit de situatii de genul acesta, discriminatorii as putea spune, inca de cand eram mica. Unii copii cu care ma jucam ma respingeau, spunand ca sunt tiganca. Chiar si cand aveam rezultate bune la scoala, erau remarci ironice de genul: «Vai, a iesit tiganca la tabla, stie ea mai bine!». Ei se asteptau ca, fiind de etnie roma, sa nu fiu la acest nivel, sa nu fac lucrurile ca toti ceilalti. Dar lucrurile acestea nu m-au doborat. Nu m-am inchis in carapacea mea, sa ma justific ca nu pot face lucruri fiindca sunt discriminata. Din contra, m-au ambitionat. M-au facut sa-mi doresc si mai mult. Am muncit si mai mult pentru ceea ce-mi doresc”, spune tanara.

Salvarea a venit de la matusa ei

Nascuta in 1996, Perla Scripcariu a fost abandonata de la nastere de catre mama ei, iar tatal ei a plecat la munca in Germania. Salvarea Perlei a venit de la matusa ei, Petronia Scripcariu, care face parte din elita intelectuala a romilor botosaneni ;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Petronia Scripcariu este absolventa de Litere și profesoara de limba română, inspector școlar pentru minoritatea romă la ISJ Botoșani și ea a îndrumat-o pe nepoata sa Perla spre învățatură. Perla marturiseste că nu a luat abandonul mamei sale ca pe un handicap.

„Mereu mi-a plăcut să învăț. Am fost bucurată că aveam de la cine să învăț. Mi-a plăcut mereu să citesc. Am fost atrasă de cărți de mică”, a declarat Perla.

Succesul ei a fost obținut prin multă muncă, în spatele reușitei ei stand o luptă teribilă cu prejudecățile celor din jur.

Exemplul 2

Florin Nicoi este o figură aparte în rândul comunității de romi din Botoșani. În principal datorită faptului că are cu totul alte priorități. În vârstă de 30 de ani, este membru în consiliul director al Asociației de Dezvoltare Comunitară "Inter-Activă" (ADCIA) și a realizat că, pentru îmbunătățirea situației romilor, condiția esențială este ca aceștia să aibă acces la educație, adică să meargă la școală.

Florin crede că sărăcia, dar și delicvența juvenilă și infracționalitatea în rândul adulților s-ar reduce drastic dacă romii ar ști carte. **Deci cheia schimbării este EDUCATIA.**

Romii la școală

Locurile la liceu, rezervate aproape degeaba romilor

Numărul elevilor romi din școlile botoșănene este de 2088, conform declarației doamnei inspector școlar pentru comunitatea romă, Petronia Scripcariu. Nu deține statistici exacte, dar crede că nici măcar jumătate din membrii comunității care au vârsta de școlarizare nu frecventează cursurile. Și asta întrucât în etnie încă este cultivată concepția că, pentru a te descurca în viață, trebuie să ai cu totul alte calități decât aceea de a fi absolvit diverse forme de învățământ.

Astfel, pentru anul școlar 2018-2019 în fiecare clasă s-au alocat câte două locuri elevilor de etnie romă. Cumulat, romii au avut la dispoziție 260 de locuri la liceu și 60 de locuri la școala profesională, însă s-au înscris și au fost admiși în clasa a IX-a doar 36 elevi de etnie romă. Deci gradul de ocupare este undeva la 10%.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

”Și aici este o problemă pentru că unii sunt declarați ca și cetățeni români și atunci nu pot intra pe locurile rezervate romilor. Cei care se înscriu chiar că vor să facă carte, n-am putea spune că sunt forțați. Bine, unii mai renunță și se transferă la alte profiluri, dar ideea generală este că fac școală”, a spus Gabriel Hârtie, inspector școlar general.

Consiliera prefectului pentru romi susține însă că aproximativ 70% din romii cu vârstă de școlarizare urmează cursuri și crede că problema educării instituționale a minoritarilor nu face altceva decât să reflecte problema generală a învățământului din România, care s-ar afla pe locul al treilea din Europa la rata de abandon școlar.

”Problema școlarizării romilor este veche de 20 de ani. Acum învățământul este teoretic obligatoriu, dar mai greu aplicabil. Înainte de revoluție venea polițistul la ușă, acum e un fel de fără frecvență. Probleme cu abandonul școlar sunt la nivel național, nu doar în comunitatea noastră. Acum oamenii se întrebă: la ce folosește școala? Înainte, dacă aveai carte, aveai parte. Acum alta e ideea generală și asta afectează și comunitatea romilor”, a spus Semiramida Bălan, consilierul prefectului pentru romi.

Aceasta a adăugat că majoritatea romilor ar fi intrat la liceu și fără a beneficia de locurile special rezervate membrilor comunității fiindcă sunt elevi care chiar își doresc să învețe.

Semiramida Bălan, consilierul prefectului pentru romi

A început cu propriul copil

Revenind la Florin Nicoi, acesta susține că a avut norocul să dea în viață peste o persoană care a înțeles importanța studiilor și care a insistat ca el să facă școală. A ajuns astfel să termine Dreptul la Universitatea Petre Andrei din Iași și apoi să facă o a doua facultate, de Științe Politice și Administrative, în cadrul aceleiași universități. Și pentru desăvârșirea studiilor a absolvit și un master în Științe Politice.

Este convins că romii nu sunt predispuși la infracțiuni din naștere, așa cum a auzit la o ședință a Autorității Teritoriale de Ordine Publică, lucru care l-a supărat foarte tare și tocmai de aceea acum vrea ca tot mai mulți romi să îi urmeze calea.

A început cu fiul său, ”Navi”, de cinci ani, care merge la o grădiniță dintr-o zonă nepopulată de romi fiindcă vrea să îl integreze în societate de la o vârstă cât mai fragedă. Iar pentru asta l-a botezat chiar la cinci ani, sfidând astfel ”legile țigănești”, în care botezul se face pe la 10 – 15

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ani, însă și-ar dori ca "botezul să se facă la câteva luni, cum face toată lumea" fiindcă integrarea ar porni în acest fel încă din fașă.

Sursa: ISJ Botosani

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fenomenul mamelor minore. România e pe primul loc în Europa

Fiecare poveste despre o fetiță însărcinată sau care a născut confirmă faptul că România are o problemă nerezolvată care a luat proporții. Suntem lideri în Europa în acest top rușinos nu doar pentru că avem o sumedenie de cazuri, ci pentru că autoritățile nu sunt în stare să acționeze preventiv și să conceapă o strategie eficientă pentru a evita înmulțirea acestor cazuri.

România nu este singura țară de pe glob care se confruntă cu creșterea numărului de fete care rămân însărcinate înainte de majorat. Însă alte țări au deja vechime în aplicarea unor programe naționale prin care tinerii au acces la educația sexuală. Noi continuăm să ne minunăm că avem fetițe care nasc la 11 ani, iar viața merge mai departe. Mâine va fi la fel: un alt copil va doborî recordul și va naște la o vârstă mai fragedă.

2012 a început cu o "epidemie" de fetițe care nasc. Cazurile mediatizate recent de presa din România oferă impresia unui tablou suprarealist într-o țară membră a Uniunii Europene.

Câteva exemple:

Fetiță dusă cu elicopterul SMURD ca să nască

Pe 28 decembrie, o fetiță în vârstă de 13 ani a născut la Iași, prin cezariană, un băiețel sănătos, de 3.200 de grame, care a primit nota 9 la naștere. Nașterea a decurs fără complicații, însă mama a rămas sub observație pentru că suferă de o afecțiune cardio-pulmonară, dar și de anemie.

Tatăl copilului e un vecin al familiei minorei, în vârstă de 62 de ani! Acesta a fost trimis în judecată pentru comiterea infracțiunii de act sexual cu un minor. Minora a acceptat să întrețină relații sexuale cu bătrânul în schimbul unor sume de bani cuprinse între 10 și 50 de lei sau a unor cadouri. Poliția a fost sesizată de mama fetiței încă din luna august.

Un nou record: gravidă la 11 ani

Cazul minorei de 11 ani însărcinată în 6 luni e arhicunoscut. Un tânăr de 21 de ani a lăsat gravidă o fetiță de 11 ani din comuna constănțeană Săcele, iar minora e însărcinată acum în luna a șasea. Potrivit cotidianului "Evenimentul zilei", Mihai Vasilescu a fost audiat timp de cinci ore de polițiștii din Constanța. Chiar dacă, atât Vasilescu, cât și fetița, au recunoscut că au avut relații intime timp de mai multe luni, autoritățile au ajuns la concluzia că vârsta fragedă a minorei a împiedicat-o să conștientizeze implicațiile începerii vieții sexuale. Tânărul spune că o iubește și că vrea să se însoare cu fetița. El a susținut că vrea să-și întemeieze o familie și să-și crească copilul.

După ce rudele fetei au depus la Poliție o plângere pe numele lui Vasilescu, acesta a fost audiat. Tribunalul Constanța a decis arestarea preventivă pentru 29 de zile a tânărului de 21 de ani, pentru comiterea infracțiunii de viol. Inițial, tânărul le-a spus polițiștilor că mama fetei știa de natura relației dintre el și copilă, însă, odată ajuns în fața procurorilor, nu și-a mai susținut declarația. Astfel, mama minorei nu a mai fost anchetată.

Direcția pentru Protecția Copilului Constanța a asigurat consiliere atât pentru minora

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Însărcinată în șase luni, cât și pentru mama acesteia. Ancheta socială a fost extinsă la școala la care învață fata, la vecinii și rudele familiei, precum și la Primăria din Săcele. Fetița a fost dusă la Spitalul Județean Constanța pentru a fi consultată de un medic specialist. Întrucât a ascuns sarcina, ea nu a avut parte de îngrijire prenatală, iar vârsta fragedă o predispune la o sarcină cu riscuri foarte mari. Protecția Copilului va lua o decizie în privința fetei odată cu finalizarea anchetei. Întrucât sarcina este avansată, posibilitatea unui avort este exclusă. În cazul în care familia va dori să nu dea copilul spre adopție și să-l păstreze, bebelușul va fi adoptat de mama fetei de 11 ani.

Sex contra verighetă, la 12 ani

Un tânăr de 22 de ani din localitatea ieșeană Tomești a fost trimis în judecată, la 10 ianuarie, pentru că a întreținut relații sexuale cu o elevă de 13 ani. Răzvan Bârlădeanu i-ar fi promis minorei că se va căsători cu ea când aceasta va împlini 16 ani. Potrivit procurorilor Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași, relația dintre Răzvan Bârlădeanu și eleva de 13 ani de la Colegiul "Octav Bancilă" a început în vara anului 2009. Cu toate că părinții nu au fost de acord cu legătura lor, minora a rămas de mai multe ori în locuința tânărului. Fata, elevă la liceul Octav Băncilă din Iași, a început să lipsească de la școală și de acasă, "furată" de vraja iubirii tânărului de 23 de ani din localitatea Tomești.

Conform rechizitoriului, în februarie 2010 cei doi au întreținut relații sexuale, iar părinții fetei au depus plângere împotriva tânărului, pentru comiterea infracțiunii de viol. Procurorii de la Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași l-au scos pe tânăr de sub urmărire penală pentru comiterea infracțiunii de viol și au trimis dosarul la Parchetul de pe lângă Judecătoria, pentru continuarea cercetărilor pentru act sexual cu un minor.

Bârlădeanu le-a spus anchetatorilor că știa ce vârstă are fata, dar era îndrăgostit de ea. În plus, el a susținut că fata dorea să stea cu el pentru că nu se înțelegea cu părinții și că erau hotărâți să se căsătorească atunci când ea împlinea 16 ani. La începutul acestei luni, tânărul a fost trimis în judecată pentru act sexual cu minori, iar primul termen al procesului va avea loc pe 17 februarie.

"Epidemie" de mămici la Craiova

Pe 7 decembrie anul trecut, polițiștii din Tășnad, județul Satu Mare, au fost sesizați prin Serviciul Apeluri de Urgență 112 despre solicitarea unei ambulanțe în cazul unei minore însărcinate, în vârstă de 15 ani, care acuza dureri abdominale.

Fata era gravidă în luna a patra și a fost transportată la Spitalul Județean Satu Mare. Polițiștii au stabilit că minora locuia în concubinaj de aproximativ un an cu un tânăr 22 de ani, din aceeași localitate, cu care a întreținut relații sexuale înainte de împlinirea vârstei de 15 ani. Tânărul e cercetat pentru infracțiunea de act sexual cu un minor.

Medicii craioveni spun că primesc destul de des fete însărcinate, care aduc pe lume copii înainte de a împlini 18 ani. Potrivit presei locale, un singur doctor ajunge să îngrijească, într-o singură lună, chiar și câte patru minore însărcinate! La Spitalul Municipal Filantropia și la Spitalul Județean de Urgență din Craiova, cazurile de minore-mămici au devenit o obișnuință.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Trei minore au născut în Craiova în primele patru zile din 2012. În prima zi a acestui an, două fete, de 14 și 16 ani, au născut la Craiova. Tăticii au aceeași vârstă ca partenerii lor și cel puțin unul dintre părinți aflați la muncă în străinătate.

Surorile care vor fi mămici și mătuși

Un nou caz scandalos a fost semnalat recent în județul Constanța. Două surori minore, de 13 și 15 ani din localitatea Valul lui Traian sunt însărcinate în 7 luni. Potrivit polițiștilor, cele două fete au spus că sunt căsătorite de mici cu doi băieți de etnie romă. Direcția pentru Protecția Copilului a declanșat două anchete sociale. Constanța, Iași și Craiova sunt județele cu cele mai multe cazuri de minore care au rămas însărcinate.

În majoritatea lor covârșitoare, minorele provin din medii sociale cu probleme și din familii dezinteresate de educația copiilor.

Numărul mamelor minore din Constanța crește de la an la an. Dacă în urmă cu doi ani 18 copile au născut, anul trecut s-au înregistrat 48 de astfel de cazuri, relevă cotidianul "Adevărul". Anul 2012 a început în aceeași notă. Pe 3 ianuarie, la Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța o minoră de 16 ani a adus pe lume un copil. Majoritatea mamelor minore sunt de etnie romă.

"Explozie" de mame minore

În România se înregistrează 8.500 de mame minore anual și peste 40.000 de copii abandonați. "Cele 8.500 de mame minore din fiecare an ne situează pe primul loc în Europa. S-a ajuns la situația în care din 1.000 de femei care nasc 43 sunt minore. Mamele minore au risc crescut de avort iar dacă nașterea are loc există riscul major ca acest copil să fie abandonat, iar tînăra mamă va avea dificultăți de integrare socială și abandon social. Peste 40.000 de copii sunt abandonați în România la care se adaugă alți 300.000 lăsați în grija rudelor", a declarat medicul Tudor Ciuhodaru.

Potrivit studiilor UNICEF din 2009, la nivel mondial România se situează la egalitate cu state precum Turcia, Chile, Insulele Mauritius și Filipine. Mamele minore, împreună cu bebelușii, au două șanse: una este să ajungă într-un centru de plasament. În al doilea caz, dacă părinții mamei minore depun o cerere și declară că vor avea grijă atât de mama minoră, cât și de noul-născut, și se constată că nu sunt alte pericole, atunci mama și copilul pot rămâne în familie. În astfel de cazuri, când o minoră dă naștere unui copil, atât părinții mamei, cât și mama minoră au parte de consiliere. Potrivit specialiștilor, aproximativ 80% din mamele minore care ajung într-un centru maternal se reîntorc în familie. Fetele care nu se reintegrează în familie au de înfruntat nenumărate obstacole sociale: prejudecăți, lipsa banilor, lipsa șansei de a învăța și de a munci. Iar bebelușul devine victimă colaterală. **"Le este foarte greu. În primul rînd, în România nu te angajează nimeni, dacă ai 16 ani și copil mic. Pe de o parte, prejudecată, pe de alta... n-ai nici o calificare. În România poți munci de la 15 ani doar cu acceptul părintelui. Însă în cazul multora dintre ele, relația cu familia se întrerupe. Poți să duci copilul la o creșă săptămînală, dar asta costă și, oricum, creșa îți primește copilul numai de la 8 luni, iar Protecția Copilului te poate ajuta cu plata creșei, de la 3 până la 6 luni. Ce faci însă după acest timp?"**, explică Iuliana Oltean, director executiv ACSIS (Asociația pentru o Comunitate Solidară și Intervenție Socială) într-un articol publicat de "Dilema Veche".

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

O sarcină la o vârstă fragedă are impact devastator asupra adolescenței care devine mamă. Copila iese din cercul ei de prieteni din perioada copilăriei și se trezește peste noapte mamă. **„Este foarte dificil să-și asume rolul de mamă. Nu are echilibrul afectiv pentru acest lucru. Aceste copile nu sunt pregătite să se simtă femei”**, explică psihologul. În lipsa unei consilieri de specialitate, riscul abandonării copilului de către mamă crește, la fel și cel al abandonului școlar. **„Fetei îi este rușine de ceea ce i s-a întâmplat și îi va fi foarte greu. Va abandona prietenii și prietenii o vor abandona pe ea”**, arată psihologul.

Familia, un filtru care nu funcționează. Când o fetiță devine mamă, ceva nu funcționează în casa în care a crescut și în care ar trebui să fie ocrotită. Părinții sunt neatenți, ocupați, stresați, nepăsători, nu discută deschis cu copilul, nu-i asigură un mediu normal în care acesta să crească. Finalmente, ei nu sunt părinți așa cum ar trebui să fie, dacă propriul copil ajunge în situația de a fi părinte.

“Părinții mamelor minore vin la noi când situația e foarte gravă. De multe ori se întâmplă ca părinții să nu știe că fata lor e însărcinată până când aceasta nu naște. În astfel de cazuri, când o minoră naște, eu cred că e vorba foarte mult de educația celor “șapte ani de acasă”, și de condițiile de acasă. Poate fata respectivă caută afecțiune și nu o primește din partea părinților, așa că o caută în altă parte și se întâmplă ceea ce se întâmplă”, a explicat directorul DGASPC Bistrița-Năsăud, Margit Moldovan.

Sărăcia și ignoranța, o combinație nocivă. Tinerele care ajung să poarte o sarcină la vârste fragede provin în general din familii dezorganizate, care trăiesc mai ales în mediul rural. Psihologii spun că aceste sarcini apar pe fondul ignoranței. „O sarcină nedorită apare în mediile sărace și acolo unde e ignoranță. Fetele devin mature din punct de vedere sexual cu 4-5 ani înainte de a deveni mature din punct de vedere emoțional și intelectual. Acest lucru, coroborat cu lipsa educației sexuale, duce la o sarcină nedorită”, a declarat psihologul Irina Șerban, de la Direcția pentru Protecția Copilului Constanța, pentru "Adevărul".

Lipsa unui program național de educație sexuală. Educația în școli e deficitară. Demolat prin implozie necontrolată prin nesfârșite reforme, sistemul de învățământ a devenit poligonul de teste în care copiii sunt răsuciți până îi ia amețeala, ca într-un joc. Școala din România nu reușește să-i pregătească pe elevi pentru viața adevărată atunci când aceștia au nevoie, iar educația sexuală predată sporadic în școli nu este eficientă.

Promovarea sexului ca mod de reușită în viață. E prea mult sex la televizor și în presă pentru ca părinții să mai aibă vreo șansă în a-și ține copiii departe de acest subiect. Cumva, de la părinți sau de la colegi, copiii află oricum cum stă treaba în această privință. Dar când sexul e prezentat zilnic, an de an, ca o rețetă sigură de succes în viață, copiii și adolescenții sunt expuși unui drog mincinos. Tinerii sunt ușor de influențat și ajung să creadă că e mai bine să faci sex pentru bani ca să răzbești în viață, decât să te ții de școală. Din păcate, modelul pițipoancei de tip Moni Gabor are succes din ce în ce mai mare, pe fondul lipsei de educație.

Presiunea anturajului și a "modei" de a face sex cât mai timpuriu. Virginitatea a ajuns o rușine în România. Tinerii fac sex la vârste tot mai fragede din spirit de gașcă, dar și din teama de a nu fi stigmatizat, izolat și umilit de cercul de prieteni. Societatea promovează libertinismul sexual, iar adolescenții resimt tot mai devreme impulsul de a-și începe viața

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

sexuală, chiar dacă ei nu se simt pregătiți pentru acest pas.

"Trebuie să recunoaștem că trăim într-o societate în care se promovează ideea că reușita în viață depinde de felul în care arăți și în care știi să îți vinzi imaginea", o societate în care dispensa de 16 ani nu mai este de mult valabilă. Până la urmă, convențiile sociale în care trăim sunt pură ipocrizie. Cum, pe ce criterii, cu ce motivație și cine ne dă dreptul să fixăm maturitatea unui om la 18 ani?", se întreba Sorin Eșanu, medic primar obstetrică-ginecologie la Spitalul Clinic Polizu din București, într-un articol din "Dilema Veche".

Cum e în alte țări

Minorele care rămân însărcinate sunt o problemă în aproape toată lumea, iar datele din ultimele ani relevă un paradox: chiar dacă există programe de educație sexuală, rata tinerelor care rămân însărcinate continuă să crească. Există, însă, un element important, care afectează relevanța cifrelor - în multe țări, printre care SUA, limita de vârstă sub care se consideră că o mamă e minoră este 20 de ani.

Astfel, în mai toate statele din Occident o fată care naște la 19 ani e considerată minoră, în timp ce în România limita de vârstă este 18 ani.

Rata minorelor însărcinate variază de la o țară la alta, în funcție de factori sociali, dar și personali. La nivel global, aceasta se situează între 143 de cazuri la 1.000 de nașteri, în zonele sub-sahariene, și 2,9 la 1.000 în Coreea de Sud. Cele mai mari rate în țările dezvoltate se înregistrează în SUA și Marea Britanie.

În Suedia, 7 din 1.000 de mame sunt minore. În această țară a fost aplicat un program național de educație sexuală încă din 1956, iar de la 14 ani elevii primesc prezervative. În Franța se înregistrează 9 mame minore la 1.000 de nașteri. În 1973 a fost introdusă educația sexuală în toate școlile. Programa școlară include între 30m și 40 de ore de educație sexuală. În Canada, 20 din 1.000 de mame sunt minore.

În Marea Britanie se înregistrează o rată mai mare, de 31 de mame minore la mia de nașteri. În școli se predă educația sexuală, dar părinții pot opta pentru predarea acestei materii la vârste mai mari. Sondajele de opinie au relevat că elevii nu sunt mulțumiți de educația sexuală predată în clasă, iar Marea Britanie are una dintre cele mai înalte rate de nașteri la vârste fragede din Europa.

În Germania, 11 din 1.000 de nașteri au protagoniste minore. Există cursuri de educație sexuală în școli, ba chiar copiii pot participa la "workshopuri" de masturbare, pentru a preveni contactele sexuale la vârste fragede. În Scoția, educația sexuală e axată pe abstenență, iar rata minorelor gravide este de numai 8 la 1.000 de nașteri. În Mexic se înregistrează 78 de mame minore la mia de nașteri.

În SUA proporția e de 52,1 la 1.000 de nașteri, cea mai mare rată din statele dezvoltate. Unele state americane aplică educația sexuală libertină, altele promovează abstenența ca soluție pentru prevenirea sarcinilor premature. Potrivit Campaniei Naționale de Prevenire a Sarcinilor Minorelor din SUA, statul american are cea mai mare rată de minore însărcinate, socotind aici toate tinerele care au născut până la împlinirea vârstei de 20 de ani: aproximativ 820.000 de fete pe an.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În 2004, statul american a cheltuit peste 9,1 miliarde de dolari din cauza nașterilor la vârste fragede.

Abstinența, o soluție mai bună

Există opinii ale specialiștilor, potrivit cărora tipul de educație sexuală oferită nu influențează major rata cazurilor de minore însărcinate, ci modul în care părinții le vorbesc copiilor despre sex, modul cum presa reflectă sexul și stigmatizarea socială a acestui fenomen. Cu cât mediul social e mai permisiv cu aceste cazuri, iar presa relatează mai mult despre aceste situații, cu atât "epidemia" ia amploare mai mare. Japonia, de pildă, are unul dintre cele mai scăzute niveluri de minore gravide, dar asta în primul rând pentru în această țară o asemenea situație nu este tolerată. După mulți ani în care programele de educație sexuală libertină nu au produs efectele așteptate în statele occidentale, numeroși experți susțin că abstenența e cea mai bună soluție.

Dar asta nu e de ajuns. Putem schimba educația în școli, putem întocmi mai multe statistici despre acest fenomen, putem implementa o sumedenie de programe derulate de fel de fel de fundații, spun experții; **rata fetițelor care devin mame nu va scădea dacă părinții nu se implică în creșterea copiilor, dacă societatea nu vede acest fenomen ca pe ceva anormal, iar sistemul de asistență socială nu este mai restrictiv, adică să fie accesibil doar pentru tinerele care își termină studiile.**

Un studiu realizat de Kaiser Family Foundation pe minorele din Statele Unite relevă că 29% din ele spun că se simt presate să facă sex. Potrivit experților, principalul motiv pentru care adolescentele nu fac sex este că acest lucru ar fi împotriva convingerilor lor religioase sau a valorilor morale.

Alte motive invocate includ dorința de a evita o sarcină, frica de bolile sexuale sau lipsa unui partener potrivit pentru începerea vieții sexuale.

Datele statistice mai relevă că fetele care sunt foarte atașate emoțional de părinții lor sunt mai puțin predispuse să rămână însărcinate. de asemenea, fetele care sunt crescute de ambii părinți, biologici sau adoptivi, de la naștere au o probabilitate mai mică de a rămâne gravide decât cele care cresc în familii dezorganizate. În SUA, la vârsta de 16 ani, 22% dn fetițele cu familii normale au făcut sex până la majorat, spre deosebire de 44% din fetele care provin din familii cu probleme, potrivit sondajelor.

Fetele expuse abuzurilor, violenței domestice și sărăciei au riscuri mai mari pentru o sarcină prematură. Un studiu din 2004 arată că rata minorelor care devin mame poate fi redusă cu o treime prin eliminarea expunerii la abuzuri și violență în familie.

Lipsa educației este un alt factor major de risc, dar specialiștii critică și influența media. Un studiu din 2006 a descoperit că adolescentele care au fost expuse la mesajele presei cu privire la sexualitate își începeau mai repede viața sexuală decât alte fete de vârsta lor. Potrivit revistei "Time", "tinerii expuși la conținutul sexual al emisiunilor TV sunt de două ori mai predispuși să devină părinți până la majorat decât cei care nu sunt expuși la mesajele media".

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Totuși, cu cât educația sexuală coboară spre vârste mai mici, pentru a preveni cazurile de mame cu vârste fragede, cu atât campania e privită mai mult cu ostilitate. Un exemplu este filmul de educație sexuală produs de BBC pentru copiii cu vârste de cel puțin nouă ani.

Potrivit cotidianului "Daily Mail", pelicula a fost aspru criticată recent de un membru al Parlamentului britanic. Filmulețul de educație sexuală e inclus pe un CD care prezintă un material video amplu, care are drept scop explicarea exactă, dar pe înțelesul copiilor, a ciclurilor vieții, a sentimentelor, a vieții de familie. Discul conține și un clip animat, care prezintă două personaje de desene animate în timp ce fac sex. De asemenea, o secvență generată de calculator prezintă un cuplu făcând sex. Secvența e însoțită de explicații grafice. **"Acesta este clar material explicit. Zguduie inocența copilăriei"**, a reacționat rapid conservatoarea Andrea Leadsom, membră a Parlamentului britanic. Parlamentara s-a declarat deranjată mai ales de secvența generată pe calculator. **"Vezi pur și simplu o erecție și o penetrare. E scandalos!"**, a protestat ea.

Efecte dure pentru mamă și copil

Mămicile minore au o probabilitate mai mare să nu-și termine studiile. Potrivit statisticilor, în SUA 80% din gravidele minore devin dependente de ajutoarele sociale. În plus, copiii născuți de mamele minore au o greutate mai mică, au rezultate mai slabe la școală și au șanse mai mari să fie atrași de mediul infracțional.

Micuții sunt afectați de lipsa de pregătire emoțională a mamelor lor. Ele au nevoie de asistență psihologică specială, pentru că nu știu cum să interacționeze cu copiii lor, nu știu cum să-i atingă, să le zâmbescă, să le vorbească și să-i îngrijească, lucruri elementare pe care o femeie le face în mod natural, atâta timp cât ele însele sunt de fapt niște copii fără copilărie. **Printre riscurile medicale se numără anemia, tensiune arterială crescută și chiar moartea prematură a bebelușilor. Fetele sub 14 ani care nasc au cele mai mari riscuri medicale.**

Toți tinerii trebuie să aibă acces la educație pentru sănătate sexuală în școli!

Trebuie luate măsuri pentru ca adolescenții și tinerii din România să aibă acces la educație pentru sănătate sexuală în școli.

Prin educație pentru sănătate sexuală, tinerii își dezvoltă capacitatea de a face alegeri în mod conștient cu privire la relații, sexualitate, sănătate fizică și emoțională. Aceste alegeri au la bază respectul și protejarea propriei sănătăți cât și a celorlalți.

În România sunt cele mai multe adolescente cu vârsta între 10 și 19 ani din Uniunea Europeană care devin mame, în fiecare an. Datele arată că, ignorând dreptul tinerilor la educație pentru sănătate sexuală, aceștia sunt sacrificați generație după generație, fiind expuși riscurilor de necunoaștere a dezvoltării sexualității, a sarcinilor neintenționate și infecțiilor cu transmitere sexuală.

Bolile cu transmitere sexuală și consecințele lor fac ravagii în România. Numărul tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani diagnosticați cu infecție HIV este unul din cele mai mari din Europa[1]. Infertilitatea este o dramă cu care se confruntă din ce în ce mai multe cupluri tinere. Mortalitatea prin cancer de col, demonstrat de ultimele dovezi științifice ca fiind consecința infecției cu virusul HPV transmis sexual, este cea mai mare din Europa[2]. Cancerul de sân este de asemenea principala cauză de îmbolnăvire de cancer în rândul femeilor din România[3].

Tot în România, 1 din 4 femei sunt cel puțin o dată în viață agresate fizic sau sexual de partenerul lor[4].

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Educația pentru sănătate sexuală înglobează componenta de egalitate de gen care cuprinde noțiuni despre abuz, serviciile de ajutor și asistență, încurajează respectul, drepturile și obligațiile ambilor parteneri.

Cerem ca tinerii să aibă acces în școli la informații corecte, care să acopere toate temele sexualității, de la igienă, la contracepție, abuz și drepturi, informații dovedite științific și care să fie predate într-un mod prietenos elevilor.

De ce este important?

România este țara din Uniunea Europeană care ocupă primul loc în ceea ce privește numărul de mame adolescente. În anul 2015, 627 de tinere au născut înainte să fi împlinit vârsta de 15 ani, iar numărul celor care au devenit mame în timp ce aveau vârsta între 15 și 19 ani era de 17621! [5]

România este țara europeană cu cel mai mare număr de noi diagnosticări cu HIV în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani, la nivelul anului 2013[6].

Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, rata mortalității cauzată de cancerul de col uterin în România este de 2-2,7 ori mai mare decât în majoritatea statelor Europei Centrale și de Est și de 6,3 ori mai mare decât media țărilor din Uniunea Europeană[7]. Cancerul de sân este principala cauză de îmbolnăvire prin cancer în rândul femeilor. Anual în România sunt diagnosticate cu cancer de sân aproximativ 9000 de femei, iar peste 3000 de femei mor în fiecare an din cauza acestei maladii[8]. O cunoaștere corectă a factorilor de risc și formarea unor comportamente sănătoase cresc șansele depistării precoce, a intervențiilor timpurii și a șanselor de supraviețuire.

Tot în România, 1 din 4 femei sunt cel puțin o dată în viață agresate fizic sau sexual de partenerul lor. Această situație contravine oricăror norme morale sau legale fiind unul dintre rezultatele lipsei educației pentru egalitate de gen, 79% dintre victime fiind femei[9]. Educația pentru sănătate sexuală înglobează componenta de egalitate de gen a cărui scop este de a acorda șanse egale tuturor cetățenilor unei țări, indiferent de gen, religie sau orientare sexuală.

Educație pentru sănătate sexuală include informații care privesc atât dezvoltarea fizică a copilului și adolescentului cât și dezvoltarea lui emoțională, relațională și socială, toate adaptate nivelului de înțelegere a acestora. Accesul la educație pentru sănătate sexuală completează spectrul educației universale și formează, responsabil și adaptat, atitudini responsabile și sănătoase, o înțelegere și o informare corectă, o împuternicire a tinerilor membri ai unor comunități și ai unei societăți românești lipsite de discriminare.

Mame minore: „Dimensiunile și gravitatea fenomenului nu pot fi desconsiderate și nici ignorate”

Copilul are nevoie de Educație cu majusculă, și nu de educație sexuală intensivă”, a declarat recent purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române, Vasile Bănescu în cadrul unei dezbateri care a atins și acest subiect.

Biserica Ortodoxă Română este de acord cu ore de informare pe care le poate face profesorul de biologie sau dirigintele, în legătură cu riscurile reale la care se pot expune tinerii care încep o viață sexuală prea timpuriu și dezordonată”, mai transmite reprezentantul Patriarhiei.

Potrivit acestuia, în România există cazuri punctuale de mame minore, care însă nu au în spate o cauză legată de absența educației sexuale în școală”.

În niciun caz nu vorbim despre un fenomen, subliniază purtătorul de cuvânt al Patriarhiei.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cifrele oficiale însă îl contrazic pe reprezentantul Patriarhiei. Despre dimensiunile acestui fenomen am discutat cu responsabilii pe probleme de sănătate din cadrul **organizației World Vision România, Cornelia Scărlătescu.**

Cornelia Scărlătescu: Numai în 2015, 18.248 de fete sub 18 ani, de adolescente, copii, deveneau mame, copii cu copii. Dacă ne referim la numărul de avorturi, în România, o țară considerată creștină și care promovează valorile creștine, la 185.000 de nașteri, aproape 80.000 de femei aleg să întrerupă sarcina printr-un avort, într-un an.

La nivelul copiilor, datele pe care le avem oficial, arată că sub 15 ani erau 412 fete care întrerupseseră sarcina prin avort și alte 6.000 între 15 și 19 ani.

În total, 6.412 copii, oficial erau fete care erau însărcinate, dar care au întrerupt sarcina. Nu vorbim de cifrele neoficiale.

Multe cazuri nu sunt raportate. Ca fenomen, doar în decursul unui an, 24.660 de adolescente au rămas însărcinate.

Între 2009 și 2012 Ministerul Sănătății a făcut un studiu care releva faptul că 90.000 de adolescente au dat naștere în această perioadă de trei ani. Au devenit mame. Alte 37.000 alegeau să întrerupă sarcina.

Cam acestea sunt dimensiunile fenomenului în România. Suntem pe primul loc în Uniunea Europeană la numărul sarcinilor și avorturilor la minore. Din păcate, un indicator și mai grav este faptul că suntem pe primul loc la numărul de sarcini între 10 și 14 ani în Uniunea Europeană. Acestea arată că dimensiunile și gravitatea fenomenului nu pot fi desconsiderate și nu pot fi ignorate.

Reporter: Și totuși, reprezentantul Patriarhiei vorbea despre cazuri punctuale, probabil numeroase, spune dânsul, care, însă nu au în spate o cauză legată de absența educației sexuale în școală. Doamna Scărlătescu, ați fost pe teren, ați cunoscut tinere minore însărcinate, tinere care au fost nevoite să recurgă la avort. Cum s-a ajuns în situația aceasta? Este legat de educația sexuală în școală, de cunoștințele pe care le au aceste fete?

C.S: Cred că cel mai mult deranjează termenul de educație sexuală... Vârsta la care se instalează pubertatea a scăzut foarte mult. Menstruația la fete apare de la 8, 9 10 ani. De la această vârstă ele deja trec prin transformări hormonale, prin transformări ale organismului, care le fac vulnerabile și victime sigure ale unor relații întâmplătoare. Din acest motiv ele trebuie să fie informate, să știe la ce riscuri se expun. Din păcate, sunt foarte multe fete care se trezesc într-o asemenea situație fără să știe despre ce este vorba.

De aceea este foarte important să existe o educație, dar care să fie efectuată de persoane care să aibă aceste abilități, să aibă cunoștințe, să aibă competențele de a informa copilul și de a induce, inclusiv comportamente responsabile în privința deciziilor pe care le ia în viața.

Sunt iubirile astea de adolescență care îi iau prin surprindere pe copii. Ei au nevoie să adopte un comportament preventiv, responsabil. Sesiunile pe care noi le-am efectuat îmbină atât cunoștințele de anatomie și fiziologie, le explică copiilor transformările prin care trec, dar și riscurile la care se expun.

Pe de altă parte, am considerat că este foarte important ca atât medicul, cât și psihologul, să fie o echipă care să întrunească cunoștințe de anatomie și fiziologie, dar și cunoștințe legate de psihologia copilului pentru a-l orienta foarte bine în viață.

UNIUNEA EUROPEANĂ

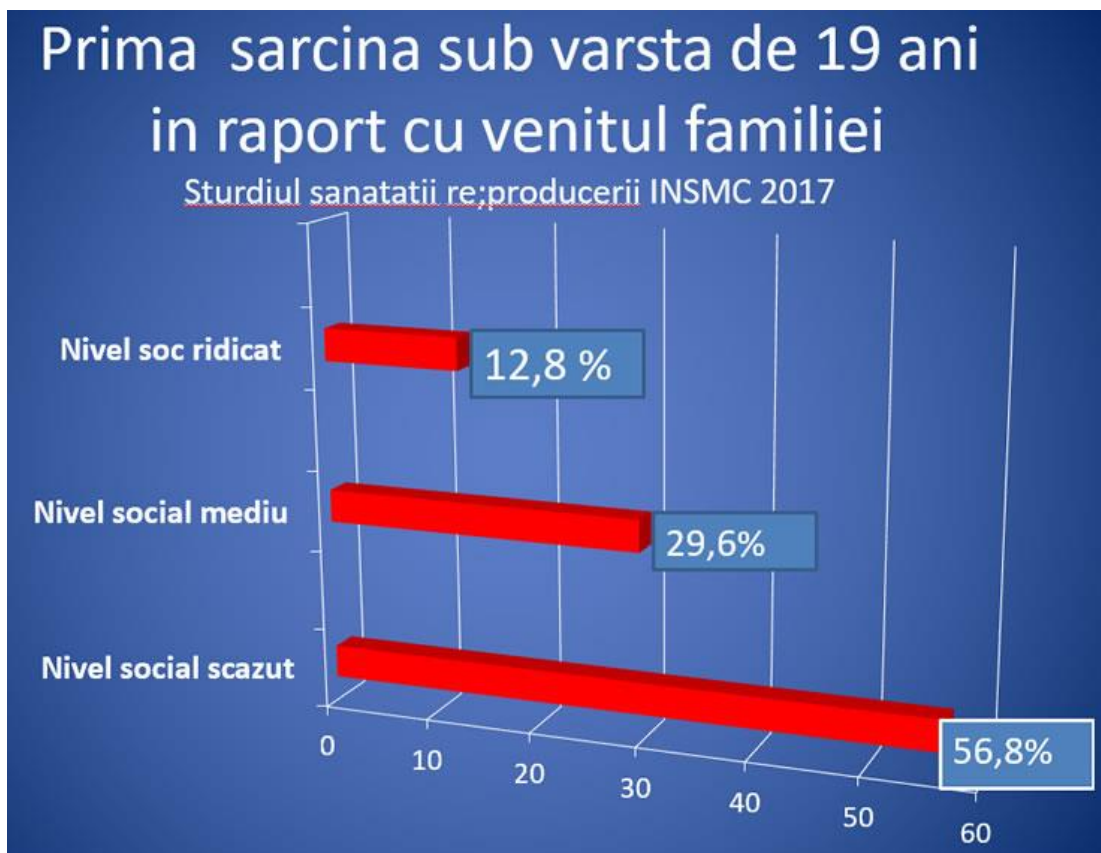

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Rep: Pe de altă parte, reprezentantul Patriarhiei vorbește despre cazuri care au în spate motive sociologice, abandon școlar, plecarea părinților în străinătate, lipsa de acces la informare virtuală, pe internet, în mediul rural, apartenența la o anumită etnie, unde, după cum știm, spune dânsul, viața sexuală se începe mult mai devreme. Sunt acestea motivele?

C.S: Într-o bună parte, da. Dar studiul foarte recent pe care l-a făcut Institutul Național pentru Sănătatea Mamei și Copilului arată că prima sarcină sub vârsta de 19 ani în raport cu venitul familiei apare în proporție de 13% la fetele care provin din familii cu un nivel social ridicat. 30% dintre ele aveau un nivel social mediu și numai 56% aveau un nivel social scăzut. Aproape 43% din aceste mămici proveneau din familii cu un nivel social mediu sau ridicat și nu țineau de niciun fel de etnie.

Pur și simplu este presiunea socială pe care o întâmpină acești copii, faptul că sunt expuși la bombardamente de tot felul, că nu sunt informați în privința valorilor autentice și a modificărilor prin care trec în adolescență. Aceste lucruri duc la apariția unei sarcini nedorite în această perioadă. În decursul unui an sunt aproape 25.000 de sarcini nedorite. Peste 16.000 sunt fete care aleg să nască. Această alegere a lor se bazează pe aceste valori morale. Multe dintre ele, realizând ce li se întâmplă, aleg să lase copilul în viață, indiferent de consecințele pe care le întâmpină. Ele sunt stigmatizate la școală, sunt repudiate din sânul familiei, trebuie să abandoneze școala.

Le este foarte greu să susțină inclusiv financiar acest copil pentru că nu își termină un ciclu de școală. De asemenea, mijloacele de protecție și de sprijin pe care le oferă statul sunt destul de ineficiente pentru ele.”

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 1.. INSEE- Anuarul statistic al României 2016
- 2.. <https://violentaimpotrivafemeilor.ro/statistici>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

EDUCATIA SEXUALA PENTRU COPII – UN SUBIECT TABU IN SCOLI

CUPRINS:

1. [Ce este educatia sexuala?](#)
2. [Fricile si prejudecatile parintilor](#)
3. [Cum si cand incepem educatia sexuala la copii?](#)
4. [Carti de educatie sexuala pentru copii](#)
5. [Educatie sexuala in scoli](#)

Ce este educatia sexuala?

Orice copil pune intrebari despre sex, iar responsabilitatea parintilor, de care se tem de altfel, este de a raspunde la aceste intrebari. Subiectul nu trebuie evitat si trebuie abordat in functie de varsta copilului.

De la inceputul copilariei, copiii incep sa devina curiosi despre trupurile lor si interesati sa invete si sa descopere. Observa **diferentele dintre baieti si fete** si sunt in mod natural curiosi. Copiii mici isi vor atinge propriile organe genitale atunci cand sunt goi, cum ar fi in timpul baitei sau in timp ce sunt schimbati de scutece sau de haine. Astfel de comportamente sunt semne de curiozitate, ceea ce e perfect normal.

Ce implica educatia sexuala?

Educatia sexuala este un proces de dobandire a cunostintelor si abilitatilor, formarea de atitudini, convingeri si valori in ceea ce priveste sexualitatea oamenilor. Educatia sexuala ajuta copiii sa inteleaga **schimbarile fiziologice, sociale si emotionale** pe care le intampina pe masura ce se maturizeaza, cum se dezvoltă relatiile sanatoase si pline de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

satisfactii si cum sa ia cele mai bune decizii, informate si responsabile cu privire la tot ce tine de sexualitate.

Educatia sexuala acopera urmatoarele dimensiuni ale sexualitatii unei persoane:

- Fizic: anatomie, maturizare si intimitate sexuala fizica, fiziologia sexului si a reproducerii umane;
- Emotional: atitudini sexuale si sentimente fata de sine si de ceilalti;
- Social: normele si comportamentele sexuale si implicatiile lor legale, culturale si sociale;
- Etica: Valori si sisteme morale legate de sexualitate.

Informatiile trebuie oferite treptat, nu toate odata, ci in functie de curiozitatile si dezvoltarea copilului. Daca cel mic nu pune deloc intrebari despre sex, nu ignorati subiectul. Cand copilul are varsta de 5 ani, puteti incepe sa ii aratai carti pentru copii care abordeaza sexualitatea la un nivel adecvat dezvoltarii. Parintii au adesea probleme in a gasi cuvintele potrivite, dar multe carti excelente sunt disponibile pentru a ajuta in acest sens.

Porecle pentru partile intime?

Se recomanda ca dupa varsta de 3 ani a copilului, parintii sa utilizeze cuvintele anatomice corecte pentru a numi partile intime. Acestea pot suna tehnic, dar nu exista niciun motiv pentru care eticheta corecta sa nu fie utilizata atunci cand copilul poate sa o spuna. Cuvinte precum „penis” sau „vagin” trebuie sa ii fie cunoscute celui mic, pentru a le folosi corect, fara a se simti jenat.

„De unde vin bebelusii?”

In functie de varsta celui mic, ii puteti spune ca bebelusul se dezvolta in burtica mamei, si ca va iesi printr-un loc numit vagin. Actul reproducerii nu e nevoie sa fie explicat, pentru ca

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

cei mici nu vor intelege conceptul. Sunt utile si cartile adecvate varstei pe aceasta tema.

Raspundeti la intrebare intr-o maniera simpla si cel mai probabil cel mic va fi multumit.

La ce varsta ar trebui sa li se spuna fetelor despre menstruatie?

Fetitele (dar se recomanda ca si baieteii) ar trebui sa fie informate despre [menstruatie](#) pana la varsta de 8 ani. Aceasta este o zona de interes pentru fete.

Multe mame isi impartasesc propriile experiente personale cu fiicele lor, inclusiv atunci cand au avut primul ciclu menstrual si cum s-au simtit etc.

De ce e importanta educatia sexuala?

Parintii ar trebui sa inceapa procesul de educatie sexuala cu mult inainte de a incepe la scoala. Introducerea educatiei sexuale in scoli variaza si de obicei este doar la nivel de anatomie, boli cu transmitere sexuala (BTS) si [sarcina](#).

Copiii cresc intr-o lume in schimbare continua, in care globalizarea si progresele tehnologice ii expun la o gama larga de influente si informatii din intreaga lume. Ei trebuie sa dobandeasca informatiile, abilitatile, valorile si atitudinile care le vor permite sa dezvolte **relatii sanatoase si responsabile** si sa ia decizii informate si responsabile.

Cartile sunt de nepretuit atunci cand vine vorba de a raspunde la intrebari dificile, fara a deveni stanjeniti.

Discutati cu copilul despre consecintele emotionale si fizice ale activitatii sexuale, cum ar fi sarcina, infectiile cu transmitere sexuala si o serie de sentimente. In timp ce ii spui copilului despre pericolele sexului, nu-ti fie frica sa mentionezi si partile bune.

Fricile si prejudecatile parintilor

O comunicare buna poate avea efecte de durata, iar educatia sexuala inadecvata – atat la domiciliu cat si la scoala – poate avea o serie de repercusiuni negative. Iata cateva dintre

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

temerile și preocupările pe care părinții le pot avea și gândurile care ar putea trece prin mintea lor.

Probleme personale privind sexualitatea

Dacă aveți probleme nerezolvate despre sex, gândul de a vorbi cu cei mici despre asta poate fi înfricosător. Dacă ați avut o traumă sexuală în trecut, puteți avea adânc înradăcinată ideea că sexul nu este ceva plăcut. Sentimente de rușine, vină sau frica pot afecta modul în care copilul percepe **ideea de sexualitate**. De asemenea, pentru cei mai mulți dintre adulți ideea de sex a fost tabu în copilărie și nu a fost niciodată abordată cel mai adesea, ceea ce e posibil să fi dus la idei negative privind discuțiile despre sex încă din copilărie.

Discutarea bolilor cu transmitere sexuală este o parte importantă în discutarea sexualității sănatoase cu un copil, care privește dincolo de mecanica biologică a sexului. Un alt aspect al învățării sexualității sănatoase este predarea relațiilor sănatoase. Informarea copiilor despre consimțământ, comunicare sănătoasă, intimitate etc. este parte a învățării sexualității sănatoase. De asemenea, îi învățăm pe copii prin modelarea comportamentului.

Frica de a-i distruge inocența

Părinții pot avea impresia că discuția despre sex le va afecta inocența celor mici. Ca părinți, de multe ori nu putem concepe că aceștia să cunoască noțiuni de sexualitate sau că la un moment dat vor face sex. De asemenea, dacă vorbim de copiii mai mari, trebuie să fim conștienți de faptul că aceștia au acces la tot felul de informații și surse media din care poate învăța eronat ce înseamnă sexualitatea și relațiile sănatoase.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educația sexuală completă nu încurajează copiii să facă sex. Are rolul de a-i învăța pe copii ce înseamnă dezvoltarea unei sexualități sănatoase. În cazul adolescenților, dacă un părinte crede că fiul sau fiica sa de 15 ani nu a văzut pornografia online, cel mai probabil greșește. Vârsta medie a primei expuneri la pornografia online este între 10 și 11 ani. Asta nu înseamnă că acesta caută în mod activ imagini sau este un utilizator frecvent al pornografiei, ci pur și simplu că a văzut-o. De aceea, e important ca acesta să cunoască diferențele dintre ceea ce apare în sursele media și realitatea.

Teama că discuțiile despre sex îl vor încuraja să facă sex mai repede

Cea mai puternică barieră este mitul complet neadevărat că educația sexuală la vârste mai mici va încuraja copiii să fie activi sexual. Puteți crede că odată ce începeți să discutați cu ei despre sex, îi implantați idei care nu au existat înainte și îi stârniți curiozitatea.

Educația exclusivă de abținere nu afectează ratele la care adolescenții decid să facă sex. Desigur, educația sexuală cuprinzătoare nu descurajează și nici nu încurajează niciodată copiii să facă sex. Cu toate acestea, îi învață cum să facă acest lucru în mod sigur.

Este dificil și jenant pentru părinți

Multi părinți se tem să vorbească cu ai lor copii, indiferent de vârsta lor, despre subiectele sexuale, pentru că se simt inconfortabil. E un teren nou și privat și le e teama să împărtășească cu aceștia astfel de idei.

Sfaturi

- Este important să te înțelegi, să îți accepti propria sexualitate și să te vindeci de toate traumele și ideile preconcepute. Un terapeut profesionist te poate ajuta să te eliberezi de trecutul tău.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Totul trebuie făcut treptat, pentru ca cel mic să asimileze și să înțeleagă corect. Trebuie o abordare în funcție de vârstă și de maturitatea copilului.
- Folosește-te de oportunități zilnice – o emisiune TV, un film, un eveniment din viața etc. pentru a continua discuția, pentru a-i explica ceva nou sau pentru a-i răspunde la întrebări.
- Răspundeți-i la întrebări și încurajați-l să pună întrebări.
- Deși în general se obișnuiește ca mama să discute despre sex cu fetitele, și tatii cu băieții, este important ca toți copiii să știe că pot discuta deschis cu oricare dintre părinți despre sexualitate.

Cum și când începem educația sexuală la copii?

Înainte de a vorbi cu aceștia, gândiți-vă la propriile păreri despre sex și la ceea ce contează în relațiile și viața de familie. Formați-vă propriile valori și idei, astfel încât să îi puteți da copilului mesaje clare și coerente despre sex și relații pe tot parcursul copilăriei. Educația sexuală este mai eficientă atunci când este construită treptat pe parcursul mai multor ani.

Sfaturi pentru a vorbi cu copilul despre sex și relații:

- Încercați să faceți dintr-o discuție despre sex o parte a vieții normale, nu doar o discuție unică.
- Discutați cât mai natural cu copilul, deoarece acest lucru îl va încuraja să fie mai relaxat și deschis.
- Răspundeți la orice întrebări pe care copilul le are cât mai clar, pentru a nu deveni confuz.
- Ascultați cu atenție ceea ce are de spus copilul și încercați să rezolvați orice temeri, preocupări sau neînțelegeri pe măsura ce acestea apar.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Dacă nu știți răspunsul la o întrebare fiți sincer și încercați să aflați împreună răspunsurile.
- Asigurați-vă ca discuțiile sunt adecvate vârstei copilului.
- Nu utilizați tactici care să prezinte sexul ca pe ceva rău sau ca pe ceva murdar.
- Răspunsurile trebuie să fie corecte, oneste și scurte.

Educația sexuală la copiii de 3-4 ani

Copiii trebuie învățați că nu trebuie să se rusineze de corpul lor. Dacă există confuzie, acest lucru poate apărea mai târziu în viața ca probleme de imagine corporală sau rusine privind sexualitatea. Utilizați numele corecte pentru părțile corpului. Porecele pot însemna că trupul este ceva ce trebuie ascuns sau mascat.

Normalizați auto-atingerea. Recunoașteți că **explorarea de sine și curiozitatea privind organele genitale** sunt normale și sănătoase. Dacă cel mic își explorează corpul și organele genitale în public sau în momente necorespunzătoare, explicați-i faptul că, deși este normal să îți atingi penisul sau vulva, acestea sunt părți private, iar această atingere ar trebui să aibă loc numai în privat. De asemenea, învățați copilul că organele genitale și trupurile lor sunt private și că nimeni altcineva nu trebuie să îi atingă, decât părinții sau îngrijitorii, când îi schimbă sau îi spală. De asemenea, spuneți-le că părțile intime ale altor persoane sunt și ele personale.

Copiii la această vârstă sunt interesați de **diferențele dintre băieți și fete**, de părțile corpului, de unde provin copiii etc.

Educația sexuală la copiii de 5-6 ani

La această vârstă copiii învață copilul despre schimbările emoționale și fizice ale creșterii și se confruntă cu emoții puternice. Când copilul întreabă de unde provin bebelușii, trebuie

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

sa li se spuna ca sunt facuti de mame si tati si ca se dezvoltă in interiorul corpului mamei. Trebuie sa inceapa sa invete ca nu trebuie sa isi atinga organele genitale in public si ca nimeni altcineva nu ar trebui sa le atinga organele genitale, cu exceptia cazului in care e vorba de parinti ca parte a ingrijirii.

Educatia sexuala la 7-8 ani

Copilul intra in etapa in care pune mai des intrebari cum ar fi „**De unde vin copiii?**”
Incercati sa raspundeti la intrebari folosind o abordare mai clara, folosind cuvinte potrivite pentru organele reproducatoare. Va puteti folosi de grafice si carti ilustrate pentru a explica.

La aceasta varsta, este important sa discutati despre cum sa foloseasca mediile digitale in conditii de siguranta. Stabiliti reguli in jurul discutiilor cu strainii si distribuirea de fotografii online, precum si ce trebuie sa faca daca intalneste o persoana care il face sa se simta incomod.

Discutiile despre **masturbare** pot fi continuate, mai ales ca pana la varsta de 8 ani cei mai multi copii incep sa isi exploreze corpul. La aceasta varsta, puteti vorbi mai explicit despre abuzul sexual. Este important ca cei mici sa stie despre aceasta realitate nefericita pentru a se proteja. Se recomanda sa incepeti cu elementele de baza, cum ar fi cum nimeni nu ar trebui sa ii atinga fara permisiunea lor, apoi sa reveniti asupra subiectului cateva zile mai tarziu pentru a va asigura ce si cat au inteles.

Puteti incepe si discutiile despre **pubertate** si despre ce inseamna asta.

Educatia sexuala la copiii de 9-10 ani

Discutiile se axeaza pe pubertate, relatii (inclusiv casatorie, divort), gestionarea emotiilor si tratarea presiunilor negative. Copiii pot fi interesati sa afle mai multe despre dragoste si

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

despre diferite tipuri de relatii. Multi vor fi in apropierea pubertatii si astfel vor fi curiosi despre menstruatie si schimbarea imaginii corpului.

Luati in considerare o lectie de anatomie folosind desene anatomice privind organele sexuale ale fetelor si baietilor. Puteti vorbi despre felul in care se produce sperma, ovulatia, menstruatia, ce sunt tampoanele si despre erectie. Trebuie sa discutati si despre celelalte schimbari fizice care se produc in adolescenta, cum ar fi cresterea parului pubian, ingrosarea vocii si cresterea sanilor si a penisului.

Educatia sexuala la copiii de 11-14 ani

Discutiile sunt axate pe ceea ce inseamna activitatea sexuala, reproducerea umana, contraceptia, sarcina, infectiile cu transmitere sexuala, relatiile, imaginea corporala si sanatatea, alegerile in materie de sex, abilitatile parintesti si viata de familie etc. La aceasta varsta, majoritatea copiilor vor fi la pubertate si vor fi interesati de hormoni si de modul in care vor fi afectati de ei. Ei vor dori, de asemenea, sa stie despre diferenta dintre atractia sexuala si dragoste si daca este normal sa fie atrasi de cineva de acelasi sex.

La aceasta varsta copilul trebuie sa primeasca informatii reale despre sex. De asemenea, ar trebui sa se mentioneze despre prevenirea si transmiterea **bolilor cu transmitere sexuala**.

Educatia sexuala la copiii de 15-18 ani

In timp ce adolescentii cresc tot mai mult, unii incep sa formeze relatii intime, si vor fi interesati sa afle despre provocarile angajamentelor pe termen lung si calitatile necesare

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

pentru relațiile de iubire reușite. Se poate discuta mai concret despre orientarea sexuală și despre stereotipurile de gen.

La această vârstă, aceștia ar trebui să fie bine informați cu privire la bolile cu transmitere sexuală, **protecția sexuală** și ideea că ambii parteneri sunt responsabili dacă o fată rămâne gravida.

De asemenea, este important să discutăm frecvent **consimțământul în relațiile sexuale**. Trebuie să te gândești cum să-i ajuti să se protejeze împotriva presiunii, iar discuțiile din jurul acestor subiecte ar trebui să includă impactul consumului de alcool și drogurile asupra alegerilor lor.

Carti de educatie sexuala pentru copii

Cartile de educație sexuală vin în sprijinul părinților pentru a-i ajuta pe copii, indiferent de vârstă, să înțeleagă mai bine tot ce ține de sex și sexualitate. Astfel de cărți contin ilustrații și grafice care stărnesc interesul copiilor și sunt un instrument util pentru părinți. Exemple ar fi „*Micii exploratori – uimitorul corp uman*” care prezintă funcționarea corpului uman și noțiuni de anatomie; „*Ce le spunem copiilor și adolescenților despre sex*” de Meg Hickling ce vorbește despre schimbările din corp, ideea de sex, pentru fiecare vârstă; „*Prima mea carte despre sex și corpul meu*” de Ed Aqvila, „*Unde-a dispărut Pispire!*” de Nicholas Allan, care este o carte amuzantă ce prezintă printr-o povestioară noțiunile de bază despre sexualitate în funcție de vârsta copiilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educatia sexuala in scoli

Educatia sexuala ramane un subiect controversat in tara noastra, in mare parte din cauza **miturilor** care o inconjoara.

Cum au abordat alte tari educatia sexuala in scoli? Iata doua exemple, de pe doua continente diferite.

In multe tari din lume, exista temeri despre faptul ca educatia sexuala in scoli va duce la cresterea activitatii sexuale in randul adolescentilor si la numarul sarcinilor nedorite. Studiile arata insa contrariul. Adolescentii nu devin mai activi sexual in urma orelor de educatie sexuala. In ciuda faptului ca s-a demonstrat ca educatia sexuala protejeaza sanatatea adolescentilor, aceste frici sunt cu greu inlaturate din mintea parintilor.

Exista doua abordari ale educatiei sexuale: **educatia sexuala comprehensiva** si educatia sexuala bazata pe **incurajarea abstinentei**. Educatia sexuala comprehensiva inseamna *oferirea de informatii corecte din punct de vedere medical, potrivite varstei copiilor, pe o varietate de teme legate de sexualitate, incluzand dezvoltarea fizica si emotionala, relatiile romantice, abstinenta, contraceptia si prevenirea bolilor cu transmitere sexuala*. Pe de alta parte, educatia sexuala bazata doar pe abstinenta, in cele mai bune cazuri, ii invata pe copii aceleasi informatii importante, lasand deoparte informatiile despre contraceptie. Insa educatia sexuala bazata pe abstinenta nu este la fel de eficienta ca cea comprehensive, dupa cum arata **studiile**, iar organizatiile de sanatate din intreaga lume tind sa o respinga.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educația sexuală comprehensivă se pare că este eficientă în a întârzia primul contact sexual și de a crește folosirea metodelor de contracepție și reduce în același timp sarcinile nedorite în rândul adolescenților și infecțiile datorate actelor sexuale neprotejate.

În America de exemplu, Mississippi este statul în care există cea mai ridicată rată a sarcinilor nedorite, iar în Nigeria, țară din Africa, o pătrime din fetele de 19 ani rămân însărcinate. Ambele state sunt conservatoare și religioase, iar implementarea unui program de educație sexuală în școli a fost un proces dificil.

Atât în Mississippi, cât și în Nigeria, educația sexuală a scos la iveală trei lucruri importante, care pot inspira organizațiile educaționale cu activitate în acest domeniu:

- Pentru a face educație sexuală este necesară intervenția organizațiilor locale și **implicarea comunității**. Pentru a demonstra nevoia unui program național de educație sexuală, mai multe organizații au fost implicate: Women's Foundation of Mississippi a realizat un studiu care a arătat costurile sarcinilor adolescenților asupra bugetului național, The Center for Mississippi Health Policy a realizat un sondaj în rândul părinților, arătând că aceștia consideră că un program de educație sexuală este necesar, iar o altă organizație, Mississippi First, a format cadre didactice pentru a oferi cursuri de educație sexuală. În Nigeria, o similară desfășurare de forță a avut loc: o coaliție formată din ONG-uri, asociații și organizații guvernamentale au pus la punct ghidul care a stat la baza curriculum-ului național privind educația sexuală.
- Educația sexuală trebuie prezentată (așa cum și este de fapt) ca o **soluție la problemele sociale**: reducerea sarcinilor nedorite, întârzierea primului

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

contact sexual, reducerea frecvenței bolilor cu transmitere sexuală. În Mississippi, problema socială rezolvată prin educația sexuală a fost reducerea costurilor pe care sarcinile adolescentelor le aveau asupra bugetului statului. Studiile au arătat că pentru anul 1990, 115 milioane de dolari au fost cheltuiți pentru îngrijirea medicală a adolescentelor însărcinate, serviciile de plasament și adopție și alte servicii sociale. În Nigeria, 5% din populația adultă era purtătoare de virusul HIV.

- **Compromisul** este necesar și trebuie văzut ca o strategie pe care să o folosească atât părinții, cât și cadrele didactice. În ambele cazuri, conținutul programelor de educație sexuală a fost modificat astfel încât temerile părinților sau ale cadrelor didactice să fie liniștite: au fost eliminate secțiuni controversate, anumite imagini, cuvinte și expresii au fost înlocuite.

Asemenea studii de caz arată că educația sexuală poate fi implementată chiar și în țări extrem de conservatoare, dacă există disponibilitate pentru dialog și compromis. Beneficiile educației sexuale pentru sănătatea adolescenților sunt sprijinite de studii realizate de-a lungul timpului în mai multe zone ale lumii.

In Romania, educația sexuală este disciplină opțională în școli, din 2004, însă doar 7% dintre elevii români au participat la acest curs. Tara noastră continuă să fie statul din UE cu cel mai mare număr de adolescente care devin mame. În acest an, proiectul de lege care interzicea orele de educație sexuală în școli fără acordul părinților a fost adoptat de Senat, dar respins de Camera Deputaților.

! Educația sexuală și pentru sănătate este obligatorie în 20 dintre cele 28 de state membre UE.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Programele de educatie sexuala sa fie obligatorii in scolile din Romania?

Educatia sexuala adecvata reduce riscul inceperii vietii sexuale prea devreme, riscul sarcinilor nedorite si al transmiterii bolii sexuale. Pentru a te asigura ca mai tarziu copilul tau va face alegeri sanatoase in privinta acestui aspect, este bine sa incepi educatia sexuala cat mai devreme. Educatia sexuala pentru copii inseamna sa ai pregatite raspunsuri pentru o serie de intrebari pe care le poate adresa copilul, in functie de varsta sa. **Exista Ghidul Educatiei Sexuale**, care te orienteaza in provocarea pe care o reprezinta educatia sexuala pentru copii.

Cum poti sa il aperi pe copil de abuzul sexual

Siguranta copilului este preocuparea parintilor din primele zile de viata. Li invatam pe cei mici sa nu atinga obiecte fierbinti, sa traverseze strada in siguranta sau sa nu se joace cu focul. Li aparam de accidente si le spunem cum sa procedeze in caz de **cutremur** sau alte situatii periculoase.

La fel de multa atentie ar trebui sa acordam si pericolului reprezentat de abuzul sexual, inca de la cele mai mici varste. De ce? Pentru ca multe abuzuri sexuale se intampla la varste mici ale copiilor, cand acestia nu inteleg ce se intampla sau nu stiu sa comunice parintilor incidentele. Statistici internationale arata ca 1 din 6 baieti si 1 din 4 fete sunt abuzate sexual pana la varsta de 18 ani, iar majoritatea abuzatorilor sunt persoane cunoscute, 23% dintre ei fiind alti copii (de obicei de varsta mai mare).

Iata cateva lucruri pe care ar trebui sa le iei in considerare pentru a ajuta copilul sa nu devina victima a abuzului sexual, vreodata:

Discuta despre partile corpului cat mai devreme. Numeste partile corpului astfel incat copilul sa le poata identifica cu usurinta. Un copil care se simte confortabil

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

folosind aceste cuvinte și știind ce înseamnă ele este un copil care poate discuta deschis când i se întâmplă ceva inadecvat.

Explica-i copilului ca anumite parti ale corpului sunt intime. Acest lucru înseamnă ca aceste parti nu trebuie să fie văzute de toată lumea. Explica-i faptul ca partile intime ale corpului pot fi văzute de părinți și de medic, atunci când părinții sunt de față.

Învăta-l pe copilul tău ca are dreptul să spună nu atunci când e vorba de corpul lui. Atunci când vrea să refuze o îmbrățișare sau un sărut, chiar din partea unor persoane apropiate (inclusiv părinții), are dreptul să spună nu și să îi fie respectată alegerea. Învățându-l acest lucru pe copil încă din primii ani de viață, pui bazele curajului său de a se apăra în situații mai periculoase.

Spune-i copilului tău ca secretele legate de partile intime ale corpului său nu ar trebui ținute față de părinți. În multe cazuri, abuzul sexual este prezentat copilului ca un secret care aparține doar copilului și abuzatorului. Mulți copii care sunt victime ale abuzului sexual sunt amenințați de abuzatori și speriați de faptul că părinții îi vor pedepsi dacă vor afla de abuz. Asigura-l pe copilul tău că niciodată nu îl vei pedepsi dacă îți va povesti lucruri legate despre corpul lui sau despre interacțiunea cu alte persoane.

Învăta-l care sunt comportamentele care nu trebuie să aibă loc niciodată între el și un adult sau un alt copil: partile intime ale corpului copilului nu ar trebui atinse niciodată de o altă persoană, dar nici copilul nu ar trebui să atingă partile intime ale altor persoane. De asemenea, este bine să îi spui copilului că nu ar trebui să lase pe nimeni să îl fotografieze dezbrăcat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Invata-l pe copil sa iasa din situatiile inconfortabile. Unor copii le este inconfortabil sa spuna altora "nu"- in special copiilor mai mari sau altor adulti. Explica-i copilului ca este in regula sa spuna cuiva sa il lase in pace, daca nu se simte bine si invata-l cuvinte de refuz,pe care sa le foloseasca.

Gasiti impreuna o "parola" pe care sa o foloseasca atunci cand se simte inconfortabil si vrea sa fie ajutat sa paraseasca locul in care se afla. De exemplu, cand se duce la o petrecere, la o intalnire de joaca sau chiar acasa, cand aveti musafiri.

Deseori, parintii au retineri cand vine vorba de educatia sexuala a copiilor, deoarece privesc acest subiect din perspectiva adulta. Insa educatia sexuala are rolul de a-i ajuta pe copii sa fie in siguranta si sa inteleaga pericolele la care pot fi expusi. Iar daca te gandesti ca un prescolar este prea mic pentru a i se explica aceste lucruri, aminteste-ti ca tocmai copiii mici sunt victimele usoare ale abuzului sexual.

Guvernul britanic a anunțat că educația sexuală și despre relații în general va deveni obligatorie în toate școlile din Marea Britanie (ea era deja obligatorie de mulți ani, însă doar în școlile de stat, din 2019 ea va deveni obligatorie în toate școlile), [aici](#) aveți știrea BBC despre acest subiect. Secretarul de stat pe probleme de educație, Justine Greening a spus că toți copiii vor afla despre relații sănătoase încă de la vârsta de patru ani. În ciclul primar vor afla informații despre corpul uman și relații, dar și despre cum să aibă grijă de ei, iar în ciclul gimnazial vor afla despre sănătatea sexuală și despre relațiile romantice. Care este nivelul de informații prezentat la fiecare vârstă se va stabili în urma unor dezbateri publice.

Părinții vor avea dreptul să își retragă copiii de la aceste cursuri dacă doresc. Se pare că specialiștii în domeniul educației din UK au ajuns la concluzia că programa pe

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

acest subiect (redactată în anul 2000) este depășită, copiii au nevoie să învețe la vârsta potrivită despre sexting, despre ce înseamnă o relație sănătoasă, pornografia online, hărțuirea sexuală, avansurile unui pedofil, dreptul de a spune NU și obligația de a respecta decizia altui om când vine vorba despre propriul corp.

Educația sexuală la noi

Foarte prost, așa spune eu, dacă observ că suntem pe primul loc în Europa la sarcini în rândul minorelor, că avem sute de mame de 12 și 13 ani cu mai mult de un copil, că numărul cazurilor de boli transmisibile sexual e îngrijorător în rândul tinerilor, că mulți dintre ei încep viața sexuală la 14 ani, dar nu folosesc prezervativ și așa mai departe (studiul UNICEF din 2013).

Alții ar spune că stăm foarte bine, de ce să îi învățăm pe copii la școală să facă sex?

Teoretic, educația despre sănătatea sexuală este materie obligatorie în școli din anul 2004 (prin legea 272/2004, republicată în 2014). Practic, în foarte puține unități școlare ea se și întâmplă. Este tratată ca materie opțională (se numește Educație pentru sănătate) pe care puțini diriginți o și promovează pentru a fi aleasă de către părinți și copii. Mai mult, anul trecut Parlamentul a adoptat tacit un amendament care spune că dacă ești de acord ca cel mic să participe la cursurile de sănătate sexuală, trebuie să-l trimiți la școală cu o foaie semnată. Deci de unde, din punct de vedere legal, e obligatorie, acum trebuie să faci cerere scrisă să-ți primească copilul la curs, asta dacă ai noroc să se facă la voi în școală.

Citez din lege ([sursa](#)):

Art. 46 (3) precizează că organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

private cu atribuții în domeniul sănătății „sunt obligate să adopte toate măsurile necesare pentru derularea sistematică în unitățile școlare de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor”.

In țările civilizate

Pionieră a fost Suedia, care a introdus educația sexuală în școală din 1955. Au urmat apoi Germania, Norvegia, Luxemburg, Franța, Austria, Portugalia, Anglia, dar și Estonia și Ucraina. Curricula cursurilor diferă mult de la țară la țară, unele cursuri sunt ținute de profesori care se specializează și pe această materie, în alte țări sunt implicați și părinții, în altele cursurile sunt ținute de specialiști din cadrul unor asociații sau ONG-uri cu scop educativ.

Ce spune ONU despre educația sexuală?

Într-un raport din iulie 2011, ONU concluzionează următoarele. Educația sexuală în școli poate amâna începerea vieții sexuale de către tineri, reduce frecvența raporturilor sexuale și numărul de parteneri, crește numărul celor care folosesc mijloace contraceptive, reduc episoadele de sex neprotejat. Același raport arată și că educația sexuală nu sporește acitivitatea sexuală a tinerilor. Dacă programa e implementată la nivel național, ea poate duce la reduceri semnificative de costuri pentru tratamente și sănătate (mia puține sarcinji nedorite, mai puține boli transmisibile sexual).

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În același studiu, ONU spune că ar trebui făcut un efort internațional pentru a implementa programe naționale de educație sexuală, adaptate la specificul fiecărei populații.

Ce este și ce NU este educația sexuală?

Educația sexuală este o materie în cadrul căreia se explică elevilor, în feluri potrivite nivelului lor de înțelegere, informații care să îi ajute să aibă grijă de sine și să respecte părerea și corpul celorlalți. La ora de Educație sexuală sau pentru sănătate, cum vreți să-i spuneți, copiii vor afla:

- cum funcționează corpul lor
- denumirile anatomice corecte
- cum funcționează aparatul reproducător
- ce sunt metodele contraceptive
- relațiile sexuale (riscuri)
- relațiile sănătoase
- boli transmisibile sexual
- sarcini nedorite
- abuz
- atingeri nepotrivite

Copiii nu învață:

- cum să facă sex cât mai devreme
- cum să acceseze site-uri porno (asta au învățat deja la de la colegi)
- cum să devină gay

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

De ce e importantă educația sexuală în școală?

Pentru că un copil informat este un copil greu de abuzat. Pentru că un copil informat va putea lua decizii corecte pentru sănătatea și siguranța lui. Pentru că lucruri despre sex află oricum, din tot felul de surse, și e important ca și informația brută, corectă, să ajungă la el.

Educația sexuală ne va feri copiii de consecințele neplăcute ale unei vieți sexuale începute prea devreme, de sarcini nedorite, de boli transmisibile sexual, de abuzuri din partea altor copii sau a unor adulți.

În ceea ce privește rezultatele unei educații sexuale bine predate în școli, am găsit pe site-ul UNESCO niște cifre foarte interesante: după ce în anul 2000 a început educația sexuală în școlile din Estonia, în perioada 2001 – 2009 au fost evitate 4,280 sarcini nedorite, 7,240 boli transmisibile sexual și 1,970 infecții cu HIV . În plus, tot conform UNESCO, tinerii care sunt corect informați asupra vieții sexuale, devin activi sexual mai târziu

Încă un studiu despre beneficiile educației sexuale în școală:

Pamela Kohler, et al., “Efectul programelor care promovează abținerea și al celor de educație sexuală asupra vârstei la care încep tinerii viața sexuală și asupra sarcinilor nedorite la adolescenți,” publicat în *Journal of Adolescent Health* 42.4 (Martie 2008); 344–351 arată că tinerii care primesc informații corecte au un risc cu 50% mai mic de a întâmpina problema unei sarcini nedorite decât tinerii crescuți în programe care impun abținerea totală. Același studiu arată și că tinerii care au urmat programe care promovau abținerea totală nu au înregistrat o vârstă mai înaintată a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

începerii vieții sexuale. Cu alte cuvinte, au devenit activi sexual la fel de devreme, dar având mai puține informații, au avut risc mai mare de sarcină nedorită.

Despre cum ne putem asigura că cei mici primesc la timp informații potrivite vârstei lor, despre cum le povestim încă din primii ani de viață despre corpul lor, despre cum le răspundem la întrebări despre de unde vin copiii, astfel încât să fie la adăpost de abuzuri, dar și de rușine față de propriul corp, am scris acum doi ani, [aici](#).

Ce putem face noi? Putem discuta la școală cu ceilalți părinți și cu cadrele didactice despre Educație pentru sănătate, putem cere ca acest „opțional” să se întâmple, putem începe devreme, având cu copiii noștri o relație bazată pe încredere, astfel încât ei să își ia (și) de la noi informații despre acest subiect, putem discuta deschis cu ei despre anatomie și relații sănătoase, putem vorbi și scrie despre asta așa încât viața sexuală să nu mai fie subiect tabu, ci parte dintr-o educație sănătoasă.

În țara noastră educația sexuală în școli este descurajată. Atunci când sunt ținute astfel de ore, acestea tind de multe ori să fie prea vagi, prea științifice și nu corespund cu realitatea. Este important ca astfel de ore să fie susținute de persoane potrivite, care să prezinte informațiile într-o manieră adecvată vârstei copiilor.

Educația sexuală în școli are o importanță majoră, mai ales ca statisticile arată că ne aflăm în top la nivel european în ceea ce privește natalitatea în rândul minorelor și a bolilor cu transmitere sexuală. Sunt numeroase mituri în ceea ce privește educația sexuală în școli și trebuie subliniat că **educație sexuală nu înseamnă să învățăm copiii să facă sex, ci să le oferim accesul la informații corecte și complete** pentru ca aceștia să poată dezvolta ulterior relații sexuale sigure, corecte, cu discernământ și să evite sarcinile nedorite, abuzurile fizice sau emotionale, bolile cu transmitere sexuală etc.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

C.D.S. EDUCAȚIA PENTRU IGIENĂ ȘI SĂNĂTATE

Argument

Educația pentru igienă și sănătate , reprezintă una din principalele căi de cunoaștere a unor aspecte ale sănătății fizice și psihice și de formare a atitudinilor și deprinderilor indispensabile unui comportament responsabil și sănătos.

Materialul propus vine ca suport de sprijin în descoperirea corpului uman, bolile și prevenirea lor, regulile de igienă personală și de protejare a mediului înconjurător pe care trebuie să le respecte. Elevii învață cum să-și păstreze sănătatea fizică și psihică, află lucruri noi despre sănătatea mediului, despre familie și despre substanțele toxice. În cadrul acestor ore, se va urmări stimularea limbajului și relațiile interpersonale. Îmbunătățesc relațiile părinte copil, elev - elev, elev- profesor , parinte- profesor, și permit o mai bună cunoaștere a copiilor și a problemelor care îi frământă .

Competente specifice (CS)	Activitati de invatare (exemple)
---------------------------	--------------------------------------

Educația pentru igienă și sănătate înseamnă mai multă responsabilitate față de comunitatea în care trăim . Civilizația presupune și o stare bună, sănătate fizică și psihică.Starea de sănătate și lupta cu bolile , prevenirea lor și protejarea mediului înconjurator trebuie să fie o preocupare permanentă a fiecărui cetățean, iar noi, profesorii, avem menirea de a forma viitorii cetățeni conștienți de importanța

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. Să identifice factorii interni și externi care determină starea de boală și pe cea de sănătate	Dezbateri pe teme date; Formulări de concluzii simple; Discuții de grup asupra conceptelor sănătate-boală; Comentare de imagin
2. Sa identifice aspectele fizice și comportamentale ale omului sănătos	Exerciții de luare a deciziilor
3. Să aplice conștient reguli pentru menținerea sănătății acasă, la școală, în comunitate	Analiza unor situații de abuz Comentarea unor cazuri din media
4. Să recunoască situații de abuz ale adulților asupra copiilor și formele violenței intragrupale	Discuții despre substanțele cu potențial vătămător Întocmire de portofolii
5. Să analizeze efectele pe termen scurt și lung ale substanțelor nocive asupra organismului	Exerciții de rezolvare a unor situații problemă Studiul unor statistici medicale
6. Să găsească soluții proprii pentru rezolvarea problemelor de sănătate specifice vârstei	Discuții de grup Mini proiecte Activități practice în școală / comunitate

PLANIFICARE ANUALĂ

Competente specifice (CS)	Conținuturi	Nr.ore	Săptămâna
1, 3 ,5	Curățenia, mama sănătății	1	S1
1,3,5	Reguli de igiena personala	2	S2 S3
1,3,5	Rolul igienei personale in	1	S4

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

	prevenirea bolilor transmisibile		
1,3,5	Boli transmise de animale	1	S5
1,3,5	Tudor și stomatologul	1	S6
1,3,4,5	Înotul	1	S7
1,3,4,5	Recreația	1	S8
1,3,4,5	Dorința împlinită	2	S9 S10
1,3,4,5	Teama de parinti, profesori , note	1	S11
2,3	Alimente de origine vegetala si animala	1	S12
2,3	Calitatea alimentelor	1	S13
2,3	Dulciuri – necesitate si exces	1	S14 S15
2,4,5	De unde vin copii ?	2	S16 S17
2,4,5	Fetele si baietii	1	S18
2,4,5	Cresterea si dezvoltarea	2	S19 S20

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1,3,4	Substanțe toxice	1	S21
1,3,4	Accidente cu substanțe toxice	1	S22
2,3,4	Jocul	2	S23 S24
2,3,4	În recreație	2	S25 S26
2,3,4	Supărarea lui Ionuț	1	S27
2,5	Efort fizic , efort intelectual	2	S28 S29
2,5	Educație fizică și sport	2	S30 S31
2,5	Odihnă	2	S32 S33
2,5	Recapitulare finală	2	S34 S35

Exemple de activități

1. Curățenia, mama sănătății

În pauză, Irina și Liviu discută despre filmul pe care l-au văzut.

- Subiectul filmului mi-a plăcut foarte mult, dar pauzele publicitare au întrerupt prea des acțiunea, zice Liviu.
- Așa este, dar au prezentat un nou săpun pe care o să-l cumpăr, adaugă Irina.
- Te gândești la regulile de igienă personală despre care am vorbit la educația pentru sănătate?
- Desigur, confirmă Irina. Igiena individuală este importantă pentru sănătate. Ai văzut că nerespectarea regulilor de igienă poate duce la îmbolnăvire!
- Da. Toate părțile corpului e bine să fie îngrijite. Dacă îți speli corpul, mâinile, părul, dinții, vei observa imediat efectul curățeniei. În plus se intensifică circulația sângelui și la scurt timp după terminarea spălării se simte o stare de bună dispoziție.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Bine zici tu, Liviu. Eu cred că igiena individuală are efect bun și asupra

Din păcate, clopoțelul a sunat și a intrerupt discuția celor doi

Activitate in perechi:

* Continuați voi discuția despre igiena pielii, a părului, a ochilor, a urechilor, a respirației, a locuinței, a scris-cititului și a îmbrăcămintei.

Reguli de igienă personală :

* Spală-te pe față și fă duș zilnic pe tot corpul!

* Spală-ți părul de câte ori este nevoie cu un șampon blând . Dacă apare mătreața consultă un dermatolog

* Curăță unghiile în mod regulat

* Nu te lăsa amăgit de toate reclamele pentru produsele cosmetice ! Nu toate respectă normele igienico-sanitare . Unele sunt alergizante ,iritante sau chiar otrăvitoare.

* Odihnește-te în mod regulat și consumă echilibrat legume , fructe și lactate .

Exerciții :

Continuați textul respectând părțile unei compuneri !

Tudor este pasionat de jocurile pe calculator. A uitat ca a doua zi va merge la școală și dimineață

Analizați compunerile după următoarele criterii :

* Respectă părțile unei compuneri

* Exprimarea este clară, corectă și coerentă

* Enunțul respectă ordinea desfășurării întâmplărilor

* Din textul alcătuit se desprinde un mesaj

Algeți însușirile care vi se potrivesc , dintre cele enumerate (prietenos , independent, irascibil, autocritic , sportiv , curios , îndrăzneț , tolerant / intolerant , influențabil , ingenios, cochet , modern) si alcatuiți enunțuri cu ele .

4. Completați spațiile libere :

Mă spăl pe înainte de fiecare masă .

Pentru a avea dinți sănătoși mă spăl de ori pe zi și fac un control periodic la..... .

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fac baie cel puțin pe săptămân sau de cate ori este nevoie .

Respirația normală se face..... și folosimcurata pentru menținerea sănătății .

Obiectele de igienă personală sunt

Caracterizați oral un coleg din clasă arătând însușirile sale fizice și sufletești .

Portofoliu: Creați o reclamă pentru șamponul , săpunul sau detergentul preferat pe care le utilizați.

Încercuiește cuvintele care denumesc obiecte folosite pentru igiena personală:

prosop, radieră, săpun, pastă de dinți, ciocolată, jucării, periuță de dinți, batistă, creion, pieptene.

Scrive trei reguli de igienă pe care trebuie să le respecti zilnic:

- a) _____
- b) _____
- c) _____

2.Nu mă tem de vaccin!

Cei doi prieteni, Liviu și Adrian, își amintesc ziua când în clasă a intrat doamna doctor și le-a spus:

- Bună ziua, copii! Sunteți în clasa a III-a și trebuie să faceți vaccinul împotriva poliomeleite. Nu vă speriați, acesta constă în câteva picături.

- De ce credea că ne speriem? întreabă Adrian. Nu mai suntem în clasa I, când plângeam cu toții pentru o înțepătură!

- Ai văzut? adaugă Liviu, doamna doctor ne-a explicat că este mai bine să previi, decât să vindec. Vaccinul nu este decât un ser care determină formarea de anticorpi. Organismul se poate apăra de acea boală.

- Suntem protejați de multe boli infecțioase. Cu mulți ani în urmă, când nu se descoperiseră vaccinurile, bolile provocau multă suferință, uneori chiar moartea, adaugă Adrian.

De ce credeți, copii, că în România se fac șapte vaccinuri obligatorii și gratuite, în funcție de vârstă?

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cunoașteți vaccinuri care se pot face la cererea părinților?

Știați că

- * Un copil nu poate fi înscris la creșă , grădiniță sau școală fără fișa de vaccinare
- * Când pleci într-o tabără trebuie să dovedești că ai făcut vaccinurile la timp

Exerciții :

- * Alcătuiți un text de 5-7 enunțuri cu titlul „ Vaccinul este necesar. „
- * Scrieți regulile ce trebuie respectate de către cadrele medicale privind folosirea acului și a seringii pentru a evita îmbolnăvirile
- * Scrieți un mesaj pentru un copil care plânge la vaccin.

3.Rolul igienei personale in prevenirea bolilor transmisibile

Bolile infecțioase sunt provocate de viruși și bacterii .Se transmit cu ușurință de la o persoană bolnavă la alta sănătoasă prin contact direct sau indirect prin diferite obiecte (lenjerie , vesela , prosoape , batiste) . Tusea convulsivă (Tusea măgărească) este chinuitoare și duce la crize de axfisiere . Bolnavul are accese puternice de tuse însoțite uneori de învinețirea feței și chiar de vărsături . Hepatita A (Boala mâinilor murdare) este provocată de virusul „A” care pătrunde în organism pe cale digestivă . Primele semne ale bolii sunt : dispariția poftei de mâncare , stare de oboseală , dureri de cap , dureri abdominale și stare febrilă . Este o boală cu risc mare de contaminare a celor din jur . Rujeola , Rubeola , Scarlatina , Varicela , Oreionul și Gripa , sunt alte boli contagioase periculoase . Pacientul suspect de oricare dintre aceste boli trebuie să consulte medicul , să evite colectivitatea și să respecte sfaturile medicului .

Sfaturi : Feriți-vă de animalele bolnave ! Și ele pot transmite anumite boli (turbare , gripa aviara , boli parazitare) . Nu imprumutați obiecte personale ! Nu vă speriați de vaccinuri ,ele previn îmbolnăvirea .

Exerciții :

Continuați textele exprimându-vă părerea personală . E dimineața . Ceasul anunță începerea unei zile noi .Mă ridic din pat , dar încă mi-e somn . Ce reguli de igienă sunt obligatorii dimineața .

Azi Cătălin a lipsit de la școală . Este prietenul meu , așa că am trecut pe la el să îl întreb ce i s-a întâmplat . Bunica lui mi-a spus ca e bolnav . Are

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Condițiile de mediu ajută la prevenirea îmbolnăvirilor . Ce ați putea îmbunătăți în mediul vostru ? În clasă În parc În jurul blocului Ce sfaturi ați da copiilor dacă ați fi medici , pentru a prevenii îmbolnăvirile ?

*Joc de rol : * Interpretați rolul unui medic care tratează copii bolnavi; * Desenați virușii așa cum vii imaginați; * Descrieți o zi in care ați fost bolnav de gripă; .Scrie într-un enunț cel puțin trei semne ale gripei.*

.....
.....
.....

.Ce faci pentru a te vindeca când ești gripat (gripată) ?

.....
.....
.....

Boli transmise de animale

Alex iubește mult animalele. De curând părinții i-au cumpărat un câine, pe care l-a numit Rex. Îi povestește lui Adrian despre toate năzbâtiile micului său prieten. - L-ai vaccinat? întreabă Adrian. - Desigur. Știu că animalele pot pune în pericol sănătatea omului. Nu numai câinele și pisica, dar orice animal de companie trebuie urmărit cu atenție, pentru că este purtător al unor bacterii, viruși sau paraziți. - Medicul veterinar mi-a spus despre câteva boli transmise de animale: trichineloză, antraxul, giardioza, tetanosul. - Și gripa aviară a făcut multe victime în lume, mai ales în unele țări din Asia, adaugă Alex. - E plăcut să ai un animal de companie, dar trebuie să respecti cu strictețe regulile de igienă și să frecventezi periodic cabinetul medicului veterinar. Dacă ați avea un animal de companie, ce măsuri ați lua pentru a preveni apariția unei boli infecțioase provenite de la animale?

Sfaturi :

* Nu mângâiați animalele fără stăpân sau pe cele neînsoțite. * Atrageți atenția adulților, dacă e cazul , sa distrugă muștele , gândacii și rozătoarele. * Spalați-vă mâinile cu apă și săpun înainte de masă .

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Exerciții : Adevărat sau fals: Turbarea poate fi transmisă de la câine la om prin mușcătură ?

Animalele nu trebuie vaccinate . Prin zgârieturile pisicii se transmite o boală , boală numită „ Boala ghearelor de pisică„ ? Parazitozele sunt provocate de viermi intestinali .

Scrieți un dialog posibil , de 10-15 rânduri între un animal și stăpânul său .

Completați spațiile libere :

Ne putem îmbolnăvii dacă un animal bolnav șiapoi cu mâinile nespălate.

Sunt un pericol pentru sănătatepăstrate descoperite peste care s-au așezat Fructele și legumele.....laptele.....carnea consumată fără avizulsunt surse ale unor boli transmisibile .

Eczele , negii , scabia sunt boli transmisibile pielii . (mângâiere , mâncăm , alimentele , muștele , nespălate , nefiert , sanitar veterinar , atingerea) .

Dupa ce ați analizat relația dintre un animal de companie și stăpânul sau completați fișa de observație :

Numele și prenumele stăpânului

Numele animalului Varsta Rasa Adresa..... Vaccinari

Observații despre aspectul fizic

Observații despre hrană

Observații despre comportament

Observații despre sănătate

Reguli respectate de stăpân

Semnătura observatorului.....

BIBLIOGRAFIE

Antal Andrei – Igiena școlară, Editura Medicală, București, 1978

Baban, Adriana – Consiliere educațională, Cluj-Napoca, 2001

Binet A. – Ideile moderne despre copii, Editura Didactică și Pedagogică, 1975

Popescu Octavian, Bucur Eugeniu, sub redacția “Educația pentru sănătate în școală”, Editura Fiat Lux, București, 1999

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Radu I. – Psihologia școlară, Editura Științifică, București, 1994

Șchiopu Ursula – Dezvoltarea operativității gândirii copilului de 7-11 ani, Editura Științifică,
București, 1966

Șchiopu Ursula, Emil Verza – Psihologia vârstelor, Editura Didactică și Pedagogică,
București, 1981

MEC – “Ghid pentru cadre didactice – Programul Educație pentru sănătate în școala
românească”, București, 2004

P.S.I.România – “Pachetul educațional – Fac ce vreau dar știu ce fac!”, București, 2000

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Copilul - victimă a traficului de persoane

Introducere

Traficul de persoane, cu diferite scopuri de exploatare, este un fenomen infracțional internațional de crimă organizată, cu consecințe grave asupra siguranței, sănătății și drepturilor fundamentale ale victimelor. Acest fenomen a devenit îngrijorător, România fiind o țară de origine și de tranzit pentru victime. Prinse în capcana traficantilor, victimele sunt supuse unor tratamente înjositoare și exploatate în regim de sclavie. Toate informațiile obținute, până în acest moment, din statistici și alte surse la nivel internațional, arată că pagubele umane provocate de ignorarea acestor tipuri de infracțiuni sunt în continuă creștere, mai ales pentru că numărul de copii care cad pradă acestui flagel a înregistrat o creștere semnificativă. Copiii, reprezintă un procent alarmant, din numărul victimelor traficului de persoane identificate în fiecare an în România. Luând în considerare rezultatele principalelor studii realizate în ultimii ani, consider că există o limită a cunoștințelor privind, în general, noile tendințe ale fenomenului traficului de copii în România și, în mod special, al traficului intern, cu precădere după anul 2007, când România a devenit stat membru UE. În lumina statisticilor oferite de Baza Națională de Date a Agenției Naționale Impotriva Traficului de Persoane, este necesară îmbunătățirea înțelegerii fenomenului în multiplele lui dimensiuni, ceea ce va permite furnizarea principalilor actori instituționali informațiile necesare dezvoltării de răspunsuri adecvate.

1. Definirea juridică a traficului de persoane și de minori

Conform Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, „copil” înseamnă: „orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă”.

Traficul de persoane, așa cum este definit în convențiile internaționale ratificate la nivel național, reprezintă: „recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane. Exploatarea constă în prostituția forțată sau altă formă de exploatare sexuală, munca forțată sau servicii forțate, sclavia sau practici similare, aducerea în stare de servitute, sau prelevarea de organe”.

Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil, în scopul exploatării, este considerată trafic de persoane, chiar dacă recrutorii nu fac apel la nici unul dintre mijloacele menționate mai sus. Recrutarea, transportarea, transferul, găzduirea sau primirea unei persoane, cu vârsta cuprinsă între 0 și 18 ani, în scopul exploatării acesteia, constituie infracțiunea de trafic de minori.

2. Instrumente internaționale pentru combaterea traficului de persoane și de minori

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată în 1989 și ratificată la nivel național începând cu 1990, este unul dintre primele instrumente internaționale care proclamă necesitatea asigurării drepturilor fundamentale ale copilului, cum ar fi: dreptul la exprimare

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

și libertatea de conștiință, pentru a proteja copilul împotriva oricărei forme de violență, fie ea fizică sau psihică, împotriva abandonului, neglijenței, a relelor tratamente sau exploatării, inclusiv a celei sexuale, toate pentru a garanta bunăstarea socială, spirituală și morală a copilului, precum și sănătatea fizică și psihică a acestuia. Comitetul de monitorizare a Convenției ONU privind drepturile copilului, a recomandat statelor, adoptarea unor măsuri concrete, pentru o aplicare adecvată a prevederilor, precum: - adoptarea legislației, care să protejeze copiii de orice tip de exploatare sau abuz ori trafic, și să incrimineze aceste fapte ca infracțiuni; - organizarea unor campanii extinse și specifice de informare a populației; - alocarea resurselor necesare, pentru crearea și dezvoltarea unor programe specifice de protecție și asistență a copiilor traficați, inclusiv programe pentru pregătirea personalului necesar și a structurilor judiciare specializate în răpirea, vânzarea și traficul de copii; - crearea unor strategii naționale, bazate pe mecanisme de dezvoltare și coordonare a acestor structuri, și de monitorizare a activităților cu potențial infracțional; - punerea în practică a unor programe de colaborare internațională, în vederea schimbului de informații, prinderea și pedepsirea făptuitorilor;

De asemenea, România a semnat Convenția Consiliului Europei privind Combaterea Traficului de Persoane, pe 16 mai 2005 la Varșovia, convenție ce a fost ratificată la nivel național prin Legea nr. 300/2006. Principalele obiective ale Convenției sunt: a. prevenirea și combaterea traficului de persoane, asigurând respectarea principiului parității între bărbați și femei; b. garantarea drepturilor fundamentale ale victimelor, prin punerea la dispoziția lor a cadrului legal necesar protecției și asistenței, atât a victimelor cât și a martorilor, precum și prin asigurarea eficienței procesului penal; c. întărirea cooperării internaționale în domeniul traficului de persoane;

Ultimul instrument internațional referitor la traficul de copii, a fost Convenția privind Protecția Copilului Împotriva Exploatării și Abuzului Sexual, semnată de către România în 2007. Convenția este primul instrument legal al Consiliului Europei, care prevede incriminarea diferitelor forme de abuz sexual al copiilor, inclusiv în cadrul familiei, comis de unul dintre părinți, prin folosirea forței, amenințărilor sau constrângerilor. Astfel, pe lângă infracțiunile tradiționale, ca: abuzul sexual, prostituția infantilă, pornografia infantilă, etc., a fost incriminat, pentru prima dată, așa numitul „grooming”, care constă în înșelarea încrederii copilului în scopuri sexuale.

3. Situația traficului de copii în România

În România, copiii reprezintă aproximativ 35% din numărul victimelor traficului de persoane identificate în fiecare an. Astfel, în anul 2013 au fost identificați 300 de copii, în 2014 au fost identificați 280 de minori (37%), iar în 2015 au fost identificați 276 (31%). Marea majoritate din minorii traficați sunt de sex feminin, aproximativ 90% în fiecare an. Trei sferturi dintre copii au fost exploatați sexual, categoria de vârstă cea mai vulnerabilă fiind 14-17 ani (94%). În ceea ce privește educația minorilor, care au fost victime ale traficului de persoane în această perioadă, un procent de 67% au fost minori cu studii gimnaziale finalizate în momentul recrutării, urmând cei cu studii liceale, care ocupă locul 2 al nivelului de educație înregistrat. Jumătate dintre copiii traficați, au fost victime ale traficului intern, cealaltă jumătate fiind traficați pentru diferite forme de exploatare în afara țării. Principalele țări de destinație, sunt Italia (exploatare sexuală) și Spania (atât exploatare prin muncă forțată, cât și sexuală). Recrutarea minorilor pentru exploatare sexuală, muncă forțată și alte tipuri de exploatare, este realizată în principal de către cunoștințe, prieteni, dar și de persoane

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

necunoscute anterior recrutării. Principala modalitate de exploatare a copiilor este cea sexuală, majoritatea minorilor sunt victime ale traficului intern. Principalele țări de destinație sunt: Italia, Spania, Marea Britanie, Germania, Grecia, Austria, Olanda, Portugalia, Franța, Belgia, Danemarca și Turcia. Dacă în cazul Italiei, principala formă de exploatare sexuală a minorilor a fost în stradă, în cazurile de trafic intern, minorii au fost exploatați pentru oferirea de servicii sexuale mai ales în locuințe, dar și în alte spații închise (cluburi, bordeluri, hoteluri). Majoritatea minorilor traficați au un nivel redus de educație, astfel, în 2015 aproximativ 75% dintre copii traficați au avut cel mult studii gimnaziale. Ținând cont, că 90% dintre copii erau la vârsta studiilor liceale, putem aprecia că multe victime se aflau în situația de abandon școlar, în momentul recrutării sau au întrerupt studiile în acest context. În ceea ce privește mediul de proveniență, majoritatea victimelor minore provin din mediul urban, ponderea acestora fiind mult mai mare decât în general, ceea ce indică faptul că minorii sunt recrutați într-o măsură mai mare din mediul urban decât adulții.

4. Internetul - modalitate de recrutare a minorilor

Astăzi, principala modalitate de recrutare a minorilor este internetul. În ultimii 6 ani, rata de penetrare a internetului a crescut de mai mult de 20 de ori. Acest lucru vine ca urmare a faptului că România a adoptat, în 2009, Strategia națională privind implementarea serviciului universal în sectorul comunicațiilor electronice, care urmărește asigurarea accesului la comunicații electronice oricărui cetățean din România. Principiul care promovează această strategie este acela că, accesul la un set minim de servicii de comunicații electronice este considerat un drept fundamental al cetățenilor, esențial pentru integrarea acestora în comunitate și, în sens mai larg, în societatea informațională. Potrivit unui studiu realizat la nivel european de IAB Europe, România are cea mai tânără populație ce utilizează internetul: 40% sunt tineri cu vârste cuprinse între 15 și 24 ani [5]. În România, datorită vârstei scăzute a utilizatorilor de internet, frecvențele accesării săptămânale a internetului, pentru distracție sau rețele sociale, sunt din cele mai ridicate în Europa. România este pe primul loc, între țările ce au luat parte la studiu, în cazul utilizării internetului pentru discuții (chat) sau trimiterea de mesaje text în timp real (instant messaging), peste 50% dintre utilizatorii de internet accesează cel puțin săptămânal aceste servicii. Internetul este un mediu ostil, în care copiii pot fi expuși unor abuzuri. Totuși, internetul reprezintă o oportunitate pentru copii, de a avea acces la informații care nu ar fi altfel accesibile, astfel că accesul copiilor nu ar trebui limitat, ci cel mult monitorizat de către adulți.

Copii și tinerii care utilizează internetul, îl consideră un loc în care au foarte multă libertate, unde se pot distra și unde își pot face prieteni. Internetul are rolul de a înlocui unele lucruri, pe care copiii nu le pot face în viața obișnuită: să vorbească despre lucruri delicate cu cineva, sau să găsească pe cineva care să îi asculte problemele. Potrivit unui sondaj realizat de ANITP, 93% dintre copiii care au participat la sondaj, au recunoscut că obișnuiesc să participe la discuții online, indiferent de modalitatea prin care participă la aceste discuții [6]. Prin intermediul internetului, prin rețelele de socializare, traficanții iau legătura cu victimele și se împrietenesc cu ele, speculându-le atât nevoile, cât și temerile. Specialiștii afirmă că, structura categoriilor vulnerabile se schimbă, că există o creștere notabilă a cazurilor în care sunt implicați copii din familii fără probleme financiare, aflați la vârsta pre-adolescenței (12-13 ani), care au probleme emoționale ce pot fi exploatare de către traficanți. „Teribilismul” și dorința de definire a unei identități, conduc la adoptarea unor comportamente riscante în relațiile cu ceilalți. Astfel, traficanții câștigă încrederea minorilor ascultându-le problemele. Traficanții posedă o inteligență emoțională ridicată. Această caracteristică este întâlnită, în

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

special, în cazul recrutaților, care folosesc tehnici de manipulare mai subtile, empatizând cu ceilalți, pentru a veni în întâmpinarea nevoilor lor, asigurându-și în acest mod atingerea scopului final, reprezentat de recrutare .

5. Cauzele traficului de minori

Pentru o mai bună înțelegere a vulnerabilității victimelor, în fața recrutării, este necesară explicarea aprofundată a condițiilor de mediu și de trai ale copiilor, anterioare traficului. Un aspect important cu privire la copii exploatați, este cel legat de situația familială a acestora. Astfel, peste 50% dintre copii traficați provin din familii biparentale, dar provin și din familii cu un singur părinte, din mediul instituțional sau chiar minori ce locuiesc la rude. Diversele forme de dezintegrare a familiei, contribuie dramatic la creșterea probabilității de apariție a traficului de copii. Familia, rămâne primul și cel mai important mediu de creștere a copiilor, iar orice disfuncționalitate în interiorul acesteia, are repercursiuni majore asupra vulnerabilității copiilor. În familiile disfuncționale, părinților le lipsește timpul și/sau preocuparea pentru implicare în viața copiilor lor, ei nu verifică frecvența școlară sau modul de petrecere a timpului liber, nu poartă discuții și nu-i ascultă pe copii, nu-i îngrijesc și nu-i sprijină, nu le oferă suport emoțional și stabilitate, mediul fiind rece și uneori ostil, absența afecțiunii repercutându-se negativ asupra dezvoltării copiilor.

Lipsa comunicării și a afecțiunii parentale, diminuează capacitatea de auto-protecție a copiilor . Atât conflictul dintre generații, cât și lipsa afecțiunii, îi face pe copii să caute atenția sau confortul emoțional sau material în altă parte. Pentru asta apelează la prieteni, vecini, educatori și chiar la străini, pentru a umple golul și a compensa deficiențele de relații interumane. Astfel, ar putea ajunge să se încreadă în alte persoane, și astfel să intre în contact cu posibili infractori, sau în medii favorabile recrutării.

Violența și abuzul în familie, fie emoțională, fizică sau sexuală, este văzută ca un important factor favorizant al recrutării, indiferent de statutul social sau economic al acesteia. Un mediu familial abuziv, pregătește terenul pentru variatele dar constantele forme de abuz, pe care va trebui să le îndure copilul când va fi traficat. Mai mult, se apreciază că există o legătură puternică, între susceptibilitatea unui individ la trafic și starea sa de observator sau subiect al violenței în familie. Dovadă stă și faptul că cele mai multe victime minore, au în istoricul lor incidente de agresivitate, abuzuri fizice, psihice sau chiar sexuale, ceea ce sporește nivelul traumei .

Sărăcia, instabilitatea financiară și șomajul, au o contribuție semnificativă la apariția vulnerabilității la recrutare. Sărăcia afectează într-o proporție mult mai mare: - familiile monoparentale cu mai mulți copii; - pe cele cu nivel scăzut de educație; - emigranții la muncă; - familiile din mediul rural; - pe cei incapabili să-și găsească un loc de muncă; - cât și pe cei care primesc salariul minim sau care prestează munci necalificate și care nu au siguranța unui loc de muncă .

Vulnerabilitatea socială, devine un factor major de risc, pentru aceia care caută cu disperare să-și asigure un standard decent de viață, și să scape de spectrul sărăciei. Nivelul scăzut de trai îi face, atât pe părinți cât și pe copii, să fie mai vulnerabili în fața promisiunilor false și să accepte oferte de muncă ce par atractive financiar, care se speră că vor asigura supraviețuirea familiei. Uneori, copiii sunt obligați să abandoneze școala sau să desfășoare activități ilegale. În unele cazuri, chiar și prostituția este acceptată, ca fiind unicul mod de a aduce un venit în familie. De multe ori, un astfel de istoric familial, asociat și cu un stil de viață la limita legalității, este moștenit și transmis de la o generație la alta.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Migrarea la muncă a părinților, reprezintă o cauză a traficului de copii. Astfel, părinții care locuiesc pentru a munci în altă regiune a țării sau în străinătate, nu mai pot să-și crească, să educe și să supravegheze proprii copii, lăsând adesea aceste sarcini pe seama vecinilor, rudelor sau comunității. Migrația la muncă duce la neglijare, la comportamente deviante ale copiilor și adolescenților și la instituționalizarea lor, toți acești factori conducând la creșterea gradului de vulnerabilitate pentru trafic. Pe de altă parte, este foarte probabil ca familiile de emigranți, să întâmpine dificultăți de integrare în noile lor comunități. Unii copii sunt obligați să-și însoțească părinții, și pot sfârși prin a accepta oferte imorale sau ilegale.

Educația, reprezintă și ea, una dintre principalele cauze ale traficului de persoane și, implicit, ale traficului de copii. Un nivel scăzut de educație și abandonul școlar, sunt adesea legate de veniturile scăzute, analfabetism, dezintegrare familială, alcoolism, violență sau migrare. Majoritatea victimelor minore au o educație scăzută. Acordarea unei priorități scăzute pentru educație și formare profesională, contribuie la formarea unei atitudini pasive și neajutorate a copiilor, făcându-i susceptibili la seducție, prin oferirea de bunuri sau de promisiuni pentru o viață mai bună și, astfel, la creșterea riscului de a fi traficați. Un studiu efectuat în 2009, de către organizația Salvați Copii, a concluzionat că minorii care frecventează regulat școala, sunt mai bine informați asupra traficului de persoane și asupra metodelor de prevenire. Familiile au însă lipsuri în informare, iar copiii le lipsesc informațiile despre pericolele și riscurile la care sunt expuși, și nu posedă deprinderile și cunoștințele necesare, pentru a rezista limbajului și metodelor folosite de recrutați, în timp ce, cel mai probabil, părinților le lipsește capacitatea de a-i educa în acest sens sau, cel puțin, de a discuta liber subiectul.

Deficiențele în sprijinul acordat de comunitate și în infrastructură, reprezintă, de asemenea, o altă cauză a traficului de persoane. Astfel, neajunsurile referitoare la: - acordarea sprijinului instituțional sau social; - lipsa infrastructurii; - lipsa cooperării sau protecției sociale, care sunt cauzate, în principal, de resursele limitate avute la dispoziție de comunitate. Numărul redus de lucrători sociali și psihologi, în anumite regiuni și, în mod special, în mediul rural, are efecte negative majore asupra eficienței eforturilor de prevenire, identificare și monitorizare a copiilor vulnerabili și a familiilor lor. Accesul limitat, sau lipsa mijloacelor publice de transport, contribuie la scăderea ratei de frecvență a școlii. Școlile, sunt uneori lipsite de personalul necesar și de consilieri profesioniști, în special în mediul rural. Comunităților, le lipsește de obicei posibilitatea de a oferi copiilor alternative de petrecere a timpului liber.

Diferențele etnice, de asemenea, se numără printre principalele cauze ale traficului. Minorii de origine romă, sunt expuși unui risc mai ridicat de a fi traficați. Un ansamblu de factori socio-economici și demografici contribuie la aceasta, cum ar fi: marea mobilitate a familiilor de romi, natalitatea ridicată, gradul mai mare de absenteism și abandon școlar, comparativ cu media populației și sărăcia. Adesea familiile romi nu au acces la protecția socială a statului, deoarece nu au acte de identitate, fapt care complică și mai mult orice intervenție socială, în caz de abuz al minorilor sau de activități infracționale.

Concluzii

Sintetizând informațiile, principalii factori de risc în procesul de recrutare a minorilor pentru a fi traficați, sunt:

- ✚ proveniența dintr-o familie cu un nivel scăzut de trai și de educație, din familii dezorganizate, cu un mediu conflictual sau cu părinți plecați în străinătate;
- ✚ lipsa de integrare a familiei în comunitate și de implicare a acesteia în educația și susținerea copiilor;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- ✚ lipsa atenției și afectivității oferite copiilor;
- ✚ accesul limitat la formele de învățământ mediu și superior, și, mai ales, la ocuparea unui loc de muncă;
- ✚ lipsa educației și informației, precum și abandonul școlar;
- ✚ frecventarea unor anturaje cu influențe negative și lipsa unei rețele de suport, în special în mediile rurale.

Discrepanțele socio-economice din România, legate, de asemenea, de diferențele urban-rural în ceea ce privește dezvoltarea și oportunitățile, cât și mediul familial, în sensul de deprinderi parentale și nivelul de îngrijire emoțională și materială, în general, susținerea copiilor de către familie, cât și existența unui mediu familial abuziv și violent, par a fi factorii cheie pentru care copiii pot sfârși într-o situație de trafic.

Nivelul de informații și cunoștințe, este în strânsă legătură cu nivelul de educație. Copiii cu un nivel scăzut de educație, inclusiv cei care au abandonat școala, nu au șansa și posibilitatea conștientizării riscurilor traficului. Acest lucru are un impact puternic asupra capacității lor de evaluare a riscului cu privire la oferte și promisiuni. Instituțiile statului, părinții și comunitatea, în general, au fost identificați ca actori sociali care ar putea îndeplini un rol protector, însă cazistica reflectă și importante deficiențe ale sistemului de protecție socială. Există încercări, proiecte inițiate de acești actori, dar ele nu se manifestă în cadrul unui sistem unitar.

Referințe bibliografice

- [1] Legea nr. 272/2004 cu privire la protecția copilului și promovarea drepturilor acestuia, art. 4;
- [2] Legea nr. 300/2006 pentru ratificarea Convenției Consiliului European referitoare la lupta împotriva traficului de ființe umane;
- [3] Adrian Iacob, Constantin-Victor Drăghici, „Aspecte privind traficul de ființe umane”, Editura Sitech, Craiova, 2013;
- [4] George-Cristinel Zaharia, Traficul de persoane, Editura C.H. Beck, București, 2012.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

METODELE MODERNE vs. METODELE TRADIȚIONALE ÎN ACTIVITATEA LA CATEDRA

Activitatea instructiv-educativă se desfășoară în baza unor finalități, este pusă în practică prin intermediul unui sistem de metode și procedee, apelează la o serie de mijloace tehnice de realizare, iar rezultatele sunt verificate și evaluate prin strategii specifice. Curriculum-ul școlar integrează toate aceste componente, dintre care o poziție centrală revine metodelor care fac posibilă atingerea finalităților educaționale.

Etimologic, termenul metodă provine din grecescul „methodos”, care înseamnă „drum spre”. Metodele de învățământ pot fi definite ca „modalități de acțiune cu ajutorul cărora, elevii, în mod independent sau sub îndrumarea profesorului, își însușesc cunoștințe, își formează priceperi și deprinderi, aptitudini, atitudini, concepția despre lume și viață”.(M.Ionescu, V.Chiș, p.126)

Elevii prezintă particularități psihoindividuale, astfel încât se impune utilizarea unei game cât mai ample de metode de predare care să le valorifice potențialul. Semnificația metodelor depinde, în cea mai mare măsură, de utilizator și de contextul în care este folosită.

Metodele tradiționale, expositive ori frontale lasă impresia că nu ar mai fi în conformitate cu noile principii ale participării active și conștiente a elevului. Acestea pot însă dobândi o valoare deosebită în condițiile unui auditoriu numeros, având un nivel cultural care să-i asigure accesul la mesajul informațional transmis raportat la unitatea de timp.

Metodologia didactică actuală este orientată către implicarea activă și conștientă a elevilor în procesul propriei formări și stimularea creativității acestora. În acest context, prefacerile pe care le cunosc metodele de învățământ cunosc câteva direcții definitorii. Relația dinamică-deschisă constă în raporturile în schimbare ce se stabilesc între diferitele metode. Diversitatea metodelor este impusă de complexitatea procesului de învățare, fiecare metodă trebuie să fie aleasă în funcție de registrul căruia i se raportează. Amplificarea caracterului formativ al metodelor presupune punerea accentului pe relațiile sociale pe care le are elevul în procesul de culturalizare și formare a personalității. Reevaluarea permanentă a metodelor tradiționale vizează adaptarea lor în funcție de necesități și raportarea lor la evoluția științei.

Metodele de predare-asimilare pot fi clasificate în :

1. **Tradiționale**: expunerea didactică, conversația didactică, demonstrația, lucrul cu manualul, exercițiul;
2. **Moderne**: algoritizarea, modelarea, problematizarea, instruirea programată, studiul de caz, metode de simulare(jocurile, învățarea pe simulator), învățarea prin descoperire.

Principala metodă de educare a gândirii în **învățământul tradițional** o constituie expunerea profesorului, completată cu studiul individual al elevului. Această metodă a fost criticată, susținându-se că ea nu favorizează legătura cu practica. Lipsa de legătură cu realitatea vine de la atitudinea elevilor: ei asistă pasiv la expunere, pe care știu că trebuie să o repete. Cealaltă metodă tradițională, convorbirea cu întreaga clasă, antrenează mai mult participarea elevilor, dar elevii sunt ghidați, nu știu ce se urmărește. Așadar, forma clasică a învățământului dezvoltă puțin gândirea elevilor.

Ulterior s-au preconizat diverse moduri de organizare a învățământului, denumite școli active, în care accentul cade pe studiul individual efectuat de elevi. Modul nou, activ, de organizare a învățământului se dovedește superior, dar solicită mult timp. Odată cu desconggestionarea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

programele școlare în cadrul reformei învățământului, se va începe și activizarea predării în școala românească.

Metodele activ-participative pun accent pe învățarea prin cooperare, aflându-se în antiteză cu metodele tradiționale de învățare. Educația pentru participare îi ajută pe elevi să-și exprime opțiunile în domeniul educației, culturii, timpului liber, pot deveni coparticipanți la propria formare. Elevii nu sunt doar un receptor de informații, ci și un participant activ la educație. În procesul instructiv-educativ, încurajarea comportamentului participativ înseamnă pasul de la „a învăța” la a „învăța să fii și să devii”, adică pregătirea pentru a face față situațiilor, dobândind dorința de angajare și acțiune. Principalul avantaj al metodelor activ-participative îl reprezintă implicarea elevilor în actul didactic și formarea capacității acestora de a emite opinii și aprecieri asupra fenomenelor studiate. În acest mod, elevilor le va fi dezvoltată o gândire circumscrisă abilităților cognitive de tip superior, gândirea critică. Aceasta reprezintă o gândire centrată pe testarea și evaluarea soluțiilor posibile într-o situație dată, urmată de alegerea rezolvării optime pe baza argumentelor. A gândi critic înseamnă a deține cunoștințe valoroase și utile, a avea convingeri raționale, a propune opinii personale, a accepta că ideile proprii pot fi discutate și evaluate, a construi argumente suficiente propriilor opinii, a participa activ și a colabora la găsirea soluțiilor.

Principalele metode de dezvoltare a gândirii critice sunt: metoda Ciorchinului; metoda Mozaic; metoda Cubul; metoda Turul Galeriei; metoda 6/3/5; metoda Lotus; metoda Palariile ganditoare; metoda Frisco; metoda Schimba perechea; metoda Explozia stelara; diagrama Venn; metoda Cauza-efect.

Pentru ca învățarea prin cooperare să se bucure de un real succes, se impune respectarea unor reguli. Literatura de specialitate relevă faptul că, pentru ca elevii să fie dispuși să lucreze în echipă, se impune respectarea a două condiții: asigurarea unui climat pozitiv în clasă; formularea unor explicații complete și corecte asupra sarcinii de lucru, astfel încât aceasta să fie înțeleasă de toată lumea.

În vederea asigurării unui climat pozitiv în sala de clasă este necesar ca elevii să aibă impresia că au succes în ceea ce fac. Factorii care asigură succesul într-o clasă sunt: formularea de expectanțe pozitive față de elevi; utilizarea unor strategii de management educațional eficient; stabilirea de obiective clare și comunicarea acestora elevilor; valorificarea la maxim a timpului destinat predării; evaluarea obiectivă.

Eficiența muncii în grup depinde de claritatea explicației pentru sarcinile de lucru. Profesorii trebuie să ofere explicații cât mai clare și să se asigure că ele au fost corect înțelese de către elevi.

Literatura de specialitate oferă o imagine fidelă asupra antitezei care se creează între metodele tradiționale și cele moderne utilizate în predare. **Metodele tradiționale** au următoarele caracteristici:

- pun accentul pe însușirea conținutului, vizând, în principal, latura informativă a educației;
- sunt centrate pe activitatea de predare a profesorului, elevul fiind văzut ca un obiect al instruirii, asadar comunicarea este unidirecțională;
- sunt predominant comunicative;
- sunt orientate, în principal, spre produsul final, evaluarea fiind de fapt o reproducere a cunoștințelor;
- au un caracter formal și stimulează competiția;
- stimulează motivația extrinsecă pentru învățare;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

•relația profesor-elev este autocratică, disciplina școlară fiind impusă. Aceste metode generează pasivitatea în rândul elevilor.

La polul opus, **metodele moderne** se caracterizează prin următoarele note:

- acordă prioritate dezvoltării personalității elevilor, vizând latura formativă a educației;
- sunt centrate pe activitatea de învățare a elevului, acesta devenind subiect al procesului educațional;
- sunt centrate pe acțiune, pe învățarea prin descoperire;
- sunt orientate spre proces;
- sunt flexibile, încurajează învățarea prin cooperare și capacitatea de autoevaluare la elevi, evaluarea fiind una formativă;
- stimulează motivația intrinsecă;
- relația profesor-elev este democratică, bazată pe respect și colaborare, iar disciplina derivă din modul de organizare a lecției. Prin metodele moderne se încurajează participarea elevilor, inițiativa și creativitatea.

Din toate cele menționate rezultă faptul că profesorul trebuie să-și schimbe concepția și metodologia instruirii și educării, să coopereze cu elevii, să devină un model real de educație permanentă, să se implice în deciziile educaționale, să asigure un învățământ de calitate. Pregătirea managerială a profesorului, însușirea culturii manageriale, nu numai cea tradițională psihopedagogică și metodică, pot asigura înțelegerea și aplicarea relației autoritate-libertate, ca nou sens al educației, prin predare-învățare și rezolvarea altor situații din procesul educațional școlar.

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitru, I., Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă, Editura de Vest, Timișoara, 2001
2. Guțu, V., Dezvoltarea și implementarea curriculumului în învățământul gimnazial: cadru conceptual, Grupul Editorial Litera, Chișinău, 1999
3. Ionescu, M., Radu I., Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
4. Ionescu, M., Chis, V., (coord.) Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor, Editura Presa Universitatii Clujeana, 2001
5. Marcu V. , Filimon L., Psihopedagogie pentru formarea profesorilor, Editura Universității din Oradea, 2003

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

METODE ACTIVE PENTRU LECTII ATRACTIVE SI MOBILIZATOARE

Procesul de predare are trei faze, iar fiecare necesita metode adecvate.

1. **Prezinta:** Metode de prezentare de noi cunostinte elevilor sau de incurajare in a le gasi singuri, ceea ce poate implica fapte, teorii, concepte, povestiri etc.
2. **Aplica:** Metode care sa-i oblige pe elevi sa aplice noile cunostinte care le-au fost doar prezentate. Aceasta este singura modalitate de a te asigura ca elevii formeaza concepte despre noul material pentru a il intelege, a si-l aminti si a il folosi corect pe viitor.
3. **Recapituleaza:** Metode de incurajare a elevilor sa isi aminteasca vechile cunostinte in vederea clarificarii si concentrarii asupra punctelor cheie, asigurarii unei bune intelegeri si punerii in practica si verificarii cunostintelor mai vechi.

Metodele actuale, folosite de obicei, cum ar fi predarea/dictarea (discursul neintrerupt al profesorului), ii pot plictisi pe elevi daca dureaza prea mult ; strategiile active actuale sunt cu atat mai folositoare. Ideal ar fi ca strategia de prezentare activa sa includa o activitate de "aplicare" care sa fie urmata de o strategie de recapitulare activa scurta. Astfel, toate nevoile elevilor sunt atinse intr-un mod activ.

Metode care cer pregatire minima :

- I. Metode care necesita o foarte scurta pregatire si putine resurse
- II. Metode care necesita materiale de distribuit (fotocopii sau seturi de cartonase)
- III. Activitati care necesita o pregatire putin mai ampla, in ordine crescatoare a gradului de dificultate.

I.

1. Predare prin intrebari

Predarii prin intermediul discursului se prefera abordarea subiectului prin lansarea de intrebari care conduc spre ceea ce vrei sa lpredai. De exemplu :

" Ce metode sunt folosite in vanzarea produselor alimentare? Ganditi-va la cat mai multe."

" De ce credeti ca managerii apreciaza pregatirea angajatilor?"

" Cine l-ar fi sprijinit pe Cromwell si cine nu ? De ce ?"

Elevii lucreaza pe perechi sau in grupuri mici pentru a raspunde la intrebare sau la serii de intrebari bazandu-se pe bunul simt, experienta si cunostintele anterioare. Elevii pot avea toti aceleasi intrebari sau li se pot pune intrebari diferite in cadrul aceleiasi teme. Astfel de discutii in grup pot dura realmente de la mai putin de un minut pana la 20 de minute sau mai mult.

Fiti siguri ca fiecare grup are o persoana care noteaza. Verificati ce au scris pentru a va da seama daca au fost atenti la sarcina data, luand in considerare astfel si calitatea muncii lor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Intrebați-i dacă au nevoie de mai mult timp, iar în situația în care au terminat cereți fiecărei echipe să prezinte o idee, asigurându-vă ca fiecare grup își exprima părerea. Permiteți clasei să discute orice contradicție de idei până când ajung la un răspuns comun. (vezi secțiunea E pentru detalii asupra acestui aspect)

În momentul în care clasa a ajuns la un răspuns comun, completați-l cu aspecte pe care clasa le-a omis și corectati greșelile în cazul în care ele există. Dacă elevii au răspuns pe jumătate, munca profesorului se reduce la jumătate și în același timp sunt stimulate interesul și gândirea.

Vezi Un management eficient al strategiilor de învățare activă pentru mai multe detalii privind modul în care se realizează o astfel de activitate, dar și activitățile care urmează. Vezi de asemenea schema de mai jos, în care elevilor li se dau diferite materiale pentru a-i ajuta să răspundă la întrebările pe care li le dați privind ”**Predare prin întrebări**”

Puneți o întrebare →	→	Profesorul	→
		completează răspunsul	
		<u>Elevii oferă un răspuns parțial</u>	(Elevii oferă un răspuns parțial)

2. Bulgare de zapada

Este același lucru ca în cazul predării prin intermediul întrebărilor. În loc să începeți cu ”predarea prin discurs”, lansați o întrebare care să conducă la informația pe care vreți să o primească elevul. Apoi :

1. Fiecare elev scrie propriile gânduri, fără a ține cont de ceilalți ;
2. Elevii vor citi cu voce tare ce au scris în cadrul unor perechi sau grupuri de câte trei ;
3. Opțional, perechile sau grupurile de trei se vor uni pentru a forma grupuri mai mari, în care își vor compara răspunsurile. Ei vor cădea de comun acord asupra unui răspuns.
4. Profesorul va cere fiecărui grup în parte o idee, apoi va scrie pe tablă ideile folositoare, poate completându-le.

Exact ca în cazul ”predării prin întrebări”, profesorul va completa și va corecta răspunsul dat de clasă.

3. Brainstorming

Profesorul cere cât mai multe idei, lansând întrebări de genul :

Care sunt avantajele rezervărilor la hotel sau restaurant ?

Ce boli sunt specifice copilariei ?

De ce nu s-a răzbunat Hamlet imediat ?

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Profesorul sau un elev va aduna toate raspunsurile pe tabla, clasificandu-le daca este nevoie. Ar fi de preferat sa nu fiti critici la acest stadiu.

Aceasta metoda implica tot grupul si poate inveseli o lectie plicticoasa. Optional puteti cere clasei sa-si exprime toate ideile pe grupuri, transformand astfel ora in predare prin intrebari.

4. Experimentul Gandului (Empatia)

Elevilor li se cere sa se imagineze intr-o anumita situatie. Li se pun intrebari despre situatia respectiva. De exemplu, studentilor la medicina li se va cere sa joace rolul unui copil care tocmai a fost internat in spital. Studentii la jurnalism sunt intrebati despre lucrurile pe care ar dori sa le afle un ziarist.

5. Roata

Aceasta metoda este eficienta in cadrul grupurilor mai mici, daca experientele elevilor sunt o resursa folositoare. De exemplu managerii ce urmeaza un curs de management cu frecventa redusa, care impartasesc din experienta lor despre modul in care sunt angajatinoi membri in cadrul organizatiei lor. Fiecare persoana beneficiaza de un minut, spre exemplu, pentru a descrie experienta proprie in legatura cu o anumita tema si pentru a isi exprima punctul de vedere in timp ce ceilalti asculta. Elevii pot sa se abtina, daca vor. Vetii puncta experientele folositoare si veti solicita un numar de puncte de vedere pentru a dezvolta sentimentul de siguranta in participare.

II.

Stategiile de mai jos necesita din partea elevilor o intelegere a textului, a casetelor video, a CD-urilor, sit-urilor de internet si a celorlalte resurse. De obicei, explicatiile se refera la fotocopiile distribuite sau 'texte', dar aici sunt incluse orice alte resurse adecvate. Cu cat acestea sunt mai variate, cu atat e mai bine.

Activitatile bine proiectate ca acestea vor determina de obicei o memorare si o implicare a intelegerii mai bune decat obisnuitul "discurs al profesorului". Cu toate acestea, rareori este suficient sa permiteti elevilor sa vada materialele si sa-si ia notite de pe ele. Procesul de invatare necesita o activitate de "aplicare" care merge dincolo de informatia furnizata in mod direct - de exemplu, o intrebare asemanatoare cu cele din lucrari in legatura cu materialul respectiv, pentru a va asigura ca au procesat materialul si si-au dezvoltat propria intelegere.

6. Invatare prin cooperare – Echipele alcatuiesc intrebari pe baza materialului

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Este același lucru ca în cazul “predării prin întrebări”, cu excepția faptului că sunt asigurate diferite materiale. Elevilor li se va cere să se folosească de text pentru a răspunde la întrebarea/întrebările pregătite/de profesor.

- Aceste întrebări sunt legate de punctele-cheie ale textului și de obiectivele-cheie ale lecției. Ele trebuie să fie provocatoare. Ex : “Cine l-a susținut pe Cromwell și de ce ?”
- Răspunsurile nu trebuie să apară într-un singur loc în text sub forma unor afirmații simple și neinteresante. Elevii ar trebui să fie nevoiți să citească, să înțeleagă și apoi să reformuleze (mai exact să gândească din nou) textul pentru a putea răspunde la întrebări. Este nevoie ca elevii să-și construiască propria lor înțelegere și nu doar să reproducă textul.
- Ideal ar fi să existe materiale cu grade diferite de dificultate care să circule printre elevi. Alternativ, diferiți elevi pot avea la dispoziție resurse variate, pentru că mai apoi să li se ceară să ajute la găsirea răspunsurilor.
- Este foarte util să dai elevilor sarcini individuale în cadrul grupului lor, cum ar fi cea de a scrie, cea de a verifica problemele de vocabular etc, după cum au fost descrise în secțiunea despre modul de a conduce munca de echipă pentru o participare maximă.

Elevii lucrează în grupuri și când termină, se poate solicita feedback-ul din partea grupurilor, ideile fiind expuse pe rând, cum se procedează în “predarea prin întrebări”

7. Puncte-cheie

1. Elevii sunt aranjați în grupuri. Li se da un fragment de text necunoscut sau alte resurse. Sunt rugați să citească textul individual, timp de câteva minute, având în vedere următoarea cerință.
2. Grupul va identifica 5 puncte-cheie ale textului. (Ar fi util dacă numărul de puncte-cheie ar fi același cu numărul grupurilor)
3. Profesorul va cere apoi fiecărui grup să numească un punct-cheie (care n-a mai fost dat înainte de către alt grup). Clasa este de acord cu punctul sau îl schimbă și profesorul îl va scrie pe tablă.

Elevii vor putea, bineînțeles, să sublinieze secțiunile importante ale textului. “Punctele-cheie” pot fi transformate în “Cum funcționează?” după cum vom arăta în cele ce urmează.

8. Cum funcționează?

Elevii primesc un fragment de text necunoscut, un exemplu lucrat, o diagramă etichetată, un set de coduri, o poliță de asigurare etc. Li se cere să studieze materialul primit și să alcatuiască pe scurt o explicație a felului în care funcționează sau modul în care poate fi folosit etc. Acest rezumat va cuprinde, să spunem, 5 puncte-cheie.

Feedback-ul : Profesorul va cere fiecărui grup să găsească un punct-cheie. Pe tablă se vor scrie acele puncte asupra cărora convine clasa. Elevilor li se poate cere eventual să răspundă la anumite întrebări care să-i determine să explice materialul.

9. Întrebări pe baza textului

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Elevii vor primi un fragment de text necunoscut. După ce sunt aranjați pe perechi sau grupuri mici, li se va cere:

1. Sa formuleze întrebări importante la care sa se poate raspunde (sau spera sa se poata raspunda) cu ajutorul textului.
2. Sa citeasca textul si sa sublinieze punctele-cheie.
3. Sa discute pe marginea punctelor-cheie si sa cada de acord asupra raspunsurilor la întrebările formulate la punctul 1.

10. Transformare

Elevii vor primi textul într-un format și li se va cere să-l prezinte în altul. De exemplu: un pliant din domeniul sănătății poate fi transformat într-un articol de ziar; un set de instrucțiuni poate fi transformat într-o declarație despre cum funcționează aparatul și în ce caz ar fi folositor. Un bilanț cronologic poate fi reformulat sub forma unor titluri date, nearanjate cronologic etc.

11. Explicațiile elevilor

Perechi de câte doi studenți vor primi două texte legate între ele pe teme care nu le-au fost explicate. De exemplu unul despre pojar și unul despre oreion. Fiecare citește un text cu atenție timp de 5 minute. Pot folosi alternativ același text/casetă video, dar urmărind aspecte diferite. De exemplu studenții pot urmări o casetă sau citi un text despre politica de marketing a unei companii mici. Unul va căuta punctele forte, iar celălalt punctele slabe.

Fiecare elev îi va explica celuilalt tema lui, răspunzând și la eventuale întrebări, până când ambii înțeleg ideea.

Sarcina integrantă: Perechea va lucra apoi la o sarcină care să-i implice pe amandoi pentru tratarea ambelor teme. O cerință inspirată ar fi: "Gasiti asemanarile si deosebirile dintre pojar si oreion." sau "Avand in vedere punctele forte si punctele slabe, ce credeti despre politica de marketing? Cum pot fi folosite la maxim punctele forte si cum pot fi imbunatatite cele slabe?"

12. Titluri

Elevii vor primi un material fără titlu sau subtitlu, dar cu spațiul liber convenit acestora. Elevii vor citi materialul și vor decide asupra unui titlu care *sa rezume sub forma unei afirmatii ceea ce urmeaza in sectiunea sau textul respectiv*. Asta va duce la titluri de genul "Inima este o pompa a sangelui", "Inima are patru incaperi", "Arterele transporta sangele de la inima" etc.

Puteti adapta bineinteles materiale carora le stergeti titlul sau/si le puteti cere sa gaseasca cate un titlu pentru fiecare paragraf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Sau puteti realiza aceasta activitate invers. Adica sa dati titlurile si sa cereti elevilor sa se documenteze si sa scrie cateva rinduri despre el. Acesta este un mod foarte bun de a structura invatarea independenta.

13. Harti/diagrame/desene

Elevii vor primi un text pe o tema cu care nu sunt familiarizati, de exemplu sistemul de calitate al unei companii de manufacturi. Li se va cere sa studieze textul pe perechi si apoi sa realizeze o schema/diagrama care sa rezume procesul descris de text.

14. Rezumatul

Perechile de elevi vor rezuma punctele-cheie ale textului. Le vor expune cat mai pe scurt si cat mai clar cu putinta. "Titlurile", "Explicatiile elevilor" precum si alte activitati care tocmai au fost expuse pot fi activitati introductorii de un real folos in activitatea de intocmire a unui rezumat. Aceasta este asemanatoare cu 7.Puncte-cheie de mai sus.

III.

15. Hotarari - Hotarari

Elevii lucreaza in perechi ; fiecare pereche va primi un text sau va viziona o caseta video. Cei doi vor primi deasemenea :

- Cartonase-rezumat, care au drept scop rezumarea punctelor-cheie ale textului, unele fiind adevarate, altele false ; Ex :

Ventriculul stang alimenteaza plamanul.

Activitatea inimii se masoara in batai pe minut, si daca esti intr-o forma fizica foarte buna, probabil ca inima ta va bate mai incet.decat media.

- Cartonase-consecinta, care contin urmari ale faptelor descrise in text. Aceste consecinte nu sunt formulate propriu zis in cadrul textului. Din nou, unele sunt adevarate, altele false. Ex :

Daca ventriculul stang este blocat, sangele nu mai ajunge la cap.

In grosarea arterelor duce de obicei la cresterea tensiunii.

Perechile vor hotari care cartonase sunt corecte si care este greseala in cazul celor incorecte. Aceasta este o activitate foarte indragita, care creeaza o atmosfera de joc.

16. Prezentarile elevului

Impartiti in grupuri, elevii vor pregati o prezentare pe o anumita tema. Ar fi bine ca tema principala care este studiata sa fie impartita, astfel ca fiecare grup sa aiba o subtema diferita. Nu informati grupurile cu privire la subtema pe care o vor primi decat dupa ce cunosc tema ca

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

intreg pentru a va asigura ca nu intra in prea multe amanunte. Elevii pot studia materialul aplicand una dintre strategiile descrise mai sus.

17. Exemplare explicative (Caroll, 1994) – pentru predarea aptitudinilor

Un exemplu este un model de exercitiu sau un exemplu lucrat. Aceasta strategie poate fi folosita in cazul majoritatii materiilor, de la matematica la lucru manual. Incercati aceasta metoda in cazul calculelor, lucrarilor scrise, testelor cu intrebari si raspunsuri, studii de caz, eseuri, lucru manual etc.

1. Oferiti perechilor sau grupurilor mici de elevi exemple de exercitii practice bune (corecte) si poate cateva mai putin bune sau chiar unele care sa contina greseli des intilnite. Ei pot avea exemple asemanatoare sau diferite.
2. Dupa corectarea si discutarea lor, fiecare grup va face o analiza critica a exemplului in fata intregii clase. Aceasta poate pune accent pe metodele folosite pentru crearea de exemple precum si a calitatii lor. Elevii pot "nota" lucrarea, fie in mod informal, fie din punctul de vedere al unui criteriu convenit de comun acord.
3. Cereti elevilor sa faca un rezumat al afirmatiilor generale despre practica buna.

Exemple pe perechi :

Aceasta strategie va fi explicata cu ajutorul exemplelor si poate fi aplicata in cazul oricarei materii:

1. Fiecare pereche de elevi care studiaza matematica primeste aceleasi 4 exemple rezolvate. Exemplele trateaza probleme foarte asemanatoare sau fac uz de metode foarte putin diferite, insa toate sunt corecte.
2. Fiecare elev in parte isi alege doua dintre cele 4 exemple rezolvate. Le studiaza cu atentie si se pregateste sa explice si sa justifice partenerului sau metoda respectiva.
3. Elevii explica si justifica exemplele lor in fata partenerilor lor.
4. Perechile convin asupra "modului de rezolvare".
5. Clasa discuta in vederea punerii de comun acord asupra "modului de rezolvare".
6. Elevii vor alcatui si ei intrebari asemanatoare.

Le puteti da elevilor exemple rezolvate care sa includa greseli des intilnite si sa le cereti astfel sa le gaseasca. Aceasta poate fi o activitate ulterioara.

Studiul de cercetare al lui Carroll asupra predarii algebrei sugereaza ca aratand elevilor un numar mare de exemple variate rezolvate eficienta este mai mare decat in cadrul strategiei mai des intilnite de a le "arata cateva exemple pe tabla si a le cere ulterior sa faca ei mai multe singuri". Acest lucru este valabil chiar daca timpul alocat rezolvarii exemplor este redus pentru a crea timp pentru corectarea exemplor rezolvate.

Exemplele care contin greseli sunt folositoare si distractive.

Este de asemenea foarte eficient ca elevii sa examineze eseurile sau temele imediat dupa completarea uneia individuale cu aceleasi cerinte. Aceasta strategie este folosita mai putin decat ar trebui, desi este foarte eficienta in cazul elevilor ce folosesc mai intens jumatatea dreapta a creierului, pentru ca le da un sentiment de atractie catre caracteristicile unei lucrari bune.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

18. Predare de catre elevi - Pentru predarea de aptitudini

Explicatie : Elevii isi vor explica reciproc modul in care au rezolvat o problema, de exemplu. S-a demonstrat faptul ca elevii care isi explica unii altora metoda lor invata matematica mai repede decat ceilalti. Prin faptul ca explica relatii conceptuale celorlati, elevul isi consolideaza propria intelegere.

Perechi de intrebari: Elevii se pregatesc pentru efectuarea activitatii citind un text ales de comun acord si formuland intrebari si raspunsuri care pun accent pe punctele sau problemele majore. La urmatoarea intalnire cu clasa perechile sunt desemnate aleatoriu. Partenerii isi pun intrebari alternativ, oferind feedback si corectand raspunsurile.

Celule de invatare : Fiecare elev citeste diferite fragmente, prezentand apoi esentialul materialului partenerului sau desemnat aleatoriu.

19. Jigsaw – O metoda de invatare prin cooperare

Jigsaw este una dintre numeroasele metodele de invatare cooperanta cu rezultate impresionante.

1. Impartiti o tema in 4-5 subteme. De exemplu, bolile specifice copilariei pot fi impartite in oreion, pojar, tuse magareasca si rubeola. Elevii pot primi alternativ 4 intrebari-cheie, care sa ii determine sa analizeze aceleasi materiale din perspective diferite. De exemplu, tuturor li se dau aceleasi informatii despre credintele si politicile Partidului Nazist/Comunist. Grupuri diferite privesc problema din punctul de vedere al femeilor, al clasei muncitoare, al clasei mijlocii si al bisericii.
2. Impartiti elevii in patru grupuri. Profesorul alege grupurile si ele vor fi echilibrate din punct de vedere al abilitatilor, experientei, etniei etc. Nu formati grupuri bazate pe prietenii/simpatii. La inceput poate se vor plinge, dar daca veti insista vor fi de acord in final. Fiecare grup studiaza o boala sau o intrebare, folosindu-se de textele sau fisele distribuite etc. Aceasta activitate se desfasoara in special in timpul orei. Puteti totusi adapta aceasta metoda si pentru timpul de invatare al elevilor in afara clasei. (vezi studiul individual)
3. Elevii vor forma acum grupuri noi. Fiecare grup nou este un "jigsaw" care are cate un elev din cele 4 grupuri initiale. In cazul in care ramin elevi pe dinafara, acestia vor fi considerati perechi in cadrul grupului. Acum fiecare grup are un "expert" in cele 4 boli ale copilariei. (Pot fi chiar doi experti intr-o boala)
4. Noul grup desfasoara acum o activitate care necesita asumarea de catre elevi a rolului de profesor (predare in perechi). Ei isi vor explica unii altora boala stiuta. Aceasta implica de asemenea o atitudine de cooperare cu ceilalti membri ai grupului, intr-o activitate combinata care le cere sa integreze cele 4 teme. Li se poate cere de exemplu :
 - a. Sa explice boala "lor" colegilor de grup, folosind aceleasi titluri ca si la cerinta precedenta (timpul de incubatie, modalitati de transmitere etc)
 - b. Sa lucreze impreuna pentru a gasi trei lucruri comune celor patru boli

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- c. Sa lucreze impreuna la gasirea a patru caracteristici distincte pentru fiecare din cele patru boli
- d. Sa realizeze un pliant cu bolilor copilariei
- e. Sa aranjeze cele 4 boli in functie de:
 - i. Gravitate a posibilelor repercusiuni
 - ii. Cai de protectie

Invatarea cooperanta este foarte raspindita in Statele Unite ; pe internet gasesc o multime de materiale legate de aceasta metoda. Unii o folosesc de mult timp, iar altii vor incepe s-o foloseasca in curind.

20. Controversa academica – O metoda de invatare cooperanta cu rezultate nebanuite :

Aceasta metoda se aplica in cazul unei teme asupra careia exista 2 sau mai multe puncte de vedere contradictorii. Metoda este descrisa aici pentru doua puncte de vedere dar poate fi adaptata cu usurinta la mai multe. Controversa poate fi minora sau chiar o schisma importanta.

Ex. *Sunt penitenciarele eficiente?*

Credeti ca aceasta politica de marketing poate fi eficienta in cazul unui hotel dintr-o tara mica ?

1. Elevii primesc o anumita perspectiva si materiale explicative daca este necesar. Ei cerceteaza si isi pregatesc punctul lor de vedere. Trebuie sa se asigure ca inteleg argumentele din perspective lor, pregatind cel mai convingator "caz" aplicabil situatiei in care se afla.
2. Elevii sunt aranjati pe perechi, cu puncte de vedere opuse, sau in grupuri de patru, astfel incat doi sa impartaseasca aceeasi perspectiva. Fiecare parte isi prezinta pozitia intr-un mod cat mai convingator.
3. Elevii se angajeaza intr-o discutie deschisa in care isi apara cu ferocitate pozitia, ripostand la atacuri, aducand argumente impotriva celuilalt punct de vedere.
4. Elevii isi schimba pozitiile si prezinta celalalt punct de vedere cat mai exact, complet si convingator. Este bine sa-i instiintati pe elevi despre acest schimb, astfel incat sa fie atenti la argumentele opozitiei. Totusi, daca simtiti ostilitate puteti sa va folositi de ea aratandu-le elevilor cat de neatenti au fost la ce s-a spus cu putin timp inainte.
5. (Facultativ) Elevii isi verifica argumentele unii altora.
6. Integrare : Elevii inceteaza de a mai juca rolul de avocati. Ei vor incerca sa ajunga la un consens in problema respectiva, sintetizand cele doua pozitii.

Aceasta metoda se aplica de preferat in combinatie cu abordarea "impaciuitoare".

21. Intrebări "Bulgare de zapada"

Elevii vor primi materiale cu privire la lectia ce urmeaza a fi studiata precum si fise cu intrebari mai vechi si cu intrebari cu mai multe variante de raspuns. Intrebarile trebuie sa fie astfel alcatuite incat rezolvarea lor sa necesite mai mult decat copierea din materialul pus la dispozitie. Se va lucra individual sau pe perechi. Cateodata este mai bine pentru curiozitatea si concentrarea elevilor, ca acestia sa citeasca intai intrebarile.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Elevii se vor grupa apoi pe perechi sau in grupuri de patru. Isi vor compara raspunsurile si le vor combina pentru a ajunge la "cel mai bun raspuns" fara o recitare a textului dacat daca acest lucru este absolut necesar. Asta va duce la o discutie in care elevii isi vor sustine punctul de vedere, fapt care duce la o buna invatare. Elevii vor primi apoi raspunsurile corecte si lamuririle necesare, dupa care ei isi vor pune singuri note. Este bine de asemenea ca elevii sa primeasca diferite roluri (de ex. profesor, persoana responsabila cu intrebarile), dupa cum vom prezenta putin mai jos, in cap. E.

22. Invatarea individuala

1. Fiecare simplu fragment de tematica este identificat si acest lucru nu este predat.
2. In schimb, elevii primesc sarcini care descriu amanuntit ceea ce trebuie sa invete. Elevii mai experimentati in ceea ce priveste invatarea individuala ar putea sa nu mai aiba nevoie de atatea explicatii.
3. Se va lucra pe perechi sau in grupuri mici si de obicei in timpul extrascolar. Acest set de activitati da nastere la alte intrebari si nu se bazeaza in intregime pe "carte". Cel putin o sarcina ii obliga pe elevi sa faca mai mult decat sa-si reaminteasca cunostinte mai vechi si sa le aplice. Asta pentru a incuraja o invatare profunda. Altfel, elevii vor aduna informatiile pur si simplu si le vor scrie automat, fara a se gandi la ele sau a le intelege.
4. Munca elevilor e monitorizata de catre un "conducator" numit de catre ei sau de catre profesor.
5. Cunostintele dobindite in urma acestei activitati vor fi evaluate cu ajutorul unui test scurt. De obicei nu se pun note pe notite. Optional, elevii pot repeta testul sau si-l pot corecta, in cazul in care rezultatele sunt nesatisfacatoare.
6. Dupa terminarea acestei activitati de invatare individuala, sau chiar inainte, elevii vor primi un chestionar care ii va ajuta sa isi descopere punctele slabe in situatia in care desfasoara activitati de invatare individuala si sa isi stabileasca singuri tintele viitoarelor sarcini de invatare individuala.

23. Ochelari

Aceasta metoda se explica cel mai bine prin exemple. Sa presupunem ca un profesor de contabilitate doreste sa predea elevilor despre conturi bancare, actiuni si alte modalitati de a economisi bani. Profesorul cere elevilor sa studieze materiale pe aceasta tema pentru a putea completa un tabel de evaluare ca cel de mai jos:

Cum sa economisim?				
	Rata dobanzii	Poate valoarea sa creasca dar sa si scada?	Modalitati de retragere a banilor	etc
Crearea unui cont de societate				
Cont bancar				

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Actiuni				
Etc				

În cazul în care criteriile de evaluare sunt bine alese, elevii trebuie să studieze și să înțeleagă foarte bine diferitele metode de a economisi bani pentru a emite judecati. Judecatile elevilor îi arată profesorului dacă aceștia au înțeles metoda de economisire. Grupurile pot compara parerile plasându-le într-un tabel realizat pe flip-chart, tablă, proiector. O astfel de activitate este agreabilă iar controversele create pot ajuta la elucidarea neînțelegerilor.

Elevilor li se da apoi un scenariu iar ei trebuie să emită păreri asupra celor mai eficiente metode de a salva o anumită persoană.

Ca și în cazul celorlalte metode prezentate în acest document, scopul este acela ca elevii să învețe conținutul (în acest caz metode de a economisi bani) fără a li se oferi întâi o explicație din partea profesorului.

Cu toate acestea, aplicând această metodă, elevii își vor dezvolta de asemenea abilitățile de evaluare.

Alte exemple pot include:

- Despre bolile copilăriei – evaluându-le aplicând diverse criterii, cum ar fi metode de imunizare, probabilitatea efectelor pe termen lung etc.
- Despre imprimante – acorându-le 1, 2, 3 sau 4 stele privind din perspectiva costului, a vitezei etc. Aceasta produce un tabel asemănător cu cele produse de organizații pentru consumatori cum ar fi „Which?” precum și aprecieri de bunuri în reviste.

Această metodă este plăcută și se efectuează cel mai bine în grupuri.

24. Competența de a judeca

Nu toată învățarea se bazează pe un conținut de cunoștințe. O parte se bazează pe abilități. Aceasta este o metodă foarte bună de a învăța pe cineva o anumită aptitudine, ca aceea de a scrie un eseu, un raport de laborator, un program de calculator, un meniu, un plan de siguranță, o politică de marketing etc.

1. Elevii lucrează fie cu toată clasa, fie pe grupuri pentru a găsi un criteriu de exersare a aptitudinii. Alternativ, ei pot folosi criteriul de notare al unui examen, dar lucrând la interpretarea și extinderea lui. De exemplu, ar putea adăuga câteva exemple despre cum poate fi pus în practică criteriul.
2. Elevilor li se prezintă exemple de o aptitudine pe care să le evalueze în funcție de criteriile lor. (ex. eseuri exemplare). Este de preferat ca printre aceste exemple să fie incluse și unele care la prima vedere sunt bune de exersat, dar care sunt de fapt greșite. De exemplu un eseu cu multe detalii extraordinare, dar care nu tratează tema menționată în titlu.
3. Elevii vor discuta exemplele date. Își vor nota punctele slabe și pe cele forte. Pot nota lucrarea dacă vor. Opțional, pot lucra la îmbunătățirea criteriilor lor de evaluare la acest nivel.
4. Profesorul prezintă elevilor adevăratele puncte forte și slabe, notele etc. Este bine dacă această sochează elevul. De exemplu, cel mai lung eseu nu a primit nota cea mai mare !

Aceasta este o activitate instructivă apreciată de elevi.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

25. Comparatie si contrast

Compararea si punerea in contrast s-au dovedit a fi perfecte pentru a imbunatati intelegerea temelor studiate de catre elevi. Aceasta este o metoda preferata pentru a ajuta elevii sa isi clarifice concepte ce sunt deseori incurcate sau neintelese.

Elevii lucreaza in perechi sau grupuri restranse; elevilor li se da o grila asemanatoare cu cea de mai jos (dar mult mai mare!) pe flip chart sau coala A3. Lucreaza la crearea unei liste de asemanari si diferente importante intre cele doua concepte. Pot avea langa ei notitele proprii sau fise cu informatii noi. De exemplu:

Fractii si procentaje

Relatiile lui Carol I si Carol II cu Parlamentul

Osmoza si difuzare

Actiuni si obligatiuni

Virgula si punct si virgula

Etc

	Asemanari		
<i>Energia cinetica</i> vs. Impuls	Amandoua:		
	Diferente		
	Energia impulsul.....	cinetica.....dar	Impulsul.....dar energia cinetica.....

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

UN MANAGEMENT EFICIENT AL INVATARII ACTIVE PRIN JOCUL DE ROL

Folosirea rolurilor pentru maximizarea participării.

Aceasta metoda este foarte îndragită de elevi. Se obișnuiesc foarte repede cu ea. Nu va așteptați însă ca ei să folosească aceste roluri într-un mod eficient fără exercițiu. Chiar după prima punere în joc a rolurilor este bine să meditați împreună cu clasa la modul în care trebuie folosite pentru a da randament.

Asigurați-vă că fiecărui elev din grup îi revine cel puțin un rol. Veti preveni astfel situații în care unii elevi devin "pasageri". În timpul activității este bine ca rolurile să fie schimbate.

Descriere roluri :

Profesorul

« Rolul tău este să studiezi aspectul sau o secțiune a materialului pe care ți-l da profesorul

și să îl/o explici celuilalt/celorlalti elevi din perechea/grupul tău. Vei fi singurul din pereche /

grup care studiază tema dată, așa că trebuie să o înțelegi foarte bine și să exersezi modul în care o vei explica ! Dacă te împotmolești, poți cere ajutorul profesorului. »

Controlorul

« Profesorul va alege la întâmplare elevi din grupul tău pentru a formula un raport despre ce a învățat și la ce decizii a ajuns grupul tău. Profesorul poate pune întrebări mai multor elevi din grupul tău. De asemenea, ei pot întocmi un chestionar sau un test pe baza materialului. Rolul tău este să te asiguri că toti membrii grupului au înțeles concluziile grupului tău și că sunt capabili să le relateze în fața întregii clase într-o manieră clară. Pentru realizarea acestui

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

lucru puteti pregati si pune intrebari intregului grup. Aveti la dispozitie sa spunem 5 minute pentru asta. Daca unul din coechipierii tai nu poate raspunde la o intrebare... ghici a cui o sa fie vina ? »

Scribul

« Rolul tau este sa faci un rezumat al punctelor-cheie pe care le-a gasit grupul tau. Asigura-te ca intreg grupul este de acord cu ele si apoi noteaza-le. Ti se poate cere si sa prezinti intregii clase concluziile la care a ajuns grupul tau. A fi scrib presupune mult mai multe lucruri decat actiunea de a scrie ! »

Reporterul

« Rolul tau este sa "rasfoiesti" materialele disponibile si apoi sa decizi asupra intrebărilor importante la care sa se poata raspunde cu ajutorul acestora. De exemplu : "Cine l-a sustinut pe Cromwell si de ce ?" Scopul este ca atentia grupului sa se indrepte catre punctele-cheie. Apoi dai intrebările grupului tau si impreuna cu ei vei raspunde la ele. Se pot adauga intrebări sau se pot schimba cele existente pe masura ce te familiarizezi cu materialele date. Te poti folosi de intrebări ajutatoare pentru a-ti ajuta grupul sa-si indeplineasca sarcina. »

Responsabilul cu vocabularul

« Materialul contine un vocabular tehnic. Rolul tau este sa cauti si sa explici intelesul tuturor termenilor tehnici. Poti intocmi un glosar doar pentru grupul tau daca acest lucru este necesar. Va trebui sa te asiguri ca toti membrii grupului pot explica fiecare termen tehnic. »

Conducatorul

« Rolul tau este sa conduci grupul intr-o maniera democratica, sa te asiguri ca grupul isi indeplineste toate sarcinile fara sa depaseasca limita de timp. Poti distribui anumite roluri elevilor din grupul tau daca tu consideri acest

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

lucru ca fiind necesar. Va trebui sa impartii resursele cum consideri mai bine pentru ca munca depusa de echipa sa aiba maximum de eficienta. »

Aceste roluri functioneaza cel mai bine atunci cand profesorul insusi testeaza fiecare elev in parte pentru a vedea concret ce a invatat. Aceasta verificare se face in timpul feedback-ului sau printr-un chestionar sau test anuntat. Daca stiu de la bun inceput ca oricarui membru al grupului i se pot pune intrebari pe baza materialului, elevii vor lucra in strinsa legatura cu **Controlorul** lor pentru a se asigura ca toti au inteles toate punctele.

Puteri merge chiar mai departe (e putin riscant insa !) si sa-i anuntati ca orice raspuns gresit va atrage dupa sine urmatoarea intrebare si asa mai departe, pana cand elevul respectiv raspunde corect la una din ele. Exista riscul, bineinteles, ca elevii mai slabi sa simta o tensiune stanjenitoare. Dar daca aveti si cateva intrebari mai usoare in maneca, acest lucru poate fi evitat in conditiile in care credeti ca este necesar.

Rolurile de **Reporter** si **Controlor** etc va ajuta sa prezentati elevilor un exemplu bun de a exersa cititul textului. Atrageti atentia elevilor asupra acestui lucru. De exemplu, cititorii buni formuleaza intrebari importante la care textul poate raspunde. Pe masura ce citesc, ei se intreaba "Oare inteleg bine asta ?" si "Este important lucrul acesta ?". Ei se verifica sa vada daca stiu vocabularul si fac un rezumat al punctelor-cheie. Prin urmare, rolurile nu sunt arbitrare sau pur manageriale, ci modeleaza o buna practica de studiu.

Elevii pot primi "cartonase-rol" cu toate rolurile explicate pana se obisnuiesc cu ele. Rolurile se pot roti de la o lectie la alta.

Combinatii de roluri eficiente : Incercati sa dati fiecarui elev un rol.

1. Doi sau mai multi **Profesori**
2. Un **Scrib** si un **Controlor**
3. Doi sau mai multi **Profesori** si un **Controlor** (care nu este in același timp si profesor)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. Doi sau mai multi **Profesori**, un **Controlor** și un **Conducator**
5. Doi sau mai multi **Profesori**, un **Responsabil cu vocabularul** și un **Controlor** (care verifica materialul, mai puțin vocabularul)
6. Un **Conducator** care este în același timp și **Reporter**, un **Scrib** și un **Controlor**
7. Un **Conducator**, un **Reporter**, un **Scrib** și un **Controlor**
8. **Etc** (Dacă omiteți să numiți Controlori o faceți pe răspunderea dumneavoastră !)

Descrierea sarcinii de lucru : O listă completă pentru a te asigura că temele și materialele tale acoperă totul :

1. Verifica/revizuieste orice cunoștințe anterioare dacă este nevoie.
2. Stabilește scopuri, sarcini de lucru și întrebări etc.
3. Localizează informația și resursele.
4. Intocmește un plan al modului de realizare a sarcinii cu succes.
5. Apucați-va de lucru.
6. Înregistrați progresul și înțelegerea.
7. Înregistrați un record.
8. Evaluați informațiile și îndeplinirea sarcinii de lucru.
9. Verificați nivelul de înțelegere al grupului.
10. Comunicați concluziile grupului și profesorului.
11. Profesorul va testa cunoștințele întregii clase.

Managementul lucrului în echipă, al studiului individual, al practicii etc

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

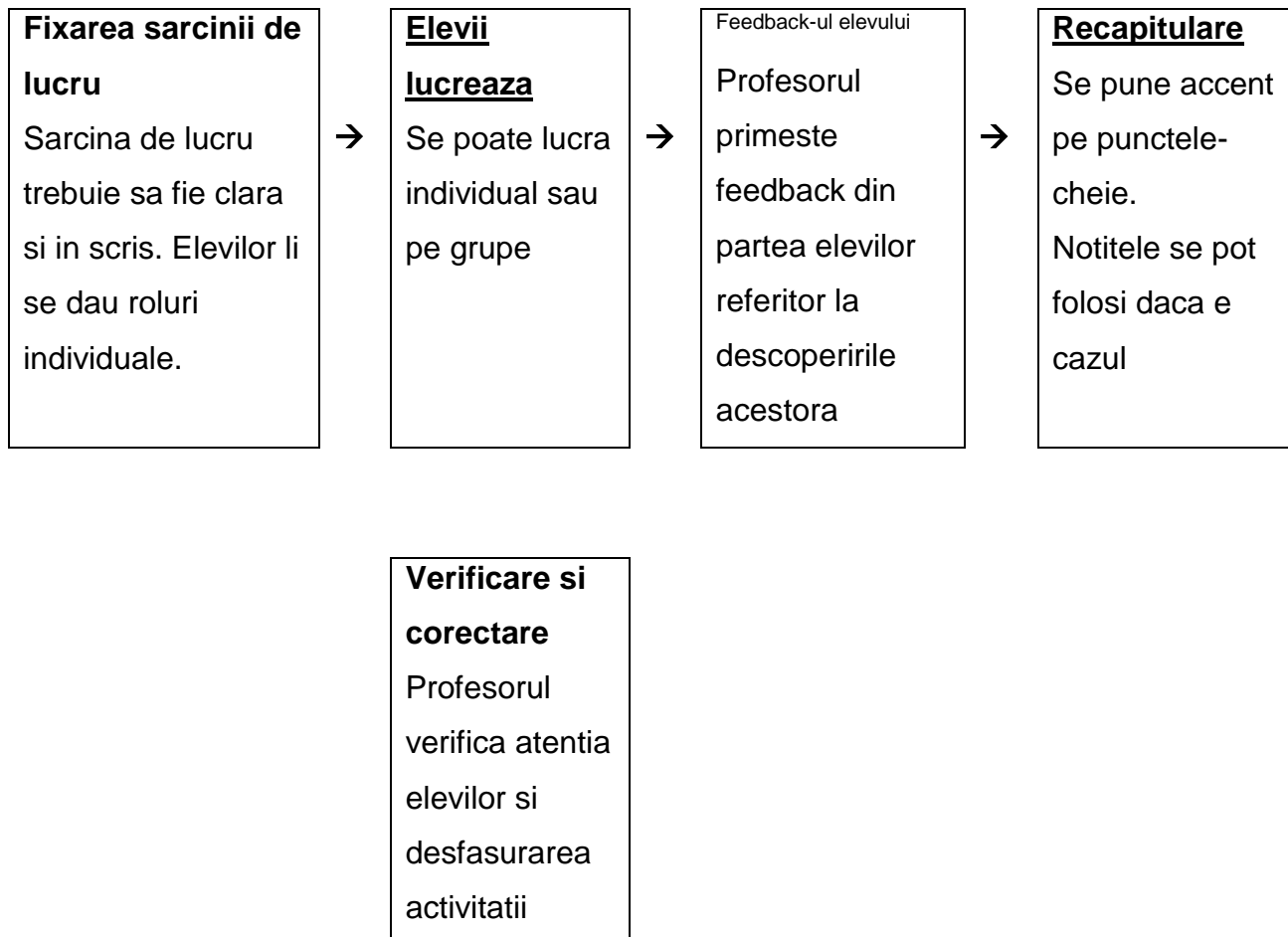

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Puncte-cheie pentru asigurarea succesului in lucrul pe echipe :

Fixarea sarcinii de lucru

- Sarcina de lucru trebuie sa fie clara si exprimata in scris
- Profesorul sau membrii grupului desemneaza un Scrib
- Limita de timp acordat este mentionata inainte
- Sarcinile de lucru se diferentiaza prin aceea ca sunt deschise, graduale si/sau dificile
- Exista cel putin cateva sarcini de lucru cu grad de dificultate ridicat, notate mai sus in Clasificarea lui Bloom, mai exact cele ce necesita : analiza (intrebări de tipul 'de ce'), sinteza (intrebări de tipul 'in ce mod') sau evaluare (intrebări de tipul 'care' sau 'cat de bine')

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Pe langa rolul de Scrib, luati in considerare roluri pentru elevi cum ar fi : Profesor, Controlor, Responsabil cu vocabularul, Reporter, Responsabil cu rezumatul, Conducator etc.

Elevii lucreaza

- Grupul sau profesorul desemneaza un Scrib care noteaza ideile
- Profesorul verifica atentia elevilor plimbandu-se printre banci si citind notitele Scribului
- Se fixeaza limite de timp scurte, acestea stimulandu-i pe elevi
- Fiecare elev din grup poate avea la un moment dat rolul de Scrib

Verificare si corectare

- ✓ Verificati notitele Scribului pentru a observa rata progresului
- ✓ Feedback-ul este 'medalia si scopul misiunii' cel putin uneori : o 'medalie' pentru progresul

realizat si un 'scop al misiunii' care ii stimuleaza pe elevi sa mearga mai departe

Feedback si revizuire

- ❖ Se solicita raspunsuri de la fiecare grup (fiecare grup trebuie sa furnizeze doar un punct de vedere, pentru a oferi sansa si celorlalti sa raspunda)
- ❖ Ati putea numi un 'Corector' si apoi alegeti la intamplare pe cineva din grup care sa explice descoperirile grupului
- ❖ Punctele-cheie in procesul de invatare trebuie subliniate si scrise pe tabla
- ❖ Luati in considerare o recapitulare intr-un stil interogativ-assertiv in cadrul careia profesorul nu ofera raspunsul corect ci foloseste Intrebări si Raspunsuri pentru a

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

conduce clasa spre o discutie generala. Spre exemplu : « *Bun, stim care este parerea grupului X, dar toata lumea este de acord ?* » (Vezi "Teaching Today")

Recapitulare

- Elevii sunt intrebati care sunt punctele-cheie descoperite
- Se iau notite si se impart fise xeroxate
- Spre sfarsitul orei se recapituleaza punctele-cheie prin Intrebări si Raspunsuri

Referinte :

Multe dintre ideile regasite aici sunt preluate din « Teaching Today A Practical Guide » de Geoff Petty sau de pe <http://nscx.sccd.ctc.edu/~eceprog/bstprac.html#thoughtful>
<http://www.clcrc.com/> este o adresa utila pentru Invatarea Cooperanta.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Învățarea prin cooperare. Experimentul la clasele primare

Învățarea este definită, adeseori, drept o modificare de comportamente și în comportamente, obținută pe baza unei experiențe trăite personal. Când vorbim despre învățare ne gândim, deci, la schimbările pe care le prevedem că se vor produce la cel care învață, schimbări ce pot avea loc în planul activității intelectuale, al vieții afective ori al acțiunii practice. Asemenea schimbări nu pot avea loc dacă subiectul (cel care învață) nu face nimic. Ele nu se produc „atâta vreme cât elevul rămâne doar în postura unui simplu spectator la lecție, rezumându-se doar să urmărească cele predate, să asculte, să noteze, să repete, să reproducă pe de rost, să execute mecanic sarcini impuse” (I. Cerghit). Învățarea se produce ca urmare a unui efort personal depus în acest sens, numai pe baza unei participări proprii.

Metodele activ-participative sunt cele mai în măsură să solicite plenar, dar și să valorifice maximal și pe multiple planuri potențialul uman de cunoaștere, de simțire și de acțiune cu care un elev sau altul vine la școală.

Specific acestor metode este faptul că pot stimula și dezvolta învățarea prin cooperare, lucrul în perechi sau în grupe mici de elevi, facilitând astfel comunicarea, relaționarea, colaborarea și sprijinul reciproc pentru rezolvarea unor probleme sau pentru explorarea unor teme noi, care duc la cunoașterea dintre elevi, înțelegerea și acceptarea reciprocă.

Lecțiile bazate pe învățarea prin cooperare prezintă câteva caracteristici importante:

- răspunderea individuală – se evaluează frecvent performanța fiecărui elev care trebuie să ofere un răspuns în nume personal sau în numele grupului, iar rezultatul se comunică atât elevului cât și grupului din care face parte;
- interacțiunea directă – elevii se ajută unii pe alții încurajându-se și împărtășindu-și ideile, explică celorlalți, discută ceea ce știu, se învață unii pe alții;
- interdependența pozitivă – elevii realizează că au nevoie unii de alții pentru a duce la bun sfârșit sarcina grupului. Învățătorii pot structura această interdependență pozitivă stabilind scopuri, recompense, resurse comune, roluri distribuite în grup;
- deprinderi interpersonale și de grup mic – grupurile nu pot exista și nici nu pot funcționa eficient dacă elevii nu au și nu folosesc anumite deprinderi sociale (conducerea, luarea deciziei, încrederea reciprocă, comunicarea, managementul conflictelor);
- procesarea în grup – elevii au nevoie de momente pentru a vedea cât de bine și-au atins scopurile și cât de eficienți au fost în grup. Învățătorul monitorizează în permanență activitatea de învățare a grupurilor, le oferă feed-back (lor și întregii clase), intervine și corectează eventualele confuzii sau răspunsuri incomplete.

Momentele principale ale unei lecții care include metode specifice dezvoltării gândirii critice corespund, după M. Stanciu, unor etape bine definite:

- faza pregătitoare (evocarea) – interpretarea cunoștințelor noi prin prisma cunoștințelor anterioare;
- realizarea sensului – participarea activă din partea elevului;
- reflecția – consolidarea noilor cunoștințe, schimb de idei.

Una dintre aceste metode, folosite cu succes la orice clasă din ciclul primar, în recapitularea și consolidarea cunoștințelor, este „TURUL GALERIEI”. Aceasta presupune parcurgerea unor anumiți pași:

1. brainstorming individual;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

2. interviu de grup;
3. producerea planșelor,
4. susținerea produselor de către un raportor;
5. afișarea produselor;
6. efectuarea turului galeriei;
7. dezbaterea.

Elevii lucrează în grupe de câte 3-4. Se propune un subiect pentru care elevii generează cât mai multe idei. De exemplu, la clasa a IV-a, subiectele pot fi:

Limba română: Părți de propoziție; Părți de vorbire; Semnele de punctuație; Drumul cărții de la autor la cititor;

Matematică: Unități de măsură; Forme geometrice;

Geografie: Munții Carpați (sau alte forme de relief învățate); Ape curgătoare; Ape stătătoare;

Bogății ale solului/subsolului;

Istorie: Figuri de domnitori români din secolul al XIII-lea;

Științe: Medii de viață.

Expunerea subiectului trebuie să cuprindă toate datele necesare și toate criteriile implicate. Fiecare grup își alege sau primește o anumită temă din subiectul propus, dar și toate grupurile pot avea aceeași temă.

Un secretar, ales de elevii grupei, notează rezultatele brainstormingului pe o coală de hârtie (de preferat cât mai mare), folosind markere de diferite culori. Șeful grupei susține produsul realizat în fața celorlalte grupe. Posterele sunt apoi expuse în diferite locuri din clasă, accesibile elevilor și la anumite distanțe.

După expunerea produselor obținute, fiecare grup examinează cu atenție produsele celorlalte grupe, grupele se rotesc de la un produs la altul, se discută și, eventual, se notează comentariile, neclaritățile, întrebările care vor fi adresate celorlalte grupe.

După turul galeriei, fiecare grup răspunde la întrebările celorlalți și clarifică unele aspecte solicitate de colegi, apoi își reexaminează propriile produse prin comparație cu celelalte. În acest mod, prin feed-back-ul oferit de colegi, are loc învățarea și consolidarea unor cunoștințe, se valorizează produsul activității în grup și se descoperă soluții alternative la aceeași problemă sau la același tip de sarcină.

Atmosfera din clasă trebuie să le permită elevilor să gândească critic. Astfel, ajung să înțeleagă că atunci când investesc suficientă energie în învățare și se implică în mod activ, procesul devine agreabil și dă naștere unui sentiment de împlinire. Elevii trebuie să creadă că opiniile lor au valoare. Comunitatea învățării îi îmbogățește pe toți membrii ei.

„A învăța pe copil nu înseamnă să-i dăm adevărul nostru, ci să-i dezvoltăm propria gândire, să-l ajutăm să înțeleagă cu gândirea lui lumea.” (I. Cerghit)

Experimentul la clasele primare

La clasele primare experimentul este folosit ca metodă de învățare, consolidare și evaluare a cunoștințelor. Cuvântul „experiment” provine din latinescul „experimentum” care înseamnă experiență, investigare, probă.

Având un caracter activ, deoarece este o observare provocată, experimentul prinde foarte bine la copiii de vârstă școlară mică. Elevul devine, din observator, practicant și poate verifica ipotezele pe care le stabilește dinainte de a începe experimentul. El poate verifica fenomenele care se produc în jurul lui și care îi pot influența viața. Un alt avantaj al experimentului este acela că el poate fi repetat de câte dorește elevul sau de câte ori e necesar pentru a proba o

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ipoteză.

Învățarea la științe are la bază experimentul care este o metodă de dobândire de cunoștințe, de formare de priceperi și deprinderi, de formare a deprinderilor de muncă intelectuală și practică ce permite elevului să participe activ în procesul instructiv- educativ. Elevul este pus în situația de a observa, a studia, a dovedi, a verifica și a măsura rezultatele obținute.

Experimentul ca metodă de învățământ presupune învățarea prin descoperire (ca procedeu). Acesta poate fi folosit în orice moment al lecției fiind ales în funcție de scopul pentru care e propus: captarea atenției, dobândire de cunoștințe, consolidare de cunoștințe, evaluarea cunoștințelor.

Această metodă de învățare implică procesele gândirii care ajută elevul să interpreteze, să deducă, să analizeze, să compare datele obținute, să generalizeze sau să transfere cunoștințele noi în alte contexte de învățare. În școală, experimentul are valoare formativă deoarece dezvoltă spiritul de observare și investigare, capacitatea de a înțelege fenomene, de a prelucra și interpreta date, trezește interesul pentru cunoaștere. Elevii studiază pe viu, vin în contact direct cu realitatea învățând prin descoperire.

La clasa mea am reușit ca, în fiecare an, să facem experimente și să explicăm diferite fenomene. Mai jos voi ilustra câteva experimente realizate cu elevii mei.

Clasa

pregătitoare

1. În farfuria cu apă elevii au presărat piper. Cu degetul arătător înmuiat în detergent de vase au atins suprafața apei. Au observat că piperul „fuge”, se retrage spre marginea farfuriei.
2. În farfuria cu lapte, elevii au picurat colorant alimentar lichid. Apoi, cu degetul arătător înmuiat în detergent de vase au atins suprafața lichidului. Culorile au început să se combine și să se miște prin farfurie. În acest experiment elevii au observat cum se obțin culorile secundare.

Clasa

I

1. Elevii au amestecat în pahar apă, ulei și colorant. Au observat că uleiul nu se combină cu apa, iar apa are masa mai grea decât a uleiului.
2. În același pahar cu compoziția de mai sus, elevii au băgat o pastilă efervescentă. Bulele care au început să iasă din pastilă s-au urcat spre gura paharului trecând prin toate straturile de lichide. Au observat că dioxidul de carbon rezultat din reacția apei cu pastila efervescentă urcă prin straturile de apă și ulei.

Clasa

a

II-a

1. Elevii au umflat un balon cu ajutorul unei sticle de plastic de 0,5 l apăsând pe ea și introducând aer în balon.
2. Elevii s-au „jucat” cu magneții. Mai întâi au pus într-un pahar apă, apoi au scufundat câteva monede de 10 bani. Au plimbat magnetul pe partea din afara paharului, iar monedele s-au urcat după magnet. Au aflat că prin apă magnetul poate acționa.
3. Fiecare elev a avut un magnet plat în mână. Colegi de bancă au apropiat magneții și au observat că pe o parte se atrag, iar pe partea cealaltă se resping. Astfel au aflat că magneții au 2 poli.

Clasa

a

III-a

1. În pahare de plastic elevii au pus apă și colorant alimentar. Apoi au introdus câte o frunză de salată chinezească în fiecare pahar. Au lăsat frunza până a doua zi și au observat că acestea s-au colorat cu culoarea din pahar. Astfel le-am demonstrat că apa poate „urca”, nu doar coborî.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Clasa

a

IV-a

1. Elevii mari împreună cu preșcolarii de la grupa mare au așezat în farfurii bomboane colorate apoi, în mijlocul farfuriei, au turnat apă. Au așteptat câteva minute până apa a diluat culorile bomboanelor și s-a format un curcubeu. Copiii au înțeles diluarea și combinarea culorilor.

2. Elevii au construit o rachetă dintr-un balon, o foaie de hârtie și un pai. Apoi au lansat rachetele pe un fir de sfoară întins între 2 stâlpi. Au observat cum aerul poate împinge obiecte. Experimentele efectuate în clasă atrag elevii spre învățare și cercetare. Ei sunt curioși cum se petrec unele fenomene, iar faptul că pot participa la ele le conferă un rol activ și dinamic. Învățarea, în acest fel, este centrată pe elev, acesta participând la propria formare. În clasa mea, a devenit o regulă faptul că facem experimente lunar și consemnăm toate observațiile în tabele sau grile de observație stabilite înainte de a începe experimentele.

La clasele primare, învățarea este integrată. Deci, prin experimente, elevii își pot explica unele fenomene și aspecte ale vieții: formarea culorilor secundare (educație plastică), formarea vulcanilor (științe ale naturii), fenomenul de diluare, dizolvare, magnetism (fizică), cântărire și numărare (matematică) etc.

Copiii sunt foarte curioși. Prin folosirea experimentului ca metodă de explorare a realității, li se formează o atitudine activă față de mediul înconjurător. Curiozitatea și dorința de a cunoaște sunt condiții care stau la baza învățării prin experimente. Ei își pot folosi experiența de viață dobândită în aceste ore și în alte activități sau domenii de interes.

Bibliografie:

1. Cerghit, Ioan, Metode de învățământ, E.D.P., București, 1980, pag. 75; pag.60;
2. Stanciu, Mihai, Didactica postmodernă. Fundamente teoretice, Editura Universității Suceava, 2003, pag. 189

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Managementul disciplinelor optionale

Un aspect important al Curriculumului Național îl reprezintă **curriculumul pentru disciplinele opționale, inclusiv și cele stabilite de componenta locală.**

Curriculumul pentru disciplinele opționale reprezintă documentul normativ principal și instrumentul didactic ce descrie condițiile învățării și performanțele de atins la disciplinele opționale exprimate în competențe, subcompetențe, conținuturi și activități de învățare și evaluare.

Curriculumul școlar este un domeniu față de care așteptările actorilor educaționali și ale societății, în ansamblu, s-au intensificat și diversificat în ultimii ani:

- ✚ **Elevii** doresc ca acest curriculum să le ofere oportunități pentru realizarea la maximum a potențialului personal, spațiu sigur pentru exprimarea propriilor puncte de vedere și idei, pentru îmbogățirea experiențelor necesare în vederea dezvoltării personale și profesionale.
- ✚ **Părinții** așteaptă ca școala, prin curriculumul pe care li se oferă copiilor, să asigure acestora o educație de calitate, necesară pentru inserția socială și/sau profesională.
- ✚ **Profesorii** caută, în curriculumul școlar, repere clare și sprijinul pentru organizarea unei activități didactice de calitate, eficiente, flexibile și, în același timp, atractive pentru ei și utile pentru elevi.
- ✚ **Comunitățile** doresc o reprezentare autentică în școală, respectiv în curriculum, în termeni de promovare a propriei identități comunitare și de susținere a nevoilor locale.
- ✚ **Societatea**, în ansamblu, așteaptă ca sistemul de învățământ, prin curriculumul pe care îl oferă, să se pregătească tineri capabili de integrarea activă pe piața muncii și mizează pe contribuția acestora la dezvoltarea societății.

Componentele Curriculumului Național

Planul-cadru de învățământ, ca document oficial de tip reglator, este instrument de bază în promovarea politicii educaționale la nivel național, care jalonează resursele de timp ale procesului de învățare-predare-evaluare; planurile-cadru de învățământ stabilesc, diferențiat, în funcție de nivelul de școlarizare, disciplinele studiate de către elevi în școală și numărul de ore alocat fiecăreia dintre acestea.

Planul-cadru precizează misiunea, profilul de formare și competențele aferente acestuia.

Ponderea disciplinelor obligatorii și opționale are ca reper prevederile Legii Educației Naționale și variază în funcție de nivelul de școlaritate:

- învățământ obligatoriu: discipline obligatorii - 80% și discipline opționale - 20%;
- învățământul liceal: discipline obligatorii - 70% și discipline opționale - 30%.

Numărul maxim de ore alocat săptămânal disciplinelor din planul-cadru de învățământ pe niveluri de școlaritate, stabilit prin Legea Educației Naționale este:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- învățământ primar - 20 de ore;
- învățământ gimnazial - 25 de ore;
- învățământ liceal - 30 de ore.

Disciplinele de învățământ și ponderea lor sunt organizate astfel:

- Trunchiul comun cuprinde disciplinele obligatorii care, la nivelul învățământului liceal, sunt aceleași pentru toate specializările din cadrul profilului. În principiu, trunchiul comun dezvoltă și consolidează competențe generice (competențe vizate de disciplinele de învățământ și competențe transversale). În învățământul liceal, trunchiul comun are rolul de a dezvolta și diversifica competențele cheie.
- Curriculum la decizia școlii; acesta se constituie din pachete opționale oferite la nivel național, regional și local, precum și din pachete disciplinare opționale oferite la nivelul unității de învățământ.

Programa școlară, ca principal document școlar de tip reglator, este instrument de lucru al cadrului didactic care stabilește, pentru fiecare disciplină, oferta educațională (obiective / competențe și conținuturi) care urmează să fie realizată în bugetul de timp stabilit prin planul-cadru, pentru un parcurs școlar determinat, în conformitate cu statutul și locul disciplinei în planul-cadru de învățământ.

Programele școlare elaborate pentru disciplinele, domeniile de studiu/modulele de pregătire prevăzute în planurile cadru de învățământ stabilesc finalitățile urmărite, includ conținuturile fundamentale (teoretice, experimentale și aplicative) și recomandări metodologice pentru orientarea procesului de predare-învățare-evaluare.

Pe plan internațional, practicile de elaborare și implementare a curricula la disciplinele opționale la nivelul învățământului secundar general diferă de la țară la țară.

Obiectivul major este de a elabora un model autohton, adaptat la condițiile și posibilitățile școlii naționale, axat pe competențe și centrat pe elev.

Elementul nodal de noutate este conceptul curriculumului pentru disciplina opțională, stabilit de componenta locală, care implică demararea unor schimbări relevante și eficiente într-o abordare sistemică. Astfel, curriculumul se racordează și evoluează concomitent cu alte componente ale sistemului educațional: formarea personalului didactic, managementul instituției de învățământ, elaborarea auxiliarelor didactice, resurse de predare-învățare-evaluare etc.

Conceptul își propune să dezvolte curriculumul de bază prin disciplinele opționale noi, printr-o ofertă educațională adecvată la nivel proiectiv; să flexibilizeze curriculumul, fortificând cadrul de ofertare, implementare a curriculumului care „ar constitui portretul acestei școli și ar deosebi-o de altele și care trebuie să ducă, cu timpul, la conturarea unui specific al instituției, iar elevii și părinții lor, având de ales, să opteze pentru ceva care ar fi cu adevărat corespunzător aptitudinilor, intereselor, planurilor de viitor și orientării în profesie/carieră”; să perfecțeze metodologia existentă pentru disciplinele opționale și cele stabilite de componenta locală, dar și să asigure transparența implementării respectivei metodologii, să valorifice potențialul educațional al comunității la nivel local.

Curriculumul pentru disciplina opțională – parte componentă a Curriculumului Național
Reperere conceptuale ale proiectării Curriculumului pentru disciplinele opționale reprezintă un document-sinteză, derivat din Cadrul de referință al Curriculumului Național, care integrează

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

conceptele fundamentale și directivele curriculumului pentru disciplinele opționale și cele stabilite de componenta locală pentru învățământul primar, gimnazial și liceal.

Principii de proiectare a curriculumului la disciplinele opționale

Elaborarea documentului se fundamentează pe următoarele principii:

- o **Principiul selecției și ierarhizării culturale** – armonizarea între domeniul de interes exprimat prin opțiunea elevului (părintelui) și amplificarea, diversificarea domeniilor cunoașterii.
- o **Principiul alinierii/coerenței** – simetrizează procesul școlar la nivel de arii curriculare, profil, treaptă.
- o **Principiul funcționalității/ individualizării curriculumului** – respectarea caracteristicilor de vârstă, interes, motivație a elevului.
- o **Principiul egalității de șanse** – asigurarea de oportunități echivalente.
- o **Principiul flexibilității** – asigurarea parcursurilor individuale, posibilitate de individualizare a educației.
- o **Principiul racordării la social, inclusiv inserția profesională** – pregătirea pentru o specializare la ieșirea din sistem în corespundere cu piața muncii.
- o **Principiul compatibilizării** cu reperele / tendințele / orientările / standardele europene din învățământ.
- o **Principiul descentralizării** curriculumului – luarea în considerare a particularităților, tradițiilor, oportunităților regionale și locale.
- o **Principiul îmbinării** abordărilor disciplinare cu cele de tip multi-, pluri-, inter- și transdisciplinar.
- o **Principiul descongestionării** curriculumului.

Proiectarea curriculumului pentru disciplina opțională trebuie să fie ordonată și în funcție de următoarele cerințe:

- o asigurarea continuității la nivelul claselor și ciclurilor;
- o actualitatea informațiilor predate și adaptarea lor la nivelul de vârstă al elevilor, centrarea pe elev;
- o centrarea pe aspectul formativ;
- o corelația transdisciplinară – interdisciplinară, în particular, corelația crosscurriculară;
- o delimitarea pe clase a unui nivel obligatoriu de pregătire a elevilor la cursul opțional și profilarea posibilităților în învățare și de obținere de noi performanțe;
- o centrarea clară a tuturor componentelor curriculare pe rezultatele finale – competențe specifice preconizate la cursul opțional.

O astfel de proiectare a curriculumului școlar orientează procesul educațional spre achizițiile finale – competențe pe care elevii ar trebui să le manifeste/demonstreze în urma parcurgerii unor anumite experiențe în formare/învățare.

Competența școlară se definește ca un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații

Fig. 1. Formarea competenței

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Tipologia disciplinelor opționale

Delimitarea cursurilor opționale se realizează în dependență de multiple criterii, după cum urmează.

1. Timp/Perioadă:

- Opțional pentru *un an* de studiu.

Exemplu: Produsele chimice și securitatea personală. Clasa a VIII-a.

- Opțional pentru *mai mulți ani* de studiu (2, 3 ani).

Exemplu: Matematica distractivă (clasele V-VI).

- Opțional pentru *o treaptă* de instruire (primară, gimnazial, liceală).

Exemplu: Matematica în cotidian (clasele I-IV).

- Opțional pentru *toate treptele* de instruire din instituția respectivă (specificul instituției).

Exemplu: Robotica.

2. Domeniul vizat:

- *Opțional monodisciplinar/ la nivelul disciplinei.* Formarea competențelor specifice la o disciplină neprevăzută în planul-cadru deloc sau pentru o anumită clasă/profil.
- *Opțional la nivelul unei arii curriculare.* Derivă competențele specifice din competențele generale implicând cel puțin două discipline dintr-o arie.
- *Opțional la nivelul mai multor arii curriculare.* Implică minim două discipline din arii curriculare diferite.

3. Aspectul de conținut

- *Opțional de aprofundare.*
- *Opțional de extindere.*
- *Opțional inovator.*
- *Opțional de integrare, crosscurricular:* la nivel de arie curriculară; la nivel de mai multe arii curriculare.

4. Aspectul local/regional

- *Opțional axat pe subiecte de importanță locală.*

Exemplu: Meșteșuguri populare în localitate.

- *Opțional axat pe subiecte de importanță județeană / regională.*

Exemplu: Folclorul în regiune.

Tip de opțional	Explicații
Aprofundare	Derivat din oricare disciplină studiată în trunchiul comun/curriculum diferențiat, urmând aprofundarea competențelor specifice disciplinei prin noi unități de conținuturi. Aceleași competențe specifice, dar noi

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Extindere	conținuturi. Derivat din oricare dintre disciplinele studiate din trunchiul comun/curriculum diferențiat, urmărind extinderea competențelor generale ale disciplinei prin plusarea de noi competențe specifice și noi cunoștințe. Noi competențe specifice și noi conținuturi.
Inovator <i>(o disciplină nouă)</i>	Introduce un obiect de studiu în afara celor prevăzute în trunchiul comun/curriculum diferențiat, pentru un anumit profil, o anumită specializare. Noi competențe specifice și noi conținuturi.
Integrat <i>(noi discipline de referință)</i>	Introduce o nouă disciplină de studiu, structurată în jurul unei teme integratoare: <i>pentru o arie curriculară, pentru mai multe arii curriculare.</i> Noi competențe specifice și noi conținuturi.

II. COMPONENTELE CURRICULUMULUI PENTRU DISCIPLINELE OPȚIONALE

Introducere – formularea explicită, succintă a necesității disciplinei opționale propuse în instituție/localitate, motivarea disciplinei propuse, listând nevoile elevului corelate finalităților și idealului educațional, cele ale comunității.

Repere obligatorii:

- denumirea disciplinei opționale;
- stabilirea tipului de disciplină opțională;
- încadrarea opționalului în aria curriculară;
- stabilirea duratei disciplinei opționale;
- identificarea resurselor școlii (*resurse umane, materiale*);
- stabilirea locului (*clasă, atelier, laborator*) și modului de desfășurare.

Concepția didactică a disciplinei opționale – conține definiția acceptată a competenței școlare, care trebuie să fie formată; aspectele strategice privind formarea competenței școlare; principiile de construire a curriculumului și alte aspecte ce țin de specificul didactic al disciplinei opționale.

Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională.

- a) competențe de comunicare în limba română;
- b) competențe de comunicare în limba maternă;
- c) competențe de comunicare în limbi străine;

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- d) competențe în matematică, științe și tehnologie;
- e) competențe digitale;
- f) competența de a învăța să înveți;
- g) competențe sociale și civice;
- h) competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- i) competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

Competențele specifice ale disciplinei opționale – 4-6 competențe specifice, corelate cu competențele-cheie și cele transdisciplinare vizate.

Competențele specifice sunt formulate de către conceptor, cu excepția ofertei unei discipline opționale de aprofundare. Pentru celelalte tipuri de opționale (*extindere, inovator, integrat*) competențele specifice vor fi formulate după modelul celor din curricula la disciplinele obligatorii, fără reluări ale acestora.

Timpul (nr. de ore) alocat formării și dezvoltării de competențe este stabilit prin Planul-cadru de învățământ. Anul școlar are 35 de săptămâni, ca urmare, este recomandabil a se indica minim 35 de ore pentru o disciplină opțională.

Subcompetențe/ Conținuturi/ Activități de învățare și evaluare.

Subcompetențele reprezintă achizițiile pe care trebuie să le dobândească elevii la finele studierii conținuturilor preconizate. Se vor formula 3-6 subcompetențe pentru fiecare compartiment de conținuturi preconizate. Formulările sunt realizate utilizând verbul la forma **infinitivul lung**. Subcompetențele asigură prioritar formarea competențelor specifice.

Lista de conținuturi sau subiecte de studiu selectate și organizate cu scopuri didactice cuprind informații noi combinate cu altele învățate anterior. Ca și în cazul disciplinelor obligatorii, conținuturile reprezintă bază de operare pentru formarea de competențe și nu un scop în sine. Conținuturile vor fi alese în funcție de: resursele de timp, tipul opționalului, competențele formulate, bibliografia studiată.

Principalele tendințe în organizarea conținuturilor pentru disciplina opțională sunt următoarele.

- **Monodisciplinaritatea** este o modalitate de abordare a realității și de organizare a conținuturilor pe discipline predate relativ independent una de cealaltă. **Avantajul** acestei abordări îl constituie faptul că elevul are un traseu de învățare care poate garanta atingerea unor performanțe, în special la nivelul cunoștințelor și al competențelor cognitive. **Dezavantajul major** se reduce la hiperspecializarea (specializare limitată) și lipsa unei perspective de ansamblu asupra realității.
- **Multidisciplinaritatea** presupune existența unor transferuri disciplinare care se realizează în special prin juxtapunerea unor cunoștințe, informații sau metode din mai multe domenii, în scopul evidențierii caracteristicilor comune ale acestora. **Riscul principal al acestei abordări constă în volumul mare de informații redundante.**
- **Pluridisciplinaritatea** constă într-o abordare complexă (din mai multe perspective) a unei problematice/teme/situații, în scopul evidențierii multiplelor relații existente între diverse realități. Această abordare conduce către enciclopedism și nu este recomandabilă pentru nivelurile care cer o specializare înaltă. **Transdisciplinaritatea**

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

presupune **întrepătrunderea mai multor domenii** și coordonarea cercetărilor astfel încât să conducă la descoperirea unui alt spațiu de cercetare. În învățarea școlară, abordarea transdisciplinară pornește de la o temă, dar scopul ei este dincolo de informație și de subiect, forma de organizare a conținuturilor fiind axată pe nevoile și interesele elevului (pe comunicare, decizie, creație, inovație).

- Comparativ cu aceste abordări, **interdisciplinaritatea reprezintă o abordare globală, complexă a unui fenomen**, abordare care implică transferuri de cunoștințe, concepte, metode de abordare astfel încât ceea ce rezultă să poată fi contextualizat și aplicabil în situații de viață reală.

Activitățile de învățare și evaluare vor fi recomandabile pentru profesori. Ele vor contribui la dobândirea de către elevi a achizițiilor determinate de către subcompetențe și la evaluarea rezultatelor elevilor.

Sugestii metodologice

Proiectarea–predare–învățarea. Indiferent de tipul de opțional, curriculumul prevede setul de sugestii pentru elaborarea *proiectului de lungă durată, proiectului pe unități de învățare / pe module/capitole.*

În baza competențelor specifice, a conținuturilor, a setului de activități de predare/învățare, evaluare, dar și a pachetului de auxiliare recomandate (manuale, ghidul profesorului, caietul elevului etc.) conceptorul de curriculumul pentru cursul opțional ghidează și orientează cadrul didactic în elaborarea proiectelor didactice de tip constructivist.

Strategii de evaluare

Scopul major al evaluării didactice îl constituie susținerea și sprijinirea activității de învățare a elevilor, a progresiei învățării și cunoașterii realizate de aceștia, adică demersul de evaluare este formativ (progresiv și continuu) și sumativ.

Tehnologiile de evaluare sunt la discreția cadrului didactic și se selectează potrivit tipurilor de discipline opționale.

Curriculumul pentru disciplina opțională nu constituie obiectul evaluărilor externe, naționale, dar autorii curriculumului reflectă această componentă care cuprinde recomandări generale cu privire la evaluarea rezultatelor școlare la cursul opțional respectiv.

Finalitățile vizate pentru evaluarea unui curs opțional sunt: motivația, accentul plasat pe modalitatea realizării produsului școlar, valorificarea potențialului individual, capacitatea de comunicare, adaptare.

Sugestiile metodologice de evaluare pentru învățământul primar se vor elabora conform Metodologiei de evaluare la treapta respectivă, adică evaluarea criterială prin descriptori.

Sugestiile metodologice de evaluare pentru învățământul gimnazial, liceal vor fi racordate la actele normative și reglatoare în vigoare. Astfel, pentru realizarea demersului evaluativ orientat pe competențe se vor specifica metodele și tehnicile de evaluare, produsele, formele de realizare, instrumentele adecvate.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Referințe la auxiliarele didactice-suport

Auxiliarele didactice-suport vor fi un avantaj pentru demersul educațional al disciplinei opționale. Dintre acestea sunt:

- Ghidul profesorului;
- Suporturi teoretice (conținuturi) și metodologice pentru profesor;
- Caietul elevului;
- Resurse media etc.

Referințe bibliografice

Conceptorii de curriculum vor include **sursele web** și **bibliografice** semnificative pentru disciplina opțională respectivă.

III. EVALUAREA ȘI VALIDAREA CURRICULUMULUI PENTRU DISCIPLINELE OPȚIONALE

Curriculumul elaborat pentru disciplina opțională va fi recenzat de cel puțin doi experți din domeniul respectiv. Validarea se va face în cadrul ședinței **Consiliului Național pentru Curriculum și Evaluare**. Fiind aprobat de Ministerul Educației, va deveni document obligatoriu pentru implementare.

STATUTUL CURRICULUMULUI LA DECIZIA ȘCOLII

Curriculumul la decizia școlii (CDS) reprezintă oferta educațională propusă de școală, în concordanță cu: nevoile și interesele de învățare ale elevilor, specificul școlii, nevoile și tradițiile comunității locale.

La nivelul planurilor-cadru de învățământ curriculumul la decizia școlii se exprimă prin numărul de ore alocate școlii pentru construirea propriului proiect curricular.

Stabilirea CDS se realizează, în mod descentralizat, de către fiecare unitate de învățământ, în fiecare an școlar, pentru anul școlar următor.

Cum se poate transforma curriculumul la decizia școlii într-un proces autentic și creativ în de învățare?

CDS poate avea un asemenea rol, în măsura în care:

- este rezultatul inițiativei și creativității cadrelor didactice;
- reflectă un proces real de investigare a intereselor de cunoaștere ale elevilor;
- are la bază o analiză onestă și riguroasă de nevoi, la nivelul elevilor;
- este realistă în raport cu disponibilitățile de resurse umane și materiale existente în unitatea de învățământ;
- valorifică oportunități și nevoi specifice contextului cultural, social și economic local.
- este rezultatul unui proces real și transparent de consultare și negociere cu elevii și părinții acestora, cu alți actori la nivel comunitar;
- este asumat cu responsabilitate de către școală și de către toți actorii implicați, conferind CDS valoarea și semnificația pentru învățare și dezvoltare personală a elevilor.

Ce tipuri de opționale pot fi dezvoltate?

Curriculumul la decizia școlii se constituie atât din opționale ofertate la nivelul unității de învățământ, cât și din opționale ofertate la nivel național.

Atât opționalele propuse la nivel de școală, cât și opționalele incluse în oferta națională, pot fi:

• Opțional ca disciplină nouă

- introduce un obiect de studiu, în afara celor prevăzute în trunchiul comun;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- presupune elaborarea de către cadrele didactice propunătoare a unei programe școlare care introduce noi competențe specifice și noi conținuturi, altele decât cele ale programelor școlare pentru disciplinele prevăzute în planul-cadru.

• **Opțional integrat**

- introduce, ca obiect de studiu, o nouă disciplină, structurată în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare;

- presupune elaborarea de către cadrele didactice propunătoare a unei programe școlare care introduce noi competențe specifice, integrative și noi conținuturi, interdisciplinare.

Noutatea este definită față de programele școlare ale disciplinelor de trunchi comun implicate în integrare.

Opționale oferite la nivel național

Oferta națională de curriculum la decizia școlii cuprinde programe școlare aprobate prin ordin al ministrului educației.

Programele școlare promovate ca ofertă centrală reprezintă exemple de bune practici în dezvoltarea curriculumului la decizia școlii, relevante pentru disciplina și pentru aria curriculară de care aparțin, pentru o abordare integrată la nivelul mai multor arii curriculare, dar și relevante socială.

Dintre opționalele promovate la nivel național, pot fi menționate:

- Educație pentru sănătate, clasele V-VI, VII-VIII
- „Creează-ți mediul!”, clasele III-IV, V-VII
- Educație ecologică și de protecție a mediului clasele V-VII
- Lectura și abilitățile de viață, clasele V-VI, VII-VIII
- Limba neolenă și civilizația Greciei antice (doi ani de studiu)
- Rădăcini latine în cultura și civilizația românească (doi ani de studiu, clasele V-VI, VII-VIII)
- Mituri și legende greco-romane, clasele V-VI
- Expresii și proverbe latine, clasa a VII-a
- Cultură și tradiții aromâne, clasele V-VI, VII-VIII
- Matematică și științe în societatea cunoașterii (un an de studiu)
- Istorie orală: Istorie trăită - Istorie povestită
- Educație prin șah (doi ani de studiu)
- Limba și literatura maghiară pentru elevii care frecventează clasele cu predare în limba română sau trăiesc în două culturi minoritare, clasele V-VIII

Cum se poate respecta principiul integrării în construirea curriculumului la decizia școlii?

Nivelurile de integrare urmărite pot fi următoarele:

- Abordarea integrată la nivel intra-disciplinar – reflectată la nivel de programă prin **renunțarea la centrarea pe conținutul disciplinei în favoarea centrării pe competențele** ce urmează a fi dezvoltate la elevi, prin metode pedagogice de tip constructivist (metode bazate pe investigație, metoda proiectului, jurnalul de învățare etc.), prin activități de învățare relevante pentru viața reală a elevilor și care îi pregătesc pentru viața reală; aceasta presupune depășirea educației despre ... în care accentul cade pe cunoștințe, prin educație pentru ..., care pune accent pe toate componentele competenței (cunoștințe, abilități, atitudini).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Perioada gimnaziului reprezintă încă o perioadă importantă de conturare a unor modele de cunoaștere specifice unor discipline care ar putea fi conectate în mod relevant la realitățile vieții elevilor, la interesele și nevoile specifice de învățare ale acestora.

- Abordarea integrată la nivel pluri(multi) -disciplinar – care presupune corelarea demersurilor mai multor discipline în vederea clarificării unei probleme din cât mai multe unghiuri de vedere (L. Ciolan, 2003) este reflectată la nivel de programă prin corelarea pe orizontală a unor teme comune tratate la nivelul mai multor discipline; această abordare este reflectată în **planul cadru pentru gimnaziu** prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVEL DE ARIE** sau **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII**.
- Abordarea integrată la nivel interdisciplinar – depășește granița unei discipline și vizează niveluri mai înalte ale competențelor (de exemplu, luarea de decizii, rezolvarea de probleme); această abordare este reflectată în **planul cadru pentru gimnaziu** prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVEL DE ARIE** sau **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII**.
- Abordarea integrată la nivel trans-disciplinar – reprezintă gradul cel mai înalt de integrare care presupune fuziunea domeniilor/disciplinelor pentru abordarea unor aspecte din viața reală a elevilor, situate în contexte culturale, valori și atitudini specifice; această abordare este reflectată în **planul cadru pentru gimnaziu** prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII**

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

METODE DIDACTICE ACTIVE, PARTICIPATIVE ÎN PREDAREA FIZICII

1. CÂTEVA CONSIDERATII DE ORDIN PEDAGOGIC

O lecție activă, indiferent de disciplină, se sprijină pe **metode și procedee active**.

Consecvent ideii că o lecție modernă este o lecție activă, esențial în pregătirea lecției profesorul care trebuie să-și pună în joc toate cunoștințele, întreaga sa pricepere, pentru a imprima lecției un caracter activ, participativ.

În acest sens profesorul trebuie să-și propună să recurgă la acele metode și procedee dintre cele mai active, mai angajante pentru elevi, în măsură să însușească dorința de a dobândi cunoștințe, pe cât posibil prin ei înșiși, prin **studiu activ, intensiv și pasionat**.

În planul predării, profesorul are datoria de a crea un raport corect între aspirațiile și posibilitățile intelectuale ale elevului, pe de o parte, și dozarea sarcinii didactice, a problemei și situației de învățare în care este implicat elevul. Dozarea incorectă poate conduce la surmenaj, neîncredere în sine sau, dimpotrivă, la lipsa de interes, indiferența, demotivarea.

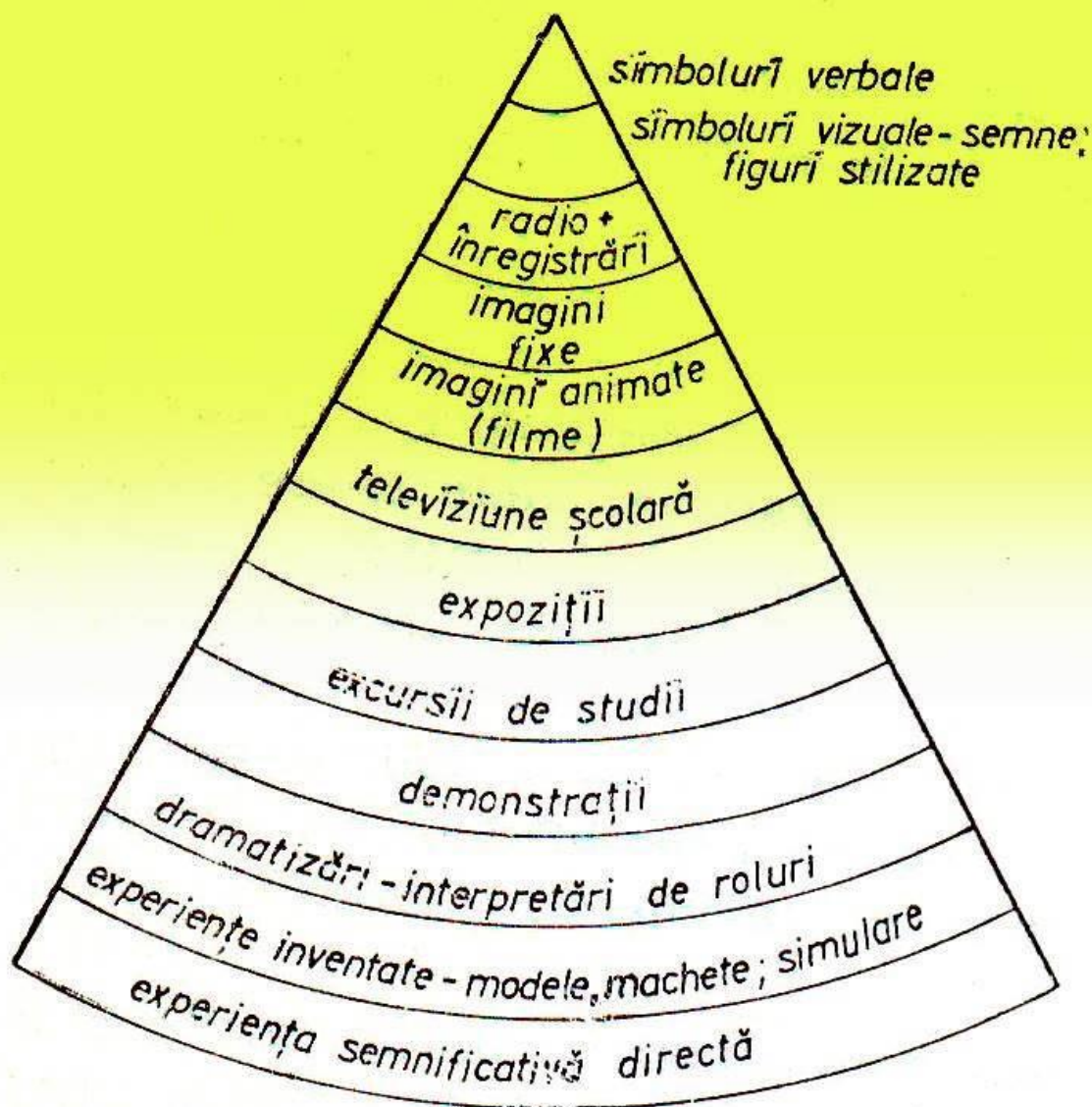
Realizarea unui **învățământ individualizat și particularizat** al instruirii diferențiate este obiectiv dificil, dar benefic în **promovarea unui învățământ al reușitei pentru fiecare**.

Diferențierea reală a instruirii este realizată prin metode alternative de **învățare activă**.

În atingerea obiectivelor, un rol important îl au și **mijloacele didactice** datorită **funcțiilor** pe care acestea le pot îndeplini.

Tehnici de selectare a mijloacelor și de precizare a funcțiilor ce le pot îndeplini au fost elaborate de **EDGAR DALE**(1969) și prezentate sub forma unei piramide numită " **PIRAMIDA EXPERIENȚEI EDUCATIONALE**" sau " **SCARA LUI DALE** "

PIRAMIDA EXPERIENȚEI EDUCATIONALE-(E.DALE)

E. DALE întrevide douăsprezece categorii de mijloace și exercitii experimentale (activități) ordonate astfel: **la baza piramidei** se situează experiențele cele mai directe dirijate spre un anumit scop, adică, contactul fizic pe care copilul îl realizează cu obiectele și ființele, folosind toate amintirile sale pentru a **“învăta prin acțiune”**, iar pe măsură ce urcăm spre **varful piramidei**, substituentii preiau locul experiențelor directe, pentru ca **în vârf** să se ajungă la folosirea **“simbolurilor verbale”** care sugerează **“învățarea prin receptare”**.

Recurgerea la această piramidă degajă următoarea regulă: **“Mergi pe scară în jos atât cât ai nevoie pentru a facilita înțelegerea dar, pe cât posibil, mergi cât poți mai sus, pentru a dezvolta gândirea, abstractizarea și esențializarea, conceptualizarea etc.”** În acest fel învățarea devine mult mai eficientă.

O altă cerință ce decurge din acest principiu este și **realizarea intuiției** prin cât mai multe simțuri, dând sens acestui dicton asiatic potrivit căruia :

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

aud-uit; văd-retin; fac-înțeleg.

2. REZULTATE OBTINUTE APLICÂND LA FIZICĂ METODE ACTIVE

FIZICA este o disciplină de învățământ la care se utilizează cu precădere metode active, participative, care **determină elevii să lucreze independent**, (în clasă, acasă, în grup sau individual), după modelul predat la tablă de către profesor sau fără model.

Cu cât elevii lucrează mai mult independent, cu atât realizează o pregătire mai temeinică. Din cauza pregătirii precare la matematică a elevilor din gimnaziu, profesorul de fizică este nevoit să reia multe capitole de aritmetică, algebră, geometrie pentru a sigura o bază **aperceptivă** necesară înțelegerii materiei care urmează a fi predată, asta și din cauza neconcordanței între programele de matematică și de fizică.

Acest lucru presupune un timp suplimentar față de cel afectat studiului materiei. Această situație conduce la organizarea de pregătiri suplimentare pe toată perioada anului școlar. Se constată că elevii realizează progrese în învățarea fizicii atunci când lucrează sub îndrumarea

profesorului de fizică, atunci când elevii lucrează independent au permanent nevoie de confirmare din partea profesorului privind metoda de rezolvare a exercitiilor și problemelor, modalitate care conduce la dezvoltarea autocontrolului și la consolidarea unor deprinderi și capacități intelectuale specifice studierii acestei discipline.

Elevii care beneficiază acasă de îndrumări în învățarea matematicii și fizicii realizează un progres continuu, o pregătire solidă și temeinică.

Înțelegerea și asimilarea fizicii este asigurată de: un bun manual, învățarea propriu-zisă a lecțiilor, exerciții clare și sistematice, un antrenament (un exercițiu) suficient din partea elevilor,

activități practice în laborator, etc

Practica școlară și rezultatele învățării fizicii arată însă că aceste condiții nu funcționează la parametri pedagogici proiectați.

Temeinicia învățării – în perspectiva elevului – este determinată de modul în care s-a realizat învățarea. Temeinicia este asigurată de **învățarea constientă, motivată, activă și sistematică**,

dar și de **procedeele de fixare și memorare constientă, de repetare esalonată, de exercițiile**

de transfer, de aplicațiile practice etc.

Scenariu didactic ca aplicație a modelului de învățare (P.I. Galperin)

Modelul de învățare ERR (Evocarea, Realizarea sensului, Reflecția) elaborat pentru strategia RWCT (Reading and Writing for Critical Thinking) oferă procesului de învățare (lecțiilor) următorul scenariu:

Evocarea

Prima fază se numește *faza evocării*. (...) în etapa evocării elevilor li se cere deseori să facă brainstorming și să alcătuiască liste cu ceea ce știu sau cred că știu, ca punct de plecare. Uneori, brainstorming-ul se face individual, alteori în perechi, apoi cu întregul grup. Cineva scrie ideile grupului pe tablă, acceptând toate ideile, corecte sau nu. Profesorul poate afla unele idei de la elevi, prin întrebări despre acele lucruri care nu sunt discutate, dar sunt relevante în temă. În această etapă, în măsura posibilului, este important ca profesorul să se

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

abțină de la a vorbi, lăsându-i pe elevi să vorbească. Rolul profesorului este de a îndruma și extrage ideile, precum și de a-i asculta cu atenție pe elevi.

În această primă fază se realizează mai multe activități cognitive importante. Întâi, elevii sunt implicați activ în încercarea de a-și aminti ce știu despre un anumit subiect. Aceasta îi obligă să-și examineze propriile cunoștințe și să înceapă să se gândească la tema pe care în curând o vor examina în detaliu. Importanța acestei implicări inițiale va deveni mai clară odată cu descrierea celorlalte două faze. Oricum, important este faptul că, prin această activitate inițială, elevul stabilește un punct de plecare bazat pe cunoștințele proprii, la care se pot adăuga altele noi. Aceasta este esențial, dat fiind că orice cunoștințe care persistă sunt înțelese în contextul a ceea ce este deja cunoscut și înțeles. Informațiile prezentate fără un context sau cele pe care elevii nu le pot corela cu altele deja cunoscute sunt cele care se uită foarte repede. Procesul de învățare este un proces de conectare a noului cu ceea ce este deja cunoscut. Cei care învață își clădesc înțelegerea lucrurilor noi pe fundamentul oferit de cunoștințele și convingerile anterioare. Astfel, ajutându-i pe elevi să reconstruiască aceste cunoștințe și convingeri anterioare, se poate clădi un fundament solid, pe care să se construiască înțelegerea pe termen lung a noilor informații. În felul acesta se scot la lumină neînțelegerile, confuziile și erorile de cunoaștere care nu devin evidente fără examinarea activă a cunoștințelor și convingerilor deja existente.

Al doilea scop al fazei de evocare este de a-l activa pe cel care învață. Învățarea este un proces activ și nu unul pasiv. Prea des se întâmplă ca elevii să stea pasivi în clasă ascultându-l pe profesor gândind în locul lor, în timp ce ei stau în bănci luând notițe sau visând cu ochii deschiși.

Pentru ca înțelegerea critică, de durată să aibă loc, elevii trebuie implicați activ în procesul de învățare. Prin implicare activă se înțelege că elevii devin conștienți de propria lor gândire și își folosesc limbajul propriu. Ei trebuie să-și exprime cunoștințele scriind și/ sau vorbind. În felul acesta, cunoștințele fiecăruia sunt conștientizate și este scoasă la suprafață „schema” preexistentă în gândirea fiecăruia în legătură cu un anumit subiect sau idee. Formulând această schemă în mod conștient, elevul poate să coreleze mai bine informațiile noi cu ceea ce știa deja, deoarece contextul necesar pentru înțelegere a devenit evident.

Deoarece durabilitatea înțelegerii depinde de procesul de corelare a informațiilor noi cu schemele preexistente, al treilea scop al etapei de evocare este esențial. Prin intermediul acestei etape, se stabilesc interesul și scopul pentru explorarea subiectului. Interesul și scopul sunt esențiale pentru menținerea implicării active a elevului în învățare. Când există un scop, învățarea devine mult mai eficientă. Există, însă, două feluri de scopuri: cel impus de profesor sau de text și cel stabilit de elev pentru sine. Scopurile din această a doua categorie sunt mult mai puternice decât cele impuse de surse externe, iar interesul e adesea cel care determină scopul. Fără interes susținut, motivația pentru reconstruirea schemelor sau pentru introducerea de noi informații în aceste scheme este mult diminuată.

Realizarea sensului

A doua fază a cadrului pentru gândire și învățare este *realizarea sensului*. Aceasta este faza în care cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei. Acest contact poate lua forma lecturii unui text (...), a vizionării unui film, a ascultării unei cuvântări sau a efectuării unui experiment. Aceasta este și faza de învățare în care profesorul are influența cea mai redusă asupra elevului, care trebuie să-și mențină implicarea activă în învățare în mod independent.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Există strategii de predare care pot fi folosite pentru a-i ajuta pe elevi să rămână implicați. Sarcina esențială a acestei a doua etape, realizarea sensului, este, în primul rând, de a menține implicarea și interesul stabilite în faza de evocare. A doua sarcină esențială este de a susține eforturile elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri. Cei care învață sau citesc în mod eficient își monitorizează înțelegerea când întâlnesc informații noi. În timpul lecturii, cititorii buni vor reveni asupra pasajelor pe care nu le înțeleg. Cei care ascultă o prelegere pun întrebări sau notează ceea ce nu înțeleg, pentru a cere lămuriri ulterior. Cei care învață în mod pasiv trec pur și simplu peste aceste goluri în înțelegere, fără a sesiza confuzia, neînțelegerea sau omisiunea.

Când elevii își monitorizează înțelegerea, ei se implică în introducerea noilor informații în schemele de cunoaștere pe care le posedă deja. Ei corelează în mod deliberat noul cu ceea ce le este cunoscut, construind punți între cunoscut și nou, pentru a ajunge la o nouă înțelegere. Se pot spune multe despre această fază și despre problemele legate de sporirea implicării și eficientizării înțelegerii. Conversația trebuie să rămână, totuși, la nivelul realizării sensului. Se încurajează stabilirea de scopuri, analiza critică, analiza comparată și sinteza.

Reflecția

A treia fază a cadrului este *faza reflecției*. Adesea uitată în predare, ea este la fel de importantă ca și celelalte. În această etapă elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ schema [cognitivă, n.n.] pentru a include în ea noi concepte. Aceasta este faza în care elevii își însușesc cu adevărat cunoștințele noi. Aici are loc învățarea durabilă. Învățarea înseamnă schimbare, înseamnă a deveni cumva diferit. Indiferent dacă această diferență se manifestă sub forma unui alt mod de a înțelege, sau sub cea a unui nou set de comportamente, sau a unei convingeri noi, învățarea este caracterizată de schimbare, o schimbare autentică și durabilă. Această schimbare se petrece doar când cei care învață se implică activ în restructurarea schemelor lor, pentru a include în ele noul.

Această fază urmărește câteva lucruri esențiale. Întâi, se așteaptă ca elevii să înceapă să exprime în propriile lor cuvinte ideile și informațiile întâlnite. Acest lucru este necesar pentru construirea unor scheme noi. Învățarea durabilă și înțelegerea aprofundată sunt personale. Ne amintim mai bine ceea ce putem formula cu propriile noastre cuvinte, în contextul nostru personal.

Înțelegerea este durabilă când informațiile sunt plasate într-un cadru contextual care are sens. Reformulând ceea ce înțelegem cu vocabularul nostru, se creează un context personal care are sens.

Al doilea scop al acestei faze este de a genera un schimb de idei sănătos între elevi, prin care să le dezvoltăm vocabularul și capacitatea de exprimare, precum și să le expunem diverse scheme pe care ei să le analizeze în timp ce și le construiesc pe ale lor. Permițând discuțiile în etapa de reflecție, elevii se confruntă cu o varietate de modele de gândire. Este un moment al schimbării și reconceptualizării în procesul de învățare. Expunerea la multiple moduri de integrare a informațiilor noi în acest moment are ca efect construirea unor scheme [cognitive] mai flexibile, care pot fi aplicate mai bine în practică.

BIBLIOGRAFIE

1. Ioan C. Roman-*Tehnologii didactice active, Învățarea în clasă*-Cercetări experimentale la fizică și matematică, Universitatea "Al.I. CUZA- IASI-Centrul de științe sociale,

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Colectivul de cercetări didactice , Iasi -1984;

2. Ioan Cerghit -*Perfectionarea lectiei în scoala modernă*, Editura Didactică si Pedagogică- Bucuresti -1983;

3. x x x -*Dictionar de pedagogie* –Editura Didactică si Pedagogică , Bucuresti,1975

4.Cerghit I., Neacsu I., NegreT-Dobrisor I., *Prelegeri pedagogice*, Editura Polirom Iasi, 2001.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Managementul serbărilor școlare

„Copilăria este o lume de miracole și de uimire a creației scaldate de lumină, ieșind din întuneric, nespus de nouă și proaspătă, uluitoare.”

(Eugen Ionescu)

Orice serbare școlară este o sărbătoare, atât pentru copii cât și pentru educatorii lor și, nu în ultimul rând, pentru părinții copiilor. Pregătirea unei serbări este un excelent prilej de a pune în valoare imaginația și creativitatea fiecăruia. Organizând o serbare verificăm, de câteva ori pe an, că elevii și-au însușit informațiile transmise în timpul activităților didactice și le dăm posibilitatea de a aplica învățătura din clasă. Cântând, dansând, recitând, interpretând un rol dintr-o scenetă, copilul își perfecționează deprinderile artistice. Acestea îl vor ajuta să-și dezvolte gustul, dragostea de frumos, aptitudinile pentru arte. Serbările contribuie la stabilirea unei legături între cunoașterea artei și practicarea ei.

În proiectarea scenariului unei serbări trebuie să se ia în calcul, pe lângă conținuturi, care trebuie să fie apropiate experienței de viață a copilului, să răspundă nevoilor sale de cunoaștere, de nou și de frumos, încă două coordonate majore: mișcarea, atmosfera de veselie și destindere pe de o parte, și atmosfera încărcată de emoții, ce produce o anumită tensiune interioară fiecărui copil, pe de altă parte. Serbările desfășurate după anumite reguli, ce asigură îmbinarea armonioasă a părților într-un întreg, decorul neobișnuit, costumația copiilor, a cadrului didactic, ținuta sărbătorească, accesoriile necesare, fondul muzical, semnalele sonore, jocul de lumini- reprezintă toate, elemente importante ce contribuie la construirea unor valențe estetice și educative deosebite. Serbările școlare contribuie la acumularea de cunoștințe și la lărgirea orizontului de cunoaștere a copiilor. Înțelegând și memorând poezii, texte ale scenetelor sau cântece se dezvoltă memoria și limbajul. Această formă de învățare este condiționată de dezvoltarea atenției. Materialul artistic folosit trebuie să aibă valoare educativă și să cuprindă materiale accesibile particularităților individuale și de vârstă ale copiilor.

Dintre toate activitățile extracurriculare cea care are posibilitatea să antreneze toți copiii în pregătirea scenariului, pregătirea locului desfășurării, achiziționarea sau confecționarea costumelor, interpretarea rolurilor, este serbarea școlară. Ea este și cea mai îndrăgită de elevi.

Cerințe pedagogice în organizarea serbărilor școlare

Principiile didactice sau pedagogice sunt norme orientative sau teze generale călăuzitoare pentru activitatea profesorului în organizarea și desfășurarea procesului de învățământ spre a-i asigura o eficiență optimă.

1. Ca orice activitate școlară și activitatea extracurriculară are la bază respectarea anumitor principii, reguli și norme fără de care eficiența nu este garantată.

În organizarea unei serbări școlare trebuie respectate mai multe cerințe pedagogice care orientează profesorul în munca de educare a elevilor, în formarea și dezvoltarea personalității lor sub toate aspectele (cognitiv, afectiv, volițional, aptitudinal, atitudinal).

Iată câteva dintre aceste cerințe:

1. Toți elevii selectați pentru a face parte din grupul ce va participa la serbare trebuie să fie mobilizați activ, responsabilizați și implicați în pregătirea și susținerea spectacolului.

Fiecare elev trebuie să primească un rol sau o sarcină potrivită capacităților individuale, intereselor și talentelor. În felul acesta toți elevii se vor simți egali unii cu alții, valorizați și vor putea îndeplini sarcinile primite fără a fi ținta unor ironii din partea elevilor mai talentați și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

mai îndrăzneți. Șansa de a reuși este oferită astfel tuturor elevilor indiferent de nivelul lor de dezvoltare aptitudinală. Asta nu înseamnă că nu se vor oferi condiții de afirmare creativă a elevilor cu o dotare superioară.

2. Organizatorul serbării trebuie să aibă o viziune clară asupra conținutului, ideea tematică în jurul căreia se grupează toate punctele din program putând fi o temă legată sau tangentă cu un anumit eveniment. Indiferent de tema spectacolului este absolut necesară transmiterea unui mesaj precis, clar exprimat pentru a fi perceput și apreciat de către spectatori. Pe lângă tema serbării se impune ca ceasta să aibă o notă de originalitate (să nu semene cu cele care au fost prezentate anterior), fie prin noutatea numerelor prezentate, fie prin gruparea deosebită pe scenă, fie prin noutatea costumelor, fie prin aranjamentul în sala de spectacol, fie prin locul ales pentru desfășurarea serbării.

3. Programul artistic nu trebuie să fie încărcat cu prea multe numere, care de multe ori nu au legătură între ele, să nu dureze prea mult pentru a nu plictisi și obosi, eliminând astfel posibilitatea apariției unor reacții neadecvate din partea spectatorilor (mișcarea pe scaune sau în sala de spectacol, comentarii verbale, discuții între spectatori, mimică și gesturi deranjante și chiar părăsirea sălii). Dacă programul artistic va prezenta datini și obiceiuri locale, aspect legate de preocupările și interesele locuitorilor, conținuturi accesibile, spectatorii vor avea satisfacția că spectacolul le-a fost adresat. Nu trebuie pierdut din vedere numărul invitațiilor la serbare pentru a aranja spațiul de desfășurare și a crea o atmosferă plăcută în sală.

5. După fixarea temei și selecționarea numerelor este necesară întocmirea programului. Numerele trebuie să fie variate în succesiune lor pentru a evita monotonia prezentării la rând a aceluiaș tip de moment artistic, proporția dintre numere trebuie să fie echilibrată, ținând cont de ideea că „ce-i prea mult strică”. Pentru a elimina timpii morți în care elevii părăsesc scena, își schimbă costumele și locurile pe scenă sau sunt introduși alți elevi pe scenă, este necesar ca între două numere să intervină un elev cu o poezie, un cântec, un monolog, o suită de proverbe sau ghicitori la care este antrenat publicul să răspundă, un dialog simplu, un solist instrumental sau un anunț special, etc.

6. Pentru ca un program artistic să aibă succes este necesar un anumit număr de repetiții în funcție de complexitatea temei și a programului, de posibilitățile elevilor și de timpul pe care aceștia îl au la dispoziție.

7. Pentru buna desfășurare a serbărilor cadrul didactic organizator de serbări școlare trebuie să-și fixeze un calendar al acțiunilor culturale artistice, să-și selecteze colaboratorii și partenerii și să demareze munca de căutare a sponsorilor. În funcție de tematică profesorul va putea să-și selecteze din timp conținuturile și elevii potriviți pentru fiecare număr dar și rezervele pentru a înlocui protagoniștii care absentează din diferite motive (boală, plecarea din localitate, refuzul de a mai participa, lipsa acordului din partea părinților). Respectând aceste cerințe orice serbare își va atinge obiectivele și scopul propus.

Managementul artistic al serbărilor școlare

Scenariul serbării școlare

În funcție de tema serbării, de eveniment, am selectat cântece, texte literare, poezii sau proză, dansuri populare românești naționale și internaționale, conținuturile fiind adecvate particularităților de vârstă și potențialului individual al elevilor .

Pentru ca serbarea școlară să-și atingă finalitatea educativă de informare și formare a personalității elevilor este necesar să se respecte principiul interdisciplinarității și a implicării cadrelor didactice de diverse specialități: literatură, religie, istorie, educație plastică, educație

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

fizică, geografie, etc., aceștia contribuind atât la întocmirea scenariilor cât și la distribuirea rolurilor.

Elaborarea scenariului este partea cea mai grea pentru organizatorul serbării deoarece „trebuie să se gândească la valoarea educativă a fiecărui număr din program, la modalitățile de a scoate în evidență calitățile artistice ale fiecărui elev în parte sau ale unor grupuri de elevi. Apoi trebuie să culeagă materialul și să-l organizeze într-un scenariu atractiv și educative ținând cont de „artiștii” implicați în serbare.

Pregătirea serbării școlare

Când scenariul este bine întocmit și cu obiective clar definite se trece la distribuirea rolurilor ținând cont că toți elevii trebuie să participe, atât cei talentați cât și cei cu mai puține aptitudini artistice dar cu dorința de a fi al fel de buni ca și colegii lor.

Ca „actor” pe scenă fiecare elev poate „dăru” ceva, își poate deschide sufletul transmițând emoții și sentimente. În același timp fiecare părinte vrea să-și vadă copilul pe scenă prezentator, recitator, dansator, solist vocal sau instrumental, corist chiar și figurant îmbrăcat în costumul frumos potrivit tematicii scenariului și fericit că este o mică „vedetă”.

În această etapă organizatorul serbării școlare împreună cu colaboratorii vor distribui rolurile în funcție de abilitățile, aptitudinile și competențele elevilor: prezentatorii și recitatorii vor fi elevi cu memorie dezvoltată, cu dicție bună, cu voce plăcută, cu prezență de spirit și aspect plăcut, soliștii vocali și instrumentali vor fi elevi cu aptitudini muzicale interpretative, dansatorii vor fi elevi cu statură apropiată și cu aptitudini coregrafice, interpreții rolurilor de teatru și de scenete vor fi elevi cu aptitudini artistice pentru teatru, comici, capabili să empatizeze cu publicul.

Scenariile trebuie alcătuite astfel încât să dea posibilitatea fiecărui elev să se identifice cu rolul, să-și dezvolte o imagine și o stimă de sine pozitive, să-și valorifice la maxim posibilitățile individuale.

Înainte de începerea spectacolului, este bine ca în sală să fie creată o atmosferă plăcută, invitații putând asculta un fundal muzical care să-i destindă; de asemenea este indicat ca în sală să fie distribuiți fluturași cu momentele serbării, să fie plasat un afiș cu programul serbării la intrarea în sală; invitații vor aprecia dacă la intrare vor fi întâmpinați de către un elev, care cu bunăvoință și zâmbet îi va conduce la locurile lor și le vor oferi chiar câteva explicații despre spectacol.

Momentele muzicale ale serbării școlare

În orice serbare momentele muzicale sunt cele mai frumoase și emoționante atât pentru interpreți cât și pentru spectatori, de aceea le-am acordat o atenție deosebită incluzând cântece pentru cor, grup vocal și soliști care să fie: - „atractive;

- să se preteze la modalitățile de interpretare polifonică;
- să poată fi însoțite de mișcări ritmice;
- să fie adaptate la calitățile vocale ale copiilor;
- să se potrivească prin textul literar cu tema serbării.”

Este foarte important ca momentul muzical (cântecul) să fie bine ales, să fie accesibilelelor și să le placă. În funcție de tema serbării am pregătit cântece populare, de muzică ușoară, despre copilărie, despre trecutul istoric al țării, despre oameni și activitățile lor sau cuteme religioase cum sunt colindele, etc. Un loc special în cadrul unei serbări școlare îl ocupă grupurile vocale și instrumentale din considerentul participării unui număr cât mai mare de elevi.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

O interpretare corectă alături de repertoriul bine ales oferă cheia succesului pentru o serbare școlară.

□ **Repetițiile pentru serbarea școlară**

Derularea repetițiilor începe după distribuirea rolurilor și alegerea spațiului. La început repetițiile se desfășoară individual și pe paliere artistice (literar, muzical, coregrafic):

- **literar:** după distribuirea rolurilor urmează citirea lor, punându-se accent pe o dicție corectă, clară. Urmează memorarea textelor, redarea lor cu voce tare și învățarea modului de interpretare;

- **muzical:** se învață cântecele noi (individual, pe grupe, în colectiv), se repetă cele deja știute, se respectă etapele ce trebuie parcurse în învățarea unui cântec: interpretarea model din partea profesorului, citirea și învățarea textului, învățarea melodiei, cântarea ritmico-melodică, mișcarea scenică.

- **coregrafic:** mai întâi se stabilesc perechile de dansatori, apoi se învață pașii de dans și mișcarea scenică fără fundal muzical urmând ca ulterior să se ansambleze mișcărilor coregrafice cu muzica.

După ce se cunosc bine rolurile se face ansamblarea formațiilor.

Este absolut obligatoriu ca ultimele repetiții să se facă în localul și pe scena unde va avea loc serbarea.

Fiecare detaliu trebuie să stea în atenția organizatorului: cum stau elevii în fața microfonului, cum se deplasează pe scenă, cum stau în clipele de repaus, cum se comportă în timpul pauzelor dintre momente, sincronizarea aparițiilor concomitente pe scenă. Elevii trebuie să știe cum să se comporte pe scenă, să nu comunice prin semne cu cei din sală, să nu facă gesturi nepotrivite care ar putea conduce la eșecul unei serbări.

Repetițiile trebuie să se desfășoare într-o atmosferă de calm, bună dispoziție dar și de seriozitate. Indicațiile profesorului trebuie să fie clar exprimate, precis formulate, repetate oride câte ori este nevoie și constante iar la sfârșitul fiecărei repetiții profesorul are sarcina de a evalua activitatea, de a da indicații pentru următoarele repetiții.

Pentru o implicare cuseriozitate și responsabilitate în fiecare moment al repetiției, pentru a fi detașați și veseli, elevii au nevoie de momente de relaxare; pentru aceasta, în pauzele dintre repetiții se pot spune glume, se poate desfășura un joc simplu, un elev poate povesti o întâmplare sau relata despre o emisiune vizionată la televizor etc.

□ **Cadrul desfășurării serbării școlare**

Orice serbare școlară se desfășoară într-un anumit cadru și loc: sala de clasă, biblioteca școlii, ludoteca, terenul de sport, sala Căminului Cultural sau în alte instituții culturale.

Pentru ca serbarea să aibă farmec, să fie plăcută la vedere, scena, locul desfășurării serbării, se ornează potrivit cu tematica acesteea evitându-se supraaglomerarea cu elemente decorative. Decorațiunile pot fi confecționate de către elevi sub formă de litere, desene, baloane etc. și este chiar indicat ca ei să fie implicați în această acțiune care le trezește respectul față de munca lor.

Pentru ca mesajul artistic să fie bine receptat de către auditoriu este necesar ca sonorizarea sălii să fie asigurată prin dotarea cu stații de amplificare pentru sunet.

Indiferent de locul unde se desfășoară serbarea preocuparea pentru amenajarea adecvată a spațiului și pentru sonorizare trebuie să stea în atenția organizatorului. Orice detaliu care la prima vedere pare nesemnificativ dă culoare și farmec spectacolului.

Orice serbare școlară dă șanse egale participanților, oferă alternative de afirmare și valorizare, dezvoltă simțul civic adecvat cerințelor sociale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

De „perfectiunea” artistică a unui program de serbare depinde ca pe viitor elevii să poată aprecia un spectacol artistic bun, să recunoască valorile muzicale și literare, să discearnă frumosul artistic de urâtul, ridicolul, falsul cu care se confruntă atât la televiziune cât și pe internet

Serbarea și atitudinea artistică

O atitudine artistică menită să conducă la formarea unor gusturi estetice cu privire la artă și reprezentarea ei pe scenă este apanajul oricărei serbări școlare.

Formarea și dezvoltarea unei atitudini artistice corecte începe încă din prima etapă a organizării serbării, continuă la repetiții și se finalizează prin autoaprecierea prestației personale, aprecierea evoluției grupului și evaluarea pozitivă a organizatorilor.

Atitudinea artistică constă în implicarea adecvată în rol, transmiterea corectă a mesajului artistic, alegerea unui costum potrivit scenariului și de bun gust în funcție de posibilitățile financiare ale familiei și chiar dacă nu toți elevii sunt din familii cu situații materiale bune, toți trebuie să fie curați, aranjați...

Atitudinea artistică și-o formează elevii atât din punctul de vedere al participării cu rol în serbarea școlară cât și din cel al simplului spectator.

Rolul serbărilor școlare în optimizarea relației elev-profesor-părinte

Relația profesor-elev

În orice activitate instructiv educativă se stabilesc niște relații între educat și educator, (profesor-elev, elev-părinte, profesor-părinte), relații care de-a lungul timpului au evoluat, sau transformat pentru a atinge finalitatea educației – formarea și dezvoltarea personalității copilului.

În procesul de reformă care se desfășoară mai repede sau mai încet, dar obligatoriu, relațiile interumane din școli au suferit modificări datorită contextului socio-economic, dinamicii sociale, expectanțelor elevilor.

Pentru ca o relaționare umană să fie de calitate și să-și atingă scopul este necesară o acțiune permanentă, în care pertenerii oferă și primesc alternativ, se respectă reciproc, au încredere unii în alții, comunică în permanență, își exersează abilitatea de a comunica și se manifestă deschis unii față de alții.

Activitățile extracurriculare au un rol complementar față de activitățile didactice și datorită specificului lor: participarea benevolă, desfășurarea după terminarea programului școlar, valorificarea aptitudinilor și intereselor, dezvoltă un alt gen de relații între profesor și elev. Pentru că nu se impun reguli extrem de riguroase, spațiul de desfășurare este diferit față de cel din clasă (elevul nu mai este obligat să stea în bancă), atmosfera este relaxantă, relația dintre profesor-elev capătă noi valențe:

- profesorii devin mai apropiați de elevi, încercând să-i cunoască mai bine, să le descopere laturi ascunse ale personalității, să le dezvolte dragostea și gustul pentru activitățile din afara clasei, să-i facă să simtă că este un partener de activitate și nu un „magister” extrem de serios și nepermisiv;
- profesorul dă elevului sentimentul de egalitate care înseamnă acceptarea necondiționată și respectarea fiecărui elev;
- în fața unui profesor diferit față de cel de la clasă (mai binevoitor, mai indulgent, mai „simpatic”) elevii dezvoltă sentimente de încredere, renunță la teama de a fi apostrofați sau chiar pedepsiți, se simt valorizați și capătă o nouă identitate;
- profesorul va structura relația cu elevul pe colaborare și cooperare, în felul acesta elevul va prinde curaj, încredere în forțele proprii și își va dezvolta o stimă de sine crescută;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- încurajarea, susținerea permanentă și valorificarea potențialului creativ al elevului de către profesor, determină elevii să participe motivați la activitățile extracurriculare și să-și dorească să fie parteneri și la alte activități;
- lăsând elevul să se manifeste liber și original, profesorul devine o „călăuză” îndrăgită, respectată și acceptată;
- naturalețea comportării profesorului, prietenia neexagerată, seriozitatea fără a genera încordare, impunerea fără a enerva și irita elevul, fac din relația profesor-elev o punte spre rezultate bune și succes, un cadru de exprimare liberă;
- profesorul este cel care descoperă resursele, bogăția interioară, potențialul creativ al elevului, aptitudini și abilități necunoscute, fapt ce face din elev un admirator al profesorului, un executant al cerințelor impuse, dar nu fără o filtrare personală.

Tactul pedagogic al profesorului manifestat în contact cu elevul și cu universul său lăuntric, apropierea sinceră față de acesta, arta de a pătrunde în conștiința fiecărui elev și de a prevedea reacția posibilă, elimină barierele comunicării și blocajele afective ce pot interveni în această relație.

Profesorul are menirea, mai ales în serbările școlare, de a relaționa cu fiecare elev în parte, respectându-i unicitatea, dar și de a uni și mobiliza toți elevii pentru a deveni un întreg ce poate și trebuie să fie „dirijat” spre atingerea performanței.

Pentru a depăși teama de nereușită, de eșec, de confruntare cu greutăți, elevii vor fi antrenati la pregătirea serbărilor (scenarii, costume, decoruri, recuzită), la luarea deciziilor pe termen lung și imediat, să fie informați în permanență despre progresele realizate la fiecare repetiție și despre avantajele muncii lor.

Relația profesor-părinți

Calitățile descoperite la fiecare elev și dezvoltate în serbările școlare trebuie fructificate mai departe și în familie, familia fiind considerată de către școală un partener de nădejde în actul educației.

Participarea la activitățile școlare în care copiii lor sunt protagoniști, ajută părinții să descopere că au în față un alt copil, înzestrat cu talent, apreciat de către comunitate.

Implicarea părinților în viața școlii este benefică și chiar necesară.

Părinții vor vedea în profesor o persoană apropiată de sufletul copiilor, dornică să descopere și să valorifice individualitatea copiilor.

Comunicând deschis cu părinții, profesorii îi ajută să cunoască și să aprecieze mai bine aptitudinile și abilitățile copiilor, rolul pe care aceștia îl au în educația lor și importanța stabilirii unei relații permanente cu școala.

Informând părinții despre rezultatele pozitive obținute de către copii la diferite activități extracurriculare îi vor face să se simtă mândri și să trăiască bucuria de a-și vedea copilul împlinit chiar dacă nu este cel mai bun la carte.

Relaționând cu profesorii, părinții vor primi informații despre activitățile la care participă copiii, despre rezultatele obținute, despre comportamentul lor la alte activități decât cele de la clasă, informații care îi vor ajuta să continue actul educațional început la școală și să-i îndrume în direcția valorificării aptitudinilor, abilităților și intereselor.

Relația elev-părinte

Prin participarea părinților la serbările școlare, copilul va simți că părinții îi sunt aproape, că îi apreciază munca, că se bucură împreună cu el și nici o satisfacție nu poate fi mai mare pentru un copil decât lauda și aprecierea profesorului, dar în același timp aplauzele și chiar lacrimile din ochii părinților.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

De cele mai multe ori, când evoluția copiilor are loc pe o scenă, părinții sunt mai emoționați decât aceștia, trăiesc cu intensitate momentele spectacolului și aplaudă cu frenezie finalul.

Împărtășind succesul sau uneori chiar insuccesul copiilor, părinții vor deveni mai apropiați de aceștia, mai înțelegători, mai dornici de a accepta chiar și anumite comportamente indezirabile, convinși fiind că orice investiție în dezvoltarea personală a copiilor nu este zadarnică.

În concluzie, putem spune că triada, elev-profesor-părinte, are un rol deosebit în educație, colaborarea dintre acești trei factori contribuind la atingerea finalității educației - formarea, dezvoltarea și modelarea personalității elevului.

Evaluarea serbărilor școlare

Evaluarea rezultatelor obținute în orice serbare școlară scoate în evidență valoarea ei, nivelul calitativ al prestației elevilor, pornind de la obiectivele fixate și de la scopul propus.

Evaluarea se referă, nu numai la analiza succeselor, ci și a insucceselor și a factorilor care le-au generat.

Pentru ca serbările școlare să aibă succes este necesar ca activitatea să fie proiectată riguros, să se selecteze conținuturile, să se dezvolte motivația elevilor, să se stabilească între profesor și elev o relație bazată pe încredere, simpatie și respect.

Evaluarea activităților extracurriculare are mai multe funcții, funcții care se regăsesc și în evaluarea serbărilor școlare:

- ❖ de constatare și apreciere a rezultatelor obținute de elevi, a factorilor care au condus la succes sau insucces: factori psihologici ce țin de elev și profesor, factori pedagogici (tehnici de interpretare, distribuția inadecvată a rolurilor, aranjament defectuos pe scenă), factori de mediu stresanți sau, dimpotrivă, generatori de confort psihic;
- ❖ de reglare a momentelor serbării printr-un feed-back permanent stabilit între profesor și elevi, elevi și spectatori; feed-back-ul poate fi:

a) verbal : „mai tare”, „mai încet”, „atenție”, „ochii la mine”, „bravo”, „perfect”, expresii cu efect imediat și cu accent pe sarcină;

b) nonverbal (mut): minică, gestică, privire, mișcare;

c) concomitent, adică reacția spontană a publicului în timpul serbării, etc.

- ❖ **Feed-back-ul** îmbunătățește prestația elevilor și contribuie la ameliorarea rezultatelor.

- ❖ funcția educativă urmărește stimularea interesului, a motivației, dezvoltarea capacității de autoapreciere, de autocunoaștere, de modificare a comportamentelor.

Evaluarea activităților extracurriculare, în cazul analizei noastre, a serbărilor școlare, nu se poate realiza strict cantitativ ca la lecții, ci în funcție de prestația artistică a elevilor, de reacțiile și aprecierile spectatorilor, a comunității.

Evaluarea capătă deci o altă conotație ce, uneori, este legată de obținerea unor recompense. Participarea elevilor la serbările școlare de regulă, nu este condiționată de obținerea unor recompense materiale.

Însă, implicarea cu responsabilitate, dăruirea, talentul, munca, nu rămân fără a fi „răsplătite”. Această ”răsplată” vine, în primul rând, sub forma aprecierii verbale (din partea profesorului, a colegilor și apoi a celor din sală), a laudelor, a aplauzelor primite în timpul și la sfârșitul unei serbări, a dorinței publicului de a se repeta un anumit moment, toate creând bucuria reușitei și, în al doilea rând prin oferirea unei diplome, a unui trofeu individual sau colectiv, sau a unui cadou (cărți, dulciuri), primirea unei note bune la disciplinele de educație estetică, educație fizică, istorie, limba și literatura română etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Trebuie menționat faptul că, într-o oarecare măsură, amploarea acestor manifestări s-a diminuat în ultimul timp, ca efect al transformărilor dinamice din întreaga societate :

- scăderea numărului de elevi înscriși la școală ;
- diminuarea interesului de a participa la acest gen de activități în favoarea altor preocupări și modalități de petrecere a timpului liber (emisiuni tv., internet, jocuri pe calculator, site-uri de socializare, activități în cluburi);
- diminuarea rolului influențelor venite din partea familiei datorat absenței părinților prin plecarea la muncă în străinătate, programul prelungit la locul de muncă și chiar dezinteresul față de școală.

Depășirea aceste impedimente se realizează prin planificarea unor serbări care să placă și să mobilizeze elevii prin alegerea unor conținuturi atractive și diversificate în funcție de preferințele elevilor;

De asemenea este indicat să fie implicate mai mult autoritățile locale și comunitatea, numai împreună se pot găsi alternative de petrecere a timpului liber în mod plăcut și util.

Succesul unei serbări școlare se poate obține numai dacă profesorul se implică cu seriozitate, responsabilitate, dăruire și dragoste față de copii.

„Adevăratul dascăl este caracterizat prin aceea că mintea sa se mișcă în armonie cu mințile elevilor săi, trăind împreună dificultățile și victoriile deopotrivă”. (John Dewey)

O evaluare pozitivă a implicării elevilor în serbarea școlară, nu poate decât să ofere bucurie și satisfacție profesorului de educație muzicală și să-i stimuleze dorința de a fi mai implicat în viața muzicală a școlii.

Metode de evaluare

Spre deosebire de evaluarea actului de învățare, în evaluarea serbărilor școlare se utilizează câteva metode adaptate acestei activități:

- Observarea curentă;
- Discuții libere, convorbiri cu participanții: părinți, colegi din școală, membri ai comunității;
- Comentariul liber sau scris;
- Autoevaluarea elevilor;
- Chestionarul.

Prin observarea curentă a elevilor de-a lungul pregătirii și desfășurării serbărilor școlare se urmăresc:

- prestația fiecărui elev și contribuția personală;
- modul de îndeplinire a sarcinilor de lucru;
- maniera de colaborare cu colegii;
- dificultățile întâmpinate;
- greșelile individuale sau colective;
- participarea cu interes sau dezinteres;
- comportamentul;

Utilizând frecvent această metodă se culeg informații despre abilitățile și priceperile elevilor, atitudinile sociale și comportamentul în public, care ajută să fie cunoscuți mai bine elevii în raport cu interesele și preocupările acestora și să se proiecteze pe viitor activități ce satisfac așteptările elevilor și nu numai.

Pentru a cunoaște opinia despre modul de desfășurare a serbărilor școlare se pot purta discuții formale și informale cu conducerea unității școlare, colegii din școală, părinții elevilor, autoritățile locale și elevii spectatori. Din aceste discuții se desprind câteva opinii mai

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

semnificative care demonstrează că serbarea școlară și-a atins scopul propus, a creat o atmosferă plăcută, a trezit interes și amintiri.

Bibliografie

1. Dicționar de pedagogie, E.D.P., București, 1979
2. Aurelia Berlușcă, Ghid metodologic al serbărilor școlare, E.D.P.R.A, 2010

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bune practici de educare a comunicării în instituția de învățământ

Școala este organizația în care procesul de comunicare este esențial și se manifestă sub toate formele.

Profesorul observă, facilitează și participă la actul de comunicare ceea ce presupune că acesta trebuie să devină un comunicant profesionist, nu doar în stăpânirea tehnicilor de transmitere a informațiilor ci, mai ales, în aplicarea metodelor de relaționare .

„.....instituția de învățământ constituie locul unde se învață comunicarea; unde se deprinde și se perfecționează comunicarea; unde se elaborează (creează) comunicarea; unde se educă (cultivă) comunicarea. Aici, comunicarea are semnificația unei valori umane și sociale, motiv pentru care educarea comunicării constituie un scop în sine, un obiectiv major al învățământului, la care toate disciplinele trebuie să-și aducă propria contribuție.”

Prof. Univ. Dr. Ioan Cerghit

Pentru a descoperi în ce măsură nivelul tău de comunicare îți permite o bună relaționare, evaluează cât mai onest, în ce măsură următoarele afirmații sunt adevărate sau false:

1. Îmi place să privesc în jur și să descopăr persoane interesante.
2. Știu cum să-mi manifest interesul pentru o persoană necunoscută, astfel încât să putem intra în contact.
3. Nu mă deranjează atunci când o persoană necunoscută mă măsoară cu privirea.
4. Știu să interpretez corect semnalele nonverbale de invitație sau de respingere.
5. Mă angajez ușor în discuții cu persoanele pe care le întâlnesc pentru prima oară.
6. Îmi place să râd, să spun bancuri și să se glumească pe seama mea.
7. Nu mă deranjează dacă persoana cu care vorbesc manifestă emoții puternice.
8. Îmi este ușor să-mi exprim emoțiile în fața celorlalți, indiferent dacă este vorba despre teamă, tristețe, furie sau bucurie.
9. Respect tăcerea provocată de trăirile emoționale ale celeilalte persoane, fără să mă simt obligat/ă să vorbesc sau să o oblig să-și schimbe starea.
10. Când cineva vorbește, sunt atent/ă mai degrabă la ce și cum spune, decât să-mi formulez deja în minte replica.
11. Știu cum să-mi exprim punctele de vedere astfel încât să fie luate în considerare, chiar dacă sunt în contradicție cu părerile celui alt.
12. Pot privi constant în ochi persoanele cu care vorbesc, chiar dacă ne contrazicem.
13. Nu simt că relația mea cu cineva ar fi amenințată dacă îmi exprim o părere diferită sau ne contrazicem.
14. Știu când să opresc o ceartă, înainte de a produce efecte distructive asupra relației cu cealaltă persoană.
15. Mi se pare normal ca ambele părți să accepte compromisuri pentru a depăși o divergență de opinii.

Primele cinci afirmații evaluează stilul de stabilire a relațiilor cu ceilalți, afirmațiile 6-10 cel de comunicare, iar afirmațiile 11-15 stilul de rezolvare a conflictelor. Dacă la oricare dintre cele trei serii de afirmații nu ai răspuns „adevărat” măcar de 3 ori, înseamnă că ceea ce urmează este de folos pentru tine.

Ce face un profesor bun? Acest lucru depinde de obiectul și de nivelul elevilor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cu toate acestea, unele cadre didactice pot face chiar și materialul cel mai plictisitor pară interesant (și alternativ, unele cadrele didactice pot face materiale interesante să pară plictisitoare).

Un lucru edificator este personalitatea și carisma, dar o parte din eficiența unui profesor se datorează nivelului de cunoștințe al acestuia și de aplicare a unor practici bune de predare. ***Aceste practici de predare variază de la stabilirea obiectivelor pentru clasă, până la a face prezentări eficiente și a asculta întrebările elevilor.***

Pentru comunicarea didactică procesul de motivare provine de la stimulare, care, la rândul său, este urmat de o reacție emoțională care duce la un răspuns comportamental specific.

În sala de clasă, în cazul în care comportamentul unui elev este apreciat și considerat ca pozitiv, acesta este recompensat și stimulat pentru repetarea comportamentului dorit. În schimb, în cazul în care comportamentul unui elev este considerat ca indezirabil primește un răspuns cu o nuanță negativă, rezultând demotivare.

În general indivizii sunt motivați printr-o varietate largă de nevoi. Unii oameni sunt extrem de motivați de bani, alții de putere, și alții de laudă.

Din moment ce profesorii nu sunt de obicei în poziția de a oferi elevilor bani sau putere, accentul va fi aici pe laudă.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că unii oameni se pot auto-motiva deoarece le place provocarea și doresc să o efectueze.

Profesorii pot încuraja și promova această trăsătură de dorit cu caracter personal. În general, elevii vor arăta auto-motivare în cazul în care (1) știu ce se așteaptă de la ei, (2) cred că efortul merită, și (3) simt că vor beneficia prin performanța efectivă.

Unii profesori consideră că motivarea nu este una din responsabilitățile lor la locul de muncă. Cu toate acestea, indiferent dacă le place sau nu, elevii se așteaptă să obțină un feedback de la instructorii lor.

Profesorii trebuie să fie foarte conștienți de impactul pe care comentariile lor verbale și limbajul corpului nonverbal le pot avea la nivelul motivației elevilor lor.

Exemple de apreciere: "Eu apreciez asta.", "Imi place cum ai spus asta.", "Vă mulțumesc foarte mult pentru asta." . **Comunicați empatic acceptarea sau înțelegerea.**

Deoarece elevii vor da de multe ori răspunsuri incorecte este la latitudinea cadrelor didactice să răspundă fără a descuraja elevul ci să fie dispuși să își asume riscuri și să încerce să rezolve problema.

Profesorul poate comunica faptul că elevul nu este singur, și apreciază încercarea acestuia de a răspunde.

Dacă profesorul ascultă elevul cu atenție, aceștia îi simt susținerea:

- utilizați aprecierea sau "Eu am încredere în tine."
- folosiți contactul vizual sincer care vă arată cu adevărat nivelul de ascultare.
- pur și simplu dați elevilor timp astfel încât să puteți asculta sau comunica cu ei despre o situație.

Căutați lucruri pozitive de spus despre unii elevi pentru ai stimula să lucreze chiar și atunci când întâmplină probleme sau fac greșeli în activitate.

E bine să oferiți laude întregii clase pentru a încuraja și pentru construirea echipei la nivelul clasei. Dar lauda poate duce la dependență: devine o obișnuință pentru elev și în loc să-l motiveze, începe să solicite laude constante și nu mai dezvoltă nici o inițiativă personală. Nedreptate este o problemă care apare destul de frecvent în sălile de clasă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Conștient sau inconștient, profesorii tind să reacționeze pozitiv doar la unii elevi și mai puțin la alții.

Profesorii trebuie să încerce să pună deoparte diferențele personale și să trateze în mod egal fiecare elev, astfel încât toți să aibă aceleași șanse dar și pentru a fi motivați să învețe.

Coaching pentru succes în clasă

Atunci când auziți cuvintele "antrenor" sau "coaching", ce vă vine în minte prima dată? Pentru mulți, aceste cuvinte vor aduce amintiri de participare, cândva la un sport. Antrenorul a fost liderul echipei, și rolul lui sau a ei a fost de a ghida echipa spre succes.

Totuși, termenul de "coaching" este foarte potrivit pentru a descrie funcția de cadru didactic.

Profesorii de astăzi sunt încurajați să petreacă mai puțin timp ținând discursuri la tablă în favoarea discuțiilor și rezolvării diferitelor tipuri de probleme cu elevii.

Coaching-ul poate fi definit ca un proces continuu de a oferi elevilor feedback pentru a spori, menține sau îmbunătăți performanța acestora. Antrenorul arată nivelul său de performanță, cotele de cunoștințe și experiență, și susține încurajarea elevilor în atingerea nivelurilor de performanță.

Coaching-ul permite elevilor să-și dezvolte gândirea și acțiunile ca răspuns la situații diferite. Demersul de coaching încurajează învățarea, creșterea economică și munca în echipă în același timp.

Obiectivul general al coaching-ului este de a permite elevilor și grupuri de elevi (echipe) să se dezvolte și motiveze unul pe altul pentru a realiza îmbunătățiri în propria performanță.

Pentru un bun coaching:

- Asigurați-vă că scopurile și obiectivele sunt clar definite și consolidate.
- Oferiți oportunități pentru elevi și echipe de a-și dezvolta și îmbunătăți propriile abilități.
- Observați și identificați modalități de a îmbunătăți atât performanța individuală cât și de echipă.
- Oferiți feedback asupra performanțelor individuale și de echipă. Fii specific atunci când oferi feedback. Nu spune doar că ceva este bun sau rău.
- Pregăti elevii pentru situații dificile sau de noi responsabilități provocându-i și făcându-I să iasă din zona lor de confort.
- Asigurați un mediu de susținere și non-amenințare. Permiteți critici constructive în sala de clasă.
- Dacă este necesar să se asigure disciplina sau critica severă, atunci acest lucru ar trebui să se facă privat.
- Fii plin de susținere, de entuziasm și pozitiv. Atitudinea antrenorului determină atitudinea echipei. Există diferite de coaching care pot fi utilizate:
- Reconvertia profesională apare atunci când elevii au o nouă responsabilitate sau trebuie să învețe o abilitate nouă. În acest moment, este necesar să-i înveți noi cunoștințe tehnice și abilități care sunt necesare ca ei să lucreze și să învețe în mod eficient.
- Direcționarea sau ghidarea este utilizată atunci când elevii au abilitățile necesare, dar trebuie să știe cum să aplice aceste abilități. Antrenorul nu poate face transferul de cunoștințe pentru ei, dar poate acționa ca un ghid de-a lungul modului în care aceștia încearcă să aplice abilitățile pe care le-au învățat.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

• Factorul determinant este necesar atunci când elevii știu ce să facă și cum să o facă, dar au nevoie de sprijin pentru a realiza sarcina. Acesta este un moment ideal pentru a le construi încrederea și încurajarea de a o face.

Disciplina eficientă

Disciplina este, probabil, partea cea mai dificilă și neplăcută a oricărui cadru didactic.

Atunci când profesorii comunică în mod eficient normele, stabilesc așteptările și oferă feedback frecvent, nevoia de disciplină va fi probabil mai rară. Cu toate acestea, acțiunea este uneori necesară pentru a corecta o situație în care un elev a încălcat regulile sau nu depune cantitatea necesară de efort.

Multe dintre abordările tradiționale asupra disciplinei sunt **negative, punitive și reactive** conducând la sentimente negative pentru toate părțile implicate.

O abordare pozitivă a disciplinei presupune un proces conceput pentru a rezolva probleme de performanță și de a încuraja performanțele bune.

Teoria de bază din spatele abordării disciplinei pozitive spune că atunci când un elev este tratat ca un adult care trebuie să rezolve o problemă, mai degrabă decât ca un copil care trebuie să fie pedepsit, elevul este mult mai probabil să răspundă pozitiv și să corecteze problema.

Înainte de orice acțiune disciplinară este necesar să existe o acceptare și înțelegere a normelor de conduită și a sistemului disciplinar de către cadrele didactice și de către elevi. Elevii ar trebui să știe exact ce se așteaptă de la ei și ce consecințe vor fi, dacă acestea nu îndeplinesc aceste așteptări. Normele ar trebui să fie coerente și corecte.

Aplicații: Alcătuiește o listă cu metodele pe care le aplici pentru disciplinarea elevilor.

Pentru ca disciplina să fie eficientă:

- Accentuați corectarea problemei mai repede decât distribuirea pedepsei.
- Mențineți elevului stima de sine și demnitatea.
- Faceți în așa fel ca elevul să prevadă care sunt consecințele cele mai grave, în cazul în care problema nu este rezolvată.
- Va duce la schimbarea unui comportament dorit la elev.

Componente cheie ale unui sistem eficient de disciplină sunt:

- Respect reciproc între profesor și elev.
- Menținerea sau sporirea motivației.
- O ședință de coaching/consiliere cât mai curând posibil, la momentul în care problema este identificată pentru prima dată.
- Întâlniri separate. Dacă acțiunea disciplinară este făcută în fața altora, elevul va deveni probabil defensiv și mai puțin deschis.
- Păstrarea confidențialității.
- Oferire de feedback periodic.
- Adoptarea de măsuri suplimentare, dacă este necesar.

Eoarte interesant să amintim în acest moment de **“Regula de aur”** care este un concept universal, din mai multe religii și filozofii ale lumii. Ideea de baza a Regulii de aur este reciprocitatea și afirmarea implicită a valorii egale a indivizilor sub aspectul umanității lor. *Potrivit acestui principiu, în luarea deciziei moralmente corecte, omul trebuie să răspundă cu sinceritate la întrebarea dacă lui i-ar conveni și dacă ar accepta fără rezerve ca el însuși să fie tratat de către ceilalți la fel cum intenționează să procedeze el în relația cu semenii săi.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Prezența în folclorul nostru în formă negativă "ce ție nu-ți place, altuia nu face", Regula de aur poate fi regăsită, ca o temă cu variațiuni, în mai toate religiile lumii. Iată numai câteva exemple:

- creștinism: "Ceea ce-ai vrea ca oamenii să-ți facă ție, fă-le și tu lor" (Matei, 7:12)
- islam: "Nici unul dintre voi nu este un adevărat credincios până când nu îi dorește aproapelui ceea ce-și dorește sieși". (Coran)
- iudaism: "Ceea ce este pentru tine detestabil, nu face aproapelui tău. Aceasta este toată Legea; restul sunt comentarii." (Talmud)
- budism: "Nu-i răni pe ceilalți prin ceea ce te face pe tine să suferi." (Udana Varga, 5, 1)
- hinduism: "Aceasta este datoria supremă: nu face altora ceea ce nu dorești ca ei să-ți facă ție" (Mahabharata, 5, 1517)
- confucianism: "Ceea ce nu vrei să ți se facă ție, n-o face altora" (Analecte, 15:23)

Bibliografie

1. André Peretti, Tehnici de comunicare, Ed. Polirom, Iași, 2001
2. Anghel P., Stiluri și metode de comunicare, Ed. Aramis, București, 2003
3. Cameron M., Arta de a-l asculta pe celălalt. Secretele unei comunicări reușite, Ed. Polirom, Iași, 2006
4. Dumitru Iacob și Cismaru Diana-Maria, Relațiile publice: eficiență prin comunicare, București, Editura Comunicare.ro, 2003
5. Joannes A, Comunicarea prin imagini, Ed. Polirom, Iași, 2009
6. Luca M. R., Deprinderi de comunicare, Ed. Infomarket, Brașov, 2006
7. Păuș Viorica Aura, Comunicare și resurse umane, Ed. Polirom, Iași, 2006
8. Pânișoara O.I.- Comunicarea eficientă, Editura Polirom, Iași, 2003

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Câteva probleme ale comunicării școlii cu părinții

1. *Forme de realizare a comunicării cu părinții*

Școala, veritabil „creuzet al destinelor“, instituție fundamentală a societății, este expusă la fel ca celelalte instituții ale statului transformărilor pe care societatea le induce în sensul permanentei sale deveniri. Schimbările în plan social pot afecta direct prin politici oficiale, sau indirect, prin valori, mentalități, credințe asumate, uneori în mod nedorit și cu consecințe pe termen lung, evoluția generațiilor tinere. În procesul de formare și integrare socială a tinerilor s-a mizat dintotdeauna pe conjugarea eforturilor școlii și ale comunității părinților în cadrul diverselor activități de colaborare formale și informale, al parteneriatelor părinți-școală-comunitate. Părinții, beneficiari indirecti ai actului educațional, sunt considerați în spiritul documentelor oficiale principalii parteneri în educația copiilor, strategiile școlii cu privire la îmbunătățirea rezultatelor învățării presupun o reală implicare din partea acestora.

Din păcate însă, în ultimii ani, în special în școlile din mediul rural, se remarcă o slabă participare a părinților la activitățile pe care școala le organizează în scopul îmbunătățirii rezultatelor școlare ale copiilor, rezolvării situațiilor conflictuale și de disciplină, orientării școlare și profesionale, luării unor decizii de interes comun. Unele efecte nedorite ale acestei stări de fapt constituie subiectele „de breaking news“ ale mass-mediei: nu cu mult timp în urmă, în incinta unei școli, un părinte își făcea dreptate singur lovind un elev presupus agresor al propriului copil. Confruntat cu un astfel de fenomen, directorul, împreună cu colegii profesori, cu mediatorul școlar, trebuie să încerce să găsească noi căi de comunicare cu părinții pe care și-i doresc mai apropiați școlii, mai implicați în procesul luării deciziilor și, de ce nu, mai puțin violenți atunci când trebuie rezolvată o problemă de agresivitate.

Nu există un inventar strict al formelor de comunicare cu părinții, dar **există o preferință pentru tradiționala ședință cu părinții**, dat fiind caracterul formal ce permite consemnarea ei oficială ca argument valorificat în plan administrativ, sau cu anumite implicații juridice.

Într-adevăr, ședința cu părinții ce se încheie în mod convențional cu un proces-verbal întocmit de diriginte în care semnează fiecare este un argument solid atunci când se discută despre stabilirea auxiliarelor, încadrarea la clasă, probleme de relaționare cu cadrele didactice, organizarea activităților recreative etc.

Problema ședințelor cu părinții este că legitimitatea deciziilor este dată de numărul de participanți care trebuie să fie suficient de mare pentru a se realiza așa-numitul cvorum decizional.

Am putea spune chiar că nici măcar atunci când acesta este întrunit nu putem vorbi despre legitimitate, părinții care nu sunt prezenți uneori își exprimă profundul dezacord, nemulțumirea tocmai prin absența lor.

Rolul școlii într-un context agravat de fenomenul depopulării cauzate în parte de un evident declin demografic, în parte de migrația populației în cautarea unui loc de muncă, este ca fiecare părinte să fie mulțumit de ceea ce școala oferă pentru educația copilului.

Deși pare utopic, satisfacția pentru oferta educațională a școlii se traduce prin convingerea fiecărui părinte că respectiva școală este tot ceea ce poate obține mai bun pentru propriul copil, iar numărul celor care ar putea spune că sunt mulțumiți trebuie maximizat.

Nu trebuie să ne prevalăm de dictatura majorității și niciun părinte nu trebuie lăsat în urmă pe considerentul divergențelor de opinie sau a dezinteresului pe care și-l exprimă uneori în mod ostentativ.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Alte forme de realizare a comunicării cum ar fi scrisoarea/biletul, convorbirea telefonică, consultația individuală, deși folosite în special în situațiile în care este nevoie de a completa un mesaj transmis grupului de părinți reunit formal, în cadru instituțional, nu sunt soluția problemei neimplicării lor în viața școlii.

! Dimpotrivă, aceste forme pot întreține detașarea de grup, o abordare individualistă a problemelor și nu una consensuală ce trebuie adoptată în procesul luării deciziilor.

În privința instrumentelor ce fac posibilă comunicarea, școala trebuie să țină pasul cu noile mijloace pe care mediul on-line le oferă: **conturile de socializare, site-ul școlii, blogurile etc. În special conturile de socializare par să compenseze neajunsul absențelor de la întâlnirile pe care le organizează școala, oferind posibilitatea asocierii utilizatorilor în diverse grupuri sub administrarea unui cadru didactic.**

Deși pe această cale părinții pot fi mai bine informați, nu credem însă că trebuie să ne grăbim în a spune că aceasta ar fi soluția.

Nici în acest caz nu se poate vorbi de o reală implicare întrucât interacțiunile membrilor unui astfel de grup sunt limitate de mai mulți factori: posibilitatea de a avansa o propunere sau de a susține alta făcută de altcineva, feedback-ul primit la propunerile făcute, resursele de influențare sau de orientare a grupului în sensul luării unei decizii.

În aceste condiții, se poate concluziona că nu o anumită formă în care se realizează comunicarea cu părinții ne-ar salva din impasul comunicării defectuoase, ci poate o îmbinare a lor, o valorificare chibzuită a avantajelor fiecăreia.

! Implicarea părinților în actul decizional nu este în orice caz realizabilă într-un timp scurt, ci reprezintă un proces de durată ce ar trebui să implice și o componentă de educație și consiliere a părinților.

2. Avantajele optimizării comunicării cu părinții și ale implicării lor în activitatea școlii

Buna comunicare a școlii este esențială bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ. Școala românească s-a desprins de paradigma tradițională a școlii centralizate, bazate pe autoritate, al cărei model comunicațional avea în virtutea acestei calități un caracter preponderent unidirecțional, de la școală, respectiv director, cadre didactice, către părinți. Deși de către mulți privită ca o subminare a autorității „școlii de altădată“, a așa-zisei „școli adevărate“, ca o pierdere a respectului societății față de ierarhiile impuse de școală, față de profesori, această schimbare de paradigmă s-a dovedit a fi indisociabil legată cu trecerea a societății românești de la totalitarism la democrație.

Odată cu societatea, școala românească s-a democratizat, ceea ce a impus o resemnificare a conceptului de comunicare în sensul promovării unui real dialog care să aibă ca miză interesele suverane ale elevilor.

! Din păcate, acest proces nu este pe deplin consumat, școala românească rămânând în multe privințe, din cauza mentalităților și a subfinanțării, tributară modelului centralizat, în care comunicarea este unidirecțională sau cel mult formală: comunicarea rezultatelor elevilor și stabilirea ierarhiilor valorice, stabilirea opțiunilor, alegerea manualelor și a auxiliarelor curriculare, programul activităților extracurriculare, alegerea diriginților la clase, încadrarea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

cu personal, planul de achiziții și de investiții, direcțiile strategice de dezvoltare ale instituției etc.

O mai bună comunicare cu părinții ar avea consecințe semnificative în creșterea *eficienței și eficacității*, condiția succesului în procesul instructiv-educativ.

A face lucrurile *cum trebuie*, dar mai cu seamă a face *ceea ce trebuie* sunt două condiționări ale reușitei în plan didactic ce țin de o bună comunicare.

Procesul instructiv-educativ trebuie să conducă educabilii la obținerea rezultatelor dorite a căror calitate se măsoară prin raportare la obiectivele generale și specifice, cu ajutorul standardelor specifice stabilite în documentele curriculare.

Dacă pentru cadrele didactice documentele curriculare sunt elementele de referință în organizarea proiectării demersului educativ, pentru părinți, această literatură este, dat fiind caracterul strict specializat, complet inaccesibilă.

Rolul cadrelor didactice, foarte important în această privință, este de comunica pe înțelesul părinților cu privire la etapele succesive ale procesului de învățare și cu privire la importanța lor în formarea competențelor.

Un exemplu în acest sens ni-l oferă situația în care un elev este învoit din diverse motive de către părinte, iar cadrul didactic nu reușește să-i comunice acestuia importanța recuperării conținuturilor pierdute, precum și a modului de recuperare. Neglijarea repetată a acestui aspect poate conduce la acumulări de goluri în învățare și necesitatea intervențiilor de tip remedial, consumatoare de resurse.

A face ce trebuie în procesul didactic înseamnă, printre altele, alegerea doar a mijloacelor și a resurselor necesare realizării obiectivelor cu evitarea riscului suprasolicitării elevilor, sau a alocării de resurse financiare în mod nejustificat. Și în această privință se urmărește optimizarea comunicării cu părinții împreună cu care cadrul didactic trebuie să se pună de acord asupra activității individuale a elevilor: volumul de muncă pentru acasă, dificultățile în învățare, stilurile de învățare, integrarea în colectiv etc.

Sau, din alt unghi privind, o mai bună consultare cu părinții la nivelul comitetelor de părinți pe școală oferă siguranța că direcțiile de acțiune din planul de dezvoltare instituțională cu privire la stabilirea ofertei curriculare, a necesarului de reparații curente și de investiții pentru școală sunt în acord cu nevoile reale de dezvoltare ale comunității.

3. Blocaje ale comunicării și soluții

Experiența didactică din perspectiva responsabilităților ce țin de managementul clasei ne conduce la concluzia că, în ultimii ani, pe fondul unor probleme cu care societatea se confruntă (migrație pentru căutarea unui loc de muncă, instabilitate și insecuritate materială, pauperizarea populației etc.), există un dezinteres manifest al părinților față de problemele pe care școala le semnalează comunității.

! Acesta este și cel mai important blocaj specific sistemului educațional românesc ce se regăsește în special în mediul rural.

O primă soluție de înlăturare a acestor blocaje ar fi îmbunătățirea *participării la ședințele cu părinții* care, dacă la nivelurile mici de școlarizare (preprimar și primar) este în mod frecvent de 100%, la nivelurile gimnazial și profesional scade în medie la 20-30%.

! Pentru aceasta, școala concepe un program adecvat al activităților ce reclamă participarea părinților: ședințele cu părinții sunt fixate în zile de sărbătoare, la ore la care aceștia pot ajunge.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

! *altă soluție ar fi ca gestionarea situațiilor conflictuale și de disciplină să fie începută la nivelul relației părinte-profesor-diriginte și finalizată în comisiile școlii de mediere a conflictelor.*

Implicarea directorului, foarte importantă în toate problemele școlii, este, de altfel, o atribuție de serviciu. *Cu toate acestea, rezolvarea optimă a celor mai multe probleme de această natură se recomandă a se realiza printr-o mai bună comunicare a școlii cu părinții și nu prin exercitarea autoritară a atribuțiilor directorului.*

În felul acesta, școala transmite comunității un mesaj de echilibru, bună organizare și profesionalism, ceea ce fundamentează o imagine pozitivă a instituției în comunitate.

Demotivarea părinților generată de faptul că aceste activități de consultare sunt percepute ca fiind activități consumatoare de timp și fără rezultate concrete, imediate, reprezintă un alt blocaj important în comunicare.

Pentru a înlătura acest neajuns, s-ar putea, spre exemplu, ca, în timpul întâlnirilor cu părinții să fie evidențiate aspecte concrete și relevante ale evoluției elevilor, ale problemelor pe care le ridică procesul de predare-învățare-evaluare.

Exemple:

1. Directorul prezintă în termeni concreți rezultatele evaluărilor II-IV-VI-VIII sau ale testelor inițiale pentru ca părinții să reușească să-și facă o imagine clară despre cauzele ce au condus la rezultatele în discuție. Pentru a contura o perspectivă clară asupra măsurilor concrete pe care trebuie să le întreprindă și școala, și părinții pentru îmbunătățirea rezultatelor, aceste analize trebuie să conțină, pentru fiecare elev în parte, aprecieri referitoare la nivelul de competențe demonstrate în raport cu standardele de notare.
2. Diriginții/învățătorii/educatorii, în timpul întâlnirilor formale sau informale, trebuie să-și personalizeze mesajul în funcție de fiecare elev în parte, evidențiind punctual atât comportamentul care trebuie întărit, cât și comportamentul care trebuie corectat.

Incompatibilități ce tin de mentalitate, de valori personale, de percepții privind rolul școlii în general, al educației instituționalizate, în integrarea socială și realizarea profesională a copiilor, reprezintă un alt blocaj al comunicării.

Această stare de fapt este un aspect al conflictului *cultura școlii versus cultura comunității* ai cărei membri, într-un număr semnificativ, consideră că educația instituționalizată nu mai garantează reușita socială și împlinirea profesională a absolvenților.

Soluția pentru o astfel de situație nu poate fi una de moment și nu doar școala trebuie să o ofere. La anumite niveluri decizionale de care depinde nu doar școala, ci întreaga societate, trebuie asumată o strategie de dezvoltare care să-și propună să construiască viitorul pe fundamente meritocratice.

Acest mod de a gândi, radical diferit de cel cu care astăzi trăim, ar avea ca punct de plecare recunoașterea valorilor și ierarhiilor pe care cultura școlii se întemeiază.

Legat de acest ultim **blocaj** al întregului sistem, **există un altul**, particularizat la nivelul școlii, ce ține de **percepția negativă, devalorizantă asupra școlii, imaginea proastă a școlii în comunitate.**

- !** *Pe fondul unei defectuoase comunicări școală-comunitate, se poate cristaliza în timp o percepție negativă, devalorizantă asupra școlii, deși să zicem că cei care și-o manifestă explicit (așa cum o arată chestionarele de satisfacție pentru părinți) nu sunt într-un procent semnificativ de mare.*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

! Cu toate acestea, se poate considera că oricât de mică ar fi percepția negativă asupra școlii, prin anumiți vectori de opinie din comunitate, ea comportă riscuri potențiale în ceea ce privește gradul de satisfacție al părinților față de actul educațional, implicit dezinteres și neparticipare.

! Ca soluție, ar putea fi promovarea cu consecvență a imaginii favorabile a școlii în rândul comitetului de părinți. Această promovare ce ține de strategiile de marketing educațional nu trebuie însă limitată la canalele on-line (exemplu, promovarea rezultatelor pozitive ale elevilor exclusiv pe site-ul școlii, pe pagina de Facebook), ci realizată și sub forma unei relaționări directe cu părinții într-un registru afectiv care să facă posibilă împărtășirea emoțiilor pozitive, favorabile unei comunicări solide și de durată.

4. **Viziunea școlii și viziunea părinților despre educație**

Așa cum s-a evidențiat la punctul anterior, există în primul rând o diferență de mentalitate, de valori asumate, între corpul profesoral și comunitatea părinților. În afară de aceasta, există o diferență de limbaj.

Principiile, misiunea, viziunea, valorile statuate în documentele strategice ale școlii pe care se întemeiază cultura organizațională a școlii, deși stabilite în acord cu valori ale comunității, ori de câte ori acestea sunt reafirmate, promovate în cadrul întâlnirilor formale, informale și nonformale, nu sunt prezentate părinților într-o formă simplă, accesibilă, de impact.

În felul acesta, părinții devin străini față de obiectivele fundamentale ale școlii și chiar le desconsideră.

Și în această privință se pot face mai multe lucruri, toate însă începând inevitabil cu căutarea unui limbaj comun, iar asta, desigur, în cadrul unui autentic proces de comunicare.

Sunt câteva elemente în care un director, împreună cu colegii profesori, își poate exprima viziunea despre educație: misiunea, viziunea și valorile statuate în planul de dezvoltare instituțională, planul de acțiune al școlii – documentele de proiectare strategică, asumate de către școală.

Aceste câteva enunțuri trebuie formulate în cuvinte simple, de impact și mai cu seamă reafirmate într-o manieră credibilă atunci când împărtășim părinților ceea ce școala își propune să realizeze. Ele pot aduce schimbări de mentalitate prin cointeresarea părinților în realizarea unor obiective importante care nu sunt doar ale directorului sau ale profesorilor, ci ale comunității în ansamblul ei.

Credem că în această privință am avea de câștigat dacă am adopta un mod „strategic” de gândire și acțiune similar cu cel pe care-l găsim și în alte domenii de activitate, în special în mediul privat: perspectivă de ansamblu asupra procesului educațional, aderență la obiectivelor școlii, autentică implicare în promovarea lor în comunitate.

Comunicarea în context incluziv ghid pentru părinți.

1. **Prin comunicare:**

- individul se umanizează;
- își formează și dezvoltă personalitatea;
- se asigură transmiterea experienței sociale;
- permite influențarea educativ – formativă a individului.

În lipsa comunicării:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- individul rămâne la nivelul dezvoltării biologice;
- rămâne izolat, inapt pentru interacțiunea socială;
- este privat de capacitatea de integrare în colectivitate.

Comunicarea se poate realiza:

- Comunicare verbală, prin limbaj verbal;
- Comunicare nonverbală, realizată prin mimică, pantomimică, gestică;
- Comunicare vizuală realizată prin reclame, sigle sau prin mijloacele artei plastice;
- Comunicare prin simboluri, folosindu-se formule matematice sau prin semne.

2. În viața cotidiană există însă numeroase **bariere** cufectate negative directe în comunicarea eficientă:

- Moralizarea (" ar trebui...", "ar fi cea mai mare greșeală din partea ta să...");
- Critica (evaluarea negativă a atitudinilor sau acțiunilor altor persoane);
- A da ordine (a ordona altei persoane ceea ce vrei tu să faci);
- Etichetarea (folosirea etichetelor în caracterizarea altei persoane);
- Lauda evaluativă (a evalua în termeni generali o altă persoană, acțiunile sau atitudinile ei);
- Folosirea excesivă sau nepotrivită a întrebărilor (se știe că de cele mai multe ori întrebările închise sunt bariere în comunicare);
- Oferirea de sfaturi (a oferi soluții problemelor celorlalte persoane);
- Argumentarea logică impusă (încercarea de a convinge cealaltă persoană prin argumentare logică fără a ține seama de factorii emoționali implicați);

Barierelor care stau în fața oricărei comunicări sunt:

- nu putem comunica cu un copil pentru că este obosit și bolnav;
- dificultățile de învățare, dificultăți de atenție, de concentrare, tulburări de comportament, etc. ;
- tulburările de limbaj;
- marginalizarea, sau se crede persecutat de profesor
- problemele sociale;
- curențe afective;
- adulții nu cunosc modul în care pot comunica, neștiind să ajungă la sufletul copiilor.

3. Pentru o bună comunicare trebuie să:

- creăm punți de relaționare;
- să alegem subiectul cel mai interesant pentru ei;
- să-i facem pe ceilalți să se simtă importanți, să nu călcăm în picioare demnitatea umană;
- Fiți pozitivi, fiți de acord cu ceilalți!;
- Recunoașteți când ați greșit;
- Nu vă certați!;
- Creați bună dispoziție celorlalți, nu vă pierdeți simțul umorului;
- A-i corecta pe ceilalți e o artă. Însușiți-v-o! Observația se face în intimitate, ea trebuie să fie impersonală: dezaprobați fapta, nu persoana;
- Învățați să mulțumiți;
- Uitați-vă la oameni când vorbiți.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. ? Cei doi copii ai dumneavoastră se ceartă pe un ursuleț de pluș. Reușiți cu greu să îi despărțiți, dar ei continuă să se certe și să plângă. Cum procedați?

? Va intoarceți de la serviciu după o zi obositoare de muncă. Ajungeți acasă și găsiți o dezordine teribilă în casă. Cum procedați?

? Copilul dumneavoastră împreună cu doi prieteni ai săi testează rezistența saltelei patului din dormitor aruncând cu diverse obiecte într-o țintă improvizată pe televizorul din fața lor. Cum procedați?

5. **Nu mă răsfăța.** Știi foarte bine că nu mi se cuvine tot ceea ce cer. Eu încerc totuși.

- Nu-ți fie teamă să fii ferm cu mine. Asta mă așează la locul meu, mă disciplinează.
- Nu folosi forța/violența cu mine. Asta mă obișnuiește cu ideea că numai forța contează.
- Nu fi inconsecvent. Asta mă pune în încurcătură și mă face să încerc să scap nepedepsit.
- Nu-mi face promisiuni. S-ar putea să nu le poți ține. Asta mă va face să-mi pierd încrederea în tine.
- Nu te supăra prea tare când îți spun „te urăsc, nu te suport”. Nu cred ce spun, dar vreau să te fac să-ți pară rău pentru ceea ce mi-ai făcut.
- Nu face în locul meu nimic din ceea ce aș putea face singur. Asta mă face să mă simt mai bine și voi continua să te folosesc în serviciul meu.
- Nu-mi menaja „relele obiceiuri”, atrage-mi atenția. Altfel nu faci decât să mă încurajezi să le continui.

6. **Nu mă corecta în public.** Voi fi mult mai sensibil și atent dacă îmi vei vorbi blând între patru ochi.

- Nu încerca să-mi ții „predici”. Vei fi surprins să constați cât de bine știi ce e bine și ce e rău.
- Nu mă face să simt că greșelile mele sunt păcate. Trebuie să învăț că pot face greșeli fără să simt că nu sunt bun de nimic, că sunt inutil.
- Nu mă pedepsi prea tare. Mă sperii ușor și atunci s-ar putea să mint.
- Nu uita că-mi place să experimentez. Învăț din asta.
- Nu mă respinge când pun întrebări. Dacă o faci, vei constata că nu te mai întreb și caut informații în altă parte.
- Poartă-te cu mine ca și cu prietenii tăi. Ține minte: învăț mai bine de la un model pozitiv decât de la unul negativ.
- Nu uita că nu mă pot dezvolta fără încurajări și înțelegere.

7. **A fi părinte nu este deloc ușor. Aceasta implică:**

- multe griji;
- responsabilități;
- timp;
- înțelegere.

A avea grijă de o persoană cu dizabilități înseamnă maimult decât atât. Înseamnă:

- *o luptă continuă cu boala; o luptă continuă cu prejudecățile celor din jur;*
- *o luptă cu tine însuși, cu lumea. Acest lucru mai poate însemna:*
- *să vrei să știi mai mult;*
- *să ai controlul;*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- să găsești resurse/putere când te simți neputincios și ai vrea să abandonezi totul;
- s-o iei de la capăt;
- să comunici;
- să fii ascultat;
- să fii înțeles. În educația copiilor, părinții trebuie să fie conduși de rațiune, străduindu-se:
- să convingă copilul cu bunățate și răbdare prin: dialog deschis, corectare iubitoare;
- să ceară cu discreție copilului doar ceea ce în realitate este capabil să dea, manifestând în același timp o mare încredere în el, „ajutându-l să atingă ținte din ce în ce mai înalte”.
- câștigându-le încrederea, să-i ajute să-și abandoneze teama, încredințându-le frământările lor, cerând explicații și sfaturi de la ei.

Odată câștigată această încredere ea trebuie menținută prin:

- mărirea sentimentului de valoare personală a copilului **evitând** folosirea cuvintelor: **rău, leneș, urât, prost, obraznic, etc. sau a expresiilor: „Nu ești bun de nimic!”. „Mi-e rușine cu tine!”**, care-l determină pe copil să nutrească sentimentul de rușine și nemulțumire de sine;
- acordându-i atenție, copilul simte că este important, însă tratat cu asprime simte că are o valoare mai mică;

Părinții sunt datori să:

- le respecte intimitatea;
- să nu vorbească cu alții despre defectele lor, insuccesele lor de la școală;
- „să nu-i ia în râs pentru primele lor simpatii”;
- „să se întrețină familiar cu copiii lor cât mai mult timp posibil”;
- „să răspundă cu răbdare la întrebările lor stându-le la dispoziție fără a se arăta plictisiți”;
- să se joace cu ei când sunt mici pentru ca aceștia să simtă că sunt iubiți.

8. LUCRURI PE CARE NU TREBUIE SĂ LE FACI

- nu bombăni și îngâna-folosește propoziții scurte și clare. Este nefolositor să repeți lucrurile mai mult decât este necesar; un lucru clar nu are nevoie să fie repetat.
- nu întrerupe - când copilul vorbește lasă-l să termine ce are de spus și apoi dă-i replica
- evită critica-copilul percepe critica ca și o ofensă personală deci dacă trebuie să critici trebuie să te referi la ceea ce s-a întâmplat nu la persoana copilului
- nu aduce aminte de greșelile anterioare - dacă a făcut o greșeală în trecut este mai bine să nu aduci aminte de ea.
- nu încerca să influențezi copilul folosindu-te de sentimentul de vinovăție - este total greșit și afectează relația copil-parinte.
- nu fii sarcastic și nu face glume nepotrivite- copilul se va simți respins, neiubit și inadapdat.
- nu-i spune copilului ce să facă - rezolvați problemele împreună. Dacă-i spui ce să facă se va gândi că nu are control asupra acțiunilor sale.
- nu amenința - amenințările nu contează și cauzează ostilitate.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- nu minți - cel mai bun mod de a învăța onestitatea este să fii onest. Copiii de obicei înțeleg atunci când îi minți.
- nu nega povestea copilului tău - copilul are nevoie să fie încurajat încercând să-i interpretezi povestea dându-i încredere și făcându-l să simtă că ești de partea lui.

9. COMUNICAREA EFICACE NECESITĂ MULTĂ MUNCĂ ȘI PRACTICĂ. PĂRINȚII TREBUIE SĂ ÎNCERCE SĂ VORBEASCĂ CU COPIII LOR DE CAND ACEȘTIA SUNT MICI, ASTFEL RELAȚIA PĂRINTE-COPIL VA FI UNA POZITIVĂ ȘI MAI PUȚIN STRESANTĂ.

10. Disciplina pozitivă nu are legătură cu asprimea, sereferă la modalitățile de stabilire a limitelor într-un mod ferm, dar plin de dragoste. Disciplinarea înseamnă învățarea unor comportamente, este o bună oportunitate pentru copil de a învăța comportamente pozitive, responsabile.

Cum folosim disciplina pozitivă la copii?

- Stabilește clar regulile astfel încât copilul să știe care vor fi consecințele;
- Pedepsele scurte sunt cele mai indicate;
- Vorbește-i cu respect. Nu-i spune „taci din gură” și nu folosi cuvinte care să-l insulte: „idiotule” sau „nebunule”;
- Evită să țipi;
- După ce suportă consecințele negative, arată- i copilului afecțiune
- Recompensează comportamentul corect;
- Pedepsește (oferă consecințe negative) pentru comportamentul greșit.
- dezaprobarea: încruntarea sprâncenelor, întoarcerea spatelui, absența zâmbetului, privire rece. Dacă se folosesc tot timpul, își pierd valoarea;
- muștrarea – dacă nu înțelege din semnele dezaprobatoare;
- privarea de un obiect / activitate; time – out la colț, în altă cameră etc.;
- repararea greșelilor – copilul va trebui să își răscumpere pedeapsa prin activități sau atitudini;

11. Pedeapsa fizică – este o formă a dispariției comunicării, este expresia neputinței de care dă dovadă adultul în educația copilului;

! Expresia „Ascultă doar dacă este bătut” dovedește o incapacitate de a comunica eficient;

12. Nici o sancțiune nu se aplică fără cercetarea cauzelor și a factorilor conjuncturali, fără a-i explica celui vinovat de ce a fost pedepsit.

- Nici o abatere nu trebuie să rămână nepedepsită.
- **Copiii pedepsiți des devin încăpățânați și rigizi. Nu recunosc că au greșit că se tem de pedeapsă.**
- Odată ce decizia de sancționare a fost luată și anunțată copilului, ea trebuie dusă până la capăt!!!!
- Pedeapsa duce la scăderea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii.
- Cu cât sunt pedepsiți mai mult pentru insucces cu atât nivelul stimei de sine va scădea mai mult, ceea ce va duce la alt insucces ș.a.m.d. Este greu de ieșit din acest cerc vicios dacă părintele nu își va schimba atitudinea .

13.Recompensele

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Dacă recompensa este oferită imediat după apariția unui comportament, duce la o creștere a frecvenței comportamentului respectiv.
- alimente – bomboane, prăjituri, fructe, sucuri, meniul preferat;
- distincții – jetoane, stelute, puncte roșii, diplome;
- posesia temporară a unor obiecte: o ținută pentru ocazii speciale, o cameră proprie;
- activități stimulatoare – excursii, jocuri, vizionarea unor programe TV, sau a unor filme la cinema, citirea cărții preferate;
- recompense sociale – îmbrățișări afectuoase, laude, zâmbete, o simplă privire care să exprime interesul.

13. Disciplinarea îl învață pe copil:

- responsabilitatea propriului comportament;
- auto- controlul și auto-disciplinarea;
- previne apariția sau menținerea problemelor de comportament;
- este o metodă de învățare și nu de pedeapsă!
- **O disciplinare eficientă începe întotdeauna cu dezvoltarea încrederii în sine a copilului;**

Cum încurajăm ca părinți dezvoltarea încrederii în sine?

- Prin focalizarea pe aspectele pozitive ale copilului. “ Bravo ! Ai reușit !”;
- Prin așteptări realiste față de copil: “Sunt mândru/ă când ...”;
- Prin evitarea comparațiilor și a competiției dintre copii. “Pentru mine ești special!”
- Prin încrederea zilnică pe care i-o acordați;
- Prin atenția acordată progreselor făcute de copil și a aspectelor pozitive ale situației. “Apreciez modul în care ai rezolvat ...” ;

14. Disciplinarea înseamnă focalizarea pe comportament și nu pe persoană;

- Când vă adresați copilului să faceți distincția între comportamentul problematic, specific pe care acesta să îl schimbe sau să îl învețe fără să utilizați etichete. De exemplu, în loc să spuneți: “Ești rău!” este recomandat să vă adresați comportamentului: “Mă deranjează când arunci mâncarea pe jos. Putem călca pe ea și ne murdărim “sau în loc de “Ești dezordonat!”, spuneți : ”Hainele murdare se pun în coșul de la baie, altfel te vei îmbrăca cu haine murdare pentru că nu o să mai ai haine curate.”
- **A folosi recompensa în loc de sancțiune, pentru a stopa o comportare greșită, înseamnă mituire. O astfel de metodă nu poate rezolva problema.**

15. Nu faceți tot ce vor ei;

- Păstrați echilibrul între copii;
- Nu folosiți violența cu copiii;
- Nu exagerați problemele;
- Nu spuneți DA întotdeauna;
- Lăsați-i să-și rezolve problemele;
- Avertizați-i când fac greseli;
- Încercați să fiți mai atenți când sunteți în public;
- Când este necesar trebuie să fiți atenți cu pedeapsa;
- Este foarte important să dați un răspuns întrebărilor copiilor;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Trebuie să fiți mai înțelegători în ceea ce-i privește;
 - Este foarte important să-i învățăm să deosebească binele de rău;
 - Copiii au propriile lor metode de învățare;
 - Prea mult zgomot afectează negativ comunicarea cu copiii;
 - Copiilor nu le plac țipetele;
 - Părinții trebuie să fie atenți asupra comportamentului cu copiii lor;
- ! Este mult mai dificil să ai un copil cu dizabilități decât un copil normal. Deci părinții trebuie să înțeleagă și să accepte adevărul ca nu este greșeala lor că au un copil cu dizabilități**
- ! Cel mai important lucru în comunicarea cu copiii cu dizabilități este dragostea. Pentru ca acestor copii le trebuie mai multă afecțiune.**

16. LUCRURI CARE TREBUIE EVITATE ÎN COMUNICAREA CU COPILUL CU DIZABILITĂȚI

- Nu-l transforma într-un animal de companie - îi știrbește demnitatea.
- Nu te așeza pe un scaun cu roțile. Acesta este un spațiu personal.
- Nu atinge sau mișca bastonul alb al unei persoane oarbe sau nu atinge aparatul auditiv al unei persoane surde.
- Nu lăsa niciodată o persoană oarbă într-un spațiu deschis sau într-o zonă unde nu sunt obiecte tangibile. Cel mai bine ghidează persoana spre zidul camerei sau spre alt obiect de la care își poate alege direcția mișcării.
- Nu-ți oferi ajutorul forțat.
- Nu țipa când comunică cu o persoană cu handicap auditiv. Dacă acea persoană folosește un aparat auditiv, este ajustat la un sunet acceptabil.
- Nu folosi limbajul semnelor dacă nu-l stăpânești suficient.
- Nu ruga o persoană în cărucior cu roțile să-ți țină haina sau sacoșa.

17. Nu trata dizabilitatea ca pe o problemă.

- Tratează dizabilitatea ca o parte inseparabilă a persoanei. Poartă-te cu fiecare persoană ca cu un întreg.
- Nu te uita la un copil cu dizabilități ca la cineva diferit, neajutorat sau inadecvat din cauza dizabilității.
- Ajută un copil cu dizabilități astfel încât să fie capabil să servească societatea în cel mai bun mod pentru el.
- Nu încerca să-ți ascunzi nesiguranța sau dubiile în spatele măștii de profesionalism.
- Fii cel care aude și nu încerca să eliberezi un copil cu dizabilitati de eforturile sale.
- Nu încerca să ai avantaje de la un copil cu dizabilități.
- Nu încerca să controlezi un copil cu dizabilități; are dreptul de a se controla.
- Ceea ce mai numim obiectii sau manipulări, poate fi singura cale pentru o persoană cu dizabilități să se controleze măcar puțin.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Pentru a se apăra, un copil cu dizabilități are dreptul de a spune Nu.**

18. Respectă un copil cu dizabilități pentru că respectul înseamnă egalitate.

- Ascultă, ajută și observă. ♾ Încurajează dreptul de participare.
- Impune țeluri realiste copilului cu dizabilități.
- Respectă și încurajează drepturile umane pentru a-și lua singuri deciziile și alegerile.
- Încurajează pentru a se simți egal în toate aspectele care au influență asupra propriei vieți.
- Recunoaște și dezvoltă calitățile umane.
- Cooperează.

19. COMUNICAREA CU O PERSOANĂ CARE ARE DIZABILITĂȚI DE DEPLASARE

- Vorbind direct cu persoana care stă în scaunul cu roțile, nu cu cel care stă în spatele scaunului ca și cum persoana din scaun nu ar exista.
- Găsește care sunt posibilitățile persoanei care stă în scaun. Nu toți oamenii care stau în scaun cu roțile nu pot să meargă. Pot folosi acest scaun pentru a-și păstra energia sau a-și mări mișcarea.
- Pentru copiii care au o dizabilitate de mișcare, o căzătură este o problemă, deci atrageți-le atenția asupra unei podele alunecoase sau proaspăt spălată.

Lucruri care trebuie evitate în comunicarea cu o persoană în scaun cu roțile:

- Nu atinge o persoană într-un scaun cu roțile - rănește demnitatea persoanei.
- Nu te aseza pe scaunul cu roțile. Scaunul cu roțile este o parte a spațiului personal al persoanei.
- Dacă vrei să-i mulțumești, nu te apleca peste scaunul cu roțile.

20. COMUNICAREA CU UN COPIL CARE ARE AFAZIE CEREBRALĂ Care sunt posibilitățile de comunicare?

- Folosește o largă gamă de aparate care pot vorbi, aprinde sau stinge lumina, TV.
- Comunicarea cu aparate tehnologice care sunt capabile să "vorbească" în locul oamenilor de exemplu sintetizatoarele.
- Calculatoarele care pot fi controlate cu anumite părți ale corpului, de exemplu degetele, limba, ochii sau răsufarea.

SUGESTII

- De obicei este greu de înțeles limbajul acestor copii. Fii tu însuși, poartă-te normal.
- Când comunică uită-te la el în timp ce vorbești.
- Dacă are dificultate în a vorbi încearcă să-ti concentrezi atenția asupra copilului. Nu ezita să îl pui să repete un cuvânt sau o propoziție pe care nu le înțelegi.
- Nu întrerupe un copil care vorbește, lasă-l să-și termine propoziția.
- Comunicarea cu un astfel de copil este ca și cum ai comunica cu o persoană obișnuită.
- Urmează aceleași sfaturi în comunicarea cu o persoană care are probleme de vorbire.

21. COMUNICAREA CU UN COPIL CU SINDROM DOWN

- În comunicare folosiți limbaj apropiat de vârsta copilului și situației.
- Laudă copilul atunci când face ceva bun.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Persoanele cu Sindrom Down vor să mulțumească pe toată lumea deci câteodată pot fi de acord cu tot fără să realizeze dacă vor acel lucru sau nu. Dacă problema este importantă este necesar să întrebi copilul repetitiv dacă a înțeles informația.
- Dacă persoana repetă cuvintele tale, întreab-o cu alte cuvinte același lucru.
- Copiii cu Sindrom Down sunt foarte calzi, sunt doriți să dea din căldura lor celorlalți și prin urmare vor să-i îmbrățișeze, pupe și să fie aproape de ceilalți. Nu fi deranjat - este comportamentul lor natural.
- În comunicare este important să determini regulile tonului folosit și ale comportamentului care sunt acceptabile pentru tine. Dacă acest comportament nu este acceptabil este necesar să atragi atenția persoanei și să-i explici cum ar trebui să se poarte.

22. **SUGESTII GENERALE ÎN COMUNICAREA CU UN COPIL CU DIZABILITĂȚI MENTALE**

- Folosește-te de propoziții clare, cuvinte simple și gânduri clare.
- Nu vorbi în propoziții lungi. Dacă gândirea este complicată încearcă să o simplifici sau să o împarți în bucăți mai mici.
- Nu îți umili și nu te umili nici pe tine.
- Permite-i copilului să ia decizii pentru el dacă nu ai alte instrucțiuni sau alte informații.
- Persoanele cu dizabilități mentale încearcă să-ți dea răspunsuri care îți convin și să spună ceea ce ție îți place să auzi. Acest lucru poate cauza probleme serioase. Formulează întrebările astfel încât să primești informația exactă. Verifică răspunsurile întrebând același lucru în moduri diferite.
- Persoanele cu dizabilități mentale au dificultăți în a lua o decizie rapidă. Ai răbdare și dă-le timp să se gândească bine.

23. **Unul din 150 de copii este la fel ca mine;**

- Am dificultăți în a-mi exprima sentimentele și emoțiile – nu te simți jignit din aceasta cauză;
- Nu știu ce este rău și ce este bine – așa că ajută-mă dacă este cazul;
- Mă atașez de obiecte sau le așez în linie (în șir) – te rog nu interveni;
- Nu suport zgomotele puternice, sau din contră ai impresia că sunt surd;
- Am ticuri și mișcări repetitive (stereotipii);
- Nu mă joc cu alți copii; ϖ Prefer să fiu singur – nu mă deranja;
- Evit contactul vizual, s-ar putea să nu ai parte de nici o atenție din partea mea; ϖ Repet cuvinte și propoziții sau nu vorbesc deloc – nu râde de mine;
- Râd fără un motiv anume;
- Am toleranță crescută la durere ; ai grijă de mine să nu mă lovesc prea tare;
- Pot fi auto-agresiv sau hetero-agresiv – nu doresc să fac rău nimănui;
- Nu suport schimbările – nu muta mobila din camera mea, lasă lucrurile în aceeași ordine – îmi place rutina;
- Deseori, nu îmi place să fiu ținut în brațe sau pupat;
- Nu îmi pot exprima dorințele, nu știu să arăt ce vreau nici măcar cu degetul;
- Prefer numai anumite culori, haine, sau mâncare, pur și simplu doar acelea îmi plac;
- Nu pot empatiza, nu îți pot înțelege durerea, suferința, sau bucuria – așa sunt eu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

24. Lumea se desfășoară progresiv în fața noastră, iar mișcarea, muzica, jocul, arta au rol deosebit în dezvoltarea fizică, psihică și socială.

! Pentru asta trebuie să:

- Facem mișcare pentru că ne ajută la conștientizarea corpului și la coordonare;
- Ascultăm muzică pentru că are un efect liniștitor, ne reduce tensiunile individuale și interpersonale, ne poate oferi consolare dar ne și mobilizează pentru activitate;
- Ne jucăm pentru că jocul eliberează stresul, stimulează creativitatea și ne ajută să ne exprimăm sentimentele, dorințele și să explorăm noi relații;
- Desenăm, modelăm, pictăm – facem artă vizuală – pentru că ne ajută să ne exprimăm mai repede și mai ușor, ne facilitează comunicarea și adaptarea în societate;
- Astfel, prin combinarea acestor activități beneficiem de descoperirea propriilor capacități, a potențialului de schimbare, de a ne exprima liber, dezvoltarea creativității, satisfacția unui lucru făcut cu propriile forțe, încrederea în sine, sentimentul împlinirii, descărcarea tensiunilor, cunoașterea și învățarea unor comportamente necesare integrării în diferite grupuri sociale.

25. Adesea când auzim diagnosticul doctorului "copilul tău nu aude" ne pierdem și ajungem la disperare. Orice sfat sau sugestie par greșite și fără efect. "Ce știi ei?" ne gâdim "Aceasta este problema noastră pentru că este copilul nostru." Însă nu este varianta corectă. Auzul este una din funcțiile senzoriale fundamentale. Auzul ne ajută să ne orientăm în mediul înconjurător și să comunicăm cu alți oameni. Pierderea auzului are un impact major asupra vieții umane pentru că este legată de posibilitatea comunicării personale, atitudinea formată, activitățile profesionale, calitatea vieții, ș.a.m.d. Pierderea auzului nu este doar o problemă personală sau de familie; este de asemenea o problemă socială serioasă a întregii societăți. **Iubiți-vă copilul și lăsați-l să crească!**

- ! **Fiecare copil trebuie educat.** În familie copilul dobândește limbajul, manierele, comportamentul, abilitățile de comunicare și diferite valori. Integrarea timpurie în școală, comunicarea cu persoanele și mulți alți factori determină viitorul copilului - achizițiile lui, propria realizare și adaptarea în comunitate. Copiii surzi au nevoie de ajutorul nostru pentru a -și întâmpina nevoile. *Pentru ca ei să fie integrați cu succes în societate părinții și profesorii trebuie să le dea atenție.* Copiii cu probleme de auz care nu au o problemă secundară, au aceleași capacități intelectuale ca și copiii care aud deși dezvoltarea mentală este mai încetă. Din acest motiv memoria și gândirea conceptuală a copiilor cu probleme de auz se dezvoltă mult mai încet. Obiectivele educaționale atât pentru copiii sănătoși cât și pentru cei cu deficit de auz sunt aceleași. După clasificarea problemelor de învățare surditatea și pierderea auzului sunt considerate dizabilități compensatorii de învățare.

26. „Fără iubire nu există încredere și fără încredere nu poate fi vorba de educație”. Sunt trei lucruri ce asigură stabilitate copilului și formarea unei corecte păreri despre

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

sine: În fața altora sunteți ca în fața unei oglinzi. Când zâmbiți, cel din oglindă zâmbește, când vă încruntați și el se încruntă, entuziasmul este molipsitor, iar „un răspuns blând potolește cearta”. Când sunteți convinși convingeți, iar când șovăiți semănați neîncredere.

A fi părinte înseamnă deopotrivă a dăruți , (a-i ajuta pe copii să realizeze ceea ce vor și a le oferi sprijinul necesar pentru a ajunge acolo unde își doresc să ajungă), a face sacrificii, a cere (a impune reguli), a ierta și a primi înzecit iubirea copiilor și bucuria lor de a trăi ca oameni maturi împliniți.

Acesta de fapt este sensul vieții.

Bibliografie

1. André Peretti, Tehnici de comunicare, Ed. Polirom, Iași, 2001
2. Anghel P., Stiluri și metode de comunicare, Ed. Aramis, București, 2003
3. Cameron M., Arta de a-l asculta pe celălalt. Secretele unei comunicări reușite, Ed. Polirom, Iași, 2006
4. Dumitru Iacob și Cismaru Diana-Maria, Relațiile publice: eficiență prin comunicare, București, Editura Comunicare.ro, 2003
5. Joannes A, Comunicarea prin imagini, Ed.Polirom, Iasi, 2009
6. Luca M. R., Deprinderi de comunicare, Ed.Infomarket, Brasov, 2006
7. Păuș Viorica Aura, Comunicare și resurse umane, Ed. Polirom, Iași, 2006
8. Pânișoara O.I.- Comunicarea eficientă , Editura Polirom,Iasi, 2003

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Gestionarea și rezolvarea conflictului la nivelul școlii

Cea mai uzuală semnificație a termenului de conflict este cea de “neînțelegere, discuție violentă, ceartă, diferend”, sub forma sa de conflict extern, inter-relațional. Psihologia subliniază semnificația noțiunii de conflict ca fiind de natură internă, “situația unui subiect în care acesta se găsește supus unor tendințe cognitive și motivaționale de sens contrar”.

Aplicând criterii diferite de clasificare a conflictelor putem descrie următoarele conflicte:

1. *conflictul între lumi sau societăți diferite* după criteriul politic, de exemplu între capitalism și comunism;
2. *conflictul între generații* după criteriul vârstă, de exemplu între bătrâni și tineri, între părinți și copii;
3. *conflictul între grupurile sociale, clase, categorii, microgrupuri* după criteriul social sau al interesului de grup. De exemplu, conflictul profesor-elev;
4. *conflictul între forțele binelui și forțele răului*, între adevăr și minciună, între virtute și viciu, după criteriul moral, etc;
5. *conflictul între sexe* după criteriul particularităților sexuale ale unor categorii sexuale diferite: bărbați, femei, transsexuali;
6. *conflictul inter-personal* după criteriul complex care reflectă o multitudine de criterii ca: vîrsta, sexul, religia, aspectele fizice, psihice, de personalitate, de meserie-profesiune, de istorie de viață etc;
7. *conflictul între individ și grup* după criteriul specificității individuale sau al celei grupale;
8. *conflictul între conducători și conduși* după criteriul puterii, al influenței, al autorității;
9. *conflictul între trecut și viitor* după criteriul evoluției unei persoane, unui grup, unei societăți;
10. *conflictul interpersonal* între tendințele biologice și cele culturale, între aspectele materiale și cele spirituale ale personalității.

Observăm din prezentarea acestor tipuri de conflicte că lista lor este deschisă prin:

- interacțiunea între conflicte diferite;
- subordonarea între conflicte și clasificarea acestora în anumite tipuri de conflicte;
- diferențierea criteriilor de clasificare etc.

Dintre aceste tipuri de conflicte consilierea educațională este interesată de conflictele între profesor-elev, între părinte-copil, între angajator-angajat, adică între partenerii educaționali.

Unul dintre cele mai frecvente conflicte, dar în același timp și cel mai deformat perceput este conflictul între generații. Conflictul între generații este inevitabil datorită evoluției societății omenеști, a culturii și a familiei.

Dacă distanța fizică între părinți și copii scade - deoarece tinerii dau naștere la copii din ce în ce mai timpuriu - distanța culturală dintre generații crește, datorită accelerării progresului și a celui tehnic în special. Ca urmare, în mod firesc conflictele între generații sînt din ce în ce mai multe și mai intense. Aceasta nu înseamnă că ele se produc automat sau că sînt identice, chiar dacă au unele aspecte comune: „pe vremea mea...” este una dintre cele mai frecvente prejudecăți care apare în conflictul dintre generații.

Conflictul între generații are profilul socio-cultural al perioadei istorice în care se produce. El este un produs al perioadei respective. Considerăm că factorii generatori ai conflictului între generații sînt:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **inconștientul colectiv** al grupului social căruia îi aparțin cele două tabere: bătrînii și tinerii, sau părinții și copii. Acest inconștient colectiv este „poluat” de prejudecăți ca „bătrînii sînt înțelepți”, „părinții știu ce este mai bine pentru copii lor”, „dacă nu ai bătrîni, să-ți cumperi”, „copiii sînt obraznici”, „tinerii din ziua de azi” etc.;
- **inconștientul personal** care depozitează experiențe de viață petrecute în tinerețea bătrînilor/părinților care au rămas neatînse de patina vremii sau nesupuse spiritului critic. De exemplu „pe vremea mea, fetele mergeau la baluri numai cu părinții lor” sau „fetele trebuie să fie bune gospodine și supuse soților lor”;
- **conștientul personal** manifestat prin: percepțiile deformate asupra realității; gîndirea conservatoare, rigidă, inflexibilă; afectivitatea negativă: teama, anxietatea; comportamentul inadecvat: hiperprotecția, indiferentismul, neglijența, impolitețea etc.

Conflictul între generații are o structură complexă, fiind alcătuit dintr-o componentă valorică mai mult sau mai puțin stabilă și una atitudinală, comportamentală, variabilă. Altfel spus, dacă diferența de valori între cele două tabere este radicală, ruptura este inevitabilă. Diferențele de păreri, de atitudini și comportamente pot fi gestionate în așa fel încît conflictul să fie depășit și rezolvat printr-un management eficient al conflictului, printr-un proces de consiliere educațională.

Conflictul între profesori și elevi este un conflict de status - rol, a cărui dinamică poate duce la dezvoltarea parteneriatului între cele două tabere sau la blocajul comunicării. Profesorii sînt percepuți mai ales prin prisma rolului lor de evaluatori și nu de formatori. Prin urmare, ar trebui dezvoltată componenta formare-dezvoltare-consiliere a procesului instructiv-educativ. Statutul social, mai ales economic, al profesorului nu este de invidiat, iar elevii nu pot face abstracție de acesta. Metodele folosite în procesul educațional apelează fie la constrîngere, ceea ce îngreunează dezvoltarea liberă și creativă a personalității elevilor, fie la participare și activizare, ceea ce solicită un efort crescut din partea elevilor, iar aceștia în majoritatea lor nu sînt pregătiți să-l facă.

Conflictul profesor-elev are cauze, forme și manifestări diferite.

La nivelul clasei și al disciplinei predate, conflictul profesor-elev poate fi mai ales didactic, generat de așteptările diferite sau chiar contradictorii ale celor 2 tabere. Aceste expectanțe pot fi de natură:

- cantitativă: cantitatea de informații predată/învățată;
- calitativă: calitatea acestor informații;
- evaluativă: exigența, severitatea, indulgența;
- inter-relațională: devianțe comportamentale, absenteism.

La nivelul școlii, conflictul profesor-elev poate fi mai ales educațional, legat de obiectivele, conținuturile, strategiile educaționale vehiculate și care intîmpină dificultăți de asimilare-realizare de către elevi. Conflictul educațional are un potențial inepuizabil de probleme, dar și de soluții.

Pentru gestionarea și rezolvarea conflictului, consideram ca fiind utile următoarele întrebări:

Viața, dezvoltarea, educația sînt posibile fără conflicte?

Conflictul este doar negativ?

Ce efecte pozitive poate avea conflictul?

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cum putem stăpini și rezolva un conflict?

În lume există probabil o infinitate de conflicte.

Se pot identifica următoarele surse ale conflictelor:

- nevoile fundamentale ale oamenilor;
- valorile diferite;
- percepțiile diferite;
- interesele diferite;
- resursele limitate;
- nevoile psihologice.

a) Pentru a supraviețui, oamenii au nevoie de aer, apă și hrană. Când acești factori vitali sunt insuficienți apar conflictele inter-relaționale.

b) Oamenii fac parte din culturi diferite și împărtășesc credințe diferite. De aceea ei se pot raporta la valori diferite.

c) Când oamenii percep diferit un lucru sau gîndesc diferit despre el, pot să apară situații conflictuale.

d) Interesele diferite ale oamenilor îi determină să aibă preocupări diferite. Din această cauză pot să existe conflicte în familie, între colegi sau prieteni deoarece fiecare dintre ei consideră importantă o altă activitate.

e) Bani sunt o resursă limitată. De aceea și cantitatea de bunuri pe care oamenii o pot avea este limitată. Din cauza resurselor limitate apar conflicte în familie, între colegi, prieteni, la locul de muncă.

f) Iubirea, libertatea, fericirea și respectul de sine sunt nevoi logice de care depinde liniștea interioară a fiecărui om. Când aceste nevoi sunt alterate, apar conflicte interioare care pot provoca conflicte și cu alți „actori sociali”.

În ceea ce privește etapele considerate necesare pentru identificarea și soluționarea conflictelor, există următoarele faze:

- cunoașterea tipului de conflict în care ești implicat;
- conștientizarea cauzelor, dar și a consecințelor conflictului;
- înfrentarea conflictului și nu evitarea lui;
- respectul de sine în raport cu respectul celuilalt;
- evitarea etnocentrismului și acceptarea diferențelor culturale;
- diferențierea clară între interese și poziții;
- identificarea intereselor comune și compatibile;
- cooperarea;
- ascultarea activă, empatia;
- concentrarea atenției spre tendințele naturale, spre o subiectivitate și corectare a percepțiilor eronate, a judecăților greșite și a gîndirii stereotipe;
- cunoașterea de sine și cunoașterea reacțiilor tipice la diferite tipuri de conflict;
- dezvoltarea abilităților de a aborda conflicte dificile;
- atitudini și comportament moral pe toată perioada desfășurării conflictului.

Aceste etape conțin în același timp metode și soluții în abordarea și soluționarea conflictelor.

Are conflictul doar o semnificație negativă? Aceasta este întrebarea la care ne propunem să răspundem pentru identificarea și clasificarea funcțiilor conflictului.

În percepția comună asupra conflictului, întîlnim cel mai frecvent semnificația negativă a conflictului. **Dar el are și funcții care pot fi considerate pozitive.**

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Acestea funcții sunt:

- funcția de alarmă;
- funcția de mobilizare;
- funcția de selecție;
- funcția de valorificare;
- funcția de dezvoltare.

Conflictul este co-substanțial obiectelor, fenomenelor, proceselor, putând fi considerat nucleul evoluției și dezvoltării. Fără conflict evoluția ar fi liniară, dacă nu imposibilă. Trecerea de la o formă de existență la alta, de la o etapă de evoluție la alta nu este liniară, ci conflictuală, în salturi calitative în urma unor acumulări cantitative.

Dezvoltarea ontogenetică a ființei umane se realizează prin parcurgerea unor etape diferite din punct de vedere cognitiv, afectiv, comportamental.

Astfel, Piaget a pus în evidență conflictul cognitiv care determină saltul de la etapele anterioare la cele ulterioare în succesiunea dezvoltării intelectuale.

- ➔ *Funcția de alarmă a conflictului.* Conflictul joacă rolul „febrei” care anunță organismul de prezența unei disfuncții și de necesitatea luării de măsuri. Conflictul poate fi considerat semnalul de alarmă pentru o situație dată. Dar această funcție nu poate fi suficientă pentru acțiune. În cazul problematicei umane, conștientizarea conflictului este atât de importantă încât poate fi considerată prima fază a rezolvării lui. Existența în sine, inertă a conflictului nu avertizează personalitatea pentru a acționa. Neglijarea conflictului, indiferența față de acesta, atitudinea pasivă, a aștepta să se rezolve de la sine, negarea conflictului, respingerea acestuia sunt atitudini care nu favorizează, ci întârzie sau blochează rezolvarea conflictului.
- ➔ *Funcția de mobilizare.* Acceptarea și conștientizarea conflictului nu este facilă, ci presupune un consum de energie psihică mare. Dar pe de altă parte conflictul este cel care motivează ființa umană. Starea de neliniște, tensiune determinată de prezența conflictului este benefică pentru mobilizarea psihicului în vederea rezolvării conflictului în anumite condiții precum: perceperea conflictului în momentul apariției; acceptarea lui; orientarea către rezolvarea conflictului.
- ➔ *Funcția de selecție a conflictului* se referă la diferențierea și separarea conflictelor în:
 - rezolvabile sau nu;
 - pozitive sau negative;
 - afective, cognitive, volitiv-comportamentale.

Această funcție presupune și depistarea cauzelor, a consecințelor lui și a aspectelor pozitive ale conflictului diferențiate de cele negative.

- ➔ *Funcția de valorificare* se referă la sublinierea aspectelor pozitive ale conflictului, etapă care conduce la rezolvarea lui.
- ➔ *Funcția de dezvoltare a personalității* prin intermediul conflictelor. Conflictul nu numai că este inevitabil, ci reprezintă chiar o modalitate de depășire a aspectelor vechi, rigide, inadecvate.

Utilizarea productivă a conflictului sau rezolvarea creatoare acestuia reprezintă un demers esențial al managementului procesului de învățământ.

Profesorul se confruntă în fiecare zi cu un număr foarte mare de conflicte. El trebuie să fie un „pacificator” care utilizează constructiv conflictul în vederea atingerii finalităților educaționale stabilite. De aceea el trebuie să aplece în primul rând cauzele concrete ale conflictului apărut.

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Principalele cauze ale conflictului sunt:

- *atmosfera competitivă din clasă* - elevii au fost obișnuiți să lucreze individual, pe bază de competiție exclusivă, lipsindu-le deprinderea de a munci în grup. Ei nu doresc decât victoria asupra celorlalți și dacă nu o obțin își pierd stima de sine;
- *atmosfera de intoleranță* - în clasă se formează „bisericuțe” (microgrupuri), iar lipsa sprijinului între colegi duce la singurătate și izolare. Apar sentimente ostile față de capacitățile și realizările celorlalți, neîncredere și lipsa prieteniei;
- *comunicarea slabă* - aceasta reprezintă solul cel mai fertil pentru conflict. Cele mai multe conflicte pot fi atribuite neînțelegerii sau percepției greșite a intențiilor, sentimentelor, nevoilor și activităților celorlalți;
- *exprimarea nepotrivită a emoțiilor* manifestată prin absența priceperilor de rezolvare a conflictelor, utilizarea greșită a puterii de către profesor.

! **Ca urmare, răspunzind celor 4 tipuri de cauze identificate, s-a elaborat un model de rezolvare a conflictelor bazat pe: cooperare; comunicare; toleranță; expresie emoțională pozitivă; dezvoltarea abilităților de a rezolva creativ un conflict.**

Acest **model de rezolvare a conflictelor** este cu atât mai bineînțeles și aplicat cu cât profesorul are o pregătire complementară în domeniul consilierii educaționale.

În procesul consilierii educaționale considerăm că unul dintre cele mai semnificative conflicte pentru perioada 12-18-20 ani este conflictul intern de natură freudiană între impulsurile biologice, sexuale, erotice și tendințele socio-culturale de autorealizare a personalității.

Acest tip de conflict intern a caracterizat perioada preadolescenței și a adolescenței dintotdeauna, în toate timpurile, dar în etapa actuală de dezvoltare socio-culturală a umanității este mai pregnant. El este specific trecerii de la creștere la dezvoltare și maturizare, fiind o caracteristică a vârstei respective.

El poate fi analizat din 3 perspective ca:

a - particularitate de vârstă;

b - particularitate individuală;

c - particularitate socio-istorică.

a. Ca particularitate de vârstă, acest conflict are mai multe componente: fizico-fiziologică; psihologică; socială; culturală.

Dezvoltarea organelor sexuale, intrarea acestora în perioada de funcționare la 12-14 ani fac posibile relațiile sexuale, erotice, sarcina etc. Această posibilitate ridică unele probleme nu numai de natură fiziologică, ci și psihologică, socială sau culturală. Noile tendințe sexuale nu se pot manifesta în toată libertatea lor datorită regulilor morale, legilor sociale și barierelor culturale. Noul statut sexual (bărbat-femeie) vine în contradicție cu celelalte status-uri de fiu/fiică, de elev/elevă, de student/studentă. Neechilibrarea acestor status-uri poate să conducă la disfuncții între părinți și copii, între colegi, între amici, între profesori și elevi/studenti.

b. Ca particularitate individuală, conflictul intern între tendințele sexuale și cele socio-culturale, ca și rezolvarea lor depinde și de celelalte particularități ale persoanei, nu numai de vârsta sa.

Conflictul sexualitate - cultură depinde de nivelul intelectual, de dezvoltarea unor aptitudini speciale, a unor capacități și abilități, temperamentul mai impulsiv sau mai lent al tânărului, de maturizarea sa socio-caracterială. Prin urmare, tinerii mai impulsivi, neastimparați, neechilibrați, cu o inteligență redusă, din familii dezorganizate, cu un nivel cultural scăzut

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

prezintă o doză de risc mai mare în ceea ce privește dezvoltarea unei sexualități normale și echilibrate. Familia, școala, societatea, cultura sunt factori cu rol deosebit în echilibrarea tendințelor sexuale cu cele culturale, în corectarea unor manifestări sexuale neadecvate.

Apariția acestor manifestări sexuale face obiectul consilierii educaționale care, aplicată la timp și cu o metodologie adecvată, conduce de cele mai multe ori la depășirea situațiilor conflictuale și la maturizarea personalității.

c. Ca particularitate socio-istorică, acest conflict are profilul epocii istorice în care se dezvoltă. S. Freud descoperă conflictul între sine și supraeu, între tendințele bio-sexuale și cele socio-culturale ale personalității în secolul al XIX-lea, un secol raționalist și moralist în care domină mentalități de o moralitate excesivă, negând dreptul la existență a tendințelor sexuale ale personalității.

Secolul XX a cunoscut o adevărată revoluție sexuală prin mișcări și orientări de eliberare a sexualității de sub dominația raționalității. Actuala etapă în dezvoltarea socio-istorică a umanității postdecembristă este în societatea românească o perioadă de căutare a unei noi identități sexuale în relație cu identitatea culturală. Dar această căutare nu este lipsită de contradicții, dimpotrivă, ea este generatoare de noi conflicte de natură sexuală, interne sau inter-relaționale.

Această perioadă se caracterizează prin apariția unor manifestări sexuale aberante ca pedofilia, incestul, perversiuni sexuale prin dezvoltarea unor tendințe sexuale inhibitate până acum ca homosexualitatea, lesbianismul sau prin mediatizarea excesivă a relațiilor sexuale intra-familiale.

Explicația psihologică a acestor transformări pe planul sexualității societății românești după decembrie 1989, considerăm că este eliberarea "organismului social" de sub presiunea "constrangerilor" politice în primul rând. Dictatura politică în perioada comunistă s-a exercitat nu numai la nivel politic, ci la nivelul întregii societăți, al mentalităților sexuale și chiar al comportamentului sexual.

Bibliografie:

- 1) Kreidler, W. J., 1984, *Creative Conflict Resolution: More than 200 activities for keeping peace in the classroom*, Glenview, IL: Scott Foresman.
- 2) Stoica-Constantin, Ana, 2004, *Conflictul interpersonal*, Editura Polirom, Iași
- 3) Ulrich, Cătălina, 2000, *Managementul clasei de elevi - învățarea prin cooperare*, Editura Corint, București.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Sa ne cunoastem sentimentele de emoție. bucurie, tristețe, frică, furie

Dezvoltarea personala este recunoscuta in prezent drept o cale argumentata stiintific prin care indivizii, indiferent de varsta, ajung la o mai buna cunoastere de sine si acceptare a propriei persoane si a celorlalti, la maturizare emotionala si insusirea de abilitati necesare pe tot parcursul vietii.

Dezvoltarea personala este un element-cheie al succesului in toate domeniile vietii si ne permite sa ne cunoastem si sa ne dezvoltam potentialul de care dispunem in mod optim.

De buna dezvoltare personala depinde, in cele din urma, calitatea vietii noastre. Tocmai de aceea, o scoala trebuie sa asigure ore de dezvoltare personala pentru elevii aflati la varsta scolaritatii mici (clasa pregatitoare, pana la clasa a IV-a inclusiv), pregatindu-i pe acestia pentru pubertate si adolescenta, desi programa scolara prevede obligativitatea orelor de dezvoltare personala doar pentru clasele pregatitoare si clasa I.

Dezvoltarea personala are ca obiective majore in aceasta perioada:

- cunoasterea de sine a copilului (trăsături și calități personale, preferințe, opinii, valori personale);
- formarea deprinderilor pentru o viață sănătoasă (igienă, alimentație, mișcare);
- formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- recunoasterea emoțiilor și exprimarea adecvată a acestora în cadrul interacțiunii copilului cu adulții și copiii cunoscuți;
- dezvoltarea abilităților personale de comunicare și negociere, rezolvare de probleme, luare a deciziilor, solicitarea ajutorului, asertivitate;
- dezvoltarea capacității de gestionare a emoțiilor;
- utilizarea abilităților și atitudinilor specifice învățării în context școlar (a învăța cum să învețe);
- educația psiho-sexuală premergătoare pubertății și adolescenței.

Obiectivele sunt aceleasi pentru toate clasele, inasa mesajele si activitatile cu ajutorul carora se urmareste atingerea acestor obiective sunt adaptate varstei (grupa pregatitoare, clasa I si a II-a, clasa a III-a si a IV-a).

Atunci când copiii au ocazia de a experimenta idei în diferite situații și cu o varietate de resurse, ei descoperă conexiuni și ajung la o înțelegere nouă, mai bună și la alte modalități de a face lucrurile. Acest lucru le dezvoltă abilitatea de a gândi critic și, în final, de a pune întrebări și de a găsi soluții creative.

De aceea, dezvoltarea pe plan personal trebuie să fie o preocupare fundamentală a școlii, începând de la cei mai mici copii și continuând cu elevii de școală, indiferent de ciclul de învățământ. Școala trebuie să le ofere genul de educație care să îi pregătească pe copii pentru o viață în permanentă schimbare.

Trebuie să ne preocupe încă de mici, copiii să fie expuși la cât mai multe situații reale, care să îi ajute să își formeze o impresie corectă și echilibrată despre viață și despre lume. De aceea, activitățile de la clasă trebuie să fie completate de un program de activități care să le dezvolte o conștiință socială, abilități de interacționare și o înțelegere a normelor instituționale și comunitare. În această categorie intră activități precum vizite, excursii, proiecte în care sunt implicați copiii și părinții împreună, spectacole și expoziții, parteneriate.

În cadrul școlii, dezvoltarea personală reprezintă o arie de dezvoltare bine definită, pentru care profesorii de la clasă planifică activități în mod constant sau o includ drept componentă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

atitudinală în alte activități. Părinții sunt informați despre aceste activități și sunt încurajați să completeze consecvent demersul școlii acasă.

Orice problemă devine mai ușoară dacă este discutată și analizată cu cineva. Copiii trebuie să știe că nu sunt singuri și că pot solicita sfatul profesorului, părintelui sau unui specialist/consilier. Iată câteva sfaturi pentru a-i crește, îngriji și educa mai bine pe copiii noștri:

- să le oferim dreptul de a fi sprijiniți când trec prin momente mai dificile;
- să ne gândim că oricât de cuminte și de bun este un copil, tot apar probleme;
- să fim sinceri cu noi înșine și vom găsi împreună soluții;
- să nu-i răpim timpul liber;
- să nu-i imităm pe alții în ceea ce privește petrecerea timpului liber;
- să oferim dragoste, sinceritate și sprijin necondiționat.

Dacă admitem că efectul acțiunii educative depinde și de relația dintre profesor și elev, că sursele blocajului țin în mare parte de relația dintre aceștia, atunci vom putea acționa în cunoștință de cauză în sensul prevenirii blocajelor și, respectiv, al deblocării fluxului informațional.

Majoritatea comportamentelor, mai ales modul în care comunicăm, le-am învățat cu toții în copilărie, prin imitarea persoanelor pe care le-am considerat modele. Primele modele au fost părinții, apoi profesorii. La fel ca și noi, elevii învață să comunice observându-i pe cei din jur. Noi, educatorii, reprezentăm modele pentru mulți dintre elevii noștri.

Există o serie de modalități, pe care le folosim în mod spontan, prin care ne putem face mai bine înțeleși de către elevi și îi putem ajuta să se deschidă mai mult față de noi sau să comunice mai eficient între ei, înlăturând conflictele cu colegii.

Unele probleme pe care le are elevul se pot rezolva la nivelul ascultării, deoarece fiind ascultat, copilul are ocazia să-și exprime dificultatea, s-o conștientizeze mai bine, s-o analizeze și, în felul acesta, uneori, ajunge singur la o soluție. Dacă vorbim pe un ton calm avem mai multe șanse de a obține un comportament dorit din partea elevului, decât dacă îi vorbim pe un ton ridicat. Se poate constata că unii copii, chiar și atunci când doresc să comunice cu colegii lor, nu vorbesc, ci strigă, pentru că în felul acesta ei au învățat că singura modalitate prin care se pot impune este prin ridicare a tonului. Vorbirea calmă aplanează conflictele. Exercițiu cu elevii: un elev exprimă o afirmație pe tonuri diferite, iar ceilalți elevi comunică ce simt, ce gândesc și ce reacții le provoacă tonul cu care a fost rostită această afirmație.

În concluzie, comunicarea cu elevul presupune disponibilitate din partea noastră, deschidere, abilități de ascultare și exprimare verbală și nonverbală a mesajelor.

Exemplu de buna practica

Proiect didactic: Dezvoltare personală, clasa pregătitoare

Unitatea		de		învățământ:
Clasa:				pregătitoare
Aria	curriculară:	Om	și	societate
Dsciplina:		Dezvoltare		personală
Unitatea		tematică:		Diversitate
Tema	zilei:	Tipuri	de	emoții
Subiectul lecției: Emoții , bucurie, tristețe, frică, furie în activități/ contexte familiare				

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Tipul lecției: formare de priceperi și deprinderi
Scopul lecției: formarea/ dezvoltarea la elevi a deprinderii de a recunoaște și exprima propriile emoții; formarea/ dezvoltarea la elevi a deprinderii de a formula și de a accepta complimente, de a identifica emoția trăită.

Competențe specifice
2.1. Recunoașterea emoțiilor de bază în situații simple, familiare
2.2. Identificarea regulilor de comunicare în activitatea școlară

Obiective operaționale:

Ob1.2.1. – să denumească emoțiile de bază, asociind imaginea reprezentativă unei emoții cu o situație corespunzătoare, reală sau imaginară; obiectivul se consideră realizat dacă fiecare elev denumește corect cel puțin o emoție, corelând: imagine – emoție/ imagine – situație/ emoție – situație;

Ob2.2.2. – să identifice emoția declanșată de o exprimare politicoasă, formulând complimente la adresa colegilor și răspunzând acestora; obiectivul se consideră realizat dacă fiecare elev realizează corect cel puțin o corelație: imagine – emoție/ imagine – situație/ emoție – situație;

Ob3.2.1. – să precizeze ce simt în anumite situații familiare, formulând corect răspunsuri pentru întrebările referitoare la emoțiile de bază trăite când sunt complimentați/ când jucăriile au hotărât să plece de acasă sau asociind o culoare emoției trăite și argumentând alegerea făcută; obiectivul se consideră realizat dacă fiecare elev formulează corect cel puțin un răspuns/ asociază și argumentează alegerea făcută.

Strategia didactică:

A. Metode și procedee: explicația, conversația, exercițiul (Pălăria emoțiilor, Mingea călătoare, Răspunsul în imagini, Conferința de presă, Tabloul emoțiilor)

B. Mijloace de învățământ: laptop, videoproiector, pălărie, imagini care exprimă emoții de bază; foi colorate, foarfece, bolduri, creioane; minge, buline verzi și roșii; înregistrare cu o știre în legătură cu textul Cum au fugit odată jucăriile de la un copil; jocuri și jucării din sala de clasă; Tabloul emoțiilor, pozele copiilor, pernițe.

C. Forme de organizare: activitate frontală, activitate individuală, activitate pe grupe

Resurse:

Bibliografice:

1. Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici – Suport de curs

2. Pacearcă, ș., Gheorghe R., Burlan C., Bordean I., Mihăescu M., Bucuță D. (2014). Caiet de comunicare în limba română. Ed. Didactica Publishing House

Temporale: 35 + 15 (minute)

Umane: 27 elevi

Spațiale: sala de clasă

Momentele lecției

1. *Moment organizatoric*

(1') Asigur condițiile necesare desfășurării optime a orei de dezvoltare personală:

-aerisesc sala de clasa,

-pregătesc materialul didactic

Elevii se pregătesc de oră. conversația

explicația activitate frontală

2. *Captarea atenției*

(4') Ob1.2.1.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Propun spre desfășurare jocul Pălăria emoțiilor.
Descrierea jocului:

*Într-o pălărie se află imagini reprezentative pentru emoțiile de bază (bucurie, tristețe, frică, furie).

Propun elevilor să extragă câte o imagine din pălărie, să denumească emoția reprezentată și să o asocieze unei situații reale sau imaginare. Inițiez o discuție pe baza imaginilor găsite, a situațiilor prezentate și realizez legătura cu noua lecție.

Elevii extrag din pălărie imagini în care sunt reprezentate emoții de bucurie, tristețe, frică, furie.

Denumesc emoția reprezentată în imagine și o asociază cu o situație din experiența personală sau din imaginație.

Participă la discuțiile cu privire la acțiunile/ situațiile prezentate de elevi care fac trecerea către noua lecție.

Exercițiul, conversația, pălărie cu imagini care exprimă emoții de bază activitate frontală aprecieri verbale.

3. *Anunțarea temei și a obiectivelor lecției*

(1') Anunț elevii că în această oră o să denumim emoțiile, vom identifica imaginea care corespunde unei emoții; ne vom exprima politicos, formulând complimente la adresa colegilor și răspunzând acestora; vom spune ce simțim în anumite situații din viața noastră, formulând corect răspunsuri pentru întrebările adresate și vom asocia o culoare emoției trăite, spunând de ce am ales culoarea respectivă; trebuie să fie atenți și activi.

4. *Prezentarea optimă a conținutului și dirijarea învățării*
(20') Ob3.2.1., Ob2.2.2, Ob3.2.1.

Propun spre desfășurare jocul „Dă-mi puțină fericire”.
Descrierea jocului:

* Inițiez o discuție referitoare la ceea ce înseamnă un compliment și cum te simți când faci sau când primești unul.

* Solicit fiecărui copil să își deseneze conturul palmei pe o foaie colorată de hârtie și apoi să o decupeze.

* Propun elevilor să se miște liber prin clasă, să formeze echipe și să adreseze câte un compliment fiecărui coleg din echipa sa. După ce vor face complimentul, își vor trece numele pe unul dintre degetele palmei decupate de colegul respectiv.

* Propun elevii să își prindă apoi pe haine conturul palmelor, ca să își reamintească de ziua respectivă. Sarcina nu este obligatorie.

Propun jocul Minge călătoare.
Descrierea jocului:

*Inițiez o discuție referitoare la emoțiile pe care le trăim, întrebări și răspunsuri pentru înțelegerea acestora.

Exemple:

-Cum te-ai simțit când ai făcut un compliment cuiva?

- Cum te-ai simțit când altcineva ți-a făcut un compliment?

-Crezi că acele complimente pe care le-ai primit astăzi sunt adevărate?

- Credeți că fiecare persoană ar trebui să se simtă bine atunci când face o faptă bună?

* Distribuie elevilor câte o bulină roșie (când emoția a fost alta) și una verde (când emoția a fost aceeași), pe care trebuie să le ridice atunci când consideră că au simțit același lucru ca și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ca și colegul care prezintă.

Notă: Întrebările sunt formulate de către propunător. Se pot abține cei care nu doresc să prezinte bulina.

Elevii participă la discuțiile inițiate de propunătoare.

” Un compliment este un cuvânt frumos, o apreciere pe care o atribui unei persoane.”

Elevii desenează conturul propriei palme pe o foaie colorată de hârtie, după care o decupează.

Se mișcă liber prin clasă, la semnalul propunătoarei formează echipe și își adresează între ei complimente. După ce i-a adresat unuia dintre colegii de echipă un compliment, elevul respectiv notează pe palma decupată numele colegului căruia i-a adresat complimentul. Facultativ, elevii își prindă apoi pe haine conturul palmelor, ca să își reamintească de ziua respectivă.

Răspund la întrebări, participând astfel la discuție:

– Când am făcut un compliment cuiva, m-am simțit foarte bine, am fost fericit.

– Când altcineva mi-a făcut un compliment, m-a înveselit.

– Da, cred ca acele complimente pe care le-am primit astăzi sunt adevărate.

– Da, fiecare ar trebui să se simtă bine atunci când face o faptă bună și cu toții ar trebui să facem cât mai multe fapte bune.

Elevii primesc doua buline: una roșie și una verde. Pe cea roșie o ridică atunci când au simțit altă emoție decât cea pe care a simțit-o colegul său, iar pe cea verde o ridică atunci când a simțit aceeași emoție pe care a simțit-o și colegul său.

5. Obținerea performanței

(8')

Lansez jocul Conferința de presă.

Descrierea jocului:

* Prezint o scurtă înregistrare cu o știre în legătură cu conținutul textului ” Cum au fugit odată jucăriile de la un copil.”

* Precizez care sunt regulile jocului:

Etapa I – veți desena o față care să exprime emoția pe care au trăit-o jucăriile care au plecat de acasă;

Etapa a II-a – veți colora fața cu acea culoare care-i corespunde emoției trăite de jucării și veți spune de ce ai ales culoarea respectivă.

Etapa a III-a – ziaristul (ales de propunător) va propune o culoare, iar colegii pe care-i va solicita vor da exemple de situații/ întâmplări în care au trăit emoții corespunzătoare culorii respective.

Elevii vizionează un scurt filmuleț cu privire la conținutul poveștii ” Cum au fugit odată jucăriile de la un copil.”

Ascultă cu atenție regulile jocului.

-Desenează o față care exprimă emoția pe care au simțit-o jucăriile care au plecat de acasă.

– colorează fața cu acea culoare care-i corespunde emoției trăite de jucării și spune de ce a ales culoarea respectivă.

-ziaristul (ales de propunător) va propune o culoare, iar colegii pe care-i va solicita vor da exemple de situații/ întâmplări în care au trăit emoții corespunzătoare culorii respective.

Activitate în completare (15')

Propun elevilor jocul Tabloul emoțiilor.♣

Descrierea jocului:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- * Solicit elevilor să atașăm fotografiile personale imaginii corespunzătoare emoției pe care am trăit-o pe parcursul și la finalul acesteia.
- * Propun elevilor să emită aprecieri și recomandări cu privire la activitatea pe care am desfășurat-o împreună.
- * Dacă permite timpul, propun copiilor să devenim fericiți ...jucându-ne cu jocurile și jucăriile din clasa noastră.

Atașază fotografiile personale imaginii corespunzătoare emoției pe care au trăit-o pe parcursul și la finalul acestei ore.

Elevii spun aprecieri și recomandări cu privire la activitatea pe care au desfășurat-o astăzi. Se joacă cu jocurile și jucăriile puse la dispoziție în sala de clasă.

6. *Aprecieri și* *recomandări*
(1')

Emit aprecieri generale, individuale referitoare la modul de participare al elevilor la activitate și fac anumite recomandări, dacă este cazul.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

tema pentru acasă poate fi o poartă deschisă de școală spre viața reală

Atunci când vine vorba despre teme pentru acasă, poziția copiilor este fermă, considerându-le o mare sursă de stres; în plus, părinții le privesc ca pe o responsabilitate zilnică, iar profesorii dedică multe ore corectându-le.

Diferențele de opinie sunt tot mai frecvente între susținătorii temelor pentru acasă și cei care le consideră un impediment în calea timpului de calitate petrecut în familie și formării de relații armonioase cu cei din jur.

Temele pentru acasă, moștenite de la o generație la cealaltă ca metodă didactică elementară, nu-și mai găsesc rolul tradițional în peisajul educației moderne. Însă și-l pot reinventa, dacă sunt concepute corect!

Dintotdeauna, elevii, părinții, profesorii, dar și oamenii care nu mai au o legătură directă cu școala sunt familiarizați cu o anumită mitologie în legătură cu temele pentru acasă. Astfel, chiar înainte de a afla în mod concret despre ce este vorba, tema pentru acasă e considerată greoaie și nefolositoare.

În unele cazuri, adversitatea față de teme este așa de evidentă încât, psihanalitic vorbind, se pot remarca acte ratate: elevul (mai ales școlarul mic) uită că are de învățat și pentru acasă, iar dacă totuși își amintește că ar fi ceva de lucrat acasă, nu mai știe ce anume.

! Oricum, în principiu, orice temă ar fi, nu este interesant să o rezolve, ci plictisitor, implicând o activitate de rutină, exersându-se doar conformismul.

În luna aprilie 2016, un studiu inclus în publicația Science of Learning a demonstrat că temele pentru acasă, testările și examenele, precum și termenele-limită foarte strânse produc o creștere substanțială a nivelului de stres, ceea ce se traduce în final în afectarea capacității de memorare și acumulare de cunoștințe. Se pare că hormonii secretați în aceste contexte și reacțiile de la nivelul neurotransmițătorilor au efecte negative asupra învățării și proceselor cognitive, cu implicații complexe asupra contextului educațional.

În plus, **un sondaj efectuat în rândul mai multor licee de prestigiu din SUA** arată că 56% dintre elevi consideră temele pentru acasă principala sursă de stres legată de activitatea lor școlară. Aceiași respondenți au declarat că temele numeroase și dificile le cauzează tulburări de somn și digestive, precum și probleme în relațiile interpersonale.

O altă problemă s-a centrat pe relația dintre teme și memoria de lucru; astfel, când elevii rețin informații la orele de curs, își folosesc memoria pe termen scurt (denumită și memoria de lucru). Aceste informații sunt actualizate în timp real, ca apoi să fie înlocuite parțial sau total cu o serie de cunoștințe noi predate la următoarea oră.

Același fenomen este experimentat de adulți atunci când intră într-o nouă încăpere și uită de ce sunt acolo. Noul set de informații senzoriale (lumina, mirosurile, temperatura etc.) pătrunde în memoria de lucru și anulează informațiile anterioare, pe care o persoană și le amintește abia când revine în mediul din care le-a preluat.

Însă educația implică mai mult decât simpla memorare de date. Elevii trebuie să acceseze informațiile în moduri relevante pentru ei și să transfere aceste cunoștințe către situații noi.

De aceea, revizuirea informațiilor și a aptitudinilor-cheie dobândite în clasă prin temele pentru acasă crește probabilitatea de reamintire a lor într-o variată de situații în viitor, spun neurologii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Totodată, legătură dintre temele pentru acasă și performanța educațională este sprijinită de o sintetizare a mai multor studii derulate în perioada 1987-2003, care concluzionează că relația dintre teme și succesul academic este una pozitivă și statistic semnificativă.

Dezbaterea privind utilitatea temelor pentru acasă se împarte în două direcții principale: efectele lor în ciclul primar, comparativ cu cel gimnazial.

Cercetătorul în educație John Hattie, care a evaluat influențele mai multor factori asupra învățării și performanțelor școlare, a descoperit că temele au un efect nesemnificativ în clasele primare (impact minor sau inexistent asupra procesului de învățare).

Pe de altă parte, temele par să prindă importanță în clasele V-VIII.

Explicația omului de știință este aceea că elevii de gimnaziu primesc deseori sarcini care le consolidează cunoștințele și aptitudinile-cheie deprins la orele de curs, pe când elevii din clasele I-IV primesc de regulă teme cu conținut distinct față de lecția predată la clasă.

În spiritul celor susținute anterior, John Hattie declara pentru BBC în anul 2014: „**Cel mai bun lucru pe care poți să-l faci ca profesor este să concepi temele pentru acasă într-o formă care fixează ceva ce elevii au învățat deja**”.

Cu alte cuvinte, temele pot fi eficiente doar când sunt concepute corect și solicitate în momentele potrivite.

În acest sens, specialiștii recomandă câteva reguli generale de care un profesor ar trebui să țină cont în elaborarea temelor:

- 1. Stabilirea unor teme relevante, ceea ce presupune elaborarea de sarcini care se adresează fie cunoștințelor predate la ora de curs, fie oportunităților elevilor de a explora conceptele-cheie în zonele lor de interes;***
- 2. Adaptarea temelor în funcție de sarcinile trasate vârstei și competențelor copiilor, altfel încât nivelul de anxietate cu care aceștia se vor confrunta să nu le afecteze capacitatea de învățare, deoarece rata de succes a temelor crește preponderent cu satisfacția elevului de a fi capabil să îndeplinească sarcinile corect;***
- 3. Implicarea părinților, fără a transforma temele într-un motiv de conflict cu elevii și părinții, ele fiind o împărtășire de informații, nu o bătălie;***
- 4. Verificarea temelor împreună cu elevii, aceasta neînsemnând doar a face observații cu pixul roșu pe caiet, ci discutarea răspunsurilor copiilor la clasă și recapitularea conceptelor-cheie, astfel încât informațiile din memoria de lucru să se fixeze în memoria de lungă durată.***

Este bineștiut faptul că la **ciclul primar**, temele au un caracter optional.

În schimb, la **gimnaziu**, felul în care se gestionează temele ține strict de modul de lucru al profesorului și de ceea ce se agreează între profesor-părinți-elevi, pentru ca, la **liceu**, alegerea temelor să se facă în funcție de profilul clasei, de preferat, în urma unei consultări cu elevii, în așa fel încât subiectele dezbătute să capteze interesul adolescenților și, de ce nu, să îi ajute pe aceștia să-și identifice talentul creator/artistic etc.

O astfel de abordare elimină pericolul efectelor negative legate de stresul pe care temele îl pot produce copiilor, fără pierderea beneficiilor acestei metode de fixare a informațiilor, aptitudinilor și competențelor.

În perioada 7- 20 noiembrie 2017, Ministerul Educației Naționale și Institutul de Științe ale Educației au organizat o consultare publică, la nivel național, privind rolul temelor pentru acasă.

Trebuie specificat, din capul locului că demersul consultativ al MEN și al ISE are ca obiective corectarea unor disfuncționalități semnalate și identificarea unor noi abordări în ceea ce

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

privește rolul temelor în procesul de învățare. Studiul integral și sinteza de cercetare sunt disponibile pe site-ul Institutului de Științe ale Educației: www.ise.ro/temele-pentru-acasa-raport-de-consultare-nationala.

Au participat, completând integral un chestionar on-line, 70.952 de actori din învățământul preuniversitar, dintre care 27.383 părinți (84% – mame), 32.786 de elevi și 10.783 de cadre didactice din toate județele țării.

În urma analizei răspunsurilor primite, Institutul de Științe ale Educației a elaborat un raport care include rezultatele și concluziile acestei consultări publice.

Conform studiului, temele pentru acasă sunt considerate utile și necesare pentru îmbunătățirea învățării de cei mai mulți dintre respondenți.

Cu toate acestea, se constată o preponderență a temelor repetitive, monotone și dificile, care întăresc ceea ce s-a predat la clasă.

Profesorii se centrează pe explicarea sarcinilor și pe feedback-ul frontal, în timp ce elevii și părinții își doresc teme diferențiate, provocatoare, pe care să le rezolve creativ și eventual în echipă.

Mai mult de jumătate dintre profesori declară că nu dau teme pentru vacanță.

Pe de altă parte, 75-80% dintre elevii și părinții care au completat chestionarele consideră că temele sunt adesea prea obositoare și prea numeroase și că acestea consumă o mare parte din timpul liber.

Un alt efect negativ face referire la faptul că temele pentru acasă conduc la **nelinește, îngrijorare sau stres**. Această afirmație este susținută cu prioritate de către părinți (70,7%) și de către elevi (67,8%), în ponderi mai ample la liceu și la gimnaziu, unde și complexitatea temelor este mai mare.

! În același timp, aproape 80% dintre părinți afirmă că elevii au nevoie de sprijin în rezolvarea temelor.

În privința adoptării unui act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora, opiniile cadrelor didactice sunt polarizate:

- parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc. ;
- la polul opus se situează opinia potrivit căreia această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști (cadrele didactice), în funcție de particularitățile fiecărei clase, reglementarea acestei problematice fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor.
- În plus, s-a mai constatat că fetele și băieții se raportează la teme în mod diferit. La nivel general, ponderea elevilor care susțin efectele pozitive ale temelor este mai mare în rândul fetelor, comparativ cu băieții.

! *Recomandările respondenților susțin acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc., competențe transferabile în realizarea unor teme de grup.*

Alte propuneri vizează nevoia de :

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- stabilire a unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau transdisciplinar,
- alternarea temelor clasice, tradiționale, cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete),
- **diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial) pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.**
- utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea temelor zilnice și săptămânale la nivelul clasei, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor (de ex., caietul, jurnalul, graficul clasei, disponibil sau accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).
- la metode moderne de predare și de evaluare se impun metode noi de a concepe și a operaționaliza și temele pentru acasă, pentru că nu se pot aplica reperatele pedagogiei constructiviste în activitatea din clasă și să se formuleze teme conform pedagogiei clasice.

! *Dacă s-ar urmări evoluția școlară a ultimilor ani, orice cadru didactic ar trebui să reflecteze la câteva chestiuni, formulate astfel:*

- ❖ De ce în școlile considerate bune, la orele apreciate drept importante, profesorii dau teme pentru acasă (ca o mărturie a faptului că activitatea didactică este serioasă și consistentă)?
- ❖ Dar în alte școli, respectiv la diverse alte discipline de studiu, profesorii nu dau teme pentru acasă?
- ❖ De ce la unele materii se dau teme, iar la altele nu?
- ❖ Care este frecvența de realizare a temelor de către elevii?
- ❖ Dacă temele pentru acasă sunt date în mod sistematic, acestea sunt și făcute în același mod?
- ❖ Cu cât temele pentru acasă sunt mai ample, cu atât șansele ca elevii să învețe mai bine sunt mai bune?
- ❖ Temele pentru acasă să fie de tipul celor care impun rezolvări individuale sau să implice muncă de echipă, cooperare, întraajutorare?
- ❖ În ce fel este afectată învățarea prin faptul că temele se rezolvă cu ajutorul materialului furnizat de internet?
- ❖ Sunt profesori care dau teme foarte grele, special ca acești copii să nu știe să le rezolve, astfel încât părintele să vină disperat la profesor și să înceapă să facă meditații cu el?

Tocmai din acest motiv, profesorul ar trebui să reflecteze asupra experienței privind disponibilitatea elevilor de a-și face temele, căutând să distingă acele situații în care tema pentru acasă să fie bine primită, existând chiar premise favorabile pentru ca aceasta să fie receptată cu bunăvoință și realizată ca atare.

➔ **De exemplu, o temă poate fi acceptată drept rezonabilă atunci când vine în completarea unei probleme rămase neelucidate, care e solicitată tocmai pentru a rezolva o disonanță cognitivă.** *Aceasta apare ca o prelungire firească a eforului de a înțelege – început în clasă – și drept o oportunitate de a utiliza noile achiziții ale învățării, dând astfel sens deplin acesteia.*

➔ Un alt tip de situație se configurează prin *tema dată în forma unui proiect* (de cercetare, de aplicare a unor noțiuni teoretice în contexte concrete), care se dorește o formă de

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Învățare prin proiecte. *Pot fi teme de documentare camuflate în haina mult mai agreată a proiectului. La nivel de viață cotidiană, în lumea școlii, tendințele arată că e plictisitor să îți faci temele, dar e cool să participi la proiecte.*

- altă situație, o provocare cu largi implicații relaționale, ale cărei valențe sociale sunt evidente, este **tema care îi antrenează și pe alții: colegi de clasă, dar, și mai interesant, colegi de la alte clase, (alți) profesori, părinți.** În acest caz este valorizată interacțiunea, cooperarea, faptul de a cere și de a primi feedback, de a împărtăși experiențe. **De multe ori, părinții apreciază implicarea în realizarea temei pentru acasă cu atât mai mult cu cât au conștiința că nu au făcut propriu-zis tema în locul copilului, ci doar au avut ocazia de a demonstra că îl susțin.**
- De exemplu, prin a răspunde la un chestionar privind modul în care se desfășura viața de liceu pe vremea lor.

Astfel, cooperarea între familie și școală nu mai reprezintă doar participarea la ședințele semestriale cu părinții și nici nu se rezumă la probleme administrative, eventual la necesitatea fondului clasei.

- Un alt caz care denotă flexibilitate didactică este dat de **tema pentru acasă care nu trebuie făcută pentru data viitoare.** Poate fi o temă pentru peste mai mult timp: peste o lună, pentru semestrul care urmează, pentru la anul sau pur și simplu este o temă pe care fiecare o va face atunci când viața îi va arăta cum se poate face. **De exemplu,** o temă legată de sensul vieții. În acest sens, Tribuna învățământului, în numărul apărut în 08.05.2019, propune o situație de acest tip: „Imaginați-vă că, după ce se discută Mitul lui Sisif, în viziunea existențialistă a lui Albert Camus, se dă o temă pentru acasă. Sau că situația de viață este una asemănătoare cu aceea descrisă de Nicolae Dabija în romanul Tema pentru acasă (Ed. Princeps-Edit, Iași, 2009): pentru ca tema să poată fi făcută, trebuie mai întâi ca în societate să fie rezolvate multe probleme. Unele țin de politică, altele trimit la morală. Chiar profesorul care dă tema copiilor are de parcurs un drum siberian al confruntărilor cu consecințele propriilor idei. De aceea, tema capătă o greutate dată de autenticitatea faptelor controversate de viață și are o semnificație aparte”.
- Și, în sfârșit, dar nu în ultimul rând, **o modalitate de a gândi tema pentru acasă este aceea în care cel care o rezolvă își va antrena creativitatea și va avea ocazia de a exprima puncte de vedere personale, coerente, într-un context teoretic bine precizat.** Acest tip de temă este asociat cu exercițiile de dezvoltare personală și legitimată drept o cale de cizelare a personalității. **O astfel de temă se pretează pentru elevii de liceu,** dornici să se implice în ceea ce îi motivează intrinsec, în ceea ce se regăsesc și corespunde nevoilor acestora de dezvoltare.

În mod asemănător, psihologii au opinii diametral opuse în problema dată. Secretarul general al Centrului Internațional de Prevenire și Informare în Domeniul Adicțiilor (CIPIDA), psihologul Mircea Grecu, nu susține anularea temelor pentru acasă, fiind convins că atunci copiii ar dispune de mult timp liber, pe care îl vor folosi la dezvoltarea deprinderilor nocive.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

„Copiii trebuie să fie mereu ocupați cu ceva, încărcăți: acțiuni sportive, culturale, de instruire, afirmă Grecu. În caz contrar, ce să facă acasă? Vor avea prea mult timp liber pentru altceva – televizor, tabletă, jocuri pe calculator. Este altceva că temele pentru acasă trebuie să fie interactive, interesante, însă nu este corect ca ele să fie total anulate. De acord, elevii sînt supraîncărcați, poate că trebuie revizuit programul școlar. În prezent, nici părinții nu dispun de timp liber suficient pentru a-l petrece cu copiii, iată de ce lucrul pentru acasă este o alternativă bună. Lipsa temelor pentru acasă poate intra în obișnuința copiilor și, pe la 14-15 ani, ei nu vor mai dori să-l îndeplinească. La urma urmei, este un regim. Școala este și ea un fel de armată – de obicei, ne facem temele pentru acasă ca să ne disciplinăm.”

În schimb, psihologul Ludmila Siomina-Guțu consideră că ideea anulării temelor pentru acasă este una corectă. „Elevii de vârste mici au puține jocuri active, foarte importante pentru dezvoltarea fizică corectă la această vîrstă”, își argumentează poziția psihologul Siomina-Guțu. „Scoliozele și miopia – iată «prieteni» elevilor de azi.

Volumul temelor pentru acasă nu trebuie să depășească 30% din materialul studiat în clasă.

În realitate, pentru elev ele se transformă într-un mod constant de petrecere a timpului în fața caietelor și cărților și în amenințările părinților.

Mai rău – se răcesc și relațiile dintre membrii familiei.” Psihologul spune că este nemotivată teama părinților pentru perioada de trecere a copilului în clasele mai mari și modificarea cerințelor în acest context: apariția notelor și a temelor pentru acasă. „*Temele pentru acasă nu vor dispărea total din viața copiilor*, menționează Ludmila Siomina-Guțu. *Va exista lucru asupra proiectelor, însărcinări creative, alte activități. Și trecerea la liceu va fi în sine o etapă pentru care copiii vor fi pregătiți. Doar că se vor schimba regulile.*

De fapt, ne-am dori foarte mult ca modificările introduse să exprime spiritul, nu doar litera legii, și ca ele să fie împărtășite și de profesori, și de părinți.

Ca părinții să nu-i pună pe copii la treabă din proprie inițiativă, dar să-i trimită să facă sport și diverse activități de creație.”

Dincolo de toate acestea, tema pentru acasă poate fi considerată o punte de legătură între școală și familie, constituindu-se într-un mod de a consolida continuitatea dintre ora de curs și orele de studiu. La nivelul semnificațiilor profund umane, tema pentru acasă poate fi o poartă deschisă de către școală spre viața reală.

Bibliografie

- Cosmovici A., Iacob L., Psihologie școlară, Editura Polirom, Iași, 1999
- Nicola I., Farcas D., Teoria educației și noțiuni de cercetare pedagogică, Manual, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1992
- Popangă V., Clasa de elevi – subiect și obiect al actului educativ, Editura Facla, Timișoara, 1973
- Radu I, Psihologie școlară, Editura Stiințifică, București, 1974

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Temele pentru acasă -rolul, consistența și eficiența temelor pentru acasă. TEMA DE VACANTA

Analiza se bazează pe date colectate în cadrul unui demers de consultare publică inițiat de Ministerul Educației Naționale privind temele pentru acasă ale elevilor. Consultarea a avut ca obiective corectarea unor disfuncționalități semnalate și identificarea unor noi abordări în ceea ce privește rolul acestor sarcini ale elevilor. Demersul consultativ s-a desfășurat în perioada 7-20 noiembrie 2017 și a presupus colectarea de date de la trei categorii de actori educaționali: elevi, profesori și părinți, implicați în toate ciclurile învățământului preuniversitar: primar, gimnazial și liceal.

Opinii privind rolul și importanța temelor pentru acasă

- Profesorii, elevii și părinții se raportează diferit la temele pentru acasă, atât în ceea ce privește rolul temelor în învățare, cât și în ceea ce privește conținutul și durata acestora. Cadrele didactice susțin cu prioritate efectele pozitive ale acestora, în timp ce elevii și părinții menționează, în ponderi mai mari, riscuri sau chiar efecte negative ale temelor pentru acasă.
- Profesorii dau teme pentru consolidarea și aprofundarea celor învățate în clasă, în timp ce elevii și părinții își doresc teme diferențiate, creative, care să îi provoace și care să presupună muncă de echipă.
- Cele mai importante roluri acordate temelor pentru acasă de către cadrele didactice sunt acelea de consolidare a activității derulate la clasă, de aprofundare a celor învățate în clasă. Încurajarea învățării în timpul liber, dezvoltarea abilităților de a căuta, a selecta și a organiza informații relevante și promovarea competențelor de lucru în echipă prin sarcini de grup par a fi însă aspecte mai puțin importante în realizarea temelor pentru acasă, în viziunea profesorilor.
- Elevii și părinții investigați consideră că temele sunt adesea prea obositoare și prea multe și că acesta consumă o mare parte din timpul liber. Un alt efect negativ al temelor pentru acasă face referire la faptul că acestea conduc la neliniște, îngrijorare, stres.
- Toate categoriile de actori școlari investigați sunt de acord, în mare măsură, că temele ajută la o mai bună înțelegere a ceea ce se predă la școală și că rezolvarea acestora reprezintă o condiție pentru a lua note bune.
- Elevii și părinții sunt de acord că temele sunt adesea prea dificile, raportat la explicațiile primite în clasă și la contextele de exersare realizate cu sprijinul profesorilor. Aproape 80% dintre părinți afirmă că elevii au nevoie de sprijin în rezolvarea temelor. Profesorii se declară mai degrabă în dezacord cu această opinie.
- Diferențele cele mai ample între răspunsurile cadrelor didactice și cele ale elevilor și părinților se remarcă cu privire la aprecierea măsurii în care temele sunt inovative sau mai degrabă repetitive.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Modalitatea de raportare la temele pentru acasă, în opinia cadrelor didactice și a elevilor

	Total de acord, mai degraba de acord	Total de acord, mai degraba de acord	Nici acord, nici dezacord	Nici acord, nici dezacord	Mai degraba dezacord, total dezacord	Mai degraba dezacord, total dezacord
	Parerea profesorilor	Parerea elevilor	Parerea profesorilor	Parerea elevilor	Parerea profesorilor	Parerea elevilor
	%	%	%	%	%	%
v1 Temele ajută la mai buna înțelegere a ceea ce se predă la școală.	70.3	50.2	22.7	29.3	7.0	20.5
v2 Temele sunt adesea obositoare, prea multe.	14.9	74.8	28.6	15.7	56.5	9.5
v3 Elevii devin mai încrezători în forțele proprii, mai siguri pe ei, prin rezolvarea temelor.	64.3	34.0	25.4	27.7	10.3	38.3
v4 Temele sunt adesea dificile, grele.	8.7	58.9	25.6	28.1	65.7	13.0
v5 Temele le dezvoltă elevilor curiozitatea.	47.8	29.3	34.0	24.4	18.1	46.3
v6 Temele consumă timpul liber.	19.1	75.1	23.1	13.7	57.9	11.2
v7 Temele sunt o condiție pentru a lua note bune.	44.3	47.3	28.4	28.8	27.3	23.9
v8 Temele sunt adesea repetitive, monotone, plictisitoare.	7.6	61.9	13.6	19.6	78.8	18.4
v9 Temele sunt o formă de pedeapsă a profesorilor pentru comportamentele neadecvate ale elevilor	4.6	48.0	6.7	15.2	88.7	36.8
v10 Unele teme nu pot fi rezolvate fără ajutor.	7.9	71.9	24.9	14.7	67.2	13.4
v11 Temele produc neliniște, îngrijorare, stres.	7.9	62.7	12.3	16.2	79.8	21.1
v12 Profesorii le oferă copiilor explicații sau sugestii pentru rezolvarea temelor.	15.3	56.7	41.3	22.9	43.4	20.5
v13 Profesorii discută cu copiii despre corectitudinea rezolvării temelor, greșeli făcute, modalități variate de rezolvare a exercițiilor.	40.0	65.3	33.0	18.5	27.0	16.2

Timp alocat temelor pentru acasă

- Perspectiva profesorilor. În acord cu declarațiile profesorilor, elevii primesc teme ce necesită mai mult timp la disciplinele care au un număr mai mare de ore/săptămână în planurile-cadru de învățământ. Mai mult de jumătate dintre profesori declară că nu dau teme pentru vacanță.
- Perspectiva elevilor. O treime dintre elevi lucrează peste 3 ore zilnic pentru rezolvarea temelor scrise, iar jumătate dintre aceștia, de 1-3 ore zilnic. La acest timp se adaugă și învățarea conținuturilor predate în clasă, care solicită, de asemenea, ponderi semnificative de timp. 60% dintre elevi au declarat că primesc teme obligatorii pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

vacanță. Zilele de sfârșit de săptămână sunt utilizate cu rol semnificativ în pregătirea pentru următoarea săptămână de școală.

- Perspectiva părinților privind timpul necesar copiilor lor pentru a rezolva temele pentru acasă susțin îndeaproape declarațiile elevilor.

Timpul alocat temelor pentru acasă

	Teme scrise, proiecte, activități practice		Învățarea conținuturilor predate în clasă	
	Parerea profesorilor	Parerea elevilor	Parerea profesorilor	Parerea elevilor
	%	%	%	%
sub 1 oră	76.5	10.1	94.2	26.4
1 oră – 2 ore	19.0	26.4	4.9	36.4
2 ore – 3 ore	4.5	30.4	0.9	21.3
3 ore – 4 ore	0	20.4	0	9.4
peste 4 ore	0	12.7	0	6.5

Practici privind temele pentru acasă

- Un procent semnificativ al profesorilor consideră că temele pe care le dau elevilor pentru acasă vizează în mare măsură utilizarea de către elevi a achizițiilor din clasă. Într-o măsură mult mai mică, temele pentru acasă presupun căutarea de informații noi, din surse diverse.
- Cei mai mulți dintre elevi spun că în rezolvarea temelor pentru acasă se bazează exclusiv pe informația primită la clasă la ora respectivă și mult mai puțini elevi accesează alte informații,
- Temele pentru acasă dovedesc un nivel scăzut de individualizare a procesului educațional, de adaptare la nevoile personale și de încurajare a aprofundării în funcție de preferințele personale. În cele mai multe cazuri profesorii oferă rareori teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare, teme la alegere, dintr-o listă dată, teme suplimentare, neobligatorii.
- Tipologia temelor pentru acasă este dominată de temele obligatorii, comune pentru toți elevii, urmate, la mare distanță, de temele diferențiate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Elevii apreciază în mod special temele care au o componentă de cooperare cu alți elevi. Aplicațiile practice (desene, colaje, machete, etc.) sunt în topul preferințelor la ciclul primar.

Atunci când sunt solicitați elevii să realizeze teme pentru acasă:

	Parerea profesorilor	Parerea elevilor	Parerea elevilor
	%	Teme scrise %	Continuturi %
Elevii se pot baza doar pe achizițiile din clasă, din activitatea curentă.	91.9	21.7	42.1
Elevii au nevoie să reia achiziții din orele anterioare/din anii anteriori.	63.6	22	27.4
Elevii au nevoie să caute informații suplimentare, din surse indicate de profesor	54.1	25	13.5
Elevii au nevoie de cunoștințe suplimentare, pe care trebuie să le caute independent	41.4	26.5	12

Practici privind valorificarea temelor pentru acasă în predare-învățare-evaluare

- Atunci când dau teme pentru acasă cei mai mulți dintre profesori oferă explicații privind modul concret în care trebuie realizată tema și doar într-o proporție mică oferă sarcini de lucru alternative, din care elevii pot alege.
- Potrivit elevilor și profesorilor respondenți, verificarea temei pentru acasă se face preponderent în următoarea oră
- În activitatea didactică, temele pentru acasă sunt valorificate de aproape trei sferturi dintre profesori pentru a oferi feedback elevilor în legătură cu învățarea și doar într-o măsură mult mai redusă ca formă de feedback pentru îmbunătățirea propriei activități didactice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ritmicitatea verificării temelor

	Parerea profesorilor	Parerea elevilor
	%	%
în următoarea oră	89.3	62
după mai multe teme rezolvate de elevi	8.8	14.3
nu este timp pentru verificarea temelor	1.8	23.6

Modalitatea de verificare la nivelul clasei

	Parerea profesorilor	Parerea elevilor
	%	%
verificare frontală (cu toată clasa)	52.9	82.4
verificare prin sondaj	15.9	10.7
verificare individuală a fiecărui elev	31.3	6.9

Cât de des utilizați fiecare dintre tipurile de teme descrise în variantele de mai jos?

	Parerea profesorilor	Parerea elevilor
	%	%
teme obligatorii, comune pentru toți elevii	67.0	86.5
teme diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade etc	9.4	15.2
teme diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare	17.8	6.9
teme opționale, la alegerea elevilor dintr-o listă dată	5.9	5.4
teme facultative (suplimentare, neobligatorii)	8.6	8.6

Dificultățile și provocările elevilor în legătură cu tema pentru acasă

- Profesorii semnalează faptul că un număr tot mai mare de elevi nu își mai fac temele – deloc ori parțial – sau o fac cu o ritmicitate mai redusă și cu o calitate precară.
- Multe voci din rândul cadrelor didactice care au răspuns chestionarului îi consideră pe părinții elevilor principalii vinovați pentru că nu valorizează și nu sprijină, în măsura în care ar fi necesar, aceste activități. Se acuză faptul că cei mai mulți dintre părinți sunt indiferenți, că manifestă o atitudine necooperantă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Pe de altă parte, elevii se plâng de dificultatea temelor, de faptul că sunt prea multe și obositoare, de lipsa timpului necesar.
- De cele mai multe ori, copiilor, mai ales acelor din clasele primare, le este greu să rezolve temele pentru acasă, pentru că, fie nu le este clară cerința problemei, fie nu au urmărit, nu au înțeles sau nu au reținut informațiile și explicațiile date la școală și atunci nu știu cum să le aplice acasă.
- În opinia părinților, gradul ridicat de dificultate a sarcinilor de lucru se degajă categoric drept cel mai răspândit motiv. Cele mai dificile teme, în opinia părinților, apar a fi cele din gimnaziu, clasele a V-a și a VI-a, adică după ce se face trecerea, de foarte multe ori abruptă și nu lipsită de consecințe
- În peste un sfert din totalul răspunsurilor, părinții consultați admit că trimit responsabilitatea sprijinului educațional suplimentar către profesorii medietatori – cu o diferență semnificativă previzibil mai ridicată pentru cei din mediul urban, față de cei de la sat, mult mai lipsiți de astfel de mijloace.
- Părinții își ajută copiii în rezolvarea temelor pentru acasă punând în acțiune diferite mijloace, forme și grade de implicare.

Tema de vacanță

Având în vedere prevederile din ordinul ministerului învățământului în ceea ce privește temele OMENCS 5893/28.11.2016:

Art.5. În perioada vacanțelor, de regulă, nu se vor da teme pentru acasă elevilor din învățământul primar și gimnazial.

Având în vedere Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată 2014:

Art. 52

(1) Ministerul Educației Naționale, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, precum și inspectoratele școlare și unitățile de învățământ, ca instituții ale administrației publice locale cu atribuții în domeniul educației, sunt obligate să întreprindă măsuri necesare pentru:

e) respectarea dreptului copilului la timp de odihnă și timp liber, precum și a dreptului acestuia de a participa liber la viața culturală și artistică;

Art. 53

(1) Copilul are dreptul la odihnă și vacanță.

(2) Copilul trebuie să beneficieze de timp suficient pentru odihnă și vacanță, să participe în mod liber la activități recreative proprii vârstei sale și la activitățile culturale, artistice și sportive ale comunității. Autoritățile publice au obligația să contribuie, potrivit atribuțiilor ce le revin, la asigurarea condițiilor exercitării în condiții de egalitate a acestui drept.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Având în vedere prevederile din Statutul Elevului:

Art. 3

(2) Elevii, ca membri ai comunității școlare, beneficiază de toate drepturile și își exercită toate îndatoririle pe care le au în calitate de cetățeni.

Art. 7

Elevii beneficiază de următoarele drepturi în sistemul educațional:

b) dreptul de a beneficia de o educație de calitate în unitățile de învățământ, prin aplicarea corectă a planurilor-cadru de învățământ, parcurgerea integrală a programelor școlare și prin utilizarea, de către cadrele didactice, a celor mai adecvate strategii didactice, în vederea formării și dezvoltării competențelor cheie și a atingerii obiectivelor educaționale stabilite.

! *În sensul celor stipulate de articolele de mai sus și elevii au dreptul la odihnă, iar vacanța este o perioadă de relaxare pentru elevi, neexistând prevăzută că atare obligativitatea temelor de vacanță.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Programul național de activități educative extrașcolare și extracurriculare „Școala altfel”

Programul național de activități educative extrașcolare și extracurriculare „Școala altfel”, implementat pentru prima dată în anul școlar 2011-2012, continuat de programul „Să știi mai multe, să fii mai bun!”, își propune să implice atât elevii din învățământul preuniversitar, cât și cadrele didactice și părinții elevilor într-o suită de activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale copiilor și tinerilor, punând în valoare talentele și capacitățile lor în diferite domenii, stimulând participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale. Opiniile din acest material sunt desprinse din rapoartele anuale realizate în cadrul Liceului Pedagogic “Nicolae Iorga” Botosani cu privire la funcționalitatea programului, la tipurile de beneficii asupra elevilor, dar și a școlii în ansamblu, la posibilele sugestii pentru ameliorarea programului în ansamblu sau a unor aspecte de detaliu.

„Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii.”

Misiunea largită a școlii presupune deci dezvoltarea la elevi a inițiativei, a leadership-ului, a competențelor de rezolvare a problemelor sociale. În această viziune, activitățile extracurriculare sunt necesare și utile pentru elevi atâta vreme cât ele promovează formarea unor deprinderi și abilități aflate în arii importante de socializare și stil de viață, incluzând:

- formarea unor deprinderi privind sănătatea fizică și mentală,
- formarea unei orientări pozitive față de școală și de învățare,
- acțiunea în colectiv, împreună cu alții, inclusiv colegi și adulți,
- interiorizarea unui sistem de valori corespunzător, cu privire la normele și conduita în diferite contexte.

Durata programului (5 zile lucrătoare consecutive) este apreciată ca fiind adecvată atât de cadrele didactice, cât și de către părinți; singura categorie care consideră că durata acestui program trebuie să fie mai mare sunt elevii.

Durata este suficientă, mai puține zile ar fi fost derutant și neeficient, mai multe zile ar fi produs o ruptură în actul educațional formal.

Referitor la plasarea în cadrul anului școlar a perioadei alocate programului este bine ca fiecare școală să stabilească perioada de desfășurare, fără să mai existe acele intervale de timp prevăzute prin ordinul ministrului privind structura fiecărui an școlar care să limiteze posibilitățile de alegere.

Cadrele didactice consideră că ar fi mai potrivit să se desfășoare la finalul anului școlar, înainte de vacanța de vară, astfel încât să se facă trecerea mai lin de la activitatea intensă de studiu către activitatea de *loisir*.

Planificarea activităților se face până la 10 octombrie și presupune alcătuirea echipei de coordonare și stabilirea calendarului de derulare a programului: perioada de investigare a intereselor elevilor, perioada de alcătuire a ofertei „Școala altfel”, perioada de desfășurare a programului și perioada de reflecție/analiză a rezultatelor. Componenta diversificată a comisiei (director, profesori, elevi, părinți, consilier școlar) face greoaie posibilitatea de întrunire a comisiei, mai ales în condițiile unei școli mari care funcționează în schimburi.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Atribuțiile ce revin, conform metodologiei, echipei de coordonare: investigarea intereselor și preocupărilor elevilor, centralizarea propunerilor de activități, centralizarea opțiunilor elevilor, întocmirea orarului, programarea utilizării spațiilor și a altor facilități, monitorizarea desfășurării activităților, analiza rezultatelor și întocmirea raportului, la care se adaugă și alte atribuții ce derivă din specificul fiecărei școli, de exemplu în cazul școlii noastre: încheierea parteneriatelor, planificarea deplasărilor în acord cu disponibilitatea Societății de transport local, informarea Poliției locale care verifică existența documentelor de călătorie, starea mașinilor, a conducătorilor auto, modificarea orarului de distribuire a produselor alimentare: lapte, corn, sandwich, modificarea serviciului pe școală al cadrelor didactice, schimbarea orarului curselor microbuzului școlar, etc. sunt numeroase și dificil de îndeplinit, uneori cei care pot realiza coordonarea tuturor acestor aspecte fiind doar directorii de școală.

Proiectarea activităților se realizează în patru etape:

1. investigarea intereselor elevilor;
2. alcătuirea ofertei de activități;
3. înscrierea elevilor la activități;
4. elaborarea programului.

Analizând propunerile de activități venite din partea elevilor se constată preferința acestora pentru activități desfășurate în afara spațiului școlar, în lipsa presiunii unui clopoțel, a tablei, a testului ce va urma: vizite de studiu, excursii tematice, ateliere, întreceri sportive, activități de voluntariat, protecția mediului, acțiuni civice. Profesorii optează pentru activități transdisciplinare, de abordare integrată a curriculumului centrându-se pe probleme ale vieții reale.

Din practica școlară se constată că, de multe ori, activitățile sunt stabilite în funcție de resursele materiale de care dispune școala și de disponibilitatea partenerilor școlii și a părinților de a se implica în sprijinirea programului. De asemenea, analizând înscrierea elevilor la activități am constatat că ei doresc în general să fie împreună cu colegii de clasă și învățătorul/ dirigintele sau profesori care predau la clasa respectivă. Elaborarea orarului detaliat pentru săptămâna „Școala altfel” necesită un volum foarte mare de muncă în condițiile unei școli cu efective foarte mari de elevi fiind o adevărată provocare pentru responsabilul cu realizarea orarului din echipa coordonatoare. De aceea, pentru a simplifica oarecum lucrurile, am optat, la școala noastră, pentru organizarea programului „Școala altfel” în două perioade, separat pentru ciclul primar și cel gimnazial dar și această variantă are dezavantajul că profesorii care predau la ciclul primar (limba engleză, religie, educație fizică) trebuie să planifice activitățile în funcție de orarul claselor primare. De asemenea, pentru a ușura întocmirea orarului, activitățile proiectate au durata de 2 ore sau multiplu de 2 ore.

Nivelul ridicat de birocrație în planificarea celor 5 zile de „Școala altfel” constituie o dificultate pentru unele cadre didactice; acestea consideră că trebuie lăsat la latitudinea fiecăruia planificarea de activități extrașcolare și extracurriculare care, prin caracterul lor practic, social, interdisciplinar și recreativ, să completeze procesul de învățare, să contribuie la dezvoltarea creativității, a înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. La lipsa de motivație a unor cadre didactice, se adaugă dificultatea identificării unor parteneri care să se implice în derularea activităților.

Parteneriatul educațional școală-familie-comunitate apare ca o necesitate în dezvoltarea copilului, iar activitatea nonformală, în forma ei de activitate extracurriculară, este un bun prilej de dezvoltarea a relațiilor de colaborare între familie, școală și comunitate. O școală

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

eficientă este partenera elevului, valorizând respectarea identității sale cu familia, recunoscând importanța acesteia și căutând să atragă în procesul didactic toate resursele educative ale societății, pe care le identifică, le implică și le folosește activ. În societatea contemporană, datorită schimbărilor rapide care se produc în toate domeniile vieții sociale, accentul se pune nu atât pe informațiile deținute, cât mai ales pe utilizarea acestora în diferite situații și contexte noi de viață.

Educația extracurriculară vine să sprijine tocmai această latură a educației, prin flexibilitate și prin oferirea de alternative fiecărei persoane, în funcție de interesele acesteia. Procentul ridicat de părinți care declară că nu au participat la activitățile programului – 65,8 %, în diverse forme – participare, găsirea de parteneri, furnizarea de informații și implicarea acestora în diverse activități, arată că pe viitor poate fi exploatat mai bine potențialul ce constă în contribuția și implicarea părinților.

Un aspect pozitiv este diseminarea și recunoașterea exemplelor de bune practici identificate în cadrul programului.

Unitățile de învățământ sunt încurajate să promoveze activitatea și rezultatele programului „Școala altfel” în rândul părinților și publicului larg utilizând diferite mijloace de promovare: informări, articole în mass-media locală, fotografii, filme, prezentări pe site-ul propriu sau pe cel al partenerilor.

De asemenea, fiecare unitate de învățământ va selecta o activitate din cele desfășurate, cu care să participe la competiția „Școala altfel” desfășurată la nivel județean.

Vor fi selectate 10 activități care s-au dovedit eficiente în dezvoltarea competențelor de învățare și a abilităților socio-emoționale care vor fi premiate și care vor participa la competiția națională.

Programul național „Școala altfel” este un spațiu de experimentare în care, atât cadrele didactice, cât și elevii sunt încurajați „să își manifeste creativitatea și să lege, într-un mod atractiv, teoria cu aplicațiile ei”. Astfel, programul va îmbina învățarea cu preocupările individuale în contextul dezvoltării socio-emoționale.

Referințe

bibliografice:

- Anexa la OMENCS nr.5034/29.08.2016, Metodologie de organizare a Programului național „Școala altfel”
- Conferința „Creativitate și inovație în educație”, ediția a III-a, 5-7 mai 2014, Tîrgu-Mureș
- Ghid de implementare 2016 „Școala altfel”, MENCS și Fundația Noi Orizonturi.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educația ecologică realizată prin activități școlare și extrașcolare

Mediul înconjurător este un mecanism viu cu o complexitate deosebită, de a cărui integritate și bună funcționare depinde întreaga activitate umană. Formarea elevilor cu o conștiință și o conduită ecologică devine o cerință deosebit de importantă pentru orice demers educativ școlar și extrașcolar.

Educația ecologică sau educația relativă la mediu vizează formarea și cultivarea capacităților de rezolvare a problemelor declanșate odată cu aplicarea tehnologiilor industriale și postindustriale la scara socială, care au înregistrat numeroase efecte negative a nivelul naturii și al existenței umane.

Educația pentru mediu are ca scop schimbarea viziunii pe care noi o avem asupra lumii și înțelegerea relațiilor care se țin în interiorul sistemelor ecologice, între om și natură.

Educația ecologică se poate realiza prin orice tip de activitate; școlară, extrașcolară, activități științifice, literare, artistice, plastice, sportive etc. Formele de realizare sunt diversificate: observații, experimente, povestiri științifice, desene, activități practice, plimbări, drumeții, excursii, vizionări de diapozitive, jocuri de mișcare, distractive, orientări turistice, labirinturi ecologice, colecții, expoziții, spectacole, vizionări de emisiuni TV, expediții, tabere scenete ecologice, concursuri.

Prin educație ecologică, copiii trebuie să dobândească cunoștințe, atitudini și motivații pentru a acționa individual și în echipă la soluționarea problemelor care țin de protecția mediului înconjurător.

Prin educație ecologică se cultivă dragostea și respectul elevilor pentru lumea înconjurătoare, se formează atitudini de dezaprobare față de cei care încalcă normele de protecție a mediului și se cultivă interesul pentru promovarea ideii unui mediu natural sănătos.

Educația ecologică trebuie începută încă de la vârstele cele mai mici, tocmai pentru a reuși în timp, formarea unei conduite adecvate, omul de mâine să fie capabil să discearnă asupra binelui și a răului, să acționeze în folosul naturii și a sa.

Educația ecologică este un domeniu extrem de generos, interesant și atractiv pentru majoritatea copiilor.

Copilul de vârstă școlară mică nu trebuie bombardat cu cunoștințe teoretice, ci trebuie implicat în activități practice cât mai variate și mai atractive, care să vină în întâmpinarea curiozității senzoriale în plină dezvoltare. Nu bogăția cunoștințelor de biologie interesează în primul rând, ci cunoașterea și menținerea în forul interior al copilului a următoarelor stări:

- dorința de a cunoaște universul lumii vii;
- puterea de a ocroti formele de viață.

Obiectivele urmărite pentru realizarea educației ecologice la elevii din ciclul primar sunt:

- să conștientizeze interdependența dintre calitatea mediului și calitatea vieții;
- să-și însușescă cunoștințele referitoare la complexitatea relației dintre speciile unui ecosistem;
- să ia atitudine față de orice activitate care poate distruge echilibrul din natură;
- să aibă o conduită pozitivă, de participare la activitățile de protejare a mediului, condiție a unei vieți sănătoase, în deplina armonie cu natura.

Obiectivele educației ecologice în școala se pot realiza pe două căi: prin contribuția mai multor discipline de studiu; prin activități extracurriculare.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Pornind de la premisa ca educația ecologică presupune mai multe componente (cunoștințe, atitudini, conduite) care se dobândesc într-un timp îndelungat, este firesc ca această latură a educației să se afle în atenția mai multor discipline și în toate etapele de pregătire și formare a elevilor.

Disciplina Științe are un mare potențial în educația ecologică a elevilor. Această disciplină asigură în mod organizat însușirea unor cunoștințe prin activități de observare, identificare, grupare, jocuri, activități practice a lumii care ne înconjoară.

La Limba română, valorificând textele din manual, elevii iau contact cu frumosul din natură cu ajutorul cuvintelor, realizează creații artistice după imagini din natură.

Geografia este disciplina care oferă bogate cunoștințe despre relief, ape curgătoare, ape stătătoare, floră și faună.

La Abilități practice elevii îngrijesc plantele din clasă, realizează jucării din materiale re folosibile, realizează colecții de frunze, semințe, alte materiale pe care le folosesc apoi în activitatea lor.

Educația plastică își aduce aportul la dezvoltarea simțului artistic, la sesizarea echilibrului, armoniei din mediul înconjurător oferă posibilitatea să transpună prin mijloace artistice frumosul din natură.

Educația civică cuprinde teme care pot fi valorificate cu succes pentru formarea de atitudini adecvate în raporturile copiilor cu mediul înconjurător.

Unele teme prevăzute de programa de istorie ne dau posibilitatea realizării tangențiale a educației ecologice.

Problemele de matematică de aflare a unor suprafețe de teren ocupate de diferite culturi sau păduri, de aflare a unor cantități de diferite materiale din natură pot conduce la convingerea elevilor că mediul trebuie protejat, că pot colecta materiale re folosibile în vederea păstrării resurselor naturale.

O reală educație ecologică se realizează și în cadrul activităților extrașcolare. Modul cel mai elocvent îl reprezintă proiectul de mediu. Prin complexitatea sa și prin timpul pe care fiecare coordonator de proiect și-l alocă pentru desfășurarea sa, proiectul poate atinge mai multe obiective. Totodată, proiectul presupune o gamă largă de activități și, din acest motiv, tematica poate fi diversă. Proiectul de mediu este unul dintre proiectele care se poate realiza având suportul total al copiilor implicați.

Utilitatea lui constă în aceea că îi ajută pe elevi să înțeleagă legătura care există între om și natură, între cunoștințele dobândite la diferite discipline de studiu și lumea din afara școlii, dă posibilitatea elevilor de a se implica și organiza prin investigare individuală sau în grup, autoconducându-și procesul de educație, îi pune în contact cu comunitatea și le creează posibilitatea de a-și susține în mod public opiniile.

În întreaga muncă de educație ecologică cu școlarii mici trebuie să ajungem la convingerea că mediul natural nu poate fi apărat numai într-o zi (5 iunie), ci în toate cele 365 de zile ale fiecărui an, în fiecare clipă a fiecărei zile, de toți locuitorii planetei. Trebuie să apărăm Planeta Albastră, leagăn al civilizației și al vieții, ea fiind casa noastră și a tuturor viețuitoarelor de pe Pământ.

De ce se pune accent pe educație ecologică? Pentru că, în prezent, oamenii folosesc (abuzând deseori, cu bună știință sau fără) resursele naturale ale pământului. În fiecare colț al lumii, oamenii taie păduri, extrag minerale și surse de energie, erodând solul de la suprafață, poluând aerul și apa, creând deșeuri primejdioase și producând o ruptură a zonelor naturale într-un ritm fără precedent în istoria vieții pe pământ.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Deoarece cerințele care decurg din suprapopulare și dezvoltare cresc, devine tot mai greu pentru oameni să-și satisfacă nevoile și dorințele. Și devine de asemenea imposibil să scape de consecințele degradării serioase a mediului: dispariția speciilor, extinderea deșertului, contaminarea cu pesticide, creșterea problemelor de sănătate, foamea, sărăcia și chiar pierderea de vieți umane. Mulți experți sunt îngrijorați de faptul că, dacă acest ritm de distrugere continuă, vom fi martorii distrugerii treptate chiar a sistemelor care sprijină viața pe pământ.

Educația ecologică este un proces care are scopul să îmbunătățească calitatea vieții prin asigurarea oamenilor cu „uneltele” de care au nevoie pentru a rezolva și împiedica problemele de mediu. Educația de mediu poate ajuta oamenii să câștige cunoștințe, deprinderi, motivații, valori și angajamentul de care au nevoie pentru a gospodări eficient resursele pământului și de a-și asuma răspunderea pentru menținerea calității mediului.

Problemele de mediu sunt urgente și trebuie abordate de întreaga comunitate, iar educația trebuie să fie o parte integrantă a soluției. Opiniile divergente privind starea mediului, consecințele degradării acestuia și rolul educației sunt bune subiecte de discuție și dezbateri. De asemenea educația ecologică n-ar trebui să impună oamenilor un anumit fel de a gândi, ea poate ajuta oamenii să învețe cum să gândească – inclusiv cum să rezolve problemele, să ia decizii, să cântărească opțiunile și să alinieze valorile cu acțiunile personale.

Obiectivele educației de mediu în toată lumea sunt asemănătoare:

- să se protejeze și unde este necesar să se refacă structura și funcționalitatea sistemelor naturale;

- să se oprească pierderea biodiversității;
- să se protejeze solul împotriva eroziunii și a poluării, etc.

Pe de altă parte, educația ecologică sporește conștientizarea problemelor și înțelegerea valorilor personale prin „descoperirea” atitudinii și înțelegerii, ajutându-i pe elevi să-și evalueze și să-și clarifice sentimentele în ceea ce privește mediul și cum contribuie la problemele acestuia. Ajută fiecare persoană să înțeleagă faptul că oamenii au valori diferite, iar conflictele dintre acestea trebuie abordate pentru a preveni și rezolva, în final, problemele de mediu.

Educația de mediu este și practică, în sensul învățării unor lucruri cum ar fi plantarea unui copac până la reducerea consumului sau cum să trăim producând un impact negativ cât mai mic asupra mediului.

În mod specific, educația ecologică accentuează aceste cinci obiective:

- Conștientizarea: înțelegere și sensibilitate față de întreg mediul și problemele lui; le dezvoltă abilitatea de a pricepe și de a deosebi stimulentele, de a procesa, rafina și extinde aceste percepții; contribuie la folosirea acestor abilități noi în mai multe contexte.
- Cunoașterea: înțelegere de bază privind funcționarea mediului, interacțiunea oamenilor cu mediul și despre cum apar și cum pot fi rezolvate problemele legate de mediu.
- Atitudinea: un set de valori și sentimente de grijă pentru mediu, motivația și devotamentul de a participa la menținerea calității mediului.
- Deprinderi: abilitățile necesare identificării și investigării problemelor mediului și să contribuie la rezolvarea problemelor acestuia.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

– Participarea: experiență în utilizarea cunoștințelor și abilităților dobândite, în vederea unor acțiuni pozitive și bine gândite care vor conduce la rezolvarea problemelor mediului.

Educația ecologică este un „proces menit să atragă categorii de oameni care să fie conștienți și preocupați de problemele mediului înconjurător și de problemele complementare, oameni care au cunoștințele, atitudinea, abilitatea, motivația și capacitatea de a lucra individual și colectiv pentru găsirea unor soluții problemelor actuale dar și pentru prevenirea apariției altora”.

Bibliografie:

- Cosmovici, Andrei, Cozma, Teodor – „Psihopedagogie”, Iași, Ed. Spiru Haret, 1995.
- Mohan, Gheorghe, Ardelean, A., – „Ecologie și protecția mediului”, București, Ed. „Scaiul”, 1993.
- Cuciinic, Constanța – „Natura – prietena mea”, Ed. Aramis, 2003.
- Opris, Tudor – Mica Enciclopedie pentru Tineret”, București, Ed. Forum, 1998.
- Tribuna învățământului, 27 februarie -5 martie 2006, pag 1.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Învățământul simultan – o realitate a comunitatilor vizate de proiectul PROFORM in judetul Botosani

În mediul rural, majoritatea claselor de învățământ primar sunt cu predare simultană – fie că vorbim de Simultan II (adică două clase simultane), Simultan III, sau chiar Simultan IV – acolo unde învățătorul are în structura clasei elevi de la clasa pregătitoare până la clasa a IV-a.

Nu sunt greu de intuit motivele care duc la crearea acestor clase: natalitatea scăzută din ultimii ani, migrația populației tinere de la sat la oraș, sau peste hotare – sunt fenomene care au determinat reducerea drastică a populației rurale și modificarea structurii demografice.

Chiar dacă sunt mulți cei care sunt reticenți față de eficiența acestei forme de organizare a claselor, trebuie să recunoaștem că activitatea simultană prezintă și o serie de avantaje, atunci când cel de la catedră este un profesionist.

Astfel, numărul mic de elevi dintr-o clasă oferă condiții mai bune pentru evaluarea nivelului de cunoștințe al fiecăruia, urmărirea progresului școlar, formarea și consolidarea deprinderilor de muncă independentă, ceea ce dă posibilitatea preîntâmpinării eșecului școlar.

Cunoscând îndeaproape fiecare copil, potențialul și aspirațiile lui, învățătorul reușește să alcătuiască colective omogene pentru fiecare clasă, organic închegate în colectivul mai mare al claselor care desfășoară activitate simultană. Aceasta se repercutează favorabil în educația socială a copiilor, cărora li se conștientizează necesitatea colaborării și cooperării, fapt pus în evidență, cu deosebire, în plăcerea cu care se ajută în activitățile extrașcolare.

În afara acestora, se impun a fi relevate și alte aspecte specifice activității de predare-învățare care prezintă elemente favorabile pregătirii, formării și dezvoltării colectivului de elevi:

- Cultivarea atenției voluntare, a spiritului de ordine și disciplină;
- Formarea unor tehnici de activitate intelectuală;
- Conturarea unor trăsături de caracter: voință, perseverență, toleranță etc.
- Din punct de vedere educativ, efectele pot fi necontenit optimizate: fixarea deprinderilor de disciplină școlară, spiritul de echipă, sentimentul de prietenie, grija pentru păstrarea liniștii, a ordinii pentru obiectele și materialele folosite la lecție.

Specificul muncii învățătorului care predă la clase simultane constă în alternarea activității sale directe cu elevii unei clase, cu activitatea individuală a elevilor celeilalte clase, ținând cont de faptul că realizarea sarcinilor didactice se realizează în același indice de timp ca în cadrul activității cu o singură clasă.

Totodată, trebuie să se asigure un echilibru între activitatea directă și munca independentă, alternarea acestor forme fiind realizată pe faze sau etape de lucru, avându-se permanent grijă ca selectarea și dozarea temelor pentru activitatea independentă să permită îndeplinirea obiectivelor.

Practica a dovedit că învățătorul care lucrează simultan cu două sau mai multe clase poate obține, în condițiile unei bune organizări a procesului de predare – învățare, aceleași rezultate ca în cazul activității cu o singură clasă. Aceasta se sprijină pe faptul că instrucția și educația elevilor din astfel de clase se realizează pe baza acelorași principii pedagogice, în procesul dezvoltării multilaterale a personalității lor – se parcurg aceleași etape, iar pentru realizarea sarcinilor fiecărei laturi a educației se folosesc aceleași metode și procedee.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Relațiile pedagogice pot îmbrăca forma relațiilor de cooperare autentică. Totul depinde de viziunea pedagogică a învățătorului, de dăruirea și capacitatea lui de a transforma totul în artă – o artă în care copilul este centrul universului!

Iata realitatea :

1. Scoala Mileanca

5 clase in regim simultan , 58 elevi

ScoalaPrimara Nr. 4 Selistea – clasele preg+I+II+III+IV= 1 clasa -15 elevi

ScoalaPrimara Nr. 3 Scutari - clasele I+II+III+IV= 1 clasa - 7 elevi

ScoalaPrimara Nr. 2 Codreni – clasele preg+I+IV= 2 clase - 22 elevi
clasele II+III

ScoalaGimnaziala Nr. 1 Mileanca - clasele II+IV = 1 clasa - 14 elevi

2. LICEUL „ȘTEFAN D. LUCHIAN” ȘTEFĂNEȘTI , 59 elevi

-STRUCTURA ȘCOALA GIMNAZIALA NR. 2 BOBULEȘTI

Clasa pregatitoare (0,5)+IV(0,5)-4+10(elevi)

II(0,5)+III(0,5)-10+5(elevi)

-STRUCTURA ȘCOALA PRIMARĂ NR. 3 STÂNCA

Clasa pregatitoare (0,5)+I(0,5)-8+3(elevi)

II(0,5)+III(0,5)-9+5(elevi)

STRUCTURA ȘCOALA PRIMARĂ NR. 4 BĂDIUȚI

II(0,5)+IV(0,5)-11+10(elevi)

3. Grup Scolar Trusesti , 97 elevi.

În structuri functioneaza 6 clase simultane cu elevi din toate clasele:(clasa pregatitoare – clasa I, clasa a II-a, clasa a III-a, clasa a IV-a) total 97 elevi.

Învățământul simultan se prezintă cu un specific propriu, ce rezultă din efectivele mai mici, sub prevederile legale , ale unor clase de elevi, ceea ce generează necesitatea încredințării sarcinilor didactice pentru două sau mai multe clase unui singur învățător care trebuie să desfășoare, în cadrul fiecărei ore de curs, activitatea de predare-învățare, simultan, la clasele respective.

Acest specific nu împieteează asupra documentelor școlare, ceea ce înseamnă că, în școlile unde se organizează învățământ simultan, planurile de învățământ și programele școlare sunt valabile pentru celelalte unități școlare.

Spre deosebire de învățământul organizat în condițiile obișnuite, învățământul simultan se caracterizează prin faptul că învățătorul trebuie să alterneze activitatea sa directă cu elevii unei clase, cu activitatea individuală a elevilor celeilalte/ celorlalte clase (p.7). Dată fiind aceeași durată lecției, este evident că efortul cadrului didactic este mai amplu, el având de soluționat aspecte legate de dozarea activităților, combinarea lor optimă, evaluarea tuturor performanțelor, echilibrul între activitatea directă și cea independentă. Iată de ce proiectarea activității didactice în aceste condiții dobândite au o importanță maximă.

Nu se poate porni în proiectarea și desfășurarea unei lecții din învățământul simultan fără a-i cunoaște particularitățile, aspecte cu impact nemijlocit asupra pregătirii învățătorului pentru lecție:

- ritmul mai alert de muncă decât în lecția obișnuită, datorită faptului că învățătorul acordă numai o parte din timp pentru activitatea desfășurată în mod nemijlocit cu elevii în cadrul aceleași sarcini impuse de programa școlară;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- lucrul concomitent cu două sau mai multe colective școlare solicită din partea cadrului didactic capacitatea de a-și distribui atenția pentru a urmări și pe elevii care au activități independente în timp ce desfășoară o activitate directă cu una din clase;
- necesitatea alegerii judicioase a temelor lucrărilor independente efectuate în clasă sau acasă, dozării materialului pentru clasele cu care lucrează direct și pentru selectarea tuturor suporturilor și auxiliarelor curriculare, ceea ce antrenează o zilnică și temeinică pregătire științifică și metodică a cadrului didactic;
- activitatea simultană cu elevi din clase diferite, diferențiați sub aspectul vârstei, al nivelului de pregătire și dezvoltare intelectuală, necesită căutări în ceea ce privește respectarea particularităților de grup și individuale precum și în sensul exercitării influenței educative pentru integrarea colectivului clasei.

Cele mai importante probleme de natură organizatorică, așa cum rezultă din ele din practica didactică sunt: cuplarea claselor și gruparea lor pe învățători; alcătuirea orarului; proiectarea activității didactice și pregătirea sălii de curs.

Învățământul simultan în mediul rural

Învățământul simultan este specific mediului rural, în care efectivele de copii sunt reduse considerabil datorită scăderii natalității. Acest tip de învățământ are câteva note caracteristice.

- Planificările și documentele de proiectare (planurile de lecții) trebuie realizate cu o legătură între ele.
- În ceea ce privește managementul clasei de elevi, învățătorul trebuie să fie un bun moderator, să aibă o coordonare foarte bună astfel încât să acorde atenție sporită tuturor elevilor iar comunicarea didactică și mesajul educațional să fie eficiente pentru ambele clase.
- Pentru ca să corespundă predării simultane, clasele ar trebui dotate cu câte 2 table fiecare și elevii pot fi separați corespunzător în spațiu.
- Activitățile de predare sunt realizate simultan pentru clasele implicate, forma de organizare a clasei fiind pe grupe, frontal și individual.
- Activitatea de predare – învățare – evaluare este structurată astfel încât la una din clase să realizeze lecție de transmitere de cunoștințe noi, iar la cealaltă, consolidarea și evaluarea cunoștințelor din lecția anterioară sau formare de priceperi și deprinderi.
- Cadrele didactice incluse în acest sistem de învățământ trebuie să cunoască bine metodologia predării simultane.

La disciplinele din aria curriculară Matematică și științe, lecțiile trebuie să aibă un ritm alert, cu conținuturi diverse, potrivite nivelului de vârstă al elevilor, activitățile să fie atât frontale cât și independente, să se alterneze în mod ritmic și să nu existe timpi morți pentru nici o clasă, pentru a se evita plictiseala și pentru a se pune în valoare potențialul tuturor elevilor. De asemenea, aceste aspecte sunt importante și datorită faptului că se urmărește transmiterea unui volum cât mai divers de cunoștințe într-un timp scurt iar acestea trebuie fixate foarte bine, învățătorul fiind conștient de faptul că în zonele rurale copiii nu au foarte mult timp pentru pregătirea temelor pentru acasă, aceștia fiind implicați de către părinți și în activitățile gospodărești, prin urmare, este de urmărit înțelegerea cât mai profundă a materialului predat, în timpul orelor de curs și implicarea elevilor în cât mai multe lecții practice, concrete, în care să utilizeze aceste cunoștințe și reducerea volumului de teme pentru acasă.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În anii petrecuți la școala cu învățământ simultan, am remarcat faptul că majoritatea elevilor au răspuns pozitiv lecțiilor în care am apelat la experiența anterioară a elevilor, la experiența lor de viață și au fost receptivi la exercițiile și problemele tip joc – cu cheie de rezolvare.

Folosind o gamă largă de metode didactice, caracteristice disciplinelor predate, elevii sunt atenți și implicați, progresul imediat fiind vizibil.

În învățământul simultan trebuie să dezvoltăm deprinderile de muncă independentă și de lucru pe echipe sau în grup ale elevilor, astfel încât ei să poată rezolva sarcinile date de învățător, în timp ce acesta lucrează direct cu cealaltă clasă de elevi. În cazul muncii independente, sarcinile trebuie explicate elevilor cât mai clar. Când se lucrează pe echipe, acestea trebuie organizate omogen, fiind echilibrate din punct de vedere al numărului de elevi și aceștia să fie grupați omogen, în funcție de nivelul lor de cunoștințe, disciplină, etc.

La Disciplina Limba și comunicare se impune o bună stăpânire în primul rând a didacticii și metodicii limbii și literaturii române.

Învățătorul trebuie să demonstreze o bună pregătire a activităților pe grupe, să explice foarte bine elevilor sarcinile didactice. Tehnicile și instrumentele de evaluare trebuie să fie adaptate specificului predării în regim simultan și să asigure un caracter formativ-participativ al învățării, accentul fiind pus mai mult pe formarea deprinderilor de comunicare orală și scrisă. Materiale și mijloace didactice utilizate în cadrul lecțiilor trebuie să stimuleze curiozitatea elevilor, să le trezească interesul și dorința de cunoaștere. Utilizare metodelor active este foarte eficientă.

Tot învățătorul clasei are rolul de a asigura individualizarea învățării și asigurarea egalității șanselor, să utilizeze strategii de abordare diferențiată și individualizată a elevilor.

În lecțiile pe care le organizează nu trebuie să lipsească conexiunea inversă, obținerea performanței, a retenției și transferului cunoștințelor.

Învățătorul trebuie să esențializeze cunoștințele și să gestioneze optim timpul didactic, să asigure o densitate corespunzătoare a lecției pentru ambele clase.

Pentru o bună coordonare la clasă a învățătorului, în demersul didactic se recomandă realizarea proiectării didactice în comun pentru cele două clase componente, pentru a realiza un decalaj între etapele unităților de învățare. Astfel el poate realiza îmbunătățirea activității de proiectare a activităților educative la clasă simultană prin defalcarea sarcinilor de lucru pe fiecare clasă și paralel a bugetului de timp avut la dispoziție pentru realizarea fiecărui obiectiv în parte.

De asemenea, învățătorul de la clasele simultane trebuie să manifeste atenție în ceea ce privește abordarea diferențiată a elevilor la care se constată rămăneri în urmă la anumite discipline sau probleme de învățare.

În cazul în care are în clasă și elevi integrați cu CES sau suspecti CES, munca lui este cu atât mai dificilă cu cât trebuie să realizeze adaptarea curriculară pentru aceștia și să realizeze o muncă diferențiată, adaptând încă o dată conținuturile.

Timpul pe care îl acordă învățătorul celor două clase, în timpul orei de curs trebuie să fie același.

Invatamantul simultan in lume

Copiii sunt diferiți în ritmurile de dezvoltare, stilurile de învățare, particularitățile lor individuale.

Într-o clasă cu predare simultană se adaugă și faptul că vârstele cronologice sunt diferite. Predarea simultană în învățământul primar înseamnă lucru concomitent cu două, trei sau patru clase, în funcție de numărul elevilor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Procesul instructiv-educativ se realizează după același plan de învățământ și conform programelor școlare valabile pentru celelalte unități școlare. Învățământul simultan continuă să fie o realitate a zilelor noastre.

Specificul geografic al unor țări, situația socială și economică a ținuturilor determină menținerea lui. Este de datoria noastră să-i cunoaștem specificul și să asigurăm o resursă umană, materială, pe măsură.

Învățământul simultan – o realitate istorică

Învățământul simultan constituie o realitate a învățământului european și a învățământului din întreaga lume.

Organizarea lui presupune acordarea aceluiași șanse cu privire la accesul la educație tuturor copiilor, în special celor de care definește acest tip de învățământ este diversă: les „classes multiniveaux”/ „les classes multigrades” (Franța), „smeseni paralelki” (Bulgaria), „spojené triedy” (Slovacia), „composite classes” (Marea Britanie); literatura de specialitate folosește și termenii: „multilevel”, „multiple class”, „composite class”, „vertical group”, „family class”, „unitary schools” – școlile cu un singur post de învățător. (Multigrade teaching, 1994) Termenii amintiți sunt folosiți pentru a diferenția acest tip de învățământ de învățământul „mono-grade” – organizat pe clase „simple” ce cuprind elevi de aceeași vârstă și cu aceleași particularități sau grupuri organizate „orizontal” – „Horizontal Group”.

Cel mai des sunt folosiți termenii de „multigrade” și „multiage”, termeni care sunt folosiți ca sinonimi în America de Nord. Simon Veenman, pedagog american, precizează însă că acești termeni nu sunt sinonimi. (Veenman, 1995)

Gruparea elevilor de clase diferite (multigrade) constituie o necesitate administrativă și economică. O necesitate și nu o alternativă, din cauza scăderii numerice a populației școlare în zonele izolate, aflate la distanțe mari de alte localități, având o populație cu posibilități reduse din punct de vedere financiar. De cele mai multe ori, acest tip de învățământ constituie singura sursă de educație din multe zone.

Gruparea elevilor de vârste diferite (multiage) constituie o alternativă educațională și se organizează din motive pedagogice, modul de predare simultan fiind considerat unul benefic. Elevii din aceste clase vor lucra cu același învățător mai mulți ani, de obicei trei.

Acest tip de învățământ era dominant până la apariția industrializării și urbanizării; secolul al XIX-lea aduce ca noutate în școli organizarea claselor pe nivele de vârstă și cunoștințe. Astăzi, predomină în nordul și sudul Europei, în zone în care condițiile geografice sunt mai dificile – zonele rurale, insulele mediteraneene, zona de nord cu populație dispersată, insulele din Marea Nordului și în zone greu accesibile, îndeosebi, din cauza reliefului. Apare atât în țări dezvoltate, cât și mai puțin dezvoltate, atât în zone rurale, cât și în zone urbane,

din motive sociale – pentru păstrarea populației în aceste zone,

din motive geografice – accesul și transportul sunt dificile în zonă,

din motive pedagogice – deplasarea copiilor spre alte școli este privită negativ din cauza oboselii și a timpului prețios pierdut pentru deplasarea în zonele respective.

În Europa Centrală, acest tip de învățământ este rar întâlnit.

În anul 1959, școlile simultane cu un singur post de învățător se prezentau astfel: 47% Spania, 22,8% Luxemburg, 19,9% Franța, 9,7% Elveția, 3,6% Scoția, 2,3% Irlanda de Nord, 0,7% Anglia și Țara Galilor. (Multigrade teaching, 1994) În anii 1980-1990, situația se prezintă asemănător: 22% Franța, 35% Suedia, Anglia număra peste 1 000 de școli cu mai puțin de 50 de elevi, iar Țara Galilor 30% din numărul total de instituții de învățământ. (ib.)

Problematica învățământului simultan

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În țările vestice, în special în Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, același studiu citat mai sus arată lipsa de încredere și chiar disprețul unor pedagogi (Boyd, J., *Understanding the Primary Curriculum*, 1984) și, implicit, profesori pentru acest tip de învățământ.

În țările nordice, atitudinea este complet diferită: pedagogi precum A. Malmros și B. Sahlin în Suedia și Laukkannen și Selventoinen în Finlanda privesc pozitiv acest tip de învățământ și văd în el un teren fertil pentru dezvoltarea unor noi idei curriculare pentru toate școlile, nu doar pentru cele simultane.

Învățământul simultan este prezentat ca un puternic mijloc pedagogic pentru formarea/consolidarea deprinderilor de învățare independentă și individuală. Multe din aceste „tehnici” obișnuite pentru învățământul simultan sunt adoptate tot mai mult în stilul de predare și în cazul claselor simple ori sunt organizate astfel de clase tocmai din aceste motive în școli cu populație școlară mare.

Cei care promovează acest tip de învățământ vin cu argumente pedagogice: rolul școlii primare în viața comunității și beneficiile existenței acestei instituții în fiecare comunitate.

Cei care îl combat vin cu argumente economice: costurile ridicate pe care le implică aceste instituții școlare, preferându-se transportul copiilor spre alte școli. Practica a demonstrat uneori că argumentele economice nu sunt întemeiate, cheltuindu-se mai mult pe transport decât pe localul instituției. Din păcate, motivele pedagogice sunt tot mai mult ignorate și există tendința de reorganizare a rețelei școlare prin închiderea școlilor mici și orientarea copiilor spre școlile din apropiere.

De aceea, sunt promovate studii și rapoarte ale pedagogilor care prezintă aspectele negative în detrimentul celor care prezintă avantajele, ceea ce duce, inevitabil, la desființarea acestor școli.

ABORDĂRI TEORETICE

Deși facilitează accesul tuturor copiilor la educație și ajută comunitatea locală să-și păstreze identitatea, bugetul de austeritate alocat acestor instituții este amenințat de scăderea numerică a populației școlare, de îngrădirea forței de muncă ce implică migrarea familiilor spre zone industrializate.

Pe parcursul timpului, am putut identifica problemele interne cu care se confruntă acest tip de învățământ:

- profesorii nu sunt special pregătiți și pentru un atare tip de învățământ, iar posibilitățile de perfecționare sunt reduse în continuare;
- de obicei, nu există lucrări metodice de specialitate;
- profesorii care lucrează în regim simultan sunt profesori tineri, navetiști, fără prea multă experiență;
- în învățământul simultan elevii folosesc aceleași cărți de specialitate ca și cei din învățământul normal; nu există recomandări curriculare speciale pentru aceste clase;
- profesorul va urmări îndeplinirea aceluiași obiective-cadru/ competențe generale și obiective de referință/ competențe precum cei din învățământul simplu;
- există două moduri în care profesorul poate lucra în clasă: o predare sincronă – prezintă teme asemănătoare în mod unitar, adaptând cerințele de lucru particularităților metodice ale disciplinei și de vârstă ale copilului, sau împarte timpul și se adresează fiecărui colectiv separat;
- timpul este un factor crucial în activitatea la clase simultane;
- proiectare atentă, realistă pentru a se evita apariția „timpilor morți” în timpul activității;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- activitatea independentă va fi foarte bine alcătuită, cu un timp de rezolvare egal cu activitatea directă pe care profesorul o va desfășura cu cealaltă clasă.

Din cauza acestor probleme interne destul de dificile cu care se confruntă învățământul simultan, mulți profesori evită să lucreze în aceste școli; Costas Tsolakidis, profesor la Universitatea Aegean din Grecia remarca într-unul din studiile sale că, în general, printre profesorii ce predau la clase primare predomină femeile; printre profesorii care predau la clase simultane predomină bărbații. (Tsolakidis, 2005)

Situația se datorează distanțelor mari de parcurs pentru a ajunge în aceste zone, dar și din cauza lipsei motivației. Chiar profesorii sugerează modalități de stimulare a cadrelor didactice de a lucra în aceste școli: mărirea salariilor, îmbunătățirea condițiilor din localurile de școală, finanțarea lor adecvată, dezvoltarea profesională prin: schimburi de experiență între școli, facilitarea progresului în carieră, îmbunătățirea ierarhică.

Avantajele integrării elevilor în învățământul simultan

Totodată, am putut identifica și unele avantaje ale învățământul simultan: mediul natural în care se află aceste instituții școlare, lipsit de poluare și zgomot constituie o sursă de sănătate, relațiile dintre elevi sunt mai sincere, relația profesor – elev mai apropiată, relația școală – comunitate locală mai puternică.

În 1967, M.A. Mycock, în studiul său *A Comparison of Vertical Grouping and Horizontal Grouping in the Infant School*, aprecia că, în cercetările sale efectuate între clase simple și clase simultane, nu a înregistrat diferențe semnificative în ceea ce privește achizițiile cognitive, dar apar unele diferențieri în ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională a copiilor.

Elevii din clasele simultane s-au dovedit a fi mult mai sociabili, dețin abilități de comunicare la un nivel mai înalt, au o relație mai apropiată cu profesorul, o atitudine mai bună față de școală și față de muncă. De-a lungul timpului, mulți pedagogi au realizat studii cu privire la situația elevilor din clasele simultane.

S-au distins, printre aceștia, D. Pratt, *On the Merits of Multiage Classrooms* – 1986, B.A. Miller, *A Review of the Qualitative Research on Multigrade Education* – 1991, C. Thomas și C. Shaw, *Issues in the development of multigrade schools* – 1992, studii ale UNESCO/APEID (1982), *Multiple Class Teaching and Education of Disadvantaged Groups*, studii realizate în țări din Asia.

Cercetările au avut în vedere atât achizițiile cognitive, cât și pe cele „noncognitive” ale elevilor de aceeași vârstă, cuprinși în clase simple și clase simultane.

În studiul *Review of Educational Research*, Simon Veenman analizează 56 astfel de cercetări și concluzionează că nu au apărut diferențe majore între elevi proveniți din cele două tipuri de clase.

În ceea ce privește achizițiile cognitive, cercetările nu evidențiază faptul că elevii din clasele simultane învață mai mult sau mai puțin față de cei din clasele simple. De aceea, profesorii, părinții și comunitatea locală, în general, nu trebuie să se îngrijoreze.

Aceste clase nu sunt mai rele sau mai bune decât clasele simple – „These classes are simply no worse and simple no better, than single-grade or single-age classes”. (Veenman, 1995, p. 1) În schimb, clasele simultane s-au detașat în privința achizițiilor „noncognitive”.

Veenman a identificat șapte factori care explică de ce nu există diferențe majore între elevii aparținând celor două tipuri de învățământ.

Aceștia sunt:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. Succesul învățării este mai puțin dependent de strategiile de organizare, față de calitatea actului predării (instructional practices). Cea mai des întâlnită formă de organizare a activității este alternarea activității directe cu activitatea indirectă.
2. Tendința cadrelor didactice de a folosi drept criteriu de bază în alegerea elevilor pentru clasele simultane criteriul „cunoașterii” („conscious criteria”) – probabil că se evită copiii cu cerințe educative speciale, care necesită o atenție aparte.
3. Lipsa perfecționării în predarea simultană a profesorilor poate fi și benefică; ei sunt pregătiți să predea la clase simple și, în activitatea de la clase simultane, se vor folosi de pregătirea lor de bază; în felul acesta nu apar diferențieri.
4. Particularitățile acestui tip de învățământ determină o temeinică pregătire zilnică a profesorului, ceea ce nu poate fi decât benefic pentru copii.
5. Numărul optim de elevi trebuie să fie între 20 și 25 într-o clasă; numărul prea mare de elevi va avea un efect negativ asupra lor.
6. **Utilizarea tehnicilor de predare specifice învățământului simultan** – *învățarea prin descoperire (self-directed learning, self-study), învățarea pe grupe (peer tutoring, peer learning), planificare și proiectare atent alcătuite, varietate de metode folosite – cunoașterea eficienței acestora și aplicarea lor și în cazul predării la clase simple.*
7. Predarea se desfășoară prin dialog profesor-elev și elev-elev. În acest sens, sunt utilizate tehnicile: reciprocal teaching – discuții pe baza unui textsuport, urmărindu-se și dezvoltarea abilităților de comunicare; cooperative learning – se lucrează în grupe suficient de mici ca fiecărui elev să-i fie încredințată o sarcină clară, precisă, a cărei rezolvare va determina rezolvarea sarcinii colective a grupului.

B. A. Miller a identificat șase chei esențiale în asigurarea succesului învățământului simultan (cf. Veenman, 1995):

1. **organizarea sălii de clasă;**
2. **managementul clasei de elevi;**
3. **planificare și curriculum;**
4. **proiectare;**
5. **activitate independentă, individuală;**
6. **activitate pe grupe.**

Misiunea profesorilor nu este simplă; ei trebuie să înțeleagă acest lucru și să adopte o atitudine pozitivă față de acest tip de învățământ, în favoarea copiilor: clasele trebuie să fie bine organizate, dotate din punct de vedere al resurselor educaționale, să sugereze activități antrenante prin colțurile tematice organizate. Unitățile școlare în care predau oameni dedicați meseriei vor fi eficiente.

Îmbunătățirea învățământului simultan prin diverse proiecte și programe europene

Anii 2000 au adus noi perspective asupra acestui tip de învățământ. El nu a dispărut, pentru că va constitui mereu o realitate a învățământului mondial. Numeroase proiecte cu finanțare europeană au vizat și acest tip de învățământ, proiecte accesate prin Programul Lifelong Learning (Comenius).

Proiectele Comenius se adresează instituțiilor de învățământ preuniversitar de stat și private (de la grădiniță la școli postliceale) și tuturor membrilor comunității educaționale care își desfășoară activitatea în acest sector – elevi, personal didactic, autorități locale, asociații de părinți.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Prin aceste proiecte se sprijină financiar realizarea de parteneriate școlare, proiecte de formare a personalului didactic, rețele de parteneriat școlar, precum și participarea la stagii de formare inițială și continuă pentru creșterea calității și consolidarea dimensiunii europene în educație.

În lipsa unei perfecționări a cadrelor didactice ce lucrează în învățământul simultan, cele mai multe proiecte au vizat formarea personalului didactic și participarea la stagii de formare inițială și continuă pentru creșterea calității și consolidarea dimensiunii europene în educație. În principal, aceste proiecte au urmărit perfecționarea profesorilor în ceea ce privește utilizarea mijloacelor multimedia și folosirea TIC-ului în activitatea didactică.

În lipsa unor cărți de metodică, speciale pentru învățământ simultan, aceste mijloace sunt foarte benefice, ele suplinind costuri financiare și de timp.

Costas Tsolakidis a argumentat de ce TIC-ul a devenit indispensabil în activitatea didactică.

În general, TIC poate oferi mijloacele și instrumentele necesare învățământului pentru a reduce timpul pierdut și pentru a crește timpul de învățare pentru toți elevii.

Aspectele identificate sunt:

A. Criteriul organizațional: TIC este util în administrarea instituției de învățământ, în asigurarea relației școală – mediul educațional exterior.

Școlile simultane există într-o zonă izolată, cu un număr redus de elevi și un număr redus de cadre didactice; de aceea, de cele mai multe ori, învățătorul deține și funcția de director. Îndeplinirea sarcinilor specifice funcției manageriale este indispensabil legată de tehnicile informatizate.

B. Criteriul pedagogic: În predarea simultană există două tendințe – de îmbunătățire a practicilor pedagogice vechi și de inovare prin utilizarea mijloacelor TIC. Folosit în rezolvarea sarcinilor manageriale, va simplifica timpul profesorului pe care îl va folosi în vederea pregătirii lecțiilor pentru a doua zi. TIC va transforma materialul educațional într-unul accesibil și dinamic.

C. Criteriul social: TIC va ajuta la consolidarea relației școală – comunitate locală. Mijloacele multimedia nu vor fi folosite doar pentru elevi. Cu ajutorul instituțiilor locale ce va sprijini financiar achiziționarea de echipamente, profesorul își va organiza sala multimedia pentru a organiza cursuri pentru adulți, va prezenta piese de teatru și va organiza competiții în care îi va implica și pe localnici. Aceste mijloace pot fi folosite și pentru comunicare, dacă în zonă există familii de emigranți sau stabilite temporal în zonă, pentru a munci. Ele vor putea ține mai ușor legătura cu rudele lor, vor avea acces la elemente ce țin de etnia și cultura lor. NEMED – Network of Multigrade Education – a reunit specialiști în educație și cercetători din 10 țări europene, având preocupări comune în cercetarea, intensificarea și sprijinirea educației simultane, atât în țările de origine, cât și la nivel european: ORIENE – Observatorul cercetărilor în inovarea educației (Austria), Universități din Cipru, Lisabona, Barcelona, Politehnică – București, Lecce – Italia, Londra.

Proiectul a urmărit să stimuleze efortul de a aduce învățământul cu predare simultană în atenția politicilor în domeniu și să contribuie astfel la îmbunătățirea educației simultane, să realizeze o analiză detaliată a problemelor învățământului simultan, în termeni de predare-învățare, dar și a condițiilor caracteristice învățământului simultan în Europa, să facă recomandări privind îmbunătățirea învățământului simultan la nivel european, să ofere suport și asistență specializată profesorilor, să evalueze aplicarea metodologice și practicilor bazate pe TIC referitoare la învățarea simultană.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fiecare instituție parteneră a realizat o analiză a nevoilor învățământului simultan și a celor mai bune practici. NEMED a oferit sprijin permanent profesorilor școlilor cu predare simultană conectate la Internet, asigurând în paralel comunicarea între școlile cu predare simultană greu accesibile.

La final, s-a realizat un raport asupra învățământului cu predare simultană care include și recomandări cu privire la îmbunătățirea acestui tip de educație la nivel european.

Prin acest raport, proiectul devine accesibil tuturor celor care pot acționa în domeniul învățământului simultan, cu scopul îmbunătățirii calității educației primare în Europa.

Activitățile proiectului sunt structurate metodologic în jurul conceptelor centrale aprofundându-se diferite aspecte ale învățământului cu predare simultană. Grupurile lucrează independent, însă periodic se reunesc, făcând schimb de idei, opinii și rezultate astfel încât să valorifice cât mai bine rezultatele cercetărilor întreprinse.

Subiectele avute în vedere au fost: TIC pentru școli cu predare simultană, Managementul clasei cu predare simultană, Societate, cultură și învățământ simultan, Modalități de învățare în clasele cu predare simultană, Dezvoltarea resurselor educaționale pentru învățământ simultan, Politici pentru învățământ simultan.

MUSE – Multigrade School Education – a avut drept scop mărirea capacității profesionale a cadrelor didactice din școli cu predare simultană și dezvoltarea competențelor acestora de a utiliza TIC-ul ca un instrument util în pregătirea de zi cu zi, dar și în dezvoltarea comunității locale.

Întrucât se adresează școlilor simultane, aflate în zone defavorizate, se urmărește nu doar atragerea spre școală și preocuparea față de mediul școlar, dar să și dovedească standarde înalte în ce privește fundamentul științific și metodic al activităților de predare-învățare.

Coordonat de aceeași universitate din Grecia, proiectul a urmărit implementarea sa în școli din Grecia, Finlanda, Spania și Marea Britanie.

Beneficiile aduse de TIC în activitatea didactică sunt multiple: încurajează profesorul să reflecte atent la propriul stil de predare, stimulează cadrele didactice să opereze cu noi concepte și să experimenteze noi situații, le dezvoltă o gândire critică și le oferă prilejul de a lucra în grupuri, colaborând cu alte cadre didactice și dezvoltându-și astfel abilități de comunicare.

Învățământul simultan va constitui mereu o realitate a învățământului din Europa și din lume. Rămâne lupta dintre autorități și cadre didactice cu privire la închiderea acestor școli.

În acest sens este interesantă observația profesorului grec Costas Tsolakidis: „Învățământul simultan fie nu există, fie există dar este invizibil, fie există «undeva» dar nu creează probleme, fie este recunoscut ca fiind problematic dar fără rezolvare și de aceea mai bine să nu fie menționat”. (Revista de Pedagogie • LXIV • 2016 (1) 67 68 ABORDĂRI TEORETICE (Tsolakidis, 2005, pp. 75-82)

El rămâne la convingerea că acest tip de învățământ va dăinui datorită faptului că satisface nevoi sociale și pedagogice; el constituie un aspect al învățământului cu o nevoie uriașă de cercetare: statistica și funcționarea claselor simultane în Europa, identificarea modului în care autoritățile educaționale le controlează și încearcă să le rezolve problemele cu care se confruntă, să identifice tendințe și totodată să sugereze politici și practici pentru profesor și autoritățile statului.

Concluzii

În ultimii ani, învățământul simultan a fost privit ca o povară a învățământului, în ansamblul său. Cu toate acestea, el continuă să fie o realitate a zilelor noastre.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În România, organizarea acestui tip de învățământ este reglementată prin Legea Educației Naționale 1/2011 și Ordinul MECTS 3062/19.01.2012.

Sunt antrenați atât învățătorii, cât și profesorii de religie, limbi străine și educație fizică, încadrați pe ore de specialitate la aceste clase.

Din nefericire, nu există suficiente mijloace – cursuri de perfecționare, schimburi de experiență – la îndemâna cadrelor didactice pentru a preîntâmpina cu succes dificultățile apărute pe parcursul desfășurării orelor la aceste clase.

Un risc al învățământului simultan este tratarea elevului doar dintr-o singură perspectivă, cea intelectuală, ignorându-i personalitatea, temperamentul. Cunoscând fiecare elev – potențial și aspirații – cadrul didactic reușește să alcătuiască colective omogene pentru fiecare clasă organic încheată în colectivul mai mare al claselor care desfășoară activitatea simultană.

Esențial pentru acest tip de învățământ este utilizarea a ceea ce știu și pot deja face elevii, sprijinindu-se unul pe altul, împărtășindu-și unul altuia experiențe, cunoștințe, mod de lucru pentru a învăța ceva nou.

Activitățile la care sunt antrenați toți elevii sunt, de asemenea, foarte importante în cazul predării simultane, deoarece contribuie la sudarea colectivului de elevi, ceea ce îi va face să comunice liber.

Concluzii

Demersul didactic trebuie să fie organizat în funcție de nevoile și intereselor elevilor, ceea ce presupune o bună cunoaștere a lor și o urmărire atentă a progresului fiecăruia, combinând optim tipurile de strategii didactice.

Învățătorul trebuie să pregătească cu multă atenție și dedicare lecțiile și în mod special conținutul activității independente a elevilor și să gândească unitar atunci când planifică conținuturile din programă.

Timpul petrecut la școală să fie folosit eficient cu alternarea activităților frontale și individuale la cele două clase.

Referințe bibliografice

Metodologia de organizare a claselor din învățământul preuniversitar în regim simultan - MEN

Școala cu învățare simultană, încotro? – didactic.ro
Modul predare simultană – scribd.com

Ilie Elena Lușa - Managementul clasei de elevi în condițiile învățământului simultan. Cojocariu, Venera Mihaela (2004) , Teoria și metodologia instruirii, București: Editura Didactică și Pedagogică.

Vasile Molan, Managementul învățământului simultan (disponibil pe site-ul www.ruralwings-project.net),

Activitatea didactică în condiții de lucru simultan cu două sau mai multe clase (publicat în revista „Învățământ primar”, nr. 1-2, 1995)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Informatica și TIC în gimnaziu - Provocări și soluții educaționale în context incluziv

Începând cu anul școlar 2017-2018 a intrat în vigoare prima programă școlară de „Informatică și TIC” pentru clasele V-VIII, elevii din clasa a V-a fiind primii care experimentează, în cadrul curriculumului național, noile tehnologii și își dezvoltă gândirea algoritmică. Sarcinile ce trebuie realizate în cei patru ani de gimnaziu sunt prevăzute pentru formarea a trei competențe generale: (1) Utilizarea responsabilă și eficientă a tehnicii de calcul și de comunicații; (2) Rezolvarea unor probleme elementare prin construirea unor algoritmi de prelucrare a informației; (3) Elaborarea creativă de produse informatice care să valorifice conexiunile dintre disciplina "Informatică și TIC" și societate. Conținuturile propuse pentru formarea competențelor menționate sunt:

1. Clasa a V-a {

1.1. Norme de ergonomie și de siguranță;

1.1.1 Normele de securitate și protecție a muncii în laboratorul de informatică;

1.1.2 Poziția corectă a corpului la stația de lucru;

1.2. Tipuri de sisteme de calcul și de comunicații;

1.2.1 Momente principale în evoluția sistemelor de calcul;

1.2.2 Sisteme de calcul și de comunicații întâlnite în viața cotidiană;

1.3. Elemente de arhitectură a unui sistem de calcul;

1.4. Tipuri de dispozitive: de intrare, de ieșire, de intrare-ieșire, de stocare a datelor;

1.5. Sisteme de operare;

1.6. Internet;

1.7. Editoare grafice;

1.8. Algoritmi. Date cu care lucrează algoritmi:

1.8.1. Noțiunea de algoritm;

1.8.2. Proprietăți ale algoritmilor;

1.8.3. Clasificarea datelor cu care lucrează algoritmi în funcție de rolul acestora (de intrare, de ieșire, de manevră);

1.8.4. Constante;

1.8.5. Variabile;

1.8.6. Expresii (operatori aritmetici, relaționali, logici; evaluarea expresiilor);

1.9. Structura secvențială (liniară):

1.9.1. Noțiunea de structură secvențială;

1.9.2. Forme de reprezentare ale structurii secvențiale într-un mediu grafic interactiv;

1.10. Structura alternativă (decizională):

1.10.1. Noțiunea de structură alternativă;

1.10.2. Forme de reprezentare ale structurii alternative într-un mediu grafic interactiv;

1.11. Medii grafice interactive pentru implementarea algoritmilor care conțin structura secvențială și sau alternativă

}

2. Clasa a VI-a {

2.1. Prezentări;

2.2. Animații grafice;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- 2.3. Elemente de interfață ale unei aplicații de exersare a algoritmilor;
- 2.3.1. Instrumente de bază utilizate în exersarea algoritmilor;
- 2.3.2. Etapele unui exercițiu algoritmic utilizând aplicația aleasă;
- 2.3.3. Structura repetitivă condiționată anterior;
- 2.3.4. Structura repetitivă condiționată posterior;
- 2.3.5. Structura repetitivă cu contor;
- 2.3.6. Modalități de reprezentare a algoritmilor (schemă logică și pseudocod);
- 2.3.7. Reguli elementare de notare a variabilelor și de indentare a instrucțiunilor în pseudocod;
- 2.4. Comunicare prin Internet

3. Clasa a VII-a {

- 3.1. Editor de texte;
- 3.2. Aplicații de prelucrare audio, respectiv audio-video;
- 3.3. Aplicații colaborative;
- 3.4. Limbaj de programare;
- 3.4.1. Facilități ale mediului de dezvoltare pentru un limbaj de programare: editare, rulare și depanare;
- 3.4.2. Structura programelor;
- 3.4.3 Vocabularul limbajului;
- 3.4.4. Date numerice;
- 3.4.5. Operații de citire și afișare a datelor;
- 3.4.6. Instrucțiuni/comenzi pentru implementarea în limbaj de programare a structurii liniare;
- 3.4.7. Instrucțiuni/comenzi pentru implementarea în limbaj de programare a structurii alternative;
- 3.4.8. Instrucțiuni/comenzi pentru implementarea în limbaj de programare a structurilor repetitive

4. Clasa a VIII-a {

- 4.1. Calcul tabelar;
- 4.2. Pagini web;
- 4.3. Șiruri de valori numerice:
- 4.3.1. Șir de valori (noțiuni introductive);
- 4.3.2. Operații cu șiruri de valori: citire, afișare, parcurgere;
- 4.3.3. Algoritmi de bază pentru șiruri de valori: numărare, sumă / produs, minim/maxim, verificare a unei proprietăți

Urmărind programa MEN-RO (2017) din perspectiva curriculumului național de informatică american (INFO-US) se constată următoarele:

- Competența generală (1) se referă la ariile INFO-US „Sisteme de calcul” și „Rețele și Internet”. Aria INFO-US „Date și Analiza datelor” este abordată în cadrul competenței (3). Competența (3) are mult mai multe activități de învățare în raport cu competența

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

(2) ceea ce arată că programa MEN-RO este mai mult orientată spre utilizare de sisteme de calcul și tehnologii și mai puțin spre aria „Algoritmă și programare”.

- Programa MEN-RO are în vedere noțiunile de etică, doar în clasa a VII-a, în contextul aplicațiilor colaborative. Drepturile de autor sunt avute în vedere în context „Internet”, nu și în legătură cu programele.
- Măsurile de siguranță în mediul online și protecția datelor sunt analizate în cadrul conținutului „Comunicare prin Internet” de la clasa a VI-a. Programa MEN-RO nu face referire la metode criptografice de protecția datelor.
- Competența (2) avută în vedere de programa MEN-RO se referă doar la realizarea de algoritmi simpli, fără a dezvolta funcții/proceduri utile pentru aplicații care au nevoie de reutilizarea codului deja dezvoltat. Nu rezultă din programă utilizarea mai multor tipuri de date, respectiv scheme de codificare a datelor. INFO-US [1] pune mai mult accent pe aria „Algoritmă și programare”, dovadă și numărul mare de indicatori de performanță asociați. Este explicabil, în acest context, ideea eliminării de la examenul de bacalaureat românesc a disciplinei Informatică și păstrarea doar a examenului de competențe digitale.
- Programa MEN-RO nu tratează deloc problema defectelor hardware/software. Deși programa MEN-RO pune accent pe procesarea datelor prin calcul tabelar, conținuturile nu tratează problema datelor „nefiabile” și modul în care un model poate fi utilizat, respectiv adaptat pentru realizarea de previziuni.

O analiză detaliată a indicatorilor INFO-US poate fi urmărită în [1] și [3]. Programa MEN-RO este disponibilă prin referința [2] fiind realizată în concordanță cu principiul fundamental al educației incluzive.

Observațiile de mai sus sunt valabile și în contextul analizei obiectivelor guvernului de la Londra (INFO-UK [4]), care de-a lungul a patru etape, acordă atenția cuvenită abstractizării, gândirii algoritmice, realizării de programe în context interdisciplinar și orientate spre societate.

Concluzii

Datorită mediului concurențial dintre școli și mai ales diferenței rural-urban în ceea ce privește resursa umană care să asigure predarea disciplinei Informatică și TIC în gimnaziu, școlile trebuie să depună eforturi pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, atragerea de cadre didactice cu competențe în domeniul Informatică, introducerea de activități pentru acoperirea unor aspecte care fie nu sunt prevăzute de programă, fie sunt tratate sumar.

Primul modul din cadrul programelor de formare ProFORM deși acoperă multe aspecte din zona utilizării TIC, acesta nu a avut ca obiectiv și aria Algoritmă și programare.

Astfel, managementul școlar trebuie să decidă optim, în funcție de caracteristicile locale, care sunt manualele potrivite pentru a fi utilizate în școală în cadrul disciplinei Informatică și TIC.

Bibliografie

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. INFO-US. <https://www.csteachers.org/page/standards>, 2016.
2. MEN-RO. Informatică și TIC pentru clasele V-VIII, Programa școlară, <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2017/01/informatica-si-TIC.pdf>, <http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/117-INFORMATICA%20si%20TIC.pdf> (ultimul acces 8.02.2019)
3. Grigore Albeanu, Marin Vlada, Radu Jugureanu, Noi paradigme pentru TIC și STEM (Science, Technology, Engineering și Mathematics) în învățământul românesc, Volumul CNIV 2017, pag. 28-35, online: http://c3.icvl.eu/papers2017/cniv/documente/pdf/sectiuneaA/sectiuneaA_lucrarea2.pdf (ultimul acces 8.02.2019)
4. INFO-UK. National curriculum in England: computing programmes of study, <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-computing-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-computing-programmes-of-study>, 2013 (ultimul acces 9.02.2019)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Utilizarea mijloacelor de procesare electronică a informațiilor pentru activitatea managerială în învățământul preuniversitar

Sistemul informațional poate fi definit ca ansamblul datelor, informațiilor, fluxurilor și circuitelor informaționale, procedurilor și mijloacelor de tratare a informațiilor menite să contribuie la stabilirea și realizarea obiectivelor organizației.

De reținut că o asemenea definiție a sistemului informațional are un caracter cuprinzător, în sensul că include, spre deosebire de definițiile date de alți specialiști și informațiile, fluxurile informaționale și mijloacele de prelucrare a datelor. După opinia noastră, definiția sistemului informațional pornind de la rolul său în ansamblul activității întreprinderii este o condiție sinequa-non pentru înțelegerea corectă, nu numai a problematicii informaționale, ci și în general, a problematicii manageriale.

Raporturile dintre sistemul informațional și cel informatic sunt de întreg-parte, primul incluzându-l pe al doilea. Tendința actuală, care se manifestă cu o intensitate progresivă, este de a amplifica utilizarea mijloacelor automatizate de tratare a informațiilor, concomitent cu restrângerea celor manuale și mecanizate.

Definiția de mai sus a sistemului informațional are și un caracter realist, prin aceea că nu condiționează ca ansamblul elementelor încorporate să fie riguros organizate și integrate. Componentele sistemului informațional Sistemul informațional al instituțiilor / firmelor este alcătuit din mai multe elemente strâns intercorelate:

1. Date și informații
2. Circuite și fluxuri informaționale
3. Proceduri informaționale
4. Mijloace de tratare a informațiilor

1. Datele și informațiile reprezintă componentele primare ale sistemului informațional, organic interdependente, ceea ce ne-a determinat să le abordăm împreună. Datele reprezintă descrierea cifrică sau letrică a unor acțiuni, procese, fapte, fenomene, referitoare la organizație sau la procese din afara sa, care interesează managementul acesteia. Unele date au caracter de informații, care sunt cele mai importante din punct de vedere managerial.

Prin informație, din punct de vedere al managementului, desemnăm acele date care aduc adresantului un spor de cunoaștere privind direct și indirect organizația respectivă, ce îi furnizează elemente noi, utilizabile în realizarea sarcinilor ce-i revin în cadrul respectivei organizației. În virtutea acestei calități, informația reprezintă temeiul principal al declanșării deciziilor și acțiunilor în cadrul organizației. Lucrările de specialitate privind managementul firmei fac frecvente referiri la informația economică.

Informațiile din cadrul organizațiilor sunt deosebit de complexe. Informația este o materie primă implicată în toate activitățile organizației. Orice proces de muncă, indiferent de natura sa, se bazează pe informații.

2. Fluxul informațional și procesul informațional

Circuitele și fluxurile informaționale Utilizarea informațiilor în procesele decizionale și de execuție din cadrul organizației implică ajungerea lor la adresant sau la beneficiarul de informații, adică este necesar un circuit informațional. Prin circuit informațional desemnăm traiectul pe care îl parcurge o informație sau o categorie de informații între emițător și destinatar.

De reținut că circuitele informaționale, prin lungime și debit informațional*, condiționează întreg proporție semnificativă funcționalitatea sistemului informațional al firmei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Fluxul informațional reprezintă cantitatea de informații care este vehiculată între emițătorul și beneficiarul pe circuitul informațional, caracterizat prin anumite caracteristici - lungime, viteză de deplasare, fiabilitate, cost etc. Indiferent de tip, este necesar ca circuitele informaționale să fie cât mai directe, în sensul evitării la maximum a punctelor intermediare de trecere, ceea ce determină atât creșterea vitezei de vehiculare a informațiilor, cât și diminuarea apariției deficiențelor informaționale.

De asemenea, este recomandabil ca circuitele informaționale să fie cât mai scurte, evitând prelungirea în aval și în amonte de beneficiarii informaționali vizați. Caracteristic organizațiilor moderne este folosirea într-o proporție din ce în ce mai mare a circuitelor informaționale electronice, bazate pe computere și telecomunicații. În plan informațional-managerial aceasta se reflectă în apariția așa numitei scanări contextuale.

3. Proceduri informaționale

O componentă a sistemului informațional ce tinde să dobândească un rol preponderent în organizațiile moderne o reprezintă procedurile informaționale. În esență, prin procedurile informaționale desemnăm ansamblul elementelor prin care se stabilesc modalități de culegere, înregistrare, transmitere, prelucrare și arhivare a unei categorii de informații, cu precizarea operațiilor de efectuat și succesiunea lor, a suporturilor, formulelor, modelelor și mijloacelor de tratare a informațiilor folosite.

La nivelul acestora se reflectă de o manieră edificatoare progresele înregistrate în conceperea și funcționarea sistemului informațional al organizației. Procedurile informaționale din organizațiile moderne prezintă un set de caracteristici care le conferă o utilitate și importanță decisivă în cadrul sistemului său informațional: ele trebuie să fie detaliate, sofisticate, formalizate, informatizate, operaționale și economice.

4. Mijloace de tratare a informațiilor

Totalitatea elementelor tehnico-materiale utilizate pentru culegerea, înregistrarea, transmiterea, prelucrarea, interpretarea și stocarea datelor și informațiilor reprezintă mijloacele de tratare a informațiilor, (de la cele mai simple (creion), la cele mai complexe (computer). Pentru sistemul informațional mijloacele de culegere, înregistrare, transmitere și prelucrare a informațiilor reprezintă suportul său tehnic.

Numărul, structura și performanțele tehnice și funcționale ale mijloacelor de tratare a informațiilor condiționează într-o măsură apreciabilă performanțele sistemului informațional și implicit performanțele organizației. Caracteristic organizațiilor contemporane este utilizarea unei game largi de mijloace de tratare a informațiilor, manuale, mecanizate, automatizate. Precizăm că, cele mecanizate sunt pe cale de dispariție.

Combinarea rațională a acestora, ca și obținerea lor, de altfel, implică o permanentă cunoaștere a cerințelor mediului din care organizația face parte și a stării resurselor proprii.

În consecință, este necesar ca sistemul informațional al organizației să îndeplinească cumulativ următoarele funcții:

- Decizională
- Documentare
- Operațională
- Educațională

În realizarea acestor funcții, sistemul informațional este confruntat cu probleme foarte complexe, dată fiind tripla dimensiune a informațiilor. Informațiile au o dimensiune individuală, în sensul că ele condiționează într-o proporție apreciabilă potențialul și realizarea aspirațiilor personale ale salariaților.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzionând, sistemul informațional constituie un subsistem de bază al managementului organizației, ce realizează multiple funcții, prezentând o dinamică accentuată. În condițiile trecerii la economia bazată pe cunoștințe și continuării schimbărilor revoluționare în domeniul informaticii, sistemul informațional devine din ce în ce mai important și condiționant pentru supraviețuirea și performanțele organizațiilor în toate domeniile.

5. Rolul TIC in eficientizarea activitatii managerului

Pentru a putea conduce eficace, orice conducator trebuie sa fie sigur ca ia decizii corespunzatoare obiectivelor, ca ia decizii care sunt compatibile cu resursele disponibile, ca sunt percepute adecvat de subordonati si aplicate intocmai. In acest scop el are nevoie de informatii, pe care le poate obtine prin intermediul sistemului informational, parte componenta a sistemului de management, alaturi de cel decizional, organizatoric si ce cel al metodelor si tehnicilor de management.

Conducatorul modern traieste astazi intr-un adevarat univers informational care, in absenta unui sistem adecvat de culegere, prelucrare, inter[retare si transmitere a informatiilor, risca fie sa se lase copleșit de avalansa acestora, fie sa resimta lipsa celor strict necesare adoptarii unor decizii.

Prezentam in continuare un posibil tablou de bord pentru directorul unei scoli. Datele si informatiile din tabloul de bord pot fi inregistrate in memoria calculatorului :

1. DATE GENERALE DESPRE SCOALA

- denumirea ;
- localitatea si judetul ;
- adresa ;
- telefon si fax ;
- accesul (mijloace de transport) ;
- numele si prenumele directorului si al adjunctilor ;
- numele si prenumele secretarului scoli, al contabilului si al administratorului ;

2. SCURT ISTORIC

- (anul infiintarii, nivelul de studii la infiintare – gradinita, scoala cu clasele I-IV, I-VIII etc, numarul salilor de clasa, profilurile, efectivele de elevi, personalitatile marcante care au studiat in scoala respectiva, au predat ori au condus-o etc)

3. PREZENTARE ACTUALA

- tipul de scoala ;
- efectivele de elevi – pe ani de studii ;
- personal didactic – pe categorii si grade ;
- spatii de invatamant, dotari, rezultate mai deosebite ;

4. INFORMATII PENTRU CONDUCERE

- orarul;
- planul de scolarizare si realizarea lui pe structura
- gradul (indicele) de utilizare a spatiilor de invatamant ;
- gradul (indicele) de utilizare a laboratoarelor scolare, salilor specializate si atelierelor
- frecventa elevilor
- frecventa cadrelor didactice;
- ritmicitatea notarii;
- graficul meditatiilor si consultatiilor;
- graficul pregatirii elevilor capabili de performanta superioara;
- graficul si tematica sedintelor consiliului profesoral;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- graficul și tematica sedintelor consiliului de administrație ;
- graficul și tematica sedintelor catedrelor și comisiilor metodice ;
- graficul și participarea la acțiunile metodice organizate de inspectoratul școlar ;
- graficul cu sedintele din afara școlii la care urmează să participe directorul și problemele care vor fi discutate acolo ;
- bugetul de venituri și cheltuieli ;
- planul de investiții și graficul de realizare a lucrărilor începute, comparativ cu termenele stabilite ;
- planul de dotări și graficul îndeplinirii, în raport cu termenele stabilite ;
- planul de aprovizionare ;
- planul de cercetare științifică și graficul realizării lui ;
- planul de perfecționare a pregătirii personalului didactic ;
- alte planuri și grafice, în funcție de etapa anului școlar (serbări școlare, activitate pe timpul vacanțelor școlare, alte evenimente : aniversări, comemorări etc) ;
- termene scadente (indiferent de acțiune) într-o săptămână și într-o lună ;
- evenimente deosebite petrecute în școală : la nivelul elevilor, cadrelor didactice, personalului administrativ ;
- situația sancțiunilor acordate ;
- alte date și informații considerate relevante de conducerea școlii.

Date și informații cuprinse în tabloul de bord al directorului sunt folosite pentru realizarea cartii de identitate a unității școlare, instrument care stă la baza evaluării unității de învățământ. Un profesor poate folosi un program de calcul tabelar (de exemplu, OpenOffice Calc sau Microsoft Excel) pentru a ține evidența notelor sau punctajelor acordate elevilor, iar media finală să fie calculată în mod automat. În era informației, resursele on-line sunt foarte importante și tind să înlocuiască modalitățile clasice de căutare a informației și explorare prin bibliotecă, cărți, articole vechi prin intermediul: bibliotecă digitală, e-mail, Skype, Yahoo Messenger, pagini Wiki, sit-uri Web, etc.

5. CONCLUZII

În urma analizelor făcute au fost formulate următoarele concluzii:

- Aplicațiile Excel ușurează munca depusă de un manager sau cadru didactic și nu numai, oferind formule și funcții ce efectuează în mod automat operațiile ce ar trebui executate manual de aceștia;
- O aplicație Excel oferă posibilitatea de realizare a statisticilor de diverse tipuri. Utilizarea Tehnologiilor de Informare și Comunicare se recomandă a fi folosite de toți profesorii, indiferent de disciplină, iar exemplul ar trebui să pornească de la manager, care trebuie să apeleze la aceste tehnologii cât mai des sau chiar permanent, ele nefiind condiționate de timp, spațiu, limită geografică și fiind foarte puțin costisitoare. Competențele digitale au un caracter transversal și pot fi utilizate în explorarea oricărui domeniu de cunoaștere.

II . Informatizarea educației constituie un scop general al sistemelor (post)moderne de învățământ, complementar cu cele care vizează democratizarea și conducerea managerială, angajate strategic în valorificarea resurselor pedagogice, din perspectivă predominant politică/civică și economică.

Un astfel de scop general este concentrat strategic asupra realizării procesului de informatizare a educației, în plan conceptual, nu doar tehnologic. Este proiectat pedagogic în urma analizei raporturilor prospective, existente sau potențiale, dintre valorile sistemului social cultural și cerințele de dezvoltare a sistemelor (post)moderne de învățământ.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Evoluțiile înregistrate la scara sistemului social cultural sunt marcate de fenomenul globalizării informației la nivel de: a) elaborare, procesare și difuzare a valorilor cunoașterii; b) preluare a unor modele existențiale afirmate universal, prin diferențiere, dar și prin complementaritate.

Cerințele de dezvoltare ale sistemelor (post)moderne de învățământ sunt determinate de evoluțiile culturii societății informaționale, caracterizate printr-un proces cumulativ de globalizare și de universalizare a produselor cunoașterii (științifice, tehnologice, artistice, etc.) și a unor modele existențiale, legitimate pe diferite circuite macrocomunitare, susținute economic și politic, care generează șanse, dar și riscuri pedagogice vizibile și invizibile. Ca scop general, angajat macrostructural, informatizarea educației are o dublă dimensiune: a) socială, reflectată la nivelul construcției sistemelor (post)moderne de învățământ; b) psihologică, implicată în valorificarea noilor tehnologii în proiectarea și realizarea procesului de învățământ. Sinteza pedagogică a celor două dimensiuni răspunde cerințelor paradigmei curriculumului, afirmate în contextul culturii societății postindustriale, postmoderne, bazată pe cunoaștere. Aceasta impune un anumit model de construcție a sistemului de învățământ și de proiectare a instruirii în cadrul procesului de învățământ.

Un exemplu istoric, de dată mai recentă, este marcat prin „Procesul de la Bologna”, angajat, la nivel de politică a educației, în afirmarea unei noi structuri de organizare a învățământului superior, universitar, care să asigure compatibilitatea studiilor în spațiul european. La nivelul învățământului școlar, modelul promovat, încă din anii 1960, a dobândit deja un caracter universal prin afirmarea unei noi structuri de organizare, care pune accent pe prelungirea duratei „școlii generale, de bază” până la vârsta de 16 ani, ca premisă a democratizării educației – prin egalizarea șanselor de reușită ale tuturor elevilor între clasele I-IX(X) – și a valorificării manageriale a tuturor resurselor pedagogice (informaționale, umane, didactico-materiale, financiare).

Direcția strategică principală, promovată prin scopul general al sistemului de învățământ, care vizează informatizarea educației, este relevantă la nivelul inovațiilor pedagogice anticipate prospectiv în activitatea de proiectare a activității de instruire în cadrul procesului de învățământ. Această direcție strategică principală valorifică ceea ce este esențial la nivelul informatizării în plan conceptual, profund, nu doar tehnologic, exterior.

Avem în vedere două procese complementare, caracteristice informatizării ca model cultural global, universal, reflectate specific la nivel pedagogic: a) selectarea informațiilor esențiale în contextul „exploziei informaționale”; b) plasarea acestor informații esențiale în rețele care să permită ordonarea și dezvoltarea lor permanentă în contexte deschise, relaționale, complexe, sinergice.

În concluzie, scopul strategic al informatizării educației nu se reduce la utilizarea noilor tehnologii, care, în lipsa unei medieri pedagogice, pot genera chiar „efecte perverse”, înregistrate în ultimii ani prin apariția „profesorului-laptop”. Miza pedagogică superioară este cea a proiectării curriculumului a planului de învățământ, a programelor și a manualelor școlare/universitare, a fiecărei lecții, a fiecărui curs universitar, în funcție de cele două procese caracteristice informatizării: a) selectarea informației esențiale; b) plasarea și valorificarea sa permanentă în rețea.

Referințe bibliografice

1. Allare, Yvan, Management strategic, București, Editura Economica, 1998;
2. Bizon, Nicu, Tehnologii de informare și comunicare în managementul educațional, Pitești;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

3. Bizon, Nicu, Oproescu, Mihai, Utilizarea mijloacelor electronice de procesare a informației în educație și management, Pitești;

4. Jinga, Ioan ; Managementul invatamantului, Editura ASE, Bucuresti ; 2003, p. 87-94

5. Nicolescu, Ovidiu (coord) ; Management, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti ;1992, p. 188-215

Electronice:

1. <http://www.slideserve.com/candie/utilizarea-mijloacelor-electronice-deprocesare-a-informatiei-in-educatie-si-management>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Dreptul la educație de masă

Inițiativele educației incluzive acordă adesea o importanță deosebită grupurilor care în mod tradițional nu s-au bucurat de oportunitățile educaționale. În aceste grupuri sunt incluși copiii săraci, cei care aparțin minorităților etnice și lingvistice, fetele (în unele societăți), copiii din zonele retrase și cei cu dizabilități sau cu nevoi educaționale speciale. De fapt, cercetările au demonstrat că aproape toți copiii se descurcă mai bine din punct de vedere academic și social în structuri incluzive. Prin urmare, din acest motiv educația incluzivă nu mai este precepută ca o abordare necesară pentru anumite grupuri de copii. Astăzi, în toate contextele naționale diferite în care se aplică, mesajul de bază al educației incluzive este că educația de bună calitate reprezintă un drept fundamental al omului și copiii au dreptul la educație de masă.

Educația incluzivă înseamnă faptul că toți copiii au acces la educație de calitate într-un mediu incluziv.

Cele trei componente ale acestei definiții pot fi înțelese după cum urmează:

1. TOȚI COPIII - “copii cu dizabilități, copii supradotați, copii fără adăpost, copii din zone izolate sau aparținând unor grupuri nomade, copii aparținând unor minorități lingvistice, etnice sau culturale, copii cu HIV sau aparținând oricăror altor grupuri vulnerabile” – Declarația de la Salamanca (1994).

2. EDUCAȚIA DE CALITATE este definită ca fiind crearea de oportunități reale de obținere a succesului în experiența de învățare. Cu alte cuvinte, calitatea educației nu se măsoară în termeni de performanță, promovabilitate, infrastructură, tehnologie și confort, ci în capacitatea sistemului, a școlii și a dascălului de a crea oportunități de învățare pentru orice copil/elev.

3. MEDIUL INCLUZIV înseamnă acel mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați TOȚI copiii, indiferent de gen, caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (UNESCO).

Incluziunea în educație înseamnă:

- Respect pentru diversitate,
- Beneficii pentru toți elevii, nu orientarea doar către cei excluși,
- Asigurarea accesului egal la educație sau stabilirea unor măsuri pentru anumiți copii fără ca aceștia să fie separați sau excluși.

Incluziunea în educație NU înseamnă :

- Doar reforma educației speciale, ci a întregului sistem de educație,
- Doar răspunsul la nevoile anumitor copii, ci o îmbunătățire a calității educației pentru toți elevii,
- Măsuri în școlile speciale, ci suport pentru elevi în școlile de masă,
- Doar răspunsul la nevoile copiilor cu dizabilități,
- Satisfacerea nevoilor unui copil/elev în detrimentul altuia.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ este un **PROCES** prin care răspundem diversității nevoilor copiilor prin creșterea gradului de participare la învățare și reducerea excluziunii. Aceasta presupune

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

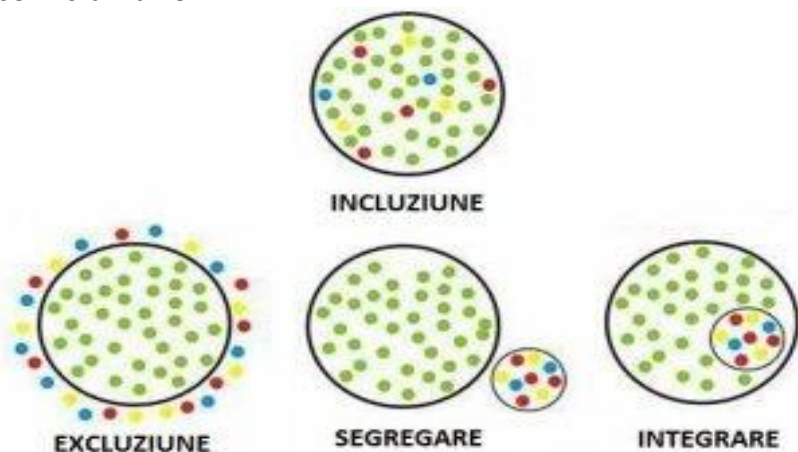
Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

o serie de schimbări de substanță din perspectiva conținutului educațional, a abordării didactico-pedagogice, a structurii sistemului de educație și a strategiilor educaționale.

De ce incluziune?

(“Modul Online: Curs Introductiv de Educație Incluzivă, Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități, Autor: M. M. Turza, București, 2017, www.educațieincluzivă.info ”)

Oferta educațională segregată separă copiii de semenii lor. Stabilirea sau extinderea ofertei educaționale separate nu ajută la identificarea și înlăturarea barierelor care împiedică copiii să învețe în școli normale.

- ➔ **Educația incluzivă ajută școlile normale să depășească aceste bariere pentru a putea veni în întâmpinarea nevoilor de învățare a tuturor copiilor.**
- ➔ **Educația incluzivă încurajează persoanele responsabile cu elaborarea politicilor și pe manageri să identifice în cadrul sistemului de educație barierele educaționale care exclud anumite grupuri de copii, modul lor de apariție și metoda de eliminare.**

De obicei, aceste bariere includ:

- Un curriculumul proiectat ineficient și neadecvat.
- Profesori care nu au fost formați pentru a lucra cu copii care au diverse nevoi.
- Materiale media inadecvate de predare.
- Clădiri inaccesibile.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Educația incluzivă este un drept al omului, este un tip de educație de calitate sporită și are sens social.

- Toți copiii au dreptul la educație de masă.
- Nici un copil nu trebuie subestimat sau discriminat prin excluderea dintr-o clasă sau școală din cauza etniei, nevoilor speciale sau din cauza unor alte aspecte care îl deosebesc de majoritate.
- Peste tot în lume, persoanele care au fost incluse într-un proces de segregare sau într-un sistem educațional "special" sunt primele care solicită eliminarea segregării – ele vorbesc din proprie experiență atunci când afirmă că pentru ele oferta educațională segregată însemna o ofertă educațională sub-standard.
- Perpertuarea segregării reprezintă utilizarea inechitabilă și deseori insuficientă a resurselor.
- Cercetările arată că copiii tind să se descurce mai bine din punct de vedere academic și social în structurile incluzive.
- Segregarea îi învață pe copii să fie temători și ignoranți și determină apariția prejudecăților. De asemenea segregarea nu dezvoltă tinerilor calitățile de care aceștia au nevoie pentru a-și dezvolta abilitățile personale, sociale și profesionale necesare unei persoane adulte.
- Toți copiii au nevoie de o educație care să îi ajute să dezvolte relații cu diferite categorii de persoane ce provin din diverse medii și care au diferite abilități. Educația trebuie să îi pregătească pentru a trăi și munci într-o societate diversificată.
- **Numai incluziunea poate reduce temerea și poate construi relații de prietenie bazate pe respect și înțelegere.**

Care sunt efectele incluziunii în cadrul educației?

Incluziunea în educație implică:

- Aprecierea tuturor cursanților și a personalului în mod egal.
- Creșterea gradului de participare a cursanților și reducerea excluderii lor din culturile, curriculumul și comunitățile școlilor.
- Restructurarea culturilor, politicilor și practicilor în școli încât acestea să răspundă diversității vârstelor populației școlare.
- Reducerea barierelor de învățare și participare a tuturor cursanților.
- Învățarea din încercările de a depăși barierele care împiedică anumiți cursanți să aibă acces și să participe la procesul de luare a deciziilor.
- Utilizarea diferențelor dintre cursanți drept resurse de sprijinirea a procesului de învățare și nu transformarea acestor diferențe în probleme ce trebuie depășite.
- Recunoașterea dreptului studenților la o educație de bună calitate în localitatea lor
- Îmbunătățirea școlilor atât pentru personal cât și pentru cursanți.
- Sublinierea rolului școlilor atât în cadrul procesului de construirea a comunității și de dezvoltare cât și în procesul de îmbunătățire a rezultatelor.
- **Încurajarea** relațiilor de ajutorare reciprocă dintre școli și comunități.
- Renoașterea faptului că incluziunea în educație reprezintă un aspect al incluziunii în societate.

Incluziunea ca proces

Educația incluzivă înseamnă că toți copiii și tinerii învață împreună în structuri obișnuite ale învățământului preșcolar, școlar și superior.

Incluziunea implică ca toți copiii să participe în viața și activitățile școlii indiferent de nevoile pe care le au.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Incluziunea este văzută ca un proces continuu de depășire a barierelor de învățare și participare pentru toți copiii și tinerii.

Pe de altă parte, segregarea atrage bariere care pot fi utilizate pentru a avansa motive de excludere a copiilor și tinerilor din școlile sau clasele "obișnuite".

Indexul pentru incluziune, publicat pentru prima dată în 2000 de Centrul de Educație Incluzivă și care astăzi este utilizat peste tot în lume, definește incluziunea drept "procesele de creștere a gradului de participare și de reducere a gradului de excludere a cursanților din culturile, curriculumul și comunitățile școlilor locale".

În acest sens incluziunea și segregarea nu sunt stări fixe. Școlile se îndreaptă treptat spre incluziune rezolvând problema segregării.

Cateva reguli pentru crearea mediului educațional incluziv

(Adaptare după L. Candu, *Înțelegerea și satisfacerea necesităților copiilor în clase incluzive*. Ghid pentru pedagogi (traducere), Chișinău, UNESCO, 2003)

1. Incluziunea tuturor copiilor

Valoarea educației incluzive derivă, pentru elevii cu CES, din întâlnirea și comunicarea cu ceilalți colegi.

☑ Profesorii ar putea să explice celorlalți copii motivele pentru care unii nu pot vorbi, se comportă diferit, se deplasează cu deficiențe etc. **Diversitatea ar trebui recunoscută și respectată.**

Creați situații educaționale prin intermediul cărora elevii să descopere singuri cum colaborează cu colegii lor.

☑ Atitudinile negative reprezintă, de obicei, cel mai mare obstacol în calea incluziunii. Copiii din clasă/școală s-ar putea să nu fie obișnuți cu copiii cu CES. Părinții pot fi îngrijorați de „coboșirea standardelor”, în cazul în care copiii cu CES sînt incluși în clasele ordinare. Profesorii constituie un factor esențial în cultivarea unor atitudini pozitive printre copii, părinți și bineînțelese, printre colegi.

☑ În clasă, creați condiții pentru „meditațiile colegiale”. Elevii mai competenți pot să-i ajute pe cei care obțin performanțe mai modeste. De asemenea, asigurați-vă că elevii cu nevoi speciale pot să aducă o contribuție importantă în cadrul activităților școlare, astfel încât să nu devină dependenți sau obiecte ale „ajutorului”.

☑ Distribuți însărcinări care să fie efectuate în grup, astfel ca toți copiii să poată contribui la îndeplinirea lor, recunoscîndu-li-se în același timp aportul personal.

☑ Gîndiți-vă cum pot copiii cu CES să participe la jocuri și activități sportive. De exemplu, un copil deficienț de vîz poate fi partenerul unui copil tipic la probele de alergare. Sau inițiați un joc în care toți copiii se mișcă cu ochii legați.

☑ Susțineți talentele tuturor copiilor, încurajînd participarea lor în cadrul activităților artistice din școală.

2. Comunicarea

Comunicarea este esențială în educație. Profesorii trebuie să comunice cu copiii, copiii cu profesorii și copiii între ei.

Cînd predau, profesorii trebuie să comunice într-un mod foarte clar. Elevii sînt diferiți și posedă diverse stiluri de învățare: unii învață mai bine vizual, alții – auditiv sau exersînd. Un bun profesor întotdeauna folosește canale sau căi de comunicare variate și repetă conținuturile esențiale folosind activități de învățare în clasă și în alte împrejurări.

Profesorul ar trebui:

☑ Să fie văzut bine de către toți elevii - mai curînd să stea în picioare decît așezat la catedră.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- ☑ Să vorbească clar și să ridice (ușor) vocea, dar să nu strige. Să folosească cuvinte simple și fraze scurte.
- ☑ Să atragă atenția elevilor asupra mesajelor importante: „ascultați cu atenție” - și să stabilească contacte vizuale cu aceștia. Să repete mesajele importante.
- ☑ Să folosească gesturi și expresii ale feții în timpul vorbirii pentru a-și face înțeles mesajul. Să verifice dacă elevii au înțeles.
- ☑ Să încurajeze copiii să recunoască atunci când nu înțeleg materia, ridicând mâna și punând întrebări. De asemenea, ar trebui să facă același lucru dacă n-au înțeles ce au spus alți elevi.
- ☑ Să încurajeze copiii să mimeze ori să gesticuleze pentru a transmite mai clar mesajul.
- ☑ Deseori colegii de clasă sau frații și surorile unui copil cu CES pot să-l ajute pe profesor pentru a-l înțelege, de aceea trebuie de apelat la ajutorul lor.
- ☑ Să îmbogățească comunicarea orală cu imagini, desene și mesaje scrise.

3. Amenajarea sălilor de clasă

Aspectul sălilor de clasă poate ajuta sau, dimpotrivă, îngreuna procesul de învățare al elevilor.

- ☑ Copiii cu nevoi speciale trebuie să stea aproape de profesor și de tablă.
- ☑ Încercați să aranjați sala astfel încât copiii să se poată mișca liber, în special dacă au probleme de mișcare sau de vedere. Luați în calcul și faptul că unii copii ar putea avea nevoie de mai multă lumină, în timp ce alții ar putea avea ochi mai sensibili.
- ☑ Mesele sau băncile elevilor pot fi aranjate în grupuri, astfel ca ei să poată lucra cu ușurință împreună și să se poată ajuta reciproc.
- ☑ Dacă spațiul o permite, încercați să delimitați o zonă în sala de clasă unde să lucrați cu anumiți copii individual sau în grupuri mici în intervale de timp scurte.
- ☑ Este bine să aveți la îndemână o varietate de activități pe care copiii să le poată folosi dacă și-au terminat sarcinile înaintea celorlalți. Aceasta ar putea include o minibibliotecă, fișe de lucru și jocuri.
- ☑ Este indicat să afișați schemele și posterele mai curînd la nivelul ochilor copiilor decît sus, pe perete, folosind caractere, imagini și simboluri mari, astfel ca acestea să fie ușor văzute și înțelese de către toți copiii. De asemenea, puteți adăuga diferite obiecte reale pentru a fi atinse, ajutînd astfel copiii cu dificultăți de vedere.
- ☑ Unele lecții ar fi mai bine să se țină în afara sălii de clasă (de exemplu: la științe, biologie).

4. Proiectarea orelor

Proiectarea lecției face mai eficient procesul educațional.

- ☑ Cînd proiectați o oră, gîndiți-vă la rezultatele dorite pentru clasă, luată ca un tot întreg, iar apoi la cele individuale. Astfel veți fi capabili să adaptați lecția și sarcinile date elevilor în funcție de capacitățile, interesele și motivațiile lor. De exemplu, în timp ce clasa face exerciții de adunare, unui elev i se pot da cinci operații în loc de zece, iar altul ar putea lucra la un nivel și mai simplu - să numere elementele unor mulțimi. Așadar, la aceeași lecție, profesorul lucrează la diferite niveluri, în funcție de nevoile copiilor.
- ☑ Gîndiți-vă cum puteți să implicați activ copiii la lecție. De exemplu, la lecția despre unitățile de măsură, elevii își pot afla înălțimea ajutîndu-se unul pe altul.
- ☑ Alegeți cuvintele-cheie pe care le veți folosi la lecție. Menționați-le la începutul lecției și asigurați-vă că elevii le-au înțeles.
- ☑ Pregătiți fișe de lucru pentru a le folosi în timpul lecției. Acestea pot fi alcătuite ținînd cont de nevoile particulare ale copiilor, cum ar fi: caractere mari pentru cei cu deficiențe de vedere sau fișe simple pentru cei cu întîrzieri în dezvoltare intelectuală. Puteți să le păstrați pentru a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

le folosi în viitor sau pentru un eventual schimb cu colegii. Totuși, țineți minte că elevii sînt diferiți și ar putea fi nevoie să personalizați sarcinile.

☑ Fiecare lecție ar trebui să fie alcătuită din diferite tipuri de activități: activități cu toată clasa, lucru în grup, lucru în perechi, sarcini individuale. Lucrul în grup facilitează participarea tuturor elevilor și reprezintă un mod excelent de a răspunde necesităților individuale.

Recurgeți la diferite grupări ale elevilor (mixte/ după capacități/ după interese) și schimbați frecvent componența grupurilor pentru a evita etichetarea și clasificarea.

☑ Adaptați ritmul de predare și volumul materialului la timpul de care dispuneți. Este mai bine să fiți selectiv decît să încercați să abordați prea multe aspecte la o oră.

5. Curriculum individualizat

Profesorii trebuie să țină cont de nevoile individuale ale copiilor atunci cînd își proiectează lecțiile.

O modalitate de a face acest lucru este întocmirea unui curriculum individualizat la disciplină pentru copilul cu CES, de prevederile căruia se va ține cont la elaborarea proiectului lecției.

☑ Curriculumul individualizat trebuie elaborat în contextul întocmirii Planului educațional Individualizat. Profesorul poate solicita opinia părinților la elaborarea curriculumului individualizat, în sensul proiectării unor aspecte pornind de la necesitățile și interesele copilului.

De asemenea, ar fi bine să-i încurajați să-și ajute copiii acasă. Elevii pot fi implicați în revizuirea curriculumului individualizat care îi vizează. Aceștia ar putea să vă indice punctele forte, dar și dificultățile pe care le întâlnesc în activitățile școlare.

☑ Pentru a elabora un curriculum individualizat funcțional, profesorii trebuie să observe și să evalueze nivelul de pregătire, interesele și nevoile speciale ale elevilor. Să identifice ce pot face singuri, cu puțin sau fără nici un ajutor din partea profesorilor sau colegilor. Puteți afla acest lucru din ceea ce fac în clasă sau testîndu-le capacitățile, solicitîndu-i să îndeplinească sarcini variind de la simplu la compus.

☑ Se recomandă a revizui curriculumul individualizat la sfîrșitul fiecărui semestru școlar.

Acesta e momentul potrivit pentru a analiza progresul copilului și pentru a stabili noi obiective. Acestea nu ar trebui să fie prea dificile pentru a nu descuraja copilul, totuși trebuie să-i solicitați potențialul pentru dobîndirea de noi abilități. Dacă însă copilul învață rapid cele propuse, puteți adăuga noi însărcinări. Cînd scopurile se dovedesc a fi prea dificile, încercați să împărțiți sarcina în pași mai mici, motivînd copilul să lucreze asupra acestora.

6. Ajutorul individual

Copiii cu cerințe educaționale speciale au nevoie de ajutor și susținere. De aceea ei vor cîștiga mai mult dacă procesul de predare-învățare-evaluare va fi orientată spre nevoile lor particulare. Dar cum pot obține copiii ajutor individual? Prezentăm mai jos cîteva idei pe care profesorii leau găsit utile.

☑ Cînd clasa e ocupată cu îndeplinirea unei sarcini, profesorul ar putea lucra cu unul sau doi copii, trecînd cu ei peste punctele principale ale lecției sau ajutîndu-i să înceapă lucrul individual legat de tema dată.

☑ Copiii cu nevoi speciale pot forma perechi cu alți elevi, care-i pot susține și ajuta să-și organizeze lucrul după ce au realizat sarcinile lor. Astfel de „meditații colegiale” pot fi utile și unora, și altora.

☑ Elevii mai mari din școală pot fi programați să-i ajute pe cei cu nevoi speciale, ajutorul dat poate face parte din cursurile de asistență socială.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

☑ Voluntarii sau personalul programelor de reabilitare comunitară constituie o altă sursă pentru sprijinul individual. Ei pot fi de ajutor când copilul începe școala, întrucât cunosc copilul și familia respectivă.

7. Materiale ajutătoare

Dificultățile copiilor pot fi uneori depășite folosind materiale și dispozitive speciale pentru a compensa deficiențele lor particulare. Câteva exemple evidente: ochelarii pentru a vedea mai bine, cârjele și scaunele cu rotile pentru a-i ajuta să se miște mai ușor prin școală, aparatele auditive.

Tipuri de materiale ajutătoare:

☑ **Supporturi didactice:** profesorii folosesc frecvent astfel de tip de materiale: fișe pentru lecțiile de citire, postere, imagini etc. Merită să se investească timp pentru confecționarea lor, deoarece sînt de mare ajutor în procesul de învățare a copiilor. Nu ezitați să apelați și la ajutorul elevilor. Pentru copiii cu dificultăți de învățare, ar putea fi nevoie să folosiți caractere mai mari sau să dispuneți de indicii tactile, care să-i ajute.

☑ **Jucării:** Din resturi de materiale pot fi confecționate o gamă de jucării pentru copiii mai mici: sunători, păpuși, marionete, jocuri de puzzle și instrumente muzicale. Unele jocuri precum dominoul pot fi făcute mai mari și cu puncte în relief pentru a-i încuraja pe copiii cu deficiențe de vedere sau cu întârziere în dezvoltarea intelectuală.

☑ **Mobilier de sală:** Copiii cu deficiențe motorii pot avea dificultăți de ședere. Ei pot beneficia de scaune speciale sau suporturi pentru susținere în poziție verticală.

☑ **Mijloace de deplasare:** Acestea includ cărucioare, cadre de deplasare și cârje pentru copiii cu deficiențe motorii, și bastoane pentru copiii cu deficiențe de vîz.

☑ **Mijloace de comunicare:** Copiilor li se poate da o planșetă pe care se pot plasa imagini, simboluri sau cuvinte. Profesorii și copiii pot astfel comunica unii cu alții folosind planșeta.

8. Controlul comportamentului

Toți profesorii și personalul din școală care se ocupă de elevi ar trebui să convină asupra unei abordări comune, care să vizeze reacția la comportamentul copilului, mai ales în ceea ce privește folosirea metodelor de corectare a comportamentului.

☑ Puteți identifica cauzele comportamentului copiilor? Le place să atragă atenția celorlalți copii sau a profesorilor? Observînd momentul în care un elev se comportă într-un fel anume, puteți obține indicii asupra cauzelor comportamentului respectiv pentru a stabili măsurile potrivite pe care ați putea să le luați.

☑ Deseori elevii vor da semne care avertizează despre începutul comportamentului deviant. Dacă le puteți identifica, încercați să distrageți atenția copilului: dați-vă mai aproape și puneți-i mîna pe umăr în timp ce continuați lecția sau rugați copilul să facă o activitate pe care știți că o poate face și îi place.

☑ Copilul cu CES ar putea beneficia de o zi de școală mai scurtă sau de pauze de odihnă în plus. Este mai bine ca acesta să se comporte adecvat tot timpul cît se află în clasă decît să stea la lecție purtîndu-se necorespunzător. Programul zilnic poate fi mărit gradual.

☑ Profesorii ar trebui să recompenseze copilul atunci cînd se comportă adecvat sau a terminat cu succes setul de sarcini. Faceți acest lucru lăudîndu-l și obținînd recunoașterea meritelorsale de către colegi. Orice plan de control al comportamentelor inadecvate trebuie să include încurajarea comportamentelor pozitive. Altfel copiii învață ce nu trebuie să facă, și nu ajungă să învețe ceea ce trebuie să facă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- ☑ Discutați cu elevii impactul pe care-l pot avea comportamentele asupra celorlalți. Activitățile dramatice, cu interpretarea diferitelor roluri, îi pot face pe elevi să-și trăiască și să-și exteriorizeze emoțiile.
- ☑ Aflați din familie dacă copilul are același comportament și acasă. În caz afirmativ, planificați cu părinții/asistenții o abordare comună vizavi de reacția la aceste manifestări.
- ☑ Țineți minte: o metodă eficientă în cazul comportamentului unui elev ar putea să nu fie potrivită în cazul altui elev. Reacțiile planificate și consecvențe reprezintă cheia succesului.

9. Lucrul în echipă

Profesorii nu trebuie să activeze izolat.

- ☑ Cereți sfaturi celorlalți profesori din școală. Acesta nu este un semn de nereușită! Puteți învăța foarte multe unii de la alții. Un grup de profesori se poate reuni o dată pe săptămână pentru 30 de minute. În fiecare săptămână unui profesor îi vine rândul să prezinte succint o problemă specifică: aceasta ar putea viza găsirea unei modalități potrivite pentru a rezolva o situație referitoare la un copil cu CES etc. Ceilalți profesori trec în revistă posibile soluții, după care profesorul ar trebui să le selecteze pe cele mai promițătoare.
- ☑ Rezervați-vă timp pentru a observa cum își organizează lecțiile alți pedagogi și invitați-vă colegii să asiste la lecțiile dvs. Puteți discuta împreună aspectele pozitive și cele care pot fi îmbunătățite.
- ☑ Școala ar putea delega profesorii la stagii de perfecționare cu tematica educației incluzive, după care aceștia ar putea face o prezentare pentru colegi și și-ar împărtăși plusul de învățare obținut.
- ☑ Aflați dacă există în localitate specialiști în educație incluzivă, de exemplu membri a unor echipe de proiect de reabilitare comunitară etc. Încercați să vă întâlniți cu ei pentru a le obține sfatul. E și mai bine dacă aceștia vă vizitează la școală pentru a vă vedea pe Dvs. și pe copilul cu CES în cadrul lecției.

EVALUARE

1. Există și alte căi pentru a vă asigura că elevii cu cerințe educaționale speciale sînt integrați social în școală? Notați-le pe cele care le-ați putea folosi cel mai des în școală Dvs.

- ☑
- ☑

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

2. Există și alte schimbări pe care le-ați făcut sau ați putea să le faceți în modul de a comunica cu elevii?

3. Notați schimbările pe care le-ați face în sala de clasă.

4. Știți și alte lucruri pe care profesorii ar trebui să le proiecteze?

5. Întocmiți o secvență a unui curriculum individualizat (de exemplu: formulați un set de strategii didactice) pentru un copil cu CES din clasa unde predați.

6. Există și alte modalități de a oferi copiilor ajutor individual? Notați-le pe acelea care, cel mai probabil, vă vor fi de folos în activitatea didactică.

7. Ce materiale și echipamente pentru copiii cu CES aveți în clasă/școală?

De ce materiale și echipamente ar mai trebui să beneficieze elevii cu CES?

8. Ați descoperit și alte metode care vizează monitorizarea comportamentului copiilor?

Ce metode credeți că merită a fi aplicate în lucrul cu elevii?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

9. În școală/clasă există un regulament de ordine internă? Ce schimbări ar trebui făcute ca să fie în beneficiul copiilor cu CES?

10. Există și alte modalități de a oferi copiilor cu CES ajutor individual? Notați-le pe acelea care ar fi utile în activitatea didactică.

11. Întocmiți o secvență a unui curriculum individualizat pentru un copil cu CES din clasa unde predați (de ex.: formulați câteva finalități de învățare)

12. Există și alte schimbări pe care le-ați făcut sau ați putea să le faceți în modul de a comunica cu elevii?

•

•

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *** Cerințele speciale în clasă. Pachet de resurse pentru instruirea profesorilor, UNESCO, 1993, versiunea în limba română (1995) cu sprijinul UNICEF.
2. *** Declarația de la Salamanca și direcțiile de acțiune în domeniul educației speciale: Acces și calitate, Salamanca, Spania, iunie 1994, tradusă și publicată în limba română prin grija Reprezentanței Speciale UNICEF în România, 1995.
3. *** Incluziunea în educație. Ghid de politici (2009), UNESCO, traducere RENINCO, București, 2011
- 4.
5. Carta Europeană a drepturilor fundamentale ale omului (2000)
6. Cerghit I. Metode de învățământ Iași: Polirom, 2005.
7. Ecaterina Vrasmaș, Traian Vrasmaș – coord. Educația incluzivă în grădiniță :
8. Ghid CDS, RENINCO & UNICEF, 2005
9. <http://www.csie.org.uk/publications/inclusion-indexexplained.shtm>
10. Index pentru incluziune (Centru pentru studii de educație incluzivă)
11. Manifest pentru educația incluzivă – Campanii – Alianța pentru educație incluzivă
12. Miroiu, A. - Invatamantul romanesc azi. Studiu de diagnoza, Ed. Polirom Iasi 1998
13. Neagu, G. – Sanse de acces la educatie in societatea romaneasca, Editura Lumen, Iasi 2012
14. R.A., 1995.
15. soluții/ UNICEF România, Ed. Alpha MDN, 2012
16. Surdu E. Prelegeri de pedagogie generală. București: Editura Didactică și Pedagogică,

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

17. Modul Online: Curs Introdactiv de Educație Incluzivă, Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități, Autor: M. M. Turza, București, 2017, www.educațieincluzivă.info

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bune practici de favorizare a incluziunii copiilor cu deficiențe în școala publică prin: depistare precoce a deficienței, intervenție timpurie, debut școlar în școala publică, trasee educaționale compatibile cu tipul și gradul de deficiență.

1. Intervenția timpurie este cunoscută ca o mișcare socială, un domeniu de specializare profesională și științifică, o condiție sine qua non pentru sporirea eficienței procesului de recuperare și inserție socială a copiilor cu CES, datorate unor deficiențe care pot duce la diferite tipuri de handicap.

Depistarea trebuie făcută prin medicii pediatri dar și prin medicii de celelalte specialități care în consultarea copilului întâlnesc tulburări în dezvoltare sau unele deficiențe care ar putea să indice existența unei deficiențe mintale. Evidența deficiențelor mintali, tratarea și îndrumarea socio-profesională trebuie să se facă prin laboratoarele de sănătate mintală înființate la nivelul fiecărui județ.

Depistarea poate fi făcută și de către educatorii/învățătorii care-și desfășoară activitatea în instituțiile preșcolare/școlare. Contribuie la această acțiune de mare importanță educatorul/învățătorul, urmărind dezvoltarea psihomotorie a copilului cu ajutorul fișelor special elaborate, copii care prezintă întârzieri în dezvoltare, îndrumând părinții la consultarea medicului psihiatru.

Depistarea este făcută și de familie. Pentru aceasta părinții trebuie informați ca atunci când observă unele întârzieri în dezvoltarea copiilor lor sau unele deficiențe să se adreseze medicului psihiatru.

Procesul integrării educaționale a copiilor cu cerințe speciale în educație presupune elaborarea și aplicarea unui plan de intervenție individualizat, centrat pe folosirea unor modalități eficiente de adaptare a curriculumului și pe diversificarea ofertelor de învățare în cadrul lecțiilor.

Didactica psihopedagogică a relevat principiul conform căruia este mai bine să greșești supraaprecierea copilului orientat inițial spre învățământul obișnuit, decât să-i preciezi calitățile reale, orientându-l cu ușurință spre învățământul special.

Pentru a favoriza integrarea copiilor cu deficiență mintală în structurile învățământului de masă și în comunitățile din care fac parte, este nevoie de aplicarea unor măsuri cu caracter ameliorativ sau de sprijinire.

Procesul integrării educaționale a copiilor cu cerințe speciale presupune elaborarea și aplicarea unui plan de intervenție individualizat, centrat pe folosirea unor modalități eficiente de adaptare a curriculumului și pe diversificarea ofertelor de învățare în cadrul lecțiilor. În acest scop, principalele strategii care ar putea fi folosite pentru proiectarea unui curriculum din învățământul incluziv se referă la:

- selectarea unor conținuturi din curriculumul general adresat copiilor normali, care pot fi înțelese și însușite de copii cu deficiențe și renunțarea la alte conținuturi cu un grad ridicat de complexitate;
- accesibilizarea întregului conținut printr-un proces de simplificare, astfel încât să fie înțeles și însușit de elevii cu cerințe speciale;
- diversificarea componentelor curriculumului general prin introducerea elevilor cu cerințe educative speciale într-o varietate de activități individuale, compensatorii, terapeutice, destinate recuperării acestora și asigurarea participării lor în mod eficient la activitățile desfășurate în învățământul obișnuit.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Un element fundamental de care trebuie să se țină seama la proiectarea curriculumului destinat elevilor cu cerințe speciale îl constituie tipul și gradul deficienței; experiența practică a demonstrat ca pentru elevii cu deficiențe severe sau cu deficiențe grave asociate, este mai indicată școlarizarea în instituții speciale, după un curriculum propriu, beneficiind de strategii didactice adaptate nivelului lor de receptare și înțelegere a conținuturilor. În cazul acestor copii, procesul integrării sociale va fi sprijinit cu precădere prin valorificarea altor resurse existente la nivelul comunității (centre de zi, asociații sau grupuri de părinți organizații umanitare sau de sprijinire a persoanelor aflate în dificultate etc.), și mai puțin prin integrarea lor în programul școlilor obișnuite.

În cazul elevilor cu deficiențe senzoriale sau fizice, considerați ca fiind normal dezvoltați din punctul de vedere al potențialului intelectual, adaptarea curriculară se realizează prin extensiune, adică în curriculumul comun tuturor categoriilor de elevi sunt introduse, după cum specificam ceva mai sus, o serie de activități suplimentare specifice de demutizare, de însușire a unor limbaje specifice (precum dactilemele, alfabetul Braille, limbajul semnelor etc.) și de comunicare, dar și activități de orientare spațială, de socializare și integrare în comunitate. Educația astfel concepută nu se rezumă doar la o plasare, pur și simplu, a deficienților în colectivități obișnuite de copii. Sunt necesare cel puțin două condiții pentru a asigura succesul acțiunii:

- o pregătire specială prealabilă integrării, care să favorizeze achiziția operațiilor elementare, condiție pentru însușirea elementelor fundamentale ale programei comune ;
- o asistență psihopedagogică și medicală de specialitate, pe toată durata școlarizării în unitățile obișnuite de învățământ, pentru preântâmpinarea fenomenelor de inadaptare școlară.

Aceste cerințe reclamă existența unei rețele instituționalizate de asistență și servicii pentru categoriile de elevi cu cerințe speciale. În unele țări cu tradiție în acest sens se întâlnesc instituții de readaptare cu profil special, psihopedagogic și medical: centre de reeducare, centre de recuperare, clinici de observare și reabilitare.

În condițiile elaborării unui program de intervenție individualizat (a unui curriculum individualizat) este necesară respectarea unor cerințe fundamentale referitoare la:

- a) evaluarea și/sau reevaluarea copilului din punct de vedere medical, psihologic, pedagogic și social în scopul obținerii unor informații relevante pentru stabilirea unui diagnostic diferențial, nuanțat și valid, în măsură să argumenteze și să garanteze pronunțarea unui prognostic asupra evoluției imediate și pe termen lung a copilului deficient; acest proces deosebit de complex și cu urmări importante pentru integrarea școlară a copilului cu cerințe speciale se face în echipa de specialiști, periodic, la comisiile de expertiză complexă a copilului, precum și continuu, în cadrul activităților zilnice, școlare și extrașcolare, destinate recuperării și educării copilului deficient;
- b) stabilirea obiectivelor programului, pe termen scurt, mediu și lung, diferențiat pe domeniile implicate în procesul recuperării și educării (psihologic, pedagogic și social) și într-o formulă operaționalizată care să faciliteze o evaluare corectă;
- c) elaborarea activităților și stabilirea metodelor, mijloacelor și procedeelelor specifice procesului de recuperare și educare a copilului deficient, în funcție de nivelul de dezvoltare al acestuia și de particularitățile personalității sale ;
- d) alcătuirea echipelor interdisciplinare și/sau a instituțiilor care pot oferi servicii terapeutice, educaționale și de asistență, care să răspundă tuturor nevoilor fiecărui copii aflat

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/108182)

în dificultate și să favorizeze la maximum integrarea sa în mediul social și comunitar din care face parte;

e) stabilirea unor căi eficiente de cooperare și implicare a familiei copilului deficient în susținerea programului individual de recuperare, pornind de la premisa ca o mare parte din timpul copilului se consumă în relația sa cu membrii familiei din care provine.

Reușita succesului programelor de intervenție individualizate depinde, în mod esențial, de vârsta copilului.; cu cât programul este aplicat la vârste mici și foarte mici, când copilul receptează mai ușor influențele externe, cu atât șansele de reușită sunt mai mari, iar urmările provocate de natura deficiențelor vor scădea simțitor, fiind posibilă chiar dispariția unor efecte traumatizante pentru echilibrul psihic al copilului.

- ! **Decizia asupra integrării unui copil cu cerințe educative speciale în învățământul de masă se ia pentru fiecare caz în parte în urma unei expertize complexe asupra copilului, a consultării factorilor direct implicării în acest proces și a evaluării situațiilor de risc.**
- ! **Educația incluzivă este un act responsabil, asumat de personalul școlii, de comunitate, de familie și nu trebuie perceput ca un proces de subminare a școlilor obișnuite, și ca un proces de normalizare a vieții persoanelor aflate în dificultate (ajunse în această stare ca urmare a unor evenimente independente de voința lor) și ca o măsură de conștientizare a rolului de instituție publică al școlii, în care toți au dreptul să aibă acces în calitate de cetățeni cu drepturi egale ai comunității.**

Integrarea copiilor cu deficiență mintală

Problema cu totul specială apare în cazul integrării copiilor cu **deficiență mintală** în clasele mai mari sau în finalul procesului de școlarizare, atunci când solicitările depășesc cu mult capacitatea lor de utilizare a gândirii formale, iar dezideratul unei calificări și al integrării sociale, prin participare la activitățile productive, depășește limitele ergoterapiei, prioritară în etapele anterioare. Actuala formă de pregătire profesională pentru această categorie de deficienți este total inefficientă. O posibilă soluție ar fi integrarea acestor copii în școlile obișnuite de ucenici, unde pot învăța o meserie cu cerere pe piața muncii, urmată de angajarea și integrarea în unități productive. În aceste situații, absolvenții respectivi, fără experiență și fără abilitate în planul relațiilor sociale, pot beneficia de supraveghere și îndrumare din partea părinților, tutorilor sau altor persoane calificate.

Integrarea copiilor cu deficiențe de vedere

Un elev cu **deficiență de vedere** trebuie privit la fel ca oricare dintre elevii clasei, fără a exagera cu gesturi de atenție și fără a fi favorizat rmai mult decât ar cere gradul și specificul deficienței sale. Elevii cu handicap de vedere trebuie încurajați să se deplaseze prin clasă, pentru a învăța să evite obstacolele și să identifice cu mai multa ușurință locurile unde să acorde o atenție deosebită, să fie apreciați mai ales cu ajutorul expresiilor verbale sau cu atingeri tactile, să realizeze în principiu aceleași sarcini ca și colegii lor de clasă, iar acolo unde nu este posibil, să se adapteze mijloacele de învățământ și conținutul sarcinilor de lucru la posibilitățile reale ale acestor elevi.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În cadrul activităților de predare-învățare în clasele unde sunt integrați elevi cu vedere slabă trebuie să se acorde o atenție deosebită unor elemente care să asigure egalizarea șanselor în educația școlară.

În cazul elevilor nevăzători, intervin o serie de particularități care afectează procesul didactic, deoarece aceștia folosesc citirea și scrierea în alfabetul Braille, au nevoie de un suport intuitiv mai bogat și mai nuanțat pentru înțelegerea celor predate, au nevoie de metode și adaptări speciale pentru prezentarea și asimilarea conținuturilor învățării, este necesară intervenția unui interpret și alocarea unui timp suplimentar de lucru.

Integrarea copiilor cu deficiențe de auz

Reprezintă o problemă destul de controversată în multe țări din lume, deoarece pierderea auzului la vârste mici determină imposibilitatea dezvoltării normale a limbajului și, implicit, a gândirii copilului, cu consecințe serioase în planul dezvoltării sale psihice. Din acest motiv, diagnosticul precoce al pierderii de auz, urmat de protezarea auditivă timpurie, este cea mai eficientă cale de compensare a auzului și garanția reușitei integrării școlare a copilului cu tulburări de auz. Odată cu integrarea școlară a copilului deficient de auz se impun anumite cerințe privind modul de organizare al clasei, metodele de prezentare a conținuturilor, strategiile de comunicare în clasă.

Integrarea copiilor cu handicap fizic

Manifestările din sfera motricității trebuie privite în relație strânsă cu dezvoltarea intelectuală, expresia verbală și grafică, maturizarea afectiv-motivațională și calitatea relațiilor interindividuale ca expresie a maturizării sociale.

Principalele probleme privind integrarea școlară a copilului cu handicap fizic, sunt:

- resursele de la nivelul școlii privind integrarea copiilor care au nevoie de sprijin în acțiunile lor de locomotie;
- atitudinea personalului din școală față de această categorie de copii;
- imaginea de sine și gradul de sociabilitate din partea copilului;
- * posibilitatea efectuării unor mișcări într-o postură care să favorizeze normalitatea tonusului muscular în cazul copiilor cu afecțiuni motorii cerebrale.

În cazul copiilor nedepasabili, legislația prevede posibilitatea pregătirii școlare la domiciliu, după o expertiză complexă, copilul putând fi înscris la cea mai apropiată școală, stabilindu-se un curriculum adaptat situației sale, un număr mediu săptămânal de lecții susținute de cadre didactice specializate în activități cu elevii deficienți și care fac parte din corpul didactic al școlii respective.

O particularitate a acestei categorii de copii este aceea că, în lipsa altor deficiențe, ei pot fi normali din punct de vedere intelectual.

Integrarea copiilor cu tulburări de comportament

Presupune aplicarea unor strategii de intervenție psihopedagogică destinate prevenirii și corectării comportamentelor indezirabile mediului școlar și social. Un rol important în cadrul acestui proces revine consilierului școlar care poate folosi o varietate de metode și tehnici de consiliere destinate schimbării sentimentelor și atitudinilor ce stau la baza apariției tulburărilor de comportament. Activitatea educativă cu elevii care prezintă tulburări de comportament solicită din partea fiecărui profesor o foarte bună cunoaștere a naturii umane, a strategiilor de cunoaștere a personalității elevilor și o capacitate empatică deosebită

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

necesară înțelegerii și acceptării celor din jur așa cum sunt ei în realitate, cu calitățile și defectele lor.

Orice copil poate întâmpina dificultăți de învățare sau de adaptare școlară datorate unor multiple cauze, dependente sau nu de voința sa. Acest fapt nu trebuie să constituie un argument în favoarea excluderii sale din școala de masă și transferarea într-o școală specială. Abordând o perspectivă curriculară deschisă, transparentă și flexibilă, putem veni în întâmpinarea cerințelor unui număr cât mai mare de elevi, inclusiv pentru elevii care sunt excluși în mod curent din școlile obișnuite. De asemenea, profesorii își pot schimba atitudinea față de cerințele impuse de școala diversității, încurajându-i să-și dezvolte o nouă optică asupra activităților didactice care presupun un parteneriat activ între elevii clasei și profesor.

! Prezentăm, în continuare, câteva modele de intervenție timpurie.

Echipa de intervenție timpurie acționează asupra familiilor cu copii deficienți, asigurând:

- a) o acțiune de consiliere și de informare;
- b) consiliere privind diagnosticul și consecințele acestuia asupra copilului, ținând seama de evoluția previzibilă a defectului și deficienței și de punerea în lucru a mijloacelor de compensare (pentru nevăzători, surzi etc.);
- c) informarea părinților asupra potențialităților reale ale copilului și asupra mijloacelor susceptibile să-i favorizeze dezvoltarea;
- d) informarea asupra diferitelor tipuri de servicii care pot asigura cel mai bine educarea și dezvoltarea copilului cu nevoi speciale, datorate unor deficiențe.

Ținând seama de aceste elemente, precum și de situația familială, membrii echipei, de comun acord cu părinții, definesc proiectul educativ care va asigura convergența modalităților de intervenție timpurie și suportul științifico-metodologic al acestora.

Proiectul psihopedagogic presupune o evaluare predictivă și una formativă a acțiunilor educative și corectiv compensatorii. În general, echipa urmărește:

- a) estimarea a ceea ce este posibil, realizabil – în raport cu natura, gradul și dinamica previzibilă a deficienței – încercând să se răspundă trebuințelor specifice fiecărui copil, precum și intereselor și dorințelor părinților;
- b) determinarea domeniilor de intervenție și specificarea tipului de abordare educativă și corectiv-compensatorie, fixându-se prioritățile;
- c) realizarea unui bilanț al eficienței măsurilor educative, elaborându-se fișe de observație, pe baza unui psihodiagnostic dinamic;
- d) evaluarea trebuie să vizeze dezvoltarea copilului sub unghi psihomotor, cognitiv, afectiv și psihosocial.

Obiectivele care se fixează trebuie să fie întotdeauna clare, realizabile și limitate, fixându-se perioada de timp necesară pentru a fi atinse. Pornind de la această exigență, prima distincție majoră în planurile de intervenție este cea operată între strategiile proactive și strategiile reactive.

Strategiile proactive sunt cele care urmăresc să reducă – cu timpul – frecvența și/sau intensitatea comportamentelor indezirabile ale copilului cu CES. În categoria acestor strategii intră: manipulările „ecologice”, programele educative și corectiv-compensatorii și „tratamentul” comportamental direct (modificările cognitive-comportamentale).

Utilizarea strategiilor reactive – se relaționează cu primele strategii și permit să se obțină apariția, apoi consolidarea și generalizarea și în alte contexte a comportamentului-țintă

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

urmărit prin programele individualizate, în diferite perioade de timp ale procesului educativ și corectiv-compensator.

Realizarea acestor programe necesită o strânsă conlucrare între echipa de profesioniști, în rândul căreia există și un psihopedagog – ca profesor itinerant – și părinții copiilor cu CES. Deci, și în sistemul legislativ românesc referitor la copiii cu CES trebuie prevăzută intervenția timpurie, prin munca în echipă interdisciplinară, inclusiv prin aportul profesionist al psihopedagogului itinerant, care conlucrează în mod adecvat fiecărui caz cu părinții copiilor cu CES.

Intervenția în familie permite:

- a) să se reinstaureze relații pozitive părinți-copil deficient și între părinți, eliminându-se reacțiile tipice care pot apare: depresia, furia, culpabilitatea, anxietatea, respingerea copilului sau supraprotejarea sa – ceea ce împiedică formarea abilităților de autonomie ale copilului cu CES;
- b) să se demonstreze părinților că nu sunt singuri în demersurile lor educative cu copilul cu CES;
- c) să se învețe familia să trăiască echilibrat cu copilul cu CES;
- d) să-și însușească părinții unele abilități și tehnici speciale de educație a copilului cu CES, conlucreând adecvat cu profesioniștii;
- e) să se ajute părinții să găsească instituțiile cu potențial educativ și corectiv-compensator care sunt cele mai potrivite copilului cu CES.

Proiectele „ecologice” de educație a copiilor cu CES.

Proiectele „ecologice” de educație a copiilor cu CES cuprind mai multe etape:

- a) analiza situației persoanei în contextul domiciliului sau;
- b) evaluarea globală a capacităților reale ale copilului cu CES, a forțelor sale psihice, a șanselor;
- c) elaborarea unui proiect de integrare – pe baza realizării unui psihodiagnostic formativ, dinamic și a formulării unui prognostic, în raport cu natura, gradul și complexitatea deficienței copilului – prin conlucrarea cu părinții, alte persoane din anturajul copilului și cu personalul serviciilor/instituțiilor care accepta să colaboreze în acest sens;
- d) planificarea și coordonarea acțiunilor diversilor parametri implicați în proiectul ecologic de educație integrată a copiilor cu CES;
- e) evaluarea periodică, regulată a demersurilor angajate și a acțiunilor realizate în cadrul strategiilor proactive și a strategiilor reactive.

Modelul educației incluzive prezintă șase caracteristici principale:

- a) un program și o strategie individualizate de educație vor trebui să fie puse în lucru pentru fiecare copil, pe baza unei evaluări permanente a trebuințelor și a progreselor sale;
- b) contactele vor trebui să fie organizate sistematic între copiii cu handicap și cei tipici, în cadrul instituțiilor școlare și în afara lor, printre altele printr-un sistem de tutorat;
- c) programele de educație vor fi elaborate în funcție de nevoile și exigențele vieții în comunitate și pentru a facilita trecerea de la activitatea școlară la viața adultă, foarte importantă pentru viitorul persoanelor cu nevoi speciale și, adesea, dificilă;
- d) programele de educație vor fi elaborate și prin conlucrarea cu părinții, de către membrii echipei pluridisciplinare;
- e) se va urmări o evaluare dinamică, permanentă a modului de punere în lucru, de aplicare practică a programelor de educație individualizată, precum și efectele lor specifice asupra tuturor dimensiunilor personalității copiilor cu nevoi speciale în condițiile integrării;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

f) educația integrată, pornind de la intervenția timpurie, urmărește, deci, să ajute familia și copilul cu nevoi speciale în vederea valorizării tuturor potențialităților latente și manifeste, pentru a trăi din plin, cu posibilitățile pe care le are și le dezvoltă, într-o ambianță constructivă, echilibrată. Educația integrată îi va permite copilului cu CES să trăiască alături de ceilalți copii tipici, să desfășoare activități comune, dobândind abilități indispensabile pentru o viață cât mai apropiată de normalitate, pentru o adecvată inserție socială. În cadrul reabilitării, intervenția timpurie reprezintă o trăsătură comună în toate țările comunitare, ea fiind recunoscută ca fiind metoda cea mai eficientă preventivă și terapeutică în favoarea copiilor cu cerințe speciale. **Intervenția precoce reprezintă o prioritate în cadrul tuturor programelor.**

Bariere privind incluziunea școlară

Dificultățile apărute în procesul incluziv nu sunt generate atât de natura cerințelor speciale ale elevilor integrați, cât mai ales, de modul nostru de a percepe acest proces. În esență, este o problemă de atitudine.

De exemplu, succesul incluziunii persoanelor cu handicap mintal depinde de *cooperarea* dintre toate instituțiile comunitare care au în responsabilitate educația specială, protecția socială și protecția juridică, care să asigure realizarea tuturor drepturilor lor.

Din perspectiva psihosociologică, orice demers în abordarea strategiilor de implementare a învățământului incluziv sistemul de învățământ actual trebuie să pornească atât de la o analiza la nivel macrosocial, cât și de la o analiza la nivel microsocial a problematicii respective. Dacă nu există semnale favorabile la aceste niveluri de analiză eficientă integrarea riscă să rămână permanent sub semnul întrebării.

Analiza macrosocială include:

- disponibilitatea și interesul societății pentru integrare, evidențiate prin cadrul legislativ, sprijinul economic și logistic, factorii de decizie etc.;
- atitudinea și percepția opiniei publice cu privire la problematica includerii în școlile de masă a copiilor cu diferite tipuri de deficiențe - unii oameni acceptă la nivel de principii acest proces, dar, în situația când propriii copii trebuie să facă parte dintr-o clasă în care sunt integrați copii cu probleme psihocomportamentale sau psiho-fiziologice, este posibil să apară o atitudine de reținere sau respingere.

Analiza microsocială are în vedere:

- disponibilitatea și interesul cadrelor didactice de a susține învățământul incluziv prin activitățile desfășurate cu colectivul claselor pe care le au în primire - educația incluzivă nu trebuie să se desfășoare prin dispoziții sau forme impuse ;
- acceptul părinților sau aparținătorilor care au copii în clasele unde se practică integrarea - se evită astfel posibilele stări de tensiune sau conflict de pe parcurs.

Un criteriu important și actual este schimbarea mentalității societății față de persoanele cu CES și schimbarea mentalității acestor persoane față de ele, față de poziția lor în societate și tendința de afirmare la nivelul profesional pe care îl posedă.

Persoanele cu probleme de sănătate sunt divizate în dependența de handicapul fizic, senzorial, mintal, intelectual. Severitatea handicapului și mai ales cel mintal determină și poziția omului în societate.

Nu pot fi întrunite toate condițiile necesare pentru ca un sistem să funcționeze impecabil încă de la bun început; în plus, schimbările stabile de mentalitate se produc în timp și numai după constatarea unor rezultate promițătoare.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Procesul incluziunii trebuie realizat gradual, debutând cu acțiuni de integrare punctuale sau secvențiale, concomitent cu efortul de creare a unor structuri incluzive. De asemenea, la un moment dat, pot coexista diferite grade de normalizare, în funcție de condițiile și necesitățile specifice anumitor persoane aflate în dificultate ori anumitor comunități caracterizate de contexte geografice, economice, socio-culturale particulare.

În principiu, *incluziunea poate avea succes* în orice țară care atinge un anumit nivel de dezvoltare economică, legislativă, socială și un anumit grad de coeziune și solidaritate a membrilor săi.

Totuși, este greu de crezut că modelele concepute pentru condițiile specifice țărilor scandinave (standard de viață ridicat, populație redusă numeric, resurse economice mari) pot funcționa ca atare oriunde.

! *Dintre barierele incluziunii, pe lângă deficitul economic al țării noastre, amintim și limitele care țin de atitudinea celor implicați în acest proces, acestea fiind:*

- ➔ *Atitudinea elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale;*
- ➔ *Atitudinea părinților elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale;*
- ➔ *Atitudinea corpului profesoral obișnuit față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale.*

Detaliiere

➔ **Atitudinea elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale:**

Aspecte negative:

- ★ Deoarece nimeni nu le-a explicat situația particulară a acestor elevi, copiii obișnuiți au, în general, o percepție eronată referitoare la trăsăturile lor specifice;
- ★ Deoarece colegii lor cu C.E.S. provin din familii sărace, defavorizate, există tendința de a interpreta dificultățile lor școlare prin prisma problemelor sociale;
- ★ Consideră că succesul acestora la învățătură este în principal o problemă de voință și efort;
- ★ Din cauza întreținerii unui climat competițional, elevii cu C.E.S. sunt percepuți ca fiind responsabili de diminuarea performanțelor grupului (sunt cei care „trag în jos” media clasei);
- ★ Apar frustrări datorită interpretării eronate a diferențelor în evaluare („de ce eu am luat 8 la o problemă de matematică dificilă, în timp ce el a luat 10 la o întrebare foarte simplă?”);

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- ★ Părinții sunt considerați ca principalii răspunzători de performanțele școlare scăzute ale elevilor cu C.E.S.;
- ★ Deși există o atitudine binevoitoare față de noii lor colegi, gradul de comunicare și interacțiune cu aceștia este încă foarte scăzut;
- ★ Se constată o totală lipsă de informare cu privire la modalitățile concrete de ajutorare a elevilor cu C.E.S.

⇒ ***Atitudinea părinților elevilor obișnuiți față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale:***

Aspecte negative:

- ★ Părinții elevilor normali nu cunosc nimic despre trăsăturile specifice ale copiilor cu C.E.S.;
- ★ Deoarece doresc să-și protejeze copiii proprii de orice influențe negative, sunt înclinați să opteze pentru menținerea sistemului școlilor speciale (o parte) ori pentru integrarea unei clase din școala specială în cea obișnuită (cealaltă parte);
- ★ Confundă competențele medicului psihiatru cu cele ale profesorului de educație specială;
- ★ Nu au nici un fel de informații cu privire la profesorul de sprijin;
- ★ Consideră că activitatea cadrului didactic nu trebuie deturnată în favoarea copiilor cu C.E.S., aceștia având mai degrabă un statut de „tolerați” decât de „incluși”;
- ★ Au îndoieli cu privire la fiabilitatea acestei inițiative în condițiile actuale;
- ★ Nu cred că școala normală poate oferi un standard acceptabil de calitate propriilor copii dacă este nevoită să se adreseze și celor cu C.E.S.;
- ★ Se tem ca, în condițiile actuale ale societății românești, trecerea de la un climat competițional la unul de tip cooperativ poate dăuna atitudinii generale viitoare a propriilor copii în fața problemelor vieții.

În concluzie, părinții copiilor normali nu resping apriori ideea integrării celor cu C.E.S., dar nu consideră că momentul actual este cel oportun. Ei sunt conștienți de carențele bugetare ale învățământului public din țara noastră și, în consecință, înclină să creadă că inițiativa de a integra copii cu C.E.S. alături de cei normali nu va face altceva decât să accentueze presiunile financiare, materiale, umane etc. De asemenea, ei se tem că această acțiune nu a fost gândită în mod profund și că șansele de eșec sunt foarte mari. Au îndoieli cu privire la capacitatea cadrelor didactice de a lucra în mod adecvat cu un colectiv școlar care include și un număr de copii cu C.E.S. Persistă opinia conform căreia școala specială oferă mediul propice educației corespunzătoare a acestor elevi, ținând cont de faptul că acestea au fost create tocmai în acest scop. Principalele motive de îngrijorare sunt riscul ca proprii lor copii să deprindă modele de comportament inadecvate și riscul ca ei să nu beneficieze de o stimulare și o evaluare școlară corespunzătoare. Lipsa de informare a părinților și preocuparea primară pentru reușita propriului copil constituie bariere în demersul de schimbare a mentalității, fără de care nici o acțiune riguroasă de integrare nu poate reuși.

⇒ ***Atitudinea corpului profesoral din școlile de masă față de integrarea copiilor cu C.E.S. în clasele normale:***

Aspecte negative:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- ★ Se remarcă o atitudine de rezistență la schimbare, mai ales din partea cadrelor didactice cu vechime mare în învățământ, care percep activitatea cu elevii integrați ca pe o solicitare suplimentară, neremunerată corespunzător;
- ★ Persistă opinia că cel mai bun loc pentru educarea elevilor cu C.E.S. rămâne școala specială, unde există programe, colective de specialiști, și echipamente și materiale didactice corespunzătoare nevoilor acestor copii;
- ★ Consideră că integrarea unei clase speciale într-o școală normală este mai rezonabilă decât integrarea individuală a copiilor cu C.E.S. în clasele obișnuite;
- ★ Există temerea că prezența acestor copii va afecta performanțele școlare ale elevilor obișnuiți și va altera climatul clasei (prin tulburări de comportament, discriminări în evaluare, modificări ale orarului zilnic);
- ★ Nu este cunoscut rolul profesorului de sprijin, acesta fiind perceput uneori ca „uzurpator” al competențelor titularului;
- ★ Este reclamată lipsa unei pregătiri de specialitate în domeniul psihopedagogiei speciale;
- ★ Se manifestă îngrijorarea față de apariția unei dispute între părinții copiilor obișnuiți, pe de-o parte, și cei ai copiilor cu C.E.S., pe de alta parte;
- ★ Se remarcă teama de a nu fi considerate răspunzătoare pentru eșecul școlar al elevilor integrați sau pentru neglijarea elevilor obișnuiți prin faptul că le acordă mai puțină atenție în timpul activității didactice;
- ★ Nu se cunosc criteriile de evaluare a activității didactice și de evidențiere / premiere în cazul obținerii unor performanțe deosebite de către elevii cu C.E.S.;
- ★ Este dificil de conceput trecerea de la un mediu școlar concurențial, la unul cooperant, cu datoria menținerii unei motivări corespunzătoare atât a elevilor obișnuiți, cât și a celor cu C.E.S.

Ca o concluzie privind evaluarea atitudinii cadrelor didactice față de incluziunea elevilor cu C.E.S., se poate afirma că, dincolo de lipsa de informație și de rezistența firească la schimbare, nu se constată, în general, o opoziție față de implementarea acestei acțiuni. Comportamentele negative sunt mai accentuate în cadrul școlilor care nu au început integrarea decât în cadrul celor care au deja o anumită experiență în acest sens. Pe măsură ce adaptarea reciprocă dintre elevii cu C.E.S. și cadrele didactice din învățământul de masă se va îmbunătăți, pe măsură ce programele vor fi mai bine adecvate capacităților elevilor cu nevoi speciale și pe măsură ce profesorii de sprijin își vor găsi locul convenit în structura școlară, este de așteptat ca fiabilitatea acțiunilor de integrare să crească și ca, într-un viitor din ce în ce mai apropiat, școala incluzivă românească să devină o realitate.

Există în unele cazuri riscul ca integrarea să devină victima *metodelor ultraconvenționale*, care nu lasă loc prea mult toleranței și flexibilității. Și desigur, acest lucru ar putea afecta nefavorabil multe mii de persoane cu cerințe speciale, care supuse normalizării ar putea reprezenta un beneficiu social și economic.

După cum am văzut, în societatea românească și nu numai, copiii cu CES sunt priviți cu o oarecare reticiență vis-à-vis de integrarea lor în cadrul școlilor normale. Pentru ameliorarea acestui aspect și realizarea cu succes a integrării copiilor cu CES în școlile normale, se impune elaborarea unor strategii privind formarea atitudinilor pozitive ale cadrelor didactice față de incluziunea în școala de masă a copiilor în dificultate. Așadar, în cele ce urmează ne vom axa pe tratarea acestui aspect.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

! Cu siguranță că problemele legate de procesul incluziunii nu se rezumă doar la copiii deficienți sau la cei cu tulburări de învățare, ci și la cazurile care conduc la abandon școlar sau la segregare. Vorbind de idealul „școlii pentru toți”, ne referim la cuprinderea tuturor copiilor dezavantajați, indiferent dacă ne referim la un dezavantaj de natură somatică, psihologică sau socială. Trebuie create acele structuri și servicii flexibile care să poată face față cu succes celor mai particulare situații, învățământul special fiind destinat doar aceluia care au cu adevărat nevoie de el (copiii cu handicap sever și profund).

Putem identifica *trei principii* mari, a căror coroborare în practică poate servi în mod eficient la formarea unor atitudini dezirabile față de integrarea școlară a copilului în dificultate. Sintetic exprimate, aceste principii sunt următoarele:

1. Informare. Este indispensabil ca informația corectă, completă, neutră, provenind din surse autorizate să fie larg accesibilă cadrelor didactice din învățământul de masă. În cadrul activităților metodice se pot organiza astfel de informări periodice, urmate de discuții care să permită identificarea elementelor forte, precum și a punctelor vulnerabile din managementul școlii respective, astfel încât să fie cunoscute cât mai exact posibilitățile concrete de integrare și limitele de acceptabilitate pentru fiecare colectiv școlar în parte. De asemenea, ar fi de dorit să existe un flux continuu de opinii, idei, propuneri care să fie discutate și experimentate. Concomitent, trebuie să se intervină pentru corectarea acelor reprezentări eronate cu privire la caracteristicile psihice și la capacitățile copiilor cu C.E.S. Este de presupus că accesul la informație, participarea la cursuri de perfecționare în domeniul psihopedagogiei speciale, schimbul de idei și opinii, evaluarea realistă a succeselor sau eșecurilor înregistrate, formarea unor reprezentări adecvate cu privire la obiectivele și metodele specifice învățământului integrat să conducă în timp la depășirea reticențelor și la schimbarea mentalităților.

2. Colaborare. Trebuie să existe o comunicare sinceră și directă între toți cei implicați în procesul de integrare școlară: cadre didactice titulare, profesori de sprijin, specialiști în psihopedagogie specială, părinți ai copiilor obișnuiți, precum și părinți ai copiilor în dificultate.

De asemenea, **trebuie stabilite contacte cu comunitatea locală** și căutate modalități de inițiere a unor acțiuni comune. Nu trebuie să se uite că acțiunea de integrare nu privește numai școala, ci se adresează în perspectivă întregii societăți în care acești copii vor trebui să-și găsească locul potrivit.

3. Pragmatism. Este necesar să se țină cont, în proiectarea acțiunilor de integrare, de specificul fiecărui context luat în considerare. Trebuie gândite acele modificări de ordin organizatoric care să nu destabilizeze programul claselor, dar nici să nu impună eforturi suplimentare din partea copiilor cu C.E.S. Este util să se profite de experiențele locale și să se aplice acele strategii care s-au dovedit încununat de succes. De asemenea, trebuie să se țină cont de posibilitățile de inserție socio-profesională a absolvenților și să se urmărească adaptarea cât mai bună a cunoștințelor și deprinderilor însușite în școală la oferta pieței muncii. Nu trebuie să se neglijeze nici aspectul financiar, astfel încât fondurile destinate integrării să fie gestionate cât mai eficient.

Strategiile de formare a unor conduite pozitive față de integrare trebuie să țină cont de aceste principii și să adopte modalități flexibile de aplicare, astfel încât să dobândească maximum de eficiență. Pot fi conturate câteva recomandări pe baza cărora să fie imaginate demersuri

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

concrete, adaptate pentru fiecare situație în parte, care să amplifice competențele cadrelor didactice și care să creeze auspiciile pentru un bun început.

În primul rând **se impune o cunoaștere profundă a particularităților psihologice și socio-culturale ale copilului în dificultate**. Astfel se obțin informații-cheie care identifică de la bun început acele coordonate pe care se poate interveni cu succes. Cadrul didactic din școala de masă se poate ghida după evaluările făcute de specialiștii în domeniu și poate apela la competențele profesorului de sprijin. Este important ca să existe mereu posibilitatea consultării cu ceilalți parteneri în acțiunea de integrare și să nu se creeze sentimentul că întreaga responsabilitate și întregul efort îi aparțin.

Menținerea unui climat optim în clasă reprezintă una din preocupările majore ale oricărui cadru didactic. Teama ca tulburările de comportament și autocontrolul deficitar pot crea probleme insurmontabile reprezintă una din cauzele majore ale reticenței față de procesul integrării. Multe învățătoare au fost de acord cu menținerea în clasele lor a copiilor cu C.E.S. abia după ce s-au convins ca aceștia nu le creeau dificultăți deosebite în plan comportamental. De multe ori, tulburările pot fi contracarate prin impunerea modelului de conduită dezirabil făcând apel la prestigiu și autoritate, ceea ce înseamnă ca, anterior, trebuie dobândit respectul copilului și stimulată nevoia lui de a fi recunoscut drept „copil bun”. De asemenea, presiunea exercitată de colectivul școlar în direcția conformării la normă este semnificativă și ea poate fi folosită ca instrument modelator al conduitei, cu condiția păstrării măsurii. Altfel, copilul cu C.E.S. se va simți exclus și persecutat și va dezvolta reacții de opoziție, pierzând în același timp dorința de a dobândi un statut superior, valorizat pozitiv de către grup. Trebuie să se țină cont și de faptul că aceste tulburări, mai ales cele de etiologie neurologică, nu pot fi întotdeauna ținute sub control. O eventuală decizie de reorientare a copilului cu C.E.S. către alte forme de educație va tine cont nu numai de interesul acestuia, ci și de cel al colectivului în care se află.

Cadrul didactic trebuie să găsească cele mai eficiente metode de motivare a copilului în dificultate, astfel încât acesta să se adapteze cât mai bine la cerințele vieții în colectiv. Este necesar ca el să fie ajutat să-și descopere interese, pasiuni, să-și formuleze scopuri și să persevereze în atingerea lor. Trebuie create situații didactice care să ofere posibilitatea trăirii succesului și a dobândirii aprecierii din partea colegilor de clasă. O metodă de motivare este și implicarea în activități ce presupun asumarea unor mici responsabilități. Achitarea corespunzătoare de aceste obligații conduce cu timpul la obișnuința de a duce lucrurile la bun sfârșit. De asemenea, creează premisele unei relații de încredere, afecțiune și comunicare care consolidează și dezvoltă conduitele dezirabile.

Este important să se evite crearea de cercuri vicioase care să amplifice manifestările nedorite în loc să le elimine. Este cazul copilului care, în virtutea unor sentimente de neglijare și inferioritate, adoptă conduite deviate tocmai pentru a atrage atenția asupra sa. Reacțiile punitive din partea cadrului didactic nu fac altceva decât să întărească aceste conduite și să ofere copilului atitudine pentru confruntările ulterioare. Odată sesizată o astfel de situație circulară, trebuie eliminate acele elemente care-i furnizează copilului argumente pentru adoptarea unei conduite rebele. Primul pas constă tocmai în destructurarea antagonismelor create între copilul în dificultate și cadrul didactic și / sau între copilul în dificultate și colegii săi de clasă. Al doilea pas constă în descoperirea unor interese comune și în valorizarea reușitelor de grup. Al treilea pas ar fi cel de atribuire a unor sarcini a căror îndeplinire corespunzătoare să atragă după sine aprecierea celorlalți.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Relația cu părinții copiilor obișnuți, ca și cu cei ai copiilor în dificultate, nu trebuie să se rezume numai la aspecte privind situația școlară sau la probleme de ordin financiar-administrativ. Este necesară o explorare a motivațiilor și intereselor acestora, o cunoaștere a opiniilor și convingerilor lor cu privire la procesul integrării, a speranțelor care îi animă. Nu trebuie să se uite că lumea copilului în dificultate nu se rezumă la cadrul școlar, ci el are parte de experiențe dintre cele mai variate, ceea ce conduce inevitabil la contradicții și conflicte interne.

În fine, rațiunea pentru care acești copii se află în clasele obișnuite nu este aceea de a-i face „normali”, ci de a le insufla valori, comportamente și aspirații specifice copiilor normali. Finalitatea unui astfel de demers este aceea de a permite o cât mai bună inserție socio-profesională după încheierea perioadei de școlarizare.

În concluzie, strategiile de formare a unei atitudini pozitive a cadrelor didactice față de integrare trebuie să țină cont atât de rezervele, temerile și prejudecățile individuale, dar și de situația concretă a fiecărui copil integrat în școală obișnuită, precum și de contextul complex în care se desfășoară. Procesul este lung și dificil, dar succesul va depinde la fel de mult de atitudinea celor chemați să-i dea viața cât și de profesionalismul articulării sale. Reforma în învățământ nu se poate face fără oameni, iar cadrele didactice trebuie să se simtă asigurate și sprijinite în acest demers pentru a spera la un bilanț pozitiv.

BIBLIOGRAFIE:

1. Neamțu, C., Gherguț, A., (2000) – Psihopedagogie specială, Ed. Polirom, Iași;
2. Preda, R., (2005) – Avantaje ale unui program de intervenție educativă structurat pe secvențe de învățare, în Revista de psihopedagogie, nr. 2 Ed. Fundației Humanitas, București;
3. Vrășmaș, T., (1998) – Cadrele didactice itinerante/de sprijin în educația integrată în „Educația integrată a copiilor cu handicap, Asociația RENINCO România”, Multiprint, Iași;
4. Vrășmaș . E., Introducere în educația cerințelor speciale, Bucuresti, Credis, 2004;
5. Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Ed. Polirom Ghid CDS, RENINCO & UNICEF, 2005
6. Andruszkiewicz M., Prenton K. – Educatia incluziva. Concepte, politici si practici in activitatea scolara
7. <http://www.educatieincluziva.info/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bune practici în orientarea școlară a elevilor cu deficiențe de vedere

Ca urmare a dezvoltării tehnologiilor de acces (TA) bazate pe tehnologii informatice și de comunicații, a devenit posibil ca absolvenții învățământului preuniversitar, dar și universitar, precum și absolvenții unor programe de formare să aibă anumite ocupații care înainte erau valabile doar pentru cei fără deficiențe de vedere. Mai precis, TA are următoarele contribuții [1]:

- facilitează persoanei cu deficiență de vedere accesul la informația la care anterior nu avea acces independent;
- permite formarea de noi abilități de natură să faciliteze integrarea socială și profesională;
- permite efectuarea de sarcini, relativ independent și într-un ritm asemănător cu al unei persoane fără deficiențe;
- oferă suport în activitățile educaționale și în interacțiunile sociale.

De asemenea, TA a eliminat dependența față de un însoțitor, care avea rol de a facilita accesul la informație persoanei cu deficiențe vizuale, ducând la independență, autonomie. În plus, TA au făcut trecerea de punct și volum imens, la tastatură și bytes [3].

Printre noile orientări profesionale ale persoanelor cu deficiențe vizuale enumerăm [1]:

- profesia de avocat – în condițiile în care încheierile de ședință sunt transpuse în format electronic, iar un asistent transcrie documentele scrise de mână;
- analist programator – aplicațiile care trebuie utilizate nu necesită grafică complexă, iar limbajul de programare utilizat este unul accesibil;
- referent științific - realizarea de rezumate la cărți, din domenii diverse, dar care să nu cuprindă elemente de grafică sau formule, greu de accesibilizat;
- secretar / traducător – traducerea de materiale, redactarea de scrisori, gestionarea fluxului informațional din cadrul firmei, efectuarea și verificarea planificărilor trimestriale, preluarea apelurilor telefonice și redirijarea lor pe departamente, conceperea de materiale informative pentru uzul intern al companiei;
- ziarist / analist politic;
- consultat în TA – transcrierea materialelor din format tipărit în format Braille, caractere mărite, format audio (cu ajutorul aplicațiilor de transformare a textelor din format electronic text în format audio), consultanță în achiziționarea și instalarea echipamentelor speciale, accesibilizarea materialelor inaccesibile de la diverse firme și transpunerea acestora într-un format accesibil;
- operator de telefonie - preluarea de reclamații, cereri ale clienților, oferă informații despre contracte, taxe, programele de lucru ale filialelor sau firmelor partenere, efectuează comenzi și poate menține legătura cu clienții fideli ai companiei, oferindu-le oferte speciale.

De asemenea, partiturile pot fi transpuse în format electronic, iar apoi lecturate și învățate prin intermediul unui editor specializat sau tipărite la o imprimantă Braille. Limbajul folosit este tot cel Braille, semnele muzicale sunt transpuse în diverse combinații ale grupului fundamental. Parcurgerea în Braille a partiturilor muzicale solicită urmarea unui program special de instruire pentru înțelegerea și învățarea semnelor muzicale specifice limbajului

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Braille. Rezultă accesul mai ușor al elevilor cu deficiențe de vedere la materiale incidente domeniului muzical.

În domeniul muzical, utilizând computerul adaptat corespunzător cu TA, la care se conectează un instrument muzical accesibil și un microfon profesional, pot fi dezvoltate creații artistice muzicale [1].

Creația artistică, îmbinată cu cunoștințe de programare, au dus la interesul crescut al nevăzătorilor către crearea și administrarea de programe complexe integrate într-un sit sau chiar construcția și administrarea unui sit în întregime [2]. Alături de accesul efectiv la informație, comunicarea prin intermediul serviciilor oferite de internet (poștă electronică, mesagerie instant, telefonie, forumuri și liste de discuții pe diverse teme) a permis dezvoltarea și conturarea unei relații mai strânse între persoanele fără deficiență și cele cu deficiență vizuală. Exemplul lui Stefan Moisei [2], și nu numai, demonstrează rolul TA în dezvoltarea profesională și personală a persoanelor cu deficiențe de vedere. Rezultatele remarcabile ale nevăzătorilor ne îndreptățesc să recomandăm elevilor cu deficiențe de vedere să utilizeze TA specifice pentru îndeplinirea dorințelor personale și profesionale.

Bibliografie

1. M. Pădure, Interacțiunea utilizatorului cu deficiență de vedere cu tehnologiile de acces, Revista Română de Interacțiune Om-Calculator 3(1) 2010, 65-78.
2. <https://viitorulromaniei.ro/2017/11/28/10375-cuvinte-pe-minut-povestea-lui-stefan-moisei-programator-intamplator-nevazator/>
3. BATPRO - Calculator pentru nevăzători, <http://batpro.org/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educația copiilor cu cerințe speciale în cadrul învățământului de masă

Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, ea variază de la societate la alta, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate.

Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Trebuie însă să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului.

Persoanele deficiente, la rândul lor au două păreri în ceea ce privește impedimentul lor: unele îl consideră dezastru, iar altele un simplu inconvenient.

Incluziunea școlară exprimă:

- ✓ atitudinea favorabilă a elevului față de școala pe care o urmează;
- ✓ condiția psihică în care acțiunile instructive-educative devin accesibile copilului; consolidarea unei motivații puternice care susține efortul copilului în munca de învățare;
- ✓ situație în care copilul sau tânărul poate fi considerat un colaborator la acțiunile desfășurate pentru educația sa;
- ✓ corespondența totală între solicitările formulate de școală și posibilitățile copilului de a le rezolva;
- ✓ existența unor randamente la învățatură și în plan comportamental considerate normale prin raportarea la posibilitățile copilului sau la cerințele școlare.

În școală, copilul cu tulburări de comportament aparține de obicei grupului de elevi slabi sau indisciplinați, el încalcând deseori regulamentul școlar. Din asemenea motive, copilul cu tulburări de comportament se simte respins de către mediul școlar (educatori, colegi). Ca urmare, acest tip de școlar intră în relații cu alte persoane marginalizate, intră în grupuri subculturale și trăiește în cadrul acestora tot ceea ce nu-i oferă societatea.

Din cauza comportamentului lor discordant în raport cu normele și valorile comunității sociale, persoanele cu tulburări de comportament sunt, de regulă, respinse de către societate. Aceste persoane sunt puse în situația de a renunța la ajutorul societății cu instituțiile sale, trăind în familii problemă, care nu se preocupă de bunăstarea copilului.

Elevii cu CES au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare și evaluare specializate, adaptate abilităților lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere școlară și vocațională personală și a familiei.

Care sunt atribuțiile cadrului didactic în implementarea educației incluzive?

Regulamentul-cadru al instituției de învățământ general incluziv stipulează că personalul din învățământ are obligația:

- să promoveze educația incluzivă sub toate aspectele, asigurând în măsură deplină incluziunea școlară și socială a elevilor cu cerințe educaționale speciale;
- în limita competențelor, să cunoască particularitățile de dezvoltare a copiilor, necesitățile acestora la fiecare etapă de vârstă, strategii de intervenție, de recuperare/compensare în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale;
- să sesizeze, la nevoie, instituțiile publice de asistență socială/educațională specializată, serviciile de protecție a copilului în legătură cu situațiile care afectează demnitatea, integritatea fizică și psihică a elevului;
- să demonstreze respect și considerație în relațiile cu toți elevii, părinții/reprezentanții legali ai acestora;

Cadrelor didactice care lucrează cu copiii cu CES au un rol important în transpunerea în fapt a recomandărilor oferite de Serviciul de Evaluare Complexă.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În cazul în care elevul cu CES are un plan de servicii individualizat, orientat școlar și profesional, cadrele didactice vor participa activ în procesul de elaborare și implementare a **Planului Educațional Individualizat (PEI)**. În acest sens, învățătorul de la clasă/profesorul la disciplină va fi responsabil de:

- prezentarea informației privind rezultatele evaluării competențelor elevului la disciplină;
- elaborarea și implementarea curriculumului individualizat la disciplina predată;
- realizarea adaptărilor curriculare la disciplina de studiu;
- stabilirea strategiilor didactice la disciplina de studiu;
- determinarea și aplicarea strategiilor de evaluare;
- identificarea resurselor necesare realizării finalităților stabilite;
- corelarea proiectării didactice (de lungă și de scurtă durată) cu PEI prin stabilirea obiectivelor specifice pentru elevul cu CES;
- oferirea de consultanță elevului și părinților/tutorelui în parcurgerea demersului educațional la disciplina de studiu;
- crearea în clasă a unui mediu relațional adecvat pentru toți (profesor-elev, elev-elev, etc.);
- colaborarea cu toți specialiștii implicați în elaborarea/realizarea/evaluarea PEI.

Diferențele umane reclamă adaptarea învățării la necesitățile copilului. Din aceste considerente, educația incluzivă este centrată pe toți elevii și pe fiecare în parte. Misiunea profesorului este de a cunoaște identitatea fiecărui elev și a o valoriza în cadrul procesului instructiv-educativ.

Cum poate fi elaborat curriculumul individualizat la disciplină?

Echipele de elaborare a PEI, din care fac parte și învățătorii/profesorii care lucrează cu copiii cu CES, vor decide de comun acord care va fi modul de studiere de către elev a materiei prevăzute de curriculumul școlar. În funcție de decizie, pentru fiecare materie se va indica dacă elevul va studia:

- în baza curriculumului general (CG);
- în baza curriculumului adaptat (CA);
- în baza curriculumului modificat (CM).

Dacă elevul va învăța la anumite discipline în baza curriculumului adaptat sau modificat, atunci învățătorul/profesorul care predă materiile respective este responsabil de elaborarea curriculumului individualizat.

Înainte de a elabora curriculumul individualizat, învățătorul/profesorul se va familiariza cu noțiunea de **curriculum adaptat (CA)** și **curriculum modificat (CM)**. Astfel, prin adaptări curriculare se realizează corelarea curriculumului general cu posibilitățile elevului cu CES, din perspectiva finalităților procesului de incluziune școlară și socială a acestuia.

1. Curriculum adaptat (CA)

Elaborarea CA vizează adaptări în cadrul procesului de instruire.

Se are în vedere : ajustarea metodelor, materialelor și mijloacelor didactice, a formelor de organizare a lecției, a sarcinilor și activităților de învățare și de evaluare reieșind din necesitățile copilului.

!!! De menționat că în cazul Curriculumului adaptat (CA), finalitățile educaționale și conținuturile de învățare nu sunt modificate, este adaptată doar modalitatea de predare/învățare/evaluare pentru a atinge finalitățile prevăzute în curriculumul general.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

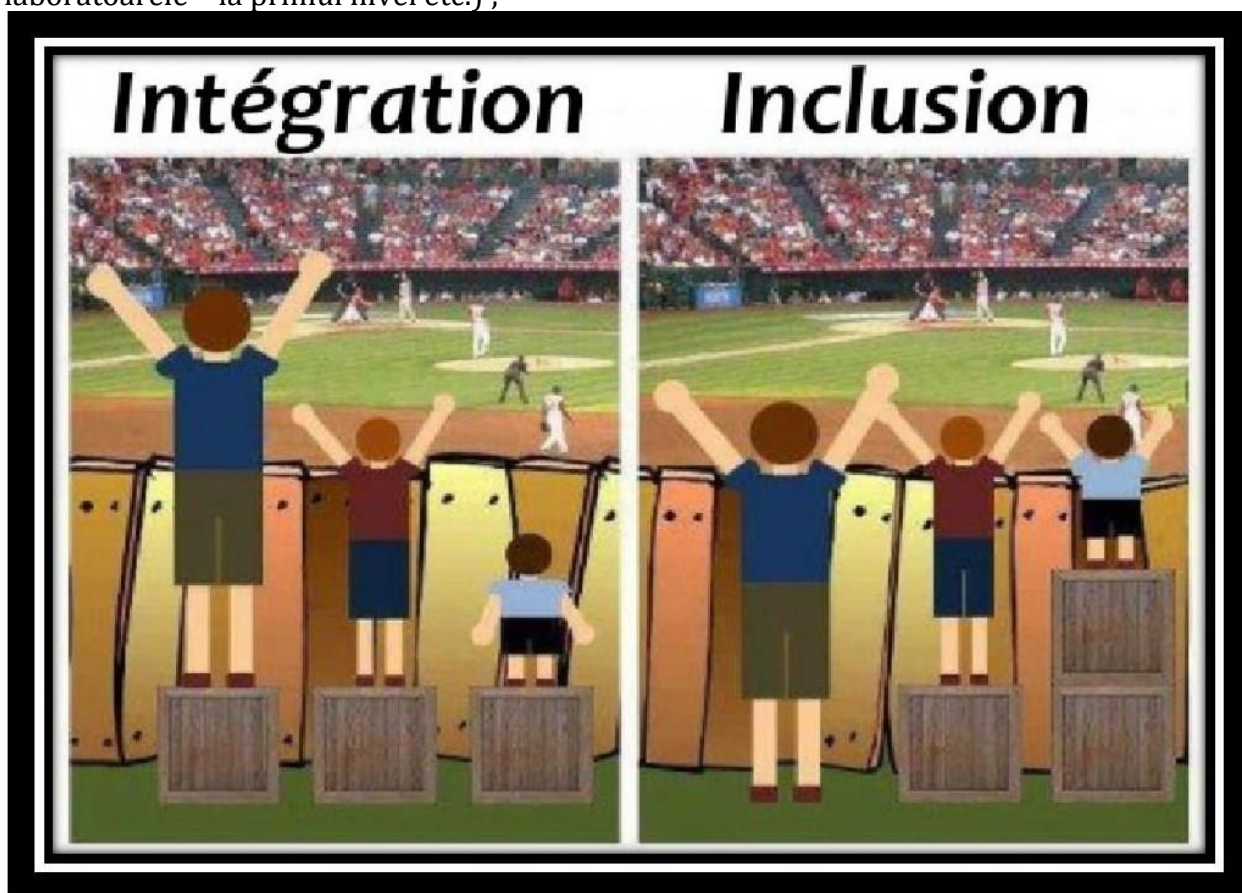
Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

La elaborarea curriculumului adaptat se va ține cont neapărat de adaptările de mediu, psihopedagogice și cele pentru procesul de evaluare, propuse de specialiști.

Adaptările de mediu vizează schimbările care se vor produce în mediul fizic al clasei sau al instituției, precum și modalitățile de sprijin al elevului cu CES. Acestea ar putea include:

- soluționarea unor probleme ale structurii ergonomice care să fie în beneficiul copilului cu CES (adaptarea spațiului școlar al clasei, inclusiv al mobilierului, la necesitățile somato-fiziologice și de sănătate ale elevilor; o atenție specială se va acorda poziționării în sala de clasă a băncii unde stă copilul cu CES (R. Iucu, 2000);
- adaptări în vederea sporirii accesibilității instituției : (rampă la intrarea în școală; grupul sanitar adaptat; bare de susținere; amplasarea sălilor de uz comun – cantina, biblioteca, laboratoarele – la primul nivel etc.) ;

- echipament special (aparate auditive; ochelari pentru a vedea mai bine; cadru de deplasare, bastoane, claviatura computerului modificată, table de comunicare, scaune speciale etc.);
- reducerea/amplificarea stimulenților vizuali sau auditivi; excluderea materialelor care distrag atenția);
- etc....

Adaptările psihopedagogice care fac referință la ajustările operate în tehnologia procesului educațional pot include:

- elaborarea unor sarcini didactice individuale;
- prezentarea unor algoritmi, instrucțiuni pe etape pentru realizarea sarcinii didactice;
- elaborarea/confecționarea materialelor didactice (fișe, scheme, tabele, machete etc., care să faciliteze rezolvarea sarcinilor);

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- supravegherea copilului de către colegii de clasă (unul sau mai mulți);
- alegerea preferențială a grupului, în cadrul activităților de cooperare;
- micșorarea/mărirea timpului pentru realizarea sarcinii;
- acordarea unor pauze;
- adaptarea metodelor didactice la necesitățile copilului;
- etc....

Adaptările în materie de evaluare presupun ajustarea metodologiei de evaluare pentru a facilita demonstrarea de către elevul cu CES a finalităților atinse și ar putea viza:

- micșorarea numărului de sarcini;
- acordarea de timp suplimentar pentru rezolvarea sarcinilor;
- concretizarea formei de evaluare – verbală sau scrisă;
- asistența cadrului didactic de sprijin;
- etc....

2. Curriculumul modificat (CM) prevede schimbarea finalităților educaționale prin excluderea unora și simplificarea altora (sau sporirea complexității), astfel încât să corespundă potențialului și disponibilităților copilului cu CES.

De asemenea, se intervine în conținuturile recomandate, selectându-se cele mai relevante și funcționale pentru dezvoltarea abilităților copilului cu CES.

Totodată, conținuturile pot fi simplificate, astfel încât să fie accesibile elevului.

Învățătorul/profesorul va putea opera modificările, doar cunoscând foarte bine punctele forte și necesitățile elevului, recomandările pe care le-au formulat specialiștii, vizând domenii variate de dezvoltare a copilului.

Cum poate fi organizat procesul educațional într-o clasă incluzivă?

Este bine ca elevul cu CES să învețe cu ceilalți copii, și nu separat de ei. De aceea cadrul didactic trebuie să stabilească foarte clar cum și cât timp va antrena copiii cu CES în activitate, ce sarcini didactice le va propune pentru ca aceștia să participe alături de ceilalți în procesul de învățare. **Elevul cu CES trebuie să fie inclus pe parcursul orei în activitățile frontale, precum și în activitățile de grup. La anumite etape ale lecției poate primi sarcini individualizate, inclusiv de evaluare.**

!!! În cazul în care copilul cu CES este "supraîncărcat" doar cu sarcini pe care trebuie să le rezolve de sinestătător sau cu susținerea unui profesor itinerant sau de sprijin și nu ia parte la activitățile frontale sau de grup desfășurate în clasă, incluziunea educațională și socială a copilului nu are loc.

Învățătorul/profesorul trebuie să pună în valoare ceea ce realizează copilul cu CES la lecție, să găsească momentele potrivite în desfășurarea orei pentru a intercala activitatea copilului cu CES în cea a colegilor de clasă.

Se recomandă ca sarcinile individualizate pentru copilul cu CES să nu se formuleze permanent în voce. Astfel se pune în evidență că elevul cu CES realizează altceva decât restul elevilor și aceasta este în detrimentul incluziunii copilului.

Este important ca învățătorul/profesorul să evalueze produsul activității copilului cu CES nu prin comparare cu rezultatele altor elevi din clasă, ci prin raportare la efortul depus de acesta.

Evaluarea progresului elevului cu CES trebuie să fie un proces continuu, iar rezultatele evaluării să demonstreze nivelul de atingere a finalităților de învățare, proiectate în curriculumul individualizat, și astfel vor constitui un argument pentru eventualele modificări.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

O modalitate apreciabilă de a pune în valoare rezultatele obținute de copilul cu CES în învățare este încurajarea acestuia de a participa la diverse concursuri școlare și extrașcolare. **În condițiile școlii incluzive, formula cea mai eficientă de proiectare și realizare a procesului de evaluare a copiilor cu CES o constituie evaluarea diferențiată, participativă și consensuală, în cadrul căreia are loc negocierea produselor școlare necesare de realizat de către elev, anunțarea și discutarea criteriilor de apreciere a acestor produse.** Un instrument util pentru desfășurarea unei astfel de evaluări este **grila de evaluare** în care sunt indicate nivelele de performanță și sunt enumerate criteriile care servesc drept repere calitative pentru aprecierea produsului.

Pentru fiecare criteriu se elaborează descriptorii de performanță – o descifrare a criteriilor pentru fiecare nivel. **Acest instrument poate fi aplicat pentru evaluarea unei game variate de produse realizate de elevul cu CES (poster, portofoliu, proiect, colaj, agendă a faptelor bune, machetă, comunicare, desen, fișa de personaj etc.).** Învățătorul/profesorul va propune elevilor cu CES elaborarea anumitor produse, în funcție de finalitățile specificate în curriculumul individualizat/ modificat.

Profesorul itinerant sau de sprijin are un rol major în organizarea și desfășurarea procesului educațional în clasele unde învață copiii cu CES.

Sunt mai multe modalități de implicare a profesorului itinerant/de sprijin în cadrul lecției, acestea fiind schitate în proiectul didactic. Astfel:

- Poate sta, o anumită perioadă de timp, lângă copilul cu CES, acordându-i asistența necesară, pentru ca acesta să reușească să participe la activitățile realizate de toți copiii din clasă.
- În cazul în care se organizează lucrul în cooperare, poate sta în grupul unde este copilul cu CES, acordând asistență nu doar acestuia, dar și celorlalți membri ai grupului.
- În anumite situații educaționale, poate participa alături de profesor în procesul de predare-învățare-evaluare, acordând atenție specială copilului cu CES.
- În cazul în care copilul cu CES nu este în stare să stea la lecție întreaga oră academică, poate să plece cu elevul, după o anumită perioadă de timp, pentru a continua activitatea individuală cu copilul.

Este important ca, după încheierea orei, să aiba loc o discuție cu profesorul despre faptul cum s-a implicat copilul cu CES în activitățile din cadrul lecției, ce a fost reușit și ce a fost mai puțin reușit, ce soluții de îmbunătățire a procesului didactic propune etc....

De asemenea, ar fi util ca după ore profesorul itinerant/de sprijin să completeze jurnalul de reflecție, specificând anumite aspecte din cadrul orei referitoare la activitatea copilului cu CES, iar informația din jurnal poate fi utilizată ulterior în cadrul ședințelor comisiilor metodice, a consiliilor profesionale, în lucrul cu familia copiilor cu CES etc....

Din perspectiva de facilitator, consilier, mediator, roluri ale profesorului de sprijin, acesta contribuie la promovarea educației incluzive :

- prin realizarea materialelor didactice adaptate, instrumentelor de lucru și de evaluare specifice;
- facilitarea înțelegerii de către cadrele didactice a caracteristicilor de personalitate a elevilor cu CES și a particularităților proceselor cognitive, a proceselor și funcțiilor reglatorii care influențează activitatea școlară a acestor elevi.
- consiliază elevii care participă la programul de sprijin și părinții acestora pentru depășirea situațiilor de dificultate, implicarea părinților în activitățile elevului, înțelegerea necesității unui program de studiu în familie, supravegherea elevului pentru efectuarea temelor, importanța sprijinului afectiv, informare privind

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

modalitățile de control pozitiv al comportamentului copilului, importanța frecventării școlii;

- prin medierea situațiilor în care acești elevi perturbă activitatea desfășurată în clasă, printr-un comportament care nu se circumscrie disciplinei necesare la ore datorită incapacității de internalizare a normelor sociale;

În rolul de manager de caz/responsabilul de caz servicii psihoeducaționale formulează măsuri de sprijin pentru promovarea educației incluzive cu consultarea autorității locale:

- Măsuri de sprijin pentru prevenirea și combaterea barierelor de atitudine;
- Măsurile de sprijin pentru prevenirea și combaterea barierelor de mediu, prin adaptarea rezonabilă a unității de învățământ în care învață copilul;
- Măsurile de sprijin pentru pregătirea și adaptarea copilului în diferitele etape de tranziție, între diferite medii și etape ale dezvoltării individuale;

Aceste măsuri se includ în planul de abilitare-reabilitare/planul de servicii individualizat în funcție de tipul tranziției.

Toți copiii trebuie să beneficieze de educație. Fiecare poate fi sprijinit prin măsuri pedagogice în clasă și cu sprijin suplimentar prin colaborarea cu alți specialiști și cu familia.

Înainte de a apela la măsuri speciale sau la alți profesioniști, profesorul trebuie să cunoască modele concrete privind posibilitatea de integrare școlară și educațională a tuturor copiilor pentru individualizarea acțiunii didactice.

• Metode de adaptare la clasă pentru elevii cu deficiențe de vedere

- Oferirea de instrucțiuni orale pe lângă cele scrise ;
- Descrierea cu voce tare a tuturor prezentărilor vizuale;
- Desemnarea un coleg care să-l ajute cu notițele cursurilor sau oferirea de copie a acestora ;
- Acordarea de timp pentru a rezuma fiecare lecție ;
- Acordarea de timp elevului pentru a pune întrebări în legătură cu prezentările și instrucțiunile ;
- Înregistrarea cursurilor ;
- Asigurarea unor sarcini de citit cu texte mărite ;
- Asigurarea scrisului cu caractere mărite, a hârtiei cu linii mai late pentru a ajuta elevul să formeze literele în spațiul corect ;
- Folosirea unei rigle pentru a-i ajuta să urmărească rândurile atunci când citește ;
- Folosirea audiobook-urilor;
- Folosirea unui marker pentru a evidenția informația atunci când citește .

• Metode de adaptare la clasă pentru elevii cu deficiențe de auz

Cum pot profesorii să facă procesul de învățare mai ușor pentru copiii cu deficiențe de auz?

- Repetarea sau reformularea informațiilor esențiale pe parcursul lecției ;
- Așezarea elevului aproape de profesor și departe de ferestre și uși ;
- Vorbire clară și rară atunci când se prezintă informații ;
- Stabilirea un semnal care să atenționeze elevul atunci când se discută despre o informație importantă ;
- Folosirea instrumentelor vizuale, precum o tablă sau un computer pentru a completa lecțiile orale ;
- Folosirea imaginilor și gesturilor pentru a stimula înțelegerea elevului ;
- Punerea la dispoziție o zonă liniștită pentru cerințele care necesită lucrul independent ;
- Nu se penalizează elevul pentru greșelile de scriere;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Desemnarea un coleg care să îi ofere notițele ;
- Oferirea elevului oportunități de a-și demonstra și folosi punctele forte în timpul orelor ;
- Oferirea elevului materiale pentru a citi și a deveni familiar cu materia, înainte de a fi predată la clasă ;
- Punerea la dispoziție o listă cu termeni și concepte cheie pentru lecțiile următoare .
- **Metode de adaptare la clasă pentru elevii cu capacitate redusă de procesare (deficiență mintală, intelect de limită, dificultăți de învățare, etc)**
- Verificarea periodică a elevului pentru a se asigura că a înțeles lecția ;
- Folosirea unui semnal pentru a-l face pe elev să redevină atent atunci când își pierde concentrarea ;
- Încurajarea participării la clasă a elevului prin acordarea unui timp mai mare de a răspunde întrebărilor ;
- Încurajarea elevului să ceară clarificări în privat, dacă are rețineri în a pune întrebări în timpul orelor ;
- Punerea la dispoziție a unor cerințe scrise într-un limbaj accesibil ;
- Folosirea graficelor și altor materiale vizuale și explicarea cu voce tare ce înseamnă;
- Punerea la dispoziție a unui rezumat al lecțiilor pentru elevii care nu pot scrie suficient de repede sau care au deficiențe în ceea ce privește atenția distributivă;
- Folosirea suportului audio pentru manuale dacă îi este de ajutor elevului să vadă și să audă cuvintele în același timp ;
- Spargerea sarcinilor mari de lucru în cerințe mai mici și cu mai multe termene limită;
- Limitarea timpului petrecut pentru teme ;
- Oferirea și altor opțiuni elevului de a arăta ce a învățat, în afară de temele scrise .
- **Metode de adaptare la clasă pentru elevii cu autism (verbali, înalt funcționali)**
- Adaptarea în mod flexibil la stilul de învățare al copilului ;
- Promovarea învățării colaborative, în grupuri mici pentru dezvoltarea abilităților sociale și de comunicare;
- Verificarea gradului de înțelegere a sarcinilor, enunțurilor, noțiunilor nou introduse;
- Asigurarea prezenței cadrului didactic care să explice individual sarcinile de rezolvat (cu contact vizual și apropiere fizică pe parcursul explicării) ;
- Acordarea unui timp mai mare de a răspunde întrebărilor;
- Simplificarea textului care urmează a fi studiat, reducându-se din complexitatea lexicală și sintactică dacă este nevoie ;
- Limitarea efortul de scriere prin reducerea din lungimea dictărilor, din obligația de a lua notițe (prin fotografierea lecției de pe tablă), de a redacta lucrări lungi în scris;
- Asigurarea unor fotocopii adecvate ale unității de studiu în cazul lecțiilor mai lungi sau complicate ;
- Permitea folosirii calculatorului care să faciliteze operațiile de calcul, tabela pitagorică, de măsuri, tabel cu formule matematice, etc
- Asigurarea unor măsuri de dispensare în funcție de capacitățile sale cognitiv-emoționale, starea lui de oboseală, precum starea lui emoțională de moment:
 - ➔ dispensarea scrierii rapide după dictare;
 - ➔ a luării de notițe scrise, a copierii de pe tablă sau manuale, recopierea în cazul textelor lungi sau în cazul stării de oboseală a copilului;
 - ➔ compensare cu texte pregătite anticipat, printate și lipite pe caiet sau lucru direct pe fișe ;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- ➔ dispensarea respectării timpilor pentru realizarea sarcinilor de lucru în scris;
- ➔ dispensarea memorării poeziilor prea lungi, formulelor, tabelelor, definițiilor prea complicate;
- ➔ dispensarea cantității excesive de teme pentru acasă ;
- ➔ dispensarea efectuării mai multor teste/evaluări la puțină vreme unele după altele;
- ➔ dispensarea participării la ultimele ore în cazul oboselii excesive .

- Permitearea părăsirii clasei în timpul orei în cazul oboselii excesive sau a unei frustrări majore pentru evitarea crizelor emoționale sau asigurarea prezenței facilitatorului în clasă (decizia este la latitudinea elevului și a profesorului, de comun acord).

● **Metode de adaptare la clasă pentru elevii cu ADHD**

- Așezarea elevului aproape de profesor și departe de ferestre sau uși ;
- Mărirea spațiului dintre bănci ;
- Poziționarea cadrului didactic aproape de elev atunci când predă;
- Oferirea instrucțiunilor atât scrise, cât și cu voce tare ;
- Folosirea materialelor didactice vizuale ;
- Desemnarea unui coleg care să-l ajute pe elev să ia notițe ;
- Oferirea rezumatului lecției ;
- Verificarea elevului pentru a se asigura că a înțeles lecția ;
- Folosirea unor instrucțiuni clare și simple ;
- Permitearea procesării textelor pe calculator ;
- Crearea unui "semnal" pentru a atrage atenția elevului (de ex. atingerea elevului pe umăr) ;
- Punerea la dispoziția elevului dosare și diverse recipiente pentru a-l ajuta să își păstreze banca ordonată ;
- Descompunerea cerințelor mai mari;
- Folosirea unui "plan de comportament" cu un sistem de recompensare ;
- Lăudarea comportamentului adecvat, ignorarea altor comportamente, atât timp cât acestea nu sunt distructive;
- Discutarea despre problemele comportamentale în privat ;
- Monitorizarea frustrării, observarea elevului pentru a-i înțelege starea.

EVALUAREA ADAPTATĂ PENTRU COPIII CU CES (pentru elevii cu CES incluși în învățământul de masă)

- Scrierea răspunsurilor pe o foaie separată pentru a se putea concentra pe răspunsuri și nu pe cum să le încadreze într-un spațiu mic ;
- Asigurarea unor fișe ordonate cu instrucțiuni simple și câteva imagini explicative ;
- Scrierea cerințelor cu o culoare diferită ;
- Spațierea clară a cuvintelor și a problemelor pe pagină ;
- Realizarea probei scrise prin dictarea conținutului acestuia de către copil către cadrul didactic ;
- Descompunerea testelor și/sau instrucțiunilor în cerințe scrise, scurte;
- Punerea la dispoziția elevului un spațiu liniștit pentru ca acesta să poată citi cu voce tare cerințele testelor, fără a deranja alți colegi;
- Oferirea unor fișe de lucru cu mai puține întrebări și probleme ;
- Oferirea frecventă a testelor scurte, în locul testelor mai ample care cuprind un întreg capitol ;
- Anunțarea din timp a testelor și verificărilor, cu cel puțin 24 de ore înainte;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Asigurarea unui timp suplimentar (30-60 de minute) pentru executarea probelor sau administrarea unor verificări cu mai puține cerințe ;
- Introducerea probelor informatizate ;
- Asigurarea citirii cu voce tare de către profesor a sarcinilor de efectuat în timpul verificărilor. Subiectele se citesc pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea;
- Asigurarea folosirii instrumentelor compensative atât la probele scrise, cât și la cele orale (de ex. asigurarea folosirii calculatorului de buzunar/birou, tabla pitagoreică sau tabele cu formule) ;
- În funcție de situație, conceperea evaluărilor astfel încât să limiteze scrisul (de exemplu, exerciții cu spațiu de completat, exerciții de bifat, unit etc.) ;
- La notarea/evaluarea testelor scrise se ține cont de conținut, nu de formă. - Prevederea verificărilor orale ca alternativă la cele scrise ;
- În notarea la probele orale se va ține cont de capacitățile lexicale și expresive ale elevului.

PROPUNERI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII ACTULUI EDUCAȚIONAL PENTRU ELEVII CU CES INCLUȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ:

- eliminarea din metodologia serviciilor de sprijin a obligativității prezenței la ore (în sala de clasă) a profesorului itinerant în minim 50% din ore, lăsându-se la latitudinea cadrului de sprijin acest număr de ore (cel puțin din următoarele considerente: cabinetele școlare de specialitate dotate asigură un cadru favorabil stimulării cognitive a elevilor cu CES, superior celui din clasă, existând posibilitatea ca activitățile itineranților să fie mult diversificate și mult mai bine adaptate intereselor copiilor într-un climat mult mai relaxat, în condițiile în care lipsesc factorii perturbatori / stresorii, fără a perturba ora de curs și pe elevii fără CES; există elevi care pot fi luați în afara orelor de curs / orarului clasei, în momente când ei sunt odihniți și dau randament mai mare decât cel din clasă; rezultatele comparative indică faptul că lucrul în cabinet aduce beneficii și în planul dezvoltării inteligenței emoționale; elevii depun mai mult efort intelectual în cazul în care se află în cabinetul de specialitate, deoarece numărul de itemi de lucru / sarcini de învățare pe care trebuie să îi abordeze prin propriile forțe crește; de asemenea, subiectele abordate în cabinetul psihologic transcend, completează (selectiv, personalizat), deseori, tema predată la clasă, acțiunea punctuală de diminuare a lacunelor cognitive fiind mult îmbunătățită prin abordarea pe arii curriculare și conexiuni experimentale, ce nu se poate realiza în clasă; gradul de empatie elev-profesor de sprijin crește, apar rutine eficiente datorită diminuării blocajelor emoționale prin mediul securizant creat, elevul putând exersa oricât un anumit aspect abordat; în cabinetul de specialitate pot participa mai eficient, fără inhibiții și părinții acestor elevi, la diverse secvențe de stimulare cognitivă, activități extracurriculare);
- simplificarea sau eliminarea procedurii de obținere a COSP(certificat de orientare școlară și profesională), deoarece procedura actuală este relativ greoaie, necesitând timp;
- desfășurarea activității săptămânale cu un număr de 4-6 elevi cu CES, mai ales când aceștia au deficiență mintală/intelect liminar, pentru a se putea lucra cu fiecare măcar 4 ore, 1-2 ore/săptămână nefiind suficiente pentru a obține progresele dorite;
- stabilirea unei sume de bani (de maxim 700-1000 lei), pe care să o primească semestrial fiecare elev cu CES, în funcție eventual de problemele reale pe care le are, de implicarea familiei în relația cu școala și în pregătirea pentru ore a elevului (dar care să poată fi folosită doar pentru achiziția de cărți, soft educațional, tehnologie IT, materiale specifice învățării și pe care acesta să le poată folosi și la orele de lucru cu profesorul itinerant);

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- completarea condicii de activități zilnice cu eliminarea denumirii disciplinei sau înlocuirea ei cu "stimulare cognitivă și aplicații personalizate", deoarece profesorul itinerant are ca obiectiv prioritar ameliorarea/reglarea/stimularea funcțiilor cognitive/intelectual-emoționale în contextul însușirii de către elev a strategiilor, metodelor și tehnicilor de receptare, transmitere, lucru cu informația științifică primită, adaptare la cerințele școlii de masă (prin aplicarea P.I.P.-ului / curriculumului adaptat, el lucrând trans/interdisciplinar);
- organizarea activităților metodice (ale comisiei de specialitate, cercurilor pedagogice etc), ori de câte ori este posibil, online, avantajele fiind: economia de resurse materiale, câștigul de timp (fiecare itinerant putându-și alege locația convenabilă), posibilitatea intervențiilor participanților și moderatorilor în timp real, la obiect, alte avantaje oferite de tehnologiile IT;
- accesul gratuit al cadrelor didactice la resurse de specialitate online, unde să poată consulta și lucrări științifice (reviste, cărți, studii etc) de date recente;
- perfecționare gratuită, de calitate, realizată exclusive online - un singur curs, de maxim 15-20 ore/an școlar fiind suficient, accentul trebuind să cadă pe studiul individual și valorificarea experienței acumulate;
- eliminarea din cadrul portofoliului personal și al comisiilor a documentelor mari consumatoare de timp sau redimensionarea (simplificarea) acestora, încât timpii alocați să crească pentru pregătirea efectivă a orelor de lucru cu elevii și nu pentru activități conexe, mai puțin utile.

Îmbunătățirea incluziunii școlare ca cel mai important pas în incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități din România nu ar face decât să ne aproprie de o societate modernă și echitabilă, pentru toți.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

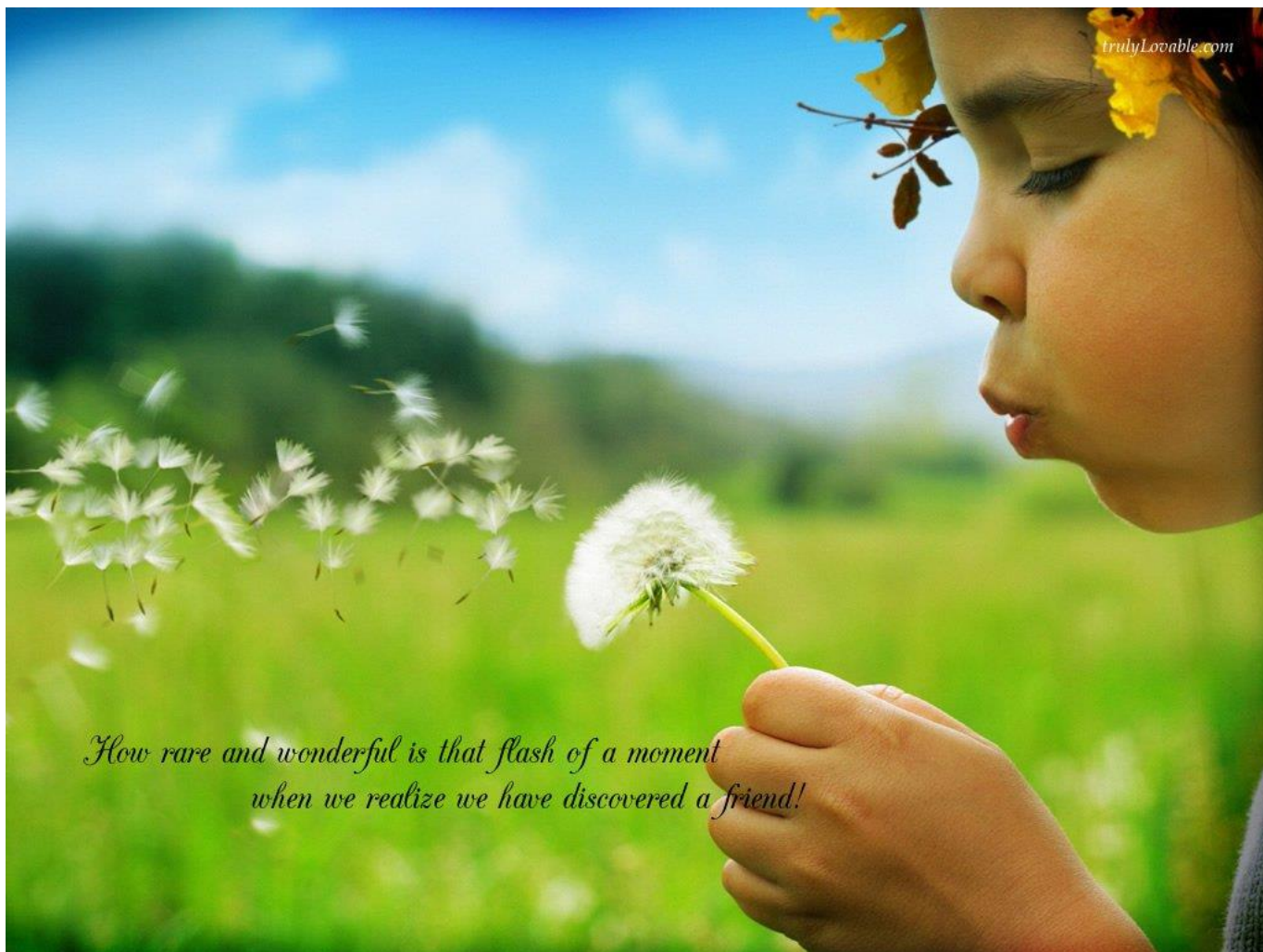

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

*How rare and wonderful is that flash of a moment
when we realize we have discovered a friend!*

Anexa 1.

Documentele necesare pentru obținerea certificatului de orientare școlară și profesională pentru copiii/elevii/tinerii cu cerințe educative speciale /CES

- Cerere-tip, Copie certificat de naștere / copie act de identitate preșcolar /elev,
- Copie act de identitate părinte/reprezentant legal,
- Copie a documentului prin care se face dovada că persoana care semnează cererea este reprezentantul legal al copilului, de exemplu, hotărâre a instanței sau hotărâre a comisiei pentru protecția copilului (după caz);
- Ancheta socială,
- Fișa medicală sintetică,
- Certificatul medical,
- Fișa de evaluare psihologică (după caz),
- Fișa psihopedagogică,
- Adeverință care atestă înscrierea preșcolarului / elevului în unitatea de învățământ și situația școlară / copie foaia matricolă,
- Copie certificat de orientare școlară și profesională anterior (după caz),

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Copie certificat de încadrare în grad de handicap în vigoare (după caz),
- Fișa de evaluare psihoeducațională.

Anexa 2.

DOCUMENTE DE REFERINȚĂ:

- Legea educației naționale nr.1/2011
- Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Inspectoratelor Școlare, aprobat prin OMECTS nr. 5530/05.10.2011;
- HG 564/2017 privind acordarea alocației zilnice de hrană și a alocației pentru rechizite școlare, cazarmament, îmbrăcăminte și încălțăminte;
- Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin OMENCS nr. 5079/31.08.2016;
- Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 a Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Sănătății și Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale
- Ordin Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului Și Sportului nr. 5.555 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor județene/ al municipiului București de resurse și asistență educațională
- OMECTS nr. 5574/07.10.2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, cu modificările și completările ulterioare
- Ordin Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice Nr. 5086/2016 din 31 august 2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind școlarizarea la domiciliu, respectiv înființarea de grupe/clase în spitale
- OMECTS nr. 5573/07.10.2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a învățământului special și special integrat

Bibliografie:

1. Gherguț, Alois – *Sinteze de psihopedagogie specială*. Ed. Polirom; Iași, 2005;
2. ORDIN Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă;
3. ORDIN Nr.1985/Nr.1305/ Nr.5805 din 23.11.2016 privind aprobarea Metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. Vrăsmaș . E., Introducere in educația cerințelor speciale, Bucuresti, Credis, 2004;
5. Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale, Ed. Polirom Ghid CDS, RENINCO & UNICEF, 2005
6. Andruszkiewicz M., Prenton K. – Educatia incluziva. Concepte, politici si practici in activitatea scolara
7. <http://www.educatieincluziva.info/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL CU FAMILIA PENTRU SPRIJINIREA COPILOR CU DIZABILITĂȚI – IMPLICARE, PARTICIPARE

Incluziunea copiilor cu CES în programul școlii este facilitată de realizarea parteneriatului între părinți și școală.

Părinții sunt parteneri în educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copilul lor, ei furnizând informații despre specificul dizabilității școlarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stresuri, stimuli negativi, care determină inhibarea/izolarea copiilor etc.). Ei sunt persoanele care cunosc cel mai bine copilul și constituie o bună sursă de consultanță pentru cei care lucrează cu copiii lor (cadre didactice, specialiști –medici, kinetoterapeuți, defectologi, ergoterapeuți etc.) și sunt principalii susținători ai copilului.

Părinții trebuie să se implice în activitatea copilului în afara casei și să-i încurajeze și pe ceilalți părinți să se alăture.

Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copilului sunt fundamentale pentru reușita participării la școală.

La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborarea a părinților cu școala este cel mai adesea direct proporțional cu rezultatele obținute de copiii. Psihopedagogia modernă, centrată pe copil se bazează pe convingerea că familia este primul educator și cu cel mai mare potențial de modelare. Familiile copiilor cu CES sunt adesea responsabile de copiii lor tot restul vieții.

Toate intervențiile ar trebui să plece de la presupunerea că nu părinții sunt cauza dizabilităților copiilor lor - se are în vedere aici riscul blamării părinților pentru dizabilitățile copiilor lor.

Cadrele didactice ar trebui să aplice criteriul „cele mai puțin periculoase presupuneri“. De exemplu, dacă un program educațional utilizat de un părinte a fost ineficient, aceasta s-a întâmplat pentru că programul a fost ineficient și nu că familia a aplicat necorespunzător acest program.

O explicație completă a dificultăților copilului la școală este esențială pentru părinți.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Nici un specialist sau cadru didactic nu ar trebui să spună părinților că „nu mai este nimic de făcut” pentru copilul lor.

Programele de intervenție și sprijin ar trebui să implice familiile la maximum. Ele ar trebui să fie construite astfel, încât să satisfacă nevoile copilului în contextul larg al nevoilor familiei.

Părinții ar trebui să fie recunoscuți ca fiind cei mai potriviți în relatarea istoriei, comportamentului și nevoilor copilului. Ei ar trebui să aibă acces total la toate informațiile educaționale și la „diagnosticele” copilului.

I. CE ÎNSEAMNĂ IMPLICAREA PĂRINȚILOR ÎN EDUCAȚIE?

De ce să-i implicăm pe părinți în viața școlii?

Există numeroase argumente furnizate de cercetări realizate asupra efectului implicării părinților în educație. Cercetările au demonstrat că:

- în toate cazurile, implicarea s-a dovedit benefică pentru educația copiilor;
- implicarea activă are un impact considerabil mai mare decât cea pasivă (prin *implicarea pasivă* înțelegând semnarea înștiințărilor primite de la școală sau faptul că părinții se asigură că copiii au toate rechizitele necesare, atunci când pleacă de acasă; prin *implicare activă* înțelegem sprijinirea activităților de la școală și ajutor în sala de clasă);
- cu cât implicarea se manifestă mai devreme, cu atât mai bine;
- părinții care primesc sprijin și sunt formați de către școală induc copiilor lor rezultate mai bune decât aceia care nu urmează același proces;
- implicarea părinților are, de asemenea, un efect pozitiv asupra atitudinii și asupra comportamentului copiilor;
- părinții tind să creadă că nu au nici o importanță, dar sunt întotdeauna surprinși de cât de mult contează implicarea lor, indiferent de abilitățile lor intelectuale sau de statutul lor social;
- **grupurile dezavantajate** sunt întotdeauna sub-reprezentate la școală; cercetările arată că într-adevăr, copiii dezavantajați au cel mai mult de câștigat de pe urma implicării părinților;
- eforturile școlilor cu cel mai mare succes în implicarea părinților sunt acelea care le oferă o gamă largă de activități în care pot interveni.

Există și beneficii care, în afară de performanțele crescute ale copiilor, par a fi generate de implicarea părinților în conducerea școlii. Acestea includ:

- eliminarea supozițiilor greșite pe care le pot avea părinții despre personalul școlii și invers, cu privire la motive, atitudini, intenții și abilități;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- creșterea abilității părinților de a juca rolul de ansamblu de resurse pentru dezvoltarea academică, socială și psihologică a copiilor lor, cu potențial de influență pe termen mult mai lung (datorită unei interacțiuni continue cu copiii lor de-a lungul timpului);
- dezvoltarea propriilor abilități și a încrederii în sine a părinților, încurajând uneori continuarea propriei educații și obținerea unui loc de muncă mai bun, oferind astfel copiilor lor modele mai bune;
- dezvoltarea calității părinților de susținători ai școlii în cadrul comunității.

De ce se implică părinții?

- cred că *ar trebui să fie implicați* – acolo unde părinții nu au această atitudine, implicarea lor va fi intensificată dacă vor fi încurajați să înțeleagă că au dreptul să fie implicați;
- cred că implicarea lor *va avea un efect pozitiv* asupra educației copiilor – părinții trebuie convinși că, într-adevăr, așa stau lucrurile;
- școala pune la dispoziție o gamă largă de oportunități pentru ca părinții să se implice.

Instituirea unei implicări eficiente a părinților în activitățile școlii.

Cercetătorii au identificat *lipsa planificării și lipsa înțelegerii reciproce* ca fiind cele mai mari obstacole în calea unei implicări eficiente a părinților. Personalul școlii care dorește să instituie programe eficiente de implicare a părinților în viața instituției, va trebui să manifeste atât o atitudine deschisă, cât și o bună organizare în eforturile sale de obținere a participării părinților.

Cele mai eficiente eforturi de implicare a părinților sunt acelea care oferă acestora o *varietate de roluri* în contextul unui proces bine organizat și pe termen lung. Părinții vor avea nevoie să poată alege dintr-o serie de activități care se adaptează unor programe, preferințe și capacități diferite. Ca parte a procesului de planificare, va fi necesar ca administratorii și cadrele didactice să-și evalueze propria disponibilitate față de implicarea părinților și să stabilească modul în care ei doresc să îi implice și să facă uz de ajutorul lor.

Implicarea formală și informală - cheia participării în educație

Părinții și membrii comunității pot fi implicați în viața școlii pe căi *informale sau formale*.

Modalitatea prin care oamenii pot fi determinați să se implice în viața școlii pe căi formale este să-i implice mai întâi pe căi informale. *Aceasta înseamnă că trebuie create căi informale pentru părinți și pentru membrii comunității pentru a participa la activitățile*

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

școlii - situație de care vor beneficia enorm copiii. Dacă există mai multe oportunități ca oamenii să se implice, succesul participării va fi mai mare.

IMPLICAREA INFORMALĂ poate însemna:

- părintele vine la școală să discute despre progresul copilului său;
- părintele participă la o activitate organizată de școală, cum ar fi un matineu;
- părintele acționează ca voluntar în sala de clasă;
- părintele acționează ca voluntar la organizarea unui eveniment, de tipul matineului sau concursului, sau competițiilor sportive etc.

IMPLICAREA FORMALĂ poate însemna:

- participarea la activitățile unui grup de lucru din școală sau ale unui comitet, la nivelul căruia se iau decizii care privesc școala/ clasa, cum ar fi:
 - ➔ Consiliul părinților pe școală;
 - ➔ Consiliul de administrație;
 - ➔ Grupul de sprijin al unui proiect;
 - ➔ Un grup de lucru din școală care se ocupă de diverse aspecte, cum ar fi, de exemplu, întreținerea clădirii etc.

Cum ne pot ajuta părinții la școală?

Folosirea părinților ca **voluntari** la școală este o modalitate excelentă de a-i implica pe aceștia în viața școlii și o cale potrivită de a suplini resursele umane ale instituției pentru acele componente pentru care nu este necesară prezența unui cadru didactic calificat. Comitetele de părinți sunt resurse semnificative pentru orice școală.

Cum putem folosi cunoștințele, abilitățile și experiențele părinților?

1. Creați o bază de date cu experții locali din rândul părinților și din comunitate. Unele școli au o listă de inventar semi-oficială în care sunt specificate cunoștințele culturale ale părinților, experiența de lucru și pasiunile speciale. Astfel de resurse pot fi folosite pentru a întări, a îmbogăți și a extinde atât curriculumul formal, cât și educația extradidactică a copiilor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

2. Identificarea voluntarilor care vor fi implicați anul următor. Școlile care au puternice legături cu familiile implică adeseori, extensiv și variat, părinții voluntari în activitatea lor. Implicarea poate fi stabilită informal și ad-hoc sau ca parte a unei scheme sau abordări aprobate. Astfel de aranjamente pot crea contacte zilnice cu familiile din cartier, cu comunitățile și cultura acestora și, în același timp, pot să le ofere părinților posibilitatea de a fi formați și angajați.

Iată câteva idei generale de implicare a voluntarilor:

- Ca reprezentant al părinților în Consiliul părinților;
- Ca reprezentant al părinților în Consiliul de administrație;
- Ca membru al grupului de sprijin al proiectului.
- Asigurarea expertizei pentru elaborarea curriculumului, de exemplu purtând discuții cu privire la arii de specialitate, furnizând informații despre istoria și geografia locului, antrenând copiii la diferite sporturi, făcând demonstrații de artă populară;
- Sprijinirea procesului educațional al școlii, de exemplu ajutând la servirea micului dejun, la bibliotecă, la coordonarea cluburilor extradidactice;
- Sprijinirea activității cadrelor didactice și ca personal de sprijin la clasă, oferind sprijin la activitățile de educație remedială, tutoriat și mentorat;
- Ajutor acordat organizării unei scheme parentale de sprijin pentru familiile nou venite și pentru acelea care nu au destulă încredere în ele însele și în școala;
- Ajutor pentru funcționarea unui program de tutoriat pentru părinții copiilor cu cerințe educative speciale;
- Colectarea de fonduri pentru activitățile școlii;
- Întreținerea, repararea echipamentului școlii a materialelor educaționale, de exemplu copierea fișelor de lucru ale copiilor, pregătirea materialelor didactice, colectarea materialelor pentru activitățile de știință.

Alte sfaturi:

- Comunicați părinților că implicarea și sprijinul lor au un impact deosebit asupra performanțelor copiilor lor și că nu trebuie să aibă studii superioare sau mult timp liber pentru ca implicarea lor să fie benefică. **Accentuați această idee în mod repetat;**
- Încurajați implicarea părinților încă din primele zile de școală ale copiilor;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Învățați părinții că activități precum modelarea cititului și citirea unor texte pentru copii dezvoltă interesul copiilor pentru învățatură;
- Elaborați programe de implicare a părinților care pun accent și pe implicarea părinților în procesul de instruire: organizarea unor activități de învățare acasă, asistarea în realizarea temei și monitorizarea și încurajarea activităților de învățare ale elevilor mai mari;
- Oferiți părinților îndrumare și formare, dar țineți minte că formarea intensivă, de lungă durată nu este nici necesară, nici posibilă.
- ***Faceți un efort special pentru a obține implicarea părinților elevilor dezavantajați, care pot beneficia cel mai mult de pe urma participării părinților la educația lor, dar ai căror părinți de multe ori manifestă la început reticență față de această implicare;***
- Continuați să accentuați ideea că părinții sunt parteneri ai școlii și că implicarea lor este necesară și apreciată.

Părinții - voluntari în activitățile școlii

Iată câteva idei practice care au funcționat în alte școli:

În sala de clasă:

- Părinții pot veni la școală să-i ajute pe copii la diverse activități care implică abilități de viață sau sociale, cum ar fi schimbarea pentru ora de educație fizică și plimbări, excursii, legarea șireturilor și încheierea nasturilor, spălarea mâinilor înainte de masă sau după ce au folosit toaleta etc.;
- Părinții îi pot asculta pe copii când recită poezii, interpretează un cântec sau se joacă, pot să se joace împreună jocuri de recunoaștere a literelor sau într-un joc dinamic, pot pregăti ora de desen etc.;
- Părinții pot veni la școală să vorbească despre serviciul lor – coafeză/frizer, brutar, agricultor, învățător, medic, asistent social, polițist, grănicer, vânzător etc.;
- Cu ocazia sărbătorilor legale (Crăciun, Paște, 1 Decembrie, Sfântul Andrei, 24 Ianuarie) sau a diferitelor evenimente din comunitate (de ex., Hramul), invitați-i pe părinți la școală pentru a contribui la realizarea unor obiecte de artă (de exemplu, obiecte de artizanat tradiționale) etc.

În afara școlii

- Părinții au multe pasiuni și hobby-uri pe care le pot împărtăși cu copiii în cadrul cluburilor organizate la școală, cum ar fi clubul de fotbal, de muzică, de pescuit, de artă populară (unde se pot utiliza materialele refolosibile), de desen și pictură, șah, dame;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- Unii părinți pot avea pasiuni cu totul neobișnuite, cum ar fi să colecteze obiecte neobișnuite (de exemplu, cutii de chibrituri, păpuși, medalii);
- Un părinte poate conduce un club de grădinărit – nu e nevoie decât de o mică bucată de pământ și de câteva semințe/răsaduri. Unele școli și-au făcut niște grădini minunate;
- Acolo unde există acces la echipament electronic, Clubul de informatică a devenit ceva obișnuit la nivelul școlilor. Acesta poate fi condus de către unul din părinți. Și, de ce nu, puteți încerca un club de jocuri pe computer, unde copiii să-și aducă propriile jocuri și să-și împărtășească experiențele cu alți copii.

Pe măsură ce vă sunt prezentate astfel de idei, vă veți da seama de potențialul pe care îl au părinții și veți deveni și mai inspirați. În plus, părinții pot veni cu propriile idei de a ajuta școala, atunci când vor sesiza implicarea altor părinți. Implicați cadrele didactice în elaborarea listei dumneavoastră de modalități prin care părinții pot ajuta școala/ clasa /grupa. Elaborați o listă cu „sarcinile” pe care le puteți da părinților.

II. CUM POT FI IMPLICAȚI PĂRINȚII COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE?

Cum lucrăm în mod constructiv cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale pentru a le ajuta copiilor să-și atingă potențialul maxim?

Cercetările au arătat că părinții din toate mediile și împrejurările au o gamă similară de sentimente și reacții emoționale când deșcoveră orice fel de dificultate educațională sau dizabilitate la copilul lor. Toți profesioniștii care lucrează cu părinții care au copii cu nevoi speciale trebuie să fie conștienți de gama de sentimente care poate fi prezentă în întreaga familie.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Părinții au sentimente de tristețe, disperare, furie, vinovăție și respingere. De asemenea, au o dragoste și un simț de protecție copleșitor pentru copilul lor. Chiar dacă cei mai mulți dintre părinți vor ajunge să accepte dificultățile sau dizabilitățile copilului lor, sentimentele puternice care existau la vremea diagnosticării pot fi oricând resuscitate în timp de criză sau stres. Educația părinților și consilierea au un rol important în incluziunea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională, ori de altă natură în școală. Comunicarea părinte – profesor, sau chiar comunicarea părinte – copil, în contextul integrării copilului în instituția școlară asigură un anumit echilibru.

Ideii pentru a vă ajuta să lucrați cu părinții copiilor cu cerințe educaționale speciale

- Dacă sunteți prima persoană care le spune părinților despre dificultățile pe care le are copilul lor, fiți deschis, sincer, dar atent și sensibil. Acordați-le timp părinților să înțeleagă ce le-ați spus. Fiți conștienți de reacțiile emoționale care pot apărea după anunțarea problemei.
- Când vă întâlniți cu părinții, gândiți-vă atent ce urmează să le comunicați și fiți atenți la felul în care ei pot percepe mesajul dumneavoastră.
- Acceptați faptul că părinții sunt experți când este vorba despre copiii lor.
- Fiți dispusă să ascultați, nu numai ce se spune, ci și ce se dorește a fi spus (mesajul textului).
- Amintiți-vă că unele dificultăți/dizabilități sunt moștenite și că unii părinți ar putea să aibă dificultăți asemănătoare cu cele ale copiilor lor.
- Fiți pozitivi și ajutați părinții să simtă că fiul/fiica lor este binevenit(ă) la școală.
- Prezentați succesele copilului într-o manieră pozitivă și optimistă.
- Invitați părinții la școală ca să discutați despre sprijinul pentru învățarea copiilor lor (de ex., invitați părinții copilului cu dispraxie (dispraxia este o afecțiune cu care se confruntă mulți copii, al caror ritm de coordonare a activitatilor motrice este sensibil incetinit, acest lucru afectându-le și randamentul școlar) să viziteze școala - aceștia pot identifica unele probleme în interiorul spațiului școlii, probleme de care dumneavoastră nu sunteți conștient).
- Părintele ar trebui să fie mereu informat despre cum decurg lucrurile la școală. Se poate scrie un fel de jurnal, în care părinții și cadrele didactice, specialiștii își notează alternative observațiile privind copilul cu dizabilitate și, astfel, se poate realiza o mai rapidă și eficientă evaluare a modului în care copilul evoluează.
- Încurajați-i pe părinții copiilor cu CES să aibă întâlniri neoficiale la intervale regulate. Vor putea astfel să se sprijine și să se informeze reciproc.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Încurajați părinții să aducă la întâlnirile cu părinții un prieten sau un cunoscut (mai ales dacă la întâlnire participă mai mulți specialiști) pentru ca aceștia să le ofere sprijin afectiv.
- Acordați atenție preocupărilor și neliniștilor părinților.
- Trebuie să înțelegeți că părinții pot aborda o atitudine care ascunde adevăratele lor sentimente.

Alte idei:

- Planificați vizitarea periodică a familiilor elevilor cu CES. Apelați la alți profesioniști, cum ar fi: asistentul social sau profesorul itinerant pentru a face vizite familiilor copiilor cu cerințe educative speciale.
- Oferiți părinților informații despre cursurile de educație a părinților (sau organizați astfel de cursuri dumneavoastră) la care să poată participa pentru a câștiga încredere în propriile abilități de părinte.
- Identificați câteva surse diferite de ajutor și susținere pentru părinți (ONG-uri care lucrează la nivel local și organizații care oferă informații despre dificultăți sau dizabilități speciale) și organizați întâlniri cu reprezentanții acestora. Discutați cu colegii, dar și cu părinții, modalitățile prin care puteți oferi acces la informație, sfaturi și susținere părinților copiilor cu nevoi educative speciale.

Puncte-cheie:

- ***Incluziunea copiilor cu cerințe speciale în programul școlii este facilitată de realizarea parteneriatului între părinți și școală.***
- ***Relația școlii cu părinții copiilor cu CES este nu numai benefică, ci și necesară, ea furnizând informații privind specificul dizabilității copilului, precum și informații privind tot ceea ce până în momentul includerii copilului în învățământul de masă a constituit contextul de dezvoltare a acestuia (incluzând necesități de ordin fizic și/sau psihic, cutume, factori motivaționali etc). Beneficiarii acestui tip de parteneriat sunt părinții și copiii.***

Câteva strategii utile părinților în acceptarea situației și susținerea educației copilului cu CES în procesul incluziunii

- Țineți minte cât de mult vă iubiți copilul, cât de mult el are nevoie de Dumneavoastră și Dumneavoastră de el;
- Bucurați-vă pentru el, pentru orice realizare a lui;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Trăiți cu prezentul, percepeți copilul așa cum este el sau cum va fi în următoarele 2 săptămâni;
- Mergeți înainte oricât de încetenită ar fi dezvoltarea copilului, concentrați-vă asupra reușitei lui, nu vă chinuiți comparându-l cu semenii „normali”.
- Apelați la ajutorul specialiștilor și încurajați copilul să meargă în școala din localitate.
- Implicați-vă activ în identificarea necesităților copilului împreună cu cadrele didactice din instituțiile școlare.
- Încurajați toți membrii familiei (frați, surori, bunici, mătușe, etc.) în educația copilului cu cerințe educative speciale.

Cateva strategii de menținere a echilibrului (după Sara Newman)

- ***Fiți realiști.*** Țineți minte că nimeni nu știe mai bine și mai mult despre copil decât dumneavoastră. Acceptați orice ajutor din partea familiei, prietenilor, apropiaților, serviciilor speciale.
- ***Analizați*** minuțios toate posibilitățile accesibile pentru copil: centre de abilitare, de intervenție timpurie.
- ***Faceți legătură*** cu instituțiile locale pentru a cunoaște și alți părinți care educă copii cu nevoi speciale, cu probleme similare: centre de intervenție, centre de reabilitare, asociații sociale, ONG-uri. Comunicarea cu părinții care au trecut prin toate emoțiile, situațiile dificile, este un bun suport pentru dumneavoastră. Puteți face schimb de experiență, de informații și idei noi;
- ***Nu uitați de dumneavoastră,*** probabil necesitățile dumneavoastră vi se par a fi neesențiale în comparație cu necesitățile copilului. Dar majoritatea părinților susțin că odihna oricât de scurtă ar fi este utilă atât pentru părinți, cât și pentru copil. A avea grijă de un copil cu dizabilitate (mai ales, cu o problemă de sănătate mintală) este o provocare din punct de vedere emoțional. Este important să aveți grijă de ***dumneavoastră*** înșivă astfel încât să îl puteți ajuta pe copil în toată această perioadă.
- ***Aveți grijă de copilul dumneavoastră, dar și de dumneavoastră înșivă!*** Dormiți suficient, faceți sport, mâncați sănătos și implicați-vă în activități practice. Dacă aveți grijă de ***dumneavoastră***, vă veți încărca pozitiv energetic și veți rămâne puternic.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- **Păstrați-vă relațiile de prietenie!** Păstrați-vă aproape prietenii și persoanele dragi, care vă pot sprijini în momentele dificile.
- **Faceți-vă timp pentru activitățile dumneavoastră favorite.** A vă detașa din când în când de grijile familiei, reprezintă un mod sănătos de a avea grijă de dumneavoastră înșivă.
- **Acceptați sprijin din partea celorlalți.** Aproopiați-vă de părinții care se confruntă cu aceeași problemă. Deși implicarea într-un grup de suport poate părea critică, vă veți simți mai puțin singur/ă și veți primi sprijin.

În anexe veți putea găsi câteva sfaturi pe care le veți putea oferi familiilor care au copii cu probleme de sănătate mintală pentru ca aceștia să poată depăși problemele emoționale care, eminent, apar în procesul de îngrijire a copiilor.

Modalitățile de stimulare a implicării familiei la nivelul clasei de copii/școlii:

• Invitarea părinților în activități la clasă poate înlesni o experiență pozitivă prin:

- - selectarea unei activități care poate fi demonstrată ușor;
- - angajarea părinților să lucreze doar cu grupuri mici de copii (2-3);
- - încurajarea bunei dispoziții, a unei atmosfere relaxante;
- - evitarea declarării de învingători;
- - consilierea în îndrumarea comportamentului copiilor.

• Grupurile de sprijin constituite din părinți ai copiilor cu CES

Părinții acestor copii au nevoie de a se întâlni cu alți părinți care au copii cu CES, mai ales dacă este vorba de probleme de același fel sau asemănătoare. Grupurile de sprijin constituite din părinți le oferă acestora șansa de a-și comunica informații, de a da și de a primi un suport emoțional, de a lucra ca o echipă cu interese comune în favoarea copiilor. Inițiativa constituirii unor asemenea grupuri este bine să vină de la părinți. Modalitățile de organizare și activitățile pe care și le propune grupul de sprijin pot fi foarte diverse, în funcție de problematica și potențialul copiilor, ale școlii, ale contextului comunitar etc. Ceea ce este important și esențial în buna funcționare a grupului este cultivarea sentimentului de comunitate.

• Implicarea părinților ca factori de decizie este esențială.

Părinții copiilor cu CES își stabilesc, cel mai adesea anterior venirii la școală, relații cu specialiștii și serviciile comunității, sunt ei înșiși surse de informații, deci, per ansamblu -

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

resurse importante pentru școală, pentru alți părinți. Informațiile oferite de părinți pot fi incluse în modalități diverse de luare a deciziilor privitoare la copiii cu CES.

- **Formarea unei echipe de sprijin care să includă și părinții copiilor cu CES.**

Funcționarea unor asemenea echipe formate din cadre didactice și / sau diverși specialiști este optimizată dacă ele cuprind și părintele copilului, ca și cadrul didactic care conduce grupa respectivă. Uneori chiar și membri ai personalului nedidactic al școlii pot aduce date utile la reuniunile acestei echipe.

Forme de colaborare și sprijin reciproc (școala - familie)

- **Activitățile de oferire a informațiilor** - în cadrul acestora familiile primesc informațiile din partea persoanelor autorizate. Exemple de astfel de activități sunt: avizierele, scrisori și bilete, carnetele de corespondență, telefoane, publicații/buletine periodice ale școlii, diferite știri, programe de întâlnire cu părinții, ședințe.

- **Activitățile de împărtășire a informațiilor** - cele mai obișnuite activități de acest tip sunt ședințele părinți- cadru didactic-specialiști. În educația cerințelor speciale, ședințele cu părinții iau foarte des forma unor ședințe axate pe **PEI**. Se planifică acum activitățile de colaborare și se rezolvă problemele apărute în aplicarea planului. Informațiile sunt oferite de asemenea prin intermediul unor carnete în care se notează istoria devenirii copilului, performanțele acestuia, dar și problemele întâmpinate. Informațiile pot veni atât de la cadrul didactic/specialist spre părinte, cât și invers.

- **Sprijinul colaborativ pentru curriculum** - activitățile de sprijin presupun o implicare activă a membrilor familiei în cadrul programelor școlii. Cele mai obișnuite activități de acest gen sunt intervențiile comune, familie - școala, în care membrii familiei lucrează împreună cu cadrele didactice pentru fixarea obiectivelor PEI. Părinții pot juca rolul profesorului acasă, și pot supraveghea studiul suplimentar al copilului în scopul sprijinirii derulării PEI.

- **Colaborarea cu comunitatea** școlii presupune cooperarea pentru îndeplinirea unei sarcini anume împreună, membrii familiei și cadrele didactice. În cadrul acestei colaborări, membrii familiei pot juca rolul de instructori, voluntari, membri de comitet de intervenție, tutori, instructori de „mini-predare”, asistenți în cadrul călătoriilor în afara școlii, ajutor în pregătirea materialelor didactice și echipamentului necesar.

- **Pregătirea părinților** cere atât părinților, cât și specialiștilor să-și aloce timp pentru pregătirea și programele educaționale ce vor fi aplicate. Pregătirea părinților este o activitate

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

foarte constructivă, deoarece implică învățarea și acumularea cunoștințelor și tehnicilor folositoare părinților în schimbarea comportamentelor neadecvate ale copiilor. Sensibilizarea părinților pentru obiectivele, țintele, abilitățile programelor este esențială pentru educarea și pregătirea acestora.

Shea și Bauer (1994) descriu și un *continuum* al activităților colaborative, bazate pe următoarele elemente:

- ***timpul disponibil, în care aceste activități pot fi făcute;***
- ***cantitatea și calitatea dorită de implicare a persoanelor;***
- ***calitatea sprijinului din partea personalului școlii pe care și-o doresc părinții și pe care o pot obține.***

Situațiile de non-colaborare dintre familie și școală sunt frecvente. Ele sunt cauzate de motive diverse, de percepții diferite ale părinților și cadrelor didactice cu referire la valoarea școlii, a copiilor, etc. În munca cu „problemele părinților”, Bemporad, Ratey și O. Drișcoll (1987, Shea și Bauer, 1994) spun că există trei tipuri de asemenea probleme, cu care școala se poate confrunta.

Mai întâi sunt problemele native ale părinților - vigoarea fizică și energia psihică de a putea trăi și sprijini copilul care are o dizabilitate.

Cea de-a doua categorie include tendințele psihologice de apărare folosite de părinți pentru a face față epuizării, furiei și durerii survenite în urma necazurilor derivate din situația de părinte.

În al treilea rând apare o schimbare a experiențelor sociale ale părinților, ca rezultat al dizabilității copilului. Adesea părinții își alocă o mare parte de timp și resurse financiare pentru a se documenta singuri în problematica specifică dizabilității, pentru a căuta servicii de reabilitare adecvate, pentru a încerca să devină chiar ei intervenanți în ameliorarea unei situații. Sau nu au încredere în instituțiile statului, după numeroase demersuri și încercări de a-și ajuta copilul.

Sunt și părinți ale căror dificultăți nu pot fi atenuate prin intervenția cadrelor didactice.

Acești părinți trebuie să fie orientați către specialiști calificați (consilieri, psihologi, psihopedagogi, asistenți sociali, medici, etc.).

Orientarea este binevenită atunci când părinții:

- resimt probleme financiare;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- sunt implicați în neînțelegeri maritale sau alt gen de crize;
- simt deseori sentimente de neajutorare, disperare;
- cred că nu sunt pregătiți pentru educarea copilului lor;
- sunt situați constant la nivele înalte de stres;
- încep deseori să se plîngă mai degrabă de problemele personale decât de cele manifestate de copil sau de programul educațional al acestuia.

Recunoașterea complexității problemelor personale ale copiilor pot crește sensibilizarea cadrelor didactice față de nevoile părinților.

Comunicarea cu părinții

Colaborarea dintre școală și familie presupune o comunicare efectivă și eficientă, o unitate de cerințe și o unitate de acțiune când este vorba de interesul copilului. Rolul profesorului este acela de a discuta cu părinții copiilor, de a stimula comunicarea permanentă cu aceștia, de a informa membrii familiei cu privire la nevoile psihice și motrice ale copiilor, de a-i orienta către cunoașterea activităților din școală și sprijinul în desfășurarea cât mai eficientă a acestora.

Ea conține cele două instituții sociale exprimându-se în schimburi de opinii și în discuții, iar atunci când este vorba de decizii, păstrându-și fiecare identitatea și aportul în mod specific.

Modul cum interrelaționează părinții și educatorii își pune amprenta pe formarea și educarea copilului. La copiii cu vârste între 3-6-14 ani este foarte important ca familia și personalul școlii să comunice liber și deschis despre copii și activitățile lor. Școala și căminul părintesc sunt strâns legate între ele și cu cât comunicarea între ele este mai eficientă, cu atât mai mult sprijin pot primi copiii pentru a trece printr-o perioadă educațională încununată de succes. Când profesorul consideră comunicarea ca fiind indispensabilă pentru succesul copilului, ea devine parte integrantă a activităților de zi cu zi.

Comunicarea cu familia presupune :

- să alocați timp suficient, să creați ocazii și încurajați familiile să discute cu dumneavoastră despre ideile, bucuriile, scopurile și grijile lor;
- să stabiliți locuri special amenajate pentru a purta discuții între patru ochi și tratați întotdeauna informația primită ca fiind confidențială;
- ca familiile vă vor împărtăși informații cu adevărat personale și este de datoria noastră, a educatoarelor, să le asigurăm că ele vor fi strict confidențiale.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În funcție de scopul urmărit în cadrul parteneriatului cu familia, comunicarea școală-familie poate îmbrăca forme diferite cu rezultate diferite.

Astfel, modalitățile de comunicare cu familia pot fi:

- **formale:** este un mod mai oficial, uneori în scris, adresat în general tuturor părinților, care urmăresc scopuri generale, administrative, de organizare sau îmbunătățire a colaborării sau de educație parentală;

- **informale:** este un mod de comunicare mai familiar, mai apropiat, care urmărește obiective specifice ce privesc dezvoltarea copilului, problemele specifice pe care acesta le întâmpină și care necesită o atmosferă mai relaxată, mai caldă pentru a crea contextul necesar împărtășirii de idei și luării de decizii în comun.

Ca și în cazul copiilor, familiile sunt foarte diferite, necesitățile lor de a fi sprijinite sau posibilitățile de a oferi sprijin sunt extrem de diverse. Fiecare familie are potențialul și nevoile sale unice, care trebuie valorizate corespunzător de către școală.

Comunicarea și colaborarea eficientă dintre educatori/specialiști și părinți se bazează pe câteva elemente esențiale (Beckman, Newcomb, 1996, Step by Step, 2001):

- **Respectul (reciproc)** – poate fi modelat adesea de către educatori. Este important să se plece de la premisa că părinții sunt cei mai importanți profesori din viața copilului; respectul și tactul dovedit de educator față de complexitatea unor probleme poate induce respectul reciproc;

- **Atitudinea imparțială**, care solicită gândirea pozitivă și deschisă despre familie, evitarea judecăților evaluative și dezaprobatore. Atitudinea imparțială înseamnă încurajarea familiilor de către educatori/specialiști să-și evalueze propriile decizii fără a influența cu propria lor părere;

- **Empatia** față de părinte poate fi ușor sesizată de acesta prin deschiderea la dialog și comunicare sinceră.

- **Păstrarea confidențialității informațiilor** este foarte importantă, cel puțin din două motive. Pe de o parte, părinții copiilor cu CES au nevoie de mai multe informații pentru a se putea implica, pe de altă parte - multe din aceste informații pot fi dureroase.

Instituirea respectului reciproc, a relațiilor empaticе, ca bază a unei colaborări autentice între educatori, copii, familiile lor și specialiști este un proces complex, care cere timp,

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

energie, prudență, adesea mult bun simț și bună credință. Este important de menționat că în acest proces nu numai copiii sunt cei care învață, ci și adulții.

În concluzie:

Pentru realizarea parteneriatului cu părinții este esențial ca:

- părinții să fie priviți ca participanți activi care pot aduce o contribuție reală și valoroasă la educarea copiilor lor;
- părinții să fie parte la adoptarea deciziilor privitoare la copiii lor; - să se recunoască și să se aprecieze informațiile date de părinți referitoare la copiii lor;
- să se valorifice aceste informații și să se utilizeze în completarea informațiilor profesionale;
- responsabilitatea să fie împărțită între părinți și educator.

Munca în parteneriat este și în **avantajul copilului și în interesul acestuia:**

- permite o organizare mai bună a întregului demers educativ-recuperator;
- colaborarea și comunicarea permanentă între partenerii adulți constituie un model de comportament și pentru copii;
- din punct de vedere afectiv, copiii capătă încredere în ei, își dezvoltă autonomia, le apar sentimente de bucurie și satisfacție, simt interesul, afecțiunea, aprecierile adulților cu privire la activitatea lor pentru părinți, pentru cadrele didactice, pentru comunitate.

Este clar faptul că pentru a realiza un parteneriat la nivelul intervențiilor timpurii asupra copiilor trebuie să fie suficiente informații la îndemâna părinților și că deciziile trebuie pregătite cu grijă și împreună.

Avantajele promovării incluziunii sociale în parteneriatul cu familiile copiilor:

• pentru părinți:

- devin mult mai implicați în educația copiilor lor;
- stabilesc prietenii și relații de ajutor cu ceilalți părinți.

• pentru cadrele didactice:

- descoperă noi tehnici de învățare pentru a veni în ajutorul copiilor care întâmpină dificultăți.

• pentru comunitate:

- copiii devin participanți ai comunității și contribuie la bunul mers al acesteia;
- ajută la dezvoltarea solidarității și toleranței comunității;
- avantaje financiare pe termen lung deoarece educarea copiilor în grupe/clase inclusive costă mai puțin decât în școli speciale;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- previne și reduce problemele sociale ale comunității și societății.

Lista de verificare a bunelor practici privind funcționarea parteneriatului educațional cu părinții.

Indicatori	DA	NU
I. Cum facem ca părinții și vizitatorii să se simtă bineveniți la școală?		
Au primit cadrele didactice, personalul școlii și copiii instrucțiuni clare privind felul în care trebuie primiți și ajutați părinții și vizitatorii? (de ex. zîmbind)?		
Indicatoarele sunt clare și prietenoase?		
Există o zonă specială de recepție în școală unde părinții se pot înregistra?		
Este zona respectivă de recepție atractivă și primitoare?		
Instrucțiunile care se adresează vizitatorilor sunt clare și prietenoase?		
Există indicatoare la intrarea în școală și în alte puncte-cheie, astfel încât vizitatorii să poată găsi cu ușurință recepția?		
Sunt toate sălile de clasă/clasele și alte spații – educaționale sau administrative - etichetate clar?		
Există în școală o cameră sau un centru de informare pentru părinți?		
Există o politică prin care vizitatorii sunt serviți cu apă și băuturi răcoritoare?		
Există o toaletă clar marcată pentru vizitatori?		
II. Organizarea adecvată a ședințelor cu părinții		
Există un program de ședințe cu părinții în care aceștia să fie ținuti la curent cu diversele probleme educaționale?		
Există ateliere de formare și cursuri adecvate disponibile pentru părinți?		
Sunt ședințele cu părinții ținute în intervale orare convenabile pentru aceștia?		
Există un sistem prin care părinții să fie informați în avans în legătură cu aceste ședințe?		
Cadrul didactic sau alt membru al personalului menține o evidență a gradului de implicare a părinților?		
III. Informarea părinților și a comunității		
Sunt trimise broșuri despre școală tuturor părinților?		

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Broșurile respective includ informații despre rolul părinților în școală?		
Sunt trimise în mod regulat buletine informative părinților?		
Cadrul didactic sau un alt membru al personalului verifică dacă toți părinții sunt ținuti la curent?		
Sunt materialele destinate părinților atractive și ușor de înțeles?		
Există un sistem prin care părinții să fie informați în legătură cu temele elevilor pe baza unui jurnal de comunicare profesor-părinte?		
Sunt părinții informați în legătură cu oportunitățile pe care le au la dispoziție pentru a se implica mai mult în activitățile școlii?		
Există panouri de afișaj în cadrul comunității unde să se afișeze evenimentele care se desfășoară în școală și ședințele cu părinții?		
Sunt disponibile facilități preșcolare pentru a încuraja frecvența? (de ex. un club sportiv sau un alt tip de club)		
Există cluburi a căror activitate se desfășoară după ore, care să îi ajute pe părinții care lucrează?		
Există facilități în școală care să permită copiilor să își facă temele pentru a ajuta familiile care au o situație dificilă?		
IV. Cum aflăm părerile părinților și cum îi implicăm?		
Sunt toți părinții informați de existența comitetelor, grupurilor, cluburilor, etc. în care părinții sunt reprezentați?		
Există un sistem democratic de alegere a reprezentanților acestora?		
Există un sistem clar pus la punct prin care părinții să poată face observații legate de performanțele copiilor și prin care acestea să fie puse în practică? (de ex. o cutie cu sugestii?)		
Se face un sondaj de opinie anual pentru a se vedea care sunt opiniile părinților legate de anumite aspecte ale vieții școlii?		
Există referendum-uri sau ședințe unde să se supună la vot problemele importante?		
V. Sprijinirea părinților de către școală		

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Se fac vizite părinților la domiciliu înainte ca să fie înscris copilul?		
Sunt părinții invitați la școala înainte ca să fie înscris copilul?		
Se oferă formare părinților în ceea ce privește structurarea timpului de joacă, sănătatea și nutriția copilului?		
Sunt consiliați părinții pe probleme legate de educarea copiilor (de ex. cum să joace cu copiii sau cum să le citească?)		

ANEXE

Anexa 1.

BOALA AFECTEAZĂ ÎNTREAGA FAMILIE.

Atunci când un copil este bolnav, întreaga familie este afectată – la fel cum se întâmplă și atunci când unul dintre părinți are o problemă de sănătate.

Problemele de sănătate mintală ne afectează gândurile, emoțiile și comportamentele – ale copilului, ale tale, ale tuturor membrilor familiei. Probabil că ești furios/furioasă, dezamăgit/ă sau trist/ă, văzând că viața copilului tău nu este așa cum ți-ai fi dorit și imaginat tu că va fi.

Există modalități prin care familia reușește să rămână puternică sau chiar să devină puternică în confruntarea cu această situație dificilă. Multe familii însă suferă în tăcere și încearcă să se lupte pe cont propriu. Pentru a face față eficient, familiile au nevoie de sprijin și ajutor.

CE POȚI FACE CA PĂRINTE ATUNCI CÎND COPILUL TĂU ARE O PROBLEMĂ DE SĂNĂTATE MINTALĂ?

Iată câteva recomandări:

- **Păstrează-ți speranța.** Nu uita, că în cele mai multe cazuri problema are o soluție. A recunoaște că există o problemă și a cere ajutor sunt primii, și de cele mai multe ori ori, cei mai dificili pași.
- **Află cât mai multe lucruri despre diagnostic.** Cunoașterea ne întărește. Cu cât știi mai multe despre boală, cu atât îi vei face față mai bine.
- **Fii atent la semne ale tulburării și la alți membri ai familiei.** De multe ori problema de sănătate se moștenește.

Este important să fiți conștient de acest lucru astfel, încât să puteți ajuta și alți membri ai familiei care ar putea suferi de această boală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Vorbiți cât mai des.** Vorbiți despre sentimentele, gândurile, temerile pe care fiecare dintre membrii familiei le are. Emoțiile neexprimate vor genera în timp furie și resentimente. Discutați deschis despre cum v-a afectat boala viața de familie și încercați să găsiți o soluție împreună.
- **Reduceți pe cât posibil stresul de acasă.** Activitățile de rutină din familie le dau copiilor senzația de control asupra propriilor sentimente. Este important să aveți un stil de viață organizat și predictibil/ușor de prezis. Evitați în această perioadă schimbări majore (de ex., mutarea într-o nouă locuință/casă).
- **Modifică-ți așteptările.** Este posibil ca, copilul tău să nu se mai înțeleagă foarte bine cu cei din jur și să nu mai aibă performanțele pe care le avea înainte. Este important să îți modifice așteptările pe care le ai în ceea ce îl privește și să reduci cerințele și sarcinile.
- **Fii deschis.** Este posibil să vă fie teamă sau rușine să vorbiți cu rudele, prietenii de familie sau profesorii copilului despre tulburarea acestuia. Deși este important să fiți discret pentru a nu-i lăsa copilului impresia că îl trădați, este la fel de important să vorbiți cu cei care vă pot ajuta.
- **Acceptă sprijinul.** Contactul cu familia care se confruntă cu aceeași problemă ca a dumneavoastră vă poate ajuta foarte mult. Grupurile de sprijin pentru părinți pot fi foarte utile.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Anexa 2.

CUM VORBEȘTI CU COPILUL TĂU

Uneori părinților le este teamă să vorbească despre sentimentele lor sau să își întrebe copiii cum se simt. Dacă nu vorbești despre boală, apare riscul ca fiul/fiica să se simtă și mai singur(ă).

Iată câteva recomandări.

➤ **Spune-i copilului că îți pasă.**

- „Te iubesc!”
- „Ești important pentru mine!”
- „Nu mi-e indiferent felul în care te simți!”

➤ **Exprimă-ți îngrijorarea.**

- „Sunt îngrijorat/ă pentru că am observat că ai plîns mult în ultima vreme”
- „Sunt îngrijorat/ă pentru că zilele acestea mi s-a părut că ești furios și nefericit”
- „Sunt trist/ă pentru că observ că nu mai ai energie pentru a face acele activități care îți plăceau înainte: de ex., observ că nu mai vrei să petreci timp cu prietenii tăi...”
- „Mă îngrijorează siguranța ta atunci când tu...”

➤ **Încearcă să înțelegi sentimentele copilului.** Pune-i întrebări deschise și nu întrebări la care să răspundă cu un simplu DA sau NU. Poți să îi spui lucruri de felul:

- „Uneori, când oamenii nu se simt bine, sunt triști, furioși, singuri, le vine să plîngă toată ziua. Tu cum te-ai simțit în ultima vreme?”
- Odată ce copilul începe să se deschidă, îl poți provoca la o discuție spunându-i: „Povestește-mi mai multe despre asta...” pentru a obține mai multe informații.

➤ **Colaborează.** Majoritatea copiilor cu o problemă de sănătate mintală se simt singuri. Dă-i copilului asigurări că vei fi alături de el, spunându-i:

- „Nu ești singur, te voi ajuta și vom rezolva împreună această problemă”
- „Ne vom descurca împreună; nu te voi abandona”

➤ **Fii explicit și onest.** Atunci când copilul vă pune o întrebare, răspundeți cât mai onest și conform nivelului de înțelegere caracteristic vârstei copilului:

- „Acum ne vom întâlni cu un psiholog care îi ajută pe oamenii care se simt triști; unii doctori repară un picior sau au grijă de tine când ești răcit; alții te ajută atunci când ești trist”

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Următoarele abordări ***NU SUNT DE AJUTOR:***

- ***Nu-l întreba pe copil de ce se simte rău.*** Copiii nu pot răspunde la întrebări de felul: „De ce plîngi tot timpul?” sau „De ce ești agitat?”. Astfel de întrebări îi fac să se simtă și mai rău – vinovați că nu își pot controla sentimentele/ emoțiile negative cînd cei din jur se așteaptă ca ei să facă asta.
- ***Nu-i cere copilului să schimbe modul în care se simte.*** Copiii nu pot scăpa de problemă peste noapte. Ei nu-și pot controla modul în care se simt și nu pot scăpa de sentimentele de tristețe doar printr-un act de voință.
- ***Nu compara sentimentele tale din trecut cu tulburarea copilului tău.*** Nu ajută să îi spui „Ei bine, cînd mă simțeam rău, eu reușeam să mă mobilizez și să trec peste orice problemă” sau „Cînd eram mic și mi-a murit cățelul, am trecut peste asta; viața merge înainte”.

Anexa 3.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

NU EȘTI SINGUR!

Nu ești singurul părinte al cărui copil are o problemă de sănătate mintală. Părinții confrunțați cu tulburarea copilului se pot simți copleșiți; mulți au sentimente de confuzie și neajutorare; alții – sunt furioși, răniți, frustrați, își pun constant întrebarea: “De ce mi se întâmplă tocmai mie?”. Părinții care, la rîndul lor, au sau au avut o problemă de sănătate mintală, experimentează sentimente de vină și rușine și se întreabă dacă nu cumva chiar ei și-au îmbolnăvit copilul. Toate aceste sentimente sunt firești, nu ești singurul părinte care se simte astfel.

Iată ce poți face pentru a fi de ajutor:

- **Respectă și validează sentimentele copilului tău.** Este dificil să-ți vezi copilul trist, în suferință. Probabil că prima ta reacție ar fi de a încerca să îl înveselești. Nu încerca asta! A încerca să înveselești un copil cu depresie sau anxietate sau orice altă problemă emoțională, înseamnă să îi transmiți mesajul că, dacă vrea cu adevărat și se străduie, va reuși să se simtă mai bine. E mult mai util să îl asculți pe copil, să îl iei în serios și să îi accepți sentimentele negative.
- **Folosește încurajarea, nu pedeapsa.** În loc să strigi: “Închide televizorul, nu ți-ai strîns jucăriile încă!”, mai bine îi spui calm: “După ce îți strîngi toate jucăriile, te poți uita la desene animate”.
- **Centrează-te pe consecințe, nu pe pedeapsă.** De ex., dacă copilul tău sparge un obiect în timpul unei crize, folosește o consecință naturală – roagă-l să te ajute să lipiți obiectul împreună sau să strîngeți cioburile. Această abordare este mult mai eficientă decât aplicarea unei pedepse care nu are nici o legătură cu acest incident (de ex., *să nu aibă voie să părăsească camera lui*).
- **Ajută-l pe copil să își construiască un vocabular al emoțiilor.** Mulți oameni au dificultăți în a-și găsi cuvintele care descriu ceea ce simt. Ajutîndu-l pe copil să își eticheteze sentimentele, se facilitează alcătuirea unui vocabular emoțional care îi va permite să vorbească clar despre felul în care se simte. Pentru copil sunt utile posterele sau desenele expresiilor emoționale.
- **Oferă-i sprijin și iubire necondiționată.** Mulți copii cu o problemă de sănătate emoțională simt că nu sunt iubiți, sau, mai mult, cred că nu sunt demni de a fi iubiți. Spuneti-i copilului că îl iubiți cât se poate de des, îmbrățișați-l cât mai des și mîngâiați-l.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Încurajați-l să se implice în activități.** Gîndește-te la activitățile care îi fac plăcere și invită-l să le faceți împreună. Nu îl presa, amenința sau șantaja să le facă dacă nu vrea. Dacă copilul nu vrea să se implice în acea activitate, accept și respectă-i alegerea.
- **Construiți împreună o rutină sănătoasă a somnului.** Copiii au adesea probleme cu somnul, ceea ce generează și mai multă iritabilitate și oboseală. Stabilirea și respectarea consecventă a unei ore de somn, limitarea/eliminarea consumului de cafeină, exercițiul fizic regulat conduc în timp la creșterea cantității și calității somnului.
- **Înțelege, că ceea ce are copilul tău este o boală.** Deși este dificil să îți păstrezi calmul când copilul tău face o criză, este important să nu pedepsești și să nu spui lucruri grave care l-ar răni/jigni. Copilul tău nu poate controla felul în care simte și se comportă. Poți fi furios/ă din cauza bolii, dar asta nu înseamnă că nu îți iubești copilul sau că nu ești îngrijorat/ă pentru starea lui.

Anexa 4.

Ce influență are un CLIMAT FAMILIAL NEGATIV asupra copilului?

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. Certurile, insultele reciproce, strigătele pe tonuri ridicate, scenele răutăcioase pot să-l sperie pe copil. În ochii copilului certurile părinților pot căpăta mărimi catastrofale. Pentru micuț – aceasta este o tragedie adevărată, care amenință stabilitatea lumii copilărești.
2. Perioadele de liniște aparentă umplu viața copilului cu un sentiment neconștientizat de anxietate, neliniște sufletească permanentă. Un astfel de copil nu cunoaște sentimentele de liniște și siguranță.
3. Copiii care trăiesc în situații de stres permanent, repetă scenele familiale în jocuri agresive, în coșmaruri de noapte, în amintiri care-i năpădesc chiar și în timpul activităților relativ liniștite.
4. Martori ai certurilor permanente ale părinților, acești copii se deosebesc prin stări de frică, neliniște/ anxietate, depresie.
5. Frica de a se pomeni abandonat de către părinții săi copilul o ascunde sub masca agresivității și obrăzniciei.
6. La unii copii emoțiile se inhibă, deoarece ei se tem să-și exprime interesul și dragostea față de alții, urmărind, în permanență scene de transformare bruscă a dragostei în ură.
7. Un atare comportament agresiv, pe care îl trăiește în familie, copilul poate să-l transfere și în familia pe care, în viitor, o va înființa.

Anexa 5.

ZECE REGULI PENTRU UN CLIMAT FAMILIAL SĂNĂTOS ȘI EDUCATIV

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- 1. Vorbiți respectuos unul cu altul.** În discuțiile cu alte persoane nu vorbiți despre greșelile partenerului. Copiii vă iubesc în aceeași măsură pe ambii părinți și nu vor tolera incorectitudinea.
- 2. Copiii se mândresc cu faptul, că părinții se iubesc și se înțeleg între ei.** Atunci când în familie sunt relații armonioase, copiii se simt protejați de ambii părinți, aceasta le oferă sentimentul de deplină siguranță.
- 3. Nu rezolvați conflictele și neînțelegerile în fața copilului.** În caz contrar, el va fi pus în situația să treacă de partea unuia dintre părinți și să-l acuze pe celălalt. Din acest motiv va scădea influența educativă a părintelui „acuzat”.
- 4. Înaintați cerințe unice față de copil.** Conveniți asupra unor cerințe sau sancțiuni pentru a fi impuse copilului. Aceasta va conduce la formarea mai rapidă a deprinderilor de a respecta cerințele înaintate. El va conștientiza mai ușor că ceea ce îi cereți să facă nu e doar dorința voastră, și că așa trebuie de făcut, pentru că toți procedează așa.
- 5. Tradițiile familiale au efecte educative foarte mari.** Sărbătorirea zilelor de naștere, a onomasticii membrilor familiei, a jubileului nunții părinților, vizitele la bunici, consolidează relațiile între toți membrii familiei, oferă satisfacția clipelor frumoase trăite împreună.
- 6. Nu uitați, copilul vrea să fie asemeni vouă, de aceea vă imită întru totul.** Ei sunt copiile voastre, reflexia în oglindă a caracterelor și conduitei voastre. Nu faceți copilului declarații de genul: „ești leit taică-tu” sau „ești exact ca maică-ta”: lui îi este greu să accepte doar un model, el vrea să semene cu ambii părinți, deaceia e mai înțelept să nu îi amintiți acest lucru. Dar atunci când vă supără ceva în conduita copilului, nu uitați că orice greșală a părinților este preluată și multiplicată de către copil fără ca acesta să conștientizeze.
- 7. Nu folosiți cuvinte indecente, aceasta ar conduce la scăderea autorității voastre.** Copilului, îndeosebi celui mic, îi este caracteristică „vânătoarea de cuvinte”. În cazul în care copilul „a vînat” în afara familiei aceste cuvinte, e bine să vă exprimați atitudinea negativă față de cuvintele respective, dar nu față de copil.
- 8. Oferiți-vă mici atenții unul altuia.** Atunci când plecați la sau veniți de la serviciu, nu vă jenați să vă bucurați de acest eveniment și dăruți-vă câte un sărut, iar când treziți copilul dimineața nu uitați să-l sărutați și să-l îmbrățișați. Aceasta îi va crea o bună dispoziție pentru întreaga zi, iar copilul bine dispus se supune mai ușor cerințelor celor maturi. Pentru ca să se

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

dezvolte normal, copilul are nevoie de mângâiere. Îndeosebi când copilul este bolnav această necesitate se acutizează.

9. Adunați-vă toți membrii familiei pentru a audia muzică. Selectați cu grijă muzica pe care o ascultați în familie. Atât părinții trebuie să cunoască preferințele muzicale ale copilului, cât și copilul, la rândul lui, să le cunoască pe cele ale părinților.

10. Puneți în discuție unele probleme, cum ar fi cele de distribuire a bugetului familial, încadrând și copilului de timpuriu. Așa o să reușiți să-l învățați câteva lucruri foarte importante: să ierarhizeze lucrurile în ordinea priorităților; să aibă cerințe moderate; să vă respecte pe ambii în aceeași măsură; să știe că orice problemă poate fi soluționată mai ușor dacă la rezolvarea ei participă toți membrii familiei.

BIBLIOGRAFIE

1. *Acces la educație a copiilor cu cerințe educative speciale*, Ministerul Educației și Cercetării, București, Mai 2004
2. Anca Maria, *METODE SI TEHNICI DE EVALUARE A COPIILOR CU CES*, Editura, Presa Universitară Clujeana, 2007.
3. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. *Metode interactive de grup*, Ed. Arves, București, 2007.
4. Bunescu, G. , Alecu, G. , Badea, D. , *Educația părinților, Strategii și programe*, E.D.P., București, 1997
5. Cristea, S., *Dicționar de pedagogie*, Chișinău-București, Grupul editorial Litera-Eitera Internațional, 2002.
6. Cuceș C. *Pedagogie*, Ed. Polirom, 2006.
7. Coman, S. (coordonator), *Parteneriat în educația integrată a copiilor cu cerințe educative speciale*, Editura Spiru Haret, Iași, 2001
8. *Dezvoltarea practicilor incluzive în școli*. Ghid managerial, MEN și UNICEF, București, 1999.
9. R.A., București, 2007.
10. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale-strategii diferențiate și incluzive în educație*. Editura Polirom , București, 2006.
11. Mara, D., *Strategii didactice în educația incluzivă*. București, Ed. Didactică și Pedagogică, 2009.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

12. Popovici, Doru-Vlad. *Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficiențe mintale*, Edit. Pro-Humanitate, București, 2000,
13. *Strategii educaționale centrate pe elev* Coordonatori: Șoitu Laurențiu, Gherciu Rodica Diana. Buzău, Tipografia ALPHA MDN, 2006.
14. Ungureanu, Dorel. *Educația integrată și școala incluzivă*. Timișoara, 2000.
15. Vrăsmaș, T., *Învățământul integrat și/sau incluziv*, Aramis, 2001
16. Vrăsmaș, T., Vrăsmaș, E., Stanciu, M. ș.a. *Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aspirații și realități*. București, Editura VANEMONDE, 2010.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bune practici privind managementul clasei incluzive în cazul copiilor diagnosticați/identificați cu ADHD

I. Ce este ADHD?

Obiective:

- ✚ Familiarizarea învățătorilor cu particularitățile hiperactivității cu deficit de atenție la copilul din perioada școlarității mici.
- ✚ Informarea acestora despre problematica tulburării ADHD prin oferirea de informații legate de natura psihologică și criteriile de diagnostic, la particularitățile și dificultățile pe care copii le întâmpină în procesul de învățare și de dezvoltare (în plan comportamental și al integrării sociale și școlare).

După ultimele studii, între 6-9 % dintre școlari, sunt diagnosticați cu ADHD. (sursa: Dr. Tiberiu Mircea, Societatea de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din Romania).

Se știe că fiecare vârstă își are caracteristicile sale. Astfel copiii au multă energie, nu pot sta mult timp concentrați asupra unui lucru, simt nevoia să se miște, se concentrează mai greu asupra unei sarcini date, fiind ușor distrași de ceea ce este în jur. Există chiar și între ei deosebiri, unii copii sunt mai activi decât alții și fiecare copil poate fi la un moment dat foarte agitat, poate trece prin perioade mai dificile, când nu-și duce la bun sfârșit sarcinile și nu se integrează programului impus la școală sau acasă.

Un copil hiperactiv poate fi recunoscut după frecvența și intensitatea cu care apar aceste probleme. Are foarte multă energie, se concentrează greu, în grup are tulburări de comportament iar rezultatele lui școlare sunt sub nivelul posibilităților. El atrage atenția prin trei aspecte importante:

- ⇒ dificultăți de atenție și concentrare,
- ⇒ comportamente impulsive,
- ⇒ hiperactivitate (agitație evidentă).

1. Dificultăți de atenție și concentrare.

Se concentrează greu atât în cadrul unor activități impuse, trecând de la o sarcină la alta, dar și în cadrul unor activități pe care și le alege singur, renunțând ușor la ce și-a dorit inițial și trecând la altă activitate.

Vârsta la care dificultățile de concentrare sunt depistate depinde de disponibilitatea și interesul părinților care urmăresc evoluția psiho-comportamentală a copilului, vigilența și implicarea învățătorilor, comunicarea și schimbul permanent de informație între familie și cei care se ocupă de educația copilului.

2. Comportamente impulsive.

Copilul hiperactiv reacționează la primul impuls. Vrea ca ceea ce își dorește să se îndeplinească imediat. Nu ia în calcul consecințele faptelor sale, acționează fără să gândească. În conversație îi întrerupe des pe ceilalți, nu așteaptă să audă întrebarea, nu ascultă și nu ia în calcul răspunsurile celorlalți. În situații grave poate trece chiar la agresivitate fizică.

3. Hiperactivitate (agitație evidentă).

Acest comportament se observă mai ales în timpul orelor de curs, când trebuie să stea liniștit. El iese din bancă, se duce la colegi, îi deranjează, chiar îi șicanează.

În pauze aleargă tot timpul, se cațără, ignoră pericolele.

Dacă sunt atenționați se liniștesc pentru câteva momente, după care procedează în același fel.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Uneori când sunt apostrofați devin impulsivi.

Astfel de copii produc mari probleme școlilor în care învață și de aceea ei sunt greu acceptați, mai ales de părinții celorlalți copii.

Efectuarea temelor acasă este o adevărată povară pentru părinți.

Copilul hiperactiv nu observă detaliile, de cele mai multe ori când alții îi vorbesc dă impresia că nu ascultă, evită sau respinge activitățile sau temele care îi solicită I mintal.

Pierde adesea obiecte, își mișcă mâinile și picioarele sau nu-și găsește locul pe scaun, nu își asteaptă rândul la joc sau la alte activități desfășurate în grup.

Când manifestările comportamentale hiperactive sunt foarte pronunțate, vorbim de tulburarea de hiperactivitate.

Cauzele apariției ADHD sunt legate de o întrerupere în maturizarea cerebrală și un dezechilibru al unor substanțe chimice din creier. Este important de subliniat că, fiind o tulburare neurobiologică, ea nu este generată de erori educative sau de factori de mediu, dar poate fi agravată de aceștia. Odată diagnosticată această tulburare trebuie și tratată. Îngrijirea și tratarea presupun o abordare multidisciplinară, articulată, coerentă și mai ales consecventă în care sunt deopotrivă implicați părinții, psihologul, logopedul, educatorii, profesorii și mai ales copilul însuși. (Nițescu, 2007)

II. Strategii de succes în instruirea școlară a copiilor cu ADHD

Învățătorii care obțin succese în instruirea copiilor cu ADHD folosesc o strategie care cuprinde 3 obiective.

Ei încep prin **identificarea** nevoilor acestui copil. De exemplu, învățătorul determină cum, când și de ce copilul este neatent, impulsiv și hiperactiv. Învățătorul selectează apoi diverse practici pedagogice și le asociază cu instruirea școlară, intervenții comportamentale și cu tehnici de adaptare a copilului la mediul școlar și al clasei, astfel putând să vină în întâmpinarea nevoilor copilului. În cele din urmă, învățătorul combină aceste practici într-un program educațional individualizat pe care îl integrează cu activitățile educaționale ale celorlalți elevi din clasă.

Cele 3 obiective ale strategiei școlare pentru copiii cu ADHD sunt următoarele:

1. Evaluarea nevoilor personale și a punctelor tari ale copilului. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, învățătorul poate lucra cu o echipă multidisciplinară, și cu părinții. Astfel se pot lua în considerare atât nevoile școlare cât și cele comportamentale, folosind atât diagnosticul formal și informal cât și observațiile de la clasă. Observațiile, cum ar fi stilul de învățare poate fi folosit pentru a-l mobiliza pe copil să-și folosească abilitățile de care dispune. Contextul în care apar disfuncțiile comportamentale trebuie luate de asemenea în considerare.

2. Selectarea metodelor potrivite pentru instruirea școlară. Determinarea căror metode vor veni în întâmpinarea nevoilor școlare și comportamentale ale copilului. Selectarea metodelor care sunt în acord vârsta sa, care să se potrivească cu nevoile sale și care să îi câștige atenția.

3. Combinarea metodelor de instruire școlară cu programul educațional personalizat al copilului. Împreună cu psihologul școlar și cu părintele, poate fi creat un program educațional personalizat care să evidențieze obiectivele viitoare împreună cu ajutorul de care copilul are nevoie pentru a atinge aceste obiective. Trebuie luat în calcul modul în care învățătorul poate combina și integra acest program cu activitățile școlare a celorlalți elevi din clasă.

Succesul unui program de intervenție psihopedagogică pentru copiii cu ADHD depinde de următoarele componente:

- ⇒ Instruirea școlară
- ⇒ Intervenții comportamentale

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

⇒ Acomodarea școlară

În cele ce urmează, vom descrie cum putem integra cele trei componente în practica școlară și vom oferi sugestii care vor veni în ajutorul elevilor cu ADHD la școală. Vom vedea că metodele și tehnicile sugerate aduc beneficii și celorlalți elevi din clasă care nu au ADHD. ***Chiar dacă aceste metode sunt prezentate pentru elevii din ciclul primar, pot fi folosite și pentru elevii din clasele mai mari.***

III. ADHD și școala

Noile practici educaționale ne obligă la o reorganizare a clasei în timp și spațiu, pe baze cunoscute și non-ideologice, chiar nerespectând programa sau credința într-un nivel egal al tuturor elevilor în același moment. Acasta presupune o reflecție comună, în cadrul școlii, asupra competențelor asimilate și a nivelului care poate fi atins, de la caz la caz, inclusiv pentru elevii aflați în situații speciale. (Vogler, 2000).

Când un copil cu ADHD ajunge la vârsta de începere a școlii, sunt anumite probleme care trebuie luate în considerare, pentru a le permite acestora de să-și atingă întregul lor potențial. Sprijinul trebuie să vină de la directorul unității școlare, de la personalul didactic cu experiență, de la psihologii școlari, asistenții sociali și/sau de la personalul medical relevant. (Vrăsmaș, 1998). Acești copii au nevoie de o structură și de o rutină bine stabilite. Locul lor în bancă trebuie păstrat neschimbat și trebuie, să fie lăsați, să învețe după metodele prin care ei înțeleg cel mai bine.

Prezentăm, în continuare, câteva bune practici prin care școala poate veni în ajutorul copiilor cu ADHD.

1. Copiii cu ADHD au nevoie să fie plasați în echipe de lucru cu alți copii asemănători lor, nu ca educație sau performanțe școlare, ci ca nivel de maturizare. Copiii cu ADHD tind să fie mai imaturi decât alți copii de vârsta lor. Folosirea sistemului gradual de structurare a clasei este mai indicat pentru acești copii decât sistemul în plan deschis, deoarece acestora le este greu să facă față schimbărilor de nivel și intensitate a muncii școlare.

2. O structură dreaptă, dar fermă, este esențială în activitățile de fiecare zi și rutina trebuie păstrată cu strictețe. Aceasta ajută copilul să înțeleagă ce se așteaptă de la el și să știe că munca și comportamentul lui este atent monitorizat.

Acești copii răspund foarte bine la ***cei trei „R”***: ***rutină, regularitate și repetiție.***

Foarte des, acești copii au o stimă de sine scăzută și de aceea au tendința să fie singuratici, izolați, ceea ce îi expune la riscul să fie victimizați de către alții. Pe de altă parte, unii pot să fie agresivi cu colegii și necesită o monitorizare atentă a comportamentului. În acest caz, distragerea copilului și implicarea lui în altă activitate, este cel mai bun mod de rezolvare a conflictelor.

Abilitatea lor scăzută de a face față schimbărilor poate fi astfel folosită într-un mod pozitiv ajutându-i să iasă dintr-o potențială situație dificilă. Ei vor fi atât de ocupați să îndeplinească noua activitate primită, încât uită de orice conflict pe care l-au început. Această tactică oferă posibilitatea de a preveni potențialele probleme care pot să apară. **3.** Profesorul trebuie să fie ferm și să dețină controlul clasei, dar totodată să fie o persoană apropiată și caldă. Copiii cu ADHD sunt, în general, foarte sentimentali și iubitori. Ei răspund bine la laude și la o atenție individuală crescută. Laudele trebuie să fie dese, pe tot parcursul zilei, și nu doar la sfârșitul zilei. Atitudinile negative din partea învățătorului pot dăuna acestor copii deoarece ei au deja o stimă de sine scăzută. Acolo unde este posibil, este recomandat să se mențină același învățător pe tot parcursul anului școlar. Când învățătorul oferă instrucțiuni este important să

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

stabilească cu copilul un contact vizual. Dacă sarcinile de lucru sunt mai complexe, acestea trebuie împărțite în segmente mai mici și rezolvate una după alta.

4. Clasele cu număr mic de elevi sunt indicate pentru acești copii, deoarece, distractibilitatea este mai mică, și le oferă oportunități mai bune de a înnoda prietenii cu colegii și cu învățătorul. Este indicat să fie așezați în primele rânduri din clasă, sau mai aproape de perete, pentru a reduce distractibilitatea.

5. Tratamentul medicamentos face parte din viața de zi cu zi a multor copii cu ADHD.

Învățătorul trebuie să se asigure că și-a luat copilul medicamentele. **Acest lucru trebuie făcut în particular și cu multă sensibilitate.**

6. Mulți dintre copiii cu ADHD reușesc să îndeplinească mai bine sarcinile manuale sau în scris, decât cele orale. Implicându-i în sarcini manuale, stima lor de sine crește și permite sistemului nervos să se maturizeze.

7. Este important să învățăm să lucrăm cu acești copii, deoarece aceștia au multe talente ascunse, mult potențial și multe de dăruit.

IV. Așezarea în clasă

Copiilor cu ADHD li se potrivește regula „cu cât mai puține distrageri, cu atât mai bine”. Chiar din prima zi, învățătorul trebuie să stabilească clar regulile clasei și să le transmită copilului împreună cu consecințele logice de pedeapsă sau de recompensă. Copilul trebuie așezat în bancă, ferit de elemente distractive, aproape de învățător, pentru a fi monitorizat și încurajat, sau lângă un copil, care este atent și concentrat. Copiii cu ADHD se concentrează mai bine dacă sunt așezați aproape de perețele clasei și nu de fereastră. Fereastra poate distra copilul, prin stimuli vizuali și auditivi, pe parcursul orei. Aranjamentul elevilor în clasă se recomandă a fi făcut pe rânduri și nu pe grupuri. Grupurile sunt elemente distractive pentru copilul cu ADHD. Copilul cu ADHD trebuie așezat în bancă aproape de învățător, departe de colegi gălăgioși. Este important ca învățătorul să se poată plimba prin întreaga clasă și să aibă acces la toți elevii. Cu cât interacțiunea dintre elevi și învățător este mai mare, cu atât este mai benefică. Copilul cu ADHD se concentrează mai bine dacă poate anticipa programul zilei. Este indicat ca elevii să primească orarul zilnic. Dacă elevul își pierde concentrarea spre sfârșitul zilei, să se amâne sarcinile care necesită efort atențional, să fie fixate dimineața. Învățătorul poate să stea în apropierea elevului cu ADHD când oferă indicații sau prezintă lecția. Copilul trebuie așezat astfel încât să aibă lumină suficientă, iar temperatura din sala de clasă să fie confortabilă. Mulți elevi își aduc de acasă propriile obiecte care le distrag atenția (jucării). Trebuie stabilită regula ca aceste obiecte să fie arătate colegilor numai în pauze, iar în timpul orei să fie păstrate în bancă sau în ghiozdan.

Să recapitulăm :

1. Așezarea în bancă: - elevul să fie așezat în față sau în centrul clasei; - trebuie înconjurat cu colegi care pot constitui modele pentru acesta; - nu trebuie așezat aproape de ușă sau ferestre; - trebuie așezat în locul cu cele mai puține elemente care l-ar putea distra;
2. Elevul trebuie să aibă o structură predictibilă a orarului și trebuie atenționat înainte de schimbările din program: - regulile clasei trebuie afișate iar învățătorul să verifice dacă au fost bine înțelese; - poate fi afișat în clasă un calendar în care să se încercuiască datele în care elevii au teste scrise;
3. Momentele de trecere de la o temă la alta sunt dificile pentru elevul cu ADHD, de aceea copilul trebuie pregătit, printr-un avertisment.
4. În timpul sarcinilor dificile este indicată reducerea stimulilor auditivi și vizuali.
5. Este important să li se specifice de ce materiale au nevoie pentru îndeplinirea unei sarcini.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

6. Prezența unui ceas pe perete oferă posibilitatea elevilor de a-și calcula timpul necesar îndeplinirii sarcinii primite. Distribuția timpului școlar în nivel macro (an, săptămână, zi) dar și micro (oră, secvență de lecție, episod instructiv) condiționează eficacitatea actului didactic și deschide câmp larg desăvârșirii fiecărui individ în parte. (Cucuș, 2002). 7. Învățătorul îi poate încuraja pe acești copii să-și planifice activitățile folosind liste, calendare sau notițe.

V. Desfășurarea lecțiilor la clasă

Ținând cont de problemele de atenție pe care acești copii le au, ei se plictisesc ușor. Este important ca învățătorul să pregătească lecțiile cât mai atractiv prin includerea unor activități aplicative pentru a stimula atenția copilului. Toți profesorii eficienți știu că succesul învățării se obține dacă li se captează elevilor interesul sau li se stârnește curiozitatea, deci dacă elevii au motivație pentru învățare. (Neamțu, Gherguț, 2000) Între exigențele primordiale ale acțiunilor educative pentru copiii cu ADHD studiile de specialitate consemnează necesitatea de a considera învățarea ca un proces complex, care presupune implicarea copilului și experimentarea directă în situații diferite. Pe lângă implicarea în acțiune, este important să oferim copilului, ori de câte ori este nevoie, posibilitatea de a reveni la acțiunile concrete, dacă se obaservă deficiențe în procesarea informațiilor. În acest mod, nu numai că se lucrează strict în zona dezvoltării proxime, dar construcția imaginilor mintale și interiorizarea operațiilor concrete vor constitui un suport solid în elaborarea noțiunilor și a raționamentelor.

La lecții să se folosească material didactic, dar materialul audio-vizual trebuie folosit cu atenție pentru a păstra capacitatea de distragere a atenției la minim. De exemplu, prezentările să conțină imagini și sunet care să aibă legătură directă cu materialul ce trebuie învățat. Lecțiile să fie pe cât posibil concentrate, iar cele foarte lungi, să fie împărțite în segmente. Implicarea efectivă a elevului cu ADHD în timpul predării este bine venită. Acesta poate să scrie cuvintele cheie sau ideile principale pe tablă.

Acești elevi trebuie să fie încurajați să dezvolte imagini mintale ale conceptelor sau ale informațiile care le-au fost prezentate.

Acești elevi trebuie solicitați să răspundă frecvent, în decursul orei.

Lecțiile trebuie să fie interesante pentru copil, pentru că așa el va învăța mai bine. Aceasta necesită ca învățătorul să se autoevalueze și să fie el însuși încântat și interesat de ceea ce predă.

Folosirea **învățării prin cooperare**, implicarea copilului într-un grup de lucru, dându-i o sarcină specifică, crește stima de sine a acestuia și capacitatea de interrelaționare cu colegii. Interacțiunea dintre copil și învățător este benefică. Folosirea numelui copilului crește încrederea acestuia și facilitează comunicarea cu învățătorul.

Folosirea unui coleg ca meditator pentru copilul cu ADHD poate fi un pas spre succes.

Învățătorul poate, de asemenea, să ofere elevului o listă cu conceptele cheie, sau cu cuvintele dificile și explicarea acestora, înainte de începerea lecției propriu zise.

Schimbările de tonalitate a vocii captează atenția elevului la lecția predată. Combinarea indicațiilor verbale cu demonstrațiile practice au rezultate deosebite la acești copii. După ce instrucțiunile au fost date clasei, elevul trebuie rugat să parafrazeze ceea ce a spus învățătorul. Această metodă va crește nivelul de înțelegere a elevului și va oferi posibilitatea de a verifica dacă a înțeles corect.

Elevul cu ADHD va fi tentat să dorească a fi printre primii care termină o sarcină. De aceea sunt indicate sarcini rezonabile, pe care să le poată realiza și pentru a reduce presiunea și stresul.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Elevul cu ADHD trebuie lăsat să lucreze în ritmul lui, să se evite presiunea privind viteza și corectitudinea cu care lucrează. Învățătorul poate să-l învețe cum să-și ia notițe la clasă, să-l ajute să facă trecerea de la limbajul oral la limbajul scris.

Pentru teste învățătorul poate folosi **fișe redactate la calculator**, deoarece copilul s-ar putea să nu înțeleagă scrisul de mână. Trebuie oferite indicații clare și simple. Elevul să folosească creioane colorate.

VI. Probleme comportamentale

La școală, elevii cu ADHD au tendința să acționeze înainte să gândească. Comportamental, acest lucru se traduce prin imposibilitatea acestuia de a înțelege cauza și efectul. Acești copii fac anumite lucruri fără să se gândească la consecințele acțiunii lor. Spun lucruri fără să se întrebe cum vor reacționa ceilalți. Numeroase cercetări evidențiază faptul că elevii cu ADHD verbalizează des regulile de comportament, dar au dificultăți cu internalizarea acestora, cu a le transpune în propriul comportament.

Mulți clinicieni consideră că această ieșire de sub autocontrol (o săracă reglare și inhibiție comportamentală) este cea mai gravă problemă în ADHD și nu abilitatea acestora de a fi atenți.

În clasă acești copii gândesc cu voce tare când rezolvă probleme. Învățătorul poate înțelege acest stil de lucru și-l poate ajuta, cu bunăvoință, în așa fel încât elevul să nu răspundă cu impulsivitate.

De asemenea, atunci când îi adresează o întrebare, să nu solicite răspunsul în 15-20 de secunde, ci să le lase timp de gândire, pentru a nu încuraja răspunsul impulsiv.

Foarte des elevii cu ADHD au dificultăți cu anumite tipuri de interacțiuni și reguli de bază; dificultăți în a-și aștepta rândul, exagerarea sau interpretarea unor remarci făcute de colegi ca ostile, înțelegerea greșită a unor norme sociale. Cu ajutorul învățătorului și al colegilor, problemele care apar foarte des în comportamentul său pot fi identificate. Astfel putem găsi soluții ce se pot aplica înainte ca aceste probleme să apară.

Un prieten apropiat îl poate ajuta în a-și îndeplini rolul de elev; elevii pot fi învățați să se „oprească și să gândească” înainte să vorbească. Aceasta îi poate ajuta să învețe să se liniștească înainte să vorbească.

Încurajarea răspunsului gândit scade impulsivitatea.

Regulile clasei trebuie să fie simple și clare; ele trebuie stabilite împreună cu clasa de elevi.

La nivelul clasei trebuie implementat un sistem de management al comportamentului. Comportamentele pozitive să fie recompensate și învățătorul să se concentreze mai ales pe aspectele pozitive; stabilind obiective pe perioade de ore, zile, săptămâni sau luni, ca elevii să primească feed-back atunci când progresează sau ating obiectivele propuse. Pentru a îmbunătăți comportamentul elevilor se pot oferi recompense și pentru lucrurile bune și comportamentele pozitive observate de alți învățători sau angajați ai școlii. Învățătorul trebuie să specifice clar comportamentul pentru care oferă recompensa: „Îmi place foarte mult cum ai scris și că ți-ai făcut tema corect”, decât „bravo, bun băiat”! Mergând de la o bancă la alta, de la un elev la altul, învățătorul îl poate surprinde pe elevul cu ADHD lucrând atent și concentrat la o sarcină primită. Îl poate recompensa cu un zâmbet și cu o vorbă bună: „Îmi place că lucrezi din greu”.

Copilului trebuie să i se acorde atenție, ascultându-l ce are de spus. Și el vrea să fie auzit, tratat cu respect.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Învățătorul trebuie să creeze un mediu securizant pentru copil, să înțeleagă că învățătorul este lângă el ca să-l ajute.

Nu trebuie certat în fața colegilor, iar ceilalți copii vor înțelege că și ei nu au permisiunea să-l certe. În loc să fie confruntat direct, atunci când activitățile sau comportamentele lui sunt inadecvate, învățătorul poate prezenta alternativa care rămâne valabilă.

Acest lucru face ca așteptările să devină clare pentru elev și astfel să evite interpretarea negativă sau criticismul.

Unii elevi din clasele mici răspund foarte bine la un sistem de semne prestabilit împreună cu învățătorul. Astfel, acesta poate oferi un semnal vizual sau verbal atunci când un comportament inadecvat începe să apară. Aceste semnale reamintesc elevului să-și corecteze comportamentul fără o confruntare directă care-i poate leza stima de sine. Este bine știut că acel comportament care este ignorat tinde să dispară (dacă nu este un comportament antisocial).

Recompensele pentru o sarcină bine făcută sau pentru un comportament pozitiv cresc șansele ca acesta să se repete.

VII. Îmbunătățirea abilităților de relaționare socială

Elevii cu ADHD pot trece prin multe dificultăți în zona socială în special cu colegii, cu relațiile de prietenie. Ei au tendința de a avea dificultăți în alegerea normelor sociale, acționează impulsiv, nu au abilitatea de a vorbi elevat și nu recunosc feed-back-ul pozitiv pe care-l primesc. Ei au tendința de a se juca mai bine cu copii mai mici sau mai mari decât ei, deoarece aceștia au regulile clar definite. Uneori apare repetiția patternurilor de comportament social inadecvat și nu învață din experiență.

Zonele și perioadele de timp nestructurate și fără supraveghere, cum ar fi locurile de joacă sau petrecerile, pot fi o problemă.

Colegii care au abilități sociale bune și care doresc, pot să-i vină în ajutor copilului cu ADHD. Acest parteneriat între copii poate îmbrăca forma unor studii împreună, activități sau proiecte împreună, sau de joacă. Ei au tendința de a se descurca bine în grupuri de învățare prin cooperare. Un grup mic de 3, până la 5 membri care rezolvă împreună o sarcină sau proiect, îl încurajează să își organizeze ideile și să-și asume responsabilitățile constituind baza ideală de exersare a abilităților de relaționare interpersonală. Grupurile mici de joacă cuprinzând doi sau trei elevi îl pot ajuta să dezvolte mai multe abilități sociale efective. Se va descurca mai bine dacă așteptările sociale sunt identificate și exersate înainte de activitatea propriu zisă. Un mod subtil pentru elevul cu ADHD de a învăța abilitățile sociale este de a se ghida și observa comportamentul colegilor în timpul jocului. Învățătorul îi poate însoți pe elevi în locurile de joacă și poate evidenția comportamentul elevilor care inițiază activități, cooperează la joc, sunt înconjurați de prieteni.

Pentru mulți dintre elevii cu ADHD 30 de minute la locul de joacă depășesc capacitatea lor de a menține relații prietenești cu colegii. Dacă este necesar trebuie redus timpul de joacă efectiv la 10 minute. Poate fi de ajutor ca învățătorul să vorbească cu elevul său despre ce va face în timpul pauzei, ce activități și cu cine se va juca. Dacă este necesar, trebuie ușurat contactul cu colegii.

BIBLIOGRAFIE:

8. Cucuș, C., (2002) – Timp și temporalitate în educație, Ed. Polirom, Iași, pag. 79;
9. Golu, M., (2004) – Principiul feedback – feedbefore și organizarea comportamentului, în Revista de psihopedagogie, nr. 2, Ed. Fundației Humanitas, București;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

10. Neamțu, C., Gherguț, A., (2000) – Psihopedagogie specială, Ed. Polirom, Iași;
11. Nițescu, C., (2007) - Ce stim despre ADHD (deficit de atenție și hiperactivitate),
12. Preda, R., (2005) – Avantaje ale unui program de intervenție educativă structurat pe secvențe de învățare, în Revista de psihopedagogie, nr. 2 Ed. Fundației Humanitas, București;
13. Sauvé, C., (2006) – Copilul hiperactiv. Hiperactivitatea și deficitul de atenție, Ed. House of Guides, București;
14. Vogler, J., (2000) – Evaluarea în învățământul preuniversitar, Ed. Polirom, Iași;
15. Vărășmaș, T., (1998) – Cadrele didactice itinerante/de sprijin în educația integrată în „Educația integrată a copiilor cu handicap, Asociația RENINCO România”, Multiprint, Iași;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

BUNE PRACTICI PRIVIND ATITUDINEA CADRULUI DIDACTIC ÎN CAZUL PROBLEMELOR DE DISCIPLINĂ CE POT SĂ NU FIE CEEA CE PAR A FI

Problemă de disciplină sau diagnostic medical ? Există situații în care multe dintre problemele de comportament ale elevilor pot fi simptome ale unei condiții medicale complexe, precum condițiile neurologice. În aceste cazuri, intervenția învățătorului sau a profesorului are un rol important în continuare, dar trebuie însoțită și de alte tipuri de intervenții, specific simptomatologiei. Responsabilitatea care revine profesorului în aceste cazuri este diferențierea între o problemă de disciplină și problemele medicale. Ca urmare, înainte de a lua decizia de a modifica un anumit comportament verificați următoarele întrebări:

<p>A cui este problema?</p>	<p>Dacă comportamentul problematic nu interferează cu funcționarea copilului, dacă nu afectează funcționarea celorlalți elevi sau mediul de învățare, atunci comportamentul nu reprezintă o problemă reală. El este perceput ca problematic doar de către profesor, în raport cu standardele sau așteptările sale personale.</p>
<p>Consecințele comportamentului sunt atât de catastrofice încât să fie necesară intervenția chiar dacă comportamentul apare foarte rar?</p>	<p>Dacă comportamentul pune în pericol pe copil sau pe alte persoane, sau dacă afectează buna desfășurare a programului pentru toți ceilalți, trebuie avută în vedere intervenția asupra comportamentului, chiar dacă el este foarte rar. Se recomandă pentru aceste situații, în care comportamentul apare rar, centrarea atenției spre contextul care conduce la apariția comportamentului și nu pe comportamentul în sine.</p> <p>Exemplu:</p> <p>Trebuie să identificăm și să modificăm contextele în care comportamentul apare sau acțiunile pe care noi înșine le facem chiar înainte de apariția comportamentului. De asemenea, se recomandă evaluarea abilităților copilului de a răspunde la acele contexte, pentru că în aceste situații există o mare probabilitate ca problema comportamentală să fie</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

	datorată lipsei abilității de a răspunde adecvat la acea situație
Este elevul capabil să își schimbe singur comportamentul dacă noi îi oferim întăririle în mod adecvat?	Dacă răspunsul la această întrebare este Nu, atunci nu este util să aplicăm metode de disciplinare pentru modificarea aceluia comportament. Este importantă adordarea lui din perspectiva unui simptom.
Este elevul capabil să facă comportamentul alternativ dezirabil? Este capabil să îl facă în mod constant?	Dacă elevul nu este capabil să facă comportamentul dezirabil, sau dacă nu este capabil să îl facă în mod constant, atunci orice plan de intervenție comportamentală va produce fie un factor de stres pentru elev, care va produce agitație, tensiune și va conduce la înrăutățirea modului de manifestare a comportamentului problematic. Acesta este un indice al faptului ca este probabil ca respectivul comportament să fie un simptom.
Pot cei care vor fi responsabili de implementarea planului de modificare a comportamentului să asigure aplicarea lui consistentă?	Dacă răspunsul la această întrebare nu este afirmativ, atunci un astfel de plan de modificare comportamentală nu trebuie început. Aplicarea lui neconsistentă nu aduce rezultate și poate produce experiențe de învățare nefavorabile atât pentru copii cât și pentru adulții implicați.
Pot fi identificate mai multe probleme comportamentale la același elev?	Dacă același elev prezintă mai multe probleme de comportament, se recomandă evaluarea neuropsihologică și evaluarea psihologică a elevului. Problemele comportamentale pot avea cauze neurologice (de ex. sindromul de deficit atențional și hiperactivitate - ADHD) sau probleme emoționale (de ex. tulburarea de comportament opozițional).

Un diagnostic frecvent confundat cu problemele de disciplină este tulburarea de hiperactivitate și deficit atențional (ADHD – attentional deficit and hyperactivity disorder). Confuzia se datorează faptului că, de cele mai multe ori, modul de manifestare a bolii este similar unor probleme comportamentale.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

ADHD este o tulburare care afectează funcționarea sistemului cognitiv. Aplicarea unor tehnici de intervenție eficiente pornește de la cunoașterea mecanismelor explicative ale tulburării. Mecanismele explicative ale ADHD sugerează care sunt tehnicile cele mai eficiente de intervenție și modul în care acestea pot fi aplicate. Aplicarea unor metode de intervenție fără cunoașterea și înțelegerea mecanismelor explicative ale ADHD-ului nu este eficientă.

Deficitele cognitive din ADHD apar datorită unor disfuncții la nivelul funcțiilor executive, ale proceselor neuropsihologice care intervin în autoreglare.

- Problemele de neatenție care caracterizează tulburarea pot fi un rezultat al procesării deficitare la nivelul funcțiilor executive, în special a componentei numită memorie de lucru (reprezentări mentale ale evenimentelor care sunt activate temporar în minte pentru a putea ghida comportamentul curent).

- Aceste deficite cognitive se regăsesc în fiecare dintre cele 2 dimensiuni caracteristice ADHD-ului, neatenția și hiperactivitatea-impulsivitatea.

- În neatenție copilul nu are abilitatea de a-și menține atenția într-o sarcină, de ași aminti și a urma regulile sau instrucțiunile și de a rezista stimulilor distractori în tot acest timp.

- În hiperactivitate cu reacții comportamentale impulsive apar dificultăți la nivelul inhibiției voluntare sau executive a răspunsului prepotent. Problemele de inhibiție apar în jurul vârstei de 3-4 ani înaintea celor legate de neatenție (5-7 ani).

- Aceste deficite cognitive sunt expresia funcționării neadevrate a unor procese cognitive. Sistemul cognitiv este format dintr-o serie de procese (atenție, memorie de lucru, memorie de lungă durată), care se află în interacțiune unele cu celelalte, iar funcționarea deficitară a unuia dintre ele afectează automat și funcționarea celorlalte. Acest aspect este cu atât mai important în cazul atenției, cu cât aceasta susține și energetic celelalte procese. În 1997 Barkley propune un model cognitiv al ADHD, considerat de referință în ceea ce privește explicarea deficitelor cognitive care determină cele două tipuri de simptome principale, neatenția și hiperactivitatea.

Barkley afirmă că datorită problemelor de inhibiție este afectată funcționarea a patru procese cognitive executive: memoria de lucru, reglarea afectivă și motivațională, limbajul intern și reconstituirea.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Acestea la rândul lor influențează controlul motor al comportamentului, capacitatea de a elabora răspunsuri complexe, orientate spre un scop. Comportamentul acestor copii va fi influențat de contextul imediat.

O metodă relevantă de intervenție este managementul contingențelor, a antecedentelor și consecințelor unui comportament.

O metodă eficientă este controlul stimulilor, de exemplu organizarea spațiului în care copilul realizează o sarcină (de școală sau joc) prin minimizarea distractorilor.

Copiii și în mod special adolescenții cu ADHD manifestă dificultăți de învățare datorate simptomelor specifice tulburării. Gimnaziul și liceul devin mai solicitante pentru elevi din punctul de vedere al sarcinilor școlare. Tot în această perioadă așteptările adulților (profesori și părinți) față de adolescent sunt din ce în ce mai mari în termeni de independență, autonomie și funcționare socială.

O atenție specială trebuie acordată adolescenților care au ca simptome dominante dificultățile de susținere, menținere a atenției (subtipul ADD) și care sunt mai dificil de identificat decât cele comportamentale, de hiperactivitate și impulsivitate.

Inabilitatea adolescenților de a face față sarcinilor școlare, dezorganizarea și dificultățile de menținere a atenției sunt simptome care necesită o abordare specială.

Cele mai eficiente metode, identificate în literatura de specialitate, prin care îi oferim adolescentului suport pentru optimizarea performanțelor școlare, sunt strategiile cognitive.

Strategii comportamentale de intervenție în ADHD

Strategii comportamentale în ADHD
Utilizarea unui calendar zilnic, săptămânal și / sau lunar.
Realizarea unei sarcini mai dificile înaintea realizării unei sarcini mai ușoare.
Fragmentarea unei sarcini complexe în sarcini mai mici.
Utilizarea unor obiective intermediare în loc de termene de predare.
Controlul stimulilor din mediu pentru minimizarea distractorilor.
Adaptarea sarcinilor și a momentului de învățare la stilul optim de învățare și de viață (program de somn, relaxare).
Solicitarea sprijinului unui tutore sau supervisor / antrenor în realizarea unor sarcini.

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Exemple:

Tehnica	Descrierea tehnicii	Exemple
Întărirea pozitivă și Întărirea negativă	<p>O întărire este acea situație sau stimul care survine după executarea unui comportament, crescându-I frecvența acestuia.</p> <p><i>Întărirea pozitivă</i> vizează menținerea sau intensificarea unui comportament prin producerea sau prezentarea unei stimulări.</p> <p><i>Întărirea negativă</i> se referă la menținerea sau intensificarea unui comportament prin încetarea sau reducerea unei stimulări aversive.</p>	<p>Copilul a realizat sarcina de lucru – comportamentul țintă (ex. a citit un text) și i se oferă un timp de joc pe calculator – comportamentul care funcționează ca întărire pentru comportamentul țintă – citirea textului.</p>
Time-out sau excluderea	<p>Time-out-ul sau excluderea se referă la scoaterea unei persoane care a efectuat un comportament indezirabil, dintr-o situație care are funcție de recompensă pentru copil.</p>	<p>Un copil care a încălcat o regulă a clasei și și-a lovit colegul, va sta 3 minute într-un loc special din clasă pentru a se liniști. Acest loc îi oferă copilului prilejul de a observa consecințele neplăcute (nu se mai joacă cu colegii) ale unui comportament neadecvat (lovirea unui coleg).</p>
Costul răspunsului (response-cost)	<p>Se referă la retragerea unor întăriri de care a beneficiat cineva (cum ar fi de exemplu privilegiile), ca urmare a efectuării unui comportament indezirabil.</p>	<p>Un copil care nu și-a realizat sarcinile propuse pentru acel moment pierde un privilegiu negociat în prealabil cu părintele.</p> <p>De exemplu, acela de a se uita la desenele animate preferate sau a merge în oraș cu prietenii.</p>
Economia de jetoane (token	<p>Este o metodă ce combină sistemul de întăriri pozitive cu celelalte metode de modificare comportamentală. Copilul</p>	<p>De exemplu, pentru fiecare comportament dezirabil, drept (ex. rezolvă un exercițiu, citește două fraze) copilul primește o</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

economy)	primește o recompensă sau un privilegiu dacă realizează comportamentul dorit și pierde un privilegiu sau o întărire dacă realizează un comportament nedorit.	recompensă simbolică, o steluță. Un comportament nedorit, indezirabil (ex. își lovește colegul) semnifică pierderea unei steluțe. La sfârșitul săptămânii toate steluțele adunate pot fi transformate într-o recompensă materială, un premiu (ex. O jucărie sau vizionarea unui film la cinema) împreună cu părinții.
----------	--	--

BIBLIOGRAFIE:

1. Cucuș, C., (2002) – Timp și temporalitate în educație, Ed. Polirom, Iași, pag. 79;
2. Golu, M., (2004) – Principiul feedback – feedbefore și organizarea comportamentului, în Revista de psihopedagogie, nr. 2, Ed. Fundației Humanitas, București;
3. Neamțu, C., Gherguț, A., (2000) – Psihopedagogie specială, Ed. Polirom, Iași;
4. Nițescu, C., (2007) - Ce stim despre ADHD (deficit de atenție și hiperactivitate),
5. Preda, R., (2005) – Avantaje ale unui program de intervenție educativă structurat pe secvențe de învățare, în Revista de psihopedagogie, nr. 2 Ed. Fundației Humanitas, București;
6. Sauvé, C., (2006) – Copilul hiperactiv. Hiperactivitatea și deficitul de atenție, Ed. House of Guides, București;
7. Vogler, J., (2000) – Evaluarea în învățământul preuniversitar, Ed. Polirom, Iași;
8. Vrășmaș, T., (1998) – Cadrele didactice itinerante/de sprijin în educația integrată în „Educația integrată a copiilor cu handicap, Asociația RENINCO România”, Multiprint, Iași;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

Educația remedială - o șansă pentru elevii cu dificultăți de învățare

Preambul

Ministrul Educației, Ecaterina Andronescu, a anunțat că Executivul analizează introducerea de urgență în 2019 a unei măsuri astfel încât începând cu clasa a III-a, elevii care pierd ritmul la învățatură vor avea 2-3 ore suplimentare la școală pentru recuperare.

"Elevii, începând de la clasa a III-a, cei care pierd ritmul cu cei care păstrează ritmul cu programa școlară, vor avea, probabil, două-trei ore suplimentare la clasă pentru recuperarea, remedierea cunoașterii pe care ar trebui să o acumuleze și nu au făcut-o. Cred că toți cei care se află în această situație și se îndepărtează de majoritatea clasei, toți trebuie să participe. (...) Va trebui să începem acest lucru chiar din semestrul II, din ianuarie, din februarie. Este o măsură de urgență pentru că trebuie să corectăm aceste lucruri", a declarat Andronescu, la România TV, citată de Agerpres.

Ministrul a explicat că unii elevi pierd ritmul începând cu clasa a III-a, iar până în clasa a VIII-a diferențele se accentuează.

„De la clasa a III-a apreciez eu, după experiența pe care o am, și până la clasa a VIII-a, dacă elevii, o bună parte din ei, țin pasul cu ce le cere programa școlară, o altă parte din ei pierd permanent în ceea ce privește acumularea în cunoaștere. Ca urmare, de la clasa a III-a și până la clasa a VIII-a se accentuează extraordinar de mult decalajul dintre cei care fac față programelor școlare și cei care nu fac față programelor școlare. Și cred că, cu acest lucru va trebui să începem, adică să găsim resursele necesare și de câteva zile analizăm acest lucru, în așa fel încât începând cu clasa a III-a, cel puțin pentru elevii care sunt în această situație, în pierdere de achiziție în cunoaștere, să încercăm să facem cursuri remediale, cu învățătorii de la clasă, după clasa a V-a cu profesorii", a mai spus ministrul M.E.N. . Potrivit acesteia, măsura trebuie luată imediat, urmând să fie găsite soluții organizatorice.

Organizarea unui program de remediere are un impact semnificativ în viața școlară, având ca obiectiv schimbarea atitudinii față de fiecare copil care poate avea la un moment dat dificultăți de învățare.

Este necesar ca elevii să fie sprijiniți în efectuarea asistată a temelor, în activități de recuperare școlară și ameliorare a dificultăților în învățare, precum și în activități de educație plastic sau jocuri distractive, cu scop educativ indirect.

Educația remedială este necesar să fie aplicată atât la nivel de grup, cât și la nivel individual.

Intervenția individualizată presupune:

- identificarea punctelor slabe și a celor forte;
- stabilirea priorităților de învățare;
- alegerea celor mai adecvate metode și strategii;
- înregistrarea progreselor elevului;
- evaluarea intervenției.

Scopul educației remediale : stimularea finalizării învățământului obligatoriu (prevenirea abandonului școlar) și îmbunătățirea ratei succesului școlar pentru copiii din grupurile dezavantajate.

Prin astfel de activități se urmărește o schimbare de atitudine a cadrelor didactice, a părinților, a elevilor și a reprezentanților instituțiilor publice locale și județene, față de comunitățile și grupurile dezavantajate.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Din cauza frecvenței scăzute la cursuri și a celorlalte dificultăți, elevii întâmpină greutăți în atingerea obiectivelor - cadru la diverse discipline.
- Copiii au imaginație săracă și o memorie mecanică, devin pasivi și așteaptă să fie solicitați, au exprimarea greoaie și uneori se integrează greu în colectiv.
- Din cauza condițiilor vitrege de acasă sunt irascibili, nu se pot concentra pe o durată mai lungă de timp, înclinând spre fuga de la ore sau găsirea altor preocupări.
- Motivația pentru învățare este foarte redusă.
- Imaginea de sine este slabă; copiii sunt nesiguri, și chiar și atunci când au performanțe acceptabile într-un domeniu, nu sunt conștienți și convinși de reușita lor; au dificultăți în a fi cinstiți și corecți cu ceilalți și de cele mai multe ori sunt agresivi când relaționează cu alții. Au o experiență personală săracă datorită mediului din care provin.

CAPITOLUL I

1.1 Ce este educația remedială?

Educația reprezintă, pentru orice societate, vectorul dezvoltării durabile și a unei societăți sănătoase.

Educația remedială este parte a educației copilului care are ca obiectiv stimularea finalizării învățământului obligatoriu și îmbunătățirea ratei succesului școlar pentru copiii din grupurile dezavantajate.

Organizarea unui program de remediere are un impact semnificativ în viața școlii, având ca obiectiv schimbarea atitudinii față de fiecare elev care poate avea la un moment dat dificultăți de învățare.

În orele de educație remedială, copiii sunt sprijiniți în efectuarea asistată a temelor, în activități de recuperare școlară și ameliorare a dificultăților în învățare, precum și în activități de educație plastic sau jocuri distractive, cu scop educativ indirect.

Școala se implică în formarea cadrelor competente de a desfășura activități de educație remedială prin intermediul căreia se urmărește prevenirea abandonului școlar, a violenței domestice și conflictelor.

Pentru ca activitățile de educație remedială să fie eficace se urmăresc mai multe aspecte: diversitatea, accesibilitatea și estetica materialului didactic prezentat; cadrul ambiental personalizat cu lucrările elevilor sau schimbarea locației de lucru; aplicarea unor strategii de învățare prin cooperare ca metode de promovare a armoniei sociale; percepția și feedback-ul părinților pe parcursul desfășurării activităților de remediere; implicarea mediatorului școlar în buna desfășurare a activității de educație remedială.

Prin activitățile de remediere se schimbă modul de gândire și de percepție al formatorilor/cadrelor didactice care se implică în astfel de programe, legate de actul educațional din interiorul și exteriorul școlii.

Resursele umane care trebuie sprijinite sunt: elevul, colegii săi, mediatorul școlar și familia, în situațiile în care aceasta este lângă copil.

Sunt importante întâlnirile cu părinții care trebuie să înțeleagă că rolul lor este să fie educatorii copilului lor, că uneori și ei au de învățat de la copilul lor, dar și că școala le este mereu aproape și sprijin în formarea și educarea copilului lor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Educația remedială este abordată holistic¹ în țările cu **cele mai performante sisteme de învățământ**, precum Finlanda.

Potrivit unei **analize OECD**, Finlanda are printre cele mai eficiente mecanisme de prevenire a eșecului școlar, punând accentul pe șanse egale de acces la educație.

Printre măsurile de educație remedială în Finlanda se numără:

- oportunitatea ca la sfârșitul ciclului de 9 ani de școală obligatorie, elevii să participe voluntar la al zecelea an de școală, care să îi ajute să se pregătească suplimentar pentru admiterea la liceu. Aproximativ 2% dintre elevi aleg să parcurgă acest an școlar suplimentar.
- responsabilitatea de a identifica elevii care rămân în urmă la școală revine școlii și cadrelor didactice. Copiii în această situație sunt identificați din timp, putând participa la ore de educație remedială și având la dispoziție asistenți educaționali și profesori de educație specială, dacă este nevoie.
- municipalitățile și școlile mari au echipe multidisciplinare care să îi ajute pe copii să recupereze lacunele în învățare. Echipele sunt formate din cadre didactice, asistentă medicală a școlii, psihologul școlar și consilierul școlar și se întâlnesc periodic pentru a decide împreună cele mai bune măsuri pentru elevii care au rămas în urmă la școală.

1.2 Obiectivele specifice în activități de educație remedială

- Selectarea grupului țintă pentru includerea în programul de educație remedială, pe baza datelor statistice privind monitorizarea accesului la educație și menținerea copiilor în sistemul educațional obligatoriu;
- Solicitarea documentelor specifice copiilor înscriși în program
- Studiarea traseului educațional al fiecărui beneficiar și elaborarea fișelor psihopedagogice și alte documente specifice.
- Realizarea evaluării inițiale și stabilirea nivelului de achiziții pentru fiecare domeniu de intervenție vizat (evaluarea abilităților cognitive, delimitarea precisă a gradului de remediere etc.)

– **HOLÍSM** (gr. *holos* „întreg”) s. n. Concepție susținând ireductibilitatea întregului la suma părților, în sensul că anumite caracteristici ale acestuia nu pot fi explicate în termenii proprietăților și relațiilor componentelor.
sursa: DEX (1993-2009)

- Proiectarea și realizarea programului periodic de educație remedială și asistența educațională în funcție de particularitățile și nevoile copilului
- Întocmirea programului de remediere lunar, pe grupe de remediere
- Stabilirea priorităților de acțiune în vederea obținerii unui progres într-un domeniu vizat
- Realizarea unor programe de intervenție personalizată pentru fiecare arie deficitară a beneficiarului
- Alegerea celor mai adecvate metode și strategii, dar și a materialelor necesare;
- Monitorizarea evoluției școlare a beneficiarilor (evaluarea intervenției). Asigură feedback-ului permanent pe parcursul desfășurării activităților de remediere, atât pentru beneficiarii direcți elevii, cât și pentru părinții acestora
- Proiectarea programului de intervenție/remediere în funcție de rezultatele furnizate de evaluare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Consilierea părinților copiilor/elevilor care beneficiază de activitățile de educație remedială și colaborarea cu aceștia;
- Asigurarea logisticii necesare desfășurării cursurilor în colaborare cu reprezentanții unității de învățământ
- Stabilirea programului de educație remedială
- Distribuirea materialelor promoționale: mape/pliante prezentare/pixuri/agende pentru conștientizarea grupului țintă să participe la educație/formare profesională inițială, pentru prevenirea/reducerea/corectarea abandonului școlar
- Participarea la schimburi de bune practici/vizite, pentru integrarea instrumentelor /mecanismelor de prevenire a abandonului școlar
- Utilizarea expertizei partenerilor pentru integrarea instrumentelor/mecanismelor de prevenire a abandonului școlar

1.3 Stiluri de învățare în educația remedială

Datorită faptului ca suntem diferiți, modul în care învățăm este diferit. Elevii prefer experiențele de învățare în care sunt active implicați, astfel ei vor obține rezultate mai bune și vor avea succes la școală. Ei învață mai repede atunci când noile achiziții sunt utile și practicate în viața de zi cu zi, precum și în viitor. Elevii care își cunosc stilul de învățare sunt mai angajați în procesul de învățare, au încredere în ei, se simt mai independenți. Ultimele cercetări asupra creierului afirmă că atunci când modalitățile de învățare sunt adaptate rezultatelor obținute la analiza sau testarea stilurilor de învățare, elevii vor reține cu mai puțin efort și vor fi capabili să realizeze creșterea performanțelor școlare în mai puțin de două săptămâni. Elevii preferă să învețe în diferite moduri: unora le place să studieze singuri, să acționeze în grup, altora să stea liniștiți

deoparte și să-i observe pe alții. Multe persoane învață în moduri diferite față de ceilalți în funcție de clasa socială, educație, vârstă, naționalitate, rasă, cultură, religie.

Stilul de învățare se referă la „simpla preferință pentru metoda prin care învățăm și ne aducem aminte ceea ce am învățat ; ne arată calea și modalitățile în care învățăm ; implică faptul că indivizii procesează informațiile în diferite moduri, care implică latura cognitivă, elemente afective - emoționale, psihomotorii și anumite caracteristici ale situațiilor de învățare.

Stilurile de învățare cunoscute:

o ACTIVISTUL - săritor; prinde din zbor; intuitiv; nu se încurcă în detalii;

o REFLEXIVUL - colectează; analizează; concluzionează;

o LOGICIANUL - totul trebuie să fie o structură logică; totul trebuie să fie încadrabil în tipare logice; nimic nu e lăsat la voia întâmplării;

o PRAGMATICUL – nimic nu are valoare dacă nu poate fi pus în practică; centrat pe experiențe și soluții.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Abordarea holistică se reflectă în stilurile de învățare. Copiii învață spontan și natural absorbind ca un burete, luând informația din mediu ca pe un întreg, și apoi descifrează componentele construind înțelesul.

De aceea, stilurile de învățare reflectă acest proces holistic, alternând “experiențe complete” pentru a trezi curiozitate și motivație, cu prezentarea și explicarea elementelor.

Această abordare conservă capacitatea sintetică și intuitivă a gândirii holistice care deseori este atrofiată (minimalizată) în efortul grăbit de a forma gândirea analitică.

Curiozitatea copilului este sursa de energie necesară procesului de învățare eficient. (El nu trebuie să fie un simplu participant ci trebuie să contribuie activ la linia pe care o trasează în desfășurarea învățării.)

Copilul nu este considerat doar ca un recipient care trebuie umplut prin educație, el trebuie să fie implicat activ în formarea și direcționarea procesului de învățare.

După modalitatea senzorială implicată sunt trei stiluri de învățare de bază: **vizual, auditiv, tactil-kinestezic.**

1. Stilul de învățare vizual are următoarele puncte tari:

- Își amintesc ceea ce scriu și citesc ;
- Le plac prezențările și proiectele vizuale ;
- Își pot aminti foarte bine diagrame, titluri de capitole și hărți ;
- Înțeleg cel mai bine informațiile atunci când le văd ;

Cei mai mulți cu acest stil de învățare învață cel mai bine singuri.

2. Stilul de învățare auditiv prezintă următoarele puncte tari:

- Își amintesc ceea ce aud și ceea ce se spune;
- Le plac discuțiile din clasă și cele în grupuri mici;
- Își pot aminti foarte bine instrucțiunile, sarcinile verbale/orale ;
- Înțeleg cel mai bine informațiile când le aud ;

3. Stilurile de învățare tactil-kinestezic se remarcă prin următoarele puncte tari:

- Își amintesc ceea ce fac și experiențele personale la care au participat cu mâinile și întreg corpul (mișcări și atingeri);
- Le place folosirea instrumentelor sau preferă lecțiile în care sunt implicați activi/participarea la activități practice;
- Își pot aminti foarte bine lucrurile pe care le-au făcut odată, le-au exersat și le-au aplicat în practică (memorie motrică) ;
- Au o bună coordonare motorie.

Tipuri de învățare pe care le întâlnim în viața școlară:

a) Învățarea senzoriomotorie – se referă la formarea de priceperi și deprinderi motorii.

Gama acestor componente ce se formează în școală este practic nelimitată, de la cele care alcătuiesc cultura instrumentală (priceperi și deprinderi de citire, scriere etc.)

până la cele indispensabile executării unei activități practice (priceperi și deprinderi de mânăuire a unor unelte, de realizare a unor exerciții fizice).

b) Învățarea receptivă – este cunoscută și sub denumirea de învățare verbală, de învățare a conceptelor, de învățare conștientă.

Învățarea nu se reduce la simpla memorare a cuvântului, ea presupune în mod necesar înțelegerea sensului acestuia. Elevului i se prezintă în forma finală întregul conținut a ceea ce trebuie învățat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

c) Învățarea prin descoperire - semnificativ în cadrul acestui tip de învățare este faptul că elevul este pus în situația de a reorganiza și regrupa datele de care dispune pentru a obține el însuși o nouă informație. Formarea conceptelor și elaborarea generalizărilor se întemeiază pe cunoașterea exemplilor.

d) Învățarea logică – achiziția finală a procesului de învățare (noțiuni, principiu, idee etc.) poate fi corelată cu ceea ce subiectul știe dinainte. Astfel, noua achiziție devine componentă într-un lanț mai complex.

e) Învățarea mecanică - este alternativa în care achiziția finală este doar memorată fără să fie corelată cu cunoștințele anterioare. Se poate vorbi de o învățare mecanică prin receptare atunci când aceeași generalizare expusă de profesor este doar memorată de către elev.

f) Învățarea creatoare – se remarcă caracterul original al comportamentului în cadrul acestui tip de învățare. Într-o expresie mai mult metaforică decât științifică, soluțiile originale izbucnesc în mod spontan.

Instrumente de recunoaștere și dezvoltare a stilului de învățare:

Stilul de învățare ne însoțește de când ne naștem. Nu este un „dat” pe viață, ci este o „structură flexibilă”. Nu există stil de învățare bun sau rău. Succesul vine cu varietatea stilurilor de învățare, iar cel mai important lucru este conștientizarea naturii stilului de învățare.

Beneficiile identificării și dezvoltării stilurilor de învățare:

Pentru copii

- dezvoltarea autocunoașterii
- relevarea punctelor tari și a punctelor slabe ale învățării
- eliminarea obstacolelor învățării
- îmbunătățirea stimei de sine
- prevenirea neînțelegerilor dintre copii-profesori și părinți
- evidențierea abilităților de învățare
- optimizarea învățării prin adoptarea unui mod personal
- obținerea de note mai bune la școală
- dezvoltarea unor relații pozitive cu cei din jur
- scăderea problemelor de comportament

Pentru părinți

- înțelegerea nevoilor de învățare ale copiilor
- identificarea motivelor care generează eșecul școlar
- reconsiderarea barierelor în învățare și abordarea optimistă a întregului potențial al copilului

Pentru profesori

- se constată mai puțin stres – zi de zi, în situațiile din clasă și din afara clasei
- se obțin rezultate mai bune și există satisfacție profesională
- se îmbunătățește managementul timpului
- se formează o imagine acurată asupra diversității din clasă
- crește spiritul de echipă
- se dezvoltă relația interpersonală dintre profesor-elev și comunicarea profesorilor cu elevii și părinții
- se clarifică nevoile de învățare individuale ale elevilor
- are succes învățarea prin cooperare, lucrul pe grupe
- se evidențiază în mod real nevoile elevilor etichetați „slabi” și ale elevilor „talentați”

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- se conștientizează cauzele eșecului în învățare
- se stabilesc strategii de optimizare a învățării

Identificarea și recunoașterea stilurilor de învățare se poate realiza prin: observarea și analiza experiențelor de învățare, caracterizarea stilului de învățare pe baza explicațiilor, descrierilor, exercițiilor, aplicarea unor chestionare specifice (Internet, manuale de psihoteste), discuții cu specialiști de la cabinetele de asistență psihopedagogică din rețeaua școlară de consiliere, informarea cu privire la stilurile de învățare din dorința de autocunoaștere (puncte tari și slabe la stilul personal de învățare), participarea activă la activitățile practice cu această temă la diferite ore, cu precădere cele de consiliere și orientare, diverse opționale, implicarea în programe de educație remedială.

Strategii de dezvoltare a stilurilor de învățare :

- Identificarea stilului de învățare
- Participarea la exerciții de autocunoaștere și intercunoaștere
- Exersarea deprinderilor eficiente de studiu (de ex. modalități de luarea notițelor)
- Aplicarea cerințelor învățării eficiente (de ex. Managementul timpului învățării)
- Aplicarea tehnicilor gândirii critice
- Formularea conștientă a scopurilor și obiectivelor clare și precise
- Stimularea motivației și atitudinii pozitive pentru învățare
- Utilizarea mnemotehnicii! Ajută-ți propria memorie prin repere, cuvinte-cheie.
- Deprinderea de autoevaluare: verificarea, evaluarea metodelor de învățare, cunoașterea rezultatelor și a erorilor în învățare; asigurarea feedback-ului
- Prelucrarea și sistematizarea, regândirea din mai multe perspective a materialului de învățat
- Organizarea conținuturilor învățării, precizarea obiectivelor, a modalitățile de realizare și a tehnicilor de autocontrol.
- Elaborarea unui plan, program de învățare care să cuprindă activități concrete, sarcini de îndeplinit, resurse, termene limită, recompense etc.
- Asigurarea unei atmosfere confortabile și o dispoziție afectivă care să te stimuleze și să te susțină; evitarea trăirii unor stări emoționale negative, stresante, mai ales atunci când sunt asociate cu performanțe slabe.
- Stimularea dorinței de cunoaștere, afirmare și autorealizare.
- Autosugestionarea pozitivă, dezvoltarea încrederii în sine, reușita în fața obstacolelor.
- Învățarea din succesele și eșecurile personale.

Toți elevii pot învăța dacă profesorii, formatorii, părinții, cei care le oferă suport sunt pregătiți cum să-i învețe, să le propună programe pentru dezvoltarea stilului de învățare și a practicării abilităților transferabile: de comunicare, de a lucra în echipă, de învățare, de organizare a timpului, de a rezolva probleme, de a negocia, de ascultare, de creativitate, etc...

Cercetările spun că cei care participa la astfel de programe de educație remedială obțin note mai bune, crește stima de sine, se pot ajuta singuri în multele și diferitele situații de învățare cu care se întalnesc zilnic, devin autonomi, scade riscul de abandon școlar, crește gradul de participare la activitățile școlare și extrașcolare.

CAPITOLUL II

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Metode și strategii în educație remedială

II.1 Nevoia copiilor din comunități defavorizate de educație remedială

Conform raportului de analiză a nevoilor copiilor din comunități defavorizate se identifică:

- nivel socio-economic scăzut, resurse insuficiente;
- acces redus la cunoștințe și surse de informare;
- nivelul scăzut de educație al părinților;
- lipsa posibilității părinților de ai sprijini pe copii la sarcinile școlare;
- plecarea părinților în străinătate și lăsare lor în grija altor persoane;
- risc de eșec școlar;
- risc de absenteism și abandon școlar.

II.2 Metode aplicate în educația remedială

O mare parte dintre copiii din școlile -țintă din **proiectul PROFORM** trăiesc în familii dezorganizate și sărace, nu sunt supravegheați și ajutați în rezolvarea sarcinilor școlare. Educația remedială trebuie să țină seama de nevoile educative ale fiecărui copil, anume: învățarea citirii și a scrierii, calculul matematic, formarea unei imagini de sine pozitive, organizarea activității, implicarea eficientă în toate activitățile în care sunt implicați toți ceilalți copii, structură, organizare și sprijin personalizat.

Metodele și strategiile aplicate trebuie să țină seama de vârsta lor, de plăcerea să de a comunica și de a se mișca, de aceea ele trebuie să fie bazate pe joc, mișcare, interacțiune cu ceilalți colegi și discuții care par libere, dar care să fie corect îndrumate de învățător pentru a-și atinge obiectivul în acea activitate.

Pentru a se obține rezultate cât mai bune sunt necesare anumite schimbări și strategii de predare în funcție de stilul individual de învățare al elevului și folosirea materialului didactic adecvat:

- Planșe cu imagini pentru a se dezvolta limbajul. Imaginile trebuie să fie punct de plecare pentru discuții frontale, care să dezvolte atenția și creativitatea.
- Material distributiv (mici cartonase cu imagini reprezentând animale, plante, lucruri cunoscute din mediul elevilor) pentru fiecare copil, pentru a se încuraja munca individuală.
- Calculatorul îi ajută pe elevi să vadă ceea ce nu pot vedea în mediul lor obișnuit de viață (prezentari Power Point), jocurile pot fi folosite pentru fixarea cunoștințelor, pentru reactualizarea lor, pentru predare.
- Folosirea situațiilor de joc în învățare, jocurile de rol, dramatizarea, folosirea povestirilor stimulează funcțiile intelectuale, modelează procesele afectiv-motivationale. Prin joc elevul transfigurează obiectele și fenomenele, relațiile, își asuma roluri.
- Funcția de comunicare a limbajului este cultivată în mod deosebit.
- Prin intermediul jocului elevul se simte responsabil de rezolvarea problemei impuse de joc. Elevul își asumă roluri luate, fie din viața cotidiană, fie din povești.
- Interdisciplinaritatea: descoperirea unei maniere originale de a aborda un subiect comun pentru a crea conexiuni posibile și necesare în vederea atingerii scopului propus, îmbinarea metodelor folosite la celelalte materii: desen, decupare, colorare, taiere, muzica, recitare, povestire, mișcare ritmată.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- Lucrul în grup oferă o gamă largă de interrelații care sprijină învățarea și evidențiază rolul social al acesteia. Există mai multe modalități de a forma grupuri mici de lucru: în funcție de marcajele pe care le conțin materialele de lucru (cartonase cu diferite simboluri: culori, flori, forme geometrice), în funcție de categorii de concepte și în funcție de cerința dată.

Grupurile pot fi: de opinii, de lucru dirijat, de discutii libere, de simulare, de dezbateri. Pentru gruparea optimă a copiilor este deosebit de util un mobilier modular.

Aranjarea meselor se va face în funcție de nevoile de interacțiune anticipate de învățător, de spațiul avut la dispoziție și de numărul de elevi.

- Folosirea metodelor interactive: brainstorming, ciorchinele, cubul, eseul de cinci minute etc...
- Rezolvarea creativă a conflictelor din grupul de copii;
- Colaborarea cu familia – părinții ajută la sprijinul intervenției.
- Strategii pentru creșterea stimei de sine și a încrederii în propria eficiență.

Copiii care participă la astfel de programe de educație remedială pot fi învățați să-și aprecieze succesele ca rezultat al efortului propriu sau al propriilor capacități și să evite să pună succesele lor pe seama norocului, a întâmplării ori facilității situației.

Ei trebuie să fie învățați să atribuie eșecul unor cauze externe și stabile (dificultatea sarcinii) sau a unor cauze interne și instabile (efort insuficient).

Copiii trebuie să fie învățați să gândească pozitiv atunci când se află în fața unei activități dificile ("Este greu, dar sunt capabil să reușesc!") și să nu se judece prea sever și să nu se culpabilizeze atunci când greșesc.

CONCLUZII

Identificarea timpurie a nevoilor copiilor din comunități defavorizate implică găsirea soluției în vederea dezvoltării unui instrument educațional de prevenire, protecție și reintegrare, cu o structură complexă, de abordare a actului educativ, ce se poate desfășoară în spațiul comunității educaționale, asigurând, pentru grupul țintă o participare activă, îndrumați de formatorii specializați în acest sens.

În astfel de programe de educație remedială se urmărește să se asigure surse de activități integrative, accesibile în special copiilor din categoriile sociale defavorizate, să se elaboreze un curriculum specific activităților de remediere școlară și să se promoveze egalitatea de șanse, creându-se o imagine de ansamblu în domeniul educației remediale.

BIBLIOGRAFIE

Cristea S., *Managementul organizației școlare*, EDP, București, 1996

Cherchez, N., Mateescu, E., *Elemente de management școlar*, Editura Spiru Haret, Iași, 2005

Joița Elena, *Management educațional. Profesorul manager: roluri și metodologie*, Iași, Ed. Polirom, 2000

Paralescu Sebastian, Ișfan Ion, Gîrdu Constantin Cristinel, Elena Ion (coordonatori), Ghid pentru educație remedială, Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2012

HotNews.ro

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

!!! daca mai sunt BP pt CES sau altele

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „CO2NNECT ROMÂNIA”

Rezumat

Bunele practici referitoare la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate în general, dar și în sensul educației incluzive, în special.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹⁹⁰ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹⁹¹

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹⁹², respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „CO2NNECT ROMÂNIA”, coordonat de către Asociația HERO Cluj Napoca, în parteneriat cu Asociația ECOFOCUS Târgu Mureș. Proiectul a fost implementat la nivel național în perioada martie-octombrie 2009, având ca grup țintă elevi și cadre didactice și a beneficiat de finanțare prin Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European – EEA GRANTS.

Scopul campaniei din cadrul proiectului a fost ca pe termen lung să se obțină „îmbunătățirea teoriei și practicii educației pentru dezvoltarea durabilă.”¹⁹³. Proiectul a vizat dezvoltarea unui cadru de lucru care să permită implicarea școlilor în activități specifice educației pentru dezvoltare durabilă (EDD), în acest dezvoltându-se o platformă oline în cadrul căreia o serie de factori interesați (instituții de învățământ, cercetători, factori

¹⁹⁰ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹⁹¹ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹⁹² Idem.

¹⁹³ *Op.cit.*, p. 24 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

decizionali locali) pot colabora în ceea ce privește emisiile de CO₂, generate de transportul local. Campania, ca de altfel între proiectul, a făcut parte dintr-o inițiativă internațională din cadrul proiectului „SUPPORT. Partnership and participation for a sustainable tomorrow”, finanțat prin programul Comenius al Comisiei Europene.

Campania CO₂nnect a avut următoarele obiective:

- „implicarea unui număr mare de școli, elevi, părinți și comunități ale Europei în activități din domeniul climei și transporturilor;
- **dezvoltarea competențelor elevilor pentru a face față provocărilor dezvoltării durabile;**
- **creșterea competențelor școlilor în a oferi EDD de înaltă calitate;**
- oferirea de instrumente TIC, inclusiv instrucțiuni, linkuri, un calculator al emisiilor CO₂ datorate transporturilor;
- generarea de informații utile cercetării și managementului în transporturi și climă (incluzând o bază de date internațională despre emisiile CO₂ rezultate din transporturile la școală);
- crearea de idei inovative pentru un transport sustenabil;
- **dezvoltarea oportunităților de parteneriat în domeniul educational.**¹⁹⁴

Am evidențiat în aldine câteva obiective puternic legate de dezvoltarea capacității instituționale a unităților de învățământ, în general, indiferent dacă acestea fac partea din categoria celor defavorizate sau nu.

Activitățile implementate au avut un caracter transcurricular din perspectiva domeniilor abordate, totodată fiind adaptate pentru diverse categorii de vârstă:

- „investigarea emisiilor de CO₂ în timpul unei deplasări de acasă la școală;
- schimb de date utilizând baza de date internațională;
- comparații și discuții despre emisiile de CO₂;
- formularea unor întrebări adresate unor experți din domeniu;
- **încheierea de parteneriate între școli;**
- **organizarea unor întâlniri cu oamenii din comunitate pentru a discuta despre emisiile datorate transporturilor;**
- **participare la competiția școlară CO₂nnect, ai cărei câștigători au participat la Conferința Schimbărilor Climatice de la Copenhaga din 2009.**¹⁹⁵

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele, au fost evidențiate următoarele:

- „mai bună înțelegere a legăturii dintre schimbările climatice și transporturi;
- **dezvoltarea deprinderilor de cooperare și comunicare;**
- **îmbunătățirea deprinderilor de utilizare a calculatorului și de limbaj;**
- **creșterea motivației participanților în a avea și a menține un rol activ în societate.**¹⁹⁶

¹⁹⁴ *Op.cit.*, p. 24-25 format pdf.

¹⁹⁵ *Op.cit.*, p. 25 format pdf.

¹⁹⁶ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

La momentul editării culegerii de bune practici, respectiv august 2014, în România erau cca. 80 de școli înscrise pe platforma CO2nnect, care poate fi accesată online pe pagina web Co2nnect (<http://www.co2nnect.org/>). Pe pagina web se pot regăsi:

- „instrumente pentru a calcula și compara emisiile de CO2 datorate transporturilor;
- albume foto, hărți și linkuri către resurse online relevante ;
- **fișe de lucru în sprijinul cadrelor didactice;**
- conținut tradus în cel puțin 10 limbi.”

Conținutul tradus în mai multe limbi străine se poate transforma în material didactic și pentru predarea limbilor străine în școli, astfel existând un element suplimentar de valoare adăugată a proiectului.

Nu în ultimul rând, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile; aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării capacității instituționale a școlilor defavorizate:

- „tematica abordată;
- **activitățile organizate vizează dezvoltarea unor cunoștințe, abilități și atitudini necesare reducerii emisiilor de CO₂;**
- **posibilitatea implicării în proiect a diferitor școli și țări europene;**
- **disponibilitatea materialelor în 10 limbi străine asigură un potențial impact foarte ridicat al platformei online;**
- **platforma online facilitează dialogul intercultural între școlile participante;**
- rezultate măsurabile.”¹⁹⁷

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹⁹⁸ prezentând și o serie de activități care pot contribui la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

¹⁹⁷ Idem.

¹⁹⁸ Document disponibil la http://www.invataimpreunacumine.ro/files/ghid_bune_practici_web.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Zburd. Educație prin coaching”

Rezumat

Bunele practici referitoare la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate în general, dar și în sensul educației incluzive, în special.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹⁹⁹ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”²⁰⁰

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”²⁰¹, respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Zburd. Educație prin coaching”, coordonat de către Asociația ROI, în parteneriat cu Leadership în International Management, Asociația Română pentru Coaching, Facultatea de Psihologie și Științele Educației – Universitatea București, cu sprijinul Ministerului Educației Naționale. Proiectul a fost implementat în licee din Brașov, Sibiu, Iași, Câmpulung Muscel și București în perioada 2012-2013, având ca grup țintă elevi, fiind implicați mai mulți factori (cadre didactice, părinți, autorități locale etc.) și a beneficiat de finanțare prin Raiffeisen Comunități.

Scopul proiectului a fost „creșterea gradului de promovabilitate la bacalaureat și îmbunătățirea performanțelor școlare, printr-un proces de coaching de echipă.”²⁰². În fiecare dintre liceele vizate a fost creată o echipă „din profesori, elevi, părinți, reprezentanți ai

¹⁹⁹ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

²⁰⁰ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

²⁰¹ Idem.

²⁰² *Op.cit.*, p. 5 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

autorităților locale și ai mediului de afaceri, care au lucrat împreună în vederea îmbunătățirii procesului de educație. Fiecare echipă a fost sprijinită de doi antrenori (coach) să se formeze și să devină eficientă.”²⁰³

Echipele create la nivelul fiecărui liceu au identificat problemele cu care se confruntă, și-au asumat responsabilități, au stabilit obiective și au încercat identificarea soluțiilor. La nivelul fiecărei echipe au fost alocați 2 antrenori (coach) cu rolul de a sprijini echipa să se formeze și să devină eficientă. Respectiv, antrenorii „facilitează procesul de formare și coeziune al echipei prin metoda Action, Reflection, Learning creată de institutul MiL și adaptată de către partenerul din proiect Leadership în International Management .”²⁰⁴

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele, au fost evidențiate următoarele:

- „rata de promovabilitate s-a dublat sau s-a triplat în liceele participante (față de o creștere medie de 20% la nivel național, vezi graficul de mai jos);
- Cu sprijinul unor antrenori voluntari, elevii, profesorii și părinții au învățat să lucreze împreună;
- S-a redus semnificativ absenteismului și s-au soluționat probleme legate de violență;
- Comunicarea elevi-profesori s-a îmbunătățit;
- Elevii au căpătat mai multă încredere în ei înșiși;
- Părinții au început să se implice mai mult și au contribuind astfel la crearea unui mediu școlar atractiv.”²⁰⁵

²⁰³ Idem.

²⁰⁴ Idem.

²⁰⁵ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În plus, în vederea diseminării rezultatelor și împărtășirii acestora cu cât mai multe unități de învățământ „[...] Asociația ROI a produs filmul documentar educațional “Ba se poate!”, în regia lui Tedy Necula, pe care îl puteți vizualiza la <http://zburd.ro/ba-se-poate/>.”²⁰⁶

La momentul editării culegerii de bune practici, respectiv august 2014, se făcea precizarea că activitățile au fost continuate în cadrul proiectului „Adoptă un liceu”.

Nu în ultimul rând, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile; aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării capacității instituționale a școlilor, în general și defavorizate, în special:

- „se adresează unor tineri cu oportunități reduse: majoritatea elevilor din liceele selectate provin din medii defavorizate, cu familii monoparentale sau chiar fără părinți;
- vizează creșterea gradului de responsabilizare al elevilor față de propria viață;
- favorizează creșterea performanțelor elevilor, folosind metode inovative de lucru;
- **stimulează cultura participativă în randul părinților, profesorilor și al comunității;**
- **implică o paletă largă de stakeholderi: mediul ONG, mediul universitar, mediul familial, autoritățile publice, mediul de afaceri.**”²⁰⁷

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,²⁰⁸ prezentând și o serie de activități care pot fi introduse și nivelul claselor V-VIII pentru evaluările naționale și care pot contribui la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate, respectiv deschiderea către parteneri externi sau identificarea unor inițiative în care unitățile de învățământ să fie implicate fără a necesita un aport financiar propriu.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

²⁰⁶ Idem.

²⁰⁷ *Op.cit.*, p. 6 format pdf.

²⁰⁸ Document disponibil la https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Fabrica de aer curat”

Rezumat

Bunele practici referitoare la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate în general, dar și în sensul educației incluzive, în special.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”²⁰⁹ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”²¹⁰

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”²¹¹, respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Fabrica de aer curat”, coordonat de către Junior Achievement România, în parteneriat cu Ministerului Educației Naționale. Proiectul a fost implementat în 78 de localități din 8 județe din România (Argeș, Brașov, București-Ilfov, Constanța, Dâmbovița, Giurgiu și Prahova) în perioada octombrie 2013-iunie 2014, având ca grup țintă elevi și cadre didactice, cu implicarea familiilor elevilor și a beneficiat de finanțare din partea Mega Image.

Proiectul a abordat problematica impactului emisiilor de carbon asupra mediului și s-a concentrat asupra schimbării treptate a comportamentelor participanților, urmărind adoptarea de decizii informate de consum care să determine formarea inteligenței ecologice.

Obiectivele proiectului au fost:

²⁰⁹ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

²¹⁰ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

²¹¹ Idem.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- „să pregătească cel puțin 1000 de elevi din punct de vedere al informațiilor și abilităților, pentru a deveni ambasadori ai consumului responsabil de resurse;
- să dezvolte în rândul a cel puțin 1000 de elevi competențe prin care tinerii să poată contribui la reducerea amprente de carbon provenite din spațiul școlii și cel domestic;
- să reducă amprenta datorată comportamentelor de consum ale tuturor participanților cu echivalentul anual a 500t;
- să propună soluții de reducere a amprente climatice, implementate în cel puțin 20 de școli participante până la finalul proiectului.”²¹²

Obiectivele proiectului au fost îndeplinite prin diverse activități, vizând „implementarea unui mecanism de schimbare comportamentală în rândul elevilor și profesorilor alături de familiile lor, pentru reducerea amprente de carbon [...]”²¹³, în acest sens folosindu-se două tipuri de intervenții corelate, respectiv:

1. „formarea inteligenței ecologice: prin modulul educațional Resursele, în cadrul căruia elevii și familiile au primit exemple concrete cu privire la modul în care stilul de viață și deciziile de consum au un impact asupra planetei și care sunt schimbările comportamentale necesare în vederea reducerii acestui impact
2. implicare practică în reducerea impactului asupra mediului prin competiția *Fabrica de aer curat*, care a oferit participanților un cadru și o motivație imediată pentru a pune în aplicare componenta educațională, mobilizându-i să aducă schimbări în propriul stil de viață și consum prin acțiuni concrete.”²¹⁴

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele, au fost evidențiate următoarele:

- „a crescut nivelul de cunoștințe și competențe în rândul a 46 profesori (competențe de predare în domeniul educației ecologice) și 1390 de elevi din 38 de școli/18 localități care au primit gratuit suport didactic și training, respectiv manuale și program interactiv de învățare la clasă;
- derularea unei campanii implementate în 78 de localități prin implicarea a 123 de cadre didactice și a peste 6200 de elevi din ciclul gimnazial din 102 școli, timp de 8 săptămâni. Campania a constat în:
 - completarea jurnalului de monitorizare a emisiilor și economiilor realizate în viața de zi cu zi de către clasele „organizate” ca Fabrici de aer curat;
 - organizarea unor activități și evenimente locale de ecologizare (plantări de copaci, colectare deseuri);
 - dezvoltarea pachetului de materiale *Fabrica de aer curat*, alcătuit din: fișe pentru înțelegerea problemei amprente de carbon și schimbărilor climatice; jurnal pentru înregistrarea economiilor de aer curat; scrisoarea de informare a părinților;
 - 153 de cadre didactice pregătite pentru derularea de programe educaționale în domeniul ecologic;

²¹² *Op.cit.*, p. 23 format pdf.

²¹³ *Idem.*

²¹⁴ *Idem.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **peste 7200 de elevi care au dobândit cunoștințe despre resurse și mediu**, necesare pentru a lansa un proiect de reducere a amprentei de carbon;
- reducerea amprentei de carbon cu echivalentul anual de 674,5 tone (față de 500 tone propuse inițial);
- **peste 20 de acțiuni și evenimente ecologice suplimentare organizate de către cadrele didactice și echipe pentru reducerea amprentei de carbon**;
- 35 de apariții în presă, din care 3 în publicații de specialitate, dedicate problemelor de mediu.”²¹⁵

Nu în ultimul rând, complementar rezultatelor amintite anterior, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile, aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării capacității instituționale a școlilor:

- „Tematica proiectului: emisiile de gaze cu efect de seră, amprenta de carbon, consumul responsabil de resurse;
- **Favorizarea învățării continue în rândul profesorilor**;
- **Dezvoltarea competențelor necesare unui consumator responsabil în rândul elevilor - bazate pe un set de abilități de viață și abilități specifice educației pentru dezvoltare durabilă**;
- **Învățarea a depășit granițele școlii și a fost transmisă și către familie**;
- Arie de acoperire geografică extinsă la nivel național;
- **Colaborarea ONG-școală.**”²¹⁶

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici folosită ca sursă documentară,²¹⁷ prezentând și un proiect de succes, cu o serie de activități care pot contribui la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor în general, cât și a celor defavorizate, în special, cu accent pe deschiderea către parteneri externi sau identificarea unor inițiative în care unitățile de învățământ să fie implicate fără a necesita un aport financiar propriu.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.
- <http://www.jaromania.org/elevi/pagini/fabrica-de-aer-curat>

²¹⁵ *Op.cit.*, p. 23-24 format pdf

²¹⁶ *Op.cit.*, p. 24 format pdf.

²¹⁷ Document disponibil la https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Râul Prut prin lupă – campanie educativă de evaluarea a sănătății ecosistemelor acvatice”

Rezumat

Bunele practici referitoare la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate în general, dar și în sensul educației incluzive, în special.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”²¹⁸ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”²¹⁹

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”²²⁰, respectiv acele exemple cu caracter partit la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Râul Prut prin lupă – campanie educativă de evaluarea a sănătății ecosistemelor acvatice”, coordonat de către Complexul Muzeal de Științe ale Naturii „Răsvan Angheluță” Galați, în parteneriat cu Școala Gimnazială nr. 24 Galați, Școala Gimnazială nr. 1 Tulucești, Școala „Petru Rareș” Frumușița, Școala nr. 1 Frumușița, Școala nr. 1 Foltești, Școala Gimnazială „Ghe.Poalelungi” Mastacani, Școala nr. 1 Chiraftei, Școala nr. 2 Chiraftei, Școala Gimnazială „Sf.Ier.Nicolae” Vlădești, Școala Gimnazială „Vasile Șeicaru” Oancea, Școala Gimnazială „Vasile Burlui” Suceveni și Școala Gimnazială nr.1 Cavadinești. Proiectul a fost implementat în județul Galați în perioada aprilie 2014 – aprilie 2015, având ca grup țintă elevi și cadre didactice și a beneficiat de finanțare prin Fondul European de Pescuit (FEP) prin Programul Operațional de Pescuit (POP) 2007-2013.

²¹⁸ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

²¹⁹ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

²²⁰ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul a vizat „[...] creșterea gradului de informare și conștientizare asupra problemelor de protecție a mediului acvatic în rândul a 150 elevi din clasele gimnaziale ale școlilor din localitățile limitrofe luncii inferioare a râului Prut”.²²¹ Totodată, proiectul a vizat și „[...] implicarea elevilor în activități de cunoaștere a faunei acvatice, a relațiilor dintre factorii de mediu, într-un mod interactiv, prin însușirea și experimentarea practicilor utilizate de către cercetătorii care profesază în domeniul științelor zoologice.”²²²

Obiectivele proiectului au constat în deplasări în zone diferite din arealul Parcului Natural Lunca Joasă a Prutului inferior, acoperind zona lacului Brateș, la râul Prut în zonele Sivita, Vlădești, Slobozia, Oancea, lacul Pochina. Echipele de lucru (15-20 elevi, profesori, specialiști din cadrul muzeului), utilizând un laborator mobil, au experimentat diverse practici de ecologie acvatică, au evaluat calitatea apei, în acest sens utilizând indicatori chimici și biologici.

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele, derivate din activitățile amintite anterior, se remarcă următoarele:

- proiectul a oferit cadrul adecvat pentru experimentarea activității unui mic cercetător;
- cu sprijinul experților implicați și a dotării tehnice, pe baza unor practici non-formale, elevii și-au însușit tehnici științifice de observare și studiere a mediului acvatic, dezvoltându-și capacitatea de înțelegere a relațiilor dintre ecosisteme;
- s-au realizat ghiduri de teren, care conțin fișe practice, destinate profesorilor de biologie în vederea asigurării sustenabilității demersurilor din cadrul proiectului, prin organizarea unor activități similare în viitor;
- prin intermediul unui chestionar aplicat la finalul proiectului s-au realizat evaluări privind cunoștințele și atitudinile dobândite de către elevi.

Nu în ultimul rând, complementar rezultatelor amintite anterior, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile, aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării capacității instituționale a școlilor:

- **„Stimularea culturii participative în rândul elevilor;**
- **Dezvoltarea unor abilități tehnice în domeniul evaluării factorilor de mediu și interacțiunea cu specialiști din acest domeniu poate trezi pasiuni în rândul elevilor, îndrumându-i spre acest parcurs profesional;**
- **Proiectul se adresează inclusiv tinerilor din zona rurală;**
- Sustenabilitatea rezultatelor proiectului e asigurată prin **dezvoltarea ghidului adresat cadrelor didactice;**
- **Colaborarea cu muzeul și activitățile de teren asigură contactul elevilor cu lumea reală, cu contextul actual al problemelor de mediu.”**²²³

Concluzii

²²¹ *Op.cit.*, p. 27 format pdf.

²²² *Idem.*

²²³ *Op.cit.*, p. 28 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici folosită ca sursă documentară, prezentând și un proiect de succes, cu o serie de activități care pot contribui la dezvoltarea capacității instituționale a școlilor în general, cât și a celor defavorizate sau din mediul rural, în special, cu accent pe deschiderea către parteneri externi sau identificarea unor inițiative în care unitățile de învățământ să fie implicate fără a necesita un aport financiar propriu.

Chiar dacă buna practică prezentată acoperă elemente aferente unei singure arii curriculare, prin modul de desfășurare a activităților și prin rezultatele atinse, dezvoltarea instrumentelor de lucru și specializarea cadrelor didactice în problematic abordată contribuie în mod direct la dezvoltarea capacității instituționale a unităților de învățământ care ar opta pentru implementarea unui proiect similar.

Bibliografie:

- [https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3 31aug14.pdf](https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3%2031aug14.pdf);
- <http://www.cmsngl.ro/>.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Schimbările climatice ne afectează pe toți”

Rezumat

Proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să replice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive, respectiv dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești în data de 19.09.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 21.02.2020 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive, o parte dintre acestea fiind și din perspectiva dezvoltării capacității instituționale a școlilor defavorizate. Trebuie remarcat faptul că aceste demersuri s-au bucurat de succes la nivel local, ceea ce a făcut ca unele dintre ele să devină o tradiție, fiind implementate anual.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Schimbările climatice ne afectează pe toți”, inițiat și coordonat de către Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești, în parteneriat cu Asociația de părinți și Consiliul Școlar al Elevilor, în colaborare cu Biblioteca Orașului Mihăilești, Centrul de Documentare și Informare.

La prima sa ediție, 18-22 noiembrie 2019, proiectul a avut ca motto „Învățați-i pe copiii voștri ceea ce i-am învățat și noi pe ai noștri: că pământul, cu tot ce are frumos, este mama noastră. Tot ceea ce i se întâmplă pământului va ajunge să li se întâmple și copiilor acestui pământ. Noi știm cel puțin atât: nu pământul aparține omului, ci omul aparține pământului. Omul este firul care țese drama vieții și ceea ce-i face pământului își face lui însuși.” (Sieux Seattle).

Inițiatorii și coordonatorii proiectului, respectiv doamnele profesoare Florica Bogdan și Mihaela Alexandrescu, au propus următorul argument în momentul elaborării proiectului: „Un element deosebit al raporturilor dintre mediul înconjurător și dezvoltarea societății îl constituie înțelegerea caracterului determinant al dezvoltării durabile. Aceasta presupune protecția și conservarea mediului înconjurător, pe de o parte și utilizarea rațională, cantitativ și calitativ, a resurselor naturale, pe de altă parte. Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului. Încălzirea sistemului climatic va da peste cap în curând întreaga planetă. Cultura generală, abilitățile de comunicare, abilitățile practice și de lucru în echipă, dezvoltarea competențelor fundamentale necesare acestui secol sunt elementele definitorii care conduc către succes. Proiectul educațional „SCHIMBĂRILE CLIMATICE NE AFECTEAZĂ PE TOȚI” urmărește conștientizarea copiilor cu privire la necesitatea protejării planetei și a necesității de a lua măsuri; după puterile noastre; de

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

protejare a pământului. Activitatea își propune consolidarea comunicării și interrelaționării elevilor între ei, cât și cu cadrele didactice. Proiectul educativ propus vizează activități de natură artistică, creativă și atitudinală.”

Strategii și intervenții.

Înainte de a detalia strategiile și intervențiile, trebuie precizat că grupul țintă direct al proiectului a fost constituit din elevi ai școlii, cadre didactice (învățători și profesori), cel indirect din părinții elevilor și membri ai comunității locale, iar beneficiarii finali fiind elevii și cadrele didactice.

Scopul proiectului a urmărit două direcții:

- Activitatea are drept scop să-i facă pe elevi conștienți de faptul că prin comportamentul personal pot influența clima, dar și faptul că **rolul școlii în viața lor este acela de a crește calitatea educației oferite acestora prin intermediul unor activități extrașcolare și extracurriculare.**
- Valorificarea potențialului de acțiune, artistic și creativ și al copiilor prin intermediul activităților realizate pentru a-i sensibiliza pe semenii lor cu privire la necesitatea protejării locului în care trăim.

Obiective specifice ale proiectului au fost următoarele:

- Cunoașterea de către copii a factorilor poluanți ce determină schimbările climatice, a efectelor schimbărilor climatice asupra mediilor de viață;
- Dobândirea de către copii a unor cunoștințe despre efectele deșeurilor în poluarea mediului / prevenirea lor;
- Identificarea unor reguli și norme de comportament față de mediu - însușirea unor modalități concrete de îngrijire și păstrare a curățeniei mediului;
- Familiarizarea copiilor cu modalități concrete de utilizare a deșeurilor în activitățile din școală;
- Valorificarea experienței personale, a cunoștințelor acumulate în activitățile din școală și diseminarea lor în familie, către prieteni, vecini, rude etc.;
- Promovarea interdisciplinarității ca mijloc de dezvoltare a unei gândiri flexibile și totodată stimularea creativității elevilor în ceea ce privește activitățile în care relația cu mediul înconjurător solicită atenția deosebită pe care omul ar trebui să o acorde conservării acesteia;
- Dezvoltarea abilităților și atitudinilor elevilor, a spiritului de fair-play, dar și a spiritului de echipă al acestora, prin intermediul activităților ce au drept țintă ocrotirea naturii;
- Stimularea potențialului artistic și creativ al preșcolarilor;
- Dezvoltarea competențelor de comunicare, prin sarcini individuale și de grup în timpul activităților ce vizează întreținerea, anenajarea, reamenajarea spațiilor verzi.

Curtea școlii, sala de clasă pentru dezbaterile și diseminarea activităților au fost folosite ca locații de implementare.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Din perspectiva resursele necesare, proiectul a utilizat patru categorii de resurse, respectiv:

a. umane:

- elevi
- părinți
- cadre didactice
- vizitatori

b. materiale:

- cărți cu povești pentru copii, lucrări ale elevilor, panouri pentru expoziție, cărți, imagini cu efecte ale schimbărilor climatice, aparat foto, diplome, laptop, videoproiector, materiale în powerpoint, CD, auxiliare, foi A4,A3, creioane colorate, materiale din natură, hârtie colorată, hârtie creponată, lipici, foarfecă, acuarele, materiale reciclabile etc.

c. temporale: 18-22 noiembrie 2019

Activitățile de monitorizarea și evaluare au fost proiectate astfel încât să existe trasabilitate pentru indicatorii:

- Valorificarea potențialului creativ al copiilor și al cadrelor didactice;
- Realizarea unei expoziții la nivelul școlii;
- Realizarea de fotografii și CD-uri cu imagini din derularea proiectului.

În ceea ce privește diseminarea, s-a optat pentru următoarele instrumente:

- Panouri informative;
- Expoziții cu lucrările elevilor;
- C.D. cu imagini din timpul desfășurării activităților.

Pentru a transpuse acest cadru strategic în rezultate, s-au implementat 3 activități principale, respectiv:

Activitatea nr. 1

- *Titlul activității:* „Un mediu curat pentru o viață sănătoasă!”
- *Data/ Perioada:* 18-19 noiembrie 2019
- *Locul de desfășurare:* clasă, curtea școlii, împrejurimi
- *Participanți:* elevii claselor a IV-a A, a IV-a B
- *Descrierea activității:* acțiuni de ecologizare
- *Responsabil:* prof. Bogdan Florica, Alexandrescu Mihaela

Activitatea nr. 2

- *Titlul activității:* „Fiecare copil merită să fie fericit!”
- *Data/ Perioada:* 20 noiembrie 019

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Locul de desfășurare: sala de clasă
- Participanți: elevii cls. a IV-a A, a IV-a B
- Descrierea activității: Vizionare de film, realizarea de postere
- Responsabil: prof. Bogdan Florica, Alexandrescu Mihaela

Activitatea nr. 3

- Titlul activității: „Localitatea mea, un punct curat pe harta țării!”
- Data/ Perioada: 21-22 noiembrie 2019
- Locul de desfășurare: clasa
- Participanți: elevii cls. a IV-a A, a IV-a B
- Descrierea activității: culegere de texte create de elevi despre localitatea noastră, foto-montaje, reciclare
- Responsabil: prof. Bogdan Florica, Alexandrescu Mihaela

Rezultate.

Printre rezultatele atinse se numără și:

- Organizarea unei expoziții cu desenele și posterele confecționate de elevi;
- Înregistrarea unor materiale audiovizuale;
- Realizarea unui album, portofoliu personal care să conțină materiale utilizate pentru conceperea activității.

Totodată, conform inițiatorilor și coordonatorilor proiectului toate obiectivele specifice au fost atinse, ceea ce face ca proiectul să poată fi folosit în dezvoltarea a capacității instituționale a școlilor (defavorizate), creându-se un nou instrument didactic, care să transpună în practică faptul că **„rolul școlii [...] este acela de a crește calitatea educației oferite [...] prin intermediul unor activități extrașcolare și extracurriculare”**.

Concluzii

În concluzie, prezentul material reflectă preocuparea constantă a cadrelor didactice de la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești pentru dezvoltarea capacității instituționale proprii, dar și de a sprijini la dezvoltarea acestei capacități în alte unități școlare, în acest sens inițiind, dezvoltând și implementând activități/proiecte care, datorită atât faptului că nu necesită alocare bugetară suplimentară, cât și prin specificul activităților, au replicabilitate la nivelul oricărei unități din învățământul preuniversitar, la oricare dintre ciclurile preșcolar-primar, gimnazial sau liceal.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Less Hate, More Speech – Tinerii se implică!”

Rezumat

Proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să replice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive, respectiv dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști în data de 19.12.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 19.06.2019 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive, o parte dintre acestea fiind și din perspectiva dezvoltării capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Less Hate, More Speech – Tinerii se implică!”, implementat și la Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști, la inițiativa Fundației Median Research Centre, în parteneriat cu Asociația Educ, finanțat prin Fondul ONG în România, Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European 2009 – 2014.

Proiectul s- adresa tinerilor între 12 și 17 ani, cu scopul de a-i ajuta să identifice și să combată hate speech-ul, atât în mediul online, cât și în cel offline. Astfel elevii din zece școli partenere au format echipe care s-au implicat în activitățile proiectului prin: participarea la ateliere educative nonformale și organizarea de mini-evenimente la nivel local, totul culminând cu participarea la o olimpiadă pe tema proiectului, organizată sub forma unei tabere. Pe siteul proiectului elevii pot regăsi jocuri interactive și exemple de activități pe care le pot aplica în comunitatea lor. Obiectivele specifice ale proiectului au constat în:

- Creșterea capacității elevilor și profesorului din școală de a recunoaște discursul instigator la ură din mediul online și offline și de a reacționa în mod sistematic și în concordanță cu valorile democratice la comentariile extremiste și discriminatorii.
- Implicarea unui profesor din școală în următoarele activități ale proiectului: ateliere de educație non-formală, organizarea de mini-evenimente în comunitate, menite să difuzeze mai departe valorile campaniei Less Hate, More speech – Tinerii se implică!, diseminarea rezultatelor proiectului, participarea la Olimpiada civilizației.
- Elaborarea unui sistem de propagare a mesajului Less Hate, More Speech în rândul elevilor și familiilor acestora prin implicarea școlii/liceului în organizarea a două (2) mini-evenimente menite să difuzeze mai departe valorile campaniei Less Hate, More Speech.
- Promovarea valorilor democratice și a discursului tolerant în cadrul unei "Olimpiade a civilizației" dedicată elevilor care va aduce în discuție la nivel local, dar și național, necesitatea asumării unui dialog civilizat pe internet, în a doua jumătate a proiectului.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Strategii și intervenții. Rezultate.

Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști a avut rolul de sprijin în implementarea proiectului. Echipa formată la nivelul școlii a fost denumită *The Winners – Câștigători*. Vom prelua integral relatarea evenimentului realizat în cadrul proiectului în școală, atelier care a avut ca tematică „Hate speech-ul nu e cool”.

„Timizi, tăcuți la început, au explodat ca niște flori când au simțit că vocea lor contează, transformându-se total pe parcursul atelierului – a povestit jurnalistul Theodor Jumătate, de la Gazeta Sporturilor, după deplasarea la Herăști și participarea la atelierul nostru alături de echipa The Winners.

Cum s-a văzut atelierul din partea cealaltă? Ne-au scris chiar elevii din echipa coordonată de Ana- Maria Gomboș:

Ziua de 18 decembrie ar fi trebuit să fie ultima de școală, înaintea vacanței de Crăciun. Am primit cu scepticism propunerea domnișoarei Gomboș Ana-Maria de a participa la atelierul dedicat proiectului „Less hate more speech – Tinerii se implică!”, numai că nu am prevăzut un lucru: că ziua aceasta va rămâne pentru mult timp în sufletele noastre.

Atelierul a durat 8 ore și i-a avut ca traineri formatori pe Ana Adina Cristea și Theodor Jumătate. Pentru început au avut loc niște jocuri de cunoaștere și acomodare. Unul dintre ele ne-a atras atenția în mod deosebit: pe câteva bilețele au fost scrise câteva cuvinte pe care trebuia să le asociem cu primul cuvânt care ne venea în minte (rrom, fată, maghiar).

Treptat, am început să ne familiarizăm cu termeni precum: stereotip, prejudecată, discriminare, grup, rasă, etnie, hărțuire, trolling, intoleranță, acceptare, mediere, drepturile omului, libertate de exprimare, empatie. Orele treceau pe nesimțite, punctate pe alocuri cu mici pauze de sandvișuri, sucuri și mai ales, prăjituri, preferatele noastre.

Punctul culminant al întâlnirii l-a constituit povestea unui internaut care a căzut victimă unui troll. Acesta începuse să se îngrijoreze primind mesaje extrem de ciudate din partea unui autor anonim, pe care, cu toate cunoștințele sale în domeniu, nu a reușit să-l identifice. Mesajele de amenințare se succedau cu repeziciune, deveneau mai mult decât îngrijorătoare, provocându-i internautului nopți de insomnie. Cu ajutorul unui specialist, acesta reușește într-un final să-l identifice pe troll ca fiind fiul unor prieteni de familie. Totul s-a terminat cu bine, puștiul recunoscându-și inconștiența și cerându-și iertare.

Ceea ce ne-a plăcut cel mai mult, a fost faptul că nu am fost lăsați să ne plictisim. Am fost învățați să identificăm mesaje instigatoare la ură pe internet și, mai ales, să le combatem.

Toate activitățile au fost extrem de interesante și utile, am completat chestionare, ne-am implicat serios și activ, am absorbit toate informațiile într-un mod amuzant și relaxant, dar mai ales, am învățat un lucru extrem de important:

Hate speech-ul nu e cool!”²²⁴

Proiectul s-a finalizat cu succes, în cadrul Olimpiadei, respectiv:

„Cunoaștere, Iubire, Prietenie, Acceptare, Empatie, Înțelegere, Toleranță, Comunicare – acestea au fost cuvintele menționate cel mai des de către copii și profesori în discuțiile cu Alex Teliban (elev din echipa Flower Power – Odorheiu Secuiesc), numit ad-hoc jurnalistul

²²⁴ V. <https://tinereiseimplica.openpolitics.ro/2016/03/02/the-winners-hate-speech-ul-nu-e-cool/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Olimpiadei din cadrul proiectului *Less Hate, More Speech – Tinerii se implică!* Am învățat unii de la alții toate aceste lecții și multe altele.

Superlativele au fost folosite des în tabăra organizată la Tohanul Nou, în luna aprilie 2016 și care a fost punctul culminant al proiectului. Le-au folosit pe parcursul celor 4 zile de tabără cei 40 de elevi participanți (câte 4 din fiecare echipă implicată în proiect, votați chiar de către colegii lor). La superlativ au vorbit și profesorii coordonatori, dar și toți cei din echipa de proiect, impresionați de implicarea reală a tinerilor, precum și de creativitatea și empatia de care au dat dovadă în activitățile proiectului. [...]Competiția în direct, pe echipe, ne-a arătat cât de bine și-au făcut temele elevii implicați în proiect și cât de multe au învățat de la prima noastră întâlnire, la atelierile de educație non-formală, desfășurate în toamnă și iarnă în fiecare dintre cele 10 școli implicate în proiect.

Punctul culminant al Olimpiadei a fost campionatul de moderare, organizat și coordonat de jurnaliștii Theodor Jumătate și Ionuț Iordache, de la Gazeta Sporturilor. Împărțiți pe echipe, copiii au avut de moderat comentarii reale, conținând elemente de hate speech.

Ultima zi a fost dedicată prezentării scenetelor pregătite de fiecare *small group*, coordonat de câte un facilitator. Copiii și-au pus la bătaie imaginația, dar și talentele actoricești, iar rezultatul a fost impresionant. S-a râs mult, dar s-a și zâmbit amar, momentele surprinzând realități triste, pe care le-am dori definitiv îndepărtate din viața noastră.

Dezvăluirea identității prietenului secret a fost momentul cel mai așteptat de către copiii, dar și de către adulții curioși să afle cine a avut grijă de ei în secret pe toată durata taberei, lăsând mici atenții la panoul special amenajat."²²⁵

Concluzii

Deși este un proiect în care unitatea de învățământ a fost cooptată pentru coorganizare și furnizare grup țintă, beneficiile au fost atât pentru elevi și familiile lor, cât și pentru unitatea de învățământ, având în vedere că s-a obținut creșterea capacității elevilor și profesorului din școală de a recunoaște discursul instigator la ură din mediul online și offline, totodată un profesor a fost implicat în alte evenimente și activități din cadrul proiectului. În concluzie, proiectul a contribuit în mod direct la dezvoltarea capacității instituționale proprii, activitățile din proiect putând fi replicate la nivel intern, existând atât cunoștințele necesare, cât și metodologia de lucru.

Bibliografie:

- <https://tineriiseimplica.openpolitics.ro/>

²²⁵ V. <https://tineriiseimplica.openpolitics.ro/less-hate-speech-povestea-merge-mai-departe/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Cinstim Marea Unire”

Rezumat

Proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să replice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive, respectiv dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești în data de 19.09.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 21.02.2020 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește dezvoltării capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Cinstim Marea Unire”, inițiat și coordonat de către Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești.

Strategii și intervenții.

Chiar dacă la nivel național s-au organizat proiecte, evenimente sau activități pentru cinstirea Marii Unirii de la 1918, anumite proiecte au fost diferite. Și este și cazul proiectului „Cinstim Marea Unire”, inițiat și coordonat de către Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești. Iar buna practică propusă în acest material nu se va referi la rezultatele atinse, nici la modul de implementare, ci la modul conceptual: structurarea și elaborarea proiectului. Astfel, vom prezenta strict proiectul elaborat, ca variantă finală, anterior etapei de implementare, preluând integral materialele puse la dispoziție de către cadrele didactice care activează în cadrul liceului.

„Cinstim Marea Unire

A. INFORMATII DESPRE APLICANT

LICEUL TEHNOLOGIC „TIU DUMITRESCU”, MIHĂILEȘTI, GIURGIU

Strada Calea București, nr.168, oraș Mihăilești, jud. Giurgiu, tel. 0246278039

NUMĂR CADRE DIDACTICE: 47 din 63

NUMĂR ELEVI DIN UNITATE PARTICIPANȚI LA PROIECT: 500

B. INFORMAȚII DESPRE PROIECT

B.1 Titlul proiectului: „CINSTIM MAREA UNIRE”

B.2. Activitatea principală: proiect cultural-artistic, cultură și civilizație

B.3. Domeniul în care se încadrează proiectul: educație pentru cetățenie democratică

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

B.4. Ediția I

B.5. Locul de desfășurare: Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești, Școala Gimnazială cu cls. I-VIII Iepurești, Școala Gimnazială „Nechifor Crainic” Bulbucata

- **perioada de desfășurare:** noiembrie 2017 - decembrie 2018

B.6. Număr participanți la proiect: 55 cadre și 500 elevi

B.7. Bugetul: 2000 lei

B.8. Proiectul este cu participare directă

REZUMATUL PROIECTULUI

Proiectul a fost conceput în vederea găsirii celor mai eficiente modalități de stimulare a interesului elevilor pentru lectură și carte, dezvoltarea gustului pentru frumos, pentru literatură, pentru tradiții și tot ce înseamnă adevărata valoare artistică, spirituală, civică și morală. Activitățile orientative propuse, care se vor a fi stimulative, au ca obiectiv dezvoltarea capacității creatoare a elevilor.

În desfășurarea acestui proiect se vor implica, atât elevii din ciclul primar, gimnazial și liceal, cât și profesorii care vor participa direct sau indirect la activitățile propuse. Activitățile vizează schimbul de experiențe, bune practici, precum și manifestarea talentului creativ, cunoaștere, peregrinare și transcendere în timp și spațiu. Activitățile sunt destinate, atât elevilor implicați, cât și profesorilor (fie în calitate de îndrumători, fie în calitate invitați).

- a) 500 elevi și 55 de cadre didactice vor fi implicate în proiect
- b) Beneficiarii direcți ai proiectului sunt elevii care își valorifică competențele și abilitățile, unitățile școlare, care își îmbunătățesc baza materială; Beneficiarii indirecti sunt reprezentați de comunitatea locală, prin valorificarea și promovarea valorilor culturale.
- c) Activitățile propuse sunt următoarele:
 1. Noiembrie: - Anunțarea proiectului, încheierea de parteneriate, organizarea grupurilor de lucru;
 2. Noiembrie: -Stabilirea planului de desfășurare a activităților dedicate Zilei Naționale a României; pregătirea activităților;
 3. Decembrie: - Marcarea festivă a Zilei Naționale a României - 1 Decembrie 2017;
 4. Decembrie: - Ateliere de lucru, expoziție de desene – „Fapte istorice prin ochi de copil”
 5. Ianuarie: - Unirea Principatelor Române - 24 ianuarie 1859, primul pas către Marea Unire” - prezentarea evenimentelor istorice care au dus la Unirea de la 24 Ianuarie 1859;
 6. Februarie: - Biserica și Unirea
 7. Martie - Aprilie: „Eroii locali - Eroii ai neamului românesc” - vizite, activitate de voluntariat
 8. Mai - Iunie: - 9 Mai, zi importantă în istoria României - întâlnire cu dr. Radu Băjenaru, directorul Institutului de arheologie al Academiei Române; expoziție de carte; depunere de coroane în cinstea Zilei Eroilor (Înălțarea);
 9. Octombrie: Localitatea mea - Trecut și prezent, expoziție de fotografii;
 10. Noiembrie - 1 Decembrie - Sărbătorim centenarul Marii Uniri: pregătirea și prezentarea spectacolului aniversar.

B.9. Impactul educativ al proiectului:

- întărirea colaborării elevi – cadre didactice implicate - pentru descoperirea și stimularea talentelor și a elevilor cu aptitudini artistice;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/108182)

- dorința elevilor de a desfășura mai multe activități literare și cultural-artistice;
- implicarea responsabilă și afectivă a elevilor în viața școlii, a comunității;
- atragerea părinților, a altor membri ai comunității în strategiile educaționale ale școlii.

C. PREZENTAREA PROIECTULUI

C.1. Argument

Activitatea extrașcolară se va desfășura în perioada ce urmează sub impulsul sărbătoririi a o sută de ani de la marele act istoric al unirii românilor într-o singură țară, România.

Este datoria fiecărui român de a cinsti cel mai important eveniment al istoriei noastre, de a-și aminti că este român, că aparține acestui sfânt pământ.

Prin formele sale specifice, activitatea educativă școlară și extrașcolară dezvoltă gândirea critică și stimulează implicarea tinerei generații în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului și al asumării responsabilităților sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă și cea comportamentală. Educația este o prioritate absolută și un agent cheie al asigurării coeziunii sociale, capabil să contribuie la îmbunătățirea climatului democratic european.

Activitatea extrașcolară contribuie la adâncirea și completarea proceselor de învățare, dezvoltarea aptitudinilor elevilor. Având în vedere că aceste activități nu sunt prevăzute în programa școlară, **am realizat un studiu de nevoi**²²⁶ în funcție de interesele și dorințele elevilor, în funcție de resursele materiale și am ajuns la concluzia că o astfel de activitate este primită cu mult interes de copii, de cadrele didactice și comunitatea locală.

C.2. Scopul proiectului: Cunoașterea valorilor culturale, istorice și spirituale locale, dezvoltarea abilităților și competențelor specifice muncii în echipă, dezvoltarea spiritului de competiție.

C.3.

Nr. crt.	Obiective specifice ale proiectului
1.	Creșterea cu 50% a gradului de informare al elevilor și cadrelor didactice cu privire la Marea Unire, sărbătorirea centenarului, a cunoașterii actului istoric în sine
2.	Implicarea a cel puțin 500 elevi în activități de loisir și creativ-plactice organizate de școlile partenere
3	Realizarea unui sistem alternativ de activități extrașcolare și de educație civică al căror efect să formeze un comportament asertiv și atitudini pozitive la cel puțin 50% dintre elevii grupului țintă
4	Dezvoltarea relațiilor de comunicare profesor-elev prin implicare a cel puțin 60% dintre profesorii elevilor din școli, în activitățile proiectului
5	Diseminarea informațiilor obținute în urma derulării activităților din proiect sub forma unor exemple de bună practică aplicabile la nivel de clasă/școală la cel puțin 500 de elevi și de cadre didactice.

C.4. Grupul țintă: elevii din ciclul primar, gimnazial, liceal și cadre didactice

²²⁶ Se evidențiază acest aspect, având în vedere că analiza de nevoi este un factor esențial în vederea propunerii spre analiză a unei idei de proiect.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

C.5. Beneficiarii direcți ai proiectului sunt elevii care își valorifică competențele și abilitățile, unitățile școlare care își îmbunătățesc baza materială;

Beneficiarii indirecti sunt reprezentați de comunitatea locală, prin valorificarea și promovarea valorilor culturale.

C.6. Durata proiectului: 1 an – noiembrie 2017 - decembrie 2018

C.7. Descrierea activităților:

a. **Activitatea nr. 1**

b. Titlul activității: Anunțarea proiectului, încheierea de parteneriate

c. Data/perioada de desfășurare: noiembrie 2017

d. Locul desfășurării: la nivelul fiecărei școli partenere din proiect, la nivel local.

e. Participanți: reprezentanți ai elevilor din CȘE, învățători, diriginți, reprezentanți ai instituțiilor partenere;

f. Descrierea activității: Activitatea se va baza pe informare și dezbateră activităților din cadrul proiectului.

Ulterior, pentru stimularea interesului elevilor și al cadrelor didactice, echipa de proiect din fiecare școală desfășoară o campanie de informare prin intermediul următoarelor acțiuni: distribuie de pliante elevilor și cadrelor didactice, părinților, afișul proiectului de promovare în fiecare școală.

g. Responsabil:

- pentru școala inițiatoare: managerii Liceului Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești, consilierul educativ, prof. Bogdan Florica;

- pentru școlile partenere: managerii și ceilalți profesori, colaboratori.

h. Beneficiari: elevii, părinții, cadrele didactice din școlile partenere

i. Modalități de evaluare: prin distribuirea unui număr cât mai mare de pliante informative și cunoașterea proiectului de către un număr cât mai mare de elevi și cadre didactice din fiecare școală, apariția în articole din revista „Catedra”

Activitatea nr. 2

a. Titlul activității: Stabilirea planului de desfășurare a activității dedicate Zilei Naționale a României; pregătirea activităților

b. Data/perioada de desfășurare: noiembrie 2017

c. Locul desfășurării: fiecare școală

d. Participanți direcți: elevii, cadrele didactice

e. Descrierea activității: activitatea se va baza pe informare, distribuie sarcinilor de lucru, repetiții

f. Responsabili: coordonatorii și profesorii din echipa de proiect

g. Beneficiari: elevii, cadrele didactice, reprezentanți ai comunității locale

h. Modalități de evaluare: numărul elevilor participanți la acțiune și chestionare de satisfacție

Activitatea nr. 3

a. Titlul activității: Marcarea festivă a Zilei Naționale a României

b. Data/perioada de desfășurare: 1 Decembrie

c. Locul desfășurării: fiecare școală;

d. Participanți direcți: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- e. Descrierea activității: activitatea va consta în prezentarea unui program artistic, creație literară
- f. Responsabili: învățătorii, profesorii de limba și literatura română, profesorii de istorie
- g. Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- h. Modalități de evaluare: numărul elevilor participanți, numărul părinților, diplome de participare, fotografii;

Activitatea nr 4

- a. Titlul activității: Expoziție de desene – „Fapte istorice prin ochi de copil”
- b. Data/perioada: decembrie 2017
- c. Locul desfășurării: fiecare școală
- d. Participanți direcți: elevii claselor CP - VIII
- e. Descrierea activității: fiecare clasă de nivel primar și gimnazial va participa cu trei desene specifice temei
- f. Responsabili: cadrele didactice din învățământul primar, profesorii diriginți ai claselor V-VIII
- g. Beneficiari: elevii, cadrele didactice
- h. Modalități de evaluare: Organizarea unei expoziții la nivelul Liceului Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești, promovarea pe pagina de facebook a liceului;

Activitatea nr.5

- a. Titlul activității: „Unirea Principatelor Române - 24 ianuarie 1859, primul pas către Marea Unire”
- b. Data/perioada: ianuarie 2018
- c. Locul desfășurării: fiecare școală
- d. Participanți direcți: elevii, cadrele didactice, invitați
- e. Descrierea activității: prezentarea evenimentelor economico - socio- istorice care au condus spre Marea Unire; expuneri ale profesorilor de istorie din școlile implicate în proiect; simpozion al elevilor
- f. Responsabili:coordonatorii de proiect, profesorii de istorie
- g. Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală;
- h. Modalități de evaluare: realizarea unui poster cu reprezentanți ai evenimentelor istorice

Activitatea nr.6

- a. Titlul activității: „Biserica și Unirea”
- b. Data/perioada: februarie 2018
- c. Locul desfășurării: fiecare școală
- d. Participanți direcți: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- e. Descrierea activității: masă rotundă, invitați preoți ai bisericilor din Mihăilești, Iepurești, Bulbucata
- f. Responsabili: coordonatorii, profesorii de religie și istorie
- g. Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- h. Modalități de evaluare: amenajarea unui album cu imagini reprezentative (documente ale epocii)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Activitatea nr. 7

- Titlul activității: „Eroii locali - Eroii ai neamului românesc”;
- Data/perioada: martie – aprilie 2018;
- Locul desfășurării: fiecare școală
- Participanți: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- Descrierea activității: vor avea loc vizite la Argedava – Popești, muzeul școlar Iepurești, Muzeul școlar Nechifor Crainic - Bulbucata; excursii tematice în țară, activități de voluntariat pentru îngrijirea monumentelor istorice din localitate
- Responsabili: cadrele didactice
- Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- Modalități de evaluare: întocmirea unui ghid al obiectivelor istorice vizitate; fotografii

Activitatea nr.8

- Titlul activității: „9Mai - zi importantă în istoria României”
- Data/ perioada: mai 2018 - iunie 2018
- Locul desfășurării: Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești
- Participanți: elevi, cadre didactice
- Descrierea activității: întâlnire cu Dr. Radu Băjenaru, directorul Institutului de arheologie al Academiei Române; depunere de coroane în cinstea Zilei Eroilor (Înălțarea)
- Responsabili: coordonatorii
- Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- Modalități de evaluare: publicarea unui articol referitor la eveniment în revista Catedra, expoziție de carte la biblioteca orășenească

Activitatea nr. 9

- Titlul activității: „Localitatea mea - Trecut și prezent”
- Data/perioada: octombrie 2018
- Locul desfășurării: Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești
- Participanți: elevii claselor de liceu, cadre didactice
- Descrierea activității: elevii se vor documenta și vor fotografia elemente specifice temei proiectului, reprezentative pentru localitatea natală
- Responsabili: coordonatorii și profesorii diriginți
- Beneficiari: elevii, cadrele didactice, comunitatea locală
- Modalități de evaluare: amenajarea unei expoziții de fotografie

Activitatea nr.10

- Titlul activității: „Sărbătorim Centenarul Marii Uniri”
- Data/ perioada: noiembrie - decembrie 2018
- Locul desfășurării: Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu”, Mihăilești
- Participanți: elevii, cadrele didactice, părinți, comunitatea locală, invitați
- Descrierea activității: pregătirea programului artistic, pregătirea ecusoanelor, pregătirea invitațiilor, a diplomelor
- Responsabili: coordonatorii de proiect, cadrele didactice implicate în proiect
- Beneficiari: elevii, cadre didactice, comunitatea locală
- Modalități de evaluare: serbarea dedicată marelui eveniment, înmânarea diplomelor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

D.9. REZULTATE

Obiective	Indicatori	
	Cantitativi	Calitativi
1. Creșterea cu 50% a gradului de informare al elevilor și al cadrelor didactice cu privire la evenimentele istorice reflectate prin activități variate desfășurate sub egida centenarului Marii Uniri	- număr de elevi informați - număr de cadre didactice implicate - număr de materiale de popularizare distribuite	- schimbarea percepției elevilor și a cadrelor didactice cu privire la formarea și dezvoltarea personală
2. Implicarea a cel puțin 500 elevi în activități de loisir și creativ-plastice organizate de școlile partenere	- număr de elevi participanți la activități de loisir organizate pentru ei prin crearea de afișe și colaje, eseuri, desene.	- interesul crescut al elevilor pentru activitățile organizate în cadrul proiectului
3. Realizarea unui sistem alternativ de activități extrașcolare și de educație civică al căror efect să formeze un comportament asertiv și atitudini pozitive la cel puțin 50% dintre elevii grupului țintă	- număr de elevi și cadre didactice care au interacționat în cadrul diferitelor activități - numărul de lucrări realizate în grup	- relații de comunicare profesor- elev și elev-elev îmbunătățite
4. Dezvoltarea relațiilor de comunicare profesor-elev prin implicare a cel puțin 60% dintre profesorii elevilor din școli, în activitățile proiectului.	- număr de cadre didactice implicate (echipele de proiect din fiecare școală) - număr de cadre didactice interesate, în afara membrilor echipelor de proiect	- relații de comunicare profesor- elev eficiente
5. Diseminarea informațiilor obținute în urma derulării activităților din proiect sub forma unor exemple de bună practică aplicabile la nivel de clasă/școală la cel puțin 900 de elevi și 250 de cadre didactice.	- numărul de participanți (elevi, cadre didactice, reprezentanți ai instituțiilor partenere) în realizarea proiectului	- numărul de volume cu produse ale proiectului distribuite în școli după derularea proiectului

D.10. MODALITĂȚI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A PROIECTULUI

Echipa de lucru va realiza fotografii și un jurnal cu descrierea activităților desfășurate. Se va urmări ca elevii implicați să-și împărtășească liber părerile și impresiile personale asupra temelor propuse la fiecare etapă a derulării proiectului.

Evaluarea se va face prin:

- jurnale individuale sau colective
- prezentarea rezultatelor, a produselor obținute
- expunerea lucrărilor realizate

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- album foto
- realizarea unor procese-verbale pentru fiecare activitate
- prezentarea produselor muncii în echipă în cadrul festiv organizat
- realizarea minispectacolului pe tema „**TRĂIASCĂ ROMÂNIA DODOLOAȚĂ!** - 100 de ani de la Marea Unire

C.11. MODALITĂȚI DE ASIGURARE A CONTINUITĂȚII/ SUSTENABILITĂȚII PROIECTULUI

Trebuie să accentuăm faptul că, dacă nu-ți cunoști istoria neamului tău, nu exiști. Tema proiectului nostru este de permanentă actualitate, pentru că istoria nu piere.

Experiența acumulată în timpul celor zece luni ale derulării proiectului ne va ajuta să ne orientăm mai repede și mai ușor în activitatea viitoare. Vom analiza, vom judeca propria muncă și a celor din jur, respingând anumite nepotriviri și venind cu îmbunătățiri.

Continuarea proiectului se va centra pe sugestiile primite și pe propunerile inovatoare ale participanților la proiect.

Pe viitor, ne propunem să atragem un număr cât mai mare de școli care să participe la activitățile care se vor desfășura începând cu anul școlar viitor, școli din județul Giurgiu, dar și din alte județe ale țării, să căutăm noi parteneri și sponsori pentru dezvoltarea acestui proiect.

C.12. ACTIVITĂȚILE DE PROMOVARE / MEDIATIZARE ȘI DE DISEMINARE PE CARE INTENȚIONĂM SĂ LE REALIZĂM ÎN TIMPUL IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI

- Promovarea proiectului;
- Postarea de către elevi a unor materiale multimedia, video etc, pe diferite site-uri educaționale sau rețele de socializare (www.facebook.com)
- Mediatizarea în revistele școlare;
- Premiera elevilor cu aptitudini deosebite;
- Acordarea diplomelor de participare pentru toți elevii și profesorii implicați în proiect;
- Raportul de autoevaluare întocmit la finele proiectului;
- Analiza activităților desfășurate în cadrul proiectului prin materiale de sinteză.

C.13. PARTENERI IMPLICAȚI ÎN PROIECT

- Inspectoratul Școlar Județean Giurgiu;
- Casa Corpului Didactic Giurgiu;
- Primăria orașului Mihăilești;
- Biblioteca orașului Mihăilești;
- Centrul de Documentare și Informare al Liceului Tehnologic „Tiu Dumitrescu”;
- Biserica Sfinții Constantin și Elena, Mihăilești;
- Școala Gimnazială „Nechifor Crainic” Bulbucata;
- Școala Gimnazială Iepurești.”

Concluzii

În concluzie, prezentul material reflectă preocuparea constantă a cadrelor didactice de la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești pentru dezvoltarea capacității instituționale proprii, proiectul „Cinstim Marea Unire” reprezentând un exemplu de bună practică din perspectiva modului de concepere, structurare și prezentare a unui proiect de activități școlare, indiferent de tema acestuia.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Meșesuguri vechi pentru meșteri noi

Rezumat

Proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să replice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Liceul Tehnologic Nr.1 Comana, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive, respectiv dezvoltarea capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Liceul Tehnologic Nr.1 Comana în data de 21.08.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminariilor pentru schimb de bune practici din 24.05.2019 și 15.10.2019 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește dezvoltării capacității instituționale a școlilor defavorizate.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Meșesuguri vechi pentru meșteri noi”, inițiat și coordonat de către unitate de învățământ amintită mai sus.

În Comana există **Satul meșesugurilor**, respectiv un loc au fost reunite „7 meșesuguri vechi, care sunt puse în valoare de către oameni vrednici. Satul meșesugurilor poate fi vizitat și explorat activ, participând la demonstrațiile sau atelierile de meșesuguri. De asemenea, puteți susține activitatea oamenilor din Sat prin cumpărarea produselor realizate de către meșesugarii și artiștii noștri.”²²⁷

În cadrul Satului, funcționează și **Moara de Hârtie**, „un loc creat să aducă bucurie. A fost idee și vis, iar acum a devenit realitatea la care lucrăm în fiecare zi. Conceput ca un Atelier-muzeu, Moara de hârtie, se dezvoltă ca un spațiu ce reînvie, păstrează și transmite mai departe tradiții manufacturiere românești și universale.”²²⁸ Totodată „Dana și Ion Georgescu au deschis în august 2011, la Comana, în apropiere de București, un atelier-muzeu de manufactură, singurul din țara noastră. La Moara de Hârtie, atât adulții cât și copiii pot descoperi meșesuguri tradiționale românești, precum realizarea de hârtie manuală, legatorie de carte și tiparul manual, pot participa la atelierile de profil, la prezentarea echipamentelor și a obiectelor vechi de legatorie și tipar. În fapt, au creat un adevărat ecosistem pentru promovarea tradițiilor autohtone. În 2016, cei doi antreprenori au înființat Satul Meșesugarilor, un alt proiect care reunește șapte meșesuguri tradiționale românești. Echipa Moara de Hârtie e nominalizată la Gala Revistei CARIERE 2017 la categoria *Exclusiv românesc*.”²²⁹

În cadrul proiectului „Meșesuguri vechi pentru meșteri noi” Moara de Hârtie și, implicit Satul meșesugurilor au avut calitatea de parteneri, reprezentanții unității de

²²⁷ Pentru mai multe detalii v. <https://satulmestesugurilor.ro/>

²²⁸ Pentru mai multe detalii v. <https://www.moaradehartie.ro/>

²²⁹ V. <https://revistacariere.ro/leadership/moara-de-hartie-de-la-comana-povestea-unui-loc-de-basm-ce-promoveaza-mestesugurile-traditionale-romanesti/>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Învățământ menționând că aceștia sunt deja parteneri tradiționali ai Liceului Tehnologic Nr.1 Comana, proiectul fi multi-anual.

Strategii și intervenții.

Obiectivul proiectului a constat în familiarizarea elevilor cu meșteșugurile străvechi și conștientizarea importanței protejării mediului înconjurător, respectiv conștientizarea modului în care resursele mediului înconjurător sunt folosite în activitățile umane, ceea ce intervine în mod direct în implementarea principiului orizontal „utilizarea eficientă a resurselor”, acesta fiind parte componentă a conceptului de dezvoltare durabilă.

Ca obiective specifice, au fost identificate:

- accesarea unor informații generale despre diferite meșteșuguri străvechi ale zonei;
- formarea deprinderii de muncă în echipă pentru elevii participanți;
- dezvoltarea competențelor de comunicare;
- identificarea propriilor valori și ale grupului din care elevul face parte;
- stimularea și promovarea capacităților creatoare și a abilităților elevilor prin intermediul unor activități extracurriculare;
- descoperirea nevoilor, preocupărilor și preferințelor elevilor și valorificarea potențialului creator al elevilor;
- conștientizarea rolului și a importanței conservării biodiversității.

Conform cadrelor didactice din liceu, proiectul răspunde:

- nevoii de a promova imaginea unor obiective istorice, turistice și culturale ale zonei în rândul elevilor implicați în proiect;
- dorinței de a promova imaginea unor obiective turistice, culturale și istorice din zonă;
- interesului de a cunoaște potențialul cultural și turistic al zonei;
- interesului pentru studiu și comunicare;
- nevoii de conștientizare a importanței protejării și conservării mediului înconjurător;
- nevoii de ameliorare a efectelor nocive ale poluării asupra mediului înconjurător.

În cadrul vizitelor realizate la Moarea de Hârtie și în Satul meșteșugurilor, elevilor participanți le-au fost prezentate modurile în care pot fi folosite resursele mediului în activitățile umane și au participat la diverse ateliere, fiind implicați și în producerea unor obiecte în mod tradițional.

Pe scurt, proiectul s-a concentrat pe importanța conservării și rolul biodiversității, într-un mediu nonformal, propice asimilării informațiilor în mod eficient. În acest sens, vizitarea obiectivelor turistice specifice zonei și recoltarea de papură și nuiete, în vederea realizării unor activități meșteșugărești a contribuit la transmiterea valorilor de la o generație la alta.

De asemenea, participarea la demonstrații de împletire de nuiete și realizarea de obiecte de artizanat din nuiete, a cuantificat rolul tradiției în viața oamenilor.

Un alt aspect important a decurs din prezentarea modurilor în care pot fi folosite resursele mediului în activitățile umane, cât și exemplificarea prin confecționarea de mini-rojini din papură și coșuri de nuiete.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Rezultate

Din punct de vedere al rezultatelor obținute, acestea au fost cuantificate din perspectiva impactului educativ, după cum urmează:

A) Pentru elevi:

- se multiplică posibilitățile de învățare ale elevilor, acestea fiind totodată și ancorate în realitate;
- se consolidează colaborarea dintre elevi - cadre didactice implicate;
- se stabilesc contacte și se leagă prietenii;
- se diversifică activitățile extracurriculare, factor motivațional în procesul de învățare;
- se pot deschide perspective educaționale pentru elevii și părinții implicați în proiect;
- se poate contura o alternativă în planul orientării profesionale a elevilor de clasa a VIII a și a XII a;
- elevii sunt implicați responsabil și afectiv în viața școlii și a comunității.

B) Pentru profesori:

- se stabilesc contacte cu unitățile partenere;
- se diversifică oferta de activități extracurriculare în care pot fi implicați elevii și părinții acestora;
- se îmbogățesc cunoștințele despre tradițiile zonei;
- se acumulează experiențe prin desfășurare unor activități extracurriculare.

C) Pentru școală și comunitate:

- școala beneficiază de o puternică motivare a cadrelor didactice și a elevilor, de o creștere a interesului pentru școală, cât și de o progresie a rezultatelor elevilor;
- părinții remarcă interesul crescut al copiilor lor pentru școală, motivare crescută și rezultate mai bune, cât și orientarea profesională spre domenii de activitate tradiționale, existente în zonă;
- ameliorarea poluării mediului.

Concluzii

În concluzie, prezentul material reflectă preocuparea constantă a cadrelor didactice de la Liceul Tehnologic Nr.1 Comana, jud. Giurgiu, pentru dezvoltarea capacității instituționale proprii.

Respectiv, proiectul „Meștesuguri vechi pentru meșteri noi”, prin valorizarea și capitalizarea patrimoniului cultural local și prin contribuțiile la o dezvoltare durabilă la nivelul comunității reprezintă un exemplu de bună practică din perspectiva modului de concepere și de implementare a unui proiect de activități extracurriculare cu importante beneficii și rezultate din punct de vedere educațional, rezultate care contribuie în mod direct la dezvoltarea capacității instituționale a unității de învățământ.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Coronavirusul, o noua cauza de discriminare socială a elevilor din mediul rural Conform unui raport dat publicității de către Națiunile Unite și citat recent de New York Times, mai mult de 770 milioane de elevi sunt direct afectați de efectele pandemiei cu COVID-19, la nivel planetar, prin închiderea școlilor sau a universităților [1].

Pe măsură ce virusul a transformat sporadicele activități online ale populației în necesități cotidiene, mulți dintre elevii care trăiesc în mediul rural au fost practic “deconectați” în totalitate de șansa la o viață normală, în mod special în ceea ce privește educația.

În pofida progresului economic din ultimele decenii, aspectele aparent rudimentare ale unei vieți “conectate” (Internet stabil, routere wireless, laptopuri sau telefoane smart) rămân indisponibile pentru largi segmente din populația rurală globală (în general) [1], dar și pentru cea din România (în particular).

Dat fiind faptul că în România exista printre cele mai rapide și stabile conexiuni la Internet din lume, sistemele de învățământ urban, privat și public, au găsit (sub presiunea declanșării stării de urgență) soluții de translatare a cursurilor în mediul online, pentru ca educația copiilor să nu aibă prea mult de suferit. În mediul rural însă, împrejurările sunt mult mai dificile.

Statisticile naționale privind numărul de școli [2] arată că, în România, mediul rural îl depășește pe cel urban cu un procent de nu mai puțin de 29% (vezi fig.1).

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

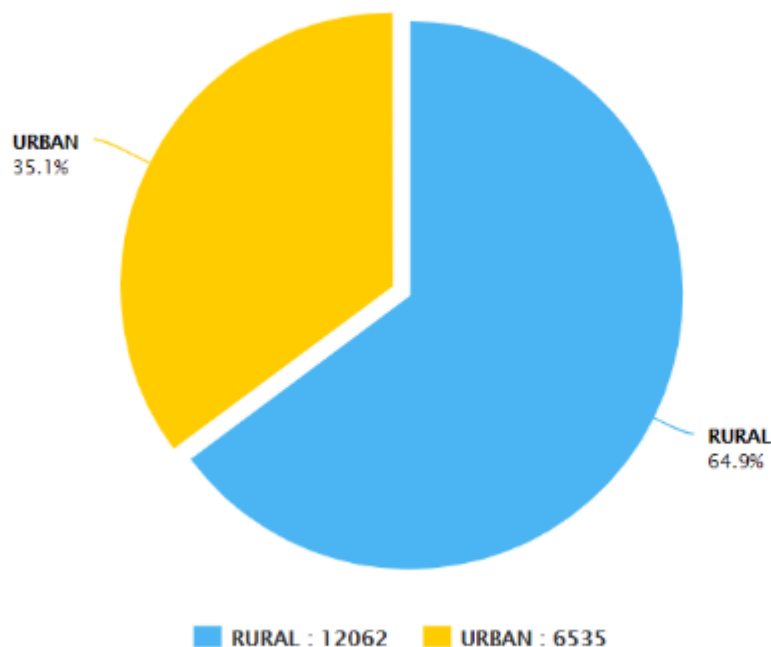

Fig 1 - Număr școli / mediu în România [2]

Fig 1 – Număr școli / mediu în România [2]

Această realitate ar trebui să determine autoritățile, dar și pe ceilalți deținători de interese în palierul educațional, să acorde o atenție sporită mediului rural, care, în România, este defavorizat din multe puncte de vedere.

Factorii critici de succes într-un demers de translatore (fie ea și temporară) a educației din mediul rural pe canale online țin de aspecte diverse și complexe. Cel mai important în acest context este accesul elevilor din mediul rural la tehnologie (ca suport al comunicării) prin: computere, laptopuri, tablete, telefoane mobile inteligente etc, atât în școală cât și acasă (odată cu autoindusa izolare la domiciliu, care se suprapune închiderii școlilor).

Elocvent pentru stadiul în care se află țara noastră la capitolul informatizării sistemului de învățământ este studiul realizat de European Schoolnet, care arată că, în România, proporția “elevi / computer” era de 13 elevi la un computer, față de media europeană de 5 elevi per computer [3].

Accesul elevilor din mediul rural la educație prin Internet, din locuințele lor, este influențat însă nu numai de gradul de deținere a tehnicilor de calcul necesare (direct dependent de posibilitățile financiare ale părinților) ci și de posibilitățile tehnice oferite în plan teritorial de principalii furnizori de Internet. În realitate, toate acestea determină alte decalaje mari între mediul urban și cel rural din țara noastră (după cum se poate vedea în Fig. 2).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

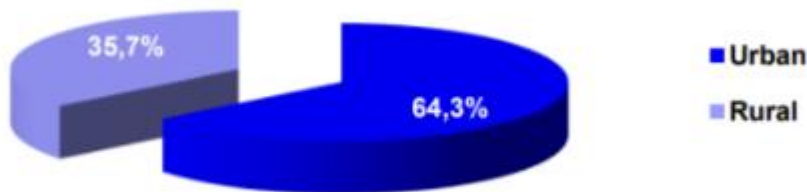

Fig. 2 - Structura gospodăriilor din România cu acces la Internet de acasă, după mediul de rezidență [4]

Fig. 2 – Structura gospodăriilor din România cu acces la Internet de acasă, după mediul de rezidență [4]

Așadar, este de la sine înțeles și faptul că accesul elevilor români la Internet de bandă largă sau de mare viteză este facilitat cu precădere în mediul urban, nu și în cel rural.

Un alt factor critic de succes în orice demers ce vizează translatarea educației din mediul rural către soluții de învățământ la distanță, bazate pe tehnologie Internet, este nivelul de pregătire tehnică pe care personalul didactic din mediul rural îl are. Analizând principalele caracteristici ale corpului didactic din mediul rural românesc se poate concluziona că, pe “frontul” digitalizării învățământului rural, cea mai mare parte a personalului didactic pare să fie depășită de situație, căci nu pare să știe a utiliza (la un nivel satisfăcător) aparatura electronică necesară și nici aplicațiile soft existente în materie.

Fie datorită vârstei înaintate, fie datorită lipsei de acces la informații sau traininguri specializate în informatică la momentul formării lor profesionale, profesorii din mediul rural românesc nu sunt pregătiți pentru trecerea la modalitățile de învățare contemporane, ce sunt strâns legate de tehnologie. În acest context, până și conceptul de *lifelong learning* (aparent salvator) pare să fi rămas un privilegiu al populației din mediul urban și implicit al profesorilor de la orașe.

Dacă la toate acestea mai adăugăm și faptul că numărul cadrelor didactice din mediul rural este cu mult sub necesitățile unui sistem modern de învățământ, în raport cu numărul de elevi existenți (mai exact, circa 19 elevi la un învățător, în învățământul primar și 11 elevi la un profesor, în învățământul gimnazial [5]), situația devine și mai sumbră.

Pe lângă numărul redus al cadrelor didactice comparativ cu numărul ridicat al elevilor, se poate constata și o lipsă acută a materialelor didactice disponibile, îndeosebi cele digitale, absolut necesare în cadrul unui astfel de demers, de trecere către soluții de e-learning.

Nu în ultimul rând, gestionarea eficientă a fenomenului abandonului școlar, un fenomen deja greu de controlat în România rurală chiar și în condiții normale, reprezintă un alt factor critic obligatoriu de luat în considerare într-un context ca cel analizat.

Conform Agerpres, în profil teritorial, la nivel de județ, valori mari ale ratei abandonului în învățământul primar și gimnazial s-au înregistrat în: Covasna și Călărași (cu 3,7% fiecare), Brașov și Vrancea (cu 3,2% fiecare), Mureș și Ialomița (cu 2,9% fiecare), Maramureș (2,6%). Cele mai mici valori ale ratei abandonului școlar au fost semnalate în: Vâlcea și Gorj (cu 0,7% fiecare), Arad (0,8%), Dâmbovița, Argeș, Suceava, Neamț (cu 1% fiecare), Botoșani (1,1%),

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Timiș, Prahova, Municipiul București, și Cluj (cu 1,2% fiecare), Teleorman, Vaslui, Sălaj și Bistrița-Năsăud (cu 1,3% fiecare), urmate de Hunedoara, Olt și Alba (cu 1,4% fiecare) [5].

Așadar, va fi interesant de văzut ce efect va avea declararea stării de urgență și asupra fenomenului de abandon școlar ce se manifestă în mediul rural din România, în condițiile în care lupta împotriva pandemiei presupune și izolarea la domiciliu a elevilor.

Data fiind starea generală actuală a învățământului rural din țara noastră, înrăutățită substanțial de impactul pandemiei, societatea românească poate și trebuie să facă apel la câteva soluții ce pot duce la ieșirea din impasul presupus efectele COVID-19.

În primul rând, prin implicarea autorităților statale dar și ale celor de nivel european, ar trebui implementate urgent politici educaționale eficiente, prin care să se combată activ și constant crearea de dezavantaje suplimentare pentru grupurile deja defavorizate din punct de vedere educațional, cum sunt cele ale elevilor de la țară.

În al doilea rând, statul român trebuie să înțeleagă că este absolut necesar să investească consistent în pregătirea adecvată a cadrelor didactice din mediul rural, facilitând astfel o adaptare rapidă a acestora la realitățile actuale, ce țin de utilizarea tehnologiei informației în procesele educaționale.

În ceea ce privește aportul pe care mediul de afaceri îl poate avea în ameliorarea situației existente în învățământul din mediul rural, inițiative ca cele ale Școlii Informale de IT, în parteneriat cu [BCR](#), sunt mai mult decât binevenite, ar trebui sprijinite și transformate în povești inspiraționale pentru alte organizații care pot “pune umărul” la un astfel de deziderat.

Este vorba de proiectul **“IT4Kids în mediul rural”**, care vizează (într-o primă etapă) dotarea școlii gimnaziale “Simion Bărnuțiu”, din comuna Bocsa, județul Sălaj cu laptopuri și soluții de e-learning care să le permită copiilor accesul la educație chiar și în perioade dificile, cum este cea cu care se confruntă întreaga umanitate acum.

Salutară este și inițiativa companiei [Orange România](#), care oferă șansa clienților ei de a contribui donând **“Internet”** copiilor de la țară, prin redirectionarea GB-ilor primiți bonus în cadrul abonamentelor lor, către câteva școli din mediul rural [6].

Desigur că rolul Ministerului Educației și Cercetării în tot acest efort este și trebuie să fie unul crucial, el fiind primul chemat să găsească soluții viabile pentru crearea rapidă a unor materiale didactice digitale moderne și ergonomice [7], dar și să faciliteze pregătirea adecvată a corpului profesoral ce deservește mediul rural. În acest sens, un program de nivel național, care să presupună acordarea de subvenții învățătorilor și profesorilor de la țară ce acceptă să intre în cursuri de perfecționare profesională din sfera IT & Software, ar fi mai mult decât binevenit.

Toate aceste soluții, prezumtiv viabile, prin natura lor complexă, necesită timp. Pe termen scurt însă, dată fiind situația critică generată de pandemia cu COVID-19, măsurile luate ar trebui să vizeze efecte (pe cat posibil) imediate.

O măsură utilă pe termen scurt ar putea fi ca Ministerul Educației să achiziționeze timpi de antenă la principalele posturi de televiziune din România și să facă **TeleEducație**, în primele ore ale dimineții, pentru copiii din mediul rural (și nu numai).

Desigur, și acest demers presupune depășirea rapidă a unor piedici precum: lipsa unui tratament unitar (la nivel național) a materiilor și a manualelor cu ajutorul cărora se predau

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

respectivele materii; lipsa unor materiale video adecvate; lipsa unor cadre didactice obișnuite să predea în fața unor camere de luat vederi etc.

Este remarcabil faptul că inițiative în această direcție au început să apară și în România, lucru ce ne poate conferi o doză de optimism. De exemplu, la TVR2 a debutat luni, 16 martie 2020, programul "Telescoala" [8], care presupune difuzarea unor lecții pe acest canal de mass media. Totuși, neajunsul major este că acest program acoperă doar pregătirea claselor a VIII-a și a XII-a, așadar deservește doar un mic segment din populația de elevi afectată.

Conchidem prin a adresa o invitație publică de implicare, destinată tuturor factorilor și organizațiilor care pot face front comun în ameliorarea situației învățământului din mediul rural din România.

Alternativa (adică lipsa de implicare) aduce după sine efecte simplu de imaginat și sumbre, căci în cazul în care nu vom realiza rapid demersurile necesare pentru a oferi elevilor noștri un învățământ de calitate înaltă și adaptat la nevoile contemporane, România riscă să rămână și pe viitor pe primele locuri în topurile de analfabetism funcțional din Europa și din lume. Pe termen lung însă, consecințele unor astfel de realități pot deveni dramatice, căci aceste noi generații (analfabete funcțional) vor prelua pârghiile de conducere a societății românești și vor asigura confortul retragerii din activitate pentru milioanele de români ce formează astăzi populația activă a țării.

Bibliografie:

[1] [Raymond Zhong](#), 2020, *The Coronavirus Exposes Education's Digital Divide*, Articol New York Times (Internet version), sursa: <https://www.nytimes.com/2020/03/17/technology/china-schools-coronavirus.html>.

[2] Cartografia școlară – statistici naționale, sursa: <https://www.siiir.edu.ro/carto/#/statistici>.

[3] Doru Ștefănescu, 2013, *Accesul la Internet pentru educație. Ce înseamnă Internet de mare viteză în școli?*, articol Internet, sursa: <http://www.elearning.ro/accesul-la-internet-pentru-educatie-ce-inseamna-internet-de-mare-viteza-in-scoli>.

[4] Elena Mihaela Iagăr et al., 2017, *Accesul populației la tehnologia informațiilor și comunicațiilor*, Anchetă a Institutului Național de Statistică, pag. 16, sursa: https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/accesul_populatiei_la_tehnologia_informatiei_si_comunicatiilor_romania_2017.pdf.

[5] Nicoleta Gherasi, 2018, *INS: circa 1,7 milioane elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial în anul școlar 2016-2017 din care 0,9 % în sectorul privat*, articol Internet, sursa: <https://www.agerpres.ro/educatie-stiinta/2018/07/08/ins-circa-1-7-milioane-elevi-inscrisi-in-invatamantul-primar-si-gimnazial-in-anul-scolar-2016-2017-din-care-0-9-in-sectorul-privat-141519>.

[6] Anunț online, 2020, sursa: <https://www.orange.ro/newsroom/comunicat/servicii-5/clientii-orange-prepay-pot-dona-net-scolilor-din-mediul-rural-1134>.

[7] *Aproape toate școlile gimnaziale de la sate sunt conectate la Internet, dar degeaba – cine îl folosește*, 2016, articol Internet, sursa: <http://www.ziare.com/internet-si-tehnologie/acces-internet/aproape-toate-scolile-gimnaziale-de-la-sate-sunt-conectate-la-internet-dar-degeaba-cine-il-foloseste-1410368>.

[8] *Educație la televizor*, 2020, articol Internet, sursa: <https://www.monitoruldemedias.ro/2020/03/educatie-la-televizor.html>.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

aspecte ale învățării online

Această perioadă de izolare ne invită să revenim în propriul eu și cel al familiei noastre, să reflectăm la cum ne trăim viața, ce prețuim și hrănim moment de moment, cum ne manifestăm iubirea și aprecierea față de sine și față de ceilalți, cum ne informăm, încotro ne îndreptăm și cum contribuim la viețile celor din jur.

Situația educației în România este una profund incomodă și incertă cu atât mai mult cu cât nu există până în acest moment o poziție oficială a Ministerului Educației și Cercetării privind începerea noului an școlar 2020-2021.

Nu este deloc dificil de intuit faptul că această situație fără precedent suplinită de lipsa unor măsuri coerente, clare și specifice de continuare a activității didactice se traduce în neliniște și stres pentru cei mai mulți dintre profesori, elevi și părinții sau persoanele în îngrijirea cărora se află copii.

Un scenariu tipic este acela în care fiecare profesor se descurcă cum știe și cum poate. Deși este o strategie familiară, nu este nicidecum o soluție potrivită sau corectă pentru niciunul dintre actorii implicați și nu face decât să adâncească deja decalajul existent pe considerente care țin de mediu (rural, urban), nivelul de pregătire al cadrelor didactice (abilități deprinse din cursuri de formare suplimentară, non-obligatorii), condițiile de acces la internet al familiilor elevilor (nivel al situației economice și geografice), abilitățile tehnice și digitale ale elevilor și ale părinților acestora și dezvoltarea lor (copiii cu cerințe speciale sau cu dezvoltare tipică).

Multe dintre principiile de acces la educație precum integritatea, incluziunea, non-discriminarea, siguranța și adaptarea la nevoile copiilor, sunt periclitate.

Este profund admirabil că multe cadre didactice oferă deja cu multă solidaritate propriile cunoștințe, abilități, competențe și produse digitale în serviciul colegilor care pot să le folosească mai departe însă acum, mai mult decât oricând, cadrele didactice care nu au abilități de folosire a dispozitivelor digitale sau nu au condițiile și resursele necesare, sunt în afara posibilității de a beneficia de ele. Mai mult decât atât, chiar și în situația în care profesorii au acces și capacitate să susțină lecțiile online, situația economică și familială a unora dintre elevi poate să invite excluderea lor din grupul de învățare la distanță.

Rezultatele și efectele lipsei unor măsuri care să ia în considerare toate aceste aspecte se răsfrâng asupra elevilor care pot avea pierderi semnificative.

Această situație nu face decât să scoată la suprafață diferențele enorme care există deja între șansele copiilor la educație.

Acum, mai mult decât oricând, sunt esențiale:

- asumarea responsabilității autorităților asupra unei metodologii care să asigure respectarea Dreptului la educație pentru toți elevii, cu sau fără acces la resurse online
- formarea cadrelor didactice pentru a putea sprijini nativii digitali în acord cu competențele necesare în secolul XXI
- cooperarea interdisciplinară a specialiștilor din domenii variate conectate cu educația în era digitală și incluziunea socială
- implicarea cadrelor didactice și a practicienilor în analiza situației reale de la nivelul țării
- consultarea și implicarea copiilor și adolescenților în calitate de primi beneficiari ai educației, dar și co-creatori ai procesului didactic

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- facilitarea schimbului de bune practici între cadre didactice ținând cont de toate nevoile specifice ale elevilor și accentul pe aplicații practice ancorate în realitatea imediată

Acestea sunt doar câteva aspecte care pot constitui chei care dezleagă atât situația curentă, cât și pune bazele pentru o simplificare și digitalizare a procesului de educație.

În ceea ce privește învățarea la distanță trebuie să reflectăm asupra unor aspecte și să oferim scurte recomandări cadrelor didactice care au contextul, resursele și condițiile să facă acest lucru. Desigur, această listă nu pretinde a fi una exhaustivă și rămâne deschisă propunerilor dumneavoastră.

- **Luați în considerare contextul de învățare și împlinirea nevoilor de siguranță și apartenență**

Pentru a putea învăța, copiii au nevoie să se simtă în siguranță și conectați emoțional. Situația globală dar, mai ales, măsurile luate de autorități și mesajele din presă induc o stare generală de frică, panică și invită la o izolare și scindare a populației care ajunge să pară lipsită de opțiuni și putere. Atmosfera generală este una de alertă, apăsătoare și confuză.

Într-un astfel de mediu, copiii sunt primii care suferă pentru că nu au dezvoltată plener capacitatea de filtrare cu discernământ așa că primesc informațiile și starea transferate direct de la adulții din jur. Este important să aveți în vedere faptul că nu cunoașteți situațiile particulare din fiecare familie iar în această perioadă de carantină copiii sunt lipsiți de multe dintre resursele lor obișnuite: contactul obișnuit cu colegii, cu prietenii, mișcarea și activitățile care îi relaxau în afara casei.

Toate acestea pot să genereze multă anxietate și au nevoie de dvs. să fiți calmi, realiști, conștienți și atenți la nevoile lor pentru a hrăni o stare de siguranță, încredere și speranță. Oricât ar fi de importantă și înspre binele lor oferirea cunoștințelor și parcurgerea materiei, în această perioadă recomandăm să puneți accentul pe reglarea emoțională și conectarea dintre ei.

Este esențial ca absolut fiecare membru al clasei să se simtă inclus, important, valoros

în grup.

Toate acestea sunt valabile și pentru dvs. Pentru a putea fi real alături de copii, este esențial să vă îngrijiți de starea dvs bine. Oferiți-vă timp de relaxare, mișcare, contact cu oamenii dragi, activități plăcute și alegeți cu discernământ cât și ce urmăriți în această perioadă la TV și online.

- **Exersați empatia față de situația specifică a fiecărei familii**

Deși poate fi tentant, cu cele mai bune intenții, să faceți multe activități și să dați teme pentru a îi ține angajați pe elevi în raport cu școala, vă invităm să luați în considerare faptul că această situație are implicații enorme asupra felului în care trăim atât în familie, cât și la nivel social. Starea de urgență declarată și măsurile de autoizolare presupun că toți sau cei mai mulți membri ai familiei stau în casă. Așadar, brusc și neplanificat, în unele familii în care contactul comun era de două-trei ore pe zi, acum a devenit total. Pentru unii poate fi ocazia pe care și-o doreau demult, pentru alții, poate fi extrem de mult, devenind o presiune foarte mare.

Luați în calcul că mulți dintre părinți lucrează de acasă iar, pe lângă sarcinile de la muncă, trebuie să vină și în sprijinul copiilor pentru conectarea online, lecții și alte activități. Mulți

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

dintre ei nu știu să îi ajute sau nu au deloc abilități digitale. Situația se complică și mai mult pentru părinți sau tutori în cazul în care au mai mulți copii cu nevoi și cereri diferite.

Copiii au nevoie să transforme energia prin mișcare, activitate și contact cu medii diverse și, așa cum precizam anterior, aceste resurse nu mai accesibile. Alegeți cum vă derulați activitatea didactică având la bază și o atitudine empatică față de membrii fiecărei familii.

Toți suntem impactați de situația curentă – chiar și pentru cele mai armonioase familii această perioadă poate să devină o subtilă competiție de nevoi iar pentru cele în care domnea deja o stare de agresivitate, neînțelegere și conflict este și mai provocator.

Creați și stimulați o colaborare cât mai eficientă cu părinții, comunicați doar esențialul și cererile specifice pentru ei legate de mediul de învățare, accesul la resurse și încurajați-i să se preocupe de conținutul online și de la TV la care copiii au acces, de mișcarea și starea emoțională a copiilor în această perioadă.

- **Clarificați scopul contactului cu elevii prin dispozitive tehnologice**

Mulți dintre dumneavoastră mențineți contactul cu elevii și ar fi ideal dacă ați clarifica cu ei care este obiectivul fiecărui canal pe care îl folosiți, astfel încât să puteți face diferența între comunicare la distanță și activitatea didactică propriu-zisă.

Menționați de la început care este scopul unei întâlniri sau comunicări cu ei și care sunt așteptările pe care le aveți în urma acesteia. Acest mod transparent de a comunica ajută clarificarea înțelegerii și reduce potențialul de confuzie.

Să nu uităm faptul că dispozitivele tehnologice pentru cei mai mulți dintre elevi au constituit instrumentele de acces la comunicarea cu prietenii și la divertisment. Poate fi foarte nou pentru mulți dintre ei să își ajusteze percepția asupra acestora ca fiind un canal de comunicare pentru școală. Pentru aceasta vă invităm să le recomandați să dedice atât un timp specific conectării pentru școală și chiar să aleagă un spațiu specific din casă care să devină „banca” lui pentru perioada de învățare la distanță.

Cu puțin antrenament, poate separa mai bine folosirea pentru școală a dispozitivelor, de cea în scopuri de divertisment.

- **Folosirea platformelor și aplicațiilor digitale**

Sunt o mulțime de resurse educaționale care circulă în această perioadă pe Internet și poate fi o adevărată aventură să le găsiți pe cele mai potrivite nevoilor și contextelor dvs.

Iată câteva dintre acestea:

-Școala pe net – <https://scoalapenet.ro/>

-Aspire Teachers – <https://bit.ly/39grtoN>

-Edupedu – <https://bit.ly/3brkMBB>

Vă încurajăm să îi stimulați și pe elevi să caute platforme educaționale și să vină cu sugestii de lecții. Este o metodă grozavă să le dezvoltați abilitatea de cercetare, să le stimulați creativitatea, spiritul de inițiativă, dorința de contribuție și colaborare.

- **Asigurați informațiile necesare pentru siguranța și securitatea online a elevilor**

Mai mult de un sfert (27%) dintre copiii cu vârste cuprinse între 12 și 17 ani din România petrec peste șase ore online, dacă sunt într-o zi de școală, iar procentul acestora crește la 48%, dacă sunt într-o zi de final de săptămână sau de vacanță.

După cum vă puteți închipui, în situația curentă acest timp petrecut online a devenit unul și mai mare.

Deși suspendarea cursurilor îi poate invita pe aceștia să alocă o parte mai mare din timp studiului și informării, cu cât accesarea crește în mediul online, cu atât atrage în mod direct și expunerea la riscuri.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

54% dintre copii au fost deranjați sau supărați de către alte persoane pe Internet și 61% s-au simțit inconfortabil ca urmare a ceva văzut pe Internet, semnificativ mai multe fete și elevi de liceu.

În aceste condiții, transmiteți tuturor elevilor și părinților care au acces la Internet posibilitatea de a va contacta dacă au vreo întrebare sau curiozitate legată de folosirea creativă, utilă și sigură a Internetului.

Unii dintre profesori au posibilitatea și condițiile necesare pentru a menține contactul cu elevii și învățarea la un nivel acceptabil în această perioadă însă, chiar și pentru cei mai experimentați în folosirea mediului online, trecerea poate fi prea bruscă.

Sperăm să trecem dincolo de frică și să putem identifica și da curs oportunităților care ni se înfățișează acum în această formă deghizată. O transformare masivă în felul în care privim educația și munca deja se întâmplă și toți, absolut toți, avem de dezvoltat, învățat și creat împreună.

Putem observa cu mai multă claritate modul în care suntem interconectați și cum răsare nevoia de răbdare, prezență, empatie, altruism, flexibilitate și iubire pentru a ne menține sănătatea noastră și a colectivului.

În ceea ce privește educația, suntem invitați să acceptăm cu onestitate locul în care suntem, lacunele care sporesc decalajul și faptul că a venit momentul să simplificăm și să cooperăm.

Este un bun prilej să recunoaștem că toți suntem în proces de învățare în era digitală și, chiar și așa, suntem dispuși să ne luăm angajamentul de a le deveni ghizi integri și parteneri de învățare copiilor pentru a le oferi experiențe de învățare practice care să îi pregătească pentru viața în secolul XXI.

Orice demers și cale am alege, este important să împuternicească fiecare persoană, să sprijine autonomia, creativitatea, conștientizarea, starea de bine, solidaritatea și aprecierea față de toate formele de viață

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Managementul proiectelor in contextul pandemiei de COVID19

Codul proiectului: **POCU/73/6/6/108182**

Titlul proiectului: „**ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă**”

■ Beneficia / Partener 1/ Partener 2: Asociația Societatea Națională Spiru Haret pentru Educație, Știință și Cultură

Numele și prenumele expertului: Albeanu Grigore

Poziția în cadrul proiectului: Expert programe formare profesională

Nr. și tipul contractului 229/01.05.2018/ CIM

Categorie expert: Expert termen lung

Managementul proiectelor in contextul pandemiei de COVID19

În acest material descriem idei de baza în utilizarea **Microsoft Teams** precum și alte unelte utile pentru asigurarea continuității proiectelor educaționale în contextul pandemiei generate de COVID19.

Aplicația **Microsoft Teams** este inclusă în pachetul Office 365 (gratuit pentru mediul educațional) și integrează conversațiile, conținutul și aplicațiile de care o clasă, o echipă are nevoie. Din punct de vedere al continuării proiectelor școlare pe timpul pandemiei, platforma Microsoft Teams permite conectarea a 250 de persoane în același timp, iar profesorul/mentorul/responsabilul proiectului își poate ține conferința (prezentarea) de acasă din fața unui laptop. Poate să-și partajeze desktopul, ca și când ar prezenta cu ajutorul videoproietorului.

Integrarea Microsoft Teams cu OneDrive și celelalte aplicații ușurează distribuirea informației și colaborarea.

Un ghid de utilizare foarte bun este [1]. În continuare vom analiza și alte resurse ce pot fi utilizate în mediul digital pentru colaborare la distanță în asigurarea continuității proiectelor, cu limitarea deplasării, cerută prin ordonanțele militare emise în perioada stării de urgență.

OpenProject este principalul software de gestionare a proiectelor open source [2]. Susține procesul de management al proiectului de-a lungul întregului ciclu de viață al proiectului: de la inițierea proiectului până la încheiere.

OpenProject ca instrument de gestionare a proiectelor bazat pe web poate susține echipa de management conectând participanții, elevii/studenții și echipele de proiect într-un singur sistem central. Se pot folosi diferite caracteristici, de ex. pachete de lucru care alocă responsabilități clare și pașii următori. Echipa de proiect poate coordona planul general al proiectului cu un grafic Gantt comun. Funcția Meet din OpenProject înregistrează toți participanții, agenda și procesele verbale.

Nu numai că actorii participanți la un proiect interacționează elevii. Toate activitățile conexe proiectului/extracurriculare pot fi, de asemenea, organizate cu un instrument de management de proiect, deoarece nu toată lumea este prezentă tot timpul. Folosind metode agile, sarcinile pot fi atribuite participantului/elevului respectiv, starea sarcinilor poate fi modificată prin

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

glisare și plasare și toată lumea știe cine și ce a făcut. Și noii cooptați în proiect pot căuta procese sau orice altă documentație în wiki.

Redmine este un alt exemplu de platforma colaborativa pentru managementul proiectelor. Redmine este o aplicație web flexibilă de gestionare a proiectelor. Principalele caracteristici ale Redmine sunt[3]: Asistență pentru mai multe proiecte, Control accesului este bazat pe roluri, Sistem flexibil de urmărire a problemelor, Diagrama și calendarul Gantt, Știri, gestionarea documentelor și fișierelor, Feed-uri și notificări prin e-mail, Wiki per proiect, Forum per proiect, Urmărire timp, Câmpuri personalizate pentru probleme, înregistrări de timp, proiecte și utilizatori, integrare SCM (SVN, CVS, Git, Mercurial și Bazaar), autentificare LDAP multiplă, auto-înregistrare a utilizatorului, este multilingvistic, ofera posibilitatea de a lucra cu baze de date diverse

Concluzii

Pe timpul pandemiei, proiectele pot fi gestionate de la distanță, în mod colaborativ integrând aplicații de videoconferință și sisteme software de gestionare a proiectelor. OpenProject și Redmine sunt două astfel de proiecte ce pot fi testate și apoi aplicate de elevi, studenți, profesori, echipe de proiect pentru a continua activitățile începute înainte de declanșarea pandemiei, dar și pentru proiecte noi și pentru viitor.

Bibliografie

1. EOS Romania, <https://www.eos.ro/wp-content/uploads/2020/03/Introducere-in-utilizarea-Microsoft-TEAMS-la-scoala-martie-2020.pdf>
2. OpenProject, <https://www.openproject.org/project-management-universities/>
3. Redmine, <https://www.redmine.org/projects/redmine/wiki>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Continuitatea activitatii structurilor de conducere in contextul pandemiei de COVID19

Pandemia generată de COVID19 a generat multiple teme de reflecție: de la închiderea școlilor, continuare activitatilor didactice folosind metode alternative, reluarea parțial a unor activități, dar și managementul riscului infectării cu COVID19 a participanților la procesul educațional.

Structurile de conducere au colaborat online (tele/video conferințe) pentru a stabili pașii de urmat. O informare asupra abordărilor altor state sau chiar ale unor școli din România a fost strict necesară, în condițiile în care nu existau ghiduri specifice reacției școlii în context COVID19.

Multe organizații, precum UNESCO, OECD, IBO, agenții educaționale, universități, au realizat diferite cadre de recomandări. Banca Mondială [9] a început să analizeze modul de reacție al principalilor actori din lumea întreagă în privința abordărilor alternative pentru continuitatea educației în context COVID.

Cele mai importante aspecte sunt:

1. Informarea continuă asupra măsurilor de protecție, reconfigurare a spațiilor și stabilirea unui plan de management al riscului.
2. Utilizarea platformelor online bogate în conținut educațional.
3. Continuarea activitatilor didactice în regim de corespondență (email, whatsapp, etc),
4. Utilizarea sistemelor de tele/video conferință pentru ședințe la distanță, cursuri online.
5. Utilizarea aplicațiilor de gestiune colaborativă a proiectelor pentru continuarea proiectelor gestionate de școli/universități.

În acest sens, școlile au creat grupuri de lucru pentru identificare de resurse educaționale, ghiduri de utilizare a platformelor Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Google Classes etc. De asemenea, cadrele didactice au dezvoltat conținut digital (lecții, teste) pe care le-au distribuit elevilor prin intermediul mijloacelor de comunicații moderne.

Rămâne de gestionat situația în care elevii nu dispun de tehnologii informatice pentru participare efectivă la învățământul alternativ de tip online. În acest caz, structurile de conducere împreună cu comunitățile locale, regionale, respective naționale trebuie să identifice soluții/proiecte pentru a permite continuitatea procesului educațional.

Bibliografie

1. ^{***}, https://saskschoolboards.ca/wp-content/uploads/2015/08/AFrameworkforEducationContinuity_080215v1.pdf
2. ^{***}, <https://www.icde.org/icde-blog/2020/3/31/educational-leadership-during-the-coronavirus-pandemic>
3. ^{***}, <https://rems.ed.gov/docs/COOPTAonContinuityofTeaching and Learning COVID19.pdf>
4. ^{***}, <https://www.insidehighered.com/advice/2020/03/04/preparing-instructional-continuity-advent-covid-19-pandemic-opinion>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

5. UNESCO, <http://www.iesalc.unesco.org/en/wp-content/uploads/2020/04/COVID-19-EN-090420-2.pdf>
6. IBO, <https://www.ibo.org/globalassets/news-assets/coronavirus/online-learning-continuity-planning-en.pdf>
7. ***, <http://www.oecd.org/education/Supporting-the-continuation-of-teaching-and-learning-during-the-COVID-19-pandemic.pdf>
8. ***, https://www.hm.ee/sites/default/files/framework_guide_v1_002_harward.pdf
9. ***, <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/how-countries-are-using-edtech-to-support-remote-learning-during-the-covid-19-pandemic> (pagina în continua actualizare)
10. ***, <https://www.iau-aiu.net/Covid-19-Higher-Education-challenges-and-responses>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Protectia mediului in contextul pandemiei de COVID19

Datorită impactului focarului de coronavirus asupra călătoriilor și industriei, multe regiuni și planeta în general au cunoscut o scădere a poluării aerului. Reducerea poluării aerului poate reduce atât schimbările climatice cât și riscurile COVID-19, dar nu este încă clar care tipuri de poluare a aerului (dacă există) sunt riscuri comune atât pentru schimbările climatice, cât și pentru COVID-19 [3]. În elaborarea planurilor de refacere a vieții socio-economice după COVID-19, factorii de decizie au trebuie să propună o agendă pentru protejarea mediului în timp ce creează noi oportunități de angajare.

Elevii din școlile cuprinse în proiectul Proform au fost cuprinși în multe proiecte privind protecția mediului. Acțiunile în spațiile deschise pot continua cu păstrarea distanței fizice, iar educația pentru un mediu sănătos poate continua online prin întâlniri folosind platforme de comunicare online: Meet, Zoom, Webex, Teams [6] etc.

Temele abordate pot acoperi subiecte pornind de la protejarea mediului, reciclarea produselor, curățarea mediului, până la educația continuă în probleme privind protecția mediului, legăturile dintre degradarea mediului și sănătatea publică, securitatea umană etc. Odată cu continuarea răspândirii pandemiei COVID-19, autoritățile și populația sunt îndemnate să trateze gestionarea deșeurilor, inclusiv deșeurile medicale, gospodărești și alte deșeuri periculoase, pentru a minimiza posibilele impacturi secundare asupra sănătății și asupra mediului.

Măștile de unică folosință constituie o nouă sursă de poluare [4]. Elevii trebuie îndrumați spre a nu abandona în orice spațiu mășca de protecție folosită, ci doar în locuri unde se colectează gunoiul. Aceeași recomandare este valabilă și pentru părinți, cadre didactice, cetățeni – în general).

Conform [4]: „Gestionarea în siguranță a deșeurilor menajere este, de asemenea, probabil să fie critică în timpul situației de urgență COVID-19. Deșeurile medicale, cum ar fi măștile contaminate, mănușile, medicamentele uzate sau expirate și alte articole pot fi ușor amestecate cu gunoiul menajer, dar trebuie tratate ca deșeuri periculoase și aruncate separat. Acestea ar trebui depozitate separat de alte fluxuri de deșeuri menajere și colectate de municipalitatea specializată sau de operatorii de gestionare a deșeurilor.”

În contextul educației online pentru mediu și sănătate, mai ales în perioada pandemiei COVID-19, tema poate fi tratată și urmărind ideile din [5].

Bibliografie

1. ***, <https://www.genevaenvironmentnetwork.org/resources/updates/updates-on-covid-19-and-the-environment/>
2. ***, COVID-19 recovery must be a turning point for environmental protection, participants say in OSCE PA webinar, 23 mai, 2020.
3. ***, https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_COVID-19_pandemic_on_the_environment
4. ***, <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/press-release/waste-management-essential-public-service-fight-beat-covid-19>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

5. ***, <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/32282/COVIDWM.pdf>, mai 2020.
6. ***, <https://www.microsoft.com/ro-ro/microsoft-365/microsoft-teams/online-meeting-solutions?market=ro>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Scoala Altfel in context COVID19

Ministerul Educației și Cercetării, încă din luna Februarie 2020, a făcut primele recomandări privind desfasurarea activităților din cadrul programului “Scoala altfel” pentru a limita numărul de îmbolnăviri cu COVID19 în rândul elevilor [1], mai precis acestea urmând a se desfășura “în sediul/incinta unităților de învățământ”.

Odată cu suspendarea tuturor activităților didactice, multe școli au anulat activitățile prevăzute în cadrul proiectului “Scoala altfel”. Alte școli au propus noi activități care să se desfășoare online.

Un exemplu de proiect oferit școlilor este ESERO care a trecut la transmitere LIVE pe Facebook a unor sesiuni de prezentare-informare în cadrul educației prin cunoașterea Spațiului.

În condițiile în care etapele județene/nationale ale Olimpiadelor nu s-au mai organizat, anumite ONG-uri sau școli au organizat evenimentele online, prin transmiterea materialelor realizate și evaluarea acestora. Acest mod de lucru a permis elevilor să-și continue pregătirea chiar și în perioada stării de urgență / alertă.

Câteva evenimente importante sunt: EmpowerSoft (premiere în data de 20.04.2020 [3]), Catalysts Coding Contests (concurs pentru elevii de liceu, mutat online [4]), Micii campioni [5], Ziua Europei [6], AcadNet [7] s.a.

Aceste acțiuni sunt doar câteva care pot exemplifica faptul că “Se poate!”. Școlile nu trebuie să abandoneze acțiunile programate ci să le convertească pentru a avea o componentă online. Workshopurile cu elevii pot fi organizate prin intermediul platformelor Zoom, Teams, WebEx, Meet etc. Concursurile trebuie să fie gândite pornind de la adevărul că participanții au acces la orice informație. Trebuie să se axeze mult mai mult pe creativitate.

Bibliografie

1. ***, <https://www.hotnews.ro/stiri-educatie-23682335-masuri-speciale-pentru-scoli-contextul-epidemiei-coronavirus-deplasarile-strainatate-anulate-scoala-altfel-desfasura-incinta-scolii.htm>
2. ***, <http://www.esero.ro/>
3. ***, <https://empowersoft.ro/rezultate-programare.php>
4. ***, <https://www.cs.ubbcluj.ro/catalysts-coding-contest-s-a-mutat-online/>
5. <http://portal.lbi.ro/2020/05/25/noua-data-de-desfasurare-pentru-micii-campioni-2020/>
6. ***, <http://cedne.ro/evenimente-s27/sarbatorim-9-mai-ziua-europei-printr-un-concurs-online-pentru-elevi-de-gimnaziu-i-liceu/>
7. ***, <https://acadnet.ro/ro/nationala/program>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii

Așa cum s-a precizat și în *Introducere*, conceptul global de „bună practică” încă nu și-a găsit o definiție clară, aspect care totuși este benefic, permițând un cadru mai flexibil în prezentarea anumitor elemente/idei/inițiatives/proiecte/practici/activități cu rezultate bune, în general, dar și în particular din perspectiva implementării educației incluzive, cu accent pe creșterea capacității instituționale a unităților de învățământ, ca unul dintre factori cheie pentru implementarea educației incluzive, cu asigurarea calității acestui demers.

Bunele practici prezentate reprezintă diverse aspecte ale demersurilor din sfera educației incluzive și nu sunt pietre de hotar în acest domeniu, dar prin rezultatele obținute prezintă un grad mare de replicabilitate. Deși unele dintre demersurile prezentate în cadrul acestui ghid pot părea „banale, din ciclul activităților curente din unitățile de învățământ românești” sau „lucruri deja știute”, tocmai din perspectiva rezultatelor obținute prin implementarea lor am considerat că merită colectate, analizate și prezentate ca sugestii, oferind astfel un instrument de lucru suplimentar în vederea transpunerii în practică a conceptului de educație incluzivă.

Pe scurt, sunt furnizate fie informații despre inițiative transnaționale, naționale sau locale, cu impact real în definirea cadrului conceptual al educației incluzive, în implementarea acesteia sau în transpunerea parțială a unora dintre principiile acesteia, cu exemple de proiecte sau activități specifice anumitor contexte locale sau la nivel de unitate de învățământ, dar toate cu grad mare de replicabilitate, fie diverse tehnici, metode etc. de învățare, predare, inclusiv cu utilizarea TIC. Se impune precizarea că anumite bune practici au fost propuse și prezentate în mod adaptat, ca răspuns la situația creată de pandemia generată de virusul SARS-CoV-2.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

